8. 30. 丹 記
I

Ex dono J. C. ora mio
Anselmo Egidi

8. 30. A. 20

~~VI. E. 12~~

II

VI B 124 F 3—

Questiones quolibetales ex quattuor Sententiarũ voluminibus a Joãne duns Sco. doc. subtilissimo ordi. mino. ac theologorũ oim principe edite: nuperrime reuisse: et a preclaro doct. Anto. de Fantis Taruisino pristino nitori restitute: nouiter φ Impresse.

Pertinet ad [illegible]

¶ Nicolai Audecti Cyprij Carmelite Sacri Luminis pfessoris terraeq; sancte puincialis Carmē.

Quid deus est: Causae: Cūctarum: Fataq; Rerū:
Astra quid: et superi qua ratione Lares.
Grande Sophos: Mūdi miracula & abdita multi
Scripsere: et nitidos Pagina culta dedit.
Altius at Scoto Nemo vel doctius vno.
Tergemini docuit Dogmata sacra Dei.
Gloria cecropiae Veteres superare Mineruae
Que potuit Scotus Frugifer ille fuit.
Lōgus & hic breuis est: Jeiunus: Floridus: Asper:
Sermone et minimo maxima Sensa refert.
Dum Ritus memorat sacros Cultusq; Deorum:
Jpse aperit miris stemmata sancta Modis.
Et quum contendit Causas penetrare latentes.
Nil dici humano doctius Ore potest.
Verum Liuor edax Scotum: Cariosa Vetustas:
Emula Morsq; animis occuluere Dolis.
Unicus at Fantis Scotice Virtutis Jmago
Eripuit stygio Dogmata mersa Lacu.
Omnia splendori mendosa Volumina Scoti
Restituit prisco magnus in Orbe sophos.

Questiões quolibetales Joãnis Duns Scoti doctoris subtilissimi: ordinis minorũ: ac theologorum principis: feliciter incipiunt.

Cuncte res difficiles ait Salomon Eccle. j. et cur intelligat eas esse difficiles subdit. Nõ põt eas homo explicare sermone. Sm igit̃ distinctionẽ rerũ põt accipi distinctio difficiliũ q̃stionũ. Res aũt prima sui diuisione diuidi põt in rẽ creatã et increatam: siue in rẽ a se ⁊ in rẽ ab alio habẽtẽ eẽ: siue in rẽ necessariã ⁊ rẽ possibilẽ: siue in rẽ finitã ⁊ infinitã. Res aũt increata a se infinita ⁊ necessaria de⁹ est. Res autẽ creata ab alio possibilis ⁊ finita cõmuni nõie dr̃ creatura. De vtraq3 re ꝓposite sunt alique q̃stiões. ¶ Iterũ in diuinis res accipit̃ essentialiter ⁊ notionaliter: iuxta illud Augu. i. de doctrina xp̃iana. c. i. Res q̇bus fruẽdũ est sunt pater: filius: et spũssanctus eadẽq3 trinitas: vna quedã summa res cõis oĩbus fruentib⁹ ea. In prima parte auctoritatis accipit̃ res ꝑsonaliter. In scd̃a eẽntialiter. Fuerũt igit̃ aliqua q̃esita in diuinis de re eẽntiali: aliqua de notionali siue personali. vnicũ aũt quesitũ erat de ordine essentialiũ ad notionalia. Illud vnicũ ꝑmo ponit̃ vtpote ex cui⁹ solutione patebit ordo procedẽdi circa alia q̃sita. Est igitur.

Platone ithimeo. Arist. 11.7.12 meta. Auer. ⁊ theolog. Auic. 2. meta. c.5. A

Posset diuidi in.7.q li. quorũ primũ. 6. scd̃3.5. tertiu3 4. q̃r-tũ.3.et q̃libet aliorũ vnica3 qõne3 cõtineret.

Questio. I.

Utrũ in diuinis eẽntialia sint immediatiora essentie diuine: vel notionalia? ¶ Qd̃ notionalia probatur: que cõstituũt supposita alicuius nature: sunt immediatiora ipsi nature q̃3 illa q̃ sunt proprietates nature. Notionalia autẽ in diuinis cõstituunt supposita nature diuine. Essentialia nõ: sed sunt quasi ꝓprietates illius nature. igitur ⁊c. Probatio maioris. Natura imediate se h3 ad suũ suppositũ propriũ: qr̃ de illo dicit̃ in primo modo dicẽdi ꝑ se: nõ aũt de aliqua ꝓprietate: nec ecõuerso: sed tãtum scd̃o modo. igitur illud quo suppositũ cõstituitur formaliter immediati⁹ se habet ad naturã q̃3 ꝓprietates aliqua. Probatio minoris. Essentialia sunt cõmunia tribus personis: et per cõsequẽs per nullũ essentiale cõstituitur suppositũ. igitur per notionale: sunt etiam eẽntialia ꝓprietates nature sm Dama. c.3. Si bonũ inquit: si iustũ: si sapiens: si quodcũq3 aliud dicas: nõ naturã dicis dei. sed q̃ circa naturã. Et Augu. 15. de trini. c.5. vel. 9. Si dicam eternus: immortalis: iustus: bonus: beatus spiritus: horũ omniũ nouissimũ qd̃ posui videtur significare substãtiã. cetera vero hui⁹ substãtie qualitates. ¶ Ad oppositũ ipsi essentie imediatiora sunt illa que sunt ꝑfectiones simpliciter: q̃3 que nõ sunt hm̃õi. essentialia sunt perfectiões simpliciter: notionalia nõ: g̃ ⁊c. probatio

maioris prime perfectioni imediatiora sunt illa q̄ magis hn̄t rōnē pfectōis simplr ꝙ q̄ nō habēt eēntia aut diuina ē prīa perfectio: pfectiones aūt simplr habent magis rōnez pfectionis ꝙ illa q̄ nō sunt pfectiones simplr ꝓbatio minoris. Ansel. monol. 15. eēntiale ē i quolibet melius ipsum ꝙ nō ipsuz. ſʒ tale ē perfectio simplr: notionale nō ē huiusmodi q2 cū q̄libet persona careat aliq̄ notionali. careret aliq̄ quod esset in quolibet meliꝰ ipz ꝙ nō ipsum: ꝛ ita quelibet ꝑsona nō eēt simplr perfecta quod est inconueniens.

Respōdeo ¶ Prio ad intellectū q̄stiōis sunt aliq̄ necessaria ꝑter mittēda. ¶ Scdo q̄stio soluēda. ¶ Tertio cōtra solutionē qōnis dubia occurrētia excludēda.

De prio hic q̄rit ꝺ ordie imediatōis isto rū duoꝝ eēntialis ꝛ notialis in ꝯparatiōe ad eēntiā diuinā. Videat ꝑ prio intellectꝰ istoꝝ quatuor terminoꝝ q̄ ponūtur i titulo qōnis ¶ Scʒ eēntia. ¶ Essen-
B tiale. ¶ Notionale. ¶ Et imediatiꝰ. ¶ De prio i diuinis necessario ē aliq̄ entitas realis siue ex natura rei. ꝛ hoc i exñtia actuali: alioq̄n nihil eēt ibi reale i actu. Illa entitas realis actualis siue ponat olno vnica: siue ponatur aliq̄ mō distinctio rei vel rōnis semꝑ erit ibi ponere de necessitate aliquā entitatē realē ꝑ
2. met. mā vnicā q̄ nō ꝑexigat aliquam
t. c. 10. priorē. Si eēm q̄libet preexigeret priorē: nulla prīa. ꝛ per ꝯñs nec aliq̄ alia esset posterior. Illā ēt primā entitatē opʒ eē absolutā siue ad se: q2 ſm Aug. 7. de tri. c. j. vel. 3. ois essentia q̄ relatiue ē est aliq̄d excepto relatiuo. Et ſm ipsuz ibidē in principio. 3. si nō ē aliq̄d ad se: nō ē olno ꝙ relatiue dicat. ¶ Habet g̃ ista conclusio q̄ꝺ in diuinis opʒ ponere aliquā entitatē realē i existētia actuali ꝛ aliquā vnicā primā et illā eē ad se. ¶ Ista realis entitas q̄ ē in deo cū sit prīa rō essendi simplr: rōnabilr a sanctis vocat eēntia: vnde Aug. 7. de tri. c. j. in fine q̄ꝺ est sapiētie sapere ꝛ q̄ꝺ ē potētie posse: ꝛ eternitati eternū eē ꝛ iustitie iustū eē: hoc est essentie ipsum eē ꝛ infra. c. 4. vel. 13. ab eo q̄ꝺ ē eē appellatur eēntia. ꝑpter q̄ꝺ deꝰ ipse cui pro pꝛijssime ꝛ verissime cōuenit eē verissime ē entia. ꝛ hoc primo dicente Aug. ibidē. c. 5. vl. 13. Manifestū ē deū abusiue vocari substātiā: vt noie vsitatiori itelligatur eēntia q̄ꝺ vere ac ꝓprie ē. ita vt fortasse solū deū oporteat dici eēntiā. Est eēm vere solꝰ q2 incōmutabilis idq̄ nomē suum suo famulo enūciauit moysi cū dixit. ego sum q̄ suʒ: ſʒ tn̄ siue essentia dicatur q̄ꝺ ꝓprie ē: siue substātia q̄ꝺ abusiue dicit vtrū ꝙ ad se ē: nō relatiue ad aliq̄d hec ille. ¶ De ista eēntia siue minus proprie substātia ꝙ ipsa sit sola rō simplr eēndi i diuinis cuicūq̄ hr̄ ibidē. c. 6. vel. 14. substātia patris ipse pater ē. nō quo pater est. ſʒ quo est: hec ille. ꝛ intelligit ꝙ i eēntia nō ē rō formalis patri eēndi patreʒ. ſʒ essendi simplr. Huic cōcordat Dama. c. 12. dicēs sic: videt quidē principalius oim q̄ de eo dicuntur nominum esse. qui est: ꝛ hoc ꝓbat per illud Exo. 3. qui est ꝛc. ꝛ subdit. totum eēm in se ꝯprehendēs

5. c. cir ca finē.

Lib. 5. tri. c. 2.

C

Exo. 3.

habet esse velut quoddā pelag⁹ substātie infinitū ⁊ interminatū hec ille. Recte ergo in diuinis in cōparatione ad eēntiā tanq̄ ad entitatē simplr pⁱmā ⁊ absolutā cōsideratur ois ordo cuiuscūq̄ sine quorūcūq̄ q̄ in diuinis sūt. ¶ Cōtra ista q̄ dicta sunt d̄ isto termino essentia pōt obijci dupliciter. ¶ Primo sic per auctoritatem dama. adductam. totū in se ⁊c. ergo f̄z istā auctoritatē essentia includit totā perfectionem diuinā: sz tota perfectio diuina cōsistit in oī perfectiōe simpliciter: q2 quacūq̄ non inclusa nō habetur totalis pfectio: non ergo eēntia est precise ista ꝑria entitas distincta qualitercunq̄ cōtra eēntialia: immo est vna, totalis entitas vnitiue includens oia eēntialia: cui vr̄ cōcordare illud vocabulū qd̄ dicit: pelagus: ꝑp imēsitatē cōtinētie vnitiue. ¶ Hoc cōfirmatur ꝑ illd̄ ans. de⁹ est quo maius excogitari nō pōt sed quacunq̄ vnica perfectiōe simplici nō includente oēm pfectionē simplr pōt aliqd mai⁹ excogitari: vt puta entitas aliqua oēm perfectionē cōtinens vnitiue. ergo eēntia diuina ē talis entitas includēs vnitiue oēm pfectionē simplr. ¶ Secdo ad idē arguit sic. In oī creatura essentia eo mō quo distinguit ab exn̄tia vr̄ esse prior illa sicut potētiale ⁊ susceptiuū est pri⁹ actu suscepto ergo vr̄ similr in deo: sed f̄m dicta Aug. ⁊ Da. iā adducta: essentiā accipit ꝑ existētia actuali sicut appet ꝑ illā auctitatē Exod. qua ambo vtunt. q̄ ē ⁊c. ergo f̄z istas auctoritates existētia ē prima. entitas ⁊ non essentia: vt essentia vel saltē ille auctoritates hoc nō ostendūt. ¶ Ad primum quere solutionē sup. primū di. 8. q. 3. de attributis. ¶ Ad primū dici pōt q̄ eēntia includit totā pfectionē diuinā vnitiue ⁊ idēti ce: lz nō formaliter ꝯprehendat oēs pfectiones diuinas: ⁊ sic intelligendū est dictū Da. vt pz in. j. dist. 8. q. 3. pricipali circa finē qōnis. pfectiōes ille ēn sint idētice essentia tn̄ distincte sunt ex natura rei ⁊ formaliter. ¶ Ad ꝯfirmationē de Ans. pz pariter q̄ essentia est vnitiue ⁊ idētice ois pfectio: non tn̄ formaliter ⁊ ex natura rei. vn̄ lz q̄lz pfectio simpliciter sit formaliter infinita: nō tn̄ radicaliter cuiusmodi est essentia ⁊ existētia dei. ¶ Ad scd̄m dici pōt q̄ eēntia ⁊ ei⁹ existētia in creaturis se hn̄t sicut q̄ditas ⁊ mod⁹. ideo distinguunt. In diuinis aūt existētia ē de ꝯceptu essentie ⁊ ꝑdicat in primo mō dicendi ꝑ se sic q̄ ꝓpositio illa per se est prima ⁊ imediata ad quā oēs alie resoluunt: vt pz in primo distin. 2. q. 2. Quere i. 4 46. dist. q. 3. ⁊ primo reportatio nū di. 45. q. 2. ⁊ dis. 2. parte. 2. q. 2. ⁊ infra. q. 5. arti. 3. ⁊. 2. distin. j. q. 2. plura ad ꝓpositum harum obiectionum.

Additio.

¶ Aliter dicit hic q̄ ista ratio si quid vz vr̄ esse cōtra illud qd̄. q. supponit. s. aliquā esse immediationē essentialis ad eēntiā quo supposito querit q̄ ⁊ quanta. pro isto aūt supposito arguit: q2 ois pfectio simpliciter ē simplr simplex. pbat. si est aliquo mō resolubilis in distincta. sint. a. ⁊. b. neutrū pōt eē pfectio simplr simplex q2 tūc vnū nō faceret ꝑ se vnum cum reliquo: q2 nō est ꝑ se vnum ex quibuscūq̄ distinctis nisi vnū

alior.

sit sicut act⁹ ⁊ aliđ sicut potētia

D De altero termino. s. eēntiale. du plex distinctio vr. ¶ Una φ alr vtunt cōiter essentiale phi. ⁊ aliter theologi spāliter in diuinis ¶ Nā in phia accipit cōiter eēntiale: vt distinguit cōtra accidētale: put accidētale cōtinet sub se oē accidēs p accidēs: siue accidens cōe: ⁊ accidēs p se: siue pro priū. Unde ibi eēntiale dr φ per se includit in eēntia: queadmodū in composito reali materia ⁊ forma dicūt sibi eēntialia: ⁊ in cōposito rōnis vel in ipso diffinito gen⁹ ⁊ differētia dicunt partes eēntiales rōnis siue rei diffinite ¶ Theologi vero aliter vtūtur hoc nomine eēntiale in diuinis Cū em̄ eēntia sit oino pmū: vt tā dictū est: ⁊ similiter est cōe cōitate reali: qr dr de qualibet persona ⁊ de oibus singulariter: et ideo qđcunqȝ ēt aliđ pdicet simili modo in diuinis dr essentiale qr simile eēntie in mō pdicādi siue in cōitate reali. Et per oppositū notionale dr illđ qđ nec sic predicat nec hȝ talē cōitatē: sed qđ pertinet ad notitiā distictionis psonarū. Sic ergo distiguit theologus eēntiale cōtra notionale. ¶ De hoc Aug. 5. de tri. ca.

E 5. In rebus creatis atqȝ mutabilibus qđ nō fm substātiaȝ dr restat vt fȝ accidēs dicat. In deo aūt nihil fm acciñs dr: nec tñ oē qđ dr fm substātiā dr: dr em̄ ad aliquid sicut pater ad filiū: ⁊ filius ad patrē hec ille. Uult ergo φ in creaturis distinguitur eēntiale cōtra accidentale. In diuinis aūt nō distinguit contra accidētale: sȝ contra relatiuum ad intra: φ. s. dicit relationē psone ad psonā: ⁊ per ɔñs ptinet ad distinctā notitiā psone a persona: ⁊ ideo vt dat regula ibi. c. 4. de dictis de deo substātialiter ⁊ relatiue cōiter dr notionale: licet Aug. hoc vocabulo nō ē vsus: sȝ sit vsus vocabulo relatiui vł ad aliqđ. ¶ Ex isto scđo ptz breuiter de tertio vocabulo qđ sit notionale: qr oē notionale est relatiuū ad intra: ⁊ ecōuerso: eēntiale aūt nō ē relatiuū ad intra: qr tūc esset cōe ⁊ non cōe. ¶ Scđa distinctio huius vocabuli qđ ē eēntiale prout in diuinis spāliter accipit pōt poni talis. ¶ Qđ aliqđ est eēntiale qđ ipoztat respectū ad extra. ¶ Et aliqđ non

F ¶ Istius distinctionis prio pmū mēbrū exponat: postea scđm pbatur qr forsitā ab aliqb⁹ possȝ negari. ¶ De prio certuȝ ē: qr si deus dicatur relatiue ad extra: opȝ φ illa relatio cōueniat deo fm aliqđ fundamētū proprium qr nō cōparat deus ad extra nisi fm aliqđ intrinsecū sibi: ⁊ illđ pōt dici fundamētū. Ex isto fundamēto intrinseco cū sit reale: ⁊ respectu ad extra. cuȝ sit rōnis: nō pōt eē aliqđ habēs cōceptuȝ per se vnū. ergo si aliqđ nomen simul impoztat illđ intrinsecum deo qđ est fundamētū comparationis ad extra: ⁊ cū hoc illā cōparationē ad extra: illđ nomē vł nō significabit cōceptū p se vnū vel nō significabit ambo illa: sȝ tñ alterū significabit ⁊ alterum cōnotabit. Essentiale ergo in diuinis: qđ scȝ hȝ cōceptum per se vnū non includit simul ⁊ per se absolutū ⁊ respectū ad extra: et per ɔñs si includat respectū ad extra non per se illū includit: sȝ principaliter ⁊ prio ⁊ p se inclu

lit absolutū qđ ē fundamētum:
llum aūt respectū cōnotādo in=
ludit: et hoc modo intelligitur
rimū membrū huius distictio=
is. ¶ De scđo mēbro huius di
tinctionis dices forte φ nullus
st essentiale nō includēs respe
tū ad extra: sꝫ sola eēntia ē hu=
usmodi: qđcūqꝫ aūt aliđ cōe tri
us vel est respectus ad extra.
el includens respectū ad extra
¶ Ad vero solutio qōnis depē=
let ab ista distinctione essentia
is prius posita φ. s. aliqđ essen
iale ē absolutū ad intra. aliqđ
ero dicit respectū ad extra. Jō
obo scđm mēbrū qđ negādum
orsitan alicui videretur. ¶ Scꝫ
p aliqđ essentiale nō icludit ali
uē respectū ad extra. ¶ primo
er rōnē fundatā in auctorita=
e sumpta ex rōe pfectiōis sim=
liciter. ¶ Scđo p rōnē sumptā
x rōne diuine essentie. ¶ Ter=
io per rōnē sumptā ex rōe itel=
ectus diuini. ¶ Quarto ex rōne
ctus vel operationis diuine.
¶ prīa rō talis est qđ est perfe=
tionis simplr nō includit per se
elationē ad creaturas: sꝫ aliqđ
ēntiale in diuinis ē perfectiōis
implr: ergo et c. pbatio maioris
erfectio simplr nō includit ali
uid p se cui repugnat p se rō p
ectiōis simplr: qꝛ tūc nō eēt in
uo libet melius: cū icludat ali
uid cui repugnat rō perfectio=
is simplr. Sꝫ relatiōi ad crea=
urā repugnat φ sit perfectio
mplr: cū sit ad terminū imper=
ectū et potētialē: qđ aūt necessa
o coexigit aliqđ ens potētiale
o mō quo relatio coexigit ter=
inū tanꝗ. s. aliqđ secum simul
atura vel prius: illđ sic coexi=
ens nō est simplr necessarium

nec per ꝯñs simplr perfectū. mi
nor pꝫ ex intētiōe Ans. monol.
15. vbi ponit talē distinctionem
quicqd ē pter relatiua. ¶ Aut ē ta
le vt oino meli⁹ sit ipm ꝙ nō ip
sum. ¶ Aut tale vt nō ipsum in
aliquo sit meli⁹ ꝙ ipsꝫ. Et exposi
ta et declarata ista distinctione
cōcludit: sicut nephas ē putare
vt substantia summe nature sit
aliqđ quo melius sit aliquo mō
nō ipsum ꝙ ipsum sic necesse est
vt sit oino quicqd melius ē ipm ꝙ
nō ipsum. Et postea infert i spā
li qđ nō ē. Nō ē ergo indt corp⁹
nec aliqđ eorū q̄ corporei sens⁹
discernūt. Et post subdit in spe=
ciali qđ vel quale ē: quare indt
necesse est ipsuꝫ esse viuētē: sa
piētē: omnipotentem: verum: iu
stum: eternū: et quicqd absolute ē
melius ipsum ꝙ non ipsuꝫ. pla
num est aūt φ multa istoꝝ sunt
eēntialia in diuinis, habetur er
go ista minor φ aliqđ essentia=
le in diuinis est perfectio simplr
qꝛ melius est in quolibet ipsum
ꝙ non ipsuꝫ. Ista sententia An Idem
sel. videtur posse accipi ab Au= xi. ci. c.
gu. 15. de tri. c. 4. vel. 5. Viuētia 16. et
nō viuētibus: intelligentia non 12. me.
intelligentib⁹: iniustis iusta bea t. c. 39.
ta miseris pferēda iudicam⁹: ac et. 51. et
per hoc qm̄ rebus creatis crea= d. gen.
torē sine dubitatiōe preponim⁹ aia. li.
opꝫ vt eū summe viuere et cūcta 2. c. 1.
itelligere iustūqꝫ et benignissimū
et beatissimū fateamur. hec ille.
Tenet aūt hec sñia p pposito
nē. hāc. necesse est vt creator sit
quicquid in entibus prefertur ip=
sum ꝙ nō ipsū vel vt Ansel. dicit
meli⁹ est ipsum ꝙ non ipsum. Videt
¶ pro ista sñia pōt adduci hi= tota li
larius. 12. de tri. c. pen. q̄ loqns tera
ad patrē ait. Perfecti dei quic doc.

verbũ tuũ ꝛ sapiẽtia ꝛ virtus est absoluta gñatio est: vt isepara biliter a te sit semp ꝗ i his eter narũ ꝓprietatũ tuarũ noibus ex te nat⁹ ẽ: hec ille. Nihil aũt dei fili⁹ per natiuitatem accepit qđ dicat respectũ ad extra.

b ¶ Item scđo ex eodẽ medio potest argui accepta ꝑ maiori extremitate hoc est qđ relatio rationis: vt sit maior ista: pfectio simplr nõ includit relationem rõnis. minor ꝗ pri⁹: ꝛ sequitur cõclusio ꝙ aliqđ essentiale nõ includit relationẽ rõnis: oĩs autẽ respect⁹ dei ad creaturã est rationis tantũ. ¶ Ex scđa qõne ordinaria de respectu ad extra ẽ q.8. infra. vel. 2. distin. 30. primi ꝓ aliqđ eẽntiale nõ includit respectũ ad extra. Maiorẽ istã de respectu ꝓbo sicut ꝓmã de respectu ad extra: qꝛ relationi rationis repugnat pfectio simplr: qꝛ est ens diminutũ minus habens de ciuitate ꝗ qđcũq rea le qꝛ tm̃ in cõsideratiõe intellectus est habẽs suũ esse. ¶ Item tertio ex eodẽ medio põt argui accipiẽdo ꝑ maiori extremitate relationem in cõi sic. pfectio simplr nõ ẽ relatio aliqua nec includit p se relationẽ aliquã: vltra vt prius. hec maior ꝓbat qꝛ relatio originis nõ est perfectio simplr. si tñ aliqua relatio esset pfectio simplr: maxime de illa videret. ¶ Ad istas rõnes ꝗ procedũt ex eodẽ medio põt sic respõderi ꝙ aliud est dicere aliqđ esse perfectionẽ simplr: ꝛ aliud: aliqđ esse pfectiõis simpliciter: primũ iportat ꝙ illud essentialiter siue ꝗditatiue sit pfectio simplr. scđm iportat nõ ꝙ eẽntialr sit pfectio: sꝫ ꝙ oẽ ta le denoĩatiue soli pfectiõi simpliciter cõueniat. ¶ Ipm ergo pfectionis simplr est quã reqrit in illo de quo ꝑdicaẽ denominatiue: et quã ostẽdit sibi inesse: vtpote quã vlr cõsequiẽ. et sic est pfectionis simplr triplici mõ. s. precxigẽdo: ostẽdẽdo siue manifestãdo: ꝛ pfectiõe simplr cõsequẽdo. ¶ Cõsimilr exponatur illud Anẽ. sic in ꝗlibet ẽ melius ipm ꝗ non ipm: qꝛ hoc verũ est intelligẽdo de ꝑdicatiõe denoĩatiua: ꝛ preexigẽdo: oñdẽdo ꝛ ꝯsequẽdo: vel in quolibet est meli⁹ ipm ꝗ nõ ipm: quẽad modũ eẽ ipm denoĩatiue ponit illđ eẽ simplr pfectũ: nõ ꝗdẽ sicut aliqđ eẽ albũ ponit idẽ esse coloratũ: sꝫ sic aliqđ eẽ albũ vel coloratũ põit idẽ eẽ superficiatũ. vñ si in aliquo nõ est meli⁹ ipm eẽ superficiatũ: nec p ꝯñs erit melius ipm eẽ albũ. Cõsimilr exponaẽ dictũ Augu. de preferri. Que aũt sit intẽtio Anẽ. quere c.17. vbi ait. Eodẽ mõ ꝛ vna cõsideratiõe est ꝗcꝗd est: ꝛ oĩa illa noĩa idẽ significãt. Noĩa inquã de ꝗb⁹ locut⁹ est pri⁹ bon⁹ iustus ꝛc. ¶ Itẽ instaẽ ꝯ rõnes: qꝛ ꝯcludit ꝗdcũq eẽntiale esse ad se: qꝛ ꝗdcũq illoꝝ est perfectiõis simplr: sꝫ illud illatũ est falsum: vt patet in exẽplis Anselm. ꝛ Augu. qꝛ Augu. ponit potẽtissimũ iustissimũ. ꝛ Ansel. ponit oĩpotẽtẽ iustũ ꝛc. ꝛ tñ ista dicunt respectum ad extra. a.l. vltimo.

¶ Scđa rõ ad conclusionẽ talis est. In deo est eẽntia sub cõpleta actualitate essentie: ꝛ hoc mere ex natura rei sic intelligendo ꝙ nec eẽntia nec aliqđ p se īclusum in illa vel actualitate ei⁹ sit ibi ꝑcise ex cõsideratione cuius

...q itellect⁹. Hec ꝓpositio sic i= ...tellecta satis ptȝ ex dictis in ꝑn ...cipio istiꝰ articuli exponendo qd intelligendū sit p istū terminū q̄ ...st eēntia. ¶ Ex hac ꝓpositione ...eq̄tur ista q̄ est maioꝛ rōnis.s.ꝙ ...ī aliqd est idē eēntialr̄ essentie: illd est in actu ī deo mere ex na...tura rei: ꝛ hoc siue sit idē eēntia ...liter idētitate adeq̄ta sic̄ in crea...turis ē illd idē qd itelligiť p dif= finitionē ei qd itelligiť p diffini= ...tū: siue sit idē tāq̄ iclusum essen...tialr̄ in illo quō illud qd intelli= ...giť p ptē diffinitiōis posset dici ...idē ei qd intelligiť p diffinitū. ¶ Nā lȝ aliqd possit eē in re ex natura rei: lȝ eius diffinitio vel pars diffinitiōis nō sit actu cō= pleto in re: sȝ tātū intellectu cō= siderāte: tn̄ illd qd itelligiť per diffinitionē vel ptē diffinitionis sicut significatū p ipm signū ne= cessario ē ī re actu: si illd qd in= telligiť p diffinitū sit ī re actu. ¶ Nā ꝯdictio vr̄ eē qd aliqd sit realr̄ actu: et ꝙ illd qd ē idē sibi essentialr̄ hoc mō vel illo nō sit realr̄ ī actu. Nūc aūt itellectua= litas siue vita itellectiua vel in= tellectualis ē idē eēntialr̄ essen= tie diuine sic itelligēdo ꝙ nō tā ...tū est idē realr̄ ipi eēntie: et hoc idētitate simplici. sicut forte qd= cūq̄ attributū poniť idē ipi eēn= tie: sȝ hoc mō est idē sibi ꝙ si ipa eēntia diuina diffiniret vita in= tellectualis siue itellectualitas non esset extra eius diffinitionē sicut sapiens vel bonum. ¶ Ex parte essentie arguiť sic. quicqd p se icludiť in eēntia di= uina est ī deo ex natura rei: ꝛ p ꝯñs sine respectu ad extra: itel...lectualitas ē hmōi. ḡ ꝛc. ¶ Maioꝛ ptȝ. Nā ſm iā dicta in principio istiꝰ articuli eēntia est ibi ex natura rei. ḡ q̄cq̄d includi tur in rōne eēntie. Minoꝛ sic in= telligiť ꝙ itellectualitas q̄dē nō hȝ rōnē attributi q̄si actꝰ secūdi aduenictis ipsi: sȝ rōnē ꝑfectiōis oīno intime queadmodū vita ēt in deo ē actꝰ nō attributus siue aduenicēs: sȝ oīno intimꝰ: ꝛ idem eēntie. Ista etiā vita ꝑfecta q̄ so li deo ꝯuenit: cuiusmodi est vita intellectualis est idē eēntialiter ipi ꝑme essentie. ¶ Hec minoꝛ sic intellecta ꝓbať auctoritate ꝛ rō ne. auctoritate Aug. 15. de tri. c. 5. vel. 7. Que vita īdīt dr̄ ī deo: ipa ē eēntia eiꝰ atq̄ natura. hec aūt vita nō talis ē q̄lis inest ar= boꝛi: nec q̄lis inest pecoꝛi: qd hȝ sensum sȝ nullū hȝ intellectū. at illa vita q̄ deꝰ est sentit atq̄ itel= ligit oīa: ꝛ sentit mēte nō coꝛpo re: q2 spūs est deꝰ. hec ille. vult ḡ dicere ꝙ illa vita q̄ ē eēntia diui na ē p se itellectualis. Idē. 6. de tri. c. vlti. loquens de deo ait sic. Ubi est pꝛīma ꝛ summa vita cui nō est aliud viuere ꝛ aliud esse: sed idē eē ꝛ viuere: ꝛ q̄ale sit illd vi uere: q2 itellectuale subdit ꝑmꝰ ac summꝰ itellectꝰ cui nō ē aliud viuere aliud itelligere. hec ille. ¶ Minoꝛ etiā ista rōne ꝓbať sic. Cuicūq̄ nō repugnat eē idē ali cui substātie eēntialr̄: illd nō cō uenit verissime illi substātie nisi cōueniat sibi eēntialr̄: sȝ intelle= ctualitati non repugnat esse idē substātie (cui cōuenit) essentiali= ter. sicut ptȝ in creaturis: q2 que cūq̄ substātia est intellectualis intellectualitas est intra rōnem essentialē eiꝰ: sicut etiā in specia li patet in hoīe: in cuiꝰ rōne po= nitur rōnale. ꝛ p ꝯñs ista intelle ctualitas q̄ per se intelligiť p ra

Uide 12. meta. t.c. 39. et 51.

Idē. 2 de aia t.c. 37.

2ꝛ

tionale est idē hoi essentialiter: immo vt actualissimū ⁊ cōpletissimū in essentia. ergo cū deus verissime sit intellectualis ei⁹ intellectualitas erit idē essentialiter eius essentie. ¶ Tertia rō sumitur ex parte intellect⁹ diuini sic. Nullus intellect⁹ hʒ esse actuale ꝓpriū ⁊ primū intellect⁹ p aliquē actū intelligēdi cōuenientē si bi vel supposito ꝑm ipm. hoc pʒ: qꝛ ois actus intelligēdi vel naturaliter preexigit intellectū cui⁹ē habētē ꝓpriū actuale esse, intellectus vel saltem coexigit: ita ꝙ nullo mō tale eē actuale ꝓpriū intellect⁹ vt intellect⁹: nec aliqd per se inclusum in tali eē actuali p actū intelligendi ipsi intellectui attribuit: qꝛ ois act⁹ est posterior: ⁊ ideo preexigit suū pri⁹. ergo in deo intellect⁹ vt intellectus suū pmū eē actuale nec aliquid p se inclusum: in illo eē nō hʒ pcise p intelligere diuinū. Sʒ cōparatio eēntie diuine ad qdcūqꝫ extra hʒ ꝓpriū ⁊ primū esse suū actuale p itelligere diuinū. ergo intellect⁹ in deo vt actu intellect⁹ nō includit aliquā cōparationē ad extra. ¶ Probatio minoris. cōparatio cuiuscūqꝫ itrinseci in deo ad qdcūqꝫ extrinsecū cū sit respect⁹ rōnis hʒ eē suū primū ⁊ ꝓpriū p actū alicui⁹ intellectus cōparātis: sʒ qdcūqꝫ intrinsecū pōt ad qdcūqꝫ extrinsecū p quēcūqꝫ actū intellect⁹ creati cōparari: illud ad idē cōparari potest p actū intellectus diuini: qꝛ intellect⁹ ille potest obiectū illō sub oi rōne ex parte obiecti itelligere sub qua est itelligibile: cū sit ei adequatus ⁊ eius cōprehēsiuus: sed quicqd intellectus diuinus pōt ad quodcūqꝫ cōparare intelligēdo hoc actu itelligēdo cōparat: qꝛ nulla est ibi potētia sine actu ad quodcūqꝫ intrinsecū. ergo p actū intellect⁹ diuini actu cōparatur quodcūqꝫ intrinsecū ad quodcunqꝫ aliud ad qd pōt intelligēdo cōparari: ⁊ p cōsequēs comparatio cuiuscūqꝫ talis ad qdcūqꝫ tale: hʒ esse suū ꝓpriū actuale p actū itellectus diuini cōparātis: nō dico qcūqꝫ cōparatio huius ad hoc: qꝛ non formaliter illa qua itellect⁹ creatus cōparabit: sed aliqua cōparatio hui⁹ extremi ad hoc extremū. ¶ Ex hoc vlterius patet scda pars minoris. s. ꝙ cōparatio alicuius intrinseci ad aliqd extrinsecū hʒ suū primū esse ⁊ propriū p illud intelligere: qꝛ illud intelligere est pmū intelligere respectu hui⁹ obiecti: ⁊ primitate eēntiali siue pfectionis: ⁊ primitate duratiōis: qꝛ eternū. nec eī est simul perfectione cū intelligere creato nec posteri⁹: qꝛ vtroqꝫ mō sequitur ꝙ eēt limitatū ⁊ mēsuratū: nec est simul nec posteri⁹ duratiōe quocūqꝫ intelligere creato: qꝛ tūc sequeret ꝙ intelligere in deo vt intelligere eēt nouū. ¶ Vel sic pōt formari rō. nulla potētia hʒ suū primū eē p operationē suā. hoc patet de se: qꝛ nihil seipm pducit ad eē vt sit. 1. de trini. nec per cōsequēs aliqua potētia p operationē q est ab ipsa accipit suū esse primum sed oē intelligere est opatio intellect⁹ vt intellectus. ergo intellectus vt intellectus nō habet primū esse in deo p operationē suā: sed quicqd est in deo per comparationē ad extra inquātū hmōi hʒ suū esse per intellectus operationē siue intel

3.phy. t.c.32.

2

ectionē:q2 eē eius ꝯsistit in cō
ideratione intellect⁹: cū sit eē
elationis rōnis.ergo ⁊c.

¶Quarta rō sumit ex pte opa
iōis seu actus intelligēdi ⁊ hoc
ic.Actus ille quo de⁹cōprehen
it essentiā suā vt obiectū beati
icū sub rōne qua talis est i deo
x natura rei: sed deus p intelli
ere vt intelligere cōprehendit
ssentiā suā vt obiectū beatificū
rgo.maior pbatur.q2 infinitas
ntēsiua nō competit alicui enti
ōnis:sed solū enti reali: qd ar
uo:q2 oē ens rationis:cuȝ sola
elatio rōnis : sȝ nulli relatio in
nfinitas ꝯpetit etiā reali: vt pa
ebit infra. q.5. Illud aūt q̄ de⁹
ōprehendit essentiā suam vt in
initā sub rōne qua est cōprehē
ensiuū est infinitū:q2 infinituȝ
biectū vt infinitū:ꝯprehēdi nō
ōt aliquo actu nisi infinito vt
nfinito.ergo cū infinituȝ simplr
n pfectione nō includat p se ali
uid cui intrinsece repugnat in
initas:sequit q infinitū simplr
on est ens rōnis nec includit p
e pmo ens rationis.¶Istas p
ōnes expositas ⁊ pbatas con
igendo loco maioris ⁊ minoris
n syllogismo arguit sic.Illō qd
st eētie diuine idē essentialr ē
ctu in deo mere ex natura rei
ed intellectualitas siue vita in-
ellectualis est hmōi.ġ est i deo
mere ex natura rei.¶Ex hoc vl-
erius.dcq̄d est actu intellectus
siue viuens vita itellectuali:⁊
oc mere ex natura rei:hȝ actu
el pōt hr̄e actu intellectū vt in
llectū: ⁊ intelligere vt itellige
e:deus aūt est actu intellectua
s siue viuēs vita intellectuali
ere.ex natura rei: sicut conclu
m est in pmo syllogismo.ergo

deus hȝ actu vel actu pōt habe
re intellm vt intellm:⁊ intellige
re vt intelligere: sed nō pōt hr̄e
actu aliqd ens reale: siue ex na
tura rei:qd iā non hȝ ex natura
rei:q2 hoc esset ꝯ eius simplici-
tatē. ergo deus actu hȝ intellm
vt intellectū: ⁊ intelligere vt in-
telligere: ⁊ hoc mere ex natura
rei. Sed nullus respect⁹ dei est
ad extra : nec aliqd per se inclu-
dēs talē respectū est in deo actu
ex natura rei: q2 respect⁹ ei⁹ ad
extra non pōt eē nisi relatio rō-
nis.ergo aliqd essentiale : puta
intelligere ē sic absolutū:qd nec
est respect⁹ad extra:nec p se talē
respectū includēs.¶Maior scdi
syllogismi pbat sic nā viuens ve
re hȝ realr vel habere pōt opa- Spe-
tionē vitalē.que sit ens reale:sic culatō
intelligēdo: q nec sit ens rōnis singu-
nec per se tale ens includens:q2 laris.
opatio talis est ppria perfectio
nature intellectiue:vnde ⁊ i ista
ponit cōsistere beatitudo talis M
nature.ppria aūt perfectio ⁊ p-
cipue beatifica nature hn̄tis eē
viuū ex natura rei : non pōt esse
ens rōnis:nec p se includēs ens
rōnis:q2 ens rōnis est ita dimi-
nutū:q nō pōt esse pfectio p se
entis realis nūc aūt intellectio
vt itellectio est ppria opatio na-
ture viuētis vita itellectuali.Et
si proteruiendo negetur hoc in
deo.phs vr̄ specialr hoc cōcede t.c. 51.
re de ipso.12. meta. vbi tractās
qōnem de intellectu ⁊ intellige
re diuino ait sic.Si nō itelligat
supple deus actu: sed hȝ se quē
admodū vt sit dormiens : quid
vtiq inqt esset insigne ⁊ venera
bile:siue intelligat.nō est autē
hoc q sua intelligētia: sed potē
tia:non erit itaq optima substā

tia:p itelligere eni ei honorabi-le inest. Jo.10.eth.c.10.pfecta fe licitas:qm speculatiua qdaz est opatio apparet & hinc vtiqz ap-parebit:deos eni maxie suspica ti sumus beatos & felices esse: actioes aut qles attribuere de-bitu est ipsis & post exclusis ab eis actionib9 virtutu moralium subdit:sz tn viuere oes suspicati sunt eos & opari. non enim opz dormire: & paulo post cocludit: quare dei opatio btitudine dif-ferens speculatiua vtiqz erit: & humanaz vtiqz que huic cogna tissima felicissima.

N a.l. Ut ita qz ipm non sit mediu iter illa tn magis exclu-dit me diu in ter ipz & pmu qz iter aliud & pmu & tuc est imme diati9 negati ue.

De quarto

termio. s. immediatiu est distinguedu: qr dr imedia-tius aliqd duplr. Uel ita qz ip sum sit mediu inter primu & vlti mu:& tuc est imediati9 positiue. Uel ita qz inter ipm & primuz no sit mediu. aut pauciora sunt media qz inter tertiu & primu:& sic est imediatius negatiue. Exe plu sufficiens est imediatior sub stantie qz calor ita qz hz rone me-dij positiue inter illa sed risibile est imediati9 homini qz calor ne gatiue. no eni mediat inter illa extrema positiue: sz magis exclu dit mediu inter homine & risibi-le qz inter hoiez & colore. Ut sic breuiter dicat illud ee imediati9 positiue qd tanqz mediu iter ex trema includit & illud imediati9 dicat negatiue vbi aliqd tanqz mediu magis excludit. Posset aut alio mo distingui de imedia tiori fm re & rone:qr imediatius & min9 imediatu vel mediatius no sunt sine ordine:ordo aut no vr posse intelligi sine distinctio ne. sed qr hic no qrit qualis est. distinctio essentialiu a notiona-lib9:vel vtroruqz ab essentia. io ista distinctio imediatois no tra ctat ad psens: sed qualiscuqz sit distinctio essentialiu a notiona-lib9 vel vtroruqz ab essentia: fm ista dicet qd istoz sit imediati9 ipsi essentie:puta essentiale aut notionale. Itaqz recolligedo de isto pmo articulo essentia est illud ad qd fit eoz comparatio quoz querit ordo. essentiale au te & notioale sunt illa quoz qri tur ordo in cparatione ad essen tia:de imediatione aut istoz ad illud primu est qo. & principalr requirit ppter solutione duplex distinctio posita i hoc articulo: vna de essentiali. alia de imedia tioni. pria de essentiali talis est: alicui9 eentialis ro flue actuali-tas total e mere ad intra. alicu-ius aut ad extra. scda de imedia tioi talis est qz aliqd dr ee ime-diatius positiue:ita qz ipz ponit mediu aliquid pnatiue: ita. s. qz non requiritur mediu aliqd in-ter ipsum & pmu sicut iter aliud extremum & primum.

a.l. pri ma di stin.

De secudo

articulo di co tres co-clusiones:qru due sunt breues. tertia pncipalis. Pria est ista: nullu notionale est imediatius ipsi eentie diuine aliq essentiali & hoc loquendo de imediatione pmo mo. hoc pbat sic qd est im-mediatius prio no excedit a ter tio. cu sit per se mediu inter ipm primu & tertiuz sed oe essentiale excedit qcuqz notionale. qr een tiale est coe trib9. notionale no no. ergo &c. Scda coclusio est talis oi essentiali includente re spectu ad extra imediati9 est es-sentie aliqd notionale. & hoc lo-quedo d imediate scdo mo. hoc

bat:q: tale essentiale nõ cõue
it ipsi deo nisi p opationē intel
ect⁹ cõparātis ad extra:notiõa
e aũt cõuenit eẽntie ex natura
ci absq ol cõparatiõe intellꝰus
d extra.ergo minus reqrit me
iũ inter essentiã ⁊ notionale q̃
nter essentiam ⁊ tale essentiale
bi necessario mediat act⁹ intel
ectus. ¶ Tertia ꝯclusio est.om
i notionali est aliqḋ essentiale
nediati⁹ essentie vtroq modo
nediatiõis.hoc ꝓbatur dupl'r.
¶ pꝛio sic.q̃lis oꝛdo p se realis
esset inter aliq̃ si essent distincta
ealr:talis p se oꝛdo est inter il=
a coꝛrñdẽs illi distinctioni quaꝫ
ñt:vtpote rõnis:si distinguant
õne:⁊ hoc siue rõne sumpta ex
arte rei:siue mere causata per
ctũ intell'9. Nunc aũt si esset di
tinctio realis inter ista.s. essen=
ia, memoꝛia perfecta : ⁊ dicere
fectũ:memoꝛia esset p se in oꝛ=
ine reali imediatioꝛ ipsi eẽntie
ꝫ dicere.ergo ⁊ quocũq mõ sit
istinctio inter illa eo mõ est im
ediatio coꝛrñdens.maioꝛ ꝓba
ur a posterioꝛi sic:vbi est distin
tio rõnis siue vno mõ siue alio
ccipiẽdo rõneꝫ.ibi cõcludimus
rdiuẽ sic distinctoꝝ ex hoc q il
a sic distincta haberẽt talẽ oꝛdi
ẽ vbi essent distincta realiter.
¶ Nec ista maoꝛ inuenit habere
istãtiam:nisi foꝛte in aliquo qḋ
õ est ad ꝓpositũ.Et illud suffi=
iẽter excludit per exceptionem
taꝫ:si addat in maioꝛi sic:qua=
s est oꝛdo realis:talis ⁊ ratio=
is.nisi foꝛte in distinctione rea
i:illud qḋ est posterius aliquo
n distinctione minoꝛi haberet
erius esse illo ⁊ illo qḋ sibi coꝛ
ñdet.¶ Scḋo ꝓbat a pꝛioꝛi illa
aioꝛ:per se oꝛdinẽ intelligo : q̃

est ex p se rõnibus extremoꝝ.et
hoc accipiẽdo p se rõnẽ essentia
lem siue q̇ditatiuã non determi
nãdo illḋ cui⁹ est ratio ad esse in
re vel in intellectu sicdẽ illḋ: qḋ
indifferẽter p̃t h̃re vtrũq esse:v̄
h̃re rõnẽ q̇ditatiuã itelligibileꝫ
non determinando ad hoc vel il
lud esse.Ex hoc pꝫ maioꝛ.nã vbi
manet p se rõ similis oꝛdinis ibi
manet similis oꝛdo.sed in istis di
stinctis in tali vel in tali esse ma=
net p se eadẽ rõ ꝯsimilis oꝛdinis
q: rõ q̇ditatiua.a.⁊ rõ q̇ditatiua
b.ergo ⁊c.non enĩ esse in intell'u
dat ipi.a.rõnẽ q̇ditatiuã. Minoꝛ
pꝫ:q: si illa ibi posita essent reali
ter disticta esset:talis oꝛdo realis
qḋ q: esset essentia natura intel=
lectualis pfecta:iõ h̃ret itellm
pfectũ:⁊ vlterius haberet vel ha
bere posset obiectũ actu itelligi
bile ꝓpoꝛtionabiliter sibi p̃sens
⁊ vltra iõ esset vel esse posset me=
moꝛia pfecta nã hec est rõ memo
rie pfecte. intellectus h̃ñs obie= Q
ctum intelligibile ꝓpoꝛtionatuꝫ
actu sibi p̃sens:⁊ ex hoc vlterius
si ipã esset vel esse posset supposi
to habẽti eã pfecte p̃ncipium ex
pꝛimẽdi expꝛimeret vel exp̃mere
posset notitiã declaratiuã coꝛrñ
dentẽ illi memoꝛie:nunc aũt pꝛi
mum notionale saltẽ qḋ icludit
p̃mũ respectum positiuum ad ali
quã psonã est dicere. ergo p̃muꝫ
notionale hꝫ essentiale aliqḋ im
mediatius essentie vtroq mõ. ⁊ p
ꝯñs quodcunq aliḋ notionale si
cut aũt argutuꝫ est de memoꝛia ⁊
dicere sil'r posset argui de volũta
te ⁊ obiecto sibi p̃nte ⁊ actu spiran
di. ¶ Scḋo ad idẽ sic essentie im
mediatioꝛ est potẽtia q̃ actio rea
liter ꝓductiua s̄m illã potentiaꝫ
omne autẽ notionale est actio ꝓ

ductiua fm aliquã potẽtiã in natura diuina vel supponẽs illã: qꝛ est ꝓductio alicuius suppositi: vel supponẽs ꝓductionẽ ois aũt talis actio est alicuius potẽtie q̃ hꝫ rõnẽ essentialis: vl̃ qꝛ est ipsiꝰ intell'ꝰ vel qꝛ est ipsiꝰ volũtatis ergo ⁊c. ¶ Sic igitur ad istũ articulum pꝫ ꝙ eẽntiali ad extra notionale ẽ imediatiꝰ scdo mõ. nullo aũt eẽntiali ẽ ali qđ notionale imediatius vtroqꝫ mõ: quolibet aũt notionali ẽ ali qđ essentiale ad intra imediatiꝰ vtroqꝫ mõ: qꝛ saltẽ intellectus est imediatior q̃ dicere qđ ẽ pri muꝫ notionale: ⁊ ita ꝑ ꝯñs quocunqꝫ notionali: voluntas ẽt im mediatior est ipso spirare: ⁊ per ꝯñs quocũqꝫ pertinẽte ad ꝓcessionem spiritus sancti.

R

De tertio articulo instat ꝯ istas duas rões positas in.2.arti.ꝓ tertia cõclusione cõtra primam sic. vbi nõ manet eadẽ ratio ordinis: nõ opꝫ ponere eundẽ ordinem vel cõsimilẽ: sed in diuis vbi istoꝝ essentia.s.memoria: dicere: est sola distinctio rõnis nõ manet eadẽ ratio ordinis q̃ est vbi ista sunt distincta realiter. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris: in creatura rõnali. ideo memoria p̄cedit dicere: qꝛ ipsa est principiuꝫ dicendi: nõ sic aũt in deo loquẽdo de memoria vt memoria siue vt distincta ab essentia: imo rõ principiandi emanationẽ ꝑsonalẽ est essentia diuina sola sub ratione essentie vt ei cõiũgit respectus realis: qđ probatur dupli'r. Primo sic. verbũ ẽ expssiuũ omniũ illoꝝ que in essentia diuina quasi inuolute cõtinent. ergo in verbo diuino intelligit deꝰ qđcũqꝫ distincte intelligit. ergo nõ põt aliq̃lis distictio actualis accipi in intellectu diuio intẽr essentiã ⁊ memoriã p̄cedẽs quodãmõ ꝓductionẽ verbi primuꝫ: ꝓbat ꝑ Aug.6.de tri.c. vlti. vbi dicit: ꝙ verbũ est ars patris plena omniũ rationũ viuẽtiũ. Itẽ distinctio fm rõnẽ nõ põt eẽ nisi fm aliquẽ actũ intelligendi. In deo autẽ primus actus intelligendi est principiũ emanatiõis verbi supposita ꝓprietate ꝑsonali cũ verbũ ꝓducit nãlr ⁊ actu nãli ipsius intellectꝰ. ergo nullo actu quasi p̄cedẽte ꝓductionẽ verbi põt hri distinctio ad extra vel ad intra. ¶ Et si q̃ratur ab eis qũo ergo distinguit i deo intell'ꝰ ⁊ volũtas: si nõ p̄supponit i deo distictio ꝓductiõibꝰ ꝑsonaꝝ. ¶ Dicunt ꝙ positis istis ꝓductiõibꝰ dictiõe ⁊ spiratione: ⁊ hoc ꝑ solã essentiã vt p̃ncipiũ formale respectu vtriusqꝫ ꝓductionis p̃t itell'ꝰ diuinꝰ ꝯparare eas ad aliq̃ siliã in creaturis. vni ãt silis est ꝓductio itell'ꝰ in creatura qꝛ ipsa est nulla p̄supposita: alteri silis est ꝓductio volũtatꝭ qꝛ ipsa ẽ altera p̄supposita: ⁊ ita ex tali ꝯparatõe ad extra itell'ꝰ cõcipit istas ꝓductiones: vnam quasi intell'ꝰ: ⁊ aliã quasi volũtatꝭ ꝑꝑ silitudinẽ istaꝝ ad istos actus: ⁊ ꝓpter illud istaꝝ ꝓductionũ principiũ ꝓductiuũ cõcipit intell'ꝰ sub rõne istorũ duorũ principiorũ.s.intell'ꝰ ⁊ voluntatis: ꝑ hoc impedit scđa rõ qꝛ memoria vt memoria vel intell'ꝰ nõ hꝫ rõnẽ principij respectu dicere: sed ipsa essentia: ⁊ bene cõcedit ꝙ essentia vt essentia prior est notionali: sed nõ habet per hoc ꝙ aliqđ eẽntiale aliquo mõ

Hẽr.in sũ.q̃li.27.q.

.6.⁊ q̃.4i.51.⁊ 52.⁊q̃.3.q.3.

distinctū ab essentia est imediatius q̄ aliqd notionale.

Contra ista rō posset multipl'r īprobari: q: duaꝝ ꝓductionū alteri⁹ rōnis nō vr̄ posse poni idē principiū formale ꝓductiuū: ꝛ spāl'r taliū ꝓductionū: quaꝝ vna non pōt poni nisi iam altera ponat. Nō videt ēt rō quare ꝓductiōis sint alicuius determinate plura litatis: respectu quaꝝ vnum est principiū formale eiusdē rōnis. ꝛ hoc in ꝓductiōib⁹ necessarijs: tm̄ ista vsq̄ ad ꝓximā.q. differat ꝛ h̄ tm̄ rō prima cōfirmat. ¶Cū em̄ accipit contra maiorē prime rōnis q̄ non manente eadem ratione ordinis nō manebit idem ordo: cōcedit de illa que est prima ꝛ per se cā: ꝛ ratio ordinis: sicut vl'r tenet de primo p̄ se ordine quorūcūq̄: ꝛ iuxta hoc arguēdo ad oppositū assumo hāc maiorez. vbi manet pria p̄ se rō ordinis eadē ibidē manet idē p̄ se ordo: sed ꝑma p̄ se rō istorū ordinis.s.memorie ꝛ ꝑsius dicere est ex p̄ se rōnibus istoꝝ.s. q̄ memoria ē memoria ꝛ dicere ē dicere. In q̄cūq̄ ḡ esse reali siue diminuto ista cōcipiunt statiz habet ex rōn:b⁹ istoꝝ q̄ memoria ē imediatior ipsi eēntie q̄ dicere. ḡ manētib⁹ p̄ se rōnibus istoruz duoꝝ extremoꝝ occurrētiū itellectui siue h̄bētiū eē reale siue rōnis q̄dcūq̄: semp̄ manet eadē vel silis p̄ se rō ordinis. ¶Et vlterius cū dicit in minori: q̄ in diuinis nō manet ista rō memorie ꝛ dicere que in creaturis: q: nō est ibi ratio principij ad ꝓncipiatū. esto q̄ illa esset rō ordinis. s. rō principij formalis agendi ꝛ actionis: adhuc habebo ꝓpositū: q: sm̄ Aug. 15. de tri. cap. 15. Sic hoc verbū nr̄m de nr̄a scia nascit: quēadmodū illud dei verbum de scia patris natum est. ꝛ vbiq̄ vult q̄ de rōne verbi ē nasci de scia que scia est in memoria ꝛ sic vbiq̄ dicit verbuz nasci de memoria: filius autē cui⁹ proprium est dici sm̄ ip̄m verbuz est. 83.q.q. 63. vbi vult q̄ optie positū est illud. In ꝓncipio erat verbū. quātū ad trāslationē nomis scd̄e ꝑsone. ē ergo memoria ꝓncipiū ꝓductiuū scd̄e ꝑsone: ꝛ ita manet ista rō ordinis inter memoriā ꝛ dicere. ¶Cōfirmo hoc: q: si nō ꝓcedat scd̄a ꝑsona p̄ memoriā vt memoria: sed p̄ memoriā vt essentia. nō magis ḡ ꝓducit per se p̄ actū memorie q̄ per actū volūtatis: q: essentia vt essentia nō magis est hoc q̄ illd. ergo ꝓductio eius in sua realitate nō est magis dictio q̄ spiratio. nec ipsa magis est ex realitate sue ꝓductionis filius siue verbū q̄ sp̄us sanct⁹: qd est patenter ꝯ intētionē Augustini. ¶Ad argumēta ꝓbātia q̄ eēntia sub rōne essentie vt tn̄ cōiūgit ei respect⁹ realis est ꝓncipiū formale ꝓximū ꝓducēdi filiū. ¶Ad primū cū dicit: de⁹ qdcūq̄ itellectu distincte intelligit: verbo iā producto intelligit. verū est q̄ v̄bū est eternal'r ꝓductū: sed nō q̄rit hic de ordine durationis: sꝫ originis. sic aūt itelligēdo q̄ pr̄ nō itelligat quecūq̄ distincta in se vt est prior origine verbo falsuz est: ꝛ ꝯ rōnē ꝛ cōtra Augu. 15. de trini. cap. 7. vbi vult q̄ quelibet ꝑsona sibi meminit sibi itelligit sibi diligit: ꝛ sic īfert q̄ si filio intelligeret pater. pr̄ nō eēt sapiēs de seipso, sed de filio. ¶Ex hoc

T

formatur prima rõ sic. quãcũq; pfectionẽ pater hr̃e põt h3 eã vt est origine prior filio q2 h3 ea3 a se. nullã em̃ perfectionẽ põt habere: nisi a se: ergo nec a filio. g̃ si pr posset noscere distincte actu oẽ intelligibile. nouit vt est por filio origine nõ nouit ergo aliq̃ intelligibilia distincte p̃cise in filio. hoc etiã p3 per Augu. 15. de tri. ca. 14. Nouit deus pater oia in se nouit ⁊ in filio. in seipso tãquã seipsu3. ¶ Ex hoc formatur secũda ratio. pater vt est prior origine filio nouit seipsum: non tãtum per memoriã siue actu primo: sed p intelligentiã siue actu scd̃o. qd̃ probatur: q2 cõsimilis est ordo originis pr̃is ad filiũ in habẽdo intelligẽtiã perfectã qualis est in habẽdo memoriã pfectã: q2 vtr eiusdem per se est hr̃e intelligentiã perfectã: cuius est habere memoriã perfectã. sicut ergo pater nõ precise in filio nouit seipsum quasi p memoriam: sed p seipsum vt est prior filio: ita ⁊ de notitia actuali p intelligẽtiã: ⁊ tũc vltra. sicut g̃ actuali notitia siue intellectione p intelligẽtiã nouit pr seipm̃ prius origine q̃ in filio: ita actuali intellectiõe p intelligẽtiã ingenitam nouit oia distincta in se prius q̃ in filio. ¶ Ad pbationẽ cu3 dicitur q verbum est expressiuũ omniũ que in essentia diuina quasi inuolute ↄtinentur. cõcedo: sed non p̃cise verbũ nec ipsa precise relucẽt i vbo. s3 eque distincte relucẽt in intelligẽtia pr̃is vt pr̃is ẽ. ¶ Qñ aũt probatur illa p̃cise esse relucẽtia in verbo p illud. 6. de tri. de arte. ad hoc rñdet Augu. 7. de tri. c. 4. Ita est verbu3 ars patris q̃uo sapiẽtia patris. ⁊ q̃lr hoc est ita inquit dicitur filius sapiẽtia patris q̃uo lumẽ patris ẽ. i. vt queadmodũ lumen de lumine ⁊ vtrũq; idẽ lumen tũc intelligit sapiẽtia de sapiẽtia ⁊ vtraq; vna sapiẽtia. hec ille. ¶ Si queratur quare vbũ dicitur magis ars patris q̃ ipsemet pater? ¶ Rñdeo scd̃e persone ex vi sue pductionis cõpetit qd̃ est notitia declaratiua: q2 est pducta per actũ memorie expmẽtis talẽ notitiã: ⁊ ideo appropriate dicuntur de ea que pertinẽt ad perfectionẽ cognitionis actualis: magis tñ ppriẽ dicitur sapientia: sicut loquitur aplš q̃ ars sicut loquitur Aug. q2 ex pductione sua magis est notitia declaratiua eternoꝝ q̃ factibiliũ. ¶ Scd̃a rõ innititur isti ppositioni. prim⁹ act⁹ intelligendi in diuinis est p̃ncipiũ ppriũ pducẽdi verbũ. Ista est falsa propter duo. ¶ Primo q2 nullus act⁹ intelligẽdi est ppriẽ p̃ncipiũ pducẽdi verbũ. ¶ Scd̃o q2 nõ est primus act⁹ intelligendi. sicut ipse intẽdit loqui de illo. primũ probo. q2 actus intelligẽdi cõiter accipitur pro ipsa opatione q̃ est intellectio. si g̃ prim⁹ act⁹ intelligẽdi est p̃ncipiũ emanationis vt ipse accipit. hoc intelligitur altero istorũ duoꝝ modoꝝ: aut ita videlz q est p̃ncipiũ formale quo vbũ pducitur: sicut calor in calefaciente respectu calefactiõis est p̃ncipiũ: aut ita q ẽ p̃ncipiũ emanationis: sicut actus pductiu⁹: sicut calefactio dr p̃ncipiũ pductiuũ caloris producti. neutro autẽ mõ põt itelligi. q2 omne intelligere est ipsius intelligẽtie. fm̃ Aug. 14. de tri. c. 7. Intelligẽtiã dico q̃ intelligim⁹ cogitãtes. pducere aũt verbũ siue habere principium

u

Nota dictu3 subtilissimũ i q̃ multi decipiũtur.

pium

piũ formale ꝓducẽdi nõ cõpetit nisi rõne memorie. ¶ Scõm patet ex dictis: qꝛ ꝓductionẽ verbi precedit origine itellectio distincta q̃ cõuenit patri ſm intelligẽtiã ꝓpriã ingenitã. nõ ergo producit verbũ ꝑmo actu intelligẽdi loquẽdo de primo origine sicut ipe accipit: cũ ꝓbat p hoc ꝙ verbũ naturaliter ꝓducit. Cõsequẽtia nõ valet: qꝛ quorumcũq; actuũ intellect⁹ est principiũ: est principiũ olm illoꝝ p modũ nature. ¶ Uel põt breuiter dici ad istã scdam ꝓbationẽ: ꝙ lꝫ verbũ ꝓducat in diuinis p primũ actũ intellectus: loquendo de primo actu ꝓductiuo: q̃ tñ nõ dr ꝓprie actus intelligẽdi: lꝫ sit act⁹ intellectus: nõ tñ primo actu operatiuo: q̃ ꝓprie dr actus intelligẽdi: sꝫ prior est origine actu intelligẽdi: vt est itelligẽtie paterne: et isto vt sic priori intelligit pater essentiã propriã distincte: nõ tñ in verbo ꝓducto. Ista distinctio de actu ꝓductiuo ꝛ operatiuo patebit post. q. 13. Act⁹ enim operatiuus nõ hꝫ terminũ ꝓductũ: sꝫ est vltim⁹ terminus: vt pꝫ ex. 1. ꝛ. 10. Ethi. Actus autẽ ꝓductiuus semp est alicui⁹ termini per se qui per ipsum accipit esse ¶ Rñdeo ad scdam rõnẽ positã ab ipso exclusa est p hoc qđ probatũ est essentiã vt essentiã non esse immediatũ principiũ formale productionis excludẽdo memoriam vt memoriam a ratione talis principij.

Ca. 1. ꝛ 9. c. 3. ꝛ inde. 3dẽ. 9 meta. t. c. 16.

Ad argumentũ

principale supponit ꝙ psona diuina constituit p aliquod notionale et ꝓ nũc supponatur. ¶ Ad maiorẽ ergo respõdeo per distinctionẽ: ꝙ aliqñ suppositũ constituit p aliqđ eiusdẽ generis cum ipa natura. ꝛ tũc videt posse cõcedi maior: qꝛ nõ solũ natura immediati⁹ se hꝫ ad suppositũ: sed etiã ad illud formale quo cõstituit suppositũ. ꝛ hoc aliq̃ immediatione. ¶ Si aũt suppositũ cõstituat p aliqđ alterius gñis: qđ esset remoti⁹ a natura q̃ genus illi⁹ qđ est ꝓprietas nature. tũc maior eẽt falsa. Si em̃ sortes cõstitueret p relationẽ: cũ relatio plus distet a gñe substãtie q̃ q̃litas vel quãtitas falsum eẽt ꝙ ↄ̃stitutiuũ sortis eẽt imediatius humanitati q̃ qualitas vel quãtitas. ¶ Nũc autẽ supposita ista opinione ꝙ relatio cõstituit psonã siue suppositũ diuinũ opꝫ dicere ꝙ suppositũ ibi nõ cõstituit p aliqđ eiusdẽ gñis cuꝫ natura: eo mõ quo ponit ibi gen⁹: sꝫ per illud qđ est ad alterũ: et natura est ad se. ¶ Illud aũt ↄ̃stitutiuũ aliquo mõ magis distat a natura q̃ proprietas nature: qꝛ si ibi ꝓprie eẽnt gña: sapiẽtia pertineret ad gen⁹ qualitatis: ꝛ paternitas ad gen⁹ relationis. ꝫ ibi suo mõ ꝓprietas põt esse imediatior ipsi nature illo qđ est constituti uũ suppositi. ¶ Si querat quare nõ põt hoc suppositũ cõstitui p aliqđ qđ est eiusdẽ generis cũ natura. ¶ Hec q̃stio est de eo qđ questio supponit: nec p ↄ̃sequẽs est ad ꝓpositũ: sed ad. q. de cõstitutiuis psonarũ ptinet: tñ concedo ad p̃sens suppositũ: ꝛ tũc potest dici ꝙ vbi ẽ aliqđ de se hoc: et tñ nõ est incõicabile: nõ põt intelligi aliqua determinatio vlterior nisi ad icõicabile. eẽntia autẽ diuina est de se hec: ꝛ tñ cõicabilis. si ꝫ dꝫ intelligi aliq̃ deter- dis. 26 primi.

minatio ad suppositū: cū suppositū sit incōicabile: opȝ ꝙ hoc sit per aliqd qd est primo incōicabile. tale nō pōt eē qd est ad se: qꝛ quicqd est ibi ad se fm illud suppositū ē pfectio simplr: ⁊ sic cōicabile: ⁊ ita opȝ cōstitutiuū suppositi differre a natura genere: nō qualitercūqȝ: sȝ a dria q̄ est iter rē ad se ⁊ rē ad alterū. pbatio aūt maioris pncipalis nō pcedit nisi de cōstitutiuo suppositi ptinēte ad idē gen⁹ cū natura.

Ordo querē doꝝ. ¶ Uiso de ordine eētialiū ⁊ notionaliū in diuinis: pȝ ex hoc ordo pcedēdi in q̄stionib⁹ de deo: qꝛ si aliq̄ fuisset mota de eētia vel eētiali ad intra illa eēt tractāda aā qōnes de notionalib⁹. Nulla aūt est mota de essentiali nisi qd ipoꝛtat respectū ad extra: et q̄dcūqȝ notionale suo mō est pri⁹ q̄cūqȝ tali eētiali. iō primo tractāde sunt q̄stiones mote de notionalib⁹. notionalia autē vel sunt relationes vel pductiones: siue illa sunt idē siue nō: nō curo. Est ḡ pmo qō talis de notionalib⁹ siue pductionibus.

Questio. II.

Uerit Utrū in deo pñt esse plures pductiones eiusdem rōnis? Arguo ꝙ sic. productio suppositi in esse nature substātialis ē gñatio: seu in diuinis est duplex pductio p modū nature. ergo duplex gñatio: ⁊ p cōsequens duplex pductio eiusdē rōnis. Minoꝛ pȝ: qꝛ ois pductio suppositi i natura diuina est in esse nature substātialis. Pꝛobatio maioꝛis: nā p hoc distinguit gñatio ab alijs mutatiōib⁹. per phm. 5. phyſ. qꝛ ipsa est ad substātiā siue ad esse substātiale. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. si pñt eē plures pductiones eiusdē rōnis: vel ergo plures gñatiōes: vel plures spirationes: ⁊ p ꝯñs plures filij vel plures. s. s. ꝯñs falsuȝ: qꝛ plures eēnt psone q̄ tres. ergo ⁊c. — T. cō. 7.

Hic concoꝛdant — A

oēs theologi in ꝯclusione negatiua: sȝ opȝ videre an ista sola fide teneat: an p rōnē? Ad ipsam aūt diuersi diuersas afferunt rōnes. ¶ Pꝛimo ergo tāgentur rōnes aliquoꝝ q̄ ad ꝯclusionē istā ponūtur. ¶ Scđo dicet quid magis circa hoc videtur eē tenēdū. ¶ Tertio quedam dubia occurrentia excludentur. — Queꝛe in theoꝛ. c. ppositio: nū credītarū Tho. 1. p. q. 7. ar. 1. et. qō. 44. ar ti. 1. et qō. 50. ar. 4. ⁊ secūdi scripti disti. 3. q. 4. et de potentia q. 2. et Egid. q̄li. 2. qō. 7. 12. me ta. t.c. 30. 2. de gña. t. c. 56. 3 phy. 5. et. 10.

De pꝛimo apponūtur ad hoc q̄tuoꝛ rōnes.

¶ Pꝛima est ista: foꝛma eiusdē spēi siue qd magis pprie dr l diuinis eiusdē rōnis nō multiplicat nisi fm materiā: materia aūt i diuinis eē nō pōt. vñ in diuinis nō ē nisi vnica filiatio subsistēs: sicut albedo subsistēs nō pōt esse nisi vna. ¶ Scđa rō: de⁹ oia itelligit ⁊ vult vno actu simplici. ḡ nō pōt eē ibi nisi vna psona pcedēs p modū verbi: et vna p moduȝ amoꝛis. ¶ Tertia rō: qꝛ psone pcedūt naturalr. natura aūt determiat ad vnū. ḡ ⁊c. ¶ Quarta rō: ex hoc ē pfecti⁹ filij: qꝛ tota filiatio diuina i eo cōtinet: nō ḡ pōt ibi eē aliq̄ alia.

Pꝛima ratio

vr eē trāscēdēs ppositū ⁊ assumere dubiū siue falsum fm multos. Illa eñ ppositio maioꝛ. s. ꝙ foꝛma eiusdē rōnis nō multiplicat nisi fm materiā: q̄ fm eos eq̄ hēt locuȝ

Ci meta.l 7. diffinitiõe pfecti h haben tur.

de angelo sicut de deo: aut itelligit sic: q forma quecunq immaterialis sit de se hec siue ex rõne sue qditatis: sicut de deitate ẽ hic: ita q nihil aliud itelligẽdo nisi deitatẽ est ɔdictio formalis deũ nõ eẽ hũc. Aut itelligit sic: q qcunq forma immaterialis aliq nõ sit hic formalr sua qditate: tñ ip sa i re multiplicari nõ pt: q2 vnica forma talis singular & signata hz i se totã entitatẽ illi9 forme et itẽsiue & extẽsiue: vt p3 de sole. Si intelligit pmo mõ seqtur q rõ forme specifice i angelis icludit repugnãtiã: imo ɔdictionem ad plurificari realr: & ita sicut nõ stat cũ ɔceptu hois q cõcipiat irrõnalis: vel cũ cõceptu dei: q ɔcipiat tãq indifferẽs ad plures deos: ita nõ stat cũ cõceptu talis speciei q cõcipiat plurificabilis: & p ɔñs qcũq posuerũt speciẽ angelicã posse plurificari habuerũt in intellectu suo cõcept9 formalr repugnãtes: q2 cõceptũ talis speciei & plurificabilis: & p ɔñs qcũq ɔceperũt ibi eẽ rõnem vlis simplr. s. dicibilis de plurib9: imo cõcipiẽdo naturã i talivniuersalitate includit i illo itellectu repugnãtia formalis iter obiectũ: intellectũ: & modũ cõcipiẽdi. Istud ɔñs nõ vr pbabile: cum multi theologi & catholici sic cõcipiẽtes naturã angelicã et speciẽ: sicut alij sine oĩ repugnãtia cõceptuũ cõcesserũt ibi plurificationẽ & vniuersalitatẽ pdictã. Sãcti etiã videtur ad hãc ptẽ declinare sicut Dam. in elemẽtario. c. 12. dicens: q vnicũ est incõmutabile & cõicabile: ipsius aũt q vni9 speciei cõicatio: et ipsa beata natura in trib9 cõsistit hypostasibus. Et sequitur

Argumentũ efficacissimũ cõtra aduersarios Scoti ce veritatis.

post hoc. Scdm vnũquẽq ordinẽ angelor & virtutũ differẽtes hypostases cõdidit: nõ solũ hoc: sed etiã fm vnãquãq speciẽ: vt vtiq cõicantes adinuicẽ naturã gaudeãt adinuicem: et naturali btitudine copulati adinuicẽ secure & amicabiliter disponãtur. Hec Dam. ¶ Et articuli dãnati tres videtur istũ articulũ prima facie reprobare. ¶ Un9 est a dño Stephano cõdẽnat9: q dicit sic: q q2 intelligẽtie nõ habẽt materiã: de9 non posset eiusdẽ speciei facere plures. error. ¶ Scds: q de9 nõ põt multiplicare indiuidua sub vna spẽ sine materia. error. ¶ Tertius: q forme nõ recipiũt diuisionẽ nisi fm diuisionẽ materie: error: nisi intelligat de formis educt& de potẽtia materie. ergo de formis nõ eductis de potẽtia materie: hoc dicere ẽ error. ¶ Si detur secũdus intellectus ppositionis: tũc seqtur q natura specifica Michaelis de se nõ est hec. ergo nõ repugnat sibi cõtradictorie nõ esse hãc vel nõ esse in hoc. p illã ergo potentiã q põt in quodlibet qd nõ includit cõtradictionẽ põt natura illi9 fieri & nõ in hoc. ¶ Dicetur forte q nõ posset stãte illo. Hoc nõ excludit ppositũ: & tñ est falsum. Primũ p3: q2 destruat iste: et tunc fiat natura in alio: nõ ergo omnino est necesse Michaelem eẽ hũc vnicũ. Scdm p3: q2 q simul sunt i potẽtia actiua agẽtis: nec iter se repugnat: illa pñt sil eẽ i effectu: hmõi sunt iste: Michael et ille Michael: si natura nõ est de se hic. ¶ Isto etiã q scds intellect9 eẽt verus: saltẽ ad ppositũ habemus q ista propositio forma eiusdẽ rõnis non põt plu

Est. 16 c. 17.

est. 40 c. 6.

Est. 1. c. 13.

a. l. nõ intelligit de formis &c.

rificari nisi p materiã nõ conclu
dit oĩmodã ipossibilitatẽ pluri=
ficationis filiatiõis i diuinis: cũ
tñ illa plurificatio sit impossis
simplr includẽs ꝯdictionẽ. Ista
ꝑ ꝑpositio nõ ꝯcludit ꝑpositũ
f.ꝯclonẽ quã tenem⁹ sicut ipa ẽ
vera nisi accepta ſm ꝑmũ intel=
lectũ:q̃ rõnabilr vr̃ multis eẽ fal
sus:vt dictũ ẽ. Nõ eñ ẽ doctria
couenies ꝯclonẽ certissimã ⁊ sũ=
me necessariã tenere ꝑ rõnẽ ni
mis gñalẽ q̃ vr̃ multis hr̃e plu=
res instãtias. ¶ Preterea instat
de aia intellectiua q̃ pri⁹ natura
B ẽ termin⁹ creatiõis q̃ꝫ infundat
prim⁹ ãt termin⁹ creatiõis vt ta
lis formalr ẽ hic:ꝑ aia naturalr
pri⁹ ẽ hec:q̃ꝫ vnit materie:⁊ pari
rõne de alia:aia pri⁹ natura est
hec q̃ꝫ vniat materie:vñ aũt ista
aia ẽ hec sua ꝑpria singularita
te:inde ẽ hic ⁊ nõ illa:⁊ p ꝯñs ꝑ=
ma distinctiõe singularitatis di
stinguit a singulari distincta ab
illa:ꝑ distincte sunt iste ale pri⁹
natura q̃ꝫ vniant materie: nõ ꝑ
p se ⁊ prio distingunt sua mate=
ria.pria ꝑpositio ꝑbat: q: illud
qđ sine ꝯdictiõe põt eẽ sine alio
⁊ nõ ecouerso ẽ pri⁹ naturalr il
lo:hoc accipit.5.met.c. de priori
t.c.16. Aliqua inqt ſm naturã ⁊ substã
3dẽ.8. tiã sunt priora q̃cũqꝫ cõtingit eẽ
phys. sine alijs:⁊ illa nõ sine illis: ⁊ in
t.c.56. fine capituli ad istũ modũ redu
cit oẽs modos poris.⁊ in.7.me.
eẽ inqt substãtie ẽ primũ oim: ⁊
t.c.4. hoc probat aliorũ eñ nullus est
separabile a substãtia idest po
tẽs eẽ sine substãtia:hec aũt sub
stantia põt eẽ sine alijs qua nũ
est de se cõcludit ergo ſm phm
separabilitas ista prioritatẽ ſm
naturã.aia aũt nõ solũ ſm sub=
stantiã ⁊ eẽntiã ſ ſm exñtiam ⁊

vt terminus creatiõis diuine põt
esse sine materia:ergo põt eẽ si=
ne hoc q̃ vniatur materie:nullo
modo aũt põt eẽ in materia:nec
p creationẽ.nec aliquo modo q̃
litercũqꝫ:nisi ipsa sit hec ꝑpria
singularitate:seqtur ꝑ ista ꝑpo
sitio prima q̃ fuit hic probãda.
¶ Si dicat q nõ ẽ hec sic p ma=
teriã.f.vnionẽ actualẽ:vel p esse Uide
actuale in ipsa.ſ p aptitudinẽ auic.6
essendi in ipsa materia ⁊ ipsa nõ natura
est prior illa aptitudine. Istđ nõ liũ pte
euadit arg.q: natura ipsa abso 5.c.3.
luta est prior natura ipsa apti=
tudine ⁊ hec aia hꝫ aptitudinẽ
hãc ad hoc corp⁹:⁊ illi aie repu
gnat aptitudo hmõi ad corpus
hoc:⁊ cõuenit sibi alia aptitudo
ad aliđ corp⁹. ¶ Tũc arguo sic:
qđ cõuenit huic ⁊ repugnat alij
eiusdẽ spẽi nõ cõuenit huic p se
ſm illđ q est cõe istis vel saltẽ
preexigit distinctionẽ in istis ne
cessario.f.hui⁹ ab illo hec apti=
tudo conuenit huic ⁊ repugnat
illi:ꝑ necessario preexigit distin C
ctionẽ hui⁹ ab illo:ergo pria di=
stinctio nõ ẽ per aptitudinẽ nec
prima singularitas hui⁹ ⁊ illi⁹.
¶ Cõfirmat rõ aptitudinis for
malr loquẽdo nõ est ad se nec ẽ
rõ entis in actu:primũ probat:
q: si intelligeret ad se: ergo pos
set intelligi ⁊ nõ ad aliud vt ad
terminũ:secũdũ ẽt ex hoc pꝫ: q:
aptitudo possꝫ esse ad terminũ
nõ existẽtẽ:qđ aũt necessario exi
git aliqđ nõ exñs:ipsum est non
existens in actu:nũc aũt hec aia
est singulare absolutũ:⁊ singu=
laritate absoluta:⁊ singulare i
actu ⁊ singularitate actuali:er=
go aptitudo nõ est rõ formalis
sue singularitatis. ¶ Ex ista in=
stantia de aia hic habet q nõ ẽ

omnino necessariũ hoc ẽ cuius
oppositũ includit cõtradictionẽ
ꝙ forma eiusdẽ rõnis nõ p̃t plu
rificari sine materia realr:ꝛlicet
habeat aptitudinẽ ad materiaꝫ
tñ priꝰ natura hꝫ plurificationẽ
ergo prima rõ plurificatiõis nõ
ẽ materialitas gñalr. ❡Et qꝺ
imaterialitas nõ sit prima ratio
forme eiusdẽ rõnis eẽndi hanc:
nec materialitas pria rõ plurifi
D catiõis in forma:probaꝛ:qꝛ quo
aliq̃d ẽ in actu extra cãm ꝛintel
lectũ:eo ẽ hoc prio:qꝛ sic eẽ non
cõpetit nisi huic:imo vlitas siue
nõ hoc nõ põt alicui competere
nisi intellectu. nũc aũt queciiqꝫ
entitas p̃cipue absoluta seipsa
primo est in suo esse:qꝛ seipsa p̃
mo recedit a nõ esse ad eẽ: qꝛ lꝫ
multa cõcurrãt ad suũ eẽ: sicut
materia ad eẽ forme ꝛforma ad
esse materie:ꝛ tñ nullũ cõcurrẽs
est sibi pria rõ essendi in suo eẽ:
ergo seipsa primo est hec: ꝛ ꝑ cõ
sequẽs filiationẽ diuinã eẽ hãc
accipieꝛ primo ex rõe filiationis
E talis nõ ex imaterialitate q̃ tñ
aliq̃d ponit vel excludit aliquid
annexũ ꝓprie singularitati. ❡Cõ
firmaꝛ hoc per auctoritatẽ quia
materia nõ est ꝑ se cã forme:' lꝫ
2.met. sit materia forme.ſꝫ Auic.ꝛnul
c.4. lo mõ vꝛ aliquid eẽ hoc ꝑ illud
qꝺ nõ est ꝑ se eius cã:ꝛ hec ẽ in
ℓ.c.27 tẽtio phi.12.met.c.3.vbi vult tã
cã materialis q̃ꝫ formalis:ꝛ effi
ciẽs hñt vnitatẽ ꝛdistinctionẽ spe
cificã ꝛ numeralẽ ꝓportionataꝫ
ipsis principiatis:horũ inq̃t que
sunt in eadẽ natura diuersa nõ
specie supple sunt pricipia:ꝛsub
dit:ſꝫ qꝛ singulariũ aliꝺ tua ma
teria ꝛ mouẽs ꝛ spẽs ꝛmea:rõe
ãt vli eadẽ.hec ille:vtrũqꝫ eñ ꝑ
se principiũ cõpositi opꝫ hr̃e in

dr̃iam cõsimilẽ in dr̃ie cõpositi:
ꝛ determinationẽ similez deter
minationi cõpositi:qꝛ neqꝫ indif
ferẽs cõstat ex determinatis ne
qꝫ determinatũ ex indifferẽtibꝰ
idifferẽtia vlitatis. ergo frustra
quæriꝛ rõ singularitatis ꝛhoc p̃
ma rõ singularitatis determina
te ꝑ aliq̃d extrinsecũ:tãq̃ꝫ ꝑ prin
cipiũ formale quõcunqꝫ extrin
secũ sit cã aliqualis cõcomitans
qꝛ semꝑ opꝫ ꝙ prima rõ forma
lis singularitatis signate sit per
aliq̃d ꝑ se intrinsecũ singulari.

De secunda rõne cõ sequen
tia ẽ eumpti.ꝛ vꝛ isti ꝓpositioni
inniti.vbi nõ põt eẽ nisi vnicus
actus intelligẽdi:ibi nõ põt esse
nisi vnicũ verbũ siue vnicũ dice
re:hec ꝓpõ gr̃a materie verita
tẽ hꝫ in intellectu creato:non qꝛ
illo actu intelligẽdi ꝓduciꝛ ver
bum sicut alias diceꝛ:imo actu
dicẽdi qui nõ ẽ aliquis actꝰ itel
ligẽdi.ſꝫ qꝛ oẽ intelligere in no
bis exp̃ssuꝫ ẽ ꝑ actũ dicẽdi:ꝛ per
oẽ dicere expimiꝛ aliqꝺ intelli
gere:ꝛ ꝑ aliꝺ dicere aliꝺ intelli
gere.iõ si vnicũ ẽ intelligere vni
cũ ẽ dicere:ſꝫ ista ꝓpositio oĩno
nõ hꝫ rõnẽ veritatis in deo:quia
nõ omne intelligere diuinũ ẽ ꝑ
aliqꝺ dicere:immo itelligere ipa
ternũ respectu cuiuscũqꝫ obiecti E
nõ ẽ ꝑ aliqꝺ dicere:ꝛ iõ possꝫ pa
ter quãtũ ad hoc hr̃e itelligere
vnicũ respectu oĩm obiectorum
lꝫ hr̃et singula dicere respectu
singulorũ obiectoruꝫ.si singula
obiecta haberẽt ꝓp̃a v̄ba. Vel
breuiter hec ꝓpositio nõ vꝛ ne
cessaria gratia forme:qꝛ lꝫ i vno
non sit nisi vna forma absoluta
eiusdẽ rõnis:ipsum tñ põt habe
re plures ꝓductiones actiuas

5.phy. c.38. a.l.vt uentis operatiui.

pluriū terminoꝝ. Ex eplū lȝ sol vna luce sit luminosus tñ pt habere plures actꝰ illuminādi. In telligere aūt ē pfectio intelligētis: ꝛ forma absoluta: saltē ē per fectio inexistēs operāti. nō aūt pductio alicuius termini: dicere aūt dꝫ actio pductiua termini. non ḡ gratia forme sectur. si intelligere non plurificat. ḡ nec dicere. ℂ Sȝ dices ꝙ dicere nō est actꝰ trāsiēs sicut illuminare imo terminꝰ eiꝰ ēt manet i eodē intellectu: si ergo intelligere qꝛ imanēs nō est nisi vnicū in itellectu diuino: pari rōne nō erit nisi eē vnicū dicere. ℂ Istō qdē verū est. qd ē vnū dicere in intellectu diuino: sicut vnū itelligere: sȝ qrēti rōnē opȝ pbare ꝯñtiā q eē poneret filiū in diuinis dicere: poneret duo dicere vnū patris ꝛ alterū filij: qꝛ nō eodē actu dicendi filiꝰ pducit ꝛ pducit ꝛ tñ nō poneret nisi vnū intelligere: qꝛ itelligere ē cōicabile in diuinis sicut ꝛ qdlibet eētiale: ꝛ iō p quoscūqꝫ actꝰ notionales cōicaret: semp ipsuȝ eēt idistictū ꝛ tñ ibi actꝰ notionales eēnt distincti: sicut mō eētia ē oino eadē: quāuis cōicet pluribꝰ productionibus magis distinctis ꝙ̄ essent duo dicere: qꝛ distinctis fm rōnē formalē. Ista tñ ꝓpositio intellectꝰ hñs vnū itelligere hȝ vnū dicere: vera ē in intellectu creato gr̄a materie. p tāto ꝙ in telligere ē ibi terminꝰ formalis actꝰ dicēdi. ꝛ ita verū ē ibi ꝙ alteriꝰ actꝰ exprimēdi. aliꝰ ē terminꝰ formalis pp limitationē ipsiꝰ termini: ista aūt rō nō tȝ in diuinis: qꝛ terminꝰ formalis actꝰ exprimēdi ē illūminatꝰ: ꝛ ideo nō opȝ ꝙ distinguat fm distinctio nē actuū exprimēdi: q̄ sunt acꝰ psonales. ℂ Tñ vr̄ ꝙ ista ꝓpō. vbi ē vnū intelligere ibi ē vnū dicere possȝ hr̄e aliquā euidētiā cōparādo ad obiecta: qꝛ ille itellectꝰ q̄ pōt vno actu intelligēdi ꝯprehēdere plura: pari rōe pōt vno actu exprimēdi exprimere notitiā declaratiuā pluriū. ꝛ tūc tñ mō ex illa ꝯñtia hr̄ ꝙ in diuinis nō ē aliō ꝛ aliō dicere pp ꝯdistinctionē obiectoꝝ: sicut nec aliō intelligere. Sȝ vltra ad hñdum totū ꝓpositū opȝ pbare ꝙ nō ē ibi aliō dicere respectu eiusdeȝ obiecti: ꝛ hoc vel alterius psone dicētis: vtpote si ponat filiū dicere suū verbum vel eiusdem psone vtpote si ponatur patrē dicere aliud verbum.

De tertia rōne. ista ꝓpositio. natura determinat ad vnū nō cōcludit ꝙ tñ posset vnica psona naturalr̄ siue p modū nature pduci: qꝛ nō solū natura specifica eadē: sȝ natura vnica in vno singulari pōt eē principiū pductiuuȝ pluriū naturalr̄: sicut de igne pducente plures ignes naturalr̄ Est ḡ intellectꝰ huiꝰ ꝓpōnis: natura determinat ad vnū nō qdē ad vnū pducibile. vnū inqꝫ nūero siue singulare: sȝ determinat ad vnū determinatū modū producēdi: qꝛ nō ē ibi principiū idē terminatū respectu oppositoꝝ sicut ē volūtas: ℂ Si dicat ꝙ iō nā pt eē pricipiū pluriū pductorū per modū nature: qꝛ pducit de luribꝰ materijs: ꝛ iō pexigit plura opposita d qbus pducit. hic aūt pducēs nō pducit d aliquo opposito: nec ēt pñt plures eē materie: de quibꝰ fiāt productiones. ℂ hoc non obstat: qꝛ si

agens naturale qđ h3 in virtute sua actiua effectū suū partialiter quātū ad formā pōt in plura producibilia: multo magis agēs illđ qđ in virtute sua actiua h3 effectū totalr nullā materiā p̄supponēdo pōt in eadez vel i tot p̱ducibilia: q2 pfectio virtutis actiue in h̄ndo effectuz totalr nō limittat ipm respectu p̱ducibiliū. Nūc aūt p te agēs naturale qđ h3 i v̄tute sua actiua effectū suū ptialr.s.quātū ad formā p̄t idē manēs plura p̱ducibilia vni⁹ spēi p̱ducere. g̃ silr posś si h̄ret effectū suū totalr i virtute sua actiua:nulla.s.materia p̄supposita. Et illđ p3 manifeste:q2 sicut agēs vni⁹ spēi pōt generare multa simul. ita ꝛ de⁹ creare:nō g̃ solū p hoc est possibilitas respectu pluriū possibiliū ab eodē p̱ductiuo ad eadez p̱ducēda:q2 p̱ducit vel p̱ducere pōt de pluribꝰ p2icipijs passiuis:s3 pp rōnē ipsi⁹ potētie actiue:ꝛ pp cōitatē siue pluralitatē termini p̱ducibilis.op3 g̃ ad p̱bādū vnicū eē terminū p̱ductionis vel ēt vnicā/eē p̱ductionem vni⁹ rōnis p̱bare q̄ termin⁹ productionis nō p̄t cōpetere pluribus p̱ductionibꝰ eiusdē rōis:siue productio fuerit de aliq̄ siue de nullo siue principiū sit natura siue non.

B

De quarta

rōne fili⁹ ē pfectus de⁹:ꝛ tñ nō h3 diuinitatē oī mō h̄ndi ea3: imo pōt diuinitas h̄ri etsi nō alia:tñ in alio supposito ꝛ alio mō h̄ndi eā:g̃ ex hoc qđ ē pfect⁹ fili⁹ intēsiue sicut est pfectus deus:nō seq̄tur q̄ h̄eat omnē filiationē possibile3 extēsiue vel saltē nō oīnō possibili. In filiatiōe aūt cū nō sit eadē cōicabilis pluribꝰ nō opt3 distiguere inter alietatē filiatōis ꝛ aliū modū h̄ndi.imo sicut diuinitas p̄t eē pfecta i aliq̄ ꝛ tñ alio mō h̄ri in alio:ita filiatio p̄t eē pfecta i aliquo.ꝛ tñ alia h̄ri in alio.

Ad cōclusionez

negatiuā opponit̄ rō talis a quibusdā. Si tota fecūditas ordiata ad ḡnationē filij sit exhausta in vni⁹ filij ḡnatiōe:ipo'e eēt cū illo aliū ḡnari:q2 ille ali⁹ ḡnaret̄ sine oī fecūditate ordiata ad filij ḡnationē:s3 i deo tota fecūditas ordiata ad filiū ḡnationez exhaurit̄ in vni⁹ filij ḡnatiōe q2 vnico actu ḡnandi sp manēte p̱ducit̄ vn⁹ fili⁹ sp manēs.ꝛ ex eo dē semp vniformiter se h̄nte:nō posś g̃ restare fecūditas ad alteri⁹ filij ḡnatione3:nisi possent sil̄ eē due p̱ductōes oīno eiusdē rōis ꝛ ex eodē q̄ ē ipo'e sicut;im po'e ē vnā ꝛ eādē materiā sil̄ moueri plurib⁹ motib⁹ ḡnatiōis vl̄ alteratiōis idē f3 spē3 differentibꝰ aūt f3 nūerū:ꝛ hoc iuxta artē phī q̄ determinat.5.phy.non eē po'e q̄ idē sil̄ moueat̄ pluribus motib⁹ f3 eādē spē3 motus h̄r g̃ mino2 q̄ in diuinis in ḡnatiōe filij exhaurit̄ tota fecunditas ad ḡnationē filij: q2 act⁹ ille sp manēs ē ex eodē sp vniformiter se h̄nte. ¶ Cōfirmat̄ p exēplū si vnus hō h̄ret vnicū semē:ꝛ nō eēt po'e aliđ quo ad ḡnationem hoīs:ꝛ de illo semine semp esset iste fili⁹ genit⁹:ipo'e esset aliuz filiū ḡnari. ¶ Hic breuiter formādo arguit̄ sic: act⁹ adeq̄tus p̄ncipio ꝛ sp vniformiter stans nō cōpatit̄ secū aliū eiusdē rōis ab eodem p2incipio actiuo actus

h̄ē.q̄l. 6.q.1.

Imaginatio metaphoꝛica.

t.c.37. ꝛ circiter.

Idē.5. phy.t. cō.19.

vnic⁹ gñatiōis ĩ diuinis ẽ adeq̃tus suo pncipio: semp stat. ꝫ ⁊c.

De prima rōne. verbũ illđ exhaurit: si ꝓprie accipiat sicut accipit in corporalibus: denotat nihil il lius qđ exhaurit remanere in il lo in q̃ pfuit: vt p₃ de aq̃ ĩ puteo. isto mō nō pōt intelligi in ꝓposito: q₂ fecũditas nō exhaurit sic p ꝓductionẽ filij q̃n tota ipa ea dẽ semp manet ĩ patre. ꝫ op₃ q̧ ſm alterã similitudinẽ intelligi tur: vt v₃ dicat exhauriri ꝓ quã to. s. q̧ nō manet ĩ patre ad aliũ actũ ꝓductiōis vel gñatiōis alteri⁹ filij: sicut si nō maneret aq̃ in fonte quantũ ad aliũ actũ po tatiōis posset aliquo mō dici ex hausta p actũ potatiōis: cōcedit ꝫ maior: q₂ exhausta isto mō to ta fecũditate ordiata ad gñatio nẽ filij nō posset ali⁹ gñari: s₃ il lã minorẽ: q̧ ĩ diuinis sic exhau rit ĩ gñatiōe vni⁹ filij tota fecũdi tas q̃ est in diuinis ad gñationẽ filij: op₃ ꝓbare. Innuit aũt ꝓba tio ei⁹ p hoc q̧ gñatio ista semp stat: et est de eodẽ pncipio. q. de quo. ⁊ de eodẽ principio. q. passi uo. et iō nō pñt eẽ simul plures ꝓductiōes sicut nec plures mo tus. ¶ Cōtra istã rōnẽ q̧ nō cōcludit sufficiēter ꝓpositũ pōt ar gui sic: q̃cũq₃ potētia posset hr̃e aliũ actũ si ille actus non staret semp: illa simplr̄ pōt habere aliũ actũ: s₃ potētia gñatiua in diui nis p te: solũ ex hoc non pōt hr̃e aliũ actũ: q₂ ille act⁹ semp stat. ꝫ illa potentia absolute pōt habe re aliũ actũ: ⁊ ita q̧ ĩ hoc nō est cōtradictio: s₃ si potest hr̃e aliũ actum. ergo necessario h₃. nihil eñ est ibi possibile. s. q̧ nō inclu dit cōtradictionẽ q̃n sit in actu. ergo ibi sunt in actu plures ge nerātiões. Cōclusio est falsa: er go altera pmissarũ. nō maior: er go minor. q̃ videt eẽ accepta ex rōe argumẽti tui. Probatio ma ioris rōne et exēplo. ¶ Rōne sic. potētia naturalr̄ pōr ẽ actu. q̧ quid aũt nō repugnat priori na turalr̄ nisi p illđ qđ est posteri⁹ naturalr: et simplr̄ nō repugnat sibi: q₂ ꝯdictio simplr̄ nō est ali cui⁹ ad pri⁹ p hoc q̧ illud h₃ cō tradictionẽ ad posteri⁹ natura. si ergo act⁹ ali⁹ nō repugnat po tētie nisi q₂ potētia semp est sub isto actu: absolute nō repugnat potētie ali⁹ actus: ⁊ ita sine ꝯdi ctione simplr̄ pōt ali⁹ actus sibi cōpetere. Exēplũ hui⁹ est. Si sol illuminaret vniuersum vna illu minatiōe adeq̃ta sibi intēsiue: q₂ sc₃ ita pfecte sicut posset illumi nare ⁊ extēsiue: q₂ sc₃ illa illumi natio eēt toti⁹ illuminabilis qđ posset eẽ illuminatũ a sole. si il le act⁹ semp staret: ita q̧ sol non posset hr̃e aliã illuminationem: hoc eēt: q₂ simplr̄ repugnat soli vt est principiũ illuminatiuũ. q̧ sit pncipiũ alteri⁹ illuminatiōis: imo solũmō ex hoc q̧ totale suũ passiuũ est ꝓportionabilr̄ actua tũ. absolute ergo soli est cōpossi bilis alia illuminatio: ⁊ p conse quens si sol necessario causaret omnẽ illuminationẽ quã posset causare: sol haberet aliã illumi nationẽ ĩ actu. nũq₃ est ergo ne cessitas simplr̄ illius vnice ꝓdu ctionis: nec est necessitas istius vnitatis ex hoc q̧ vna ꝓductio semp stat. ¶ Cōfirmat ista rō: q₂ si potētia ex rōne sui nō necessa rio determinat ad istũ actũ: sed tãtũmodo ex hoc q̧ iste act⁹ sem per stat elicit⁹ a potētia. illa po

9. Meta. t. c. 13. ⁊ in de. B

Exemplũ doctrina le ⁊ notabile

tētia absolute vt prior actu posset extēdere se ad aliū actū. ergo irrōnabile videt q ille act9 magis eēt ab ista potētia q iste: et p cōsequēs cū neuter posset eē min9 necessari9 altero: vel vterq simul est a potētia vel neuter. ¶ Uidetur ergo breuiter quātū ad istā rōnē q nec p hoc q act9 semp stat: nec p hoc q vna potētia nō pōt simul pfici diuersis actib9 habetur cōclusio rōnis sufficiēter probata: sicut ipa est vera: imo oportz pbare q sic ē necessitas ad vnā pductionē vni9 rōnis: q si p impossibile illa nō semp staret: vel nūq eēt adhuc nulla alia posset haberi in diuinis eiusdē rōnis: vt queadmodū si hic pr nō esset in diuinis: oino 9dictio eēt dicere patrē in diuinis. Ita si hic pr hac gñatiōe nō gñaret vel p impossibile gñaret actu trāseūte et nō stāte. nullā aliā generationē posset hre: q2 nō posita absoluta et oimoda necessitate ad vnicā pductionē: ibi possibilitas ponitur ad aliā: et p 9ns necessitas: q2 qcqd ē ibi possibile ē necessariū. ¶ Ex hoc pt3 q scda rō de adequatiōe abbreuiās istā. nō cōcludit: q2 aut maior accipit adequationē intēsiuā tm: vel extēsiuā et intēsiuā. ¶ Si intēsiuā tm: ex tali adequatiōe nō cōcludit q sit vnica pductio possibilis: immo alia pōt eē possibilis: l3 nō simul stās. habet ergo tm q vnica est possibilis simul: s3 vbi nō habet de vnica pductione possibili nisi sic q alia nō sit simul possibilis: ibi nō habet qn alia sit simpliciter possibilis: et p 9ns in pposito necessaria simplr. ¶ Si accipiat adequatio scdo modo: minor nō probatur nisi forte innitatur isti q vnica pductio semper stat. et de hoc tactum est supra.

Ex hoc habet quāta sit subtilitas et efficacia Scoti ce specula tiōis i verita te inuestigan da.

De scdo articulo dico q ista cōclusio in diuinis nō pñt esse plures pductiones eiusdē rōnis: non sola fide tenet: s3 etiā rōne necessaria ostēdit. ¶ Et pōt formari rō primo deducendo ad impossibile. ¶ Scdo ostensiue. ¶ Tertio pōt cōfirmari ppositū ex intentione phi. ¶ Formaē ergo rō sic: si pñt eē plures pductiōes eiusdē rōnis: ergo et infinite. et si sic: ergo necessario sunt infinite: q2 nihil pōt ibi eē nisi necessariū. vltimū 9ns est impossibile: manifeste ergo et primū antecedēs. Probatio pme 9ñtie auctoritate et rōne. Auctoritas est Aug. 9 Maximinū lib. 1. Absit vt iō potētior sit pr filio: vt puta: q2 creatorē genuit pr. fili9 aūt nō genuit creatorē. neq enī nō potuit sed nō oportuit. et subdit qre nō oportuit: Imoderata eēt diuina gñatio si genit9 fili9 nepotē gigneret pri: q2 nisi et ipse nepos auo suo pnepotē gigneret: fm vestrā mirabilē sapiētiā impotēs diceret. sicut et ille et ille etc. Et subdit. nec impleret gñationis series si semp alter ex altero gigneret: nec etiā pficeret vlus eā: si nō sufficeret vnus oipotēs. hec Augu. Ex ista intētione Aug. hr q si vna psona pducta pductione tali: nō sufficeret ad cōplēdā vnā vel totā pductionē in diuinis. pari rōne nec alia aliqua nec quotcūq. et ita siue cūdo in directū q fili9 gñaret aliū filiū: siue cōparādo ad eādē psonā pris: q. s. habeat istū filium et aliū filiū semp q rōne ponit pluralitas: pari ratiōe seqtur infinitas eiusdē rōnis. ¶ Probatur ea

3 dē ɔña p rōnē sic. qcqd est plurificabile eiusdē rōnis: vel ad plura eiusdē rōnis se habēs nō determinat ex se ad certā pluralitatē. Hec ppositio ptȝ siue cōparādo cōe ad sua singularia: siue cām ad sua causata: siue principiū ad sua principiata. cōe enim plurificabile eiusdē rōnis nō determinat ex se ad certā pluralitatē inferiorum. causa etiā non determinat ad certa causata ex se. Ex hac ppositiōe pbata seqtur q ōdcūq plurificabile eiusdē rōnis quātum est de se pōt extēdi ad infinita nisi determinet aliūde: nec determinari pōt p principiū eiusdē rōnis. ergo si p aliqd principiū in diuinis productiuū potest eē pluralitas pductionū eiusdē rōnis nō determinat talis pductio ex se siue ex suo pncipio formali ad certā pluralitatem: nec ex hoc nec ex illo repugnat sibi qcūq pluralitas. g vel poterūt eē infinite: et p ɔñs sunt infinite: qd est ɔclusio illata: vel fiet determinatio taliū pductionū ex alio ad certā pluralitatē q̄ ex se: vel pncipio pductiuo: sȝ hic nō pōt dari vñ fiat ista determinatio. nō eñ ab aliquo posteriori: q2 a posteriori nihil habet suā entitatē: ergo nec vnitatem nec certā pluralitatē: nec ab aliquo qd est simul natura cū pductionib9: q2 q̄ rōne ipsa pductio q̄ est vni9 rōnis non determinat ex se ad certam pluralitatē: pari rōne nec illd qd est simul natura cū illa: nec ab aliq priori: q2 illud pri9 vel est pncipiū formale pducēdi vel pncipiū pducēs qd est suppositū a pncipio formali pductiuo nō pōt eē determinatio: vt ptȝ in pbatione maioris: q2 principiū pductiuū eiusdē rationis nō determinat se ad certā pluralitatē pductionū eiusdē rōnis: nec a supposito pducente pōt determinari: q2 in tot pductiōes pōt suppositū ad quot se extendit principiū pductiuū qd est in supposito. si g nō est determinatio a parte principij formalis pductiui: nec etiā a parte pducētis. sic ergo patet ista consequentia ad impossibile: q si possent ibi esse plures pductiones eiusdē rōnis: g ⁊ infinite. ¶ Secūdo arguitur ostēsiue sic. Illud nullo modo est plurificabile in diuinis: qd nō pōt determinari aliquo modo ad aliquā certā pluralitatē. Sed pductio eiusdē rationis in diuinis nullo mō pōt determinari ad certā pluralitatē aliquā: ergo nullo mō est plurificabilis qd est ppositū. Maiorē primo exponā. scdo probabo eā. ¶ Certā pluralitatē dico vtputa dualitatē ternitatē quaternitatē vel aliquā aliā datā: oīno determinari ad certā pluralitatē. dico q impossibile est illā excedere ⁊ nō qualitercūq impossibile a posteriori vel a simili: sȝ includēs manifeste cōtradictionē maiorē sic intellectā probo. si nō pōt oīno determinari quātū est de se ad certā pluralitatē. ergo quantū est de se pōt in quotcūq: q2 contradictionē nō includit q quacūq pluralitatē excedat: ⁊ hoc in infinitū. sȝ nihil potest eē in diuinis possibile sic vltra quācūq pluralitatē plurificari: q2 tūc necessario esset plurificatū vltra quācunq pluralitatē: et ita esset in infinitis. Probatio minoris: illud nō potest oīno determinari ad certā pluralita-

tem inferioꝝ eiusdē rōnis qd nō
necessario preexigit aliqua plu
ra alteri⁹ rōnis p que determi-
net ad certā pluralitatē. produ
ctio eiusdē rōnis in diuinis non
necessario pexigit aliq̄ plura al-
terius rōnis p que determinet
ad certā pluralitatē: nō g pt oi-
no determinari ad certā plura-
litatē. ¶ Isti⁹ pro sylli probo ma
iorē ꝛ minorē. maiorē sic: si ē plu
rificabile eiusdē rōnis nō deter-
minat ex se ad certaz pluralita-
tē: hoc pri⁹ probatū est in arguē
do ad impossibile: tūc pari rōne
illa iferiora vel singularia q̄ sūt
eiusdē rōnis non hn̄t ex se certā
determinationē ad certā plura-
litatē: q2 sicut ignis ex se nō de-
terminat ad certā pluralitatez
igniū: ita ignes singulares ex se
non determinant ad certū nu-
meruz: vt sint tot vel tot ignes.
plurificabile ergo eiusdez rōnis
si necessario determinet ad cer-
tā pluralitatē: hoc est per aliud
non p posterius natura nec per
illd qd est simul natura sicut di-
ctū est ꝛ deductū ad impossibile:
ergo solūmodo p prius vel prio
ra natura. Nō aūt p aliq̄d prius
eiusdē rōnis: q2 sicut dictum est
prius deducēdo ad impossibile:
illd prius nō est determinās ad
certā pluralitatē illoꝝ que sunt
eiusdē rōnis. igit oportet ꝙ hoc
sit p aliq̄ priora non eiusdē rōnis:
q2 eadē. q. esset de illis: nec etiaz
hoc possent ex quo eēnt eiusdez
rōnis. habet ergo ista propositio
ꝙ illud nō pōt oino determina-
ri ad certā pluralitatē qd n̄ pōt
determinari p aliquā pluralita
tē priorē alteri⁹ rōnis. minor p-
bat: q2 ille productiōes plures
que ponunt eiusdē rōnis nō pre

exigunt nisi p pncipiuz formale
producēdi: ꝛ pncipiū producēs:
in neutro istoꝝ est pluralitas al
teri⁹ rōnis: p quā determinetur
productio ad certā pluralitatez
nec̄io peracta. qd nō est in pnci-
pio formali pducēdi. pz. ex quo
ponunt pductiōes eiusdē rōnis
ꝙ ēt nō i supposito pexigat plu-
ralitas alteri⁹ rōnis: saltē p quā
determinet pductio ad certam
pluralitatē. pz: q2 in tot pductio
nes pōt suppositū ad quot pnci
piū se pt extendere. ¶ Ista ratio
ostēsiua pt breuiter sic cōpilan-
do cōfirmari. ois pluralitas ne-
cessario finita: vel est alteri⁹ rō
nis: vel si nō est alteri⁹ rōnis ne
cessario pexigit aliquā alterius
rōnis: p quā dterminet. ois plu
ralitas in diuinis necessario est
finita. est g talis vel talis: sz non
pt eē pluralitas pductionū eius
dē rōnis tali vel tali mō se hn̄s.
g nulla pt eē pluralitas eiusdē
rōnis in pductiōib⁹: maior isti⁹
rōnis declarata est in argumēto
ad ipoꝛez ēt ostēsiuo. minor pmi 3.phy.
syllogismi satis est manifesta: q2 t.c.32.
possibilitas in diuinis ponit ne
cessitatē. ꝛ p ꝯn̄s possibilis infini
tas vel nō necessaria certa fini-
tas ponit necessariā infinitatez.
ꝛ minor scd̄i syllogismi. hec. s. ꝙ
pductiōes eiusdez rōnis nō pn̄t
hoc mō vel hoc se hr̄e. pz nō cm̄
sunt alterius rōnis ex quo sunt
eiusdē rōnis: nec pexigūt plura-
litatē alteri⁹ rōnis p quā deter-
minētur. hoc declaratū est in ar
gumēto ad impossibile. ¶ Ter
tio declarat cōclusio iuxta intē
tionē phi. 12. meta. vbi arguit ꝙ
nō pn̄t eē plures celi: q2 nō pos t.c.49
sunt esse plura prima mouētia.
hoc pbat: q2 quecūq3 sunt nume

ro multa: vnū aūt specie: habēt mām. primū aūt nō hʒ materiā. est em̄ actus purus. vnū ẞ ꝛ rōne ꝛ numero primū mouēs ꝛ immobile ens. ex hoc infert. vnū ẞ celuʒ. Ex ista intentione phi. vr̄ ꝯfirmari illa prima rō adducta in p̄mo articulo. ꝙ. s. vnitas numeralis necessario cōpetit cuilibet forme imateriali eiusdē rōnis. ¶ Sed ꝯsiderādo intētionē Ari. in diuersis locis diuersimode māʒ accipit. ꝛ ex hoc ꝯfirmari vr̄ nr̄m ꝓpositū. nec tñ illa prima rō habebit robur ex intētione Ari. ¶ Materiā em̄ qn̄qʒ vocat p̄ncipiū receptiuū faciēs cōpositionē cū actu siue cū forma quō dicit materiā ꝛ formaʒ esse duo p̄ncipia. 1. physico. ꝛ multis aliis locis. ¶ Et ꝑ oppositū forma dr̄ illud aliud p̄ncipiū qđ hʒ rōnē act⁹ qđ cū mā cōstituit cōpositū. ¶ Alio mō forma dr̄ q̄ditas ẜm ip̄ʒ in multis locis. ¶ Et ꝑ oppositū materia dr̄ q̄cq̄d hʒ rōnē cōtrahētis vel determinātis ip̄saʒ q̄ditatē. ꝛ hoc mō dr̄ia idiuidualis quecunqʒ sit: ip̄sa dr̄ materia respectu quiditatis specifice. dr̄ ẞ mā q̄nqʒ illud qđ recipit formā informātē: q̄nqʒ illud qđ cōtrahit vel determinat q̄ditatem idtfferētē. Sed tale ꝯhēs vel determinās potest intelligi dupl'r. ¶ Uno mō q̄si intrinsecū iferiori vl' d̄terminato sub tali cōi. ¶ Alio mō q̄si ꝑsuppositū d̄terminato. Exēplū dr̄ia indiuidualis sortis ꝯhit hominē. p̄mo mō qui est intrinseca sorti. sed scđo mō corp⁹ cōtrahit albedinē vel colorē: qꝛ in alio corpore est alia albedo. ꝛ ẜm hoc si non possent esse nisi tria corpora nō possent esse nisi tres albedies ꝯhēs. tñ scđo mō

in hac ꝓpōe aduersarij tume scunt male phʒ intelligētes.
M
t. c. 65 69. ꝛ inde. 3dē., 2 phy. ꝛ 2. de aia ꝛ. 5 ꝛ. 12. met. 7 met. ꝛ 1. celi.
ma 2.

pōt reduci ad materiā p̄io mō vel saltē icludēs quasi materiā. vbicūqʒ ergo est pluralitas eiusdē rōnis ibi necesse est ponere mām: accipiēdo mām nō pro recipiēte: sed pro ꝯhente sic vel sic accipiēdo. qꝛ nullo mō pōt poni naturā que est vnius rōnis plurificari nisi sit aliq̄d ꝯhens hoc mō vel illo. ꝛ ꝑ oppositū vbi nō est hoc mō mā: ipossibilis ē pluralitas eiusdē rōnis: sed nec tal' mā est possibilis respectu ꝓductionum in diuinis: qꝛ nihil tale ꝯhēs vel determinās posset eē nisi determinatū ad certā pluralitatē: ꝛ ꝑ ꝯñs nisi p̄i⁹ hñs pluralitatē alteri⁹ rōnꝭ: ꝛ nulla pluralitas alterius rōnis posset poni p̄uoꝛ ꝓductionibus talib⁹. sic applicata est intētio phi ad conclusionē hic intētā. ¶ Sed inquirendo qual'r ꝛ vbi generat'r ẜm phm hēat veritatē: vr̄ dicenduʒ ꝙ phs diceret ꝙ nec tali mō poni posset in aliquo qđ ē in diuis s. materia scđo mō dcā: imo nec in aliquo imateriali vt̄ dicit. 7. met. c. 9. qđ q̄d erat esse ꝛ vnum qđqʒ est in quibusdā idē vt i primis substātiis. dico autē primā que nō ꝑ aliud in alio est in materia. quecūqʒ vero accepta cum materia nō idē: hec ille. nō vult ibidē dicere ꝙ in mālibus nō ē idē qđ q̄d est ꝛ illud cui⁹ est. Lʒ aliq̄d sic exponāt: sed nō ad intentionē eius sicut patere pōt exponēdo tertiū. c. 7. de quo mō trāseo: sed in nullo materiali. hoc ē quocūqʒ mō plurificabili: ē oio idē qđ q̄d est ꝛ ip̄m: qꝛ ip̄m includit materiā hoc est aliq̄d ꝯhens ip̄sam quiditatē: qđ nō includit in rōne formali q̄ditatis. cōuenimus ẞ cuʒ pho in hoc ꝙ forma

t. c. 41
n

nõ hñs materiã scdo mõ: nõ est plurificabilis. ⁊ hoc sufficit ad ppositũ nrm q.s. pductio eiusdẽ rõnis non sit plurificabilis. sed nõ ppter hoc cõcedit q non hñs materiaʒ, que sit ps realis cõpositi nõ põt plurificari. ⁊ tũc illud phi q primũ non hʒ materiã: qꝛ est act⁹ purus: dʒ intelligi de materia scdo mõ dicta: qꝛ nõ hʒ eã ad cõtrahẽdũ suã quiditateʒ vt sit hec: qꝛ sua qditate est hoc. ¶ Utrũ aũt illud, qd nõ hʒ materiã primo mõ dictã habeat scdo mõ dictaʒ. forte aliter diceret ẽm phm ⁊ aliter sʒ theologos: de quo nihil ad presens: nisi q illa ratio de. 12. met. non hʒ pro per se medio hoc qd est nõ habere materiam primo mõ dictã. sicut intelligũt illi quoꝝ est pria rõ in pmo articulo: sed hʒ pro p se medio hoc qd est nõ hre materiã scdo mõ dictã. ⁊ sic tam maioꝛ q̃ minoꝛ vera est ẽm phos ⁊ theologos. ⁊ per ↄñs: qꝛ natura diuia nõ põt plurificari in diuersis suppositis ẽ ad ppositũ ẽt in vtraq; pmissa vera de pductiõe eiusdẽ rõnis. ⁊ per cõsequẽs cõclusio est vera.

Queꝛ l. 2. di. 3. q. si. prime pti⁹ soluendo 1. pn.

De tertio

articlo obijcit ↄ pdicta. ¶ Et pmo ↄ cõclusionẽ. ¶ Dein de contra pmissas. ¶ Cõtra cõclusionẽ dupl'r. ¶ Primo sic. vbi pncipiũ est eiusdem rõnis ⁊ termin⁹ formalis eiusdẽ rõnis: ibi est pductio eiusdẽ rõnis: sed essentia diuina que est eiusdẽ rõnis: in diuinis est principiũ productiuũ cuiuscũq; pductionis. ⁊ etiã terminus formalis cuiuscũq; pductionis. ergo quelibet pductio est ibi eiusdẽ rõnis cuꝫ quacũq;: maioꝛ videt haberi ex 5. phy. qꝛ non videt pductio distingui nisi vel ex principio formali: vel ex termino. ¶ Probatio minoꝛis. primo quãtũ ad secundã partẽ de termino formali. qd libet pductũ pductione accipit eẽntiã: qꝛ sicut fili⁹ nihil hʒ nisi natũ ẽm hilariũ. hoc est nisi qd nascẽdo accipit. ita spũs sanct⁹ nihil hʒ nisi qd pcedẽdo accipit nõ aũt accipit essentiã nisi sicut terminũ formalẽ. ¶ Cõfirmat illud p Augu. 15. de tri. c. 26. vel 78. sicut filio pstat essentiã de patre generatio: ita spiritui sancto de vtroq; pcessio. nõ põt autẽ illud intelligi de pstãdo siue cõicando: nisi sicut de termino formali pductionis: nec põt intelligi essentia cõicari per pductionẽ: nisi sicut prim⁹ terminus formalis: qꝛ nõ sicut ↄñs alium terminũ formalẽ cuꝫ essentia sit primũ oiuꝫ. ¶ Ex hac pbat alia ps minoꝛis. s. q essentia sit pncipiũ formale respectu vtriusq; pductionis: qꝛ termin⁹ formalis nõ põt aliquo mõ esse poꝛ principio formali pducẽdi. Si ḡ essentia est termin⁹ formalis pductionis vt iã pbatũ est: ⁊ ipsa ẽ primũ ens in diuinis vt iã pbatum est in prima qõne. sequit q ipsa essentia ẽm se est principiuꝫ formale pducẽdi in quacũq; pductione. minoꝛ ẽt probat quãtum ad vtrãq; partẽ p hoc q illud est principiũ formale ⁊ termin⁹ formalis in quo pducẽs assimilat pducto. ⁊ pcipue qñ est pductio vniuoca. nunc aũt prima assimilatio pducentis ad pductũ in diuinis est eẽntia ipsa vt essentia. ḡ ipsa est formal' terminus pductiõis ⁊ formale pncipiũ pducẽdi. ¶ Scdo ↄtra cõ

T. c. 4 ⁊. 18. ⁊ inde.

clusionē sic. hēs ꝑncipiū formale ꝑducēdi: ꝑfectū pōt illo ꝑducere: s; filius h; ꝑncipiū formale dicēdi ꝛ generādi ꝑfecte. ꝛc. ꝓbatio maioris. q: iō est suppositū potēs agere: q: h; ꝑncipiu; agēdi maxie ꝑfectū. ꝓbatio minoris. memoria ꝑfecta ē primu; ꝑncipiū dicēdi siue gn̄andi. filius aūt h; memoriā. sicut p;. 5. ꝺ trini. c. 7. q̄lib; ꝑsona meminit sibi ꝛ ꝑfectā p;. ¶ Tertio ꝯ illā propositionē ꝙ ꝑma distinctio finita est aliquoꝝ alterius rōnis in stat dupl'r. Primo: q: vnitati est imediatior distinctio minor ꝙ̄ maior. distinctio eiusdē rōnis ē minor ꝙ̄ alterius rōnis. ꝯ ꝛc. scd̄o q: a deo pn̄t eē imediate plura creata ꝛ in eadē specie. ergo possibile est ꝙ pluralitas eiusdē rōnis eēt oino pria ꝛ imediata vnitati ꝛ sicut in cā ꝛ causatis pari rōne in ꝑncipio ꝛ ꝑncipiatis.

Ad primū triplex est via rn̄dendi. ¶ Primo ad maiorē: ꝙ l; eēntia eēt ꝑncipiū elicitiuū. tn̄ respectu alteri⁹ ꝛ alteri⁹ ꝓductionis esset aliud ꝑncipiū ꝛ aliud ꝺterminatiuū. puta alius ꝛ ali⁹ respectus. ꝛ tūc maior ē falsa. ꝙ vbi ē principiū elicitiuū eiusdē rōnis. eēt ꝓductio vni⁹ rōnis: nisi cum hoc esset ꝑncipiū determinatiuū eiusdē rōnis. qḋ nō ē in ꝓposito. ¶ Cōtra hoc. si ꝑncipium elicitiuū nō sufficit sine ꝑncipio ꝺterminatiuo hic ꝛ ibi eadē qō est ꝑ q̄d essentia q̄ ē ꝑncipiū elicitiuū indeterminatu; determinat̄ ad hoc vel ad illud determinatiuū. si em̄ ꝑncipiū eiusdē rōnis nō pt eē ꝑ se ꝑncipiū respectu pluriu; alteri⁹ rōnis nō poterit eētia q̄ est ꝑncipiū radicale elicitiuū eē

Vide. in su. art. 57. q. 7. ꝛ q. 3. q. 3.

principiū imediatū respectu plurimū determinatiuoꝝ ꝑncipioru; alteri⁹ rōnis: q: q̄ rōne aliquid eiusdē rōnis est ꝑncipiū aliquorū pluriū diuerse rōnis: eadē rōne ꝛ alioꝝ: vel si illa ꝑcedāt alia erit ꝓcessus in infinitū. vel si ille est ipolis: determiatio ꝑ respectus vt ꝑ ꝑncipia ꝺterminatiua nō sufficit. ¶ Preterea illi respect⁹ sunt ꝓductiones: nūc aūt idē nō determiat se ad se. dicere em̄ eēntiā determinari ad gn̄ationē actiuā ꝑ respectū q̄ nihil aliud ē ꝙ̄ generatio actiua vt diceꝛ post ea: ē dicere ꝙ determineꝛ ad generationē per gn̄ationē: ꝛ ita ꝙ idē ē ꝑncipiū ꝺterminatiuū sui. ¶ Scd̄o mō diceret negādo maiorē. q: ꝛ si sola essentia sit ꝑncipiū ꝓductiuū: ille tn̄ ꝓductiones pn̄t esse alteri⁹ rōnis q: aliqua pluralitas pōt eē ꝑma. ꝛ nulla pōt esse actu infinita nec etiā in potētia infinita in diuinis. nulla aūt pōt eē necessario finita: nisi q̄ est alteri⁹ rōnis vel ꝑexigens aliquā alteri⁹ rōnis. ergo stante prima pluralitate necesse est ꝙ in diuinis sit aliqua pluralitas ꝑma oino ꝛ imediata vnitati: ꝛ ita potest poni ꝙ ista pluralitas sit ꝓductionū sicut quorūcunq;. falsa est ergo ista maior in diuinis. ꝙ vbicūq; est idē principiu; ꝛ idē termin⁹ ibi est ꝓductio eiusdē rōnis. vera est tn̄ in creaturis: vt loquit̄ phs: q: ibi principium formale ꝓductiuū vel est limitatū ad ꝓductionē vni⁹ rōnis: sicut ꝑm est principiū vni⁹ rōnis: vel si est principiū equiuocū ꝛ ita ꝓductiuū pluriū alteri⁹ rōnis: terminꝰ formalis vtriusq; limitat⁹ est: ita ꝙ nō pōt eē idē ꝑncipiu; ꝛ terminus pluriū alterius rō=

Quef ãtiq̃s: herue us ꝛ nominales hanc imitātur.

nis: neutrũ põt eẽ in ,ppoſito: q; ibi ṗncipiũ eſt illimitatũ: ⁊ etiã terminꝰ formalis. ¶ S; ꝯtra ar guit ſicut argutum eſt in .1. q. q; tũc ṗma pſona ,pducta non ma gis ex ,pductione ſua reali eſſ; verbũ ꝙ ſpũs ſanctꝰ: nec ſpiritꝰ ſanctꝰ magis eſſet ſpũs ſctũs ꝙ verbũ. ¶ Itẽ ſuppoſitũ hñs idẽ ṗncipiũ formale pfectũ aliqua rũ ,pductionũ põt ita prio p illõ ṗncipiũ in vnã illaꝝ ſicut l aliã: ⁊ ita ṗma pſona eque ṗmo poſ ſet ,pducere ſpm̃ ſanctu; ſicut ⁊ filiũ. ⁊ ita ſpũs ſanctꝰ nõ neceſſa rio eſt a filio. ¶ Tertio mõ cõce dit minor ꝙ eſſentia ẽ principiũ formale ⁊ terminꝰ formal' vtriuſ ꝙ ,pductionis. non tñ ſic totale: qn aliqd includat p ſe ⁊ in prin cipio formali ⁊ in termio. In ṗn cipio quidẽ formali qð ẽ memo ria pfecta ⁊ volũtas pfecta: inclu dit eſſentia: ⁊ in termino forma lis qð eſt verbũ pfectũ. ⁊ ſpũs ſan ctus pfectꝰ includit ẽt eſſentia. Et forte vtrobiq; tã in ṗncipio ꝙ in termino eſſentia h; rõnem ṗncipalis ⁊ hoc reſpectu illius qð cõcurrit cũ eadẽ. ſ. intell's vel notitie: volũtatis vel amoris. ,p pter ergo idẽtitatẽ eſſentie ide; eſt quo ,pducẽs ,pducit ⁊ termi nus formalis. ,ppter autẽ diſtin ctionẽ cõcurrẽtis cu; eſſentia vt pote intell's ⁊ volũtatis in prin cipio ,pductiuo: ſufficit ṗncipiũ hoc ⁊ illud ad ,pductiones alte rius rõnis ⁊ ad terminos quo dãmõ alterius rõnis. Et ſic l ṗn cipio habemꝰ eſſentiã ⁊ intell'm eſſentiã ⁊ volũtatem. In termi no ãt habemꝰ eſſentiã ⁊ notitiã: eſſentiã ⁊ amorẽ: ⁊ ratione eius qð idem eſt in principio formali cõicatiuo ſit idẽ in termino for

Margin: arti. 3. — Ibidẽ in prin cipio impu gnatõ nis cõ tra hẽ.

mali cõicatu;: ⁊ rõne eius qð di ſtinctũ eſt in principio ſit forma lis rõ productiõis diſtincta: ⁊ il lud qð cõcurrit in termio ſit for maliter diſtictũ. ¶ Si q̃ras illo rũ duorũ ꝯcurrentiũ in ṗncipio formali nõne alterum eſt princi piũ formale ⁊ reliquũ concomi tans. g ab illo altero formali vel dicet̃ principiũ formal'r idem vel oino alterũ. ¶ Rñdeo. duo q̃ cõ currũt in principio. ſ. i memoria perfecta eſſentia ⁊ intellectus ⁊ in volũtate perfecta. voluntas ⁊ obiectu; diligibile preſens nõ ſe hñt per accidẽs: nec ſicut remo tũ principiũ ⁊ ,ppinquũ: ſ; totu; hoc intellectꝰ infinitus hñs obie ctũ infinitũ intelligibile ſibi pñs eſt p ſe vnũ ṗncipiũ: ita ꝙ alterũ ſine altero nõ eſt principiũ ,pdu cendi: ⁊ ideo eſt vnicũ principiũ ſimpl'r productiuũ nõ diſtinctũ in duo principia productiua: cõ ſimiliter de voluntate ⁊ obiecto reſpectu ſpirationis: ⁊ cõſimil'r de terminis reſpectu ,pductio nu;. ¶ Si queras quare nõ põt eſſentia ſola vt diſtinguit̃ cõtra voluntatẽ ⁊ intellectũ eſſe prin cipiũ cõmunicandi ſe? ¶ Rñdeo eſſentia mere intellectualis nõ eſt principiũ alicuius ,pductio nis niſi vt coincidit cũ memoria ⁊ volũtate. ¶ Ad ſcðm. P Et pri mo ad rẽ. P Scðo ad formã ar gumẽti. ¶ Ad rẽ põt dupl'r rñde ri. forma q̃ eſt in aliquo ſup poſi to principiũ producendi produ ctione adequata illi forme: non põt eſſe alicui alteri principium producendi. Nunc aũt memoria eſt patri principiũ ,pducẽdi pro ductiõe adequata illi ṗncipio. g ⁊ ſi ſit in filio nõ põt eſſe filio ṗn cipium ,pducendi. maior proba

Margin: O — P — Dubi um no tabiliſ ſimu;.

tur exẽplo sic: si calor esset igni principiũ calefaciendi lignũ calefactiõe adequata illi calori:et ille idem calor cõicaret ligno: nõ posset eẽ ligno principiũ calefaciendi.probo:qr nec calefaciẽdi se:qr tunc calor eẽt principiũ calefaciẽdi siue pducẽdi calorẽ in eodẽ supposito:nec alterũ: qr calefactio ista ponit adequata illi calori. Et pcedit ista pbatio de adeqnatiõe oĩmoda vbi impoe est actionẽ excedere principium formale agendi.et p3 istũ intellm p3 minor: qr memoria sic in pre h3 dictionẽ in patre adequatam q impoe est principiũ dictiuu3 excedere hanc dictionẽ:sicut impoe est in diuinis dictionẽ eẽ nisi hanc:qr de se est hec pt3 ex so=
a lutiõe questiõis:qr quicqd in diuinis nõ pexigit pluralitatẽ alterius rõis illud de se est hoc dictio in diuinis nõ necessario preexigit pluralitatẽ alteri rõis er go de se est hec:et p 9ñs principiũ eius h3 hanc dictione3 omnino adequatam sibi:nõ põt ergo eẽ
a.l.rñ= principiũ in filio. Ad eandẽ rõ
sionẽ. nẽ probandã accipienda est ista ppositio et redit in eandẽ sniam cũ alia:suppositũ accipiens formã per pductionẽ adequatã illi forme nõ põc per illam formã pducere.filius recipit memoriã per pductionẽ adequatã illi memorie.ergo et c.minor declarat sicut i rõe iã facta.pbatio maior9 qr si fm illã pduceret: aut ergo se:aut alterũ.nõ se:qr hoc ẽ poe fm Aug.i.de.tri.c.i.nec alteru3 qr illa pductio illius ponit adequata principio pductiuo:sic ergo non op3 querere determinati uũ 9currens cum principio elicitiuo vt sit vna dictio:nec etiam aliquã negationẽ põt hre sic vt sit tale principiũ formale:s3 esto q essentia vel quodcunq3 positiuũ mere acceptũ sit in patre formalis rõ dicendi vel generandi tñ nõ põt esse in filio ratio dicẽdi vel generãdi:qr ipm vt in pre est principiũ productiõis adeqte quatũ ad primã rationẽ: et p illã fillo cõicatur quantũ ad secundam rationem. Quantũ ad secundum.valet.ad forma3 argumẽti:potest fieri aliqua difficultas in maiori et minori:qr hri pt aliquid dici multipliciter ex pdicamẽtis.l3 proprie non dicat aliqd formã habere in abstracto nisi habeat eam sicut formã:sic significata nata est hri hoc ẽ tãq formã:non eñ pprie diceretur habere albedinem qui haberet eã clausam in bursa:qr nõ est ille modus pfectus:qr albedo nata est haberi vt forma informãs
Ulterius nomẽ abstractum significãs principiũ agendi 9structũ cum gerũdiuo significãte aliquã actionẽ natũ est hri a supposito vt sit illi principium agendi illa actione.verbi grã.habeo potentiã videndi:ista potẽtia non solũ nata est haberi a me vt forã sed etiã vt principiũ mihi operãdi:fm illã formã.et hoc notat illa 9structio gerundiui cũ abstracto tali.Silr ista grãmatica pt3 ex vsu loquendi. et si eñ vera sit hec filius dei scit gñationẽ pris. non tñ ista:filius h3 sciam generãdi.9similiter nec ista:iste h3 voluntatem generandi:nec est aliqua ratio nisi ex cõstructiõe grãmaticali:qr nõ solum notat abstractum haberi ab illo vt forma s3 vt principium talis operationis procedẽtis ab isto supposito R

consimiliter

cōſimiliter hic. Michael ſcit deū creaſſe mūdū ꝛ creationē mūdi: nō tñ ſcit creare mundū. ¶ Quā do ergo accipitur in maiori: illd qđ hꝫ ṗncipiū dicēdi pfectū pōt ꝑ illud dicere loquēdo de habe re ꝓprie ſicut dr abſtractū habe ri qñ habeť vt forma ſuppoſiti: et etiā de cōſtructione ꝓpria no minis ſignificantis ṗncipiū act⁹ cū gerūdiuo ſignificāte actionē: que cōſtructio notat illā formā huic ſuppoſito eſſe ṗncipiū agē di. Cōcedo maiorē: qꝛ ĩ ſubiecto includuntur illa q̄ reqͥruntur ad hoc ꝙ ṗdicatū inſit. qñ eñ ĩ hoc forma habeť vt forma huic: ꝛ vt huic ṗncipiū agēdi pōt ꝑ hoc eē ṗncipiū agēdi: ſꝫ ſic minor ē fal ſa: qꝛ ꝛ ſi fili⁹ hꝫ memoriā pfectā aliq̄ mō habēdi: nō tñ vt formā: et ſi hꝫ vt formā: nō tñ vt princi piū agēdi: ꝓpter rōnē dictā ĩ re ſpōſiōe reali. ¶ Ad ꝓbationē mi noris. illa ꝓpoſitio. memoria pfe cta eſt ṗncipiū pfectū dicēdi: poſ ſet dici ꝙ eſt ꝓpoſitio trūcata: ꝛ oporteret eā ſupplere per aliqđ datiuū additū ſignificās cui ſit ṗncipiū dicēdi: vel qꝛ eſt indiffe rēs pōt cōcedi ꝙ abſolute ē ṗn cipiū dicendi: nec plus ponit mi nor de memoria: ꝙ filius hꝫ me moriā pfectā ē manifeſtū. cōclu dēdo ergo fili⁹ hꝫ ṗncipiū perfe ctū dicēdi: q̄ fuit minor ṗmi ſyl logiſmi: fit fallacia amphibolo gie vel figure dictionis vel cōſe quētis amphibologie: qꝛ in ma iore conſtructio non determinat actū illū ſignificatū ꝑ gerūdiuū procedere ab aliq̄ ſuppoſito de terminato: qꝛ nullū ſuppoſitum certū ponebať ibi ĩ ſubiecto ora tionis: ſꝫ tm̄ deſignabať ꝙ ꝓce deret ab aliquo ṗncipio forma li: qꝛ illud ponebať in ꝓpoſitiōe ꝓ ſubiecto. in cōcluſione aūt po nitur ꝛ ſuppoſitū determinatū ꝛ forma: ꝛ iđ ex vi cōſtructiōis no tať in cōcluſione ꝙ actus nō tm̄ cōparať ad ṗncipiū formale: ſed etiā ad ſuppoſitum vt egrediēs ab aliquo. Figura dictiōis: qꝛ ꝑ ſimilitudinē dictiōis act⁹ ſignifi cati in gerūdiuo in ṗmiſſa ꝛ ĩ cō cluſiōe cōmutať habitudo act⁹ ad formale ṗncipiū in habitudi nē act⁹ ad ſuppoſitū agēs: et ſic cōmutať quale q̄d in hoc aliq̄d. Fallacia ē etiā cōſequētis: qꝛ in maiori habeť actus ſignificatus in gerūdiuo in vniuerſali ad nul lū ſuppoſitū cōparat⁹: in conclu ſione autē determinať ad certū ſuppoſitū: ꝛ nō ſeq̄tur act⁹ eſt ꝑ hoc ṗncipiū. ergo eſt hmōi ſup poſiti. ¶ Ad tertiū dr ꝙ illa ꝓpo ſitio eſt vera: ꝙ ṗma pluralitas neceſſario finita: eſt alteri⁹ ratio nis: qꝛ q̄libet neceſſario finita ſi nō eſt alteri⁹ rōnis neceſſario ṗ exigit aliquā alteri⁹ rōis: ꝑ quā neceſſario determineť: vt pꝫ in ſcđo articulo. Prima aūt plura litas in diuinis eſt ṗma ꝛ neceſ ſario finita. ꝙ ṗma patet. ꝙ etiā neceſſario finita pꝫ: qꝛ nulla eſt ibi poſſibilitas niſi ad illud qđ ē in actu. ſeq̄tur ergo concluſio ꝙ ṗma pluralitas in diuinis neceſ ſario eſt alteri⁹ rōnis: ꝛ ꝑ ꝯñs il la eſt prima vnitati. ¶ Qñ ergo accipit maiorē ꝙ vnitati imedia tior eſt minor pluralitas ꝙ̄ ma ior. ¶ Rñdeo. pōt intelligi maior vel minor intēſiue vel extēſiue. S
¶ Intelligēdo ſic intēſiue quātū ad minorē rōnē diſtinctionis: ſi cut min⁹ diſtinguit mediū ab ex tremo ꝙ̄ ꝯ̄riū a ꝯ̄rio: min⁹ extēſi ue ſiue minor diſtinctio ſiue nu

nor pluralitas est que est maior paucitas: sicut ternarius est minor pluralitas quaternario. hoc modo maior est vera: q2 vnitati imediatior est binarius ꝙ quaternarius vel ternarius: ⁊ tñ binarius est minor pluralitas intēsiue ꝙ ternarius: q2 intēsiue tāta distinctiōe distinguūtur due vnitates i binario quāta tres i ternario. ¶ Extēsiue verū est: q2 ab vnitate ꝓcedūt pluralitates siue distinctiones ordinate: ita ꝙ semꝑ minor numerus extensiue siue numeraliter est ꝓpinquior vnitati q̄ est principiū. ⁊ sic cōcedo ꝙ ista distinctio esto ꝙ esset alteri⁹ rōnis: est tñ maxime paucitatis: q2 nō sunt nisi due ꝓductiones: ⁊ non est pluralitas minor dualitate. ¶ Si tñ loq̄mur de maiori vel minori distinctiōe vel pluralitate intensiue adhuc pōt intelligi dupl'r. ¶ Quia aut intelligit̄ ꝑ se quātū ad formalē rationē distinctionis extremoꝝ. ¶ Aut ꝑ accidēs quātū. s. ad maiorē ⁊ minorē entitatē ⁊ incōpossibilitatem eoꝝ q̄ distinguūtur. Exēplū. Sortes et plato magis distinguūtur quantū ad realitatē ⁊ incōpossibilitatē extremoꝝ: ꝙ iste due intentiones genus ⁊ species: q2 iste due pñt concurrere in eodē vt in colore: et minor est entitas istoꝝ extremoꝝ gen⁹ et species ꝙ istoꝝ sortis ⁊ platonis. ¶ Si aūt intelligit̄ maior de minori distinctiōe materiał'r forte posset alicubi hr̄e veritatē: q2 alicui vni ṗmo imediatior est distinctio rōnis ꝙ rei: et minor est distinctio rōnis quātū ad entitatē extremoꝝ: ⁊ incōpossibilitatē distinctoꝝ ꝙ distinctio realis. s3 in ꝓposito nō op3 de ista maioritate siue minoritate curare: q2 nō ponit̄ aliq̄ distinctio rōnis imediata vni a q̄ ꝓcedit ois multitudo. s. ipi essentie. ¶ Scḋo aūt mō de ista maioritate intēsiue ⁊ ꝑ se quantū ad formalē rōnē distinctiōis: maior est simpl'r falsa: q2 op3 ꝙ vni ṗmo a quo ꝓcedit aliq̄ distinctio siue sit rei siue rōnis imediatissima sit aliq̄ distinctio alteri⁹ rōnis: q2 aliq̄ finita: ⁊ q2 illa q̄ est alteri⁹ rōnis est ṗmo finita: vt argutū est: ⁊ hoc p3: q2 s̄m cōem opinionem vbi vnitatē realē seq̄tur imediate distinctio rōnis: ibi ista rōne distincta habēt distinctionē alteri⁹ rōnis: nō eiusdē: ⁊ illa ē maior s̄m formalē rōnē distinctionis: l3 sit minor duplici mō: et maioris paucitatis ⁊ minoris realitatis ⁊ incompossibilitatis i extremis. ¶ Per hoc p3 ad illō de pluralitate q̄ est imediate a deo: q2 in creaturis vbi nature specifice sunt plurificate in suppositis nulla ē necessario determiata: q2 a sola volūtate agētis sunt tot vel tot ita ꝙ nō repugnat nature eē in pluribus: si ḡ talia plura eiusdē rōnis sunt imediate a deo: sunt tñ finita in actu: q2 volūtas diuina unponit eis finitatē: sed nō sunt necessario finita: q2 nihil ē itrinsecum creaturis cui ꝯdictorie repugnat maior vel minor pluralitas: q̄cūq̄ aūt pluralitas ē possibilis i diuinis ipa ē oīno finita.

Argumētu3 principale ñ soluit: q2 sat3 p3 ex dictis: q̄d dicēdu3 sit. q̄re 13. dis. ṗ. sol. primū principale. ⁊ dis. 10. ṗ. solonē ei⁹.

Questio. III.

Visō de ꝓductionibus: sequuntur questiones de relationibus. ¶ Et primo de relatiōib⁹ originis. ¶ Se

cundo de relationibus cōibus. ¶De relatōib⁹ originis. ⁋Pri mo queritur in cōparatione ad essentiā. ⁋Scdo in cōparatione ad psonā. ⁋Tertio quātū ad pfectionē siue quātitatē propriā. ¶Est ergo questio prima. Utrū ista duo pñt simul stare: q relatio vt cōparata ad oppositum sit res: et vt cōparata ad essentiam sit ratio tātū. ¶Arguitur q nō: qr si vt cōparata ad essentiā sit ratio tātū: hoc est: qr vt sic trāsit in essentiā: sꝫ vt cōparata ad oppositū manet eadem ratio: qr vt sic est eadē essentie: qr nullo modo potest esse nō eadē pter simplicitatē diuinā. ergo si est rō vt cōparata ad essentiā: necessario est rō vt cōparatur ad oppositū. ¶Ad oppositū arguit sic: vt cōparatur ad essentiā est rō: pbat pter simplicitatē diuinā: vt autē cōparat ad oppositū nō est rō sꝫ res: alr nō ꝯstitueret realiter distinctū. ergo pdicta simul stant.

pōt forma ri argumētuꝫ ad oppositū. q est res ad qdcūqꝫ cōparet.

Hic sunt tria videnda. ⁋Primo: si relatio originis in se sit res ꝛ que res? ⁋Secūdo si cōparata ad essentiā sit res et que res? Et ex hoc apparebit cōpossibilitas vel incōpossibilitas istorū de qbus querit. ⁋Tertio circa dicta i solutiōe qdā dubia occurrētia dissoluent.

De primo qr de equiuoco nō est simpliciter respōdēdum. Et hoc nomen res sicut patet ex auctoritate loquentiū de isto nomine res est equiuocū. Ideo pmo distinguēdum est de hoc noīe res.

A Si autē colligitur ex dictis auctoꝝ hoc nomē res potest sumi. ⁋Cōmunissime. ⁋Cōmuniter. ⁋Et strictissime. ¶Communissime: put se extēdit ad quodcūqꝫ qd nō est nihil: et hoc potest intelligi dupl'r. ⁋Uerissime eñ illud est nihil quod includit contradictionē et solum illud: quia illud excludit oīe esse extra intellectum et intellectu. qd enim est sic includens contradictionē sicut nō potest esse extra animā ita nō potest esse aliquid intelligibile vel aliquod ens in aīa: qr nūqꝫ contradictoriū cum cōtradictorio constituit vnū intelligibile: neqꝫ sicut obiectum cū obiecto: neqꝫ sicut modus cū obiecto. ⁋Alio modo dicit. nihil qd nec est: nec esse potest aliqd ens extra animā. ⁋Ens ergo vel res isto primo modo accipitur oīo communissime et extendit se ad quodcūqꝫ quod nō includit contradictionē siue sit ens ratiōis: hoc est precise habens esse in intellectu considerāte: siue sit ens reale habens aliquā entitatem extra cōsiderationē intellectus. ⁋Et secūdo accipitur in isto mēbro minus cōiter p ente qd habet vel habere pōt aliquā entitatē nō ex cōsideratione intellectus. ¶Et istoꝝ duoꝝ mēbroꝝ quoꝝ vtrūqꝫ pertinet ad primū mēbrū distinctionis. primū videtur valde extēdere nomen rei: ꝛ tñ ex cōmuni modo loquēdi satis pbatur. Cōiter eñ dicimus intētiones logicas eē res rōnis: et relationes ratiōis esse res rationis: ꝛ tñ ista nō possunt eē extra intellectū: nō ergo nomē rei simpliciter loquēdi determinat se ad rem extra animā: et isto intellectu cōissimo prout res vel ens dicit quodlibet conceptibile qd nō icludit ꝯtradictionē siue illa

B Cautus esto lector: ne exemplaris in doctrina huius doc.

cōitas sit analogie siue vniuocatiōis de q̄ nō curo mō possēt poni ens primū obiectū intellectus: q2 nihil pōt eē intelligibile qđ nō includit rōnē entis isto mō: q2 vt dictū ē prius: includens cōtradictionē nō ē intelligibile: & isto mō q̄cūq3 sciētia q̄ nō solum vocat realis. s3 ēt q̄ vocat rōis ē de re siue de ente. ¶ In secundo aūt mēbro istius pmi mēbri dr res qđ h3 vel hre pōt entitatē extra aīam. Et isto mō vr loqui Auic. i. met. c. 5. q ea q̄ sunt cōmunia oībus generibus sunt res & ens: nec pōt illd intelligi d vocabulis l vna lingua: q2 in vnaquaq3 lingua ē vnus cōceptus indifferēs ad oīa illa q̄ sunt extra animā. cōceptus eni sunt idē

Ca. i. apud oēs pplo. Perienneniasr cōiter in qualibet lingua ē vnū nomē ipositū tali cōceptui com muni qualiscūq3 sit illa cōitas siue analogie siue vniuocatiōis. ¶ Habemus ergo primū mēbrū s. cōissime bipartitū in illd. s. qđ nō includit cōtradictionē quale cūq3 eē habeat: & l illd qđ h3 vel habere pōt propriū eē extra itellectū: & isto mō vel vtroq3 mō vl saltē scđo mō accipit Auic. rem & ens: vt dictū ē. ¶ Scđo modo

t. c. 10. quere verba origialis. accipit Boetius distinguēdo rē cōtra modū rei: sicut loqtur. lib. de tri. p3. īndt q̄ sit differētia predicationū: q2 alie quidē quasi rē mōstrāt alie quasi circūstātiā rei: q2 ista pdicant sic: q s3 se rē aliquā mōstrāt. illa vero vt nō eē s3 potius extrinsecus aliqd apponūt: vult ergo distinguere rē cōtra circūstātiā: & sic fm eū3 sola tria genera substātia qualitas & quātitas rē monstrāt: alia vero rei circūstātias. hoc ergo nomē

res in scđo mēbro acceptū dicit aliqđ ens absolutū distinctū cōtra circūstātiā siue modū q̄ dicit habitudinem vnius ad alterum. ¶ Tertius modus habet a pho q̄ dicit. 7. meta. accidētia dicunt entia: q2 sunt entis: & infra. c. 3. si t. c. 2. cut de nō ente logice. quidā dicunt esse nō ens: non quidē sim t. c. 14. plr: s3 nō ens: sic & qlitatē & infra. t. c. 15. queadmodū nō scibile: ē scibile & queadmodū medicale: eo qđ ad idē quidē & vnū nō idē aūt & vnū: sic & de ente: & videtur eandem sentētiā dicere in principio 4. q queadmodū medicinale & t. c. 2. salubre multiplr dicit: ita & ens. Ens ergo siue simplr siue potissime dictum: & hoc siue sit analogū siue vniuocum accipit ibi phs pro ente cui per se & pplo cōuenit esse qđ est substantia sola. ¶ Sic ergo sub pplo mēbro cōissime continent ens rōnis & ens qđcunq3 reale. ¶ Sub scđo ens reale & absolutū. ¶ Et sub tertio ens reale & absolutū & p se ens. ¶ Ex ista distinctiōe p3 q qō: si relō sit res: nullā difficultatem h3 de re tertio mō acciplēdo vl scđo mō: q2 nō est substātia neq3 ad se tm. ergo difficultas ē de pmo mēbro: s3 nec de ente rōnis: q2 p3 q relatio est intelligibilis sine contradictiōe. Est ergo hic sermo si habeat esse siue sit res habēt entitatē realē propriā extra animā: & hoc dico q est res: scđo q̄ res: q aūt relatio sit res pbo: habitudo ꝯhs extrema realia & realr distīcta: & hoc ex natura rei ē realis: q2 entitas eius q̄lem h3 nō est pcise in aīa: & p consequēs ipsa fm entitatē propriā est res suo mō: sed habitudo patris ad filium est talis vt C

patz ex scđa qõne ordinaria. Ex hoc apparet q res ipsa sit: quia si sit res singularis vel ẽ ad seu ad alterũ: ipsa formaliter ẽ res ad alterũ: nec ista determinatio ad alterũ: repugnat ei qđ ẽ res isto mõ loquẽdo. qz isto mõ res non distinguit cõtra modũ vel habitudinem vel circunstantiã rei: sed includit eam.

De secũdo articulo.

¶ Primo dicetur illud qđ est reale. ¶ Scđo quãtũ pertinet ad logicũ consideratio huiꝰ propositionis: relo vt cõparat ad essentiam est res ¶ Tertio patebit de cõpossibilitate ꝛ incõpossibilitate istoꝝ de quibꝰ qritur. ¶ De primo dico q relatio vt cõparat ad eẽntiã est res: qđ probat sic. qñ aliqua quocunqȝ modo distincta cõstituũt tertiũ nõ constituunt illđ nisi vt aliquo modo se hñt adinuicem vel aliquo mõ vniunt. ꝛ hoc apparet de causis extrinsecis q nũq̃ causant nisi in aliquo mõ concurrãt ad causandũ: ꝛ magis de causis intrinsecis q nõ cõstituũt suppositũ nisi vt suo modo vniãtur: eẽntia aũt ꝛ relatio sm oẽs ꝯstituũt personã qualẽcunqȝ rõnẽ habeãt principij ergo hoc est inquãtũ cõcurrũt qđ nõ põt esse nisi vt relo ẽ in eẽntia. ex hoc habeo q eẽntia ꝛ relatio cõstituũt personã: nõ nisi vt relo est in essentia: sz relonẽ esse in eẽntia est relationẽ hr̃e cõparationẽ ad essentiã verissimã quã põt haberi citra cõsiderationẽ intellectꝰ: ergo relo nõ cõstituit personaȝ nisi vt cõparata ad eẽntiã: sz nõ ꝯstituit personã nisi vt res: alioquin persona vt costituta formaliter nõ esset res: ergo relo vt cõparata ad eẽntiã ẽ res. ¶ Scđo sic: qz aut cõparatio ad eẽntiaȝ ẽ oino ipsamet relo. Aut aliqđ superueniẽs. siue rei siue rõnis nõ curo quãtũ ad propositum. ¶ Si ẽ oino ipsamet ptz q ipsa sit res ex primo articulo: ꝛ cũ ipsamet sit sua cõparatio ad eẽntiã ergo ipsa vt cõparata ad essentiam ẽ res. ¶ Si scđo mõ nulla habitudo adueniẽs cuicunqȝ siue absoluto siue respectiuo: siuẽ ẽt illa habitudo sit realis siue rõnis destruit illđ cui aduenit: sz potiꝰ psupponit. pz de intẽtionibꝰ scđis q nõ destruũt rõnes intẽtionũ primarũ qbus adueniũt. nõ ergo destruit illa res litas relationis p hoc qđ nõ ppa rata: ꝛ p ꝯñs pz ppositũ. ¶ Ex hoc pz q̃ res sit: qz ad q̃cũqȝ cõparat: aliqđ ipsum est ipsum. nã sm phm. 1. phy. qđ vere ẽ nulli accidit. ꝛ esto q substãtia bonis cõparata ad hominẽ non sit substantia ois: tñ semp ẽ res ꝛ q̃ res: est substãtia. ꝛ q̃ substantia bonis: qz ipsa ẽ ipsa. sic hec relo q eẽntialr est ad alterũ: nũq̃ est nõ res nunq̃ ẽt ipsa ẽ nisi ipsamet res ad alterũ: cõparatio autem (vt dictũ est) nunq̃ destruit realitatẽ propriã sz presuppõit. ¶ Hic tñ ẽ aliꝰ modꝰ dicendi de istis relonibꝰ q talis ẽ. Relo cõparationẽ importat ꝛ ad oppositũ ꝛ ad fundamẽtũ. ex alio autẽ ordine hz q sit realis simplr. s. ex ordine ad fundamẽtũ: ex alio q vna sit distincte ab alia. s. ex ordine ad oppositũ. primo modo eẽntia diuina ẽ realitas oim relationũ diuinarũ. iõ sm huiꝰ cõparationẽ nõ differũt realr sz secũdo mõ. ergo ꝛc. ¶ Cõtra illđ quo aliqđ ens hz entitatem eo

Margin notes (right): E; t. c. 26. ꝛ 27.; Th. 1. pte. q. 36. artic. 2. ꝛ Egidiꝰ de romaq. 1. q. 6. ꝛ Heri. in summa ar. 60. q. 1 ꝛ q̃l. 5. q. 1.

tanq̄ꝫ fundamēto primo vnita-
tis ē vnū vnitate corñdēte tali
entitati.ꝛ p ɔ̄hs distinctū a quo
cūqꝫ ente nō hn̄te hāc vnitatem
a q̄ ꝫ relō ē res i actu extra suā
cām:ab eo ē distincta realr̄ a re
latiōe quacūqꝫ q̄ nō ē ipsamet si
F cut q̄ nō ē ens entitate ꝑpria ip-
sius. ¶ Cōfirmat̄ spālr̄ de relō-
nibꝰ i diuinis:qꝛ q̄libet relō sal
tē psonalis seipsa formalr̄ ē in-
cōicabilis:ꝙ aūt seipso formalr̄
ē incōicabile seipso formalr̄ a q̄
cunqꝫ cōicabili ē distinctū. ꝫ re-
latio a quoꝫ suā realitatē qua
formalr̄ ē incōicabilis ab eo hꝫ
distinctionē. ¶ Preterea si essen
tia vt d̄: ē realitas omnium re-
lationū:ꝛ ideo fm̄ illā compara
tionē nō differūt realr̄.ergo cuꝫ
illa cōparatio sit etiam in essen-
tiam:sequitur ꝙ vt sunt in eēn-
tia non differūt realiter:ergo vt
sunt in essentia vel nullo modo
differūt:quod omnino est irrō-
nabile vel sola ratione differūt:
ꝛ si hoc ergo cōstituta per ipas
G vt sunt i essentia sola ratiōe dif-
ferunt.psone aūt ɔ̄stituunt̄ per
ipas vt sunt in eēntia vt dictū ē
in prima rōne.ergo ꝛc. ¶ Quā
tum ergo ad istud videtur ratio
nabilius ꝙ ab eodē habeat qd̄
sit realis ꝛ ꝙ sit distincta a rela
tione opposita:ꝛ hoc intelligē-
do quōcunqꝫ.nā nō ē intelligi-
bile ꝙ sit realis nisi sit realis ha
bitudo ad oppositū:ꝛ sic realr̄
distincta ab opposito:nec ipa p̄t
eē realr̄ distincta ab opposito ni
si vt habitudo realis. ꝛ sic ē res
eo mō quo sibi cōuenit esse res:
seipsa ergo formalr̄ est res ꝛ se-
ipsa formalr̄ ē distincta ab oppo
sito. A fundamēto aūt hꝫ vtrun
qꝫ fundamentaliter ꝛ radicalr̄.

Quantum aūt ad lo
gicā ista
propositio:relō vt cōparata ad b
eēntiā ē res vt distinguenda:qꝛ
ista.s.inquantū vel fm̄ ꝙ vel vt
dupl'r accipiunt. ¶ Aliqñ enim
he dictiōes notāt rōnē accipiē-
di illd̄ qd̄ determinatur per ipa
¶ Aliqñ vero nō solū hoc.ſꝫ pro
prie iportāt cāūlitatē respectu in
herētie p̄dicati. Exēplū motꝰ est 3 Phy.
actꝰ entis in potētia fm̄ ꝙ i po- t.c.9.&
tētiali ſꝫ ꝙ:iportat rōnē:ſꝫ.quā 10.
motꝰ ē actꝰ mobilis.qꝛ cū sint in
mobili due rōnes: ē eīn in actu
ꝛ ē in potētia ad aliū. Motꝰ est
actꝰ eiꝰ vt cōsiderati in potētia.
Nec tñ ibi hoc qd̄ ē fm̄ ꝙ ē i po
tētia:notat cām inherētie p̄dica Ca.35.
ti:qꝛ qñ sic accipit̄ infert vtrū ſꝫ
phm̄ prio priorum vt iustitia est
bonū fm̄ ꝙ bonū:sequitur fm̄ ipꝫ
ergo iustitia ē oē bonū:ꝛ planiꝰ
a pte subiecti:vt si hō fm̄ ꝙ rō-
nale intelligit.sequitur ꝙ oē rōna
le intelligit:hoc mō ēt qñ idē po
nitur determinatio suijpsiꝰ me-
diāte hac dictione inquātū. In
prio ꝫ sensu considerat̄ p̄cisa rō
ipsiꝰ qd̄ terminat̄:in alio sensu
notat̄ ꝙ rō reduplicati sit rō in-
herētie p̄dicati cū subiecto:prio
mō dicimꝰ ꝙ hō cōsideratus in
quātū hō ē p̄cisissime cōsidera-
tus:scd̄o mō hō fm̄ ꝙ hō est rō
nalis:qꝛ qd̄ cōsequitur reduplica-
tionē ē rō inherētie p̄dicati. ꝛ ēt
cōcedi pōt ꝙ hō fm̄ ꝙ hō ē risi-
bilis:ꝛ ē ibi cā inherētie in scd̄
do mō dicēdi p se. ¶ Ad proposi
tū cū dico ꝙ relō vt comparata
ad essentiā diuinā est res:pōt in-
telligi dupl'r. ¶ Primo mō vt relō
ne cōsiderate sub tali compara
tione conuenit hoc predicatum
res. ¶ Vel scd̄o mō ꝙ illa cōpa-

ratio sit rō inherētie huiꝰ pdica ti qd ē res: scdo mō ppositio est falsa: qꝛ illa ꝯparatio ad eēntiā ē sola cōparatio rōnis: ē eīn iter extrema nō distincta realr. relo: nē. s. ꝛ eēntiā. q̄ tñ pōt intellectꝰ cōparare: ꝛ ita ē inter ea relo rō nis: nō ꝫ de isto intellectu loqui mur: sꝫ de p̄io. Et tūc ē sensus: ꝙ p̄nitas nō solū pcise accepta fm ꝙ paternitas: sꝫ ēt fm ꝙ cō siderata sub ista rōe vt cōparat ad eēntiā: vel vt ē i eēntia ē res qꝛ ista comparatio nō diminuit nec destruit paternitatē eē rē sꝫ p̄supponit sicut procedit scda rō ad cōclonē scdi articuli. Exēplū hō vt risibilis intelligit: hec nō ē vera sic ꝙ risibilitas sit eā ihe rētie pdicati. sꝫ sic ē vera ꝙ hoī ꝯsiderato sub rōe risibilis nō re pugnat hoc pdicatū intelligere sꝫ ꝯuenit: ꝛ isto mō q̄cūq̄ deter minatio sub q̄ considerat subie ctū q̄ tñ nō excludit pdicatū nō falsificat ppōnē in q̄ pdicatū dꝛ de subiecto sic determinato.

Ex istis patere pōt illd qd q̄rit sꝫ opꝫ p̄io videre intellectū huiꝰ qd dꝛ
2. ꝙ relatio ē rō. Nā ꝙ aliqd dica tur rō pōt ad ppositū intelligi dupl'r. ¶ Uno mō qꝛ est modus illius cui cōparat ꝛ non res tali realitate sicut Boetius vocat ha bitudines circūstātias ꝛ nō res p̄io tri. c. 10. qꝛ nō hñt talē reali tatē qualē hñt ille quaruꝫ sunt circūstātie: ꝛ q̄to aliqd recedit a realitate pfecta tāto magis ac cedit ad rōneꝫ. ¶ Alio mō aliqd vt accipit sub rōne formal'r: pōt dici rō vel ens rōnis sicut si hō vt vl'e dicat eē rō. pro quāto cō siderat sub vniuersalitate q̄ ē p se ratio. Istis duobꝰ modis pōt concedi ꝙ relatio vt cōparatur ad eēntiā ē ratio: qꝛ est modus circa essentiā ꝛ non hꝫ talē enti tatē formal'r qualē hꝫ essentia: sed ē quasi circūstātia respectu eius ꝛ etiā cum dico vt cōparat ad essentiam hec ꝯparatio (vt di ctū est) importat respectū rōnis ꝛ sub ea consideratur p̄nitas: ꝛ pro tāto p̄nitas vt cōparatur ad essentiā est ens rōnis: qꝛ ac ceptū sub ratione. ¶ Sꝫ siue sic siue sic dicat ꝙ paternitas vt cō parata ad eēntiā est rō: nō tolli tur q̄n p̄nitas sit res: qꝛ quātū ad p̄imū ipsa suo mō est res. s. res ad aliud: lꝫ dicatur ratio re spectu rei ad se. quantum ad se cunduꝫ ipsa considerata sub rō ne q̄ est comparatio ad essentiā dꝛ rō. qꝛ illud sub quo conside ratur non hꝫ entitatē ex se ipsa tamē est res: qꝛ illd sub quo cō sideratur non destruit realitatē eiꝰ sꝫ ipsam p̄supponit cōpara tio eīn alicuiꝰ ad alterū p̄suppo nit entitatē fm se. ¶ Ex hoc ptꝫ ꝙ ista stāt sil'. ꝙ ipsa relatio cō parata ad eēntiā sit rō. s. dupli ci mō pdicto ꝛ tñ ꝙ ipsa ꝯparat ad essentiā sit res sicut iā dictū est: stat ēt ꝙ ipsa ꝯparata ad op positū sit res: qꝛ ipsamet ē com paratio ad oppositū: ꝛ ipsamet ē ipa res q̄ ē talis cōpatio ꝛ ma gis vsitate dꝛ res vt cōpata ad oppositū. ꝛ rō vt ꝯpat ad eēntiā qꝛ vt cōpat ad oppositū ē eq̄ ꝛ si milis entitatis cū opposito nec respectu eiꝰ hꝫ rōnē modi sicut nec econuerso: sil'r ipa est ꝯpatio sui ad oppositū: ꝛ id cū dꝛ vt cō parata: nō cōsiderat sub aliqua rōe q̄ ppie dicat rō: nō ei ē alid paternitas vt ꝯparatur ad filia tionē q̄ p̄nitas vt cōparata ad 2.

filiationē: et hoc est i speciali paternitas vt est paternitas. stat ergo simul quod paternitas vt cōparata ad oppositū sit res: nō tn̄ eo mō quo vt cōparat ad eēntiā ē res: sed vt cōparata ad oppositū est res istis duobus modis: quia simi lis entitatis distincte cōtra modū et est res nō accepta siue cōsidera ta formalr sub rōne: et quod ipa cōparata ad essentiā sit rō propter duo opposita: quia. s. modus essentie: et quia accepta sub rōne q̄ ē ipa cōparatio ad essentiā: tn̄ vtroqȝ mō et vt cōparat ad oppositū: et vt cōparatur ad essentiā est res et eadē res: quia ipamet est cōparatio realis: vt probatū est.

De tertio articulo arguit cōtra predicta. Primo sic: si relatio cōparata ad essentiā est res: aut ergo res ad se aut ad alterū. quod relatio sit res ad se qualitercūqȝ vr includere cōdictionē. ergo vt cōparata ad eēntiā est res ad alterū: sȝ vt cōparat ad essentiā est idē quod essentia. ergo relatio vt idem est essentie: vel vt est essentia est res ad alterū. et tūc vltra. ergo essentia est res ad alterū. Ista cōña probat per simile: quia si hō sm quod rōnale intelligit. ergo rōnale intelligit: et rōne etiā: quia pdicatū qd cōuenit alicui p rōnē alicuius prius cōuenit ei. ¶ Itē si relatio vt cōparata ad quodcūqȝ sit res ppria realitate. ergo similr relatio in creatura vt cōparat ad fundamentū est res ppria realitate: et nō pcise realitate fundamēti. ergo est ibi accidēs ppria accidētalitate quia nō est ibi substātia. et tunc sequitur quod alia est accidētalitas relationis in creatura: et accidentalitas absoluti in quo fundat: et sic videt sed pcessus in infinitū: quia illa accidētalitas relatiōis hȝ ppriā realitatē et nō nisi accidētalē. ergo hȝ ppriā accidētalitatē et de illa silr. et sic in infinitū. ¶ Cōsilr in diuinis si hȝ ppriā realitatē qn̄ cōparat ad essentiā. ergo illa est substātialis vel accidētalis: non accidētalis: quia nullū accidētale est i deo. 5. de tri. c. 5. ergo hȝ ppriā substātialitatē: et tūc pr pr̄nitate habebit eē p se. qd ē icōueniēs: quia tūc erūt in diuinis tria per se eē: quia tres relatiōes: cū tn̄ nō sit ibi nisi vnicū p se eē sm btm̄ Augu. 7. de tri. c. 6. dicētē quod substātia est q̄ pr est: et filius silr hȝ eē lȝ nō sit quo pater est pater.

Respōdeo ad pmū pȝ in scdo articulo de distinctiōe istius ppositiōis. relatio vt cōparat ad essentiā est res: quia vera est put ly: vt vel inquātū denotat determinatione vel specificationē siue determinatā acceptionē paternitatis sub ista rōne q̄ est cōparatio ad eēntiā. Nō ē aūt vera put denotat causalitatē iherētie pdicati ad subiectū. ¶ In pmo ergo itellectu qn̄ qrit q̄ res sit: dici pōt quod ē res ad alterum: quia cōparatio ad eēntiā nō facit quod pr̄nitati repugnat sua ppria realitas q̄ ē realitas ad alterū: nec tn̄ est sic itelligēdū quod pr̄nitas cōparata ad diuinitatē sit res ad alterūȝ: ita quod alterū sit diuinitas vt sit sensus. paternitas ē res ad diuinitatē: sȝ ē sensus. paternitas cōparata ad eēntiā ē res rōnis: et in se res ad alterū. s. ad filiū: quia qui cōparat pr̄nitatē ad diuinitatē excludēdo filiū vel nō icludēdo filiū: nō cōparat pr̄nitatē nisi habeat duo cōdictoria i itellectu suo: cū

pr̄nitas ſm illð qð eſt: ſit p ſe ad filiū. ⁊ lʒ pr̄nitas nō ſit ſeipa cōparata ad diuinitatē: ſʒ ad filiū vt ad correlatiuū: tñ paternitatē ipam icludēdo eē ad filiū: pōt intellectꝰ cōparare ad diuinitatē: qꝛ intellectꝰ pōt aliqd cōparare p actū ſuū ad illud qð nō eſt eiꝰ p ſe correlariū ex natura rei. ſm hūc intellectū pōt dici ꝙ paternitas vt cōparata ad eēntiā ē res ad alterū. ¶ Et cū īferť. ergo vt eſt eēntia vel vt idē eēntie eſt res ad alterū. concedať in ſimili intellectu. ¶ Et vltra cū dicis: ergo eſſentia ē res ad alterū. ¶ Rñdeo: hoc pōt itelligi dupľr. p idētitatē vel formaľr. ¶ Primo modo poſſet cōcedi: ⁊ ē ſenſus dicti ꝙ diuinitas eſt res: q̄ eſt ad alterū. qꝛ eſt paternitas. ¶ Nō aūt ē cōcedendū formaľr ꝙ diuinitas ſm ſuā formā ſit ad alterū: ſʒ qꝛ in añte fuit predicatio formalis dicēdo paternitas vt cōparatur ad eēntiā eſt res ad alterū. iō ſi inferať ſimilis ꝑdicatio ī ꝯñte ꝙ diuinitas eſt formaľr ad alterū: negāda eſt ꝯña: qꝛ nō opʒ ꝙ ꝑdicatū eo mō cōueniat determinationi: quo cōuenit alicui intellecto ſub tali determinatiōe: qꝛ illa determinatio nō notať eē ratio inherētie ꝑdicati ad ſubiectū ſicut hic. ¶ Et p hoc ptʒ ad ꝓbatiōes ꝯñtie. hō ſm ꝙ rōnalis ⁊c. Iſta ꝯña tenet ꝓut ly ſm ꝙ notat cauſalitatē inherētie ꝑdicati ad ſubiectū. Sic aūt nō accipiť ī propoſito. hoc qð dꝛ vt cōparať ad eēntiā. ¶ Et ſiľr ad ꝓbationē ſequētē. eſto ꝙ ꝑdicatū veriꝰ inſit illi qð eſt rō iherētie aliꝫ. hoc non habeť niſi ſm ꝙ ly ſm ꝙ teneť ꝓprie reduplicatiue. hic aūt nō ſic accipiť (vt dictū eſt) in illa diſtinctiōe logica. In ſcðo articulo. ¶ Sʒ ſi obijciať: qꝛ illud qð ē in aliquo formaľr pōt illð denominare. g̃ ſi relatio vt cōparata ad eēntiā ſit in eēntia: eēntia poteſt denoiari a relatiōe: ⁊ p ꝯñs eēntia formaľr refert ad aliud. ¶ Rñdeo aliqua denoiatiua vel cōcreta ꝑdicātur de aliquibus. ¶ Primo mō p ſe. ¶ Aliq̄ de aliquo p ſe. Scðo mō ſiue per accidēs. de cōpoſito q̄dē ex ſuſceptiuo ⁊ forma ꝑdicať denoiatiuū ſiue cōcretū forme p ſe primo mō ſpeciaľr. ſi ſubiectū eſt p ſe vnū quātū ad cōceptū: ſicut hō diciť rōnalis ſiue aïatꝰ p ſe ꝑmo mō: ſʒ corpꝰ qð eſt altera pars cōpoſiti dꝛ denoiatiue aïatū: proprie tñ ſiue p ſe ſcðo mō ſiue p accidēs: qꝛ illð nō eſt totū includēs formā: ſʒ ſuſceptiuū recipiēs formā. vbicūq3 g̃ eſt aliqua forma: opʒ dare ꝑdicationē formalē de toto q̄ eſt p ſe primo mō: etiā in creaturis opʒ dare cōiter ꝑdicationē q̄ ſit ꝓprie denoiatiua, forme de ſuſceptiuo. In diuinis ꝑma ꝑdicatio nō negať. Nā pr̄ generat: ſiue generās generat. pater eſt quaſi cōpoſitū includēs: quaſi eſſentiaľr formā illā q̄ de ſpo ꝑdicať: ſʒ denoiatiuā ꝑdicationem quaſi forme: de quaſi ſuſceptiuo nō opʒ dare ibi. ¶ Hoc declarať auctoritate et ratione. ¶ Rōne ſic. qð intelligiť ibi quaſi ſuſceptiuū forme ē illimitatuʒ ad oppoſitas formas vel relationes: ⁊ tñ nō diſtinguiť ab eis: ꝙ aūt denoiať a forma aliqua: denotať p hoc eſſe diſtinctū ab oppoſito: qꝛ ergo hic nō ē ſuſceptiuū ꝓpriū forme: ſʒ cōe ſibi ⁊ oppoſito. ⁊ forma talis denomiare non poſſet niſi ꝓpriū ſuſceptiuū

qz nō est nisi distinctū ab oppo- sito. iō nulla est pdicatio deno- minatiua relationū de susceptiuo. Et hoc cōfirmat p Dam. li. 1. c. 5. vbi vult q relationes determināt hypostases nō naturam. notātur g illud determinare de quo pdicatur in cōcreto: qz notātur illud cōparare ad oppositū et distiguere ab opposito. Ad formā ergo rōnis qñ accipit relatio est in essentia. g eētia pōt denoiari a relatiōe nō seqtur. et rō dicta est. Et cum dr: ois forma pōt denoiare illd i q est: extēdendo denoiationē ad pdicationē denoiatiuam essentialē in cōcreto: sicut hō est alat9: z ad denoiationē ppzie dictā: sicut hō ē risibilis: vel lignū ē albū: vel hō intelligit. ccedi pōt q ois forma aliquo istoz modoz denoiat illud in quo est: qz ad min9 de cōposito pdicat in cōcreto: lz illud sit extēdēdo denoiationē: sz si tu accipias de illo in q est vt in susceptiuo pdicatū pdicat propzie denoiatiue negādū est: nisi illd susceptiuū sit limitatuz: vel nisi pdicatio illa denoiatiua ipozteat subiectū eē ppziū z distinctū ab opposito. Ad scdm lz eēt magna difficultas de p se: tñ i ppo sito eā ptrāseo. cōcedo tñ q relatio q est accidens in creaturis ppziā hz accidentalitatē: qz illa est p se res: z nō est illa res i qua fundat: nec est res p se ens sicut substantia: ita opz dare q ipsamet p se sit res habēs ppziā accidētalitatē q nō sit accidentalitas entis ad se: sz accidētalitas entis ad alterū: sicut enī nō ē eadē entitas ad se et ad alterū: sic nec eadē accidētalitas accidentis entis ad se: z accidētis entis ad alterū. Et cū arguit q est pcessus i infinitū. Rñdeo. stādū ē in ipa relatiōe nec vlteri9 pcedi tur. vbi gfa. in albedine fundat silitudo. ista silitudo hz aliquaz accidētalitatē ppziā ab accidentalitate albedinis distictā: sicut relatio est gen9 distinctū a genere qlitatis. Si qras de accidētalitate silitudinis si ipsa ē alia a silitudine. dico q nō: qz silitudo ē sua accidētalitas ad fundamētū: z seipa accidit fundamēto sicut seipa est ad oppositū. Uniuersal'r enī qd ōuenit alicui sic: qd oimoda ōdictio sit illd esse si ne hoc. hoc ē idē real'r illi: z per oppositū vbi nō est oimoda ōdictio nō opz idē eē oino. Nūc aūt ōdictio ē silitudinē eē: et nō esse ad fundamētū: z etiā nō esse ad terminum. Iō accidētalitas sua ad fundamētū ē idē sibi sicut ipsamet ē silitudo vl' habitudo ad oppositū. Stat9 ē g qz accidētalitas silitudinis nō ē alia res a similitudine: sz silitudo ē qdā res alia ab albedine: qz habitudo z ēt accñtalitas albedinis pōt poni qdā res alia ab albedie: qz albedo ē qdā res absoluta: z accidēs absolutū pōt eē sine ōdictione sine subiecto. z iō nō ē idē habitudini sue ad subiectū: nec seipa accidit illi: falsa ē. g illa q rōne silitudo accñtalis albedinis hz aliā accidētalitatē ab albedine. pari rōne accñtalitas silitudinis habebit aliā accñtalitatē a silitudine. falsa ē etiā illa qua rōne accidētalitas silitudinis ē eadē sibi. pari rōne accñtalitas albedinis ē eadē sibi: qz albedo est ens absoluto z silitudo relo. Cōfirmat vna silitudo nō est nisi ad vnū terminū. habitudo

Regula cognoscēde idētitatis notabilis.

igit̃ ſĩilitudo nõ ẽ ad ſubaȝ hĩtu do cũ ſit hĩtudo ad oppoſituȝ ſ. ad ſĩte. Nec ȝ eſt fundamẽtuȝ relõnis niſi q2 albedo ẽ ens abſolutũ ⁊ ſimilitudo eſt relatio.

¶ Et ex hoc nõ eſt ꝯ̃dictio albedinẽ eẽ ſine ꝯparatiõe ad ſupficiẽ. Eſt aũt ꝯ̃dictio ſĩitudinẽ eẽ ſine ꝯparatione ad fundamẽtuȝ ⁊ iõ illa cõparatio nõ eſt eadem albedini. Iſta aũt eſt eadẽ ſimilitudini. nihil aũt aliud eſt ſimilitudinẽ eẽ q̃ȝ habitudineȝ hui⁹ ad hoc. nec tñ dico ꝙ relatio ad qð cũq̧ ꝯparet̃ ſeipſa cõparat̃ q2 põt cõparari ad relatione rõnis q̃ nõ eſt ipſa: ſed ẽt forte põt cõparari relõne q̃ nõ eſt ipſamet: ſȝ q̃ eſt realr alia a ſe. ſicut ꝓportionabilitas fundat̃ i ꝓpoꝛtione ſȝ hoc dico ꝙ relatio ſeipſa ⁊ nõ alia cõparatiõe cõparat̃. ſi tñ cõparet̃ ad qð cũq̧ ſine quo eſt cõtradictio ipſaȝ eẽ. ¶ Et cũ arguitur vlteri⁹ de ſubſtãtialitate relationis in diuis. dico ꝙ lȝ phs diſtinguat in ꝑ̃dicamẽtis ſubſtãtiã ꝑmã a ſecũda: tñ ad ꝓpoſitũ eẽntia hȝ rõneȝ vtriuſq̧ ſubẽ quãtũ ad aliq̃d. ſubſtãtie quidẽ ſcðe quo ad hoc ꝙ ipſa eſt cõis: nõ tñ quo ad hoc ꝙ ipſa ſit vl̃is hoc eſt diuiſibilis vel plurificabilis. eſt em̃ cõis cõitate reali ꝫ Dam̃. c. 4. ibi ẽ cõitas ſubſtãtie nõ ſolũ rõnis ſicut eſt in natura creata. hȝ aũt rõnẽ ſubſtãtie prime quãtũ ad hoc ꝙ eſt eſſe. hoc ſiue ſingulare: q2 eẽntia de ſe ẽ hec: nõ dico quo ad hoc qð ẽ eẽ incõicabile. q2 hoc eẽt impfectionis. nõ reſtat aũt alia rõ ſubſtãtie q̃litercũq̧ accepte in diuinis quereñda vltra rõnẽ eſſentie niſi rõ incõicabilitatis. iſta aũt in diuinis nõ p̃t eſſe ꝑ ſe rõ ſubſtãtie quãtũ ad cõeȝ opinionẽ: ꝫ quã loq̄mur cõiter in iſtis q̃õnibus. qm̃ nõ mouet̃ de hoc qð ad hoc q2 q̃cq̃d eſt ibi nõ tm̃ ſuba: ſȝ ẽt ad ſe cõicabile eſt. pȝ ergo ꝙ relatio in diuinis nullã hȝ rõnem ſubſtãtialitatis: q2 tm̃mõ hȝ rõnẽ incõicabilitatis: q̃ nec eſt rõ ſubẽ ſecunde nec ꝑme q̃ȝtuȝ ad illud qð ꝑtinet ad ꝑfectionẽ ſbe qð eſt eẽ hoc. illud em̃ ꝯuenit eſſentie de ſe. ¶ Si arguit̃ ꝯ̃ hoc q̃cq̃d ꝑtinet ad ſubaȝ ꝑmã hȝ ꝑ ſe rõnẽ aliquã ſubalitatis. hmõi eſt icõicabilitas q̃ nõ eſt ibi niſi ꝑ relõnẽ. ergo ⁊c. ¶ Rñdeo itelligẽdo minoꝛẽ de incõicabilitate ꝑtinẽte ad ſubſtãtiã ꝑmã q̃ ẽ icõibilitas. ſingularitas ipſa vera ẽ in creaturis: nõ ſic i deo. ⁊ rõ eſt q2 vltimũ ꝯ̃hẽs nãȝ ſiue ad ſingularitatẽ ſiue ad incõicabilitatẽ i creaturis eſt eiuſdẽ gñis cũ nã ꝯ̃cta: ⁊ ꝑ ꝯñs ipȝ ſm rõnẽ ſuã formalẽ ꝑtinet ad gen⁹ ſubẽ. in deo nõ eſt ſic: vt dcm̃ eſt pri⁹: q2 vt dictũ ẽ pri⁹ ad incõicabilitatẽ ꝯ̃here nõ p̃t aliq̃d ꝑtinẽs ad genus ſubẽ vel q̃ſi gen⁹ ſubẽ in diuinis: q2 qðlibȝ tale ẽ cõicabile. ¶ Sȝ adhuc arguit̃ illud ꝑ qð i diuis fit ꝯ̃ctio vel determinatio q̃litercũq̧ dicta ad icõicabilitatẽ vel ad icõicabile. ꝫ rõnẽ ſuaȝ formalẽ eſt ſuba vel acc̃ns: q2 inter hec nõ cadit mediũ: non aũt acc̃ns pȝ. ergo ſuba. ergo hȝ propꝛiam ſubſtãtialitatẽ. ¶ Rñdeo. hic rñdet Aug. 5. ð tri. c. 6. ꝙ nõ oẽ qð in deo eſt ſm ſubaȝ vl̃ vel ſm accidẽs. dr̃ em̃ aliq̃d ibi qð nec ꝫ ſubaȝ dr̃ nec ſm acc̃ns: vtpote illud qð ad alteꝝ dicit̃. ¶ Si adhuc tertio replices ſic. illð q̃ formalr ſuppoſitũ i diuinis icõicabile ẽ: aut eſt tale cui ꝯpetit foꝛ

maliter inherere aut ꝯuenire ꝑt aut cui repugnat oino. si ꝓmū: ꝗ est accidēs: si scḋm cū illḋ sit sub stātia cui repugnat inherere alteri: hoc put substātia distiguit cōtra accńs sequit ꝙ hꝫ rōnē subē ꝓpriā: ita ꝓpriā substātialitatē ꝙ ē ꝓpositū. ¶ Rńdeo ꝑ aui. se Cap. I. S cūdo me. nō inherere ꝛ nō posse inherere: nec ē rō sbē vt substātia est gńs: nec inherere est rō accńtis vel alicui⁹ gńis accńtis: qꝛ inherere est dare esse vel actū ꝑm qḋ alicui ꝓori simplr enti: ſꝫ substātia est illḋ substractū cui ꝯuenit non inherere vel cui repugnat inherere ꝛ accńs vel q̄litas vel quātitas ē natura cui ꝯuenit inherere. Dēꝗ in diuinis illḋ inēbrū ꝙ illḋ ꝗ psona i diuinis est formal'r icōicabilis est, tale cui repugnat inherere repugnat em̄ illi dare esse ꝑꝫ qḋ alicui enti simplr ꝓoꝛi ꝗ ꝛ inherere ꝛ hoc ꝑm rōnē suaꝫ foꝛalē: nec tн̄ sequit ꝙ ꝑm suā rōnē formalē habeat ꝓpriā substātialitatē qꝛ vt dcm̄ est hoc nō ꝯplet rōnē substātie vt distinguit ꝯtra alia gńa. ¶ Si q̄rto replicet q̄buscūqꝫ repugnat inherere repugnat eis ꝑ aliquā vnā rōnē substātie aūt cōuenit vel alicui de gńe substātie hoc ꝛ ꝑ te ꝓprietati icōicabili in diuis: ꝗ ꝑ aliqḋ cōe eis nō ꝑ rōnē entis. qꝛ enti nō repugnat inherere nec ꝑ rōnē alicui⁹ iferioꝛis ente nisi substātie. pꝫ discurrēdo. ꝗ illa ꝓprietas icōicabilis cui ꝑm se repugnat inherere: secundum se icludit ꝓpriā rōnē substātie: ꝛ ita habebit ꝓpriā substantialitatē qḋ est ꝓpositū. ¶ Rńdeo impꝑfectio aliqua pōt repugnare alicui vel qꝛ includit ꝑfectiōem simpliciter vel qꝛ icludit impfectionē illi impfectiōi repugnatē sicꝫ deꝫ ¶ Repugnantia duplex. sunt multe iperfectiōes repugnātes inter se. verbi gr̄a. repugnat deo esse albuꝫ. ꝛ nigro repugnat esse albū. deo aūt ꝑꝑ ꝑfectiones simplr q̄ repugnat toti gńi coloris imo toti gńi qualitatis immo toti gńi entis cāti: nigro aūt repugnat albuꝫ ꝓpter ꝑfectionem suā limitatā sub gńe coloꝛis q̄ ꝑfectio limitata necessario hꝫ impfectionē anneraꝫ. alia th̄ ꝛ in alio gradu a ꝑfectione albi: ergo illa ma. negāda est q̄buscūqꝫ repugnat eadē impfectio cuiusmodi est inherere vel depēdētia ad subiectum eis repugnat per aliquid ideꝫ in ipsis quia non opoꝛtet ꝙ eis quib⁹ repugnat aliquid ideꝫ sit aliquid vnius rōnis ꝙ a parte ipsoꝛum sit ratio illius repugnātie immo rō pꝛopria vniuscuiusqꝫ eoꝛum pōt esse rō repugnātie ad aliquid idem. ¶ Ad ꝓpositum inherere siue dependere ad subiectum est imperfectio iō ista repugnat substantie cum ipa talis entitas sit ꝙ sibi repugnat esse entitatē diminutā: qꝛ dat esse simplr. siue ꝓmum quod est oppositum ei⁹ quod est inherere. cum hoc ēt repugnare potest relatiom in diuinis: que licet non det esse simpliciter: siue per se esse. tamen ipsa talis entitas est ꝙ repugnat sibi eē entitatē diminutā siue actū ꝑm qḋ. inherere aūt repugnat cētie diuine: qꝛ est ꝑfectio simplr repugnat em̄ relatiōi diuine: lꝫ nō sit ꝑfectio simplr: qꝛ ipsa ex rōne sua nō pōt esse entitas imperfecta. ꝛ inherere nō potest ꝯpetere nisi enti depēdēti ꝛ ꝑ consequens imperfectio. Propō 6.

Ad argumentū

ꝑncipale cum arguit ꝙ relatio ꝛ

cōparata ad essentiā ē rō. ꝛ ꝙ cū huiꝰ est: qꝛ ipsa vt ꝯparata ad es
a sentiā trāsit in eēntiā. vtrūqꝫ as= sumptū ꝑt hr̄e vnū intellm̄ vex ꝛ aliū falsuz. ¶ Pōt em̄ intelligi rō vt rō opponit rei. siue enti ex animā. ꝛ hoc est falsuz: qꝛ ad qd cū.ꝫ cōparat semꝑ est res extra animā: ꝓpria realitate q̄ est ad alterū. ¶ Alio mō pōt itelligi rō idem: ꝙ modus siue circūstātia rei sm̄ Boetiū. sic cōcedēdū ē ꝙ relatio sit rō respectu essentie: nō tn̄ ꝑꝑ hoc tollit qn cōparata ad ipsam sit res. ¶ Cōsilr pōt intelligi trāsire in eēntiā vno mō ita ꝙ nō hēat ꝓpriā entitatem ad alterū. ꝛ iste intells ē falsus. ¶ Alio mō ꝛ transire in essentiā sic ꝙ nō remanet distincta realiter ab eēntia. Et lz nō sit hic qō de idētitate vel distinctione relationis ꝛ eēntie: imo illa est difficilior qōne ꝓposita: tn̄ cōcedi pōt ꝙ relatio cōparata ad essentiam est ratio scdo modo: ꝛ hoc mō non manet realr distincta: est tn̄ res extra animā ꝓpa realitate que est ad alterū: ꝛ sic manet ꝓut manere excludit transitū destructiuū ꝓprie realitatis. ¶ Cōsimilr si inferat in ꝯclusione ꝙ ipsa vt cōparata ad oppositū est rō supple respectu eēntie: qꝛ sic accipiebat in ꝑmissa cōcedit. ad nihil em̄ cōparari pōt qd tollat ab ipsa qn sit modus eēntie tn̄ nō sequit: ergo vt cōparat ad oppositum nō est res: qꝛ hoc mō eē rōnē nō repugnat ei qd ē esse rē. ¶ Si arguit. respectu essentie est res. ergo est alia res: ꝛ sic nō trāsit in essentiā quantuz ad idētitatē realem. ¶ Rn̄deo ꝙ questio de realitate relatōis nō est qō de alietate. imo prima ꝑtinet ad ꝓblema de accidēte vel genere. scda ad ꝓblema diffinitiuū de eodez vel diuerso. ptz ex 1. thopi. in exēplo ēt pz idem. hō vt comparat ad sor. est res. imo sor. vt cōparat ad sortē est res: ꝛ vtrunqꝫ ꝓbat qꝛ idētitas realis non est nisi rei ad rez. homo est idē realiter sorti. ꝛ sor. est idem sor. ꝛ vt dicit idē sor. ꝯparat sor. pz de se: nec tn̄ hō vel sor. vt cōparat ad sor. ꝛ ē alia res a sor. sic ꝫ in ꝓposito stat ꝙ relatio vt cōparata ad essentiaz est res. ꝛ tn̄ nō alia res. Et si queratur nunquid est eadē res cū essentia vel alia si detur ꝙ eadez realr: hoc tn̄ non opꝫ ꝓpter qōnē ꝓpositā sed sufficit dicere ꝙ ipsa est res que est ad alterum. sic ergo ad qdcunqꝫ comparetur transit in essentiam ꝛ manet. Ca. 4. ꝛ. 5.

Questio. IIII.

Deinde q̄ritur de relatione originis in cōparatiōe ad ꝑsonā. ꝛ spāliter ad personā primā. ¶ Utrum. s. separata vel abstracta relatione originis possz manere ꝑma persona diuina ꝯstituta ꝛ distincta. Quest. 1. ꝑportationū dist. 26. hāc. q. vltius ꝗ ad titulū.

¶ Et arguit ꝙ sic. qd aduenit ꝑsone cōstitute nec constituit nec distinguit prima distinctione. relatio originis est hmōi respectu prime ꝑsone in diuinis. ergo ꝛc. ꝓbatio mino. relatio originis sequit actionē vel passionez. ex. 5. met. illa que cōuenit prime ꝑsone non pōt sequi nisi actionē: qꝛ prima persona nō est ab aliquo: actio aūt nō pōt esse nisi suppositi existētis: ita ꝙ ratio actiōis ꝑsupponit rōnē suppositi. ergo t. c. 20 5. met. in ꝓhemio.

prima psona est psona vel suppositū p aliquid prius ipsa relatione. ¶Oppositū abstracta relatione non manet nisi essentia vel substātia cōmunis que non pōt esse ratio constituēdi psonā qz non est ppria nec incōicabilis. ergo ꝛc.

In hac qōne q̄ supponit qddā dictū cōe .i. φ psona diuina cōstituit p relationē. qd dictū nō discutiatur hic. qz est difficilius pposito. sed sit in istis qōnibus suppositū tā quā cōiter cōcessum. nō enī opz oia in dubiū reuocare vbi suppositis dictis cōib' ppositū pōt declarari. nā ista qō non querit generalr si psona diuina pōt cōstitui p relationē: sed spāliter d pma psona: qz de ea videt eē specialis difficultas. ꝛ hoc pp prioritatē eius ꝛ alias q̄ videt repugnare nature correlatiuorū. ergo supponēdo cōem opi. de eo qd querit specialr de prima psona sunt hic quattuor videnda. ¶Primo supposito φ aliqua psona diuina cōstituat p relōnē: vt vr qō suppōere an repugnet spēcialr prime psone. ¶Scdo dato φ nō: qua relatione posset prima psona cōstitui. ¶Tertio qualr se hñt iste relones adinuicē que cōiter cōcedunt inesse pme psone. ¶Et vltimo patebit quasi p quodā correlario cuz quali abstractione vel separatione possit stare ratio prime persone.

Uide di. 26. pri.

De primo accipio hāc ppositionē suppositis eiusdē nō repugnat hre pprietates hypostaticas q̄ sunt simul natura: pbat ista. qz supposita eiusdē nature nō hñt inter se prioritatē nature seu pori-

A

tatē essentialez. ¶Et cōfirmat per phm. 5. met. ꝯcordantē i hoc cū platone. in his que sunt eiusdē speciei nō est prius ꝛ posteri. nūc aūt ex hypothesi scda persona pōt cōstitui p relationē aliqs originis. ergo nō repugnat prie psone cōstitui p aliquā pprietatē q̄ sit simul nā cū illa. cuiusmodi est alia relatio origis. ¶Preterea. si spāliter repugnaret prime psone cōstitui p relationem originis: nō esset pp aliqd cōe sibi ꝛ alijs: qz ex hypotesi nō repugnat alij. ḡ pp aliqd φ est spāle pme psone: sed hoc est falsuz. qz nihil est sibi spāle nisi prioritas origis sm quā q̄libet psona est ab ipsa ꝛ ipsa a nulla: sed pp hāc prioritatē nō repugnat sibi ꝯstitui p relationē originis ad secūdā psonaz: qz hoc nō eēt nisi pp simultatē quā reqrit relo inter duo extrema: q̄ simultas vr repugnare illi pōitati in hac psona: sed hoc nō est verz. pbo: qñ sunt aliq ordines alteri' rōnis quoz vn' nō includit aliū nec pexigit nec coexigit necessariū illū pōt iste eē sine illo: imo cū simultate opposita illi ordini pz satis i exēplo. ordo duratiōis ꝛ nature sunt tales: φ ille q̄ est nāe nō includit illū q̄ est duratōis nec necessario pexigit siue coexigit: iō nō pt eē sine illo. pz ꝛ rōe. qz nūquā est ipossibilis sepatio nisi p hoc qd hoc icludit siue necio coexigit illud. Nunc aūt ordo nāe siue essentialis: ꝛ ordo originis sic se hñt φ ordo origis nō semp includit ordinē eēntialē: nec ipz necio pexigit nec coexigit. ḡ pōt stare simultas opposita ordini eēntiali cū ordie origis sz simultas opposita ordini eēntiali suf

T. c. 11

B

ficit ad simultatē correlatiuoꝝ. ꝙ pñt aliqua eē simul simultate correlatiuoꝝ: q̄ est simultas essentialis: ⁊ tñ esse ordo originis inter ea. minor q̄ est bipartita. s. de nō includēdo ordinē: vel nō ꝑexigendo illū ꝓbaꝛ: q2 ordo nature siue essentialis necessario includit imperfectionē in altero extremoꝝ. s. i posteriori: ordo āt originis nō reqrit nisi ꝙ hoc sit ab hoc: hoc aūt eē ab hoc nō includit necessario imꝑfectionem eius qd est ab hoc: q2 nō icludit necessario ꝙ ꝓcedēs sit impfectius natura illo a quo ꝓcedit. ꝓcessio enim non includit de se ꝙ sit equiuoca: nec ꝑ ꝯñs ꝙ forma imperfectior sit in producto ꝙ̄ in producente.

C **Iuxta illud** qd supponit ꝺ scđo articulo. dico ꝙ alia ratione cōstituit scđa ꝑsona: ⁊ alia sibi opposita ꝯstituit pria ꝑsona: ꝓbaꝛ sic. pria ꝓprietas icōicabilis positiua est ꝓprietas ꝯstitutiua ꝑme ꝑsone: talis est illa que corrñdet correlatiue ꝑme relōni in ꝑsona ꝓducta. ꝙ ⁊c. maior pȝ q2 cū ꝑsona icludat eēntiā ⁊ entitatē incōicabilē q̄ sunt i ista. q. supposita fm Ric. 4. de tri. ꝓpetas ꝑme ꝑsone nō opȝ ꝙ aliqd ꝑ se iportet nisi ꝑmā entitatē incōicabilē. minor pȝ q2 fm sciam cōeȝ in ista qōne suppositā nihil pōt eē ibi incōicabile nisi ꝓprietas ptinēs ad originē. ⁊ ꝑ ꝯñs i ꝑma ꝑsona nō est icōicabile nisi ꝓprietas ptinēs ad ꝑmā originē. Illa eni q̄ ptinet ad secūdaȝ originē cōicabilis est. q2 ē duaꝝ ꝑsonaꝝ ꝓducētiū. Illa aūt que ptinet ad ꝑmaȝ ꝓductionē actiuā opponiꝛ illi que ptinet ad primā passiuaȝ. sicut eni filius priꝰmā ꝓprietatē hȝ ptinētē ad generari siue dici. ita pater primā ꝓprietatē incōicabilē hȝ ptinentem ad dicere siue gignere: q2 illa ꝯuenit patri fm ꝙ hȝ intellectū fecūdū: quia intellectꝰ est prima rō productiua in patre.

Contra istā rōnē instatur ꝯ vtramq̄ istaꝝ ꝑmissaꝝ. ⁊ primo quātum ad maiorē videt eni ꝙ ingenitū sit prima rō. constitutiua prime ꝑsone. ⁊ tunc maior est falsa: ꝙ ꝑma ꝓprietas positiua sit ꝓprietas personalis. hoc ꝓbaꝛ auctoritate ⁊ ratiōe. ¶ Auctoritas est Dama. c. 9. Omnia inqt que hȝ pater filij sunt ꝑter ingenerationē que nō significat dr̄iaȝ substātie: sed modū existētie. hec ille. ¶ Rō aūt talis est: primū incōicabile est prima rō cōstituēdi primā ꝑsonā. hoc probaꝛ. q2 cū eēntia sit rō ꝑsone essendi simplr ⁊ cuilibet ꝑsone ēt eēndi hec. nihil ergo vltra requiriꝛ ad rōnē ꝑsone nisi incōicabilitas. ⁊ ita incōicabili q̄cūq̄ prio habito habeꝛ ꝑsona. sed ingenitū vr̄ iportare ꝑmū incōicabile. ꝙ ⁊c. ꝓbatio minoris. qd est ab aliquo ⁊ ab ipso aliud: priꝰ respicit illud a q̄ est ꝙ̄ illud qd ē ab ipso: hoc ꝓbaꝛ. q2 ꝑ ipm prius a quo ipm est hȝ eē: ordo aūt ad posteriꝰ ꝑsupponit eius eē. Ex ista ꝓpositione ꝺ ordine positiuo ad prius ⁊ posteriꝰ infert hoc ꝯñs ꝙ si aliqd nō hȝ ordinem ad prius: sed tm̄ ad posterius qd est ab ipso: per prius sibi cōuenit negatio ordinis ad prius ꝙ̄ ordo ad posteriꝰ: nunc aūt prima ꝑsona nō hȝ ordinem ad priorē: ⁊ hȝ ordinē ad posteriorē. ergo sibi prius conuenit il

Bo. in 1. di. 13 q. 4. ⁊ dubio 3. Isali ⁊ dist. 27. q. 2. ⁊ di. 28. q. 1

lud qđ negat ordinē ad suū pri⁹. tale est ingenitum. Qđ aūt pri⁹ sibi cōpetat negatiua ordinis ad prius ꝙ ordo ad posteri⁹. probo qꝛ non tm̄ ꝯtradictoria referunꝛ ad idē instaus durationis. sed si cut ꝫ loqui ad idē nūc siue signū nature: hoc pꝫ inducēdo qꝛ cuꝫ hec sit vera in p̄rio mō dicendi ꝑ se hō est rōnalis. hec aūt vera in scđo mō hō ē risibilis: hec aūt ꝑ accñs: hō est alb⁹: ꝛ sic pñt affirmari instātia nature siue signa nature quātū ad ordinē istaꝝ ꝑdicationū si affirmaret hoieꝫ eē rōnalē ꝑ se i p̄rio signo nāe siue p̄rio mō: ꝛ negeꝛ ipꝫ eē rōnalem scđo mō siue in scđo signo nāe nō est ꝯtradictio: sicut nō ē ꝯtradictio si dicaꝛ hoiem eē albū in tertio signo: ꝛ nō eē albū in p̄rio signo vel scđo pꝫ. ꝙ ꝙ ista nō ē ꝯdictio nisi ꝑ eodē signo nāe ꝛ ita in signis originis eē ab alio ꝛ nō eē ab alio sunt ꝯtradictoria pꝫ de se ergo ꝑ quocūqꝫ signo attribueret alicui esse ab alio. si hoc sibi ꝯpeteret ꝑ eodē signo attribueret sibi hoc qđ ē nō eē ab alio si hoc sibi ꝯpetit: sicut ꝙ ei qđ ē ab alio ꝑ prius ꝯuenit ordo ad illđ a quo est ꝙ ad posteri⁹: sic ei qđ nō est ab alio pri⁹ cōuenit negatio ordinis ad pri⁹ ꝙ ordo positiuus ad posteri⁹. Si arguiꝛ ꝯtra hoc ꝙ negatio nō hꝫ ꝯstituere

Quid cētia ꝑsone tribuit

personā. Rñdeꝛ ꝙ illđ ꝑsonale qđ intelligiꝛ supaddi cētie sufficit ꝙ habeat ꝑmā rōnē incōicabilitatis cētia em̄ ꝑsone tribuit reē hoc esse ꝛ quicquid positiuū est. Si ergo affirmatio vel negatio possit habere rōnē incōicabilitatis in prima ꝑsona sufficit ad ꝯstituēdū ꝑsonā. illa aūt negatio hꝫ vt ꝑbatū est primā rationē in cōicabilitatis. ergo ꝛc.

Cōtra istū modū dicēdi arguiꝛ sic. ꝑprietas cōstitutiua est oino formaliter ꝛ ꝑmo incōicabilis. nulla negatio formalr ꝛ ꝑ seipsam ē p̄rimo incōicabilis. Ingenitū autē vt distinguiꝛ formalr ab cētia ꝛ relatione positiua ad ꝑductū nō dicit nisi negationeꝫ formalr qꝛ ſm Aug. 5. de tri. c. 6. cū ingenitū dꝛ non q̄d sit: sed q̄d nō sit ostēdiꝛ ꝛ multe auctoritates ad hoc patēt. ergo p̄ria ꝑpositio pꝫ qꝛ cū ꝑsona sit formalr incōicabilis existētia. opꝫ ꝙ illud quo aliq̄d est ꝑsona p̄rio sit formalr incōicabile. ꝙ ꝛc. Scđa ꝑpositio pꝫ qꝛ negatio ꝑꝑa exigit positiuū ꝑꝑiū ad qđ ꝯsequiꝛ: nulla em̄ negatio est ꝑꝑia oino alicui. hoc ē soli illi neccio cōueniēs nisi qꝛ ei ꝑpugnat affirmatio opposita. Affirmatio aūt quecūqꝫ nulli enti repugnat nisi ꝑ aliqđ positiuū: qꝛ si ꝑ negationē querō an illa negatio cōsequiꝛ aliqđ positiuum cui repugnat illa affirmatio. ꝛ sic hꝫ ꝑpositū. Aut nō cōsequiꝛ positiuū. ꝛ tūc negatio oio p̄ria est in illa vnitate sue distinctiōe ꝛ entitate per ꝯhs qđ est icōueniēs. aut necessario dabiꝛ ꝙ negatio cōsequiꝛ positiuū. sꝫ nō ꝑꝑiū isti. ergo ꝛc. Et tūc sequiꝛ ꝙ negatio nō erit ꝑꝑia isti: qꝛ illđ ꝑ qđ negatio cōuenit nō est ꝑꝑiū isti. Rñdeꝛ ad mi. ꝙ igenitū nō iportat negationē simplr: sꝫ aliq̄d ptinēs ad dignitatē qꝛ hoc qđ ē hr̄e eē a se. Alio ēt mō iportat fontalē plenitudinē qđ ē ꝑfectionis simpliciter in p̄ria ꝑsona ſm Augu. 4. de tri. c. 9. Cōtra ꝑmū cum dꝛ a se aut itelligiꝛ ꝙ hec ꝑpositio. a.

Gull. anthisiodorensis Quest bon. ꝛ vva.

tio.a.importat circūstātiā cause vel pncipij positiui.⁊ statim ptȝ
2. de aia. t. c. 47. ꝯdictio: qꝛ ſm Aug.i. de tri.c.i. nulla mēs capit ꝙ aliqd sit a se aut intelligit negatiue tm̄:quia nō hȝ aliqd ꝓ principio vel causa:⁊ hr̄ propositū de negatione.
¶ Cōtra scdm̄.fontalis plenitudo aut dicit negationē: ⁊ hr̄ propositū:aut positionē: ⁊ tunc vel essentiā.Et seqtur ꝙ si ingenitū sit ꝓprietas ꝑsonalis. ꝗ ⁊ essentia.aut relationē positiuā:⁊ ptȝ ꝙ nō nisi ad ꝑsonā.⁊ tūc si ad ꝑsonā aut ad vnā aut ad plures: nō ad ꝓducētē vel ꝓducētes.ergo ad ꝓductā vel ꝓductas si ad plures non poterit esse vnū formale pncipiū cōstitutiuū ꝑsone: si ad vnā ⁊ singularē aut relōnē ad ꝑsonā ꝓmā ꝓductā aut secūdā:⁊ tūc nō tenet positū.s.ꝙ ingenitū vt distinguit ꝯ paternitatē vel spirationē cōstituat personā aut relōnē vnā abstractā ab istis.s.paternitate ⁊ spiratiōe.et tūc si pōt aliq̄ talis relatio cōis abstrahi ab istis duabꝰ : seqtur ꝙ prima ꝑsona nō aliq̄ vna relatiōe.s.singulari signata in existētia sit ꝑsona:ſȝ aliq̄ mō vna abstracta a relationibꝰ:⁊ hoc alterius rōnis:qꝛ ꝓbatū est in.q.precedēte:ꝙ due ꝓductiōes actiue in diuinis nō pñt esse eiusdē rōnis: ⁊ tūc ꝓma ꝑsona nō ꝯstituerer formalr aliq̄ cōstitutiuo vniꝰ rōnis quasi specifice: ſȝ vno abstracto a duobꝰ quasi alteriꝰrationis. Nec opȝ hic immorari: qꝛ multi magistri hic cōcedūt ꝓpositū quantū ad magistrū:ꝙ aliq̄ incōicabili positiuo cōstituit prima ꝑsona de qua est hic sermo.
¶ Cū ꝗ arguit ꝓ ista opi.ꝓ ingenito ꝑ Dam̄. patȝ ꝑ eū rñsio ibi dē.subdit eī̄ in solis ꝓprietatibus paternitatis ⁊ filiationis ⁊ ꝓcessionis drīam cognoscimꝰ.ꝗ qn̄ priꝰ accepit oīa ꝑter ingenerationē ⁊c. intelligēdū est ꝙ sub ingeneratione cōprehēdit paternitatē: sicut ptȝ in diuersis capitulis eiꝰ.nūc noīat vnā ꝓprietatē prime ꝑsone:nūc aliā:⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ vnāquāqȝ intelligit quācunqȝ ꝓprietatē ꝓpriā. ¶ Ad rōnē cōcedo ꝙ ordo ad priꝰ quodāmodo ꝑcedit in aliquo ordinē ipsiꝰ ad posteriꝰ: maxime qn̄ ordinatū est in se absolutū: ꝯcedo etiā ꝙ negatio ordinis ad priꝰin absoluto ꝑcedit ordinē positiuum eiusdē ad posteriꝰ: ſȝ nō sic in illo qđ cōstituit formalr ꝑ ordinē ad posteriꝰ: qꝛ nullus ordo in illo pōt eē prior: nec etiā negatio ordinis ꝗ̄ sit ordo quo cōstituit si ꝗ eēt suppositū absolutū posset cōcedi ꝙ igenitū eēt quodāmodo priꝰpaternitate.sed cū ꝓbat ḡnaliter de quocūqȝ supposito de ordine ad posterius ⁊ negatiōe ordinis ad priꝰ. illa ꝓpositio qua dī ꝙ ꝯdictoria referuntur ad idē nūc nō solū in ordine duratiōis: ſȝ etiā nature ⁊ originis: est vera intelligēdo de ꝑ se ꝯdictorijs ꝓut affirmatio cōparat ad negationē:nō est aūt vera intelligēdo de affirmatione ⁊ negatiōe cōparādo ad tertiū de quo dicitur. Exēplū. albū ꝑ.a. et nō albū ꝑ.b.nō cōtradicūt inter se:nec ad quodcūqȝ cōparantur.⁊ hoc intelligēdo ꝑ.a.⁊.b.siue signa durationis: siue signa nature vel originis.Sȝ si ista cōparātur ad aliqd cui cōueniunt vel cōuenire pñt:nō opȝ ꝙ si albū conueniret ipsi.c.pro.a.ꝙ nō albū conueniret ipsi.c.pro.a.Ni

hil enim est qd nõ oino primo ipm sit ipm: sicut hõ oino primo est hõ: ⁊ si hõ eẽt lapis: eẽt oino pri mo lapis sicut lapis est lapis: tñ nõ oino primo est non lapis: qꝛ nulla negatio põt eẽ eadẽ alicui primo: sicut ipm est ipm pmo. cõ cedo ꝙ intelligẽdũ est esse ab ab aliquo ⁊ nõ eẽ ab aliq̃ referri ad idẽ instãs: siue nũc cuiuslibet ordinis ad hoc ꝙ sint ꝯdictoria vt. s. ꝓ quo nũc affirmaṫ esse ab alio ꝙ poni ꝓ eodẽ nunc nõ esse abneget illud idẽ: sꝫ nõ opꝫ ꝙ il li de q̃ ista dicũtur cõueniat eq̃ primo nõ eẽ ab: sicut illi cõueni ret eẽ ab: si eẽ ab sibi ꝯueniret. ⁊ ꝑ ꝯñs supposito cui cõuenit ne gatio ordinis ad prius ꝓoritate originis nõ eq̃ primo ꝯuenit ista negatio sicut cõueniret affirma tio ordinis si illũ ordinẽ hr̃et.

Aliter respõdeṫ

Hẽri. i quol. 9. q. 1. ⁊ 3. adhuc ad rõnẽ: ⁊ hoc ad minorẽ sum. ⁊ sic: ꝙ lꝫ ꝑsone prime ad secundã sit relatio originis sola vna rea liter: tñ illa distinguit ẜm rõnem prout est habitudo prime ꝑsone ad scd̃am. põt enĩ itelligi sub ra tione aptitudinis ad generãdũ vt exprimiṫ sub noie generatiui et sub rõne potẽtie vt suppositũ exprimiṫ ꝑ hoc ꝙ ẽ potẽs gene- rare: vel sub rõne act⁹: vt expri- miṫ ꝑ hoc nomen generans: vel sub rõne habentis genitũ coexi stẽs: vt exprimiṫ sub noie pr̃is. il la ꝗ relatio ꝑsone pme ad secũ- dã q̃ est realiter vna ẜm illã rõ- nẽ cõstituit primã ꝑsonã ẜm quã dat ei eẽ ꝑsonale: hoc autẽ ẽ ẜm pmã istarũ rõnũ: qꝛ ẜm quãlibet aliã videṫ cõpetere ꝑsone iã cõ- stitute. prima aũt oino est rõ ge neratiui. ꝗ ⁊c. ¶ Hec minor de- claraṫ: qꝛ illa est prior ẜm quam immediati⁹ hꝫ ordinẽ ad opposi tũ. nã in ordine ad oppositũ at- tẽdiṫ ista distinctio rõnũ. media tius aũt respicit oppositum sub rõne ista q̃ est pater: ⁊ imediati⁹ sub ista rõne generatiui. hoc ẽt declaraṫ: qꝛ alie ratiões ẜm quẽ dã ordinẽ se includũt: ⁊ nõ econ uerso. nõ enĩ oẽ generatiuũ ẽ po tẽs generare: sꝫ econuerso. sicut nec oẽ potẽs generare generat: sꝫ ecõuerso: nec oẽ generãs ẽ pa ter: vtpote si moriaṫ ante forma tionẽ fetus invtero: sꝫ ecõuerso. ois pr̃ q̃ hꝫ fetũ generatũ coexi- stẽs generat vel generauit. vide tur ꝗ gñatiuũ eẽ pmũ tãq̃ idu- sum in ceteris: vel eis presuppo situ. ¶ Qñ ꝗ accipiṫ in minoris rõ nis ꝓncipalis in isto articulo ꝙ generare est pma ꝓprietas inco municabilis in pma ꝑsona: hoc est verũ loquẽdo de ista relatio ne ẜm rẽ quã importat generãs vel generare: sꝫ nõ loquendo de ipa sub rõne gñare: sꝫ rõne gene ratiuitatis: qꝛ sic ẽ ꝓor: ⁊ si huic addaṫ ꝙ scd̃a ꝑsona cõstituitur ꝑ generari vt generari: tunc illa est falsa: pma ꝑsona ꝯstituiṫ ꝑ re lationẽ oppositã illi q̃ ꝯstituit se cũdã ꝑsonã. ⁊ hoc itelligẽdo nõ de relone eadẽ ẜm rẽ: sꝫ de rõne eiusdẽ relatiõis realis. ⁋ Alr rñ deṫ ad eãdẽ minorẽ: ꝙ cõstituti- uũ pme ꝑsone põt duplr ꝯsidera ri. Uno mõ vt ꝓprietas. Alio mõ vt relatio. Cõstituit aũt vt ꝓprie tas: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ vt relo correspõ- dẽs relationi in scd̃a ꝑsona.

doctri na si- milr pi cture.

Contra

ista arguiṫ du- pliciter. ⁋ Primo cõtra ambo coiũctim. ⁋ Se- cũdo ꝯtra vtrãq̃ diuisim. ¶ Cõ iũctim sic: relatio nõ cõstituit ꝑ-

ſonā niſi ſm ꝙ eſt in re et ex na=
tura rei: alioqn nō cōſtitueret ꝑ
ſonā realē:qꝛ reale nō conſtituit
niſi ꝑ illud qđ eſt in re et ex na=
tura rei. Iſta relatio ꝑme ꝑſone
nō eſt in re ex natura rei niſi in
rōne actualiſſima poſſibili ſibi:
ergo quātūcūqꝫ poſſit cōſidera=
ri ꝑ itellectū ſub rōne aptitudi=
nis vel actualitatis cū non cōſti
tuat ꝑſonā diuinā niſi vt eſt i re
ex natura rei. ⁊ hoc nō ē niſi ſub
rōne actualiſſima:ſeqtur ꝙ non
cōſtituit niſi ſub rōne actualiſſi
ma. ¶ Per idē ꝯ ſcđam rñſionē:
qꝛ ⁊ ſi intellect⁹ poſſit cōſidera=
re circa paternitatē rōnē ꝓprie=
tatis ⁊ rōnē relōnis: nō tñ ipa ē
in re niſi ſub vnica rōe reali:ſub
iſta ḡ ꝯſtituet:⁊ ſub illa non pōt
eē ad ſe:ḡ relo. ⁊ nō niſi relatio
corñdēs ſcđe ꝑſone. ⁊ ita ſequi
tur ꝓpoſitū. ¶ Scđo ſic. iō poni
tur iſta diſtinctio in vna via ꝑn=
cipij ḡñatiui: ⁊ ī alia ꝓprietatis
et relonis:vt vtꝛ ꝯſtitutiuū pri
me ꝑſone eē oīno ſimul cū cōſti
tutiuo ſcđe ꝑſone: qꝛ vr̄ aliq̄ mō
eē pri⁹:ſꝫ nō opꝫ hoc vitare tāq̄
incōueniēs:qꝛ vt argutū ē in pri
mo articulo vbi ſunt ordines di
ſtincti ⁊c. ḡ ſimul ſtāt ordo origi
nis inter ꝑmā ꝑſonā ⁊ ſcđam ſi=
ue inter cōſtitutiuū hui⁹ ⁊ illi⁹:⁊
ſimultas correlatiōis:nō ḡ vt vi
tet iſta ſimultas opꝫ ponere il=
lā generatiuitatē ꝯſtitutiuū pa
tris:vel aliā ꝓprietatē ⁊ nō pñi
tatē:quātū ad ꝑmā viā nec etiā
paternitatē vt ꝓprietatē non vt
relonē. quantū ad ſcđam viā:qꝛ
oīno ſub rōne reali conſtituit: ⁊
ſub illa ē ad ſcđam ꝑſonā:et ita
B ſimul cū illa. ⁋ Cōfirmat: qꝛ qđ
nectio dat eē ꝑfecte alteri ex hoc
nectio eſt pri⁹ origine illo: ⁊ ſimł

natura cū eo:ita ꝙ nō pōt eē ſi=
ne eo. nō ē ḡ repugnātia iter eē
pri⁹ origine ⁊ eē ſimul natura:ſꝫ
neceſſaria cōcomitātia:qñ ē ꝑfe=
cta origo ⁊ cōpleta. ⁋ Cōfirmat
illđ exēplo:ſꝫ forſan icludit ali=
quod dubiū ſi ſortes eſt pr̄ pla=
tonis nō ſolū ſortes ē prior ori=
gine platone:ſꝫ ſor. pr̄ ꝑor ē ori=
gine pla. filio. Probo:qꝛ paterni
tas ē ꝑ ſe cā ꝑoritatis originis.
includēdo ḡ totū illđ qđ eſt ꝑ ſe
cā alicuius prioritatis nō ꝑ hoc
tollit illa prioritas. ḡ ſor. pr̄ ꝓut
includit paternitatē q̄ eſt cā ꝑo=
ritatis:adhuc eſſet prior origine
pla. filio: vbi icludit rō poſterio
ritatis originis:et tñ ſor. vt pr̄ ē
ſimul natura cū platone filio: ſi
cut correlatiuū cuꝫ correlatiuo.
⁋ Poſſet etiā cōfirmari rō ꝑnci=
palis ꝯ. vtrāqꝫ rñſionē ad iſtam
mi. qꝛ in ſcđa ꝑſona nō ponit di
ſtinctio aliq̄ in ꝯſtitutiuo: nec ēt
ſm aptitudinē:nec ſm actualita
tē:nec ſm rōnē ꝓprietatis ⁊ relo
nis: ⁊ tñ eq̄lr reqrit entitas poſi
tiua ⁊ entitas relatiua ad cōſti=
tuēdū ꝑmā ꝑſonā ſicut ſcđaꝫ:qꝛ
vtraqꝫ ē eq̄ incōicabilis:⁊ vtraqꝫ
eſt eq̄ actualis:⁊ ſm cōem viam
nulla pōt eē ꝑma entitas icōica
bilis niſi relo originis. ¶ Cōtra
ꝑmā viā arguit ſpecialr. ꝑmo ꝑ
hoc ꝙ aptitudo nō ē ꝑmo incōi h
cabilis. Nō eñ vr̄ aptitudo icōi
cabilis niſi vel ꝑ fundamētū cu
ius eſt vel ꝑ terminuꝫ ad quē. ſi
eñ aptitudo vt aptitudo nō eſt
primū ſꝫ ē alicui⁹ entis cui apti=
tudo ꝯuenit: nec ei⁹ vnitas ſiue
icōicabilitas erit oīno ꝑma:ſꝫ re
ducet ad aliquā entitatē:q̄ ſi ſit
cōicabilis: etiā aptitudo conſe=
quēs eſt cōicabilis. ſic eñ natu
ra humana cōicabilis ē:ita apti

tudo risibilis cõseques ē cõica-
bilis. et cõiter respõsiones ꝑ apti
tudinē videntur minus efficaces:
nisi detur aliqd ꝑ qd. sit illa apti-
tudo. alioqn facile esset solucre
ola dicēdo hoc sic: ē: quia talis
8. phy. aptitudo ē: nō sufficit hoc: si em̄
t. c. 32. queratur quare lapis descēdit: nō
sufficit respõdere: qr aptus natus
est: nisi assigneẽ q̄ est rō aptitu-
dinis: qr. s. grauis: et hoc qr sic
mixtū ē: qr. s. in. eo dominatur ter-
ra. qd ē elementū graue: et terra
grauis: qr talis ꝑm aliquā qua
litatē priorē: vel qr talis ꝑm qui
ditatē specificā. Qñ ergo ar-
guitur ꝑ illā rõnē ꝙ relo cõstituit
sub rone. generatiuitatis: qr sub
rõne illa cõstituit sub qua dat ꝑ
mo eē incõicabile generatiuitas
vt talis. s. vt distinguitur a genera
re est hmõi. minor ista dupliciter est
falsa. Et qr vt sic nõ dat eē actu-
alissimū quale solū põt eē in di
uinis: et qr vt sic nō dat eē incõi
cabile prio qd ꝑ se reqritur ad esse
personale. Probatio ēt illa de
mediatiori et imediatiori cõclu-
dit pro nobis: qr loquēdo de re-
latiõe originis prime ꝑsone ad
scdam ipsa solū sub illa rõe sub
qua respicit imediate secundā
est ibi actualissime et simpliciter in-
cõicabilis: imo circūscripta illa
ratione: sub nulla alia eēt ibi ac
tualissime nec incõicabilr. Qd
innuitur in illa probatione: ꝙ rõ-
nes aliq̄ eiusdē relõnis q̄si sunt
persone iā cõstitute: respõdebit
in rñsione ad primum principa
le. Possēt etiā illd de imedia-
tiori aliter adduci pro cõclusio-
ne nostra: qr scda ꝑsona forma-
liter cõstituitur relatiõe vt ime
diate respicit primā personam:
nō em̄ ponitur illa ꝯstitui gene
rabilitate et pari rõne in propo-
sito. Qñ aūt confirmatur illa rõ
per hoc ꝙ generatiuū includit
in quolibet alio non ecõuerso:
hoc nō cõcludit prioritatē cõsti
tutionis ꝑsonalis: qr nō priorita
tē in actualitate incõicabili: sz
tm̄mō in cõsequendo: et vt pluri
mū q̄ sunt priora in cõsequendo
sunt cõiora et min⁹ incõicabilia.
¶ Cõtra scdm nulla entitas vna
hic signata põt eē extra animā 3
quin vel sit formalr ad se vel ad
alterū. lz forte ꝑm aliquos posse
eēt aliquē cõceptū indifferentem
haberi q̄ nec ꝑ se esset ad se nec
ad alterū. tñ nulla res extra ani
mā posset eē indifferēs q̄n ꝑ se
entitas hec sit ad se vel ad alte
rū: detur illd ergo qd dr constitue
re vt proprietas dicatur. a. quero
ergo cõsequēter an entitas ei⁹
in re sit formalr ad se vel ad al-
terū. si formalr ad se constituti-
uum per ipsum ē formalr ad se
qd ipsi negāt. si formalr ad alte
rū. ergo illud sub rõne formali
qua cõstituit ē relo: qd est ꝓpo-
situ. ¶ Preterea: cū dicis pater-
nitas vt proprietas: quero q̄d in
telligis. vel reduplicatur ibi for
male cõstitutiuū ꝑsone: aut ali
quid ꝯns in re vel in intellectu
formale cõstitutiuū ei⁹. Si se-
cundo mõ. da ergo illd formale
cõstitutiuū ad qd sequitur illd ꝙ
ipsum non ē nisi pñitas vt pñi
tas: qr mod⁹ ille nō consequitur
nisi illā realitatē formalē. ergo
cõstitutiuū ē ꝑ se entitas ad alte
rū. Si prio mō cū proprietas
precise relationē rõis importet
sequitur ꝙ illa prla ꝑsona consti-
tuitur relõne rõnis: qd ē absur-
dū: ꝙ aūt pcise iportet relõnem
rõnis ꝓbatur: qr dicit habitudinē

pōdera verbū contra formalitas de distinctione ex natura rei iter cōstituta & cōstituenda.

paternitatis ad patrem. paterni
tas aūt ad patrē nullā hʒ habi=
tudinē nisi rōnis qꝛ nec distictio
nē. ¶ Ista rō ⁊ principalis ɔclu=
sio contra istā distictionē decla=
ratur sic: quātūcūqꝫ sit relo rea
lis ad oppositū realr distinctuʒ
tū intellectus pōt cōparare illā
ad fundamētū vel subiectū in q̄
est: ⁊ si ibi nō sit distinctio realis
nulla pōt ibi eē cōparatio nisi ꝑ
intellectū ⁊ soli⁹ rōnis. Nūc aūt
intellect⁹ pōt considerare illud
sub rōne isti⁹ cōparationis vel
relatiōe rōis: ꝑ hoc eñ ꝙ sic ɔsi
derat nihil variatʾ in rōne illius
qđ prio ɔsiderat. Exēplū. risibi=
le ɔparatʾ ad hominē sub illa rō
ne ⁊ habitudie qua ē ꝓprietas
ei⁹: ⁊ rōnale vt ē dr̃ia specifica ⁊
humanitas ɔparatʾ ad hominez
sub rōne q̄ ē natura siue quidi=
tas eius. In oib⁹ istis compara
tionib⁹ nō variatʾ eēntia ꝑ se ei⁹
qđ cōparatʾ: si eñ queratʾ qua rō
ne risibilitas ē demōstrabilis de
hoīe vel ē per se passio ei⁹ risibi=
le vt risibile: ita ꝙ si verū ē hoc
risibile vt proprietas demōstra
tur de hoīe ꝑ illđ: vt denotatur
aliq̄d consequēs rōnē risibilis:
nō aūt distrahēs ab ei⁹ rōe etiā
vt comparatʾ ad ipsum. vñ si risi
bile ſm ꝙ risibile ē qualitas: ēt
vt ꝑ se passio demōstrata de ho
mine ē q̄litas: nō aūt ē relo lʒ il
lud qđ dicit modū eius. s. ꝓprie
tas dicat relonē. ¶ Consilr si rō
nale vt rationale sit substantia
suo mō. rōnale vt differētia spe
cifica hoīs ē substātia simili mō
lʒ ꝙ hoc ē eē dr̃iam īportet quā=
dā relonē rōnis: qꝛ intēsionē se=
cundā: ⁊ sic vlr q̄cq̄d reale cōue
nit alicui cōsiderabili ſm se ⁊ ſʒ
a. quā habitudinē rōnis si dica
tur sibi ɔpetere vt tale. s. vt pro
prietas vel dr̃ia nō destruitʾ ꝑ se
rō illi⁹ qđ subest illi habitudi=
ni: nec illa habitudo ē formalis
rō alicui⁹ ꝑdicati realr inheren
tis: ſʒ tm̄mō ē rō sub q̄ illi ꝙ sub
est cōpetit illđ ꝑdicatū. đ ista re
duplicatione ei⁹ qđ dꝛ vt tale pʒ
in ꝑcedēte. q. articulo scđo. Ad
ꝓpositū paternitas vt proprie=
tas: cū non habeatʾ ibi nisi q̄daʒ
relatio rōnis stabit semꝑ eadeʒ
rō formalis eius de quo dꝛ ista
cōparatio. ⁊ illa ꝑcise erit rō cu=
iuscūqꝫ ꝑdicati dicti de subiecto
⁊ ita si paternitas vt paternitas
sit relatio. paternitas vt ꝓpꝛe=
tas erit relatio: si eñ intelligere
tur li vt ꝓprie vt cālitas inhere
rētie ꝑdicati realis ad subiectū
sicut ipsa ē falsa. paternitas vt
proprietas ē relo ad filium: ita
ista esset falsa. pr̃nitas vt ꝓprie
tas ē relatio realis: ſʒ sic ē rela=
tio rōnis: qꝛ hoc qđ ē eē ꝓprieta
tē non ē ratio inherētie alicui⁹
ꝑdicati realis: cū ipsuʒ dicat: for
maliter relationem rōnis: spāli
ter aūt de constitutione reali ex
tra aīam nihil iuuat tale: vt: qꝛ
qđ constituit formalr aliqđ rea
le opʒ esse reale ⁊ vt reale.

specu= latio subti= lissima

Z2

Aliter dꝛ adhuc ad mi. q̄=
si exponēdo istā re
spōsionē scđam de ꝓprietate: ꝙ
essentia diuina constituit perso=
nā: nō tñ absolute vt essentia: ſʒ
vt sola rōne differēs a relatione
¶ Primū ꝓbatʾ sic: qꝛ ꝑsone con
uenit ꝑ se subsistere. sola aūt es
sentia ē rō subsistēdi: qꝛ ſʒ aug.
7. de tri. c. 6. vel. 9. substātia ē q̄
ꝑ se pr̄ ē. ⁊ idē. 8. c. 4. oēʒ res ad
se subsistit: quanto magis deus
per relationeʒ aūt comparatur
persona ad oppositum.

Th. 14 p. q. 36 arti. 2. q̄re se= q̄ces ei⁹ ⁊ no minales.

Cōtra illō cū dr ꝙ essentia vt sola rōe differens a relatiōe cōstituit ꝑsonā primā. aut li vt dicit formalē rōnē respectu ꝑdicati: aut qd cōsequēs formalē rōnē. ☞Si prio mō cū hoc qd ē differre sola rōne relationē nō ꝑportet: nisi relationē rōnis: seqtur ꝙ relō rōnis ē rō formalis cōstituēdi ꝑsonā. ☞Si scdo mō tūc qro illō respectu cuius illō vt dicit rōnē cōsequētē: hoc nō pōt poni nisi eēntia bʒ se: qꝛ tu dicis ꝙ eēntia ꝛc. ergo eēntia ꝑm se erit rō ꝯstituēdi in re: qd tu negas. ¶Preterea. eēntia vt sola rōe differēs a relatiōe aūt ē cōicabilis aut nō. ☞Si cōicabilis. ꝫ cōicabile formalr cōstituit incōicabile. ☞Si incōicabilis: ꝛ eēntia oi mō ērt eēntia sola differt a relōne tātū mō ē ad se. ꝛ ita non formalr ad alteꝝ sicut relō. ꝛ tñ nō realiter distincta a relōne. ꝫ eēntia oino vt eēntia ē sola rōne differēs a relōne: ꝛ tūc vt prius eēntia vt essentia cōstitueret. ¶Cōsilr pōt argui si essentia vt sola rōe differēs a relōne cōstituit tūc eēntia aut ē ad se aut ad alteꝝ. ☞Si ē ad se ergo cōstitutū formalr est ad se. ☞Si ad alterū. ꝫ eēntia vt eēntia erit ad alterū: qꝛ essentia vt eēntia sola rōe differt a relatione sicut ꝓbatū ē. ¶Preterea

2 ghaliter cōstitutiuū ē cōstituto rō differēdi vel cōueniēdi. nō āt ipsum vt cōueniēs vel differēs sʒ ꝑm se cōstituit sicut rōnale bʒ se nō vt conueniens nec vt differēs cōstituit hominē: lʒ hō cōstitutus ꝑ rōnale ꝑ ipsuʒ distinguatur formalr vel cōueniat: distinctio ergo vel cōueniētia conuenit cōstituto ꝑ rōnē formalē ꝯstitutiuā: nō aūt includit in ipsa rōne cōstitutiua. Da ergo hic aliquā rationē cōstitutiuā q̄ sit cōstituto ratio cōueniētie vel differētie. ita tñ ꝙ in ipsa vt est ratio constituēdi non includatur per se prio cōueniētia vel differētia. ¶Ad argumētū aūt pro ista via de subsistere: dico ꝙ subsistere ē equocū. ☞Uno mō accipit pro ꝑ se eē ꝑut excludit inherere: ꝛ in alio eē vt pars in toto, ꝛ hoc mō vnū ē subsistere sicut vnū ē ꝑ se esse: ꝛ sic loquūtur auctoritates Aug. ☞Alio modo subsistere ē incōmunicabilr ꝑ se eē: ꝛ hoc mō sunt tres subsistentes sicut sunt tres ꝑsone. qꝛ tres subsistentes incōicabilr. lʒ nō sit nisi vnū ꝑ se ens. maior ꝫ ista cōstitutiuū ꝑsone dat esse subsistere: vel ē rō subsistēdi: dʒ itelligi scdo mō: qꝛ ē rō incōicabilr subsistendi. **XV**

De tertio

articulo videtur ꝙ si aliquid cōstituat sub rōe prior ipo separato per rōnē a ratione posteriori possit remanere cōstitutū. q̄ ergo diceret ꝙ relō origis ad scdam ꝑsonā constituat primā sub rōe generatiui: q̄ ē prior ratione generatiōis vt generatio: vr consequēter dicere ꝙ separato siue circūscripto generare posset prima persona remanere vel in se vel saltē in intellectu cōsiderāte: sʒ in re nō possʒ fieri circūscriptio vni9 sine altero: qꝛ sunt idē realr. ☞Cōsilr si generare esset prius paternitate ꝛ generare sub rōe generare constitueret primā personā videret ꝙ prīa ꝑsona possʒ remanere circūscripta paternitate vt paternitas est. ¶Hic ergo duo sunt videnda. ☞Prio ꝺ re si ē aliq̄ distīctio

pprietatū in p̄ria persona nō q̄ꝛ rūcūq;: q: de ingenito ⁊ spiratio ne actiua nō ē hic sermo ſ; illaꝝ q̄ dicūt relationē originis inter primā p̄sonā ⁊ sc̄dam. ¶ Et secū do ex hoc cū quali circūscriptio ne, vel abstractiōe posset prima p̄sona remanere. ¶ De p̄mo di co duas ꝯclusiões. ¶ Prima est ista. vnica sola ⁊ omnino vnica ē re latio originis inter primam per sonā ⁊ sc̄dam: ita q̄ nulla ē disti ctio talis relatiōis qualitercūq; in re ante merā cōsiderationem intellectus. ¶ Sc̄do dico q̄ illa relatio que omnino vnica ē sic in re p̄t rōe distingui sine diuersis ra tionibus. considerari. ¶ Primū probaṫ dupl'r: p̄mo sic vnica ⁊ sola ē vnius ab vno p̄fecta ori go. ⁊ hoc intelligēdo originē ac tiuā vnicā a parte originātis: et vnicā passiuā a parte originari. l; hec ⁊ illa sint quodammodo due. Relatio aūt originis inter primā personā ⁊ sc̄dam dicit p̄ fectā rationē originis secūde p̄ sone a prima: ergo est tm̄ vnica. ⁊ hoc accipiendo actiue a parte patris: ⁊ tunc ē vnica actiua in patre ⁊ quasi passiue a parte fi lij: ⁊ erit ibi etiā vnica passiua. probatio maioris: illa non est p̄ fecta originatio vnius ab alio. qua circūscripta nihil min⁹ ip̄m esset perfecte originatum ab il lo. ſ; si sint plures relatiões ori ginis qualitercūq; distincte a p̄ te rei sint. a. ⁊. b. vna earum cir cunscripta adhuc secunda p̄so na esset originata a p̄ria: q: alte raṽt. a. ē re'o originis: ⁊ non nisi perfecte originis. ergo. b. non ē perfecta originatio siue re'o p̄fe cte originis inter illas: ſ; si eēnt distincta ab. a. esset relatio ori ginis perfecta ⁊ distincta. ¶ Cō similiter arguitur de. b. circūscri pta. a. ⁊ ita vtralibet istarū circū scripta esset secunda persona a p̄ria: q: p̄ alterā originationē: ⁊ nō eēt p̄fecta ei⁹ originatio eēt circū scripta. ¶ Si dicas nō p̄t. a. cir cūscribi manēte. b. nec ecōuerso ¶ Istō nō v;: q: duab⁹ originib⁹ quarū vtraq; sit p̄fecta nō p̄t idē suppositum originari ab eodē per vtrāq; enim totum haberet totū eē: q̄ȝ posset accipere a p̄ ducēte: ⁊ iō impossibile ē q̄ p̄ al terā siue manēte cū ea siue quo cunq; modo accipiat aliq̄ȝ esse ¶ Hoc sc̄do arguiṫ p̄ quoddam argumētum magis logicū. quia re'ones distincte qualitercunq; in re sic q̄ nō sint omnino vnica for maliter realis. non predicātur de se inuicē in abstracto. l; sint in eodē supposito: hec eñ ē fal sa. paternitas siue generatio ac ctiua est spiratio actiua siue ina scibilitas fm̄ Augustinum. 5. de tri. c. 6. non est hoc idem dicere ingenitum: quod ē dicere patrē quia ⁊ si filiu; non genuisset ni hil p̄hiberet ipsum esse inge nitu;. Ista auctoritas h; suum intellectum: quia in secundo ar ticulo dictum est quod relatio ad secundam personam p̄supponitur ingenito: ſ; saltem tan tum habemus q̄ non est hec ve ra p̄dicatio in abstracto pater nitas est inascibilitas: ⁊ hec aūt est vera generatio actiua est pa ternitas ⁊ ecōuerso. ⁊ generati uitas ē generatio actiua: sicut paternitas ⁊ econuerso.

Cōtra istō. relatio perti nens ad secundū modu; fundatur super actionē ⁊ passionē. iex. 5. metaphy. ⁊ ad t. c. 20.

[Margin: Uide docto. subti liorem]

propositū videt ibi dicere q̄ pater dr: q2 genuit: sicut fili⁹: q2 genit⁹ est. sicut ḡ fundamētū nō est idē relatiōi nec ecōuerso: sic generatio ⁊ paternitas. ¶Hoc ↄfirmat p̄ hila. 9. de tri. c. 15. Exitio autē a deo ē absoluta natiuitas quā paterni nois cōsecuta ē cōfessio. Uult ḡ dicere q̄ paternitas cōseqtur natiuitatē siue generationē: ⁊ hoc declarat p̄ hoc q2 pr̄ nō est pr̄ ex hoc q̄ gn̄at: s3 precise p̄ hoc q̄ h3 genitū coexistēs secū. habere aūt genitū coexistēs videt differre ab eo qđ ē generare: q2 in aialibus descendēs semē habet actū generationis sicut sibi cōuenit actus: ⁊ tamen tūc nō habet genitū secum coexistēs: et per consequēs tunc non est pater: sed postea.

P Dico tamē q̄ in deo oino eadē relatio realis est generatiuitas: generare paternitas: q2 fm̄ Augu. de fide ad petrū. c. 2. pro

Iuxta princi- pium. priū soli⁹ p̄ris est: nō q2 nō est natus ip̄e: sed q2 filiū genuit: ⁊ fm̄ hila. 12. de tri. p̄ri ppriū ē q̄ semper est pr̄: ⁊ filio q̄ semp̄ est fili⁹. et ponit magr̄ sen. auctoritates lib. 1. dist. 26. Nō est aūt nisi vna ppietas p̄sonalis vni⁹ p̄sone. ḡ est eadē hec ⁊ illa. est tn̄ ista proprietas distincte cōsiderabilis: ⁊ sic est potens h̄re distinctas rōnes: ⁊ hec sit scđa cōclusio hic p̄posita: ⁊ iuuabit ad solutionem obiector̄. ¶Hic dupl'r q̄de posset assignari dr̄ia ratiōis siue rationū sub q̄bus posset ↄsiderari ista relatio. ¶Una quātū ad indifferētiā siue indeterminationē vel abstractionē in cōsiderādo. ¶Alia quātū ad possibilitatem vel actualitatē: vel cōpletionē siue determinationē. ¶Quātū ad primā p̄nt ista cōsiderari: p̄ducēs naturalr̄ ⁊ simile in natura p̄ducēs. ⁊ tertio incōmunicabiliter existēs. ⁊ quo ad hec producēs: ⁊ p3 q̄ terti⁹ modus est indeterminatior scđo: ⁊ secūdus primo. ¶Scđo aūt mō possum Q cōcipere hūc hac gn̄atione generatiuū: hūc potētē hac gn̄atione generare: hūc hac gn̄atione generātē: hūc q2 hac gn̄atione genuit: hūc q2 hac gn̄atione h3 genitū secū coexistēs. ¶In creaturis prima differētia est vniuersalitatis sic q̄ extēdit se ad plura: scđa differētia q̄ est hic rōnis est ibi realis et cū separatiōe reali: p̄ eo q̄ aliqđ imp̄fectiōis importat p̄ se in vno qđ nō in altero: ⁊ l3 in diuinis prima differētia rōnis possit aliq̄ mō saluari in vna cōsideratiōe intellect⁹: ita q̄ remaneat cōceptus indeterminatior nō remanēte cōceptu determinatiori tn̄ in re non iuuat: q2 oino idem est in re qđ substernitur isti cōceptui ⁊ illi. ¶Secūda differētia i diuinis saluat diuersitatē cōceptuum siue diuersor̄ modor̄ cōcipiēdi: idē tn̄ applicādo ei qđ est in re d3 in quolibet accipi qđ est p̄fectionis: ⁊ omitti qđ imp̄fectionis. nā in aptitudine ⁊ potētia imp̄fectionis est separari ab actu: in actu est imp̄fectionis qđ nō statim h3 secū terminū: ⁊ q̄ nō manet sed trāsit: et R in eo qđ quasi consequitur actū suū: sicut paternitas est imp̄fectionis qđ nō est semper in summa actualitate cōicatiōis nature. p̄fectionis aūt est qđ manet: et h3 secū correlariū coexistens. Ablatis ergo imp̄fectionibus ⁊ retētis his q̄ sunt p̄fectionis ge

neratio nõ est tñ dispositiua ad terminũ: sed cõplete productiua termini: q̃ q̃dẽ generatio pfecta et gñatio cõpleta et gñatio non trãsiẽs: sed semper manẽs inclu dit totũ qđ req̃ritur. paternitas etiã que nõ seq̃tur actũ generã di quasi dispositiuũ ꝛ preuiũ: et ita trãseũtẽ: ꝛ manet i sua actua litate cõpleta que semp est incõ pleta cõicatione nature: ipsa in cludit totũ. generatio ergo ista cõpleta ꝛ eterna: ꝛ paternitas il la cõpleta ꝛ eterna: ꝛ paternitas illa cõplete et eterne actualita tis oĩno idẽ dicũt ex parte rei: ſꝫ vnã rõnem perfectionis que est in creaturis mag̃ importat hoc nomen generatio q̃ paternitas et econuerso est de alia.

Ex istis pꝫ ad obiecta in isto articulo que videtur ꝓbare aliquã distinctionem ex natura rei inter generationẽ ꝛ paterni tatẽ. ¶ Qñ primo arguitur ꝙ pa ternitas fundatᷣ sup generatio nẽ actiuã ex .5. meta. illud req̃re ret plixiorẽ tractatũ. ꝛ de hoc sa tis dictũ est: alibi tñ ad ꝓpositũ dico: ꝙ aliquo mõ generatio est pri⁹ paternitate in creaturis: nõ tñ est vt fundamẽtũ: ſꝫ ipa potẽ tia generatiua: siue natura q̃ ge nerat est fundamẽtũ: sed est pre uia vt dispositiua sine qua non existẽte paternitas non inest: ita ꝙ ibi est distinctio sicut est inter dispositionẽ preuiam ꝛ terminũ cõpletũ. Patet ergo ꝙ ista rõ di stinctionis nõ manet in diuinis: qꝛ ibi nõ est generatio nisi cõple ta ꝛ necessario secũ ponẽs termi nũ inesse: nec est paternitas con seq̃ẽs cõicationẽ: ſꝫ ꝑpetue cõi cationis. ¶ Ad illa. pot rñderi: ꝙ nomẽ paternitatis põt dici se qui gñationeꝫ: ſm ꝙ ista in deo cõparãtur ad generationẽ ꝛ pa ternitatẽ in creaturis: est quidẽ tũc quedã cõsecutio ſm rõnẽ si cut in creaturis est ꝯsecutio rea lis. vbi eñ aliqua sunt distincta ſm rõnẽ similẽ habẽt ordinẽ ra tionis qualẽ haberẽt realẽ si es sent disticta realiter sicut alias dictũ est. ¶ Si q̃s aũt ꝓterue in sisteret in verbis hui⁹ auctorita tis posset faciliter responderi ꝙ cõfessio nois paterni consecuta est creationẽ mũdi: ꝛ forte nomẽ paternũ: ꝛ hoc loquendo de con fessione ꝛ noie a quocũꝗ intelle ctu creato: ſꝫ ipsa paternitas nõ est cõsecuta nec natiuitate filij: de qua intẽdiᷣ in auctoritate illa. nec etiã gñationẽ patris nisi cõsecutione rõnis: de qua dictũ est. ¶ Per hoc patꝫ ad aliud qđ dꝫ de paternitate ꝙ est habitu do habẽtis secũ genitũ. et iõ. di stinguiᷣ a generatiõe in creatu ris. et per oppositum hic nõ di stinguitur nisi ratione.

Ex istis duabus cõclusionib⁹: quõ ſcꝫ vnica est in re relatio originis prime ꝑsone ad ſcđam quodãmodo tñ distin cta ſm rõnẽ: patere põt quõ pri ma ꝑsona manere põt separata relatione originis ad secũdam. Si intelligatᷣ de manere in esse reali: pꝫ ꝙ nõ: nec opꝫ distingue re de ista relatiõe vt ſm vnã rõ nẽ vel aliã accepta: qꝛ quãtũ ad rẽ vnica est: ꝛ ita vnica separata in re nõ manet cõstitutũ per ip sam. Si aũt intelligatᷣ de mane re ſm cõsiderationẽ intellect⁹: ꝛ hoc absq̃ implicatiõe ꝯdictiõis vt sit sensus: an in ꝯsideratione

Margin notes: T. cõ. 20. Que re sup 5. met. t. 27. et. 28. disti. 1. vtriuſ q. t. 8 dis. 3. ꝛ 6. t. 13 dis. 4. S — S. q. 1 ar. 3. ꝛ 1. q. p lo. i re porta tis. et alibi sepe.

intellect⁹ separata relatione ori ginis inter p̄mā psonā et scd̄am posset manere sine ɔ̄dictiōe itel lect⁹ p̄me psone distinctione illa vł vtendū q̄ p:i⁹ posita est de di uersis rōnib⁹ eiusdē relatiōis:q2 ipa separata f̄m oēs illas ratio= nes:⁊ hoc i itellectu sic circūscri bēte eā a supposito.nō manet in intellectu aliqd̄ suppositū rela= tū relatiōe talis originis:q2 ɔ̄ci to intellect⁹ cōcipit relationē ta lē originis f̄m nullā rōnē inesse supposito.ɔ̄dictio est q̄ simul cō cipiaꝛ suppositū relatū tali rela tiōe:separata tn̄ illa relōne apd̄ intellectū f̄m vnā rōnē posterio rē nō est ɔ̄dictio q̄ maneat in in tellectu suppositū relatū f̄m rō= nē priorē.Iste aūt rōnes in itel= lectu nostro habēt rōnē cōcepti bilis prioris et posterioris sicut nate eēnt cōcipi ab obiectis pro portionabilr motiuis nr̄i intelle ctus.¶Separata tn̄ relatiōe ori ginis ad secūdā psonā f̄m quā= cūq₃ rōnē ei⁹: siue quātū ad idif ferētiā siue indeterminationē:si ue quantū ad actualitatem siue aptitudinē siue preteritionē:ad= huc forte sine ɔ̄dictiōe posset in telligi ds̄ incōicabilr subsistens.

u ¶Sꝫ si q̄rit̄ q̄ formalr intellige ret eē incōicabiliter exn̄s. ¶Rn̄ deo ab ipo cōceptu relatiuo in= cōicabili:⁊ ab illa forma absolu ta incōicabili forte posset abstra hi q̄dā cōcept⁹ indifferētior:hec scꝫ forma vel entitas incōicabi= lis:⁊ illud in suo singulari pro= prio posset intelligi eē quo hui⁹

Spe= culare dilig ē ter. psone:lꝫ non intelligaꝛ in singu lari aliquo alicui⁹ concept⁹ infe rioris:sicut intelligo aliq̄n nō so lū ens:sꝫ hoc ens: vel substātiā hāc nō determinate cōcipiendo in intellectu meo singulare ali= cui⁹.inferioris:puta hoc aīal vel hunc lapidē:sicut q̄n video a re motis pri⁹ apphēdo q̄ est corp⁹ q̄ aīal:⁊ aīal q̄ hoc aīal:⁊ istum cōceptū indifferentē forme incōi cabilis forte intellexit ille q̄ con cepit suppositū i diuinis nō de= terminādo in intellectu suo illd̄ suppositū eē absolutū vel relati uū: quō opꝫ dicere de phīs: nisi ponaꝛ q̄ ōis eoꝝ de deo conce= ptus ad extra sit falsus: q2 pla= num est q̄ nō cōceperūt hoc sup positū relatiuū mouere celum:⁊ tn̄ aliquod hoc suppositū posue rūt mouere celū: q2 actio nō est nisi suppositi.si ergo nō cōcepe= runt rōnē suppositi incōicabilis indifferētē ad suppositū absolu tū ⁊ relatiuū necessario concepe rūt hoc suppositū absolutū mo= uere celū:qd̄ est falsum.Nec isti qd̄ dictū est de cōceptu alicuius indifferētis ad absolutū ⁊ relati uū:⁊ de ɔ̄ceptu incōicabilis sup positi ad suppositū absolutū vel relatiuū repugnat illd̄ qd̄ dictū est.§.q̄ quecūq₃ entitas signata in re vel est formaliter absoluta vel formaliter ad alterū:q2 bene possibile est ab aliq̄bus abstra= hi cōceptū indifferētē:nec abso= lutū nec relatiuū:⁊ tn̄ quodcūq₃ signatū existēs extra animā ne= cessario⁊ determinate ē hoc vel illud: ita q̄ indifferētia ɔ̄ceptus abstrahibilis a pluribus nō con cludit idifferētiā singularis exi= stētibus ad hoc vel illud. x

Ad argumentū

principale patet in solutione q̄= stionis q̄ minor est negāda.¶Et ad pbationē eius cōceditur q̄ il la relatio cōstituēs primā perso

nō ptinet ad originē: imo ipsa ē originatio actiua. ¶ Et cū accipitur ꝙ actio p̄supponit suppositū. ¶ R̄ndeo ꝙ p̄ma entitas īcōicabilis nō p̄supponit aliqđ ens īcōicabile: nec ꝑ ꝯñs presupponit suppositū q: suppositū ē ens īcōicabile. Actio aūt p̄ma ꝓductiua siue ꝓductio p̄ma vel originatio actiua est p̄ma entitas in cōicabilis ī diuinis: q: illā nihil p̄cedit nisi memoria pfecta vt̄ essentia: ⁊ totū hoc est cōicabile: s̄ʒ primū ꝓducere non p̄ōt cōicari. q: tunc ꝓductū per illud produceret: se qđ ē impossibile. nulla eñ mens hoc capit s̄ʒ Aug. 1. de tri. c. 1. Cum ergo accipitur ꝙ actio nō p̄ōt esse nisi suppositi existētis. si intelligat̄ hoc đ eē hypostatico p̄ōt intelligi vel supposit̄i existentis aliqua entitate priori ipsa actione vel suppositi existētis hypostatice ipsa actiōe formalr̄: ⁊ sic duplr̄ p̄ōt intelligi p̄mo mō est falsa q: nō est ibi entitas hypostatica. q: nec incōicabile ante actionē. scđo mō est vera. q: ipsa actōe est ens hyposta tice. q: incōicabilr̄. ¶ S̄ʒ arguit̄ ꝯ hoc. q: oē agere p̄supponit eē ꝑ agere nō p̄ōt eē p̄ma rō eēndi ipsi⁹ agētis. ¶ R̄ndeo eē in diuinis p̄ōt accipi vel pro eē simplr̄ vel pro eē incōicabili. simplr̄ nō est ibi nisi vnicū eē. sicut sepe dictū ē ꝑ Aug. vt eēntie. eē aūt in cōicabile siue hypostaticuʒ ē ibi aliud ⁊ aliud sicut alia ⁊ alia persona. Si ꝑ accipias ī ꝓposito ꝙ agere p̄supponit eē simplr̄: qđ ē esse ad se cōcedo. Si autē accipias ꝙ agere p̄supponit esse hypostaticū: qđ in ꝓposito non est nisi eē ad alterū. falsuʒ ē q: ip̄m agere est p̄mū eē ad alterū sicut

ipsa actio ꝓductiua est p̄ria habitudo ad alterū. ¶ Et si arguas ꝙ nō solū agere p̄supponit qđ cūꝗ esse. sed p̄supponit potens agere. si eñ nihil est potēs agere tūc nō erit actio. s̄ʒ potēs agere nihil ē in ꝓposito nisi suppositū. ꝑ vt prius agere p̄supponit suppositum. ¶ R̄ndeo hic posse agere nullo mō a p̄te rei presupponit̄ ipsi agere. imo agēs ē primo potēs ipso agere sed presupponit illud quo: vt p̄ncipio formali aliqđ ē potēs agere. Istud ⁊ oia dicta ī solone istius argumēti patere p̄nt si cōcipiat̄ hoc. ꝙ aliqua habitudo realis vnica originis est inter primā p̄sonā ⁊ secūdā. Illa eñ vnica est ꝓductio actiua ⁊ est h̄itudo ꝓducentis ad ꝓductū. sed vt cōiter loquimur de ꝓductione tanꝗ̄ de habitudine vel relatione cōcipim⁹ ipsam h̄re aliquid vt fundamētū. q̄ñ loquimur de ea vt đ actione cōcipimus eā h̄re principiuʒ formale ꝓductiuū. si ergo alicui non est difficile concipere ꝙ relatio nō p̄supponit suppositum: sed tm̄ eēntiā q̄ est quasi fundamētū sicut cōcedit̄ cōiter s̄ʒ cōem viā. nō est ei difficile cōcipere ꝙ actio nō p̄supponit suppositum neꝗ vt agēs neꝗ vt potēs agere. s̄ʒ tm̄ p̄supponit essentiā que est quasi ratio formalis agendi. ¶ Si cōtra istud arguitur. actio in diuinis nō est pure relatio. s̄ʒ aliqđ absolutū. ¶ Hoc dictū l̄ʒ in creaturis a quibusdā negaretur saltē de actione ꝓductiua. q: nō vr̄ ꝙ rō ꝓductionis actiue possit intelligi ad se sed ad alterū. tñ quicqđ sit de hoc in diuinis actio ꝓductiua est mere habitudo. q: s̄m Aug. 5. de trini. c. Aa

5.a.10. Oē qd est in diuinis aut fm subaz dr aut ad alterꝫ. ⁊ qd fm substātiā dicit cōe est. origo igit quecūqꝫ siue dicat actio siue passio formalr est relo. ¶ Si tādē arguit logice ois actio denolat aliqd agēs. sed in pposito nō denolat nisi suppositū. denominans aūt ꝓsupponit illud qd per ipm denolat. ergo ⁊c. ¶ Ad
Bb hoc ptz ex rñsione ad primū argumentū in tertio articulo qōnis pcedētis vbi dictū est qꝫ nullū ꝑsonale in diuis ꝓprie pdicatur denolatiue de aliquo subiecto incōicabili de quo ē mō sermo. licꝫ forte posset dici pdicari denominatiue de aliquo significāte eēntiā cōiter in cōcreto. vt deus ē generās. de tali denolatione nō opꝫ hic loqui qꝛ talis pdicatio denolatiua verificat p aliquo cōtēto sub subiecto. quare aūt nō sit ibi ꝓprie denolatio siue pdicatio denolatiua de subiecto nō trāscendēte. cā est: qꝛ ꝓprie pdicatio denolatiua de subiecto nō est nisi in cōcreto: ⁊ nō de eo qd includit ꝓpriū sed de subiecto receptiuo ꝓpriū. ꝓprietas aūt ꝑsonal in diuis nō pdicat de aliq in cōcreto nō trāscēdēte nisi de ipsa ꝑsona ꝯstituta p ipsaꝫ: ⁊ ita includēte ipsam. ꝫ de illa nō denominatiue pdicat sola autēꝫ essentia est ibi quasi subiectū receptiuū talis ꝓprietatis. ¶ Sed de essentia nō pdicat in cōcreto ꝓpter cām q̄ tanget in fine primi articuli qōnis
Vid. ꝫ q.5. articu.5. idem. sequentis. ¶ Consequēter querit de relatione originis in diuinis quantū ad perfectionē suā intrinsecam ⁊ est questio.

Questio. V.

Trum relo originis sit formalr infinita? arguit qꝫ nō: qꝛ quicqd ē formalr infinitū est pfectio simplr: qꝛ non pōt esse magis perfectū q̄ infinitū formalr. relatio origis non est pfectio simplr. ꝫ ⁊c. pbatio mi. vna ꝑsona hꝫ relonē origis quā alia nō hꝫ. si igit illa eēt pfectio simplr: vna ꝑsona hēret aliquā pfectionēꝫ simplr qua alia careret: qd est icōueniēs. ¶ Oppositū arguit sic. ens diuidit per finitū ⁊ infinitū prius q̄ descēdat in decē genera. ꝫ qdcūqꝫ ens ⁊ si nō sit in aliquo genere erit finitū vel infinitū. relatio origis nō est finita: qꝛ tūc nō eēt idem realr eēntie diuie. finitū eñ nō pōt esse idē realiter infinito. igit ipsa est formaliter infinita.

Hic sunt tria videnda.

Primo de intellectu qōnis. Scdo qd est tenēdū de qōne. Tertio dubia occurrentia excludentur.

De primo

infinitū fm phꝫ.3. phy t.c.63.
si. est cuius quātitatē accipiētibus. i. quātūcūqꝫ accipiētibus semper p aliqd restat accipe. Et rō est: qꝛ infinitū in quātitate (sicut loquit phs) nō pōt hre eē nisi in potētia accipiēdo semp alteruꝫ post alterꝫ: ⁊ iō quantūcūqꝫ accipiat: illud nō est nisi finitū: ⁊ q̄dā pars totius infiniti potentialis. ⁊ iō restat aliqd alterꝫ ipsius infiniti accipiēdū. Ex hoc cōcludit qꝫ sicut infinitū hꝫ esse in fieri ⁊ in potentia in quātitate. ita nō hꝫ rōnē totius: qꝛ totū est cuius nihil est extra. ꝫ extra illud infinitū: hoc ē extra illud qd hꝫ esse t.c.63. ⁊ inde.

de ipso semp est aliqd extra nec
est pfectū:qꝛ pfectū est cui nihil
pfectionis deest. ſꝫ isti semp ali
qd deest.¶Ex hoc ad ppositū
5.met. cōmutem⁹ rōnē infiniti in potē
t.c.21. tia in quātitate in rōe infiniti in
4.10. actu in quātitate si posset ibi eē
met.t. in actu.si em̄ nūc necessario sem
c.13. per cresceret q̄titas infiniti per
acceptionē ptis post partē ꝛ ima
ginaremnr oēs ptes acceptibi=
les eē simul acceptas ꝛ simul re
manere: haberem⁹ infinitā quā
titatē in actu : qꝛ tāta eēt i actu
3.phy. quāta eēt in potētia.Et oēs ille
t.c.69 ptes q̄ in infinita successiōe eēnt
reducte i actū ꝛ haberēt eē post
alias.tūc simul eēnt in actu ac=
cepte.illud infinitū in actu vere
eēt totū ꝛ vere pfectū totū:qꝛ ni
hil sui esset extra.pfectū essꝫ:qꝛ
nihil sibi deessꝫ: imo nihil possꝫ
addi ſm rōnē quātitatis: qꝛ tūc
possꝫ excedi.¶Ex hoc vltra.Si
in entib⁹ intelligam⁹ aliqd infi=
nitū in entitate in actu:illud dꝫ
Spe= intelligi pportionabilr quātita
culatō ti imaginate infinite in actu sic
subti= vt ens illud dicat̄ infinitū qđ nō
lissima pōt ab aliquo in entitate excedi
ꝛ ipm vere habebit rōnē totius
ꝛ perfecti.totius quidē: qꝛ licet
totū infinitū actu in quātitate
nulla parte sui nec ēt pte .quāti
tatis talis careret.tñ q̄libet ps
esse extra aliā.ꝛ sic totū esset ex
impfectis.ſꝫ ens infinitū in enti
tate sic nihil entitatis hꝫ extra.
ꝙ nec eius totalitas depēdet ex
aliquib⁹ impfectis i entitate. sic
em̄ totū est qđ nullā hꝫ ptē ex=
trinsecā:qꝛ tūc nō esset totalr to
tū:ita ēt quālis infinitū in actu
esset perfectū i quātitate:qꝛ sibi
ſꝫ se totū nihil quātitatis talis
deesset. tñ cuilibet parti ei⁹ de=
esset aliqd quātitatis:que.s. eēt
in altera.nec ipm essꝫ sic pfectū
nisi qđlibet eius esset impfectū.
Sed ens infinitū sic est pfectū
ꝙ nec sibi nec alicui eius deest
aliqd. Sic ergo ex rōne infiniti
posita in.3.phy. primo applicā=
do ſm imaginationē ad infinita
tē actualē i quātitate: si eēt pos
sibilis: vlteri⁹ applicādo ad infi
nitatē actualē in entitate vbi est
possibilis. habem⁹ aliqualē in=
tellectū qualr cōcedēdū est ens
infinitū intēsiue siue in pfectiōe
vel in virtute.Ex hoc possumus B
ens infinitū in entitate sic descri
bere.ꝙ ipsum est cui nihil enti=
tatis deest.eo mō quo poſe ē il=
lud hr̄i in aliquo vno.Et hoc p
tāto addit̄ qꝛ nō pōt in se realr
ꝛ formalr p idētitatē oēm enti=
tatē habere. pōt ēt describi per 3.phy.
excessum ad qđcūqꝫ aliud ens fi t.c.62
nitū sic.Ens infinitū est qđ exce & 67.
dit qđcūqꝫ ens finitū non ſm ali
quā determinatā pportionē: ſꝫ
vltra oēm determinatā pportio
nē:vel determinabilē.verbi grā.
accipiat̄ hec entitas albedo.ex=
cedit ab alia entitate que ē ſciē=
tia in triplo.itē excedit ab ala
intellectiua in decuplo.iterū a
supremo angelo esto ꝙ in cētu=
plo qualitercūqꝫ pcedis in enti=
bus semp esset dare in qua pro=
portione determinata supremū
excedit infimū.nō ꝙ ibi sit pprie
proportio talis quali vtunt̄ ma
thematici:qꝛ nō cōstat angelus
ex aliquo inferiori cū aliquo ad
dito cū sit simplicior.sed intelli=
gēdū est hoc ſm pportionē vir=
tutis ꝛ pfectionis sicut est exces
sus in speciebꝫ.hoc mō p oppo=
sitū infinitū excedit in entitate
finitū vltra oēm pportionē assi= C

gnabilē. ¶ Ex hoc sequitꝫ ꝙ infi-nitas itēsiua nō sic se hꝫ ad ens qꝺ ꝺr infinitū tanꝙ queđā pas-sio extrinseca aduenīēs illi enti. nec ēt eo mō ꝗ veꝝ ⁊ bonū intel ligunꝫ passiones vel ꝓprietates entis: imo infinitas itēsiua ꝺicit modū intrinsecū illius entitatis cuius est. sic intrinsecū ꝙ circū-scribēdo qꝺlibꝫ qꝺ est ꝓprietas vel q̄si ꝓprietas eius adhuc in-finitas ei⁹ nō excludiꝫ: sꝫ includi tur in ipsa entitate ꝗ est vnica. vñ de ipsa entitate ꝑcisissime ac cepta: absqꝫ. s. q̄cūqꝫ ꝓprietate ve rū est ꝺicere ꝙ aliquā magnitu-dinē ꝓpriā virtutis hꝫ sibi intrin secā: ⁊ nō magnitudinē finitā: qꝛ ipsa repugnat sibi: ergo infinitā ipm ēt īfinitū ꝑcisissime acceptū nō sub aliq̄ rōne ꝓprietatis at-tributalis vt bonitatis vel sapie pōt cōparari ꝫm ordinē eēntialē ad aliq̄ ꝗ excedit. ⁊ nō ꝫm aliꝗ ꝓportionē determinataꝫ: qꝛ tūc eēt finitū. intrinsec⁹ ḡ modus cu iuslibet infiniti intēsiue est ipsa infinitas ꝗ intrinsece ꝺicit ipm eē cui nihil ꝺeest: ⁊ ꝙ excedit oē finitū vltra oēꝫ ꝓportionē ꝺeter minabilē. ¶ Et istud correlariuꝫ
9. vel 12. ꝯfirmaꝫ per Dam. c. 7. vbi ipse vult ꝙ eēntia ꝺicit pelag⁹ sube infinitū ⁊ interminatū. sꝺa ḡ ꝫm ꝙ hꝫ rōnē oīno primi in ꝺiuinis ⁊ vocaꝫ ab eo pelagus sic ipsa ē infinita ⁊ interminata. sic auteꝫ nō includiꝫ in ea nec veritas nec bonitas nec aliqua ꝓprietas at tributalis. ergo ipsa infinitas ē magis modus intrinsec⁹ eēntie ꝗ̄ aliqꝺ attributū. ¶ Uiso ꝺe in finito ꝺe hoc qꝺ queritur videa mus. s. si relatio formal'r posset eē infinita. hoc eñ nō est querere si relatio sit eadē real'r alicui infinito ꝺe quo nō est ꝺubiū cōi ter loquēdo: qꝛ real'r est eadē es sentie. Nec ēt est querere si rel'o sit ꝑ idētitatē illud infinitū. sed est q̄rere si rel'o formal'r: hoc est ꝫm suā entitatē ꝓpriā ꝗ est enti tas ad alteꝝ sit infinita intēsiue infinitate illius entitatis. hoc ē si entitati ꝓprie huius p̄rnitatꝫ: vt est entitas ꝓpria hui⁹ p̄rnita tis: sit infinitas intēsiua modus ꝑ se intrinsec⁹. ita ꝑ se intrinsec⁹. ꝙ nō tm̄ rōne alicuius alteri⁹ qꝺ sit real'r illi entitati idē. sꝫ nō in-cludēdo aliquā entitatē nisi istā imo circūscribendo qꝺlibet ꝑter istam ad alterū adhuc esset enti tas illa que est ad alteꝝ intensi ue īfinita in seipsa. ¶ Ex hoc pꝫ statim ꝙ r̄nsio illa ꝗ cōiter ꝺaꝫ nō est ad q̄ōneꝫ vtpote ꝺicendo ꝙ relatio originis est īfinita for maliter: qꝛ essentia est infinita: ⁊ illa relatio est essentia. Non eñ queriꝫ si sit ꝑ idētitatem aliqua res ꝗ sit formal'r infinita: sed q̄ri tur an ipsa ꝑ se primo mō sit illa res cuius modus ꝑ se intrinse-cus sit īfinitas. Et iō si sic arguiꝫ ꝺiuinitas est īfinita. paternitas est ꝺiuinitas ergo ⁊c. pꝫ ꝙ argu mentū nō cōcludit: qꝛ maior est vera ꝺe p̄dicatione formali. mi-nor aūt non nisi ꝺe p̄dicatione ꝑ idētitateꝫ. paternitas est ꝺeitas ꝫm oēs. ergo nō pōt inferri ꝯclu sio in qua est p̄dicatio formalis qꝛ nō pōt maior idētitas cōcludi in ꝯclusione extremoꝝ ꝗ̄ sit idē titas eoꝝ ad mediuꝫ in p̄missis. D Unde ex altera ꝺ necessario ⁊ al tera ꝺe cōtingenti nō sequiꝫ con clusio nisi cōtingēs vel vnio cō-tingens extremoꝝ. Nisi aūt ī cō clusione habereꝫ predicatio for malis huius. s. p̄rnitas est infini

Expō subtilissima qōnꝫ ꝑposite.

ta:nō haberet ꝓpositū sicut ptꝫ per intellectū prius expositū qꝛ nō haberet nisi ꝙ ꝑ idētitatem est res quedam que est infinita. ¶ Si aūt intēdas ↄcludere ꝑdicationē formalē: ꝛ nō tm̄ ꝑ idētitatē ibi esset cōmutatio ꝑdicationis idētice in ꝑdicationē formalē: ꝛ ideo in illatione est fallacia figure dictionis. cōmutatur eīm quale qd in hoc aliqd.i. interpretatꝰ mediū qđ est quale qd eē hoc aliqd: qꝛ sicut ille qui ex ꝑme dio dicēte quale qd īfert mediū dicēs hoc aliqd: ita hic ex vi illationis talis ꝑdicationis formalis intēdit īferre ac si eēt hoc aliquid ex vi illationis: q̄ alr non teneret. altera autē nō fuit vera nisi ꝑ idētitatē: ergo cōmutans ꝑdicationē ꝑ idētitatē in formalē vr̄ interp̄tari vtrūqꝫ ꝑdicationeꝫ in p̄missis fuisse formalē sed nō est est ibi ꝑdicatio formalis: qꝛ non p̄t illa minor verificari nisi ꝑ ꝑdicationē idēticā. ¶ Pōt aūt breuiter dici ꝙ ↄclusio ista. pr̄nitas est infinita. ꝓprie loquēdo nō ē vera. ꝛ rō est ex mō significandi formali adiectiui: qꝛ significat formā: vt forma ē eiꝰ de quo dicit̄ ꝑ istā ꝓprietatē adiectiuuꝫ nō pōt ꝑdicari nisi ꝑdicatione formali: ꝛ tūc inferēdo eā ex p̄missis erit fallacia figure dictionis ꝫ modū priꝰ assignatū. si ergo infinitum nō dicit̄ formali ꝑdicatiōe de pr̄nitate simplr̄ ↄclusio ē falsa. sic ergo intelligēdo ↄclusionē de idētitate reali alicuiꝰ infiniti ad pr̄nitatē tm̄mō dꝫ inferri hec ↄclo.s. ꝙ pr̄nitas est aliqd qđ ē infinitū sed qō hꝫ spālē difficultatē ꝫ ꝙ alio mō intelligit̄.s. de infinitate q̄ sit formalis modus intrinsecus pr̄nitatis ꝫm suā entitatem.

De scd̄o articulo teneo hanc cōclusionē ꝫm ꝙ expositum est. pr̄nitas nō est formaliter infinita. Et ad hoc sunt tres rōes. ¶ Prima rō sumitur ex entis infinitivnitate. ¶ Scd̄a ex eius cōicabilitate. ¶ Tertia ex eius simplicitate ꝛ incōpossibilitate. Si quidē ens infinitū intēsiue est vnicū īplurificabile ꝛ nō arctatū sꝫ cōicabile ꝛ cuicūqꝫ incōponibile.

Prima rō sic format̄ nō p̄nt eē plura realiter distincta ꝛ formalr̄ infinita. plures sunt relōnes origis realiter distincte. ergo non sunt formalr̄ intēsiue infinite. Nec ꝑ ↄn̄s aliq̄ illaꝝ: qꝛ q̄ rōe vna ꝛ q̄libet alia. ¶ Maior ꝓbat̄. p̄mo cōparādo ista plura inter se. ¶ Scd̄o cōparādo infinituꝫ intēsiue ad entia finita gn̄alr̄. ¶ Et tertio ad intellectū ꝛ volūtatem spālr̄. ¶ Primo sic. infinito nihil deficit entitatꝭ eo mō q̄ posse est illud hr̄i in vno sꝫ oēꝫ ꝑfectionē simplr̄ posse est realr̄: ꝛ ꝑ idētitatē hr̄i in vno summe ꝑfecto. infinitū ergo hꝫ in se realiter ꝛ ꝑ idētitatē oēm ꝑfectionē simplr̄: sed nō hꝫ in se realr̄ ꝛ ꝑ idētitatē illud qđ realr̄ est distinctū ab eo. ergo ab infinito nulla ꝑfectio simplr̄ siue nullū ꝑfectū simplr̄ pōt esse realr̄ distinctum esset aūt perfectio simplr̄ distincta realiter si esset aliud infinitū realiter distinctū. Habemus ergo ma. ꝙ non p̄nt esse infinita plura realiter distincta. Sed in ꝓbatiōe illa ma. scd̄a ꝓpōn̄ esse ꝓbāda.s. ꝙ possibile est oēm perfectionē simplr̄ per idētitatē haberi in summe perfecto. ꝓbat̄ ergo sic: qꝛ nihil est summe perfectū cui deficit aliqua perfectio

simplr. qd pbatur: qz nulla perfectio simplr est incopossibilis alteri pfectoi simplr: et si no posset qlibet hri in sume pfecto. hoc esset pp aliqua incopossibilitatez eaz. Assumptu. s. q nulla sit incopossibilis alteri. pbatur p ronez pfectionis simplr qz eius ipsa est melior in qlibet q no ipsa: hoc est q qolibet incopossibile sibi. sicut exponitur dictu Ansel. in rone scda principali huius articuli. si sint g due pfectiones simplr incopossibiles inter se dicant. a. et b. a. erit in quolibet meli9 ipz q no ipsuz. hoc est q qolibet incopossibile sibi. et ita erit meli9. b. qd ponitur incopossibile sibi: et pari rone. b. si est perfectio simplr erit melius q. a. talis circulatio est impossis: qz tuc ide esset imperfectius seipso. ¶ Scdo coparando illa plura inter se pbari pot illa maior per hoc q plura bona excedunt in bonitate ide bonu vnum et hoc qn in quolibet illoru pluriu est equalis bonitas sicut in vno illoru. nunc autem si sint plura infinita in quolibz eoru est equalis bonitas sicut in vno quolibet eoru. g illa plura bona excedunt in bonitate illud vnu bonu: et ita illd vnu no est infinitu. ¶ Et si dicas q sic argueretur q deus et creatura excedunt deu. ¶ No valet: tu qz qolibet illoru pluriu no est eque bonu cu vno illoz. Et idez est q bonitas cuiuscuq illoru alterius ab illo vno eminer cotinetur in illo vno et ideo ipsum cuz illo bono acceptu no auget neq excessum facit sup illud bonu in se. oppositu est in hypothesi: qz ibi vnum bonu no cotinetur totaliter emine ter in altero: qz hoc est cotra ro-

B

3. tho. c. 3.

Rō notabilis scoti

ne infiniti. ¶ Ex coparatione ante infiniti ad alia finita generaliter arguitur sic. vnu infinitu sufficieter terminat dependetiam oiuz finitoz: et specialr principiu a quo dependent. Sed non possunt plura sufficienter terminare depedetiam in eodem ordine depedetie eiusde depedetis: ergo nec plura esse infinita. ¶ Probatio maioris sicut dependetia qcuq est rone imperfectionis. sic terminare depedetia no qualrcuq sed prio: couenit alicui rone pfectiois. suma aut pfectio qua impoe est excedi est in vno infinito intensiue. ¶ Apparet et illa maior de facto: qz vnica essentia terminat sufficieter oem depedetia cuiuscuq depedetis: qz ta illa que est ad prima cam efficiente: q illa que est ad cam exepla re ad prima finale. ¶ Minor at s. q no pnt ee plura prio terminatia eande depedetia. pbatur qz illud no terminat sufficieter depedetia q circuscripto sufficieter terminatur illa depedetia: qz tunc aliqd depederet ab aliq quo circuscripto nihil min9 hret a q sufficieter depederet et p ons q circuscripto adhuc posset remanere in suo esse. sz si plura in eode ordine possent sufficieter terminare depedetia: vno eoz circuscripto adhuc terminaretur depedetia coplete q est ad alteru. et ita illud no terminat: et pari rone de altero argueretur: et sic neutru vel vtruq terminat. Sicut g prima pbatio maioris pcedit ex hoc q infinitu hz realiter et vnitiue oem pfectione simplr: qz ois talis pot hoc mo hri in codez. sic ista pbatio pcedit ex hoc q infinitu hz in se eminenter et cotetiue omne b

oēm pfectionē limitatā: ⁊ ex hoc
omnē depēdentiā entis limitati
sufficiēter terminare potest. ⁊ sic
iste due ꝓcedūt ex hoc qđ dictū
est in pmo articulo de ifinito: ꝙ
hꝫ oēm rōnē entitatis: siue oēm
entitatē eo mō quo possibile est
haberi ab vno: qđ est vel idētice
ꝓ pfectionibꝯ simplr vel eminē-
3 ter ꝓ pfectionibꝰ limitatis. ¶ Ex
illa aūt cōparatione infiniti ad
2.t.12 alia gn̄aliter pōt argui breuiter
meta. sic. In entibus fm ordinē essen-
in fine tialē ascēdēdo semp itur ad vni
tatē. ⁊ p ꝯn̄s necesse est illū ordi
nē statū hr̄e in aliquo vno. infi-
nitum aūt intēsiue est oīno sum
mū: ⁊ hoc fm ordinē essentialē.
Pone ergo est oīno vnū. ¶ Tertio pro
ma. lo bat maior specialr̄ ex ordine in-
co mi. finiti ad intellectū ⁊ volūtatem:
q̇a sic et hoc sic: ens infinitū est obie-
ꝓcedit ctū primū intellectꝯ ifiniti: ⁊ ob-
decla- iectū eiꝯ etiā beatificū: sꝫ nō pn̄t
ratio eē eiusdē intellectus infiniti plu
docto. ra obiecta prima ⁊ btīfica. ¶ Cō
Z similiter etiā posset argui de ob
iecto pmo ⁊ beatifico volūtatis.
¶ Prima ꝓpositio pōt intelligi
de primitate triplici: ⁊ de quali-
bet est vera: ⁊ fm hoc pma ꝓpo
sitio continet tria mēbra. ¶ Una
primitas obiecti dr̄ eē primitas
adequatiōis: qn̄. s. potētia nō ex
cedit illud obiectū: quō colora-
tū vel luminosum dr̄ eē pmū ob
iectū visus. ¶ Alio mō pmū pōt
dici virtute cuiꝯ oē aliud intelli
gitur vel cognoscit a tali intelle
ctu: quō lux est pmū obiectū vi-
sus. ¶ Tertio mō primū pōt di-
ci pfectiōis qđ in se cōtinet tā ꝙ
in summo perfectionē oīm obie
ctoꝝ ⁊ virtutē pficiēdi potentiā.
obiectū aūt beatificū est illđ i q̄
summe pficit ⁊ q̄etat satiat in-
tellectꝯ. ¶ Ex his tribꝯ pn̄t acci
pi tres maiores. nā idē itellectꝯ
nō hꝫ distincta adeq̄ta obiecta:
q: nō pōt i aliđ obiectū distictū
ꝯ suū obiectū adeq̄tū: q: tūc idē
obiectū eēt adeq̄tū ⁊ nō adeq̄tū:
et tūc potētia excederet illud in
operādo circa aliđ ex eq̄ distin-
ctū: ⁊ ēt nec potētia pōt hr̄e plu
ra obiecta pma pmitate ṽtutis
q̄ est scđs intellectꝯ: q: nō pōt eē
ꝙ virtute. a. intelligat q̄cq̄d itel
lexerit: ⁊ ita. b. ⁊ ex virtute. b. in
telligat q̄cq̄d itellexerit: ⁊ ita. a.
q: ꝙ. a. fit rō intelligēdi. b. ⁊ ecō
uerso ē circulatio: ⁊ ista circula-
tio ē ipossibilis: nec pōt ēt itelle
ctꝯ summe q̄etari in duobꝯ ex eq̄
distinctis: q: nō hꝫ ꝓ obiecto btī
fico ⁊ q̄etatiuo illud q̄ circūscri-
pto nihil minꝯ q̄etaret ⁊ btīfica-
ret: sꝫ circūscripto vnō adhuc es
set i alio summe satiatꝯ q̄etatꝯ ⁊
perfectꝯ. ergo i illo nō posset eē pfe
ctus. pari rōne nec in alio. ¶ Pa
tēt igit tres ma. q: eiusdē intel-
lectꝯ nō pn̄t plura eē obiecta ex
eq̄ distincta pma pmitate adeq̄-
tiōis: nec prima primitate virtu
tis: nec pma pmitate pfectionis
sicut obiectū btīficū ē pmū. ¶ Mi
nor. s. ꝙ ifinitū formalr ⁊ itēsiue
est pmū obiectū itellectꝯ diuini
q̄libet istoꝝ modoꝝ. ꝓbat. ¶ Et 2. me.
pmo de scđa pmitate: q: qđ ē rō t. c. 4.
eēndi ē rō cognoscēdi. infinitū ergo
cū eminēter ꝯtineat i se q̄dlibet
fm oēm entitatē: ēt eminēter cō
tinet in se oēm cognoscibilitatē
sic aūt ꝯtinēs virtualr aliq̄d ē ēt
motiuū ad eiꝰ cognitionē. sic ergo
infinitū intēsiue q̄dcūq hꝫ rōnē
obiecti pmi respectu itellectꝯ di
uini: ⁊ hoc pmitate virtutꝫ. ¶ Ex Z
hoc seq̄tur ꝙ ipm ē obiectū pri-
mū primitate adequatiōis: q: si

In p° lo. 2.et 3. di.1. et.35. distin. eiusdē 12. meta. t.c. 51.

cut ostēsum est alibi in materia de intellectu diuino. itellect⁹ diuin⁹ nō hȝ obiectū adequatū cōmune p abstractionē ab oib⁹ obiectis: sȝ cōe cōitate virtutis ad oia p se obiecta. alias vilesceret ei⁹ intellectus: qꝛ posset imutari ab obiecto finito. qđ ḡ ē sibi pⁱmū virtualiter est etiā pⁱmū adequatū. ¶ Ex. hoc etiā patȝ tertia pmitas. s. pfectiōis q̄ est obiecti btifici: qꝛ in pfectissimo obiecto et summe cōtinēte oēm pfectionē oim obiectoꝝ summe qetaꝛ: pficiꝛ: ꝛ satiaꝛ ipa potentia: ꝛ ita beatificaꝛ. ¶ Cōfirmaꝛ ista ratio quātū ad maiorē ꝛ minorē: quia sint plura ifinita disticta. a. ꝛ. b. Intellect⁹ diuin⁹ poterit intelligere vtrūqꝫ: alioqn alterū nō haberet rōnē entis. neutrū aūt pōt intelligi nisi actu cōp̄rehensiuo cū sit formal'r ifinitū. vnico autē actu cōp̄rehēsiuo nō pñt intelligi duo distincta habētia ppⁱaȝ infinitatē: qꝛ vnicū obiectū intēsiue infinitū adequaꝛ vnice comprehēsioni. ḡ intellect⁹ diuinus duob⁹ actib⁹ cōp̄rehēsiuis intelligeret. a. ꝛ. b. ergo fm illos hr̄et simul duos act⁹: qđ est ipossibile: qꝛ vnica cōp̄rehēsio infinita ꝛ infiniti adequaꝛ vni intellectui infinito vel nō simul: ꝛ ita successio vel mutatio vel nūqꝫ: cū vtrūqꝫ sit infinitum intensiue.

M Secūda rō principalis de cōicabilite sic formaꝛ. Ois pfectio simpliciter est cōicabilis. oē infinitū intēsiue est pfectio simpl'r. ḡ ꝛc. Nulla aūt pprietas psonalis est cōicabilis: qꝛ est formalis rō incōicabiliter existēdi. ḡ nulla pprietas psonalis est infinita intensiue. minoꝛ est manifesta: qꝛ nihil pōt eē magis pfectū q̄ qꝫ sit ifinitū intēsiue. pbatio ma. prime: qꝛ fm qꝫ colligiꝛ ex intētiōe Ansel. mono. 15. pfectio simpl'r est q̄ in q̄libet habēte ipam meli⁹ ē ip sam hr̄e q̄ nō ipam hr̄e. Hec autē regula idiget duplici expositione. nō eñ intelligiꝛ sic. Meli⁹ est ipm q̄ sua negatio ɔ̄dictorie opposita: qꝛ sic q̄dlibet positiuū est pfectio simpl'r: qꝛ q̄dlibet positiuū ē simpl'r melius sua negatiōe ɔ̄dictorie opposita: sȝ intelligiꝛ ibi nō ipm ꝑ q̄cūqꝫ sibi icōpossibili etiā positiue: vt sit sensus. pfectio simpl'r est q̄libet melioꝛ q̄cūqꝫ sibi incōpossibili. scđo intelligiꝛ i q̄cūqꝫ nō ꝑ q̄cūqꝫ natura: sȝ ꝑ q̄cūqꝫ supposito nō intelligēdo: vt est talis nature vel talis: sȝ absolute accepto vt ē tale suppositū p̄scindēdo rōnē nature cui⁹ ē suppositū. hoc pȝ: qꝛ auro sic ɔ̄siderato: vt hȝ naturā auri: vel supposito ɔ̄siderato vt subsistēs i natura auri: nō ē meli⁹ nō aurū q̄ aurū: qꝛ incōpossibile vt icōpossibile nō est alicui meli⁹: destruit eñ entitatē ipi⁹: imo meli⁹ sic est aurū eē aurū q̄ q̄dcūqꝫ icōpossibile nature auri. ¶ Est ḡ itellect⁹ ppositiōis iste: pfectio simpl'r ē talis: q̄ in q̄cūqꝫ supposito absolute considerato fm rōnē suppositi nō determinādo nāȝ i q̄ vel cui⁹ sit suppositū: meli⁹ ē ipm q̄ nō ipm. hoc est q̄ quodcūqꝫ icōpossibile ipi. ¶ Ex hoc seqtur ppositū qꝫ nulla pfectio simpl'r sit formal'r incōicabilis. pbatio ɔ̄ñtie: qꝛ qđ ē formaliter icōicabile ē formal'r icōpossibile cuilibet alteri: cōsiderādo ēt illđ sub rōne suppositi nō includēdo naturā: cui⁹ ē illđ pbaꝛ: qꝛ qđ repugnat alicui: cū vt sibi

Expositio stilissima pfectionis simpl'r.

N

repugnat destruat ipʒ: vt sic: nō
est meli⁹ ipm q̄ nō tale. qđ autē
est de se icōicabile repugnat, cui
libet etiā sub rōne suppositi. er-
go nō est meli⁹ illi: etiā vt cōside
ret sub ratione suppositi q̄ non
ipsum. Habemus ergo istā ma.
q̄ nulla perfectio simpliciter est
formaliter incōicabilis.

Tertio arguit ex icōpos
sibilitate sic. pfe
ctio simplr cuicūq; cōpossibili si
bi i eodē supposito necio ē eadē
realr: sic intelligēdo q̄ i abstra-
cto accipiēdo hoc ⁊ illđ: verū est
dicere hoc ē illud. Sʒ relo origi
nis nō ē cuilibet cōpossibili sibi
in eodē supposito sic eadē. ḡ ⁊c.
minor ē manifesta: q̄r ista nō ē ve
ra. gn̄atio actiua ē spiratio acti-
ua. Maior pbat inductiue: ⁊ rō
ne. iductiue sic. Nihil ē i diuinis
qđ nō sit idē eēntie diuine: imo
ēt ⁊ cuilibet eēntiali. ita q̄ ɔside
rādo vtrūq; in abstracto simplr:
verū ē hoc est hoc. de eēntia ḡ ⁊
de eēntialib⁹ de qb⁹ cōiter appa
ret q̄ q̄dlibet sit ifinitū formalr.
ptʒ maior q̄ q̄dlibet eoꝝ est idē
cuilibet sibi cōpossibili i eodem
supposito. probat ēt eadē maior
rōne sic: q̄r ifinitū nō solū nō est
cōpositū: sʒ ēt oīno incōponibile
cuilibet alteri. oē em̄ cōponibile
pōt eē ps: ⁊ p ɔn̄s excedi: q̄r totū
est mai⁹ sua parte. Infinitū aūt
nullo modo pōt excedi. ḡ ē oīno
simplex ⁊ icōpositū ⁊ icōponibi-
le. Si aūt aliq̄d cōpossibile sibi
in eodem supposito nō eēt oīno
idē sibi: tūc ipm nō eēt oīno icō-
ponibile: q̄r tūc ibi eēt aliq̄ cōpo
sitio saltē aliq̄ mō act⁹ ⁊ potētie
Habem⁹ ḡ pmā ptē maioris. s. q̄
infinitū est idē realiter: et qđ est
sibi cōpossibile in eodē supposi-
to. ¶ Scđa pars maioris. s. q̄ sic
sit idē q̄ sit vera p̄dicatio in ab-
stracto: vtputa dicēdo hoc ē hoc
Probat: q̄r cū p̄dicatio affirmati
ua sit vera rōne idētitatis. oīs il
la erit vera abstracti de abstra-
cto: vt p abstractionē non tollit
rō idētitatis. vbi aūt p abstractio
nē tollit rō idētitatis nō est vera.
Exēplū. hec est vera. albedo ē co
lor: q̄r lʒ extrema sint abstracta:
non tn̄ fit abstractio nisi a subie
cto alteri⁹ nature: ⁊ illđ subiectū
nō fuit p̄cisa rō idētitatis eoꝝ ex
tremoꝝ. manet ḡ rō idētitatis na
ture ad naturā. illo subiecto ex-
cluso. Albedo aūt ⁊ musica non
hn̄t idētitatē nisi p accn̄s ratiōe
subiecti: lʒ ḡ hec sit vera: albū ē
musicū: p tāto q̄ idē subiectum
denolat ab vtroq; accn̄te: tn̄ ab-
stractiōe facta ab illo subiecto:
qđ fuit rō idētitatis eoꝝ: hec est
falsa: albedo est musica. ptʒ ḡ q̄
p̄dicatio i abstracto vera est qn̄
extremoꝝ est talis idētitas: q̄ p
abstractionē nō tollit rō idētita
tis eoꝝ. Modo qn̄ vnū extremū
est infinitū: p abstractionē a sup
posito nō tollit rō idētitatis ad
ipm. et hoc cuiuscūq; cōpossibi-
lis sibi i eodē supposito. Et iđ p
pter infinitatē: vt iā argutū est:
nō pōt eē cōpossibilis in eodem
supposito: nisi vera ⁊ pfecta idē
titate reali. ḡ abstractione facta
a supposito q̄diu manet rō ex-
tremi infiniti formalr semper in
q̄cūq; abstractiōe manet rō idē-
titatis extremi ad extremū: et p
ɔn̄s vera predicatio in abstracto
hoc est hoc. ¶ Ex ista rōne patʒ
generaliter q̄ quedā predicatio
nes in diuinis sunt vere nō solū
in cōcreto: sed etiā in abstracto:
que non sunt oppositi de oppo-

sito.quedā vere.in cōcreto lȝ nō in abstracto:q2 non loqmur de illis q̄ neutro mō sunt vere: vbi s. extrema sunt opposita: q2 nec pater ē filius:nec paternitas ē filiatio. Ubi aūt extrema nō sunt opposita sȝ cōpossibilia in eodē supposito ibi semp ad minus ē ꝑdicatio vera in cōcreto, sicut pr ē spirās: pater ē ingenitus:nō aūt in abstracto:sic pr̄nitas ē spiratio:ꝛ tn̄ hec ē vera:deitas ē pr̄nitas. deitas ē spiratio. hoc nō est nisi q2 diuinitas ē formalr̄ infinita:nō aūt pr̄nitas nec spiratio ꝛ iō abstrahēdo a supposito deitatē cū sp maneat in ipsa rō infinitatis:semp manet rō idētitatis simplr̄ ad paternitatē ꝛ spirationem:ꝛ iō manet rō veritatis affirmatiue ꝑdicatiōis in abstracto:sȝ paternitatē q̄ nō ē formaliter infinita abstrahendo a supposito non manet rō idētitatis eius ad spirationē actiuā q̄ etiā non est infinita: q2 neutruȝ extremū ꝑm ꝓpriā rōnē sui hȝ infinitatē:ꝛ ideo lȝ hec sit vera. pr spirat. q2 eidē supposito cōuenit vtrumqȝ. tn̄ abstractiōe ab illo supposito facta:q2 neutrū eorū ē infinitū:nō ē vera predicatio i

a abstracto:paternitas ē spiratio per oppositū cōsilis rō ē:quandocūqȝ aliqd eēntiale ꝑdicatur de aliq̄ eēntiali:vel ꝑsonale de eēntiali vel essentiale de ꝑsonali. vtpote hec ē vera sapiētia est paternitas: sapiētia ē spiratio ꝛ ecōuerso:q2 abstrahendo a supposito adhuc manet alterū extremū infinitū. s. sapiētia:ꝛ iō remanet adhuc rō idētitatis extremi ad extremū facta tali abstractione:ꝛ per cōsequēs rō veritatis in ꝑdicatione affirmatiua. ¶ Pȝ q̄ generalr̄ ista maior q̄ nūqȝ ē negāda ꝑdicatio in diuinis p identitatē abstracti de abstracto:nisi q2 neutrū extremuȝ ē formalr̄ infinitū:sicut hec est negāda. paternitas est spiratio.

Circa tamē ma. istā quare ꝑdicatio aliqua in abstracto in diuinis negaī dupl̄r: ab aliquibus dr̄ q̄ lȝ paternitas ꝛ spiratio sint idē realr̄:tn̄ differūt rōne:ꝛ hoc sufficit ad impediēdū talē predicationē. ¶ Quādo aūt probaī q̄ talis differentia non sufficit q2 ista ē vera. sapiētia est bonitas. ¶ Rn̄deī q̄ sicut attributū potētie nō ē attributū sapientie. Sic nec in ꝓposito. ¶ Sȝ hoc non vr̄ ꝓbabile. q2 attributuȝ vt attributū dicit intētionē secundā vel relationē aliquā rōnis circa illud de quo dr̄. Unde ēt numeratur ꝛ verū ē dicere q̄ bonitas ꝛ sapiētia sunt duo attributa. ꝫ ꝑm illud ꝑm q̄ ē numeratio nō est verū dicere hoc ē hoc:q2 illō est rōnis:sȝ non propter hoc negatur ista. sapiētia est bonitas. vbi nō includiī illō rōnis quod numeraī in eis:ꝫ a simili nō includēdo nisi illō qd rei ē:si oīno idē eēt in re paternitas ꝛ spiratio:eēt hec vera. paternitas est spiratio:lȝ nō ista. notio vel proprietas paternitatis ē notio vel ꝓprietas spirationis. Quecunqȝ enī sunt eadem re simplr̄ in deo ipsa significata ēt in abstracto ꝛ in noībus prime īpositionis siue significātibus rē prime intētōis predicanī de se inuicē in abstracto:lȝ nō in noībus scōe impositionis siue accepta sȝ aliqua nomina secūde intētionis:sicut pȝ in creaturis. vnde lȝ ista sit vera

Th. in pri. dis. 5. q. 1. hē. q̄l. 5. q. 1.

R

fortes est homo:nō tamē rō for tis q̄ est singularitas ē rō hois q̄ ē vnitas. ¶ Aliter dicit alius ⁊ rōnabilius vt vr̄ ⁊ ad ꝓpositū ꝙ proprietates in eadē persona differūt ex natura rei ꝑter consi derationē intellect⁹:q2 ad hoc sufficit disperatio:lꝫ nō sint op posite:⁊ propter hoc predicatio vni⁹ de alia in abstracto nō ē ve ra. Et hoc ideo q2 illa distinctio ex natura rei ē ꝓpter nō infini tatē hui⁹ ⁊ illius:q2 si hoc vel il lud eēt īfinitū nō eēt talis disti ctio nec īpedireť talis ꝑdicatio.

var. li. 1. di. 2.

Circa tertiū articu lum cō tra ꝑdicta arguiť q̄druplicíter. ¶ Prīo sic.qđ nō est cōprehen sibile nisi ab intellectu infinito est formalr̄ infinitū. generatio illa vt generatio ē formalr̄ incō prehēsibilis nisi ab intellectu in finito.ergo ⁊c.minor ꝓbať p illđ Esa,53.generationē ei⁹ q̄s enar rabit?qđ expōnēs hie.homil.r. super mat.de ḡnatione eterna fi lij qđ inquit impoſe ꝓphetia di xit affatu ⁊c.sꝫ qđ ē impoſe affa tu ē incōprehēsibile ab itellectu finito. ¶ Cōfirmať ēt p illđ Am. 1.de tri.q̄ro a te q̄n putas īqt filiū esse genitū.⁊ sequitur.mihi impoſe est generationis scire se cretū.mens deficit:vox silet:non mea tm̄ sed angelorum.⁊ supra cherubin et seraphin: et supra oēm sensum ē.⁊ ꝓbat ibi q2. scri ptum ē.pax xp̄i q̄ exuperať om nem sensum.ad phyl.4.Ex hoc arguit Ambro.ex quo pax xp̄i ē supra omnē sensū.quomodo su pra omnem sensum est tāta ge neratio? ¶ Preterea scđo argui tur sic.ois actio adequata prin cipio ⁊ termino infinito ē forma liter infinita:generatio in diui nis est actio adequata principio formali infinito ⁊ termino infini to:q2 principiū ē essentia vl̄ me moria infinita:⁊ p̄mus termi nus ē filius q̄ est infinitas:termi nus ēt formalis est eēntia cōica ta siue notitia declaratiua: quo rū vtrūqꝫ ē infinitū. Et pꝫ ꝙ ista actio ē vtiqꝫ adequata:q2 nō pōt esse nisi vnica hui⁹ principij ad hūc terminū.ꝫ ⁊c. ¶ Preterea tertio.rō subsistēdi ē rō pfectissi me eēndi:relo originis prime p sone est rō subsistēdi:ergo est rō pfectissime eēndi.⁊ p ꝯn̄s infini ta:q2 eē in diuinis est formaliter infinitū. ¶ Preterea . intellect⁹ diuinus ē formalr̄ infinit⁹. Alio quin nō cōprehēderet infinitā eēntiā diuinā:đ qua tactū ē q̄ō ne p̄ia arti.1.ꝙ intellect⁹ vt in tellect⁹ eā cōprehēdit.nō est au tem infinit⁹:nisi q2 est idē eēntie diuine q̄ prīo infinita .sꝫ pater nitas est eadē illi.ergo paterni tas ꝓpter eandē rōnē est forma liter infinita.

Ad primū istorū quā do alicui⁹ intellectus ē aliqđ primū obie ctū primitate virtutis per illud qđlibet aliud obiectū intelligiť sꝫ ordinē quē vnūqđqꝫ obiectū hꝫ ad illđ primū.Ista pꝫ ex rō ne illa q̄ est in ista.q.arti.2.đ.in tellectu ⁊ volūtate.Exēplū. quā do alicuius intellect⁹ ē aliqđ p̄ mū obiectū: primitate virtutis immediati⁹ itelligiť virtute ei⁹ illđ qđ ē per se idē illi q̄ illud ꝙ ē p accn̄s idē illi nunc aūt intel lectus diuini est oīno idē obie ctū primū primitate virtutis et adequatiōis sicut tactū ē.essen tia.s.sub rōe eēntie:nullā ꝫ per

sonale est illi intellectui hoc mō obiectū primū. ppinquiꝰ tñ ē p̄mo obiecto ꝙ̃ aliqđ creatū pro
2.met. quāto qđ ē idē obiecto p̄io. ⁊ iō
t.c.4. ppinquiꝰ in entitate. ⁊ p ꝯn̄s in cognoscibilitate. ¶ Ad formam argumēti maior ē vera sic intelligēdo ꝙ si obiectū ē incōprehēsibile ppria incōprehēsibilitate ē ēt infinitū ppria infinitate. sꝫ sic minor ē falsa. s. ꝙ gñatio illa vt gñatio est incōprehēsibilis lꝫ illa minor possꝫ hr̄e verū itellectū p accñs: vl' sꝫ aliqđ cōcomitās: vl' adhuc (⁊ magis ad pposi tū) sꝫ illđ ꝙ ē rō itelligēdi ipam ipa em̄ nata ē p̄io itelligi p eēntiā tanꝙ̃ p primū obiectū: tā ab intellectu diuino ꝙ̃ beato: q2 essentia vt eēntia ē primū obiectū tā illiꝰ ꝙ̃ istiꝰ: ista āt rō itelligēdi gñationē ē incōprehēsibilis: ⁊ ita gñatio possꝫ dici icōprehēsibilis p̄ncipiatiue siue causalr. ¶ Possꝫ ēt dici incōprehēsibilis cōcomitāter siue quātū ad illđ qđ icludit: q2 gñatio icludit cōicatōeꝫ eēntie q̄ fit p ip̄aꝫ eēntiā p̄sone ad p̄sonā. Ista āt cōicatio p̄suppositiue icludit ifinitatē essentie: q2 ip̄a nō possꝫ sic cōicari pluribꝰ suppositis nisi eēt ifinita: ⁊ iō gñatio ē icōprehēsibilis quātū ad p̄suppositū. s. cōicationē eēntie q̄ reqrit eē ifinitū. Sꝫ ꝯ̄ istas rn̄siones arguit: q2 sp̄ restat vis de ppa rōne gñatiōis vt gñatio ē p qđcūꝙ̃ p̄cipiū intelligēdi intelligat. ⁊ q̄cq̄d p̄exigit in intelligēdo ⁊ cōicādo sp̄ ipsa in ppria intelligibilitate sua vr̄ incōprehēsibilis p auctoritates adductas: ⁊ cuiuscūꝙ̃ itelligibilitas ppria ē icōprehēsibilis illud ē itelligibile ifinitum. ¶ Rn̄deo: possꝫ dici ꝙ cōprehēsibile intellectui finito est necessario finitū ⁊ icōprehensibile illi itellectui nō ē finitū: ⁊ sic cōcedit minor ꝙ gñatio vt gñatio ē icōprehēsibilis itellectui creato: ⁊ ita sꝫ ppriā entitatē ⁊ cōprehēsibilitatē nō ē finita: sꝫ ex hoc nō sequit ꝙ sit ifinita: de q̄ tāget i rn̄siōe ad p̄cipale argumētū sm̄ hoc ḡ maior huiꝰ argumēti ē negāda acciptēdo incōprehēsibile negatiue p nō possibili ꝯprehēdi: q2 ad hoc ꝙ eēt vera oporteret illđ intelligere q̄si ꝯ̄rie. s. p hn̄te quātitatē virtualē extēdētē se vltra oē cōp̄hēsibile: vel oē cōprehēsibile excedētē: ꝙ nō est in pposito. ¶ Ad scđm adeq̄tio
T.
dicit pprie equalitatē duorum in eadē quātitate: ⁊ sic nō ē adequatio i pposito. ¶ Alio mō adequatio dr̄ nō sm̄ quātitatē sed sm̄ pportionē: ⁊ sic dr̄ aliq̄d adequatū alteri qđ ē summe pportionatū sibi. si ibi sit adequatio vtpote effectꝰ adequatꝰ cāe q̄ ē pportionatꝰ in rōe effectꝰ: lꝫ ille nō sit simplr̄ sibi adequatꝰ eq̄litate ꝙ̃titatis. hoc mō illuminatio diceret adeq̄ta soli q̄ maior eē nō possꝫ: lꝫ lumē nunꝙ̃ sit eq̄le ēt sm̄ p̄fectionē quātitatis ip̄i soli: q2 ē effectꝰ equocꝰ. ¶ Ad formā tūc maior ē vera de adeq̄tiōe p̄io mō si illa eēt: sꝫ sic minor ē falsa: ⁊ p̄cise vera ē de adeq̄tiōe scđo mō: nec adhuc đ adequatiōe illo mō: q̄. s. ē sm̄ intēsionē: sꝫ sm̄ extēsionē: q2. s. vnū p̄icipiū gñandi nō pōt extendi ad aliā generationē ꝙ̃ ad istā. Nō ē ḡ hic adequatio quātitatiua: nec ē ppria adeq̄tio sm̄ pportionē quātū ad intēsionē: sꝫ tm̄ quātū ad extēsionē: ⁊ ita nullo mō includit infinitatē quāta est

in illo cui adeqtur. ¶ Ad tertiũ sicut tactũ ẽ in pcedẽti qõne. ar

u ticulo scḋo in fine: subsistere est equocũ. ¶ Uno mõ accipit pro p se eẽ ⁊ sic loqtur Aug. 7. de tri. c. 4. ois res ad se subsistit: quanto magis deꝰ. ¶ Alio mõ p incõmunicabilr p se eẽ: siquidẽ cõicabile intelligit nõ quasi subsistẽs: sꝫ quasi inherẽs subsistẽti: ⁊ quasi modũ inherẽtie habẽs. p mo mõ cõcedo ꝙ subsistere formaliter dicit pfectissimũ eẽ ⁊ nõ dicit nisi essentiã fm Aug. scḋo mõ subsistere psupponit pfecte eẽ: sꝫ nõ formaliter includit: sed tñ addit incõicabilitatẽ supra p se esse pmo mõ acceptũ: ⁊ illḋ sic est rõ subsistendi: qḋ est rõ incõicabiliter per se eẽndi: ⁊ talis est relatio. ratio aũt essendi incommunicabilr nõ est rõ perfectissime essendi. ¶ Advltimũ cõcedo ꝙ intellectus est formalr infinitus propria infinitate q̃ ẽ modꝰ intrinsecꝰ sue proprie entitatis. s. intellectualitatis vt itellectualitatis: ⁊ tamẽ paternitas nõ sic est infinita: cum hoc tamẽ paternitas est eẽ cadeꝫ realr essentie aliq̃ mõ sicut intellectꝰ. ¶ Et cũ

x addit ꝙ infinitas intellectꝰ ẽ p pter idẽtitatẽ eiꝰ ad eẽntiã. ¶ Respondeo primũ oĩno in diuinis (vt tactũ est in pria qõne) est essentia vt essentia: q̃ fm Dama. e pelagus pter cõprehẽsionẽ oĩm perfectionũ diuinarũ: ista ẽ infinita nõ tñ intẽsiue in se: sed ẽt virtualr pmo ⁊ p se cõtinens oĩa intrinseca: qḋcũqꝫ aũt aliud cõtinet p identitatẽ alia: sꝫ non pmo oĩa: qꝛ nec a se: sꝫ virtute essentie: a qua ẽt hꝫ suã infinitatẽ. Uidetur ergo ꝙ eẽntia hꝫ infinitatẽ ⁊ formaliter: ⁊ propriaꝫ ⁊ primã: qꝛ a se: qꝛ respectu omnium dꝛ pelagus: qꝛ oẽm perfectissime cõtinet entitatẽ intrinsecã: vt poẽe est eã cõtineri in vno formalr. Ab hac autẽ pria: sicut lꝫ loq̃: emanãt oĩa: ordinate. pmo qdem intrinseca eẽntialia q̃ nõ dicũt respectũ ad extra: scḋo notionalia: tertio ⁊ vltimo creata siue extrinseca: ⁊ qḋlibꝫ emanãs recipit illḋ pfectiõis ab ea cuiꝰ ẽ capax si sibi nõ repugnat ⁊ illiꝰ recepit eẽ quasi effectiua: ⁊ primaria est infinitas essentie: cã aũt siue rõ formalis est ipsa entitas ppria cuiuslibꝫ emanãtis: eẽntiale ergo recipit ab ea infinitatẽ formalẽ: qꝛ talis essentia sufficit in rõe principij ⁊ fundamẽti ad dãdũ talẽ quãtitatẽ: ⁊ talis quantitas virtualis ipsi nõ repugnat: sicut nec cõicabilitas: ipsi aũt relationi psonali cõpetit p eẽntiã esse ad alterũ. nec cõpetit sibi infinitas intẽsiue ppria: qꝛ ipsa non est capax talis quãtitatis: sicut nec cõicabilitatis. Etiã in genere principij formalis est status: hoc eñ accipit infinitatẽ: illud nõ: quia hoc est hoc: ⁊ illḋ ẽ illud: sicut hoc accipit cõicabilitatẽ. illḋ incõicabilitatẽ: qꝛ hoc est hoc: ⁊ illḋ est illud: repugnãtia eñ formalis et nõ repugnãtia primo reducitur formalr ad rõnẽ eiꝰ: cui dꝛ eẽ repugnãtia. Tandem ab essentia creatura recipiũt entitatẽ finitã: qꝛ talis sola eis cõpetit. Ad formã igr argumẽti dico ꝙ sola idẽtitas essentie nõ ẽ sola rõ habẽdi infinitatẽ formalr. sꝫ est rõ sufficiẽs oĩ ei cui formaliter nõ repugnat infinitas: formaliter aũt repugnat relationi psonali vt pbatum est: ⁊ nulli essentiali

Nota q̃ intelligis ⁊ pluribꝰ hec applicabilis

x recepit ca

resolꝰ notabilis.

y

¶ Et si q̄ras q̄re cōpossibilis est infinitas huic et nō huic: pōt q̄ri in oppositū q̄re huic repugnat incōicabilitas: et huic nō: qd oēs cōcedūt: et est eadē respōsio: qr in rōne principij formalis: qr. s. formaliter hoc est hoc: et illō ē illō formalr. Quia aūt in rōne pnci pij fundamētalis ipsa eēntia est vnū pncipiū illimitatū: a q̄ multa sunt ordinate nata pcedere: et quodlibet in pmo instāti: a quo quasi emanat vel pcedit in esse: suā habet entitatē: hoc talē et illud talē. et huic sua entitas est ratio repugnantie alicuius: cuius tamen illi nō est ratio repugnantie entitas ita.

Ad argumentū

principale sicut declaratū est in primo articulo. infinitas in entitate dicit totalitatē i entitate: et p oppositū suo mō finitas dicit partialitatē entitatis. oē eñi finitū vt tale min⁹ est ifinito vt tali:
Idem ibidē diffinitione 12. qr fm Euclidē. 7. cōclusione. 4. oīs numer⁹ minor maioris nūeri pars est vel partes. hoc nō sic intelligēdū est: q iste binari⁹ sit pars illi⁹ ternarij: qr nihil est sic in diuinis: s3 quātū ad pportiones oēs attēdēdas in quātitatibus ille binari⁹ se h3 ad illū ternariū: sicut pars vel ptes ad totū: qr simili mō exceditur ab illo ternario: sicut excedit ali⁹ binarius ab alio ternario cui⁹ est ps. Ita dico hic: nullū creatū est ps dei: cū de⁹ sit simplicissim⁹: s3 oē finitū cū sit min⁹ illa entitate ifinita cōformiter pōt dici pars: l3 nō sit fm aliquā pportionē determinatā: qr excedit in infinitū.
Aa et hoc mō oē aliud ens ab ente infinito dr ens p participationē: qr capit partē illi⁹ entitatis q̄ est ibi totalr et perfecte. hoc g volo hr̄e q oē finitū cū sit miu⁹ infinito est pars. cui g repugnat esse pars: vt excedit realr ab aliq: ei repugnat eē finitū. nūc aūt pr̄nitati huic repugnat eē ps diuinitatis illo mō vel excedi a diuinitate: qr ppter infinitatē diuinitatis pr̄nitas cū sit cōpossibilis sibi in eodē supposito est simpliciter idē sibi: et p ɔ̄ns realiter excedi nō pōt: nec esse pars nec rōnē partis hr̄e pōt. nō g ē finita nec infinita: sicut prius pbatū est: qr sicut finitū h3 rōnem partis mō predicto: ita infinitū h3 rōnē toti⁹ hoc mō. s. ex plenitudine quātitatis virtualis sue mēsurās oē aliud: vt maius p accessū ad ipsum: et minus p recessum: s3 nec paternitas h3 rōnē totalitatis: qr mēsura fm gradū quēdā pfectionis stat ad aliquod pmū in ordine mēsurādi: qd est essentia absoluta. ¶ Dico ergo breuiter q paternitas nec formaliter est finita: nec formalr infinita. ¶ Et cū arguis ex diuisiōe immediata entis in ista etiā anteq̄ descēdat in decē gn̄a. cōcedo bene q ista nō diuidūt ens vt iā contractū est ad aliquod gen⁹: imo q̄dlibet gen⁹ et ens vt imediate indifferēs ad decē gn̄a: est precise ens finitū. finitū t̄n et infinitū nō diuidunt ens nisi ens quātū: qr sicut fm ph̄m. 1. phys. finitum et infinitum quātitati cōgruūt: qd est verū de finito et ifinito et quātitate pp̄rie acceptis: ita etiā extēsiue loquēdo finitū et infinitū vt sunt passiōes entis cōueniūt precise enti in se habēti quātitatē aliquā perfectionē. talis aūt quātitas nō ɔuenit entitati nisi

Ex hoc habes cur paternitas in creatura est quāta formaliter: si aūt in diuinis.
Bb
t. c. 15.
Hec responsio apud Scotistas ē vt pñ

.i. finito et infinito intensiue et infinito [handwritten marginal note]

cipiuz de q.2 Elécor rū. ad finem.

que pōt eē partialis vel totalis inter essentias. quātitatē eīn cō paratā ad aliā statim opz exce dere vel excedi ⁊ eē partiale vel totale: sicut hic loquimur de ptia li ⁊ totali. paternitas aūt vt pa ternitas nō pōt eē īter entitates totalis nec partialis. ¶ Posset ēt dici ꝙ quātitas virtualis nō cō uenit nisi entitati q̄ditatiue: vt scʒ distinguit ab entitate hypo statica. ⁊ p ꝯñs nec finitas nec i finitas. Jsta aūt entitas lʒ sit in se q̄dāmō q̄ditatiua: tñ vt est ta lis est tm̄ hypostatica. ¶ Tertio mō dici pōt ꝙ quātitas virtua lis nō cōuenit nisi entitati abso lute. Sed ille due rñsiones vlti me cōcedūt aliqua dubia de en titate hypostatica ⁊ entitate re latiua: ꝙ. s. nō habeāt quātitatē virtualē. ¶ Uiso de relatiōe ori ginis in diuinis: sequitur q̄stio de relationib⁹ cōibus: ⁊ est vnica. *Cc*

Questio. VI.

Utrū equalitas in diuinis sit re latio realis? Arguit ꝙ sic. Jlla relatio est realis q̄ hʒ fundamentū reale: ⁊ extrema realiter distincta. ista ē hmōi. ergo ⁊c. pbatio minoris: ibi est magnitudo realis: sʒ eēn tie et psone realiter sunt distin cte q̄ dicūtur adinuicē equales. ¶ Cōtra. Oīs relatio realis fun dat sup actionē et passionē: vel supra quātitatē. 5. Meta. in deo nulla relatio realis fundat sup quātitatē: q: sm Augu. 5. de tri. c. 1. deus est magnus sine quāti tate. ergo nulla ē ibi relatio rea lis nisi fundata sup actionem et passionē. talis aūt ibi est sola re latio originis: equalitas aūt nō est relatio originis: q: eiusdē rō nis in vtroqȝ extremo. ¶ Jtē ea dē est magnitudo in trib⁹ perso nis sicut eadē eēntia. ergo extrema nō sunt realiter distincta: nec p consequens relatio realis. *T. cō. 20.*

Hic sunt tria vi

denda. ¶ Primo si equalitatis in diuinis sit aliqđ fundamētū rea le. ¶ Scđo si sit realis distinctio extremorū. ¶ Tertio si illa eq̄li tas ex natura rei insit extremis sm fundamētū. ¶ Primus arti culus hʒ tria. ¶ Primo videndū de fundamēto eq̄litatis in cōi. ¶ Scđo q̄d posset assignari fun damētū eq̄litatis in diuinis. ⁊ si sint plura fūdamēta q̄ ⁊ q̄t. ¶ Et tertio đ q̄cūqȝ eorū si sit ibi reale

Primū videtur accipi a pho: ꝙ fundamē tū equalitatis sit quantitas. ait eīn in pdicamētis ꝙ pprium est quātitati sm eā equale vel ine quale dici. Jstđ scđm notat fun damētū illi⁹ relatiōis: sicut ipse loquitur. c. de qualitate. ꝙ pprium sibi est ꝙ aliq̄d sm eā dicat simi le vel dissimile. Jstud dictum de fundamēto equalitatis vel simi litudinis videt magis explicare 5. meta. c. de ad aliq̄d. equale. si mile. idē sm vnū dicūtur ola. eq̄ lia quorū quātitas est vna. simi lia quorū qualitas est vna. eadē quorū substātia est vna. hoc ipse videt innuere ꝙ nō sola quanti tas est fundamētū equalitatis: sed req̄rit vnitas quātitatis. Et tūc est q̄stio generalior questiōe proposita duplex. ¶ Una: an vni tas sit formale i fundamēto eq̄ litatis? ⁊ si dareꝫ ꝙ sic: an imme diatior q̄ ipsa quātitas cui⁹ est *Ca. de quātitate. A* *T. cō. 20.* *Uid. 5 meta. et. 19. disti. 1.*

et.14. vnitas vel ecõuerso. ¶ Scḋa q̃s
di.3.q. stio: an vnitas sit p se ptinẽs ad
2.et.1. fundamẽtũ equalitatis: ⁊ impor
dis. 4. tet p se aliq̃d positiuũ: vel solũ
⁊ inde ꝑuationẽ: vel negationẽ: ꝙ si di
in fili. cerẽ solã negationẽ iportare: ⁊
cũ hoc eẽt per se de fundamẽto equalitatis siue tãq̃ rõ ꝓxima siue remota: seq̃tur ꝙ gñalr eq̃litas nõ eẽt relatio realis. Istam cõclusionẽ gñalem ⁊ istas duas ꝑmissas ex quib⁹ seq̃tur nõ opꝫ hic discutere: qꝛ trãscẽdũt q̃stionẽ ꝓpositã. cõcedẽtes eñ equalitatẽ eẽ alibi relationem realẽ: adhuc negant specialiter de eq̃litate diuina. Esto igitur ꝙ eq̃litas gñaliter sit relatio realis vł positiua nõ adhuc inquiretur si quãtũ est ex parte eoꝝ q̃ req̃rũtur ad relationẽ realẽ: pñt etiaꝫ eque saluari in equalitate diuina sicut in equalitate creata.

De scḋo i isto articło. s. de q̃litate i diuinis in speciali q̃d sit ei⁹ fundamẽtũ. Illud vł Augu. assignare
B 1. de fide ad Petrũ. vbi loquens de tribus personis diuinis dicit Nulla inq̃t alterã ꝑcedit eternitate: aut excedit magnitudine: aut superat ptãte: qꝛ nec filio pater anterior: aut maior est. Et potest addi: aut etiã potẽtior. ¶ Illud dictũ Augu. ꝓbaẽ ex dictis
In ꝑn phi: qꝛ si equalitas est fm quãti
ci. c. de tatẽ: cũ quãtitas primo diuidaẽ
quãti- in cõtinuã ⁊ discretã: in diuinis
tate. nõ põt eẽ equalitas fm quãtitatẽ discretã: qꝛ nulla est ibi nisi trinitas: q̃ nõ est numer⁹: vel si est pluralitas minor ps est quodãmodo maioris: ⁊ ita lequalis sibi. Quãtitas aũt continua diuiditur in pmanẽtẽ ⁊ successiuã. in deo nõ est quãtitas successiua: est tamen aliqua que est sibi correspõdẽs que est quãtitas durationis. ⁊ illa ꝓprie dr eternitas. quãtitas permanẽs in creaturis dicit cõiter magnitudo molis: ⁊ ois sibi correspõdens in diuinis dicit magnitudo virtutis. Seq̃tur ergo ex dicto phi dictũ Augu. ꝙ ad hoc ꝙ equalitas sit in diuinis aut est fm magnitudinẽ aut fm eternitatẽ. ¶ Scḋo dictũ Augu. exponitur: quia tũc ex dictis videẽ superfluere tertiũ quod addit fm potestatẽ. Sed est rñsio ꝙ equalitas aliquoꝝ attẽdiẽ ꝓprie fm aliquid eis intrinsecũ ⁊ ad se. ex cõsequẽti tñ equalitas attẽdi põt in cõparatione ad extrinseca. Unde ex cõsequẽti ex hoc ꝙ aliqua formã aliquã habent in equali gradu. seq̃tur ꝙ fm eã pñt equaliter agere in cõparatione ad extrinseca: equalitas ergo potestatis ꝓprie nõ est alia ab equalitate magnitudinis. ⁊ hoc ex equo distincta: sꝫ est quasi explicãs quãdã equalitatẽ magnitudinis: que. s. magnitudo est forme actiue: sicut i creaturis que habẽt equalẽ magnitudinẽ caloris: habẽt potentiã equalẽ calefaciẽdi. sic ẽ sunt tria cõnumerando equalitatẽ q̃ est in cõparatione ad extrinseca cũ equalitate q̃ est fm itrinseca. ꝓprie aũt ⁊ ex equo sunt tantũmodo duo q̃ sunt ad se ⁊ ad itra fm q̃ attẽdiẽ equalitas. s. fm magnitudinẽ et eternitatẽ. Et forte ꝓpter ista Aug. in replicãdo: tãtũmõ ista duo replicat nõ potẽtiã cũ ait. Nõ ẽ pr filio anterior aut maior: nõ dicit aut potẽtior. ¶ Est etiã aliud dubiũ circa illud dictũ Aug. quare nõ fm plura attẽditur eq̃litas. sunt eñ pa

tur et filius equales secundum sapientiam: secundum bonitatem: secundum iustitiam et cetera talia. ¶Rndeo. non sunt equales secundum sapientiam nisi ut habentes unam magnitudinem: et ideo si secundum quamcumque perfectionem essentialem sunt equales. semper prima ratio equalitatis est magnitudo illius perfectionis et ideo per solam magnitudinem intelligit ipse quamcumque perfectionem essentialem quantum. s. ad illud quod est fundamentum equalitatis: quia nulla fundat nisi sub ratione magnitudinis.

De tertio in isto articulo patet quod ad illud videndum oportet tria videre. ¶Primo an magnitudo sit ibi ex natura rei. ¶Secundo an esnitas. ¶Tertio an ptas. ¶De primo oportet tria videre. ¶Primo qualiter magnitudo poni posset in divinis. ¶Secundo quia magnitudo est alicuius magnitudo. ideo ad hoc quod habeamus magnitudinem ex natura rei oportet primo habere aliquid ex natura rei cuius sit magnitudo. ¶Et tertio an illa magnitudo eius sit ibi ex natura rei. ut sic primum istorum quod. s. est de magnitudine requirat tria ad habendum complete propositum.

t. c. 18. **De primo** phs. 5. met. c. de quantitate dicit. Sunt autem magnum et parvum et maius et minus. et secundum se ad invicem dicta quanti passiones secundum se. transferuntur et ad alia hec nola.

D Vult dicere quod magnum et parvum sive accipiantur absolute et secundum se: sive

3. met. respective secundum se conveniunt quantitati

t. c. 11. proprie dicte. translatiue autem aliis.

8. met. Et hoc apparet satis per rationem quod

t. c. 10. non negaret phs equalitatem esse individuorum eiusdem speciei in quolibet genere

et. 10. et inequalitatem specierum et per consequens cum secundum

met. t. ipsum equale et inequale non dicantur nisi secundum

co. 2. et quantitatem. quantitas aliquid non con

inde.

uenit omni enti cuiuscumque generis. et per consequens magnum et parvum secundum eum sint passiones proprie quantitatis: tamen translatiue accepta sunt transcendentia et passiones totius entis. Aug. autem. 6. de tri. c. 8. istam magnitudinem quam phs dicit translatiue dictam dicit esse magnitudinem non molis sed bonitatis et perfectionis. In his inquit que non mole magna sunt idem est maius esse quod melius esse. ¶Patet ergo quod magnum primo modo secundum Arist. proprie dictum et secundum Aug. magnum mole non est in deo neque in aliquo spuali: sed magnum translatiue secundum phm. et magnum bonitate et virtute vel perfectione potest poni ibi quia illud est transcendens conveniens suo modo omni enti.

Quantum ad secundum in dubiis afferatur certum. certum est quod est ibi essentia ex natura rei. quod etiam declaratum est in primo articulo prime questionis.

Et statim ex hoc infertur tertium. s. quod ipsa essentia ut essentia habet ex natura rei E propriam magnitudinem. et hoc probatur auctoritate et ratione duplici. ¶Auctoritas est Dam. c. 9. ubi vult quod essentia est pelagus quoddam substantie infinitum et interminatum essentia ut sepe dictum est: dicitur ab eo pelagus quoddam quasi prioritatem et primam comprehensionem habens omnium: et ut sic secundum ipsum est infinita et interminata: sic ergo est infinitas essentie ut essentia. ¶Ex his sic arguitur essentia est infinita ex natura rei ut accipitur ex auctoritate Dam. quia ut est pelagus infinita. et ut est omnino prior ex natura rei dicitur pelagus. infinitas autem essentie dicitur magnitudo eius propria. ergo habet propriam magnitudinem ex natura rei. minor

12. Determinate de magnitudine et ptate problematice vero de esnitate disputat subtiliter subtilis doc.

quātū ad aliqd satis pȝ:qꝛ sicut quātitatiua infinitas ꝓꝑe dicit magnitudinē. imo extēsiue illimitationē ꝗtitatis ꝓprie:ita in finitas intēsiua ꝛ impfectiōe dicit sūmā pfectionē vel magnitudinē pfectiōis. ¶ per rōnem arguit sic.infinitas intēsiua ꝯuenit essentie ex nā rei. illa est ꝓpria magnitudo eēntie.ḡ ⁊c. maioꝛ pbat.qꝛ sicut declaratū est in qōe pcedēte infinitas intēsiua nō dicit ꝓprietatē vel passionē eiꝰ cuius est:sȝ modū itrinsecū eiꝰ circūscripta ēt q̄cūqȝ ꝓprietate.nulli ergo pōt conuenire nisi cui ex nā rei intrinsece ꝯuenit. pbatio mi.qꝛ entitati qditatis absolute q̄ nata est hr̄e rōnes mēsure vel mēsurabilis vel ꝯuenit finitū vel infinitū:cui ḡ repugnat finitū ei ꝯuenit infinitū:talis est eēntia diuia. Posset ḡ argui ad pbādū ma.per hoc ꝙ relationi rōis nō pōt cōpetere infinitas intēsiua: qꝛ tūc relatio rōnis eēt pfectio simplr̄ ḡ nec infinitas pōt alicui cōpetere ex relatione rōnis: sed tm̄ ex nā rei. ¶ Scdo arguit sic p rōnē:modus obiecti beatifici vt obiectū beatificū est: est in re ꝛ ex natura rei. Infinitas intēsiua est talis modus in eēntia diuina.ergo est ibi ex nā rei. ꝛ per ꝯn̄s magnitudo maioꝛ pbat ex pfectione actus beatifici qui vt meliꝰ capiat distinguit de dupli ci actu intell'is:ꝛ hoc loquēdo ꝺ simplici apphēsione siue intellectione obiecti simplici. P Unꝰ indifferēter pōt eē respectu obiecti existētis ꝛ nō existētis.ꝛ indifferēter etiā respectu obiecti nō realr̄ p̄ntis sicut ꝛ realr̄ p̄ntis. istū actū frequenter experimur in nobis qꝛ vl'ia siue qditates rex intelligimꝰ eque; siue hēant ex nā rei eē ē in aliq̄ supposito: siue nō ꝛ ita de p̄ntia ꝛ absentia. Et ēt hoc pbatur a posteriori qꝛ scia cōclusionis vel intell's principij eque in itellectu manet re exn̄te ꝛ nō exn̄te p̄nte vel absente.ꝛ eque pt hr̄i actꝰ sciēdi cōclusionē ꝛ intelligēdi ꝑncipiū. ergo eque pōt hr̄i intellectio extremi illius a quo depēdet illud intelligere cōplexū cōclusiōis vel pncipij. iste actus intelligēdi q̄ scietificus dici pōt:qꝛ preuius ꝛ reqsitus ad scire cōclusiōis ꝛ ad intelligere principij:pōt satis ꝓprie dici abstractiuus:qꝛ abstrahit obm̄ ab exn̄tia ꝛ non exn̄tia: p̄ntia ꝛ abn̄tia. P Aliꝰ aūt actus intelligēdi ē:quē tm̄ nō ita certitudinalr̄ experimur in nobis. possibilis tm̄ ē talis.q.s.pcise sit obiecti p̄ntis vt p̄ntis : ꝛ exn̄tis vt exn̄tis .hoc pbat.qꝛ ois pfectio cognitōis absolute:q̄ pt ꝯpetere potētie cognitiue sensitiue pōt eminēter ꝯpetere potētie cognitiue intellectiue. nūc autē perfectionis est in actu cognoscēdi vt cognitio est.pfecte attingere pmū cognitū. nō aūt pfecte attingit qn̄ nō in se attingit:sed tātūmō in aliqua diminuta vel deriuata silitudine ab ipso sensitiua aūt hȝ hāc pfectionē in cognitione sua.qꝛ pōt obm̄ attingere in se vt exn̄s ꝛ vt p̄ns est in exn̄tia reali:ꝛ nō tm̄ diminute attingēdo ipm in quadā pfectiōe diminuta.ergo ista pfectio ꝯpetit intellectiue in cognoscēdo: sȝ non posset sibi ꝯpetere nisi cognosceret exn̄s.ꝛ vt in exn̄tia ꝓpria p̄sens ē vel in aliq̄ obiecto intelligibili eminēter ipm cōtinēte: de q̄ nō curamus ad p̄ns:talē autē

actū cognitionis de exīte vt exi
stēs. ⁊ p̄sens est h3 angelus de
b se.nō tn̄ eum intelligit Michael
se eo mō q̄ intelligeret Gabrielē
si Gabriel annihilaret̄ itellectio
ne.s.abstractiua:s3 itelligit se vt
exītē ⁊ vt exītē eūdē sibi:sic etiā
intelligit suā intellectionē si re=
flectat̄ sup ea nō solū ꝯsiderādo
intellectionē sicut q̄dā obiectū
abstractū ab exītia ⁊ nō exītia
q: sic intelligit intellectionē al=
teri⁹ angeli si nulla intellectio
ei⁹ eēt:s3 intelligit se intelligere
hoc ē itellectionē sibi inexītē: ꝗ
ista itellectio potis angelo ē pos
sibilis simplr̄ itellectiue nr̄e: q:
p̄mittit̄ nobis ꝙ erim⁹ eq̄les an
gelis.ista inquā intellectio ꝑt ꝓ
prie dici ituitiua:q: ipsa ē itelle
luc.7. ctio rei vt exītis ⁊ p̄ntis. ¶ Ex
ista distictiōe ad ꝓpositū. Actus
btificus intell's nō pōt eē cogni
tio abstractiua sed nec̄io intuiti
ua:q: abstractiua est eq̄ exītis ⁊
nō exītis:⁊ sic btitudo posset eē
in obiecto nō exīte:q̄d est ipossi
abstractiua ēt posset hr̄i l3 obm
nō attingat̄ in se: sed in silitudi=
ne.btitudo aūt nunq̄ hr̄ nisi ip
sum obm beatificū imediate in
se attingat̄: ⁊ hoc est q̄d aliq̄ vo
cant ⁊ bn̄ ipsā itellectionē intui
tiuā visionē facialē:⁊ accipit̄ ab
aplo p̄ma ad cor.13. videm⁹ nūc
p speculū ⁊ in enigmate.tūc aūt
facie ad faciem. ¶ Ex his p3 ma
ior.q: si actus beatific⁹ est neces
sario intuitiuus ipsi⁹ obiecti. ꝗ
est eius vt exītis ⁊ in exītia p=
p:ia p̄ntis:ergo ois cōditio que
est obiecti p se beatifici est eius
per se vt in exītia reali: īmo vt
in ipa reali exītia p̄ntis ex q̄ ha
bem⁹ ma. ¶ Probatio mi.q.s.in=
finitas sit p se cōditio obi btifici

nullus intell's nec ēt volūtas in
aliquo obiecto pfecte q̄etat̄ ni=
si sit in eo tota plenitudo primi
obiecti.quāta.s.ꝯpossibilis ē pri
mo obiecto: talis plenitudo pri=
mi obiecti intell's vel volūtatis
nō pōt eē nisi infinitas. ꝗ nulla
potētia btificabilis pōt q̄etari i
aliquo nisi sit infinitū. ⁊ per ꝯn̄s
infinitas est p se cōditio obiecti
quietatiui:⁊ ita beatifici.ma.p=
bat̄.p:io q: cū potētia natural'r
inclinat̄ ad primū obiectū suū3
vbi nō est plenitudo obiecti pri
mi:sed defect⁹ plenitudinis:ibi nō
est q̄etudo īmo potētia vlterius
inclinatur vbi vlteri⁹ est rō pri=
mi obiecti. ꝓbatio mi.cui nō re=
pugnat infinitas: illud nō h3 to
talē plenitudinē sibi possibilem
nisi sit infinitū. hoc p3. q: sola ifi
nitas ē sūma plenitudo ei⁹ cui ē
cōpossibilis.nūc aūt primo obie
cto tā intell's q̄3 volūtatis infini
tas nō est icōpossibilis: q: siue
sit ens siue veru3 vel aliq̄d tale
abstractū ab oībus siue primu3
ens: vel primū ver: ꝙ virtual'r
cōtinet alia.p3 ꝙ infinitas nō re
pugnat sibi. ꝗ nō h3 totalē pleni
tudinē suā nisi hēat infinitate3.
¶ Sic ergo quātū ad istū articu
lu3 de magnitudine hēm⁹ ꝙ ibi 21
sit aliq̄d ex natura rei:cuius sit
magnitudo vt eēntia:⁊ ꝙ ei⁹ sit
magnitudo ex nā rei:⁊ q̄lis ma
gnitudo:q: nō ꝓp:ie fm ph3:s3
trāsumptiue:⁊ nō molis s3 Au
gu.sed perfectionis.

Contra ista arguit sic.5.d
tri.c.10. Idē inq̄t Aug. est illi eē
⁊ magnū eē. ꝗ magnitudo trāsit
in eēntiā ⁊ p ꝯn̄s non manet ibi
magnitudo fm ꝓpriā rōnē ma=
gnitudinis:nō aūt fundat eq̄li=

tatẽ nisi sub rõne magnitudis: nõ dico molis sꝫ virtutis. ¶ Rñdeo. dico ꝙ oĩ ꝓprietate ꝑ ipossibile vel poẽ circũscripta ab essentia diuia: ipsa hꝫ ꝓpriã magnitudinẽ. s. ꝓpriã infinitatẽ. hꝫ eñ gradũ intrinsecũ. sicut res finita hꝫ ꝓpriã finitatẽ: imo magis sicut si circũscribas ab hoĩe oẽm ꝓprietatẽ: adhuc hꝫ ꝓpriã finitatẽ in ordine entiũ. sic ꝗ ꝯcedo ꝙ est idẽ deo eẽ qδ magnum eẽ: ⁊ aliq̃ mõ sicut lꝫ dicere magis intrinsece ꝙ̃ deo iustũ eẽ vel sapiẽtẽ esse: q2 non ita dicit magnũ ꝓprietatẽ vł attributũ sicut iustũ vel sapiẽs. trãsit ꝗ in ipm ꝑ sũmã idẽtitatẽ magnitudis ad eẽtiã. cũ infers: ergo nõ manet ẽm ꝓpriã rõnẽ magnitudis. negãda est ꝯñtia. imo in creaturis sic trãsit magnitudo pfectionis ꝙ non est aliud realr ab eo cui⁹ est: ⁊ tñ manet ẽm ꝓpriã rõ-

8.7.10 meta. nẽ magnitudinis vt ꝓpriũ fundamẽtũ equalitatis vel inequalitatis. Est eñ vna spẽs entium quãtũcũꝙ imãlis alteri speciei materiali equalis vel ieq̃lis ẽm pfectionẽ ergo manet in ea magnitudo ẽm pfectionẽ vt fundãs istã equalitatẽ: ⁊ tñ transit ista magnitudo in essentiã ꝑ idẽtitatem. q2 ait Aug. 6. de tri. c. 8. de ista magnitudine: idẽ est maius esse qδ meli⁹ esse. bonitas enim essentialis qua vna spẽs est melior alia nõ est res addita essentie. Non sunt ergo opposita i diuinis: imo nec in creaturis trãsire ⁊ manere si recte intelligat: transire ꝑ realẽ idẽtitatẽ: ⁊ manere ꝑ ꝓpriã quiditatẽ: nec sequitur manet. ergo manet realr distinctũ: sed sicut aliq̃d manet q̃ñ sua ꝓpria quiditas nõ est destructa siue ꝑ corruptionẽ siue ꝑ resolõnẽ in separatã potẽtiã siue ꝑ cõfusionẽ: pˀio modo trãsit ignis in aquã. scdo nõ si ꝑ potẽtiã diuinã resolueret ignis ĩ materiã primã ẽm se manẽtẽ. tertio modo si ex eo ⁊ aqua generaret mixtũ neutrius actualitate manẽte: nullo istoꝝ modoꝝ transit aliquid in diuinis. ⁊ solũmõ sic transire infert nõ manere. Non ergo sequitur. oppositũ manet hoc est in ꝓpria ⁊ pfecta ⁊ plena actualitate ergo manet realr distinctũ: qδ declarari posset si eẽt qõ de alietate reali. ¶ Sed ex hoc sequit aliud dubiũ: q2 sicut se hꝫ magnitudo ad essentiã. sic se vr̃ habere equalitas ad idẽtitatẽ. si ergo magnitudo transit in essentiã equalitas trãsibit in idẽtitatẽ: ⁊ ita non erunt tres relationes cões in diuinis. s. equalitas similitudo ⁊ idẽtitas. ¶ Hic põt ꝯcedi ꝙ equalitas nõ eque distinguit ab idẽtitate ⁊ similitudine sicut ista duo distinguunt iter se: sꝫ ꝙ eq̃litas dicat modũ ꝓpriũ vtriusꝙ relatiõis ad hoc s. ꝙ taꝫ idẽtitas ꝙ̃ similitudo sit pfecta. Si eñ ꝑ impossibile pater haberet diuinitatẽ maiorẽ ⁊ filius minorẽ: esset quedã idẽtitas ibidẽ. sed q2 fundamẽtũ nõ haberet eãdẽ magnitudinẽ non esset ibi pfecta idẽtitas: q2 non cũ eq̃litate. Cõsilr duo habẽtes sciaꝫ maiorẽ ⁊ minorẽ sunt aliq̃ mõ siles sꝫ nõ pfecte siles: q2 nõ eq̃les in scia in q̃ assimilant. magnitudo igit eadẽ cuiuscũꝙ fundamẽti siue idẽtitatis siue silitudinis dat cuicũꝙ idẽtitati ⁊ similitudini ꝙ ipsa sit pfecta eq̃litas. ergo dicit modũ silitudinis ꝙ ipsa sit pfecta: ⁊ modũ idẽtita-

tis:qꝛ ꝙ ipa sit pfecta sic̄ magni tudo eadē:dicit modū fundamē ti.s.ꝙ ipsum sit perfectum.

Ultimo in isto articulo viso de magni tudine vidēdū est q̄ est vnitas:q̄ (vt ꝑus dictū est)vr̄ requiri siue p se siue quocūqꝫ mō i fundamē to equalitatis.Et est sciēdū ꝙ si

O vnitas magnitudis alicubi sit realis:⁊ realr̄ hec ē verissime est realis: qꝛ hec vnitas ē numeral' siue singularis magnitudis in duob⁹.i alijs nō ē vnitas nume ralis:lꝫ fꝫ aliq̄s forte sit vnitas aliq̄ vlis siue rōnis:de q̄ non cu ro mō.tn̄ certū ē ꝙ nulla vnitas veri⁹est realis ꝗ̄ vnitas nume= ralis:⁊ ꝙ ista sit ꝓprie in deo ali cui⁹ cōis oib⁹ꝑsonis dicit Dam. c.8.In oib⁹ inq̇t creatis hyposta sib⁹ ꝙ diuersuꝫ est recōsideraf. cōicatio aūt ⁊ copulatio ⁊ vnuꝫ rōne siue cognitōe cōsiderari:in sancta vero ⁊ incōpꝛehēsibili tri nitate ecōuerso est. illic eñ cōe q̄d̄ē ⁊ vnū recōsideraf. vnūq̄dqꝫ eñ hoꝝ se hꝫ ad alteꝝ nihilomi

t.c.9.⁊ 20. nus ꝗ̄ ad seipm̄:cognitiōe vero est q̄d diuisum. ¶Ad ꝓpositū ē ēt rō:qꝛ ex.10.met. vnū ⁊ multa imediate diuidūt ens.ꝙ̄ si ex nā rei i patre ⁊ filio sit magnitudo essentie vt ꝓbatū est:illa magni tudo vel erit vna vel plures nō plures:qꝛ nō alteri⁹ rōnis. patꝫ nec etiā plures eiusdē rōnis: qꝛ eadē essentia numero nō est ma gna pluribus magnitudinib⁹ eius dē speciei vel rōis ꝙ̄ breuiter ha bem⁹ cōclusionē pumā hui⁹ pri mi articuli.s.ꝙ equalitatis in di uinis ꝑut dr̄ fm̄ magnitudineꝫ est fundamētū reale⁊ ex natura

P rei quātū:ad q̄slibet q̄s reqrif ad fundamētum equalitatis: ⁊ hoc eque sicut in quolibet fun= damento cuiuslibet equalitatis siue magis in diuinis.

Restat nūc videre ꝺ eter nitate.pꝫ quidem ꝙ ipsa ē alicuius q̄ꝺ ē ibi ex nā rei.qꝛ ipsa est existētievt exñtia. Q exñtia aūt est ibi ex nā rei. alio= qn̄ nihil esset ibi exñs ex nā rei. hēmus ꝙ̄ aliq̄d ex natura rei cu ius est eternitas.sed opꝫ querē= re an ex nā rei cōueniat sibi eter nitas vt eternitas:vr̄ ꝙ sic:qꝛ si cut infinitas intēsiua dicit mo= dū intrīsecū essentie vt essentie: ita eternitas vt eternitas dicit modū itrīsecū existētie vt exñtie ⁊ tūc cū ibi sit exñtia ex nā rei si= cut ⁊ esse:pari rōne modus itrin secus illius:⁊ hoc ex nā rei sicut modus intrinsec⁹ alterius. Pro hoc est Diony.de diui.no.c.5. partis tertie.de⁹ non quodāmō est existēs.sed simplr̄ ⁊ circūscri ptiue totū esse accipit in seipso ⁊ ꝑaccipit:pp q̄ꝺ dr̄ rex seculoꝝ ⁊ sequif ip̄e est esse existētibus: ⁊ ipsum esse existentium. ⁊ exñs ante secula.ipse est enim euum euoꝝ qui est ante secula. Consi mili modo videf sibi attribuere euum euoꝝ:per q̄ꝺ intelligitur eternitas fm̄ ꝙ ipse est existens simplr̄ ⁊ incircūscripte.

Cōtra istud obijcif p il= lud Boetij.5.de ꝯso.ꝓsa.6.vbi vult ꝙ eternitas ē interminabilis vite tota simul R ⁊ pfecta possessio ⁊ similis snia hr̄ ab Ans.mon.27.⁊ fꝫ istā cor rigēda est snia Ricar.2.trini.9. Carere inq̇t initio ⁊ fine ⁊ omni mutabilitate dat eternū esse:sic supplēda ⁊ itelligēda ē ista snia fm̄ descriptionem predictā in q̄ ponitur vita que accipitur pro

exñtia actuali perfecta qđ Jo. 5. sicut pr̃ hʒ vitam in semetipso sic dedit ⁊c. hõ ergo ponit tanq̃ cõnotatũ: q: quasi subiectuʒ vel fundamentũ eternitatis: ⁊ illud certuʒ est esse in deo ex natura rei sicut exñtia pfecta: sed alia tria. s. intermiabilis qđ excludit desitionẽ: ⁊ tota simul qđ excludit successionẽ, ⁊ pfecta possessio qđ excludit depẽdẽtiã ⁊ pticipationẽ. illa cũ nõ videnẽ dicere vltra vitã nisi relationẽ positiuaʒ vel negatiuã. negatiuam qdẽ negatione terminatiõis: negatiõe successionis: ⁊ negatiõe depẽdẽtie ⁊ relationẽ positiuã potẽtialẽ vel aptitudinalẽ: q: intermiabilis vr̃ dicere posse per se coexistere cuicũq; duratiõi vel existẽtie tota simul sine variatione: ⁊ successiõe posse coexistere cuicũq;: pfecta possessio a seipso existere ⁊ nõ depẽdere in existẽdo. Si ḡ hec ẽ pp̃rijssima descriptio eternitatis quã inuenim⁹: ⁊ hoc est vnuʒ tm̃ ex nã rei. s. vita: tria aũt q̃ cõplẽt rõnẽ eius non sunt ibi ex natura rei vt vr̃: q: per se ĩportant vel negationẽ alicuius impfectionis extrinsece vel relationẽ aliquã aptitudinaleʒ vel potẽtialẽ ad aliqđ extrinsecũ: ⁊ nec sic nec sic est aliqđ eorũ ibi ex nã rei: ⁊ p ɔñs nec eternitas vt eternitas erit ibi ex natura rei. ¶ Hec cõclusio si cõcedit̃ potest r̃nderi ad illud qđ arguitur in cõtrariũ q̃. s. eternitas sit prop̃i⁹ modus existẽtie diuie: sicut infinitas essentie diuine. hec est negãda: q: si p ĩpossibile ẽẽntia diuina raptim transiret adhuc haberet taʒ essentia q̃ existẽtia modũ intrinsecũ. s. ĩfinitatẽ intẽsiuã: sed nõ haberet illa existentia eternitatẽ p quã intelligim⁹ infinitatẽ duratiuã: que vltra infinitatẽ intẽsiuã nõ addit nisi negationẽ deficiẽdi vel relationeʒ rõnis potẽtialitatis. s. coexistẽdi cuicũq; possi: que relatio nõ ẽ nisi rõnis. hoc pʒ hoc mõ: q: si angelus annihilaret̃ cras nõ hr̃et aliũ modũ intrinsecuʒ in nã sua q̃ si maneat in eternũ sicut manebit: ⁊ sʒ aliquos sine successione: q: illa negãt de euo: nõ est ḡ possibile vltra infinitatẽ intensiuã essentie vel exñtie q̃ infinitas dr̃ magnitudo siue sit hui⁹ siue illi⁹ intelligere ibi aliquã quãtitateʒ q̃ sit ibi ex nã rei. q̃. s. sit durationis ppetue: sed q̃cq̃d intelligit̃ supadditũ addit relõnẽ rõnis vel negatiõis. ¶ Uerũ est igit̃ q̃ exñtia hʒ modũ sibi intrinsecũ sicut ẽẽntia sʒ illud nõ est nisi ĩfinitas intẽsiua: eternitas aũt vt eternitas siue ĩterminabilis duratio vt interminabilis, duratio nõ ẽ ĩfinitas. ¶ Ad Dio. ɔcedo q̃ ex nã rei deus est exñtia incircũscripta: hoc ẽ ĩfinita intẽsiue ita q̃ magnitudo pp̃e exñtie ẽ ĩfinitas: ⁊ ita eẽt si p ĩpoẽ de⁹ statiʒ desineret eẽ. Sʒ qđ addũt vlteri⁹ q̃ ipse est euuʒ euoꝝ hoc est eterni⁹ vel eternitas: veꝝ qdẽ est hoc: q: sua exñtia hʒ repugnantiã ad desinere eẽ: ⁊ fundamẽtũ illi⁹ repugnãtie est ibi ex nã rei s. exñtia sed foꝛalis rõ repugnãtie ad desinere esse siue sit negatio desitionis siue necessitas coexñdi cuicũq; cõpossibili: hoc vltra illud qđ ẽ ex nã rei addit negationẽ impfectiõis vl̃ respectũ ad ex̃. nec Dio. dicit q̃ ibi ex nã rei est euũ euorũ sicut est exñs. sicut fm̃ Aug. dicim⁹ deũ eẽ magnũ esse sapiẽtẽ bonum ⁊c. sicut frequẽter

2. de aia. t. c. 37. doctrina singular; ⁊ expõ diffinitionis eternitati subtilissima.

Põderã vbũ q̃ intelligis.

S

frequēter dicit. Nō tñ ppter hoc
opʒ ꝙ illi ex natura rei ↄueniat
hoc vel illud sine omi negatiōe
vel relatiōe rōnis. ¶ Quātū er=
T go ad istū articulū habet cuius
sit eternitas scilʒ existētie. ¶ De
ista eternitate an insit ex natu=
ra rei teneat altera via duarum
dictarū illa q̄ videt inquirēti p=
babilior. ¶ De vnitate eternita
tis tā𝔮̄ quātitatis fundātis eq̄=
litatis. ⁊ hoc sub rōne vnius: nō
opʒ hic aliter discutere 𝔮̄ dictū
est pri⁹ de vnitate magnitudis.

De tertio

scʒ potestate potestas ma
xime iportat relationē ad possi=
bile. et p ↄñs relationē rōnis: qꝛ
dist. 3. primi. (sicut alibi pbatū est) de⁹ ad ni=
hil aliud a se pōt referri realr. si
V ergo ptās vt ptās ponat funda
mētū quātū ad illud fundamen
tū non est ibi equalitas ex natu
ra rei. Si aūt accipiat potestas
pro illo ſm ꝙ iste respect⁹ dꝛ de
deo qđ forte est volūtas: qꝛ illđ
est absolutū: qđ est ṗncipiū oim
possibiliū. si volūtas vt volūtas
ponat ibi ex natura rei: de q̊ ta=
ctū est aliq̇d in ṗma qōne: sequi
tur ꝙ illud fundamētū qđ ē rea
le est ibi ex natura rei: sʒ tñ illđ
nō est fundamētum equalitatis
ſm ptātē vt absolute accipit: sʒ
vt accipit sub rōne ptātꝫ ad ob=
iecta extrinseca. Nā ſm volūta=
tē absolute pr̄ ⁊ fili⁹ nō sunt eq̄=
les nisi ſm magnitudinē intrin=
secā volūtatis. ⁊ illud est primū
ſm ꝙ attēdit equalitas. nō autē
tertiū. ſm ergo voluntatē vt ter
tiū sunt equales prout volūtas
est equale ṗncipiū possibiliū: ita
ꝙ equalitas ptātis est semp eq̄
litas ṗncipij vt ṗncipij. et p ↄñs
eo mō quo Aug. intēdit assigna
re equalitatē ſm ista tria semp
includit. in fundamēto eq̄litatis
tertie potestas vt ptās siue cau
salitas actiua. ⁊ cū illa nō sit ni=
si respect⁹ rōnis nū𝔮̄ fundamē=
tū qđ assignat tertiū eq̄litatis ē
X ibi ex natura rei. ¶ Sʒ obijcitur
ꝙ relatio nō pōt fundari in rela
tione. ergo nec eq̄litas in ptāte. pri
mū pbat: qꝛ si sic: eēt pcessus in
infinitū. tū p Augu. 7. de trinit.
Primo oē qđ relatiue dꝛ ē aliq̇d
excepto relatiuo. ergo opʒ reduce=
re ad aliqđ absolutū. ⁊ opʒ rela
tionē fundari in aliquo absolu=
to. ¶ Diceret forte ꝙ antecedēs
nō est verū: qꝛ. 5. geome. diffinit
Euclides pportionabilitatē sic.
Proportionabilitas est similitu
do duarū pportionū. Similitu
do ista dicit relationē formalr: ⁊
est pportiōis ⁊ pportiōis vt duo
rū fundamētoꝝ similium. ppor
tio aūt manifeste iportat relōnē
¶ Sʒ q̇cq̇d sit de hoc ad pposi=
tū pōt dici ꝙ relō rōnis pōt bñ
fundari i relōne rōnis: sicut ista
est vera loquēdo de intētiōibus
scđis. gen⁹ est spēs. hec intentio
gen⁹ cōcipit sub intētiōe vniuer
saliori 𝔮̄ spēs qđ est vniuersale.
⁊ cōcipit sicut differēs specie ab
hac intētiōe spēs: ⁊ ab hac q̄ est
differētia: ⁊ nō hʒ sub se p se in=
feriora nisi numero differentia.
Nā hec intētio gñis in colore ⁊
illa in aīali non differūt nisi nūe
ro solū. Fūdat ergo hec intētio q̄ ē
spēs i hac intētiōe q̄ est genus. ⁊ de hoc
rō hui⁹ possibilitatis in relatio= vide
nib⁹ rōnis ē ista: qꝛ oē illđ pōt eē 14. q̄ō
fundamētū relōnis rōnis qđ ip nē vni
sa rō pōt cōparare ad alia. pos= uersa=
sum autē relationē rōnis intelli liū hu
gere ⁊ eā ad aliā cōparare. ergo il= ius.
la scđa relatio fundat in relōne

prima.relatio aũt equalitatis q̃
fundatur in ptãte est tñ relatio
rõnis sicut illud in fundamento
est tantum relatio rationis.

De scđo articulo principali tria dico.

A ¶Primo q̱ equalitatis in diui-
nis extrema sunt realiter distin
cta. ¶Scđo q̱ ipa etiã reqrit di
stinctionẽ realem extremoꝝ illo
rũ. ¶Tertio q̱ ipsa nõ qualiter
cũq̱ reqrit: puta cõcomitãter: sꝫ
preexigit illã distinctionẽ. ¶Pri
mũ ptꝫ: qꝛ psone dicuntur equa
les ista equalitate vna alteri. nõ
autẽ dr̃ essentia equalis sibi vel
psone vel ecõuerso. persona aũt
a psona distinguiẗ realr. ¶Secũ
dũ pbaẗ p auctoritatẽ hil'. q̃ di
cit. 3. de tri. Silitudo sibiipsi nõ
est. Si aũt silitudo nõ reqreret
distinctionẽ extremoꝝ posset ali
quid idẽ esse sibi sile: sicut est de
identitate. idẽ eñ est sibiipsi idẽ
p eo q̱ idẽtitas nõ reqrit extre-
moꝝ distinctionẽ. ¶Hoc aũt pro
baẗ auctoritate Augu. 6. de tri.
c. 9. vbi vult q̱ in filio est prima
equalitas. Si aũt equalitas nõ
reqreret distinctionẽ extremoꝝ:
posset pr̃ eẽ equalis sibi. ꝛ p con
sequẽs cũ pr̃ sit pór origine filio
prima eq̃litas eẽt in pr̃e. nũc au
tẽ p tanto dictũ Augu. est verũ:
qꝛ nõ est ibi equalitas nisi inter
psonas distinctas: ꝛ iõ nõ est ibi
nisi genito filio. In ipo ḡ est pri
ma equalitas ꝛ terminatiue q̃. s.
pater est equalis sibi: ꝛ pma eq̃
litas quasi denoĩatiue vel rela-
tiue: que. s. nõ est ad terminũ ali
quo mõ subsequentẽ. ¶Tertiũ
pbaẗ. s. q̱ distinctio preexigitur
rõni equalitatis. Hoc pbaẗ rõne
fundata in auctoritate accepta
Joã. 5. Patrẽ suũ dicebat deum
equalẽ se faciẽdo deo: ꝛ innuit
talis demonstratio. Christus di
cebat ꝛ verissime patrẽ suũ deũ
esse: ḡ se faciebat hoc est se asse
rebat equalẽ deo. Cõicatio au-
tẽ pfecta nature nõ põt esse sine
cõicatione eius in ppria sua ma
gnitudine. ꝛ p ꝯñs nec sine eq̃li-
tate inter cõicãtẽ ꝛ illũ cui cõica
tur. Et q̱ ipa cõicatio siue gene
ratio q̃ importaẗ in hoc q̱ patrẽ
suũ dicebat deuꝫ: preexigaẗ ipsi
equalitati. Probaẗ p hoc: qꝛ qua B
lis ordo realis esset inter aliq̃ si
illa eẽnt distincta realiter talis
ordo est inter ea vbi sunt eadeꝫ
solũ distincta rõne. Hec rõ est su
peri⁹ sepe declarata. Nũc aũt si
eẽntie magnitudo differret rea-
liter ab ipsa eẽntia. essentia pór
eẽt realiter magnitudine. ꝛ p cõ
sequẽs cõicatio essentie cõicatio
ne sue magnitudinis. ḡ q̃liscũq̱
distinctio sit inter illa in pposito
tali nõ cõicatio essentie erit pór
cõicatione magnitudinis: et per
ꝯñs equalitate: qꝛ nõ est in alte
ro extremo nisi ẽm magnitudi-
nẽ cõicatã. ¶Scđo arguitur ad
idẽ: qꝛ pluralitas eiusdẽ ratiõis
necessario finita necessario pexi
git pluralitatẽ alteri⁹ rõnis ẽm
quã ipa determinetur. Ista fuit
declarata in solutiõe scđe q̃stio
nis. modo aũt equalitatis in p-
sonis diuinis pluralitas ẽ eius-
dẽ rõnis ꝛ necessario finita: ḡ ip
sa pexigit pluralitatẽ alteri⁹ rõ-
nis p quã ipa determinatur ad
certam pluralitatẽ. Ista plurali
tas alteri⁹ rõnis pexacta nõ põt
poni nisi in pprietate personali.
Minor quãtũ ad primã ptẽ. s. q̱
eq̃litatis in psonis diuinis ẽ ali
qua pluralitas. pbaẗ: qꝛ relati-
ue opposita necessario sunt di-

distincta: et per consequens plura: et cum relationes in eis sint rones oppositionis: ille eque vel multo magis erunt opposite et distincte. et si idem non pot esse simile sibi vt. s. dictum est secundum Phil. multomagis equalitas in vno equali est distincta ab equalitate in alio equali. Alia ps mi. s. quod illa e eiusdem ronis satis e euidens: quia sic est in qualibet equalitate. Tertia ps mi. s. quod est necessario finita. pz quia alioqn possent ee infinite equalitates in diuinis: et per consequens necessario eent. Et si instet quod maior propositio est vera de pluralitate reali et non alia. si aut minor sic accipiat pluralitatem equalitatum ee realem in diuinis: tunc petitur principium. Contra. hec maior est vera de quacumque pluralitate siue rei siue ronis. Minor etiam probata e qualitercumque sit. s. quod necio e pluralitas: quia non solum in relationibus realibus non pot ee eadem relatio realis in vtroque extremo. sed alia et alia: immo hoc verum est in relationibus secundum ronem. Quis enim relationes ronis sint diminute entitatis respectu relationum realium. tamen in sua entitate habent oppositionem et distinctionem correspondentem sue entitati: vt pz in exemplo. satis conuenienti. relatio enim cause vt di de deo est tantum ronis: et tamen ipsa cum suo modo oppositionem et incompossibilitatem tantam hz ad causatum sicut paternitas ad filium. non enim petitur conclusio in mi. accipiendo in min. quod ista sit pluralitas realis: sed tamen accipitur generaliter quod sit distinctio equalitatis in relatiuo et suo correlatiuo. quod verum est siue relatio sit realis siue ronis: et est pluralitas necessario finita et eiusdem ronis. Sequitur quod conclusio: quod necessario perexigat aliquam di-

Bb

stinctionem alterius ronis per quam determinetur: et non inuenitur talis alterius ronis: nec realis: nec ronis: nisi pluralitas proprietatum personalium. Iuxta istud pz correlarium: Cc scilicet quod demonstratione propter quid relationes comunes concluduntur. de personis diuinis per relationes originis: sicut dictum e in secundo articulo prime questionis: quod per proprietates essentiales concluduntur de personis habentibus illas proprietates personales propter quid: vtpote per memoriam perfectam propter quid concluditur de persona habente talem memoriam a se quod sibi conuenit dicere verbum perfectum. et per voluntatem perfectam concluditur quod habenti eam a se conuenit spirare: quemadmodum concluderetur si memoria differret a dicere: et volutas a spirare. ita in proposito comparando relationes personales ad comunes est similis processus: quia si differret realiter habere istam naturam eandem per generationem: et esse idem: vel per generationem habere magnitudinem eandem et esse equalia. sicut per hoc quod est. a. producere. b. perfecte in perfecta magnitudine demonstraretur equalitas. a. et. b. ita vbi e differentia qualiscumque ronis semper maneret idem ordo conceptuum quantum ad noscibilitatem: et per consequens idem ordo scibilitatis.

Contra dicta

in isto articulo obiicitur dupliciter. Primo contra conclusionem. Secundo contra illam tertiam probationem de preexigentia illa. Contra primum sic equalitas aliquorum non est nisi relatio secundum magnitudines eorundem commensuratas inter se: non est ergo equalitas eorum: nisi secundum plures magnitudines adinuicem commensuratas. ergo cum secundum magnitu-

Tho. 1. p. q. 7. ar. 1 primo scrip. dis. 31. Queserent h. 1 pte. q. 77. et 28. et henri. et alios.

dinē essentie δ₂ eē psonaꝝ equalitas: cū hic nō possit eē pluralitas rei. ſ₃ tm̄ rōis: op₃ ꝙ magnitudo bis accipiat̄ ſm intellectū ad hoc ꝙ fundet eq̄litatē ſemel ſ. vt in hac pſona ⁊ ſemel vt i illa: ergo nō eſt diſtinctio fundamēti: q̄ reqrit̄ niſi p tm̄ iteratam actionē intellectus: ⁊ ita rōis tm̄ ¶ Preterea forma eiuſdē rōnis
t.c.49 nō diſtinguit̄ niſi p diſtinctionē₃ materie ex. 12. met. eq̄litas ē forma tm̄ eiuſdē rōnis: vt acceptū eſt in arguēdo ⁊ nō eſt ibi materia aliqua: ergo nū ē ibi alia et alia eq̄litas. nō ergo ē hic ſoluz nō diſtinctio fundamēti ſm primū argumētū: ſ₃ nec diſtinctio relōnū oppoſitarū ſm illō argumentū. ¶ Preterea tertio pbat̄ ꝙ nec ē diſtinctio extremorū in quātū ſunt extrema q̄ tm̄ reqrit̄. nā extrema nō ſunt extrema niſi inquātū termināt relōnē: non aūt termināt niſi inquantū hñt fundamētū eq̄litatis: ⁊ inquantū hñt illud non diſtinguuntur. ¶ Quarto ⁊ vltimo. ꝙ cōuenit perſonis diuinis ſm ſubſtātiam nō diſtinguit̄. in eis. nūc aūt ſm Aug. 5. de tri. 7. q̄rimus ſm qd patri ſit equalis fili⁹. nō aūt ſm hoc ꝙ ad pꝛem δ₂ fili⁹. Reſtat q̄ vt ſ₃ illō qδ ad ſe δ₂ ſit equalis: hec Aug. hꝫ ergo hec mi. aſſumpta. ſ. ꝙ equalitas cōueniat perſonis ſm ſubſtantiam.

Iſtarū quatuoꝛ rōnum tertia₃ confirmat pꝛimā ⁊ quarta ſcdam. ⁊ pñt tāgi p diſtinctis rōnib⁹. ¶ Pꝛia rō
hē. ql. 1. q. 1. vr̄ eē fundamētū vni⁹ opiniōis: ⁊ iō cōtra illō qδ accipit̄ in ea p fundamēto. ſ. ꝙ equalitas realis reqrit diſtictas magnitudīes ⁊ cōmēſuratas arguit̄ pꝛio ſic.

Relōnes q̄ fundātur in aliq̄ fundamēto: vt ipſū₃ ē vnum nō magis reqrūt diſtinctionē ei⁹: q̄ ille q̄ fundant̄ in aliq̄ nō vt vnū ⁊ hoc loquēdo hicide equalr̄. ſ. quātū ad illō qδ ē eē relōnē realē: ſ₃ relōnes oꝛiginis fundātur in eēntia diuina nō vt vna. itaq₃ vnitas nō ē rō pꝛoxima fundandi: ⁊ relōnes cōes p oppoſitum fundāt̄ i fundamēto illo vt vnū eſt. ergo nō maioꝛē diſtinctionē reqrūt in fundamēto relōnes cōmunes vt ſint reales: q̄ relōnes oꝛiginis. ſ₃ iſte nō reqrūt ſ₃ oēs ergo nec ille. ¶ Preterea. eēntia ſm ſe ⁊ nō vt bis accepta ſm intellectū fundat diſtinctas relationes reales oꝛiginis p tātovt vr̄ q₂ ipſa vt fecūda in rōe pꝛincipij cōicatiui ⁊ termini cōicabilis ē infinita formalr̄: ſ₃ ipſa vt quāta virtualr̄ ē infinita formaliter: imo ipſa ē quātitas infinita: q̄ pari rōne ipſa vt ſic quāta pōt fundare relōnes cōes oppoſitas reales ⁊ nō tm̄ vt bis accepta per cōſiderationē intellect⁹ ¶ Preterea ꝙ addit̄ de quātitatib⁹ diſtinctis ꝯmēſuratis. Quero qd intelligit̄ p illō qδ ipſe dicit equalitatē realē non eſſe niſi ſm magnitudines ſic cōmēſuratas: aut em̄ p hoc qδ ē eē cōmēſuratas intelligit̄ rō formalis eq̄litatis aut aliqua rō preuia fundamētalis. ¶ Si pꝛio mō eſt manifeſta petitio: nō ē realis cōmēſuratio. ergo nō ē realis equalitas. ¶ Si ſcdo mō nō vr̄ pbabile ꝙ ſit rō in fundamēto pſuppoſita equalitati. imo cōmenſuratio actualis vr̄ eſſe poſterioꝛ eq̄litate: q₂ vr̄ ipoꝛtare coextēſionē ⁊ applicationē aliquoꝛum equaliū: ⁊ modū talē extēdēdi ſiue ha

bendi quātitatē ꝑm quā ꝑhr co=
extēdēdi ꝛ applicari ad hoc qḋ
sint cōmēsurabilia. Un̄ corpus
xp̄i in eucharistia nō ē cōmensu
ratū alicui hn̄ti quātitatē ſ; nec
cōmēsurabile potētia ꝓpinqua
sub eo mō quo h; ibi equalita=
tē: nō ē ꝫ argumētū aliquo mō a
priori. nō est realis cōmēsuratio
ergo non est realis equalitas:
¶ Ad argumētū igr̄ r̄ndeo ꝙ si
essent due magnitudines quarū
neutra aliā excederet haberēt
vltra rōnē quātitatis fundātis
Ee equalitatē vnitatē l; diminutā
ꝛ ꝑm q̄d. q̄n aūt ē in duob⁹ sup=
positis eadē magnitudo nume
ro: tūc cū distinctiōe extremoꝝ
est ibi vnitas simplr̄. hr̄ ꝫ sim=
pliciter extremoꝝ distinctio et
simplr̄ vnitas forme ꝑm quā re=
ferūtur. ꝛ ita verius ē ibi illḋ qḋ
requirit ad relationē ɔmunē ꝙ
si nō esset vnitas forme in extre
mis nisi ꝑm quid: nam relo cōis
hoc h; generale cū alijs ꝙ relo
reqrit distinctionē extremorum
ſ; hoc h; spāle ꝙ reqrit vnitatē
fundamēti: negāda est ergo illa
ꝓpositio ꝙ equalitas non ē rea
lis nisi ꝑm plures magnitudines
imo illa q̄ ē ꝑm pluresmagnitu
dines est ꝑm quid eq̄litas rea=
lis: q2 ē ꝑm vnitatē magnitudis
ꝑm q̄d: ergo vbi ē vna magnitu=
do simplr̄ ꝓpter equalitatē sim
plr̄ ꝛ realē nō op; ꝙ illa vnitas
sit bis accepta vt rō fundādi: q2
iterata acceptio nihil adderet
ad illḋ qḋ ē rō fundādi: sed ma=
gis distraheret totū: imo tm̄mō
arti. 2. sufficit ꝙ ipsa realiter sit vna ha
f. c. 49 bita in extremis realr̄ distinctis
¶ Ad secundum de illa propo=
sitione maiori dictum est in que
stione secunda et exposita ē in-
tentio ph̄i. 12. meta. quomodo
nō accipit materia ibi ꝓ mate=
ria receptiua forme: ſ; pro quo=
cunq; qḋ ꝑexigit ipsi forme ꝑm
cui⁹ pluralitatē determinat ipa
pluralitas in ipsa forma: ꝛ hoc
mō equalitas h; materiā: quia
pluralitas equalitatis necessa=
rio preexigit pluralitatē alteri⁹
rōnis ꝑm quā necessario deter=
minatur ad certā pluralitatem:
vt p; in tertia cōclusione isti⁹ ar
ticuli q̄ ē ꝙ equalitas preexigit
relatiōes originis. ¶ Ad tertiū
cū dr̄ extremū inquātū extremū
terminat pōt diuersimode intel Ff
ligi ista reduplicatio: vel q2 re=
duplicat relatiuū qḋ dr̄ opposi=
tū vel correlatiuū. vel reduplica
tur rō formalis vltima qua. s. vl
tīmate formalr̄ ē relatiuū vl̄ cor
relatiuū: vel ꝙ reduplicat ratio
formalis nō vltima ſ; fundamē
talis quasi p̄ula. ¶ Primo mō ꝛ se
cūdo maior ē vera: ꝙ. s. extremū
iquātū extremū op; realr̄ disti=
gui ab extremo. Tertio mō fal=
sa est: ꝛ solū illo mō minor ē ve=
ra. vn̄ ꝓbatio q̄ accipit ꝙ extre=
mū inquātū ē extremū terminat
Adhuc ibi li inquātū h; tātā re
duplicationē quātā prius: ꝛ so=
lūmodo in tertio sensu ꝓbatur
per hoc ꝙ terminat inquātū h;
in se fundamētū. ¶ Ad quartū
dico ꝙ hec ꝓpositio: ꝑ;. q̄n fit cō
paratio ad p̄dicatū respectiuum
nō semp notat suū casuale esse
rōnē formalē vltimatā inheren=
tie p̄dicati. ſ; cōmuni⁹ vel saltē
cōiter notat ipm eē rōnē funda=
mētalē: dico eni for. ꝑ; albedinē
eē similē pla. cū tn̄ albedo nō sit
rō formalis prima eēndi similē
pla. ſ; siīitudo eēndi sitē;: sicut
albedo eēndi albū: pro tāto tn̄

hoc cōcedit: q: albedo ē rō fundamētalis silitudinis. dico tunc φ aug. itelligit ibi φ eq̄lis ē pri fili⁹ ſm ſubstātiā: q: p̄rnitas ⁊ filiatio nō ſunt ꝓprie rōes fundamētales ipsi⁹ eq̄litatis: ſ; aliqd qđ ē cōe eis ⁊ aliqd qđ est ad ſe: qñ ḡ accipit in ma. illō qđ dr ſm ſubstātiā in ꝑſonis nō numerat in eis: iſta ē vera ꝓut li ſm: notat ꝓximā rōnē formalē: ⁊ ſic minoꝛ ē falſa: nec ad intētionē Augu. ſ; tm̄mō intelligit ꝓut caſuale hui⁹ ꝓpoſitiōis ſm. notat eſſe rō fundamētalis reſpectu relatiōis q̄ p̄dicat. ¶ Et ſi obijciat. q̄re ḡ pr nō dr pr ſm ſubstātiā cū ſubstātia ſit rō fundamētalis reſpectu p̄rnitatis: ⁊ imediati⁹ q̄ reſpectu equalitatis ꝑte? ¶ Dici pōt φ cū dr ſm ſubstantiā ibi accipit ſubstātiā ꝓut ē vna. ē āt fundamentum vtriuſq; relōnis vna q̄dē exñs: ſ; nō vt vna: imo vt vna i trib⁹ ē fundamētū eq̄litatis: ipa aūt q̄ ē vna ⁊ nō vt vna in trib⁹ ē fundamētū p̄rnitatis ſiue filiatiōis. imo vt ſcđs in rōe ꝑncipij ⁊ termini cōicabilis q̄ſi ꝓximo fundat. ¶ Aliter pōt dici logice φ nihil dr vere ꝯpetere alicui ſm. a. ſi. a. ſit rō trāſcēdēs: et hoc ſiue ſit rō formalis ſiue fundamētalis: vñ hec ē falſa. ſoꝛ. ē coloꝛe ē alb⁹. hec aūt ē vera ſoꝛ. ſm albedinē ē alb⁹. n̄ūc aūt eēntia ē rō fundamētalis p̄rnitatis ē tñ trāſcēdēs ſ; eq̄litas rō fundamētalis nō trāſcēdēs ſ; adeq̄ta. ⁊ iō ſm logicā Aug. ꝓprie locut⁹ ē vt hec ſit vera. aliq̄ mōꝛ pater ſm eēntiā eſt equalis. q̄do iſta nō ē vera: ſ; eēntiā ē pr: imo iſta ē vera. ſm memoriā eſt pater: q: iſta rō fundamētalis ē adequata relationi illi.

Difficultas notabilis.

Sg

Scđo cōtradicit hiſq; dicta ſunt in ſcđo arti. de ꝑexigētia. Dicit eñ qđ equalitas nō ē aliqua realis relatio diſtincta a perſonalib⁹: ſ; in ſuo intellectu includit illas ⁊ eēntie vnitatē ⁊ hoc ſic deducit. In diuinis nō eſt cōſiderare niſi eſſentiā ⁊ relōnes reales quib⁹ fit diſtinctio idē aūt ad ſe nō refertur. nec relatio refert ad aliā relationē ꝑ aliquā relationem aliā. Cū eñ dr φ paternitas oponit relatiue filiationi oppoſitio nō ē relatio media iter filiationē ⁊ paternitatē q: iſto modo relatio multiplicaret in infinitū ⁊ iō equalitas vtruſq; importat. ſ. ⁊ perſonarū diſtinctionē ⁊ eēntie vnitatē: q: ex hoc ſunt equales q: ſunt eiuſdē ſiue vni⁹ magnitudinis. includit ergo equalitas in ſuo intellectu ⁊ relationes diſtinguētes ⁊ eēntie vnitatem. ¶ Contra iſtđ. ſi eñ intelligatur ꝑ ſe includere ⁊ nō tñ q̄ſi materialiter ſiue ꝑexigēdo hoc vr falſum. primo q: eēntia ⁊ relatio nō faciūt cōceptū ꝑ ſe vnū null⁹ eñ cōcept⁹ vnus ē ꝑ ſe ad ſe ⁊ per ſe ad alterū. equalitas aūt vr hre cōceptū per ſe vnum. ¶ p̄terea. qđ ꝑ ſe includit altera alteri⁹ rōnis nō ē ꝑ ſe eiuſdē rōnis: eq̄litas aūt ē ꝑ ſe vni⁹ rōis in patre ⁊ filio. ergo nō includit per ſe relationes oꝛiginis iſtarū perſonarū. q: ille relationes ſunt alterius rōnis.

Th. in 1. ſcripti diſ. 3. vide p̄rio reportationū di. 31. q 2. arti. 3. ad ꝓpoſitū.

Dico ergo φ equalitas fundamētalr importat eēntiā: ꝑexigitiue aūt relōnes perſonales: ſ; nec nec per ſe hoc vel illud importat: ſ; per ſe iportat relationē aliquā et alterius rationis a

relationibus originis q̄ relatio h3 idē fundamētū remotū quod alia relatio h3 fundamētū propinquū. ꝛ ſm hanc relationē cōmunē perſone cōſtitute per relationes originis referunt. ¶ Et per hoc ad argumētū ꝯcedo enī ꝙ ſ3 equalitatē eēntia nō refertur ad ſe neq3 etiā ſm equalitatem paternitas refertur ad filiationē: ſ3 nō ſequit: ergo paternitas nō eſt alia relatio ab equalitate: imo ſm equalitatē refert pater habens eēntiā ꝛ paternitatē ad filiū: nec apparet probabilitas in iſta ꝯña equalitas ē relatio alia ab illis originis: ergo ſm illā vel idem refert ad ſe vel relatio ad relationē oppoſitā: imo qꝺ plꝰ ē ſ3 pħnitatē nec refert idē ad ſe nec relatio ad relationē oppoſitā: ſ3 relatiuū ad correlatiuū3 oppoſitū. ꝛ ſic ē in ꝓpoſito: niſi ꝙ ibi relatiuū conſtituit pꝛio per relōnē qua refertur: hic aūt tm̄ denominat a relatione q̄ refertur q̄ſi a ductitia.

De tertio

articulo dico ꝙ iſta relatio q̄ ineſt extremis iſtis ineſt ſm fundamētū qꝺ ē in eis ex natura rei. Et hoc ꝓbatur duplici auctoritate euangelij: ꝛ duplici auctoritate Aug. ꝛ duplici rōne ¶ Pꝛia auctoritas ē Joā. 5. piꝰ allegata: patrē ſuū dicebat eſſe deū equalē ſe faciēdo deo: q̄ enī neceſſitate ꝛ realitate pf genuit filiū eadē genuit ſibi equalē: dicēte Auguſtino cōtra maximu3 li. 3. c. 2. vel. 29. Si dicimus inq̄t ꝙ pf maioꝛ eſt filio: q2 pater genuit: filius nō genuit: cito reſpōdebo. imo ideo pf maioꝛ nō ē filio: q2 equalē genuit filiū. ꝛ hoc iudei ceci intellexerūt ſm ꝙ ꝓtractat Chꝛyſo. ſup Joā. 5. quia xp̄s in dicēdo ſe filiū patris dicebat ſe ex hoc eē equalē patri. ꝛ hoc iteru3 pꝛobat ex ſcḋa auctoꝛitate euāgelij ꝛ ſcḋa auguſtini. Jlla euāgelij ē Joā. 10. qꝺ dedit mihi pater maiꝰ oibꝰ ē et verbū aug. huic cōſonās eſt. 15. de tri. c. 14. pater inq̄t genuit filiū per oīa equale3 ſibi. non enī ſeipſu3 integre perfecteq3 dixiſſet ſi aūt minꝰ aut amplius eſſet in verbo q̄ in ſeipſo. ¶ Ex iſtis foꝛmat talis rō perfectiſſima cōmunicatio non ē niſi ꝑfectiſſimi termini cōicabilis ꝛ in perfectiſſima magnitudie ſm quā oino ſit eq̄lis ꝓductꝰ ꝓducēti. Si ḡ ex natura rei cōicatio illa in generatiōe diuina ē neceſſario ꝑfectiſſima ſicut terminꝰ perfectiſſimus cōmunicat in magnitudine ꝑfectiſſima qua dat filio ꝙ ē maius oībus ſicut ipſe dicit ſic ex natura rei data ē ſibi equalitas ipſi patri habēti eādē eēntiā in eadem magnitudine. ¶ Huic cōcoꝛdat tertia auctoꝛitas ſcripture q̄ ē ad phyl. 2. nō rapinā arbitratꝰ ē eē ſe equalē deo. Et cū hac tertia auctoritate concoꝛdat Aug. ſuper Joā. homil. 17. ſuper illud equalē ſe faciēs deo S3 nō iḡe ſe faciebat equalē: ſ3 ille illū genuerat equalē: ſi ipſe ſe faceret equalē deo caderet in rapinā. Aug. vult dicere non ſe fecit eq̄lē deo rapiēdo vel vſurpādo eq̄litatē ſ3 faciebat. i. aſſerebat ſe equalē deo pp̄ hoc qꝺ dixit ſe natū ex deo: vñ dicit ibidem. xp̄s equalis patri natus ē Unde ſic illum cōmēdat apoſtolus q̄ cu3 in foꝛma dei eſſet non rapinā arbitratus eſt ſe eſſe eq̄lem deo. quid eſt non rapinam

arbitrat⁹ nisi q̄ nō vsurpauit eq̄litatē dei: sed erat in illa in q̄ natus est vn̄ p̄misit ante. Ecce inqt intelligūt Judei qđ nō itelligūt Arriani: q̄ dei filiū inequalē pr̄i dicūt: nec Judei intellexerūt patrē eē equalē filio: s; tm̄ itellexerūt in verbis: q: talis cōmēdaretur fili⁹ q̄ equalis esset patri. Ex olbvistis verbis scripture ꝛ Augu. vr̄ haberi q̄ sicut p naturalē gn̄ationē cōicata est filio natura eadē ꝛ magnitudo substantie: sic ꝛ eq̄litas. ¶ Ad conclusionē istā rō p̄ma est ista: si eēt alia magnitudo in p̄re et in filio s̄m Arrianos: fili⁹ eēt minor p̄re minoritate q̄ eēt relatio realis ꝛ nō tm̄ rōnis. relatiōes eñ de p̄mo modo fundate sup quātū nō vt vnū sunt reales: iō magis vel eq̄ si eadē magnitudo cōicatur erit
21 equalitas realis. ¶ Scđa rō est que quasi cōfirmat istā: q: nō vr̄ pbabile q̄ oppositū imperfectū sit in entib⁹ ex natura rei: ꝛ non possit ibi esse oppositū pfectū ex natura rei. Nūc aūt eq̄litas ē oppositū pfectū: ꝛ ieq̄litas oppositū impfectū s̄m Augu. de quātitate aīe: vbi loq̄tur ad discipulū sic: eq̄litatē iquit ineq̄litati iure anteponis: nec q̄sq̄ est vt estimo humano sensu pditus cui illud nō videat. Nūc autē in entib⁹ est pfecta iequalitas: q: maioritas et minoritas ex natura rei ꝛ realis. ḡ vr̄ irrōnabile q̄ i entib⁹ nō sit pfecta eq̄litas realis ꝛ ex natura rei: nusq̄ aūt est pfecta nisi in psonis diuinis: q: nusq̄ alibi est magnitudo pfecta. ¶ Cōsilr posset argui de idētitate ꝛ diuersitate: q: idētitas est extremū sine oppositū pfecti⁹: est autē s̄m multos aliq̄ diuersitas pfecta i entib⁹ q̄ sit relo realis: ḡ aliqua idētitas pfecta q̄ sit relo realis. nusq̄ aūt ē ita pfecta sicut i psonis diuinis. illa eñ que ē eiusdē suppositi ad se nō ē relatio realis. illa aūt q̄ est in creaturis alteri⁹ ad alterū nō ē pfecta: q: nō ē ibi nisi diminuta vnitas. ¶ Ex his trib⁹ articulis cōcludit solutio q̄nis. si eñ s̄m cōem snīam relatio realis nō req̄rat nisi ista tria. primū fundamētū reale: qđ sc; sit in re ꝛ ex natura rei. scđm et extrema realia ꝛ realiter distincta. tertiū ꝛ q̄ ipa ex natura rei insit extremis absq̄. s. ol cōsideratiōe intellect⁹ vel absq̄ operatiōe potētie extrinsece. ꝛ ista tria cōueniūt eq̄litati i diuinis eque sicut cuicūq̄ eq̄litati i entibus. vel magis vt p; de se i articulis p̄missis. seq̄tur q̄ hec equalitas erit relo realis sicut alia q̄cūq̄ realis: ꝛ mag̃ ista q̄ q̄cūq̄ alia.

Epilo gusno tabil.

Ad primū argumētū principale

pz ex p̄ma snīa q̄ ponit de magnitudine i p̄mo articulo: q: nō est illa magnitudo molis s; pfectiōis: ꝛ sic de⁹ ē magn⁹ s̄m Augu. nō sine q̄cūq̄ magnitudine: q: eēt cōtradictio: nec p ph̄s sine quātitate q̄cūq̄: s; ē magn⁹ vno mō sine quātitate: alio mō non. ¶ Ad scđm argumētū pz q̄ magnitudo nō numerat rn̄dēdo ad primā obiectionē ꝯ dicta i scđo articulo. ¶ Tertio arguit sic: illa relatio nō iest ex natura rei q̄ eq̄ inesset si inesset ex sola ꝯsideratiōe intellect⁹ circūscripta existētia reali: s; circūscripta p ipossibile existētia reali diuinarū psonarū: posita tm̄ sola ꝯsideratione in intellectu earū: adhuc intelligit equalitas: queadmodū

Am

nsic in entibus rõnis intelligit q̃ nõ excedunt se sm suã entitatẽ: equalitas ꝙ psonarũ nõ necessario reqrit existẽtiã realẽ psonaꝝ sic qn sine ea possit intelligi esse. Rñdeo qꝺ oino necessario ꝯsequit aliqd sicut existens siue sm existẽtiã cõseqtur illꝺ vt existẽs ita ipm vt itellectũ necessario cõ sequit illud vt itellectũ: vt quẽadmodũ ad hoiem realr existẽtẽ cõseqtur ipm eẽ risibilẽ existẽter: ita si intelligat hõ siue sit: siue nõ sit: necessario intelligit risibile cõsequẽs ipm in itellectu: nec tñ seqtur: ꝙ risibile nõ sit et passio realis: ita hic ꝓpter necessariam cõsecutionẽ eqlitatis ad supposita distincta in natura diuina: siue illa existãt eqlitas cõuenit eis existẽter: siue illa intelligãtur circũscribẽdo existẽtiam vel abstrahẽdo ab existẽtia i intellectu consequit eqlitas. Ad formã ergo argumenti dico ꝙ illa maior q̃ accidit relationẽ non esse realẽ q̃ cõpetit extremis habẽtibꝰ oino eẽ rõnis: cõcedi põt si intelligat ꝙ eis tñ cõpeteret: vt habẽtibꝰ eẽ rõnis. ſꝫ sic minor est falsa, nõ em tãtũ ꝯuenit istis vt habentibus esse rationis sed esse reale, ꝛ ideo realiter.

Questio. VII.

Visodehis que conueniũt deo p cõparationẽ ad intra ꝛ specialr de his q̃ importãt respectũ psone ad psonã. restat videre de his q̃ cõueniũt deo per cõparationẽ ad extra: siue que importãt respectum dei ad creaturas. Et primo de respectu põt eẽ difficultas. Uno mõ quãtũ ad extremũ cui cõuenit. Scꝺo mõ quãtũ ad extremum siue obiectum qꝺ respicit. De respectu ad extra quantũ ad illꝺ cui cõuenit duo sunt q̃si ta. Prĩo de illo extremo i gñali. Scꝺo i spãli. pma qõ est ista.

Utrum deũ eẽ oipotẽtẽ possit nãli rõne ꝛ necessaria demõstrari? Et hoc in generali intelligẽdo nõ descẽdẽdo ad aliquã psonã in speciali. Scꝺa q̃stio est specialr cõparãdo ad vnã psonã: vtrũ vꝫ pr vel filius in diuinis habeat aliquã causalitatẽ ꝓpriã respectu creature? Ad primũ sic ꝓcedi tur: videt primo. ꝙ deũ esse oipotẽtẽ possit naturali rõne demõstrari: qꝛ naturali ratione demõstrat deũ esse infinite potẽtie. ergo ꝛ omnipotẽtie. Añs ꝓbat: qꝛ phs ꝓbat. 8. phyſ. deũ esse infinite potẽtie ex hoc ꝙ mouet tẽpore infinito. Probo ꝯñam. infinita potentia nõ põt ab aliq̃ potẽtia excedi: nec intelligi excedi: qꝛ tũc aliqua posset eẽ maior illa: ꝛ ita illa nõ eẽt infinita: ſꝫ ois potẽtia que nõ est oipotẽtia põt intelligi excedi a potẽtia q̃ ẽ oipotẽtia. Ad oppositũ si potest demõstrari deũ esse oipotẽtẽ. ergo ꝛ deũ posse generare filiũ. cõsequẽs est falsum: qꝛ ẽ mere credibile: ꝛ p ꝯñs nõ naturali rõne demõstrabile. Cõsequẽtia ꝓbat p Augu. ꝯ Maximũ lib. 3. ca. 7. vbi arguit sic. Si pr non genuit filiũ sibi equalẽ: aut quia nõ potuit: aut qꝛ nõ voluit. Et vlteriꝰ arguit: si nõ voluit eũ inuidũ dixisti. si nõ potuit vbi est oipotentia dei patris? Uult ergo arguere. si pater nõ potuit gignere filiũ sibi equalẽ nõ fuit oipotens.

T. cõ. 78. et 79. ꝺ 12. meta. t. c. 41.

ergo ex opposito si est oipotens pōt gignere filiū sibi equalem:⁊ ita si antecedēs est demōstrabile et cōsequēs. ¶Preterea. si sic ergo posset demōstrari deū posse creare oē creabile. Cōsequēs est falsum: q2 angelus est quoddā creabile:⁊ tñ nō pōt demonstrari naturali ratiōe vt videt: q angelus sit ab eo creabilis: q2 phs sequēs rōnem naturalē nō posuit itelligētias creatas a deo imo eas necessario a se posuit: hoc est non ab alio effectiue. 12.
t.c. 41 meta. c. 5. Ubi postq ostēdit substātiā separatā nullā hēre magni
t.c. 42 tudinē p hoc mediū: q2 h3 potētiā īfinitā: et infinita potētia nō pōt esse in magnitudine: querit vtrū ponēdū sit vnā talē aut plures?⁊ determinat q plures. Est ḡ nō solū fm ipm pma substātia immaterialis: s3 q̄cūq3 īfinita: et pari rōne est a se necessaria.

Hic premittēde

sunt due distinctiōes necessarie. ¶Et scdo iuxta mēbra distictionis soluenda est q̄stio. ¶Prima
t.c. 50. distinctio est nota ex. 1. Poster. q
A est q demōstrationū alia est pter qd: siue p causam: alia q2: siue p effectū. ¶Probat ista distinctio p rōnē: q2 oē necessariū verū: nō euidens ex terminis: hñs cōnexionē necessariā ⁊ euidentē ad aliud: vt necessarium euidēs ex terminis: pōt demōstrari per illud verū euidēs. Nūc autē aliquod verū necessariū nō euidēs ex terminis h3 cōnexionē necessariā ad aliqd verū acceptum a causa:⁊ aliqd adverū acceptum ab effectu. Nō solū eñ veritates de causis nō pñt eē sine q̄busdā veris de effectib⁹: s3 nec ecōuerso. Igitur pōt aliquod verum demōstrari p aliquod verū euidēs acceptū a causa.⁊ tūc ppter qd. vel p aliquod veru3 acceptū ab effectu:⁊ tūc quia. ¶Et videtur hic sed correlariū q pncipia immediata siue euidētia ex terminis: nō pñt demonstrari demonstratione q2: qd si verū est tūc q̄dā media vera inter prima vera et cōclusiones vltimas: ⁊ solū illa sunt demōstrabilia: q2 p vera vltima. qualiter autē verū acceptū ab effectu possit eē euidēs:⁊ tñ verū acceptū a causa non euidēs patere pōt: si aliqs ↄsideret modū illū acqrēdi scientiā. 1. meta. t. 2. Poste. p experientiā: q2 p experiētiā est frequēter notū de effectu: q2 est ex multis singularibus acceptis a sensu: ⁊ nondū scitur ppter qd. Ita est q2 illud non habet a sensu nisi mediāte vlteriori inq̄sitione. ¶Scda distinctio est de oipotētia. ⁊ illa psupponit cōfusum intellectū huius termini oipotētia: q̄ talis est q oipotentia nō est passiua: sed actiua: nō q̄cūq3: s3 causatiua. p hoc habet q ipsa est respectu alteri⁹ in essentia causabilis: q2 nō ē causalitas nisi respectu diuersi simpl'r. ergo est potētia respectu possibilis: nō q̄naliter vt opponit impossibili: nec etiā vt opponit necessario oī mō a se put cōuertit cū pducibili: sed respectu possibilis prout possibile idē est qd causabile: q2 termin⁹ potētie causatiue. includit etiā oipotētia quādā vniuersalitatē non quidē ipius potētie in se. nō eñ oipotētia ē q̄cūq3 potētia formaliter: q2 nō est potētia aliq̄ creature. S3 ista vlitas ē ipsi⁹ potētie nō simpl'r: s3 respectu huius.

In p°hemio T. vlt.

B

causabilis qđ est posse fiue creabile. vt sit sensus. oipotētia ē ipsa potētia actiua respectu cuiuscūqȝ creabilis. Et hoc pt itelligi dupľr. vno mō ꝙ sit cuiuscunqȝ creabilis imediate vel mediate. alio mō ꝙ sit cuiuscūqȝ creabil'z imediate saltē imediatione cāe. hȝ ētia alia cā actiua mediāte.

De scđo articulo videndū est đ demōstratione. ¶ Et pmo de demōstratione pp quid. ¶ Scđo de demōstratione qr. ¶ De demōstratione pp qđ sunt tres ꝯclusiones. ¶ Pma est ista. deū eē oipotētē vtroqȝ mō accipiēdo oipotētiaȝ est verū demonstrabile in se demōstratione pp qđ. ¶ Scđa conclusio. istud verū est demōstrabile viatori stāte simplr statu vie. ¶ Tertia cōclusio. istđ verū nō pt demōstrari viatori ex notis sibi nālr ꝛ de lege cōi. ¶ De demonstratiōe qr sunt due ꝯclusiones. ¶ Pma est ista: deū eē oipotētem oipotētia respiciēte imediate qđ cūqȝ possibile. lȝ sit verū: nō tñ ē nobis demōstrabile đmōstratōe qr. ¶ Scđa cōclusio. deū eē oipotētē oipotētia imediate vel mediate qđcūqȝ possibile respicientē pōt demōstrari a viatore demōstratione qr: sic ergo sunt qnqȝ cōclusiones ex quib⁹ integratur solutio questionis.

Prima cōclusio pbaſ sic. illud est verū demōstrabile in se pp qđ per aliud veruȝ prius generalr qđ ex terminis suis hȝ ꝙ sic posset demōstrari. tale est istud verū deus est oipotēs vtroqȝ mō. ergo maior ergo ꝛc. maior pȝ. qr tale verū est i se: qđ est ex rōe terminoꝝ. vñ illđ est in se verū notū p se qđ ex rōnibus terminoꝝ est per se notū. ex hoc sequiſ ꝙ tale verū in intellectu cōcipiente sic terminos sit per se notū. minor probaſ: qr verū illud qđ ex terminis suis est necessariū ꝛ mediatū: ex termis etiā hȝ ꝙ in se sit demōstrabile ꝓpter quid. tale verū est istud. deus est oipotēs: vtroqȝ modo intelligendo oipotentiā: probatio. pȝ enim ꝙ sit verū ꝛ necessarium. nec hoc hic probaſ: qr de hoc non est qō: sed tantūmō de modo quo illud verū possit ostēdi siue inotescere. ¶ Quod etiaȝ sit verū necessariū mediatū probatur dupľr. primo qualis est ordo realis inter aliqua distincta realiter: talis est ordo cognoscibilitatis inter eadē qualitercunqȝ distincta in esse cognoscibili. Nunc autē si esset distinctio realis inter naturā intellm: voluntatē ꝛ potentiā ad extra: esset talis ordo realis: ꝙ qr natura hȝ talē intellectū ꝛ talem voluntatē: ideo est sic potēs respectu talū ad extra: ergo qualitercunqȝ est hec distinctio semꝑ est ordo cognoscibilitatis talis: ꝙ qr nā diuina hȝ talē intellectū ꝛ taleȝ voluntatē: ideo hȝ talē potētiaȝ que est oipotētia. pȝ ergo ꝙ hoc verū necessariū habet medium: ꝛ qđ medium: qr intellectum vel voluntatē vel vtrūqȝ. ¶ Hoc idē scȝ qđ illud verum sit mediatum probatur secundo sic: qr omne verum necessariū vel est mediatū vel imediatum. illud aūt non est imediatum. ergo ꝛc. ꝓbatio mino. quia notionale immediatius videſ conuenire essentie qȝ illud qđ dicit respectum ad extra. vt habetur ex solutione pri

me q̄o̅nis.nūc aūt notionale nō ita imediate cōuenit essentie diuine sicut aliqd̄ essentiale. sicut ꝓbat̄ in solutione eiusdē q̄o̅nis q: dicere cōuenit ꝑ hoc mediuꝫ ꝙ est ꝑfecta memoria. ꝭ multo magis oīpotētia que dicit respectū ad extra nō ꝯuenit deo siue cuicūqꝫ persone diuine oīno imediate. ¶ Prima ꝓbatio istaꝝ duaꝝ posset hr̄e quādā declarationē annexā.que.s.potentia sit formalr̄ oīpotētia vel magis ꝓprie loquēdo imediatum fundamentū respectu oīpotētie. an.s. intellꝯ in deo an volūtas: sed hmōi explanatio nō ē ad ꝓpositū simplr̄ necessaria:q: ex vtroqꝫ mēbro eque habet̄ intentum.

Scd̄a cōclusio

sic.intelligit̄ ꝙ viator nihil hn̄s ꝙ repugnet statui vie nec simpliciter nec ēt ad tp̄s permanēs cuiusmodi ponit̄ raptus Pauli. pōt habere istā notitiā per mediū ꝓpter quid.deus est omnipotēs:itelligēdo de vtraqꝫ oīpotētia.hec cōclusio probat̄ sic.In quocūqꝫ intellectu pōt hr̄i conceptus simplex virtualiter includēs veritatē imediatā ⁊ vlteriꝰ mediatā:in illo intellectu haberi pōt notitia ꝑꝑ quid veritatis mediate.sed stante simplr̄ statu vie citra.s. omnē notitiā ꝑmanētē vel transeuntem:que.s.repugnat statui vie pōt hr̄i talis cōceptus virtualr̄ includēs istaꝫ. deus est oīpotens: ⁊ ēt virtualr̄ includēs suā imediatā ꝓcedētē. ergo ⁊c. minor ista quantum ad hoc ꝙ aliqs conceptus simplex virtualr̄ includit istā mediante aliq̄.alia imediata: pꝫ ex hoc ꝙ sīi ꝓbatione prime cōclusionis ostensuꝫ est istam esse mediatā. ¶ Sed restat hoc ꝓbare ꝙ talis ꝯceptus in intellu viatoris possit hr̄i stāte simplr̄ statu vie.hoc est citra cognitionē non tm̄ beatificā:sed etiā raptus. ¶ Hoc aūt probat̄ primo exemplo. ¶ Scd̄o ratione. ¶ Exēplo sic: aliquid intelligit̄ per accidēs sicut intelligit̄ homo intelligēdo albū vel risibile.vlterius aliq̄d intelligit̄ ꝑ se sed invlī vt intelligit̄ hō intelligēdo aīal. tertio intelligit̄ aliq̄d ꝑ se ēt in particulari.sed adhuc quodāmō cōfuse:sicut intelligo hoīeꝫ anteqꝫ intelligā diffinitionē: ⁊ quotcūqꝫ gradus ponant̄:q: lꝫ primꝰ gradus possꝫ distingui ꝑ absolutū ⁊ respectiuū: vltimꝰ tn̄ gradus cognoscēdi aliq̄d incōplexū cognitione scietifica siue preuia sciētie est cognitio diffinitiua: q: ipsa est cognitio ꝑ se in particulari distinctissima: excedēs ēt illā cōfusaꝫ cognitionē:de qua loq̄tur phs. i. T.c.5 physi. sustinēt autē hec ꝙ nomina ad rōnē ⁊c. Salteꝫ in hac cognitione diffinitiua habet̄ cōceptus euidenter ⁊ virtualr̄ includēs oēs veritates necessarias d̄ tali obiecto. ¶ Ex hoc arguit̄ sic. Cognitio distinctissima ꝓuia actui scie siue cōceptꝰ maxime euidēter includēs veritates principioꝝ ⁊ ꝯclōnū q̄ pōt hr̄i citra visionē clarā siue cognitionē ituitiuā eius obiecti sufficit ad habēdū scientiā de tali obiecto.Sꝫ quecūqꝫ cognitio de deo que sit citra visionē clarā vel cognitionē intuitiuā est simplr̄ possibilis statui vie.ergo talis conceptus pōt simplr̄ haberi de deo stante simplr̄ statu vie qui sufficiat ad cognoscēdū veꝝ cōplexum. hu

ius syllogismi maior' appet exeplo iā posito.⁊ cū hoc ex qdā distinctione inter intellectionē abstractiuā⁊ intuitiuā q̄ pōsita est qōne.6.artic.1. Et breuiter hoc repetit.qꝛ ⁊ si cognitio abstractiua possit eē nō exn̄tis eque sicut ⁊ exn̄tis: tn̄ intuitiua nō est nisi exn̄tis vt exn̄s est. Cognitio aūt hois abstractiua ⁊ diffinitiua p̄t esse nō exn̄tis ⁊ existētis. ptꝫ ex dictis ibi.⁊ pꝫ ex se.qꝛ ita habet̄ si res nō existat. sicut si existat. ꝫ illa cognitio diffinitiua est citra cognitionē intuitiuā obiecti diffiniti vl'is.minor etiā pꝫ ex dictis ibidē:qꝛ sola cognitio intuitiua diuine essentie est illa q̄ ponit hōieꝫ extra statum vie si simpliciter simplr:si ad tp̄s ad tp̄s. Qđ probatū est exēplo ꝓbat̄ et rōne sic.de quocūqꝫ obiecto scie pōt hr̄i cognitio simplr distictissima abstractiua obiecti citra intuitiuā.de⁹ aūt est p se obiectuꝫ alicuius scie.ergo de ipso p̄t haberi talis notitia distictissima citra intuitiuā.⁊ per ꝯn̄s ꝓpositū qꝛ illa nō poneret aliquē extra statū vie.⁊ tn̄ virtualr ⁊ euidenter est includēs oēsveritates necessarias de deo.ꝓbatio ma.ois scia est de re nō p̄cise vt exn̄s est qđ intelligo sic.ꝙ ipsa exn̄tia⁊ si sit rō intellecta i obiecto vel circa obiectū:tn̄ nō necessario req̄rit̄ vt actualr cōueniēs obiecto inquātū obiectū est scibile. Istđ

t.c.53. probat̄ ex intentione ph̄i. 7.meta.c.13. Demonstratio inquit est necessariorū ⁊ diffō scientifica:⁊ nō cōtingit sicut nec sciam qn̄qꝫ sciaꝫ qn̄qꝫ ignorātiā esse ita nec demōstrationem nec diffinitionē supple quādoqꝫ contingit eē talem quādoqꝫ non esse talem. Ex hoc cōcludit.palā aūt ipsoꝝ s. singularium corruptibiliū neqꝫ sciētia neqꝫ diffinitio.neqꝫ eni sunt manifestā corrupta sciētiaꝫ habentibus cum a sensu abscesserint:⁊ saluatis in anima rationibus eisdem non erit demōstratio neqꝫ diffinitio. Intelligo sic rōnē ph̄i.ꝙ si de cōtingenti sine de corruptibili vt tale esset diffinitio vel demonstratio: cū illud tale possit quādoqꝫ esse quādoqꝫ nō.saluata tn̄ rōne in anima: sequit̄ ꝙ eēt qn̄qꝫ scia de illo obiecto quādoqꝫ ignorātia: ⁊ qn̄qꝫ demōstratio ⁊ quādoqꝫ non. qđ ē impossibile. ¶Ex hoc ergo habeo istā ꝓpositionē. ꝙ cuꝫ rō in anima possit manere nō manente exn̄tia actuali obiecti: sequit̄ ꝙ exn̄tia nō est p se rō obiectivt scibile est.qꝛ rō sciētifica nō pōt manere eadeꝫ in aīa nō manēte illo eodē:qđ est per se rō scibilis vt scibile est.siue aūt scibile possit existere in re siue nō: saltem rō eius vt scibile est pōt manere eadē in anima nō manēte existētia. Abstrahit ergo scientia ab existentia.ita ꝙ non includit eā in ratione scibilis. ¶Iuxta istaꝫ ꝯclusionē haberi pōt correlariū quo theologia pōt esse scientia in intellectu viatoris stante simpliciter statu vie. qꝛ intellectus pōt habere conceptūvirtualiter includentē omnes veritates de ipso necessarias ordinatas imediatius scꝫ ⁊ mediatius pōt de illo obiecto habere scientiā completaꝫ. Sic autē pōt intellectus viatoris habere de deo.ergo ⁊c. minor ptꝫ. qꝛ distinctissimus cōceptus subiecti theologie quod est deus.pōt haberi citra cognitionē intuitiuā:⁊ ille conceptus

de his & virtualr & euidēter ↄtinet oēs veritates necessarias de subie= cto. Contingētes aūt nō pōt in= cludere: qꝛ ille non sunt nate in= cludi in rōne alicuius subiecti. Quecūqꝫ enim veritas includit sufficiēter in aliquo simplici cō= ceptu est necessaria. Tamē ꝺ cō tingentib⁹ sunt quedā veritates necessarie nō quidē de actu eoꝝ sed de possibilitate. & ille ēt mō pdicto sciri possunt. vtpote de⁹ est potens creare: potēs resusci= tare: potēs btificare: & sic ꝺ aliis articulis fidei respiciētib⁹ cōtin gentiā: nec vltra istud veꝝ neces sariū de eo: qꝺ est deuꝫ posse est aliqd ꝑprie scientifice cognosci bile quantū ad tale ꝑpositum. Esset ergo viator ꝑfecte sciētifi= ce theologus: q̄ p: cōceptū distin ctissimū diuinitatis possibilē ha beri citra cognitionē intuitiuaꝫ cognosceret ordinate veritates oēs necessarias: siue illas q̄ sūt de intrinsecis que necessario in sunt: siue illas q̄ sunt de possibi li cōparādo ad extrinsecā. ¶ Ex hoc sequit ꝙ si poneret theolo giā esse ꝑprie sciaꝫ in quodā lu mine citra lumen glorie & supra lumē fidei: & illud lumē ponere tur talis cognitio siue cōceptus obiecti vera eēt opinio de lumi ne. Sꝫ sic nō vꝛ intellexisse q̄ po suit lumē qꝛ videt posuisse lumē in quo cognosceret obiectuꝫ: nō autem qꝺ esset formalis rō siue formalis cognitio ipsi⁹ obiecti. sicut hic est positum.

Vid cla ri⁹ in. 1. & 3. q. prolo.

Vide. ql. 12. q. 2 vid in 3. dist. 24. & l pl. re= porta= tionū.

3 Tertia cōclusio

est ista ꝙ hō viator ex puris na turalibus nō pōt demōstratiue ꝑpter qd cognoscere istā. deus est olpotens: hoc probat sic: qꝛ ꝑpositio mediata nō pōt cogno sci pp qd. nisi p ꝑpriā imediatā nec illa pōt simplr cognosci nisi ex terminis & spālr nisi ex rōne termini subiecti: qꝺ. s. subiectuꝫ includit pdicatū. & ꝑpter hoc in cludit veritatē siue notitiaꝫ illi⁹ imediate. Coordinatio ꝫ sciētie pp quid nō est possibilis intelle ctui nisi hñti ↄceptū de subiecto virtualr & euidēter includētem totā illā coordinationē: sꝫ talis cōcept⁹ de deo nō est possibilis viatori ex puris nālib⁹ ꝓ statu isto. ꝓbō hui⁹: qꝛ nō ē sibi possi= ex nālib⁹ nisi cōcept⁹ q̄ pōt cāri virtute intell⁹ agētis & phātaſ= matū. nihil eīn aliud est nāliter mouēs intellīn viatoris de lege cōi. Istoꝝ aūt virtute. s. phantaſ matū & intell⁹ agētis nō pt cāri in nobis cōcept⁹ distinct⁹ de deo qui virtualr & euidēter includit veritates ordinatas vsqꝫ ad istā de⁹ est olpotēs. vtroqꝫ mō. Cui⁹ ꝓbatio depēdet ex solōne qōnꝫ illius: qūo deus est cognoscibil a viatore. Sed nūc breuiter pōt sic ostēdi: viator hñs cōceptum simplicē & perfectissimū ad queꝫ attingit hō ex nālib⁹ nō trāscen dit cognitionē perfectissimā sim plicē de deo possibilē metaphy sico. Cognitio enim fidei nō tri buit ↄceptū simplicē de deo: sed tm̄mō inclinat ad assentiēdū q̄= busdā cōplexis: que nō hñt eui= dētiā ex terminis simplicib⁹ ap= ꝑhensis. & p ↄñs p fidē nō ha= bet cōceptio simplex trāscendēs oēm cōceptū simplicē apud me taphysicum. hoc ēt pꝫ qꝛ meta physic⁹ infidelis & ali⁹ fidelis eū dē cōceptū hñt. Cū iste sic affir= mās de deo ille vero negās non tm̄ cōtradicūt sibi inuicē ad no=

Vid. 3. di. 1. q. 1. & in= fra. q. 14.

me: sed et ad intellm. P Nūc aūt conceptꝰ simplex pfectissimꝰ ad quē attingit metaphysicꝰ ꝺ deo nō includit euidenter veritates ordinatas ad istā. deus est oīpotēs vtroqꝫ mō qꝛ phī multi attīgētes vt supponit ad cōceptus pfectissimos possibiles viatori ex nālibus de deo: ad notitiam huiꝰ veritatis attingere non potuerūt. qꝺ tñ fuisset eis possibile si talē ꝯceptū simplicē habuissent. Imo fuisset eis quasi necessariū: qꝛ ex virtute illiꝰ vidissent illā veritatē q̄si imediatā. ꝛ vlterius applicando p illā ex ista necessaria deductiōe sciuissent veritatē illā mediataꝫ. ¶ Probat hoc aliter qꝛ primū principiū ad qꝺ attigit metaphysicus: ꝛ hoc ꝓpriū de deo: nō est sibi notum nisi tñ qꝛ esset aūt notū sibi ꝓpter q̄d si posset hr̄e cōceptū de deo virtualr ꝛ euidenter includētē veritates ordinatas ꝺ deo. ergo ꝛc. P prima ꝓpō. qꝛ metaphysicus nō attingit ad pncipiū ꝓprium de deo magis notū ꝙ qꝛ probat. qꝛ premissa media ad cōcludēdū qꝺcunqꝫ propriuꝫ de deo est aliqua ꝓpositio particularis affirmans de ente particulariter aliqꝺ p̄dicatū: qꝺ cōpetit enti creato. ꝛ ex tali premissa cōcludit metaphysicus de ente particulariter p̄dicatuꝫ ꝓpriū de deo vtpote si arguit aliqꝺ ens ē cāsatū. ergo aliqꝺ ens est cā nō cāta vel aliqꝺ ens est finitū. ergo aliqꝺ ens est infinitū vel aliqꝺ ens est possibile. ergo aliqꝺ est necessarium. Omnes iste cōsequētie probant p hoc ꝙ conditio imperfecta nō inest alicui enti nisi enti insit cōditio pfectior: cū impfectū dependeat a perfecto. Oēs iste cōsequentie nō ꝓbant aliqd nisi qꝛ sicut manifestū est. ¶ Cōtra illud obijcit. qꝛ cū voluntas sit mediū ad cōcludēdū omnipotētiā de deo: ꝛ hoc dēmōstratione ꝓpter q̄d. sicut dictū est in p̄ma ꝓbatione prime conclusionis: ꝛ intellectus viatoris pōt cognoscere ibi esse voluntatē: imo esse primā ꝛ perfectissimā voluntatē. ergo per hoc mediū potest cognoscere ꝓpter quid omnipotentiā in deo esse. ¶ Itē ois propositio vera ꝛ necessaria ꝺ extremis habētibus ꝯceptus simplr simplices est per se nota. talis ē illa que affirmat de deo passionē aliquam: ergo ꝛc. ¶ Preterea passiones note de ente nāli ꝯcludūt aliquas pfectiones de deo: qꝛ impfectio in mobili cōcludit de p̄mo mouēte pfectionē. Physicus ergo pōt attingere ad cognitionē habēdā de deo. qꝛ per effectꝰ naturales nō ergo vr̄ ꝙ cognitio metaphysici possit trāscendere physicā: si metaphysicus possit tm̄ habere cognitionē qꝛ per tales effectus. ¶ Rñsiones ad ista quere alibi.

¶ Ad primū dicit distinguēdo ꝺ volūtate qꝛ aut viator cognoscere pōt volūtatē dei in cōceptu cōfuso: ꝛ sic cōceditur ꝙ ex puris nālibus cognoscere pōt esse ibi volūtatē perfectissimaꝫ ꝛ infinitaꝫ: sed negat vt sic esse mediū ꝓpter q̄d. ad demōstrandū deū esse omnipotentem: qꝛ oportet mediū cognosci distincte. Aut viator pōt ex puris naturalibus cognoscere p statu isto volūtatē diuinā cōceptu distincto. ꝛ isto mō negat. ¶ Ad secūdum maior posset negari. qꝛ dat instantia. Nam iste ens

Marginal notes: Quer̄ 8. phy si. ꝛ. 12 met. — dist. 2. q. 2. ꝛ dist. 3. q. 1. — Additio.

est veꝛ.ens est bonū sunt vereꝫ ⁊ necessarie ꝓpositiones ⁊ ex⸗trema habēt conceptus simplr simplices: q꞉ tam ens: ꝙ veruꝫ ⁊ bonū: non hn̄t cōceptus reso⸗lubiles: in alios conceptus po⸗res: ⁊ tn̄ sunt demonstrabiles p primā passionē entis: puta per vnū tanꝙ per mediū ꝓpter qd ꝗ minoꝛ tn̄ vere negaꝛ q꞉ simpli⸗citer falsa: q꞉ essentia diuina ⁊ quelibet positiua passio ꝺ deo hꝫ conceptū resolubilē in prio⸗rem cōceptū. s. in cōceptū entis lꝫ sit ipsa sūme simplex simpli⸗citate opposita cōpositioni ⁊ cō⸗ponibilitati. ¶ Ad tertiū dicitꝫ ꝙ sicut in demōstrationib⁹ pro⸗pter quid. est oꝛdo: ita in demō⸗strationib⁹ q꞉. ideo ⁊ si physic⁹ possit demōstrare de deo q꞉. tn̄ metaphysicus perfectius de⸗monstrat de deo quia. Respon⸗siones etiā ad ista habentur in ꝑncipio additionū huius quo⸗alioꝝ. libeti positarum in fine.

uide 2. di. 1. q. 2. ⁊ 3. dist. eiusdē ⁊ . 8. ⁊ q. 3. pꝛo. ⁊. 1. q. me.

Iam cōsequēter

videndū est de demōstratiōe q꞉. ¶ Primo aūt videndū est de om nipotentia immediata respectu ois possibilis. ¶ Ubi pꝛimo intel lectus illius imediationis expo netur. ¶ Scđo positio philoso⸗phoꝝ videbitur. ¶ Et tertio q̄d sit tenendum.

2 **De pꝛimo** sic media⸗tio cāe re⸗spectu effectus pōt intelligi du⸗pliciter vel. s. ꝙ causat p cām me diā vel q꞉ causat mediante aliq̄ effectu. Non eñ ois effectus me dius ad aliū effectū est semp cā illius effectus: ita pōt intelligi imediatio cāe actiue: vel exclu⸗dendo causam actiuam mediaꝫ vel excludēdo effectū mediū po resꝫ illo effectu. ¶ De vtraqꝫ ime diatione simul dico ꝙ nō solum phi: sed etiam theologi negarēt deū esse omnipotentē imediate: q꞉ non ꝯcedit deū posse causare relationē nisi prius vel duratiōe vel natura causando fundamen tum: ⁊ ita non pōt l quēcūqꝫ effe ctuꝫ imediate: sic ꝙ nullo effectu quasi medio prius natura cāto. ¶ Est ergo difficultas de imme diatione vt excludit solūmō cau sam efficientē mediam. ⁊ intelli⸗go effectiuam generaliter. siue il la causa media in causando atti gat effectū principalem: siue tn̄ aliquē effectū pꝛeuiū vel dispo⸗nentē ad illum.

Secundum s. ꝺ po sitione phoꝛum circa hoc phi videntur sentire non solum ꝙ non sit de⸗monstrabile deū eē omnipotētē imediate sed etiam ꝙ hoc sit im possibile. Et vr̄ fundamētū eoꝝ in ista pꝛopositione stare princi⸗piū necessarium ⁊ oino ꝑfectum ad nihil imediate ꝯtingenter se hꝫ. hec ꝓbatur. q꞉ nulla nouitas seu ꝯtingētia pt assignari in prin cipiato imediate a tali pꝛīcipio non eñ q꞉ illud pꝛincipiū aliter se hꝫ cum sit simplr necessarium nec q꞉ illo vniformiter se habēte aliquid aliud requirit vel impe⸗dit. q꞉ nō ē principiū imperfectū ⁊ p ꝯñs nec impedibile nec insuf ficiēs siue aliud requirens. ¶ Si ista ꝓpositio iaꝫ probata vera es set. s. ꝙ nihil pōt eē imediate ⁊ cō tingenter a principio necessario ⁊ sufficiēte. statim sequit ꝙ non pōt cāre omne possibile imedia te. Ista ꝯñtia ꝓbaꝛ primo in spe ciali de motu. quia sequit ꝙ de⁹ non potest

8. phy si. ⁊. 12 met.

non pōt immediate causare mo
tū: siue specialiter motū localē:
siue specialissime motū circula-
rē celi. ¶Et hoc videt̃ fm intētio
nē phoꝝ ꝓbari. Primo generali
ter: q2 si posset omnē effectū im-
mediate causare sine causa secū
da: sic posset facere ꝙ nulla cau
sa scda haberet actionē ꝓpriā.
Cō. 7 Sz fm Cōmētatorē. 9. meta. su-
per illud. igit̃ possibile. Cuz eñ
entia nō habebūt actiones pro-
prias: nō habebūt essentias pro
prias. Manifestū ē ꝙ apd phm
incōueniēs est deum posse essen
tias oim alioꝝ destruere. Cum
fm ipsum aliqua alia a deo sint
formaliter necessaria. ¶Confir-
mat̃: q2 si preter ordinē causarū
in vniuerso possit quecunqꝫ effe
ctū causare. ergo ordo causalitatis
in causis nō esset simpliciter ne-
cessarius. ergo nec eēntialis. qđ
est incōueniēs apud phos. ¶Se
cūdo specialr vr̃ hoc ondi de mo
T. cō. tu. q2 fm phm. 8. phy. potētia in
79. finita nō potest imediate mouere
Idem corp9 in tpe: q2 si sic: aliqua potē
12. me tia finita posset mouere corp9 in
ta. t. c. equali tpe: sicut ipe deducit ibi:
41. eo ꝙ augmētari virtute motiua
minuitur tēpus in quo mouet.
¶Habet̃ ergo ex intētione Ari-
sto. ꝙ de9 nō pōt immediate cau
sare motuz ꝓprie dictū: q2 cū sit
successiuus necessario erit in tē
pore. ¶Si dicat̃ ꝙ pōt rē mot9
causare sed sine successione: q2 p
mutationē subitā ad illd ad qđ
finitum mouēs moueret in tpe.
¶Cōtra. hoc nō soluit: q2 deus
non pōt imediate causare motū
circularē celi: q2 nō in tpe vt cō-
cedit̃: nec in instāti: q2 in illo in-
stāti totū celū eēt in eodē loco: ꝛ
q̄libet ps sui in eodē loco i quo
pri9. ergo in illo instāti celū nō mu-
tat̃. ¶Tertio hoc vr̃ ostēdi de q-
cūqꝫ effectu materiali: q2 p trās-
mutationē materie vt vr̃ hz p-
duci. Videt̃ eñ Aristo. 7. meta. T. cō.
ꝯ pla. ꝓbare: ꝙ separatū a ma- 28.
teria nō possit imediate trāsmu
tare materiā. Et Cōmētator ibi cō. 28.
dē. Impossibile ē ꝙ forme sepa- et. 31.
te trāsmutēt materiā: nihil eñ
trāsmutāt materiā nisi qđ est in
materia: et hoc cōuenit dicētib9
mundū gñari ꝙ trāsmutās ipm
sit aliqđ indiuiduoꝝ vel indiui
duū vt corp9 pticulare. hec Cō-
mētator. ¶Ultimo vr̃ istas ꝓba
tiōes posse cōfirmari: ꝛ ex inten
tione phi 8. phy. vbi vr̃ velle ꝙ vbi. 8.
quicqd de9 pōt imediate causa- et. t. c.
re: et hoc totalr̃ necessario cau- 10. ꝛ. 11
sat: q2 nō vr̃ posse poni cōtingē- et ide.
tia ad causandū ꝛ nō causandū idē. 12
nisi ꝓpter aliquā mutabilitatē i meta.
agēte. ꝛ hoc qñ effectus totalr̃ ꝛ t. c. 29
pcise depēdet ab agēte. Nūc au et ide.
tē si de9 posset imediate in q̄dli-
bet causabile q̄dlibet depende-
ret totalr̃ ꝛ pcise ab eo: et p ꝯñs
necio. q̄dlibet causaret. ꝛ tūc seq
tur multiplex icōueniēs. s. ꝙ cāe
scđe puarent̃ actiōib9 suis. qđ tā
git pma rō: ꝛ ꝙ de9 imediate cau
saret oēs motū: qđ tāgit scđa rō.
ꝛ ꝙ de9 imediate cāret oēm effe
ctū materialē: qđ tāgit tertia rō.

De tertio tenēdū ē fm cōem sniam xv
theologoꝝ deū sic esse oipotētē
ꝙ sine quocūqꝫ alio agente pos
sit causare quodlibet causabile:
nec tñ illud pōt demōstrari de-
mōstratiōe q2. ¶Primū ꝓbatur
auctoritate. In pncipio creauit Gen. 1
de9 celū ꝛ terrā. ¶Adducit̃ etiā
ad hoc rō: q2 virt9 actiua cuius-
cūqꝫ cause scđe eminēti9 est i pri

ma causa ⁊ in p̄mo agēte q̄ꝫ i ip sa causa sc̄da. habēs aūt eminē-tiusvirtutē actiuā vr̄ posse i ef-fectū absq̄ꝫ illo qd̄ diminute hꝫ virtutē illā. Nō eñ ad ꝓductio nē effect⁹ reqrit̄ imꝑfectio virtu-tis actiue: q̄ꝛ nulla imꝑfectio est rō agēdi: sꝫ est magis impedimē tū actionis. ¶ Cōfirmat̄: q̄ꝛ vide mus causas equocas ita perfe-ctos effect⁹ ꝓducere sicut vniuo cas: qd̄ nō esset nisi haberet vir tutē actiuam eo mō quo sufficit ad causandū ꝑfecte. nō autē ha bēt virtutēvniuocā: sꝫ tm̄ eminē tē. ꝗ ⁊c. ¶ Ista rō lꝫ videat̄ ꝓba bilis: nō tñ eēt ph̄o demōstratio negaret eñ istā ꝓpositionē. q̄c-quid in se eminēter vel virtualr̄ hꝫ virtutē actiuā cause proxime ip̄m potest imediate effectū illi⁹ cāe causare. Diceret eñ q̄ꝫ emi nētiori mō habēs talē virtutem pōt q̄dē in suo ordine in effectū talisvirtutis: sꝫ ordo suus est q̄ꝫ sit cā superior ⁊ remotior. ¶ Cū adducit̄ q̄ꝫ imꝑfectio nō requiri tur ad causandū: diceret q̄ꝫ cum dico imediate causare duo dico sciłꝫ causationē: ⁊ illa reqrit ꝑfe ctionē ⁊ modū: siue imediationē causandi: ⁊ ille reqrit imꝑfectio nē annexā. ꝗ ad immediate cau sandū reqrit̄ imꝑfectio: nō sicut rō causandi: sꝫ sicut ꝯditio neces saria i agēte. ¶ Ubi eñ est ordo eēntialis: ibi nō pōt aliq̄d eē ꝓxi mū imꝑfectissimo nisi ip̄m sit ali qualiter imꝑfectū: q̄ꝛ si perfectū eēt ꝓximū imꝑfectissimo eēt eq̄ imediatū cuilibet alij a se: ⁊ tūc ista nō haberēt ordinē eēntialē: sicut nō eēt ordo eēntialis i spe-ciebus numeroꝝ si q̄libet eque immediate ꝓcederet ab vnitate. Ex quo patet q̄ꝫ istā ꝓpositionē negaret ph̄s: ꝑfectior cā imedia tius causat: intelligēdo ꝑ imme diati⁹ exclusionē cause ꝓpinque actiue. Imo diceret q̄ꝫ sicut ꝑfe-ctior est cā supiori ita ꝑ plures causas medias cāt. nec iste cāe medie reqrūtur vt addat̄ perfe-ctio causalitatis q̄ tota ꝑfectissi me est i sola p̄ma: sꝫ magis req-rūtur vt habeat̄ ordinata perfe-ctio descēdens ad vltimū imꝑfe ctū. ordinata aūt ꝑfectio nō ha-bet̄ sine diminutione ꝑfectionis et cū imperfectione annexa.

N Secūdū scꝫ q̄ꝫ illud ve rū non pōt de mōstrari demonstratione quia. ¶ Probat̄ primo auctoritate: q̄ꝛ ph̄i ad notitiā taliū veroꝝ. s. pos sibiliū demōstrari demōstratiōe quia. deuenire potuerūt. nō aūt ad notitiā hui⁹ veri. imo ei⁹ op-positū tenuerūt: qd̄ nō est verisi mile de aliquo demōstrabili de mōstratiōe q̄ꝛ. ¶ Scd̄o hoc ꝓba tur rōne: q̄ꝛ ordo causalitatis nō cōcludit q̄ꝫ superior possit sine i-feriori in effectū in quē pōt cū i-feriori: sicut sol nō pōt ꝑ se gn̄a re hoiem sine patre sicut cū p̄re. ergo pari rōne ordo iste nō con-cludit q̄ꝫ prima causa possit sine sc̄da in effectū istū in quē pōt cū sc̄da. ¶ Hoc etiā manifestius est in alijs generib⁹ causarū. Si eñ ſm aliquos esset ordo eēntialis in materijs: puta q̄ꝫ prima mate ria aie intellectiue ꝓpinqua sit corp⁹ organicū: ⁊ sic vlteri⁹ vsq̄ꝫ ad materiā simplr̄ primā que sit propria materia respectu forme prime substātialis: nō opꝫ q̄ꝫ ma teria simplr̄ p̄ma possit eē mate ria imediata respectu cuiuscūq̄ꝫ forme cui⁹ pōt esse alia materia sc̄da. hoc etiā patꝫ in formis. nō

eni opz q prima forma possit eē immediata forma cuiuscūqꝫ informabilis. cui⁹ pōt esse imedia te alia forma scđa:⁊ hoc siue prima forma et scđa accipiant ordi ne generationis siue pfectiōis. ¶ Ista q̄ dicta sunt de cā materiali ⁊ formali habēt maiorē eui dētiā si vera sit opinio de pluralitate formarū: de quo modo nō est q̄stio. Sꝫ ad ꝓpositū sufficit q si in causis materialibus⁊ formalib⁹ eēt ordo nō oporteret q̄ primū eēt cā imediata cuiuscūqꝫ causabilis. ergo mō vbi talis ordo est: puta in causis efficiētib⁹ nō opꝫ q prima possit eē cā imediata cuiuslibet. ¶ Hoc etiā ptꝫ in causis efficiētib⁹ respectu cognitionis. nā principia ponūtur cause respectu cognitiōis cōclusionis: vt habet. 2. phy. lꝫ pmū principiū habeat veritatē euidētissimā: ⁊ etiā cōtineat eminēter et virtualiter veritates oim posteriorꝫ: nō tñ opꝫ q possit eē imediate cā cognoscēdi q̄dcunqꝫ posteri⁹: imo opꝫ ꝑ media ordinate ꝓcedere ad hoc vt acq̄rat cognitio cōclusiōis remote. hoc tādē ptꝫ in ordine causarū finaliū. accipiēdo eni vltimū in aliq̄ coordinatione finiū nō opꝫ q il lud possit eē cā finalis imediate respectu cuiuscunqꝫ: q: aliqđ remotū nō ordinat ad ipm nisi mediāte fine ꝓpinquiori. sicut organa exteriora ordinata ad portionē vel incisionē nō ordināt ad sanitatē nisi mediātibus istis finibus proprijs.

T. cō. 86. et inde. Idē. 1. poste.

Sed lꝫ hec conclusio nō sit demōstrabilis: q: tñ cū vera sit oppositū demōstrari nō pōt: iō ad rōes adductas ꝑ opiniōe phorꝫ rñdēdū ē. ¶ Ad primā theolog⁹ bñ ꝯcederet q cā prima pōt ista causata nō solū ꝑuare suis actionib⁹: sꝫ etiā ꝓprijs entitatib⁹: q: ea pōt annihilare. Nec ꝯcordat cū pho in ista ꝓpositiōe: q omne sempiternū est formalr necessariū: ⁊ hoc vocādo oē euiternum sempiternū: q: euiternū simpliciter pōt nō eē: lꝫ nō tali potentia passiua itrinseca: q̄lis est i corruptibilibus. ¶ Aliter: lꝫ de⁹ priuet entia scđa actionib⁹ suis preueniēdo causalitatē eorꝫ ⁊ causando effect⁹ quos illa possent causare: nō opꝫ q ꝑuet illa suis entitatib⁹. manēt eni ⁊ nō causant suos effect⁹: q: alia cā imediate causat illos. possent tñ illos causare. sicut manet iste ignis: et tñ nō causat ignē i hoc ligno si aliđ agēs forti⁹ ꝑueniat in igniendo: posset tñ causare: q: formā q̄ est principiū igniēdi hꝫ. ¶ Et ita potest itelligi dictū Cōmē. cū ait. Cū entia nō habebūt actiōes ꝓprias: nō habebūt essentias proprias: qđ i antecedēte neget hre actionē ꝓpriā: dꝫ itelligi nō tñ actualiter: q: tūc argueret a destructione posterioris ad destructionē prioris: ⁊ eēt fallacia ꝯñtis q: plurib⁹ alijs modis pōt poni destructio isti⁹ posterioris: puta ꝑ forti⁹ agēs ꝑueniēs: vel ꝑ ꝯñū ipediēs. Sꝫ dꝫ itelligi i antecedēte nō habebūt actōes ꝓprias nec actualr nec aptitudinaliter nec ꝟtualr. ⁊ bñ seqtur q nō habebūt ꝓprias eētias: q: q̄dlibꝫ actiuū ꝑ ꝓpriā formā et virtutē hꝫ virtualiter suā actionē etiam qñ nō actualiter ꝓducit. Et ista expositio antecedētis pōt haberi ex illo verbo Cōmētatoris: qđ ꝑmittit: cōuenit istis et nullū

O 9. metha. t. c. 17.

P

ens habeat actionē ꝓpriā natu
ralē. ⁊ subdit. ¶ Cū entia nō habe
bunt actiōes ꝓprias supple na
turalr̄ vel aptitudinalr̄ f̄m pro
priā naturā nō hēbūt eītias ꝓ
prias. Illi aūt contra quos ar:
guit ibi. s. moderni ponūt vnum
agēs oīa entia sine medio: s; nō
sicut xp̄iani: q2 f̄m Augu. 7. de
ci. c. 30. Sic de⁹ res quas condi:
dit administrat vt eas agere ꝓ
prios motus sinat. l; eī posset
agere oīa: ⁊ sic agēdo entitates
quidē rerū nō destrueret: s; eas
quasi ociosas ⁊ vanas relinque
ret: maluit tñ eis sicut entitatē
sic ⁊ virtutē actiuā ⁊ ꝓpriā tri
buere actionē: nō eī vlr̄ perfe:
ctionē rebus subtraxit cui⁹ sunt
capaces. ¶ Ad scd̄a; formā ma
terialē non negat ph̄s imediate
induci in materiā a deo: imo in
ferius in q̄one de bona fortuna
dicetur qd Aristoteles sensit de
[t.c.28.] aīa intellectiua. De intētiōe ei⁹
7. met. vbi adducit cōmentator
⁊ videt dicere ꝓ nullū: i materia
le possit trāsmutare materiā im
mediate: Et si intelligat de deo
sicut vr̄ spālr̄ p illō verbū dicē:
tibus mūdum generari: negaret
eū theolog⁹: ⁊ eādē sniam dicit
[Cō.12] cōmento tertio post illud quod
[ad fi:] mouet materiā necessario ē cor
[nem.] pus hn̄s qualitatē actiuā; aut
potētiā q̄ agit p corp⁹ habēs q̄:
litatē actiuā ⁊ imponit Aristote
li q̄ nō idē sensit: ¶ S; meli⁹ vr̄ qd
[Q] qñ littera Aristotelis pōt habe:
[Uide l] re sanū intellectū ⁊ littera Com
[expoſi] mē. sanū intellectū hr̄e non pōt
[t.de.7.] ꝙ dicat Auer. nō habere inten:
[meta.] tionē Aristotelis ⁊ saluetur ei⁹
[2.q.] intentio qd hic ēt vr̄ posse fieri.
Nā de hoc ad p̄sens breuiter
trāscūdo dici pōt ꝙ Aristoteles

ibi arguit cōtra Pla. probando
ꝙ idee nō sunt necessarie ad ge
nerationē; q2 sufficit hoc aliqd
ad generādum hoc aliqd s; nec
idee possunt ḡnare hoc aliqd, q2 [T]
si generans nō ē hoc aliqd nec
genitū erit hoc aliqd. Utraq3 cō
sequētia satis tenet nō eē geni:
tū p ideā Pla. nec tñ extendēda
ē ad ꝓpositū nostrum. s. de deo:
q2 si idea generaret esset gene:
rans vniuocū: q2 eiusdē spēi: nō
est aūt aliq cā vniuoca necessa:
ria nisi cōposita ⁊ materialis si
cut genitū est cōpositū ⁊ mate:
riale: hoc pro p̄ia parte rōnis.
s. ꝙ idee nō sūt necie. P pro scd̄a
pte. s. ꝙ idee nō pñt ii ḡnare sa:
cit illud qd si generās vniuocū
nō sit hoc aliqd cōpositū ⁊ ma:
teriale: nec genitum erit hoc ali
qd: deus aūt ⁊ pōt esse cā gene
rationis ⁊ reqrit ad generatio:
nē. nō sicut cā vniuoca: s; equo:
ca: ⁊ hoc suprema in cui⁹ virtu:
te agit oīs alia cā tā vniuoca ꝗ̄
equoca. ¶ Ad tertiū absolute
cōcedendū est tā Aristotelem ꝗ̄
Auer. deū posse imediate moue
re corpus negasse. Et in hoc h;
theolog⁹ vtrūq3 negare. ꝓposue
runt tñ deū mouere celum me
diate. s. mediāte intelligentia q̄ [Ut in:]
ē ꝓpria motrix celi: de hoc am [dicetur]
plius tangeē respōdēdo ad ter: [ro.12.]
tiū argumētū pincipale ad que [meta.]
stionem. ¶ Ad quartū quod cō [cō. 41.]
firmat istas tres ꝓbatiōes di
ci pōt ꝙ nō est de intētione ari
stotelis ꝙ deus absolute neces
sario causet quicquid immedia
te causat: hoc est sine cā: media
agēte. sicut dicet inferi⁹ de aīa [R]
intellectiua in q̄one d bona for
tuna. sed f̄m ipsum deus neces:
sario agit, quicquid potest age

spectu= re immediate:hoc ē sine ol me-
latio dio siue agēte ad ipsum:siue ad
notabi aliqđ preuiū disponēs ad illud:
lis. ꝛ sine omni medio causato siue
preuio ad illđ illud ergo ꝙ sine
ol medio causato pūio siue cān
te preuio pōt agere hoc necessa
rio agit. Et rō huiꝰ est apđ euz
qꝛ ex quo istud a solo deo ime-
diate omnino dependet ipsius
nouitas in essendo siue contin-
gentia non reduceret̄ fm ipsuz
vltimate nisi in aliquā nouita-
tem in deo. Et sic intēdit ipse ar
guere .8. physicoꝝ qꝛ illa noui
tas motus in vll siue olno primi
motus siue etiā olno primi cau
sati quodcūqꝫ illud eēt: eēt ime
diate a đo sine ol cā media agē
te vel disponēte ꝛ sine ol causa-
to medio. de illo aūt qđ pōt deꝰ
immediate causare: sine. s. cau-
sa media agēte attingēte illud.
dum tñ sit aliqua cā dispositi-
ua ad illđ vel saltē aliqđ causa
tum preuiū reqsitū ad illđ nō di
ceret Aristoteles ꝙ deꝰ necessa
rio simplr illđ causaret: sꝫ tātū-
mō necessitate leuitabilitatis: ꝛ
hoc posito illo primo vel preuio
qđ reqritur. ¶ In neutro āt isto
rum cōcordat cū eo theologus:
S qꝛ ponit ꝙ deus per voluntatē
libere ꝛ contingēter se hꝫ ad qđ
cunqꝫ cābile extra: ꝛ hoc exclu-
sa necessitate non solū Imutabi
litatis. sꝫ ēt ineuitabilitatis. Cō
cedo ergo ꝙ Aristoteles pꝫ sua
principia negaret deum multa
posse immediate causare: puta
ola illa in quoꝝ ꝓductiōe ē sim
plr contingētia absqꝫ vtraqꝫ ne-
cessitate predicta: sꝫ in hoc theo
logus contradicit sibi sicut di-
ctum. Est ergo de demōstratio-
ne: qꝛ conclusio principalis ꝛ in
ordine quarta ista. s. ꝙ deū ha-
bere omniptētiā immediate re
spectu cuiuscūqꝫ causabilis licꝫ
sit verū: non tñ ē nobis demon-
strabile demonstratione quia.

Quinta cōclusio prin- T
cipalis ē ista ꝙ
demōstrabile est viatori demon
stratione qꝛ deū eē omnipotētē
mediate vel immediate: hoc est
ꝙ possit causare quodcūqꝫ cau
sabile vel immediate: vel ꝑ ali-
qđ mediū qđ subsit causalitati
eius. ¶ Hec conclusio probat̄ ꝑ
hoc ꝙ necesse est statū eē in cau t. c. 5. ꝛ
sis efficiētibus: ꝛ hoc ꝓbat̄ scđo inde.
meta. ꝛ probatio aristotelis bre
uiter nūc tangendo stat in hoc:
tota vniuersitas causatoꝝ cām
hꝫ. nō aūt ꝗ sit aliqđ istius vni-
uersitatis. qꝛ tūc idē eēt cā sui:
ergo aliqđ extra totā vniuersi-
tatē illā. Si ꝫ in cāis non ascē-
datur in infinitū nō solū ꝗlibet
est cāta: sed tota multitudo erit
causata ꝛ per ꝯñs ab aliquo ex
tra totā illā multitudinē. ergo i
illo erit statꝰ tanqꝫ in simplr ꝑ
mo causante. ¶ Pōt aūt illius
cōclusionis adduci alia proba-
tio talis. Causa effectiua quan
to superior tanto perfectior ī cā
litate. ergo si supra istā datā est
alia in infinitū superior in cāne
do illa erit in infinitū perfectior
in causalitate: ꝛ per cōsequens
habebebit causalitatē infinite ꝑ
fectā. cālitas aūt causata vel đ
pendēs in causando non ē infi-
nite pfecta: qꝛ ē lperfecta respe-
ctu illiꝰ a quo đpēdet. ergo si in
infinitū ascēdat̄ i causis aliqua
erit olno incausata. nec depen-
dens in causando: ꝛ ꝑ ꝯñs in il-
la erit status: sic ꝙ ipsa erit effē
ctiua nō cāta nec depēdēs i cān

do: et ab ipso est omnis causalitas cause inferioris: vel saltem in virtute eius causat. ¶ Ex hoc ad propositum sequitur quod in quocunque causatum potest aliqua causa inferior mediate vel immediate. in illud idem potest illa causa superior et hoc saltem mediate causa prima: et per consequens prima causa habet omnipotentiam secundum intellectum pertinentem ad istum articulum. ¶ Ista ratio videtur dupliciter posse impediri. ¶ Primo quia diceretur in ordine causarum efficientium licet statur sit ad unum primum efficiens tamen illud non est deus: sed aliqua intelligentia movens primum celum: nec ratio naturalis deducit quod ultra tale movens: deus immediate moveat nisi in ratione cause finalis: sicut videtur philosophus illum modum movendi appropriare ipsi deo. 12. meta. ubi ait quod movet sicut amatum et desideratum.

t.c.36.

¶ Secundo diceretur quod efficiens omnium quocunque sit non probatur habere potentiam respectu omnis causabilis qualitercunque. scilicet immediate vel mediate: sed tamen respectu omnium causabilium sua coordinatione. oporteret enim probare quod preter illa non essent alia possibilia causari extra illam coordinationem. ¶ Ista duo excluduntur per hoc quod non est nisi unicum ens a se sive non ab alio. Ex hoc enim sequitur quod non est nisi unicum agens non dependens in agendo. quod enim dependet in essendo si agat dependet in agendo.

Ad argumenta

Dic ad formam instantiarum aliter:

principalia. ¶ Ad primum. Primo videndum est de antecedente. Et postea de consequentia. ¶ De antecedente dicunt quidam quod Aristo. non intellexit primum ens esse infinite potentie intensive sive vigoris: sed tamen extensive sive duratione: ratio enim sua non plus concludit nisi quod ipsum movet motu infinito: quia motus ille

Auer. et sequaces quere hen. et alios antiquos

non est infinitus nisi duratione. Et ad hoc videtur sufficere virtus infinita in duratione.

Contra dupliciter. Primo contra illud quod imponitur Aristoteli: Secundo contra rationem que ad hoc adducitur. De primo. Aristo. enim ex hoc quod deus est infinite potentie concludit quod non potest esse in magnitudine nec habere magnitudinem: quia nec infinitam cum nulla talis sit: nec finitam: quia quacunque potentia in magnitudine infinita possit aliqua esse maior intelligit ergo in antecedente talem infinitatem potentie cum qua secundum intentionem eius non possit stare oppositum consequentis. scilicet habere magnitudinem vel esse in magnitudine. quia hoc esset dicere quod faceret consequentiam que secundum intentionem eius non teneret si oppositum consequentis possit stare cum antecedente. Nunc autem cum potentia infinita secundum durationem potest stare oppositum consequentis scilicet esse in magnitudine secundum intentionem eius. cum manifestum sit celum habere magnitudinem: et tamen secundum ipsum habet potentiam infinite durationis: imo secundum ipsum. 9. meta. et 1. ce. et mun. et in multis aliis locis. Omne sempiternum est formaliter necessarium: et ita si est activum habet potentiam activam infinitam secundum durationem ergo in antecedente non tamen intelligit ille de potentia infinita duratione: sed de aliqua alia que repugnat magnitudini: illa autem non est nisi infinitas intensiva. Concedo ergo cum ista conclusione quod Aristo. sive sufficienter probaverit intensivam suam sive non: intellexit de infinitate potentie intensiva. Sed tunc restat secundum. scilicet de probatione: qualiter scilicet eius probatio procedat. De hoc dico quod tanta perfectio potest concludi de

8. phy. ad finem

t.c.17. t.c.12. et inde.

x

potētia: ex hoc q sufficiēter pōt in talē actū: quāta pōt cōcludi ex hoc q exit in talē actū. Et si ergo añs Arist. s. q deus mouet motu infinito falsū sit fm theologos: tñ multi eorū cōcedūt q pōt mouere motu infinito etiā a pte añ: sicut oēs pcedūt q a pte post: tñ differūt a pho in hoc qr phs ponit istā potētiā necessario coiūctā actui. qr lter extrema fm se imutabilia est habitudo oino necessaria: talia fm eū sunt deus & celū: ergo inter ista ē habitudo necessaria necessitate immutabilitatis: ad quā sequitur motū q causat ad hoc: in illo esse necessariū: nō illa necessitate q repugnat motu: sz necessitate ineuitabilitatis: non pōt ergo cessare: Nec cōcordat secū theologus in prīa ppositiōe inter extrema &c. Nec in scda de celo qr non ponit mouere necessario ꝯpetere deo actualr. ponit tamē posse infinito tempore mouere. isto posse sicut ex ipo mouere: cōcludi pōt infinitas potētie. Sed nūqd intēsiue? Dico q sic: nulla enī virtus pōt pinfinitū tēpus mouere nisi vel a se vel virtute alterius. & tandē opz stare ad aliquā pmā q mouet ex se ipa. arī. ergo arguit d. potētia primi mouētis q nō mouet virtute alterius sz a se. Et ex hoc pōt inferre q ipsa sit infinita intēsiue: q autē hz a se potētiā actiuā hz a se entitatē: qd aūt hz a se aliqd hz illud in tota plenitudine q sibi pt cōpetere: nihil enī hr limitate l aliquo nisi habeatur ab aliquo agente determināte illd ad certum gradū qr si vnū ens hēat a se plenitudinē entitatis & aliud ens non haberet a se talē plenitudinē: sz entitatē limitatā oino nulla eēt ratio quare illd plus haberet plenitudinē entitatis q istd: sz videt eē casus q nō pt esse in hisq sunt a se. Ex hoc igr q primum mouens mouet a se & per consequēs est a se cū tota plenitudo potētie actiue & entitatis: nō possit eē sine ifinitate i tēsiua: sequit q ipsum sit infinite potētie intēsiue. ¶ Cōtra hoc qd accipit in antecedēte q mouet motu infinito: qr eq hr. sz te propositū si moueret motu finito: sz a se. Cōcedo q vis principalis in hoc stat q est mouere a se: sz aliquā euidētiā hz ratio de motu infinito. qr fm Ari. motus primus est prio infinitus: & ita ille est magis proprius primo mouēti: primitas aūt motiōis ē medīū propriū ad propositū vt intelligat i antecedēte: mouet motu infinito pria infinitate. q. s. nō est ab infinitate motus alterius: sz a sola virtute illius mouētis. 2. phy. t.c. 40

De consequētia

aūt lz infinita potētia actiua sit vere oipotētia: non tñ sequit. si rōe naturali potest cōcludi hoc habere infinitam potentiam ergo oipotentiā qr nō ē notū rōe naturali infinitā potentiā esse omnipotentiam: & hoc totum intelligendo de omnipotentia immediata respectu cuiuscūq possibilis. ¶ Cum probatur q infinita potentia sit omnipotentia: qr infinita potētia nō pōt excedi nec intelligi excedi quecunq autem potentia que nō est oipotētia potest itelligi excedi. ¶ Responderet phs q potētia suprema nō ē oipotētia sicut intelligimus oipotentiā. & tamē est infi-

nita potentia. nõ ꝙ põt intelligi excedi ſm intẽſionẽ: qꝛ ſic infinita eſt. ſed lꝫ poſſit intelligi excedi aliquo mõ ſm extẽſionem: qꝛ nõ ẽ oipotẽtia: nõ tñ ꝓprie hoc intelligi põt: qꝛ nõ ſine ꝯdictiõe: qꝛ diceret phs ꝙ oipotẽtiã imediatã reſpectu cuiuſlibet in aliquo eodẽ eẽ includeret ꝯdictionẽ: qꝛ deſtrueret ordinẽ eſſentialẽ cauſarũ. ¶ Uerũ ẽ ergo ꝙ ſuprema potẽtia actiua ſiue potẽtia infinita eſt oipotẽtia: ſed nõ eſt notũ ꝑ rationẽ naturalẽ ꝙ ſuprema potẽtia poſſibilis etiã intẽſiue infinita ſit oipotẽtia proprie. dicta: que. ſ. põt in quodcũqꝫ poſſibile immediate.

Ad primũ argumẽtũ in ꝯtrariũ

Bb qð. ſ. eſt de gñatione filij. ¶ Rñdeo ꝙ potẽtia actiua põt intelligi ꝓprie: qꝛ ꝓ potẽtia cauſatiua cui corrñdet poſſibile. i. cauſabile. ¶ Alio mõ põt itelligi magis extẽſiue ꝓ potẽtia ꝓductiua cui corrñdet poſſibile. i. obiectũ ꝓducibile. Et ita oipotẽtia poteſt intelligi dupliciter. ¶ primo mõ potentia cauſatiua ois cauſabilis. ¶ Scdo mõ potẽtia ꝓductiua ois ꝓducibilis. ¶ Si ſecũdo mõ intelligeret: ſolus pater eẽt oipotens: qꝛ ſolus pater hꝫ fontalẽ fecũditatẽ ad ꝓducẽdũ omne ꝓducibile. Sancti vero nõ ſic loquũtur de oipotẽtia: ſed tãtũ primo mõ: vt. ſ. importat potẽtiã cauſatiuã ois cauſabilis. i. poſſibilis: quõ nec filiꝰ eſt poſſibilis: nec ſpũſſctũs: lꝫ ſit ꝓducibilis: qꝛ nõ eſt cauſabilis: nec in alietate nature ꝓducibilis. ſm ergo ꝙ ſancti loquũtur de oipotẽtia. ſ. ꝓ potẽtia cauſatiua ois cauſabilis que eſt cõis tribꝰ pſo-

nis abſolute cõcedẽdũ eſt ꝙ oīs potẽtia nõ reſpicit actũ notionalẽ intrinſecũ: ⁊ ſi ergo poſſet demõſtrari deũ eſſe oipotẽtem: nõ tñ potẽtem in tales actus notionales. ¶ Sed ꝯ hoc eſt difficultas in auctoritatibꝰ Augu. ⁊ Ricar. adductis. ¶ Ad auctoritatẽ Augu. q̃ allegata fuit priꝰ in cõtrariũ dici põt: ꝙ iſta cõſequentia. ſi pater non põt generare filiũ vel nõ equalẽ filiũ: nõ eſt omnipotẽs. nõ eſt formalis: eo modo quo arguitur a deſtructione partis in quantitate ad deſtructionẽ totiꝰ: ſed eſt a deſtructione poſterioris neceſſario conſequẽtis ad deſtructionẽ ꝓoris: qꝛ ſi nõ poſſet generare filiũ aut filiũ equalẽ: aut hoc eẽt: qꝛ nõ cõpetit eius perfectioni eſſentiali: aut qꝛ nõ cõpetit eius ꝓprietati perſonali. ¶ Nõ ſcdo mõ: qꝛ illa pſona eſt a ſe: et iõ nõ repugnat ꝓprietati ſue aliqd actiue ꝓducere. ¶ Si primo mõ. ergo nõ hꝫ naturã perfectã cui poſſit in aliquo ſuppoſito cõpetere potẽtia ꝓductiua ois ꝓducibilis. ⁊ ſi ergo negatio actus notionalis nõ infert formaliter negationẽ omnipotentie: tñ gratia materie tenet cõſequẽtia de iſta pſona cui nõ repugnat ratione ꝓprietatis ſue actꝰ talis notionalis. ¶ Sꝫ contra hoc arguit ꝑ hoc ꝙ oipotẽtia videt ꝓprie reſpicere deuꝫ vel pſonã diuinã ꝓ obiecto: iuxta illud Ricar. 12. de tri. vbi arguit ꝙ ſi duo eẽnt omipotẽtes: vnꝰ faceret aliũ nullipotentẽ: qð nõ ſequeret niſi reſpectu oipotẽtie in vno eoꝝ: obiectũ eẽt alter omipotẽs. ¶ Ad hoc põt dici ſicut dictũ eſt ad argumentũ Auguſti. ꝙ nõ tenet illa cõſequẽtia

Expõ mirabil' ad aucto. Aug.

Cc

c. vlti.

tãq̃ a toto in quãtitate. est oipotēs: ergo est potēs circa aliū deū siue circa aliū oipotētē: qꝛ alius deus si poneret nō esset obiectū oipotētie ꝓprie dicte: sed necessario esset a se. Sed cōsequētia sic tenet ꝑ locū extrinsecū: vno modo qꝛ vn⁹ oipotēs posset sua volūtate oia possibilia ꝛ cōpossibilia ꝓducere. Alius vero oipotēs posset ex sua volūtate eadē possibilia impedire: ergo ille faceret illū nullipotētē: nō agēdo aliquid circa ipm: sed circa obiectū potētie ipsius. ¶ Si dicas illū cū isto in obiectis volitis vniuersaliter cōcordare. ¶ Cōtra. q̃q̃ illud videat esse pura fictio de illis respectu quoꝝ vtraq̃ volūtas mere cōtingēter ꝛ eq̃ inde pendēter se habet. tñ ex hoc sequitur ꝙ ille faciat istū nullipotentē: qꝛ nō pñt esse due cause totales causantes idē causatū: quia vel illud bis accipet esse: vel nō vtraq̃ vt distincta ab alia esset causa cōpleta. Iste aūt qui ꝑ te ponitur cōcordare cū illo in volitis ꝑ suā ꝓpriā volūtatē potest esse causa totalis ꝛ cōpleta volitoꝝ. ergo ille nō potest eē causa totalis distincta respectu eorūdē. Et sicut est de duobus ita de oibus: ergo ꝑ volūtatē illius ex parte obiectorū pōt ille fieri nullipotēs: hoc est nō potēs aliquid ponere in actum volūtate istius proueniēte vt distincta et totaliter causante idē. ¶ Sꝫ cōtra responsiones istas datas ad auctoritates Augu. ꝛ Ricar. arguitur ꝑ hoc ꝙ formaliter sequitur. si filius est omnisciens: ergo est sciēs generationem patris. ꝛ consimiliter si est omniuolēs est volēs istā generationē. ergo a simili de oipotētia sequitur in cōsequētia vera et formali. est omnipotēs: ergo est potēs in generationē illā: et nō tātum gratia materie: sicut dicit rñsio. ¶ Hic potest dici ꝙ in oibus istis nobus: omnipotēs: omnisciēs: omniuolēs est distributio nō actus sed obiecti ipsius act⁹. ergo formaliter inferri potest de obiecto hoc et illo. et ita de quibuscūq̃ obiectis actus talis. Nunc aūt sciētie ꝛ volūtatis diuine, in quacūq̃ persona diuina simpliciter est obiectū actus notionalis: nō sic est obiectū omnipotentie. igitur formaliter omnisciēs ꝛ omniuolēs inferunt scire ꝛ velle actū notionalē: nō sic omnipotēs posse actū notionalē. Ratio illi⁹ differentie est: qꝛ actus notionalis est quid scibile ꝛ volibile: nō autē simpliciter possibile ꝓut possibile intelligitur causabile: qꝛ et si habeat rōnē boni ꝛ veri: nō tñ rōnē causabilis ꝛ causati. ¶ Ad aliud argumētū de creatiōe angeloꝝ. cōcedo ꝙ sicut illa demōstratur ꝙ deus pōt in omē causabile mediate vel imediate: ita pōt demōstrari in particulari ꝙ possit in hoc qñ minor mediāte qua infertur talis ꝯclusio est euidēs vel demōstrata: aliter nō. qꝛ ſm phm. 1. prioꝝ. Cōtingit scire de omni mula esse sterilē ꝛ ignorare de hac mula: si hec minor ē ignota. s. hāc esse mulā. Nūc autē minor respectu huius conclusionis deus pōt causare angelū est ista. angelus est causabilis. ¶ De ista autē minori dicitur ꝙ tm̄ est credita ꝛ nō demonstrabilis: ꝛ ideo cōclusio sequēs est tātū credita: licet maior vniuersalis sit demōstrabilis. ¶ Dicitur

Marginal notes: Od (beside "tur ꝙ ille faciat istū nullipoten-"); Egid. de ro. li. 1. di. 20. (beside "auctoritates Augu."); Ce (beside "nipotēs"); ca. 20. (beside "ſm phm. 1. prioꝝ."); Tho. 1. p. sū. q. 65. arti. 2. (beside "De ista autē minori").

scđo ꝙ ista minor neganda esset
ſm phm.⁊ ita conclusio. Posuit
eñ phs (vt dicūt isti) oēm intelli
gētiā esse simpliciter a se:qꝛ po=
suit omnē intelligētiā esse neces
T. cō. sariā:sicut ptꝫ.12.meta. Causa=
43. tū aūt ab alio est ex se nō ens et
de se possibile. qđ aūt est simpli
citer necesse eē nullo mō est pos
sibile.nō ergo posuit Aristo.ista
cōtradictoria.s.intelligētiaꝫ esse
necessariā:qđ plane posuit: ⁊ tñ
eā esse causatā ab alio. ¶Dicit
bēri.q a quibusdā ꝙ Aristo. posuit in=
li.6.q. telligentiā esse infinitā.⁊ ex hoc
14. seqtur etiā ꝙ ipsa sit a se: qꝛ qđ
est ab alio est finitū. Antecedēs
T. cō. ꝓbatur:qꝛ.12.meta.c.4. repetit
41. scꝫ ostēsum esse ꝙ nō ꝯuenit primū
8. phy mouēs habere magnitudinē:qꝛ
sicor. habet potentiā infinitā:⁊ finitū
nō hꝫ potētiā infinitā. ¶Post il
T. cō. lud statim in ꝓncipio.5.c.querit
42. vtrū ponēdū sit vnā talē substā=
tiā aut plures:et determinat ꝙ
plures ſm numerū lationū.intē
tio ergo sua est cōparādo cōclu
sionē precedētē ad cōclusionē se
quētē ꝙ plures sint substātie si=
ne magnitudine: qꝛ infinite po=
T. cō. tētie. ¶Itē.c.5.post prin.Palam
45. inqt est: qꝛ tot substātias neces=
se est esse natura sempiternas et
immobiles ſm sex sine magnitu
dine ꝓpter ꝑdictā causam in.4.
T. cō. c.scꝫ hre potētiā infinitā: qꝛ illa
41. nō pōt esse in magnitudine; nec
finita nec infinita: qꝛ nulla est.

Sed quia nulli au=
ctori impo=
nēda est sentētia falsa vel multū
absurda nisi habeat expresse ex
dictis eius vel sequatur euiden
ter ex dictis eius. Et cū istud an
gelū esse ens a se sit nō tātū fal=
sum sicut patet:sꝫ etiā valde ab=
surdum:qꝛ oppositū eius potest
demōstrari vt patebit: nec istud
legatur expresse ex littera Ari=
sto.nō videtur hoc sibi rationa=
biliter imponi. ¶Dico ergo de
ista minori. angelus est causabi
lis.duo opposita ꝑdictis. ¶Pri
mū ꝙ illa est demōstrabilis ſm
ꝙ illud fuit ab Aristo.cōcessum
Primū ꝓbo sic.non pñt esse due
nature itellectuales simpliciter
infinite: sed quecūqꝫ natura in=
tellectualis si est a se siue incau
sata ipsa est simpliciter infinita.
ergo nō possunt esse plures na=
ture intellectuales simplr icau=
sate. Prima est incausata.alioqn
nō eēt prima.ꝫ qlibet alia ē cau
sata. ¶Prima ꝓpositio istius de
ductionis probatur diffusius in
questione de vnitate dei. Nūc tā
go vnā ꝓbationē: qꝛ vtraqꝫ illa
rū intelligeret alterā perfectissi
me tñ.s.quātū ipsa est intelligi=
bilis ⁊ cōprehēsibilis.⁊ similiter
vna diligeret aliā quātū ipa est
diligibilis: ⁊ sic etiā vtraqꝫ seip=
sam comprehēdit ⁊ diligit. ⁊ ita
vtraqꝫ tā ſm intellectū ꝙ ſm vo
lūtatē beatificat tam in seipa ꝙ
in alia.eādē aūt potētiam simul
cōprehēdere duo obiecta adeq=
ta infinita est ipossibile. quoniā
vtrūqꝫ obiectū toti virtuti potē=
tie totaliter adequat:immo nec
vna potentia pōt hre duo obie=
cta eque prima. Essentia autem
istius esset primū obiectū sui in=
tellectus.nō ergo essentia illius
erit primū obiectū istius: sꝫ nec
erit obiectū secūdariū : qꝛ nō est
entitate posterius ꝙ sit essentia
illiꝰ cuꝫ sit infinita sicut ista:nec
p ꝯńs est posteriꝰ ea in itelligibi
litate.potētiā etiā ita pfecte cō=
prehendere essentiā alteriꝰ sicut

ppriaq; est impossibile: pcipue qñ natura ppria nō includit eminēter naturā alteri⁹ nec dependet essentialr ab illa altera. nec est eiusdē spēi cū illa q̄ oīa sunt vera in pposito de deo.f. ⁊ intelligētia. ¶ Scda ppō huius deductōis.f. q nā que est a se ē īfinita pz ex illo qđ dictū est supra qualiter phs pbat primū mouēs eē infinite potētie qꝛ est a se potēs ⁊ ideo hʒ plenitudinē potētie.

Secundū f. q Arist. ꝯcessit istā
Gg minorem. probo. ⁊ primo ex intē
t.c.52. tione eius. 12. met. concedit eñ
⁊ inde omnia habere ordinē essentialē inter se: ⁊ magis ordinē essentialē ad vnum primū. Nūc aūt infinitū intensiue nō pōt esse subordinatū essentialiter alicui alteri nec sicut ad finē: qꝛ bonū infinitum nō est ppter alterū bonuʒ. bonū aūt totius vniuersi vtroqꝫ modo se hʒ. ⁊ scʒ in ordine entiū inter se. ⁊ in ordine eoꝝ ad optimū separatū. nec infinitū potest esse subordinatū alteri vt principaliori: qꝛ hʒ virtutē actiuā infi
t. c. vl. nitā. Et etiā fm ipsuʒ in fine. 12.
T. ē. ql. Entia nō volunt male disponi.
8. q. 9. vnus ergo princeps. ¶ Rñdet
⁊ vlti. q Arist. ordinē concessit in entibus separatis: qꝛ scda cā dependet a prima. lʒ non sit cāliter ab ea sicut est in speciebus numerorū ⁊ figurarū. ¶ Cōtra hoc nihil est dependens ab aliquo in essendo a quo nō hʒ i aliquo genere cāe esse ⁊ silr de pmanētia. Et nō obstat illud de numeris: qꝛ numerus minor potētialiter seu materialr accept⁹ est ps ma
T. c. 3 ioris. pars aūt hʒ rationē materie. vt habet. 5. meta. partes inquit totius vt ex quo cause sūt.

Et idem ibidem. horū autē hec quidē quasi subiectū vt partes. vb numerus vero minor actualiter ⁊ formaliter acceptus nō est ps maioris. nec ab ipso sic accepto depēdet maior in eēndo. ¶ Preterea in eodeʒ. 12. c. 4. de primo t.c.36. mouente dicit q mouet sicut appetibile ⁊ intelligibile. hmōi aūt mouēt non mota. Sic aūt deus monet intelligētiā sibi pximaʒ. ergo causat intelligere ipsius intelligētie. sed illud intelligere vt isti dicūt fm Ari. est idem q sub 12.me. stātia intelligētie. ¶ Si dicat q t.c.37 illud mouere est metaphoricū. ⁊ ⁊.3. de nō pprie aliqd cāre. ¶ Contra. anima oīs intellectio que nō est eadeʒ t.c.15. obiecto causat ab obiecto ⁊ vt q effectiue fm Cōmē. vbi dicen cō. 36. tē. q balneuʒ i mente monet vt efficiens. ⁊ vt eē mouet vt finis. ¶ Probat idē scdo fm intētionē Arist. 8. phy.: qꝛ ibi pbat q mouēs infinite potētie nō pōt imediate mouere. celuʒ mouet. igit t.c.79 imediate ab aliquo mouēte potētie finite. illud aūt est intelligētia ppria motrix. vult ergo q illa sit finita ⁊ p ꝯñs non a se. hec consequētia est superius ostēsa. ¶ Preterea ex eodem. 8. arguit sic. phs vult ibi q mouens infi t.c.78 nite potētie moueat celū motu ⁊ inde infinito: ⁊ nō imediate vt dictuʒ est. ergo mediate. f. mediante intelligētia. Et hanc esse eius intētionē. f. mouens finitū mouere celū imediate: ⁊ mouens infinitū mediate. dicit Cōmen. 12. meta. cō. 41. sunt igit respectu celi duo mouētia ordinata. Tūc arguo sic. qñqꝫ sunt plura agentia eēntialr ordiata. ¶ Aut scdm accipit esse a primo. exēplū de celo ⁊ igne. ¶ Aut scdʒ licet nō ac Ii

cipiat esse a p̄rio. tñ accipit aliq̄ influētiā. exēplū. Baculus motū accipit a manu vt possit vlteri⁹ mouere pilam. ¶ Aut tertio mō ambo attingūt eūdē effectū im mediate sed ordine quodā. pri mū. s. principalius. & scđm min⁹ principal'r. tñ ipsum eundē effe ctū attingit. Exemplū de patre & matre respectu generatiōis p̄ lis. fm opinionē ponentē matrē esse actiuā. ¶ Quero ergo quo istoꝝ triū modoꝝ se hñt ista duo agētia in mouendo celum. ¶ Nō tertio mō. q2 statum sequit᷑ q̄ in equali tēpore imo in codē tpe moueat virtus finita & infi nita: q2 vtraq3 attingit motū im mediate, tanq̄ p̄priū effectum.
12 me. Si det᷑ scđm cū nihil fm Arist. Argu‑ recipiat ab intelligētia aliud ab mētū3 eius essentia habet̄ p̄positum. effica‑ ¶ Si det᷑ p̄mū p3 q̄ hoc est p̄po cissi‑ situ. p3 ergo q̄ Aristoteles sic in mu3 p̄ tellexit ista agētia eē ordinata p̄oter q̄ fin esset a p̄rio: & tūc p̄mū mo nos. uet mediate: & dat eē & virtute3 p̄rimo mouēti: & q2 p̄petuo dat illud eē: & virtutē: iō est cā p̄pe tuitatis in motu. finitas aūt vir tutis que nō est aliud a natura angeli est cā successiōis motus: q2 illi virtuti pōt eē aliq̄ resistē tia in mobili que nō posset esse virtuti infinite. ¶ Tertio p̄bat᷑
1. & 2. hoc idē ex intētione Auer. qui đ celi & intētione Arist. loquēs in tracta mun. & tu de substantia orbis: c. 3. dicit 12. me. sic. Corpus celeste non indiget tñ virtute mouēte in loco: sed ēt virtute largiēte eē & substan tiā suā & p̄manētiā eternā &c. & post: dixerūt quidā ip̄m. s. Arist. nō dicere cām agētē celum: sed tñ cām mouentē. & illud fuit val de absurdū. Ita autē posuit ari.

celū esse formal'r necessariū3 si cut intelligētias: q2 vl'r oēm sub stantiā sempiternā dixit forma liter esse necessariā. vt p3. 9. me‑ t. c. 17
ta. c. 7. est autem potentia nihil t. c. 4
sempiternū &c. & 12. meta. satis & inde
habet̄ intētio eius de hoc. c. 5. &
ita staret cū3 intentione eius q̄ deus esset cā substātie ipsius in telligentie sicut fз Auer. fuit in tētio eius de celo. ¶ Preterea. hec est intētio Aui. exp̄sse. 9. me ta. c. 4. q̄ oīs intelligētia cāta ē a primo. & forte in hoc nō solu3 nō cōtradicit Arist. sed explicat illud de modo & ordine p̄ductio nis q̄d Aristo. nō explicauit. Et si dicat᷑ Arist. posuisse oēm intel ligentiā a primo imediate p̄du ctam. tūc Auicēna quātū ad or dinē quē ponit cōtradicit ei. sed ad p̄positū q̄ intelligētia sit p̄ ducta habet̄ concordiā. De mō autē illius cātionis satis habe ri pōt ex intētione Auicēne quo ad hoc. s. q̄ non posuit eā p̄ mo tū vel mutationem vel cu3 aliq̄ nouitate. sed q̄ totū esse intelli gentie semper esset a primo. & in diuersitate eētie. sicut nos po nimus q̄ filius est a patre semp̄ in eadē essentia. & sicut fm Aris. 12. ce.
sempiternū est lumē in illis cor‑ & 1. me
poribus perspicuis que nunq̄ ta. c. 3.
cadūt in vmbra alicui⁹ corporis. s. corpoꝝ causantiū vmbrā in vni uerso. & tñ illud lumē p̄petuu3 i corporib⁹ illuminatis poneret᷑ a sole effectiue. Nō eñ lumē illđ diceret᷑ a se formal'r: q2 tunc nō esset eiusdē ratiōis cū lumine in illa parte que aliq̄n non illumi nat᷑. nam illud lumē cū sit nouū certū est q̄ causatū est a sole. q̄đ autē causatū est nō est eiusdem rōnis cū eo q̄đ ē a se. ¶ Qñ ergo

Lit probat fm intentionē Arist. an gelū non esse causatū: qz fm ip sum est formalr necessariū. ¶ Di co q ipse nō posuit ista inter se repugnare cātū & formalr neces
t.c.4. sariū cum dicat. 2. meta. sempi ternoꝝ principia semp eē verissi ma necesse est: qz sunt alijs cāve ritatis. Sempiterna ḡ q ipse po suit formalr necessaria concessit
t.c.6. pncipia hre. ¶ Itē. 5. meta. c. de necessario. nihil phibet necessa rioꝝ quorūdā esse alteras cās. Hoc et pz in veritatib pncipij & pclusionis. si tn pncipiū sit cā cō clusionis in essendo veꝝ. ¶ Cuz arguit cātū est ō se n ens: sz pos
Li sibile eē pprie. dicendū eēt q nō est de se ens vel magis nō est a se ens. ita q cāto nō opz q cōpe tat aliqua non entitas: sed nega tio modi essendi q est a se esse. & ista negatio ē cōpossibilis neces sario. lz negatio entitatis nō sit ppossibilis ei. ¶ Qd et dr q cau satū est de se possibile si intelli git de potētia que est differētia entis opposita actui. talis potē tia nō necessario iuenit in cāto nisi qd causat cum nouitate. nō autē necessariū fuit apud Arist. cōnexio causationis & nouitatis sicut nec apud illos theologos: qui dicunt deum posse pduxisse aliquid ab eterno. est tn oē cau satū possibile hoc est obiectum potētie causatiue. sed ista possi bilitas licz repugnet necessitati a se nō tn fz ari. repugnet neces sitati forali. ¶ Ad aliō cū impo nit Ari. de infinitate intelligētie oppositū est verū. & etiam in se demōstrabile. & ostēsum est pus q sit de eius intentionē.
t.c.41
t.c.29 **Ad illas** ḡ auctes ei p hoc addu ctas. ¶ Ad primā pclusio vltia idem 4. ca. hō est illa q primū est sine 5. & 8. magnitudine: qz infinite potēn phy. & tie: sz post illā sequit alia cōclu 1. celi. sio: q recitata vt pri ostensa. s. q ē ipassibilis & ialterabilis. oēs eni alij mot sunt posterioꝛes il lo q est fm locuz. hec ille. Nō est aūt illa subā mobilis fm locuz qd pbari pōt ex phabitis ibi. &
Mm tūc pcludit. ḡ nō est mobilis ali quo posteriori motu: & ita inalte rabilis. & tūc sequit pncipiū. 5. c. t.c.42 vtrū aūt vnā talem &c. ita q tali tas ista refert ad eē in alterabi le dē quo imediate pcessit fmo. Nō aūt refert ad eē potētie infi nite de quo fuit sermo in pcedē te. ḡ q ptinuatio esset sermo nis q esse tale referat ad condi tionē prius habitā mediate & nō ad illaz q pu imediate hr: vel posset dici q si tale referat ad il lā cōditionē mediate ppositam referēda est ad illud qd fuit in pclusiōe. s. nō hre magnitudinē. & cōcedo qd plures sunt tales si ne magnitudie: sicut plures sūt inalterabiles & ipassibiles. ¶ Ad Nn aliā auctez dico q negatio pōt p tot media pp̄ter q de aliquo pcludi quot pnt esse in ipso cāe repugnātie ad affirmationē op positā. & si aliquid vnū sit causa adequata repugnātie illud erit mediū adequatū ad ostendēdū talē negationē. infinitas aūt in tēsiua est vna cā repugnātie ad hre magnitudinē: sed nō adeq ta. hre aūt intellectualitatē sine mā est rō adeqta. Ista autē duo opz cōiungi. s. intellectualitatē & imaterialitatē ad habēdum me diū sufficiēs: qz sicut non sufficit intellectualitas sola fm mentē Arist. sicut pz in homine. sic nec

imaterialitas: sicut patet i celo. ¶ Ad istā ergo auctoritatē dico q̄ nō habere magnitudinē pōt cōcludi ex infinitate potentie. &
t.c. 41 sic cōcludit ibi capi. 4. cōclusiōe
t.c. 78 penul. & ēt concludit. 8. physico.
& inde pōt ēt concludi ex alio. s. immaterialitate cuȝ intellectualitate. purū eni intellectuale nō potest habere magnitudineȝ: q2 forma intellectualis nō est extēsibilis. sed si aliqd intellectuale sit quā tū habet materiā que perficit a forma intellectuali. & tūc recipit quantitatē nō rōne intellectualitatis sed rōne mālitatis quaȝ perficit forma intellectualis. sicut est in hoie. Hec ergo est vera. natura hns infinitam potentiā nō hȝ magnitudinem. & hec natura intellectualis nō habēs
t.c. 41 materiā non hȝ magnitudineȝ. Ibi ergo versus finē. 4. cap. probatur nō habere magnitudineȝ per habere potētiam infinitam.
t.c. 30. sed illud nō est mediū adequatū respectu p̄dicati. ibi aūt ca. 5. post principiū habet de substantijs imobilibus q̄ opȝ eas esse sine materia. sempiternas enim esse opȝ. Et si aliqd sit actu sempiternū. ergo actu sine materia:
t.c. 36. & postea in principio. 4. cap. ha-
& inde bet qsio iste substantie mouētes sunt nature intellectuales. Ex
Oo istis habet secundū mediuȝ ad remouēdū magnitudinē qd est esse intellectuale sine materia. & istud est mediū adequatū respectu predicati. quādo ergo dicit
t.c. 45 cap. 4. q̄ opȝ tot substātias esse sine magnitudine ppter cām p̄dictaȝ hoc dȝ intelligi de illa cā adequata que. s. est i intellectualitas sine materia que dicta ē in principio tertij capituli: & in p̄ncipio quarti capituli. nō aūt dȝ t.c. 30.
referri ad illā ppositiouē que tacta est in fine de infinitate potē t.c. 36.
& inde tie. nec hoc videt destruere sententiā lr̄e cū intellectualitas immaterialis sit ppria cā. imo adequata respectu p̄dicati. hoc aūt qd est habere infinitam potentiā vel non est eius cā vel nō est adequata: q2 predicatum omni intelligentie cōuenit. mediū autē cōuenit soli deo: cui honor est & gloria in secula seculoꝝ.

Questio. VIII.

Utrum filius vel verbū diuinum habeat cālitatem aliquā ppriam respectu creature? Arguit q̄ sic: q2 ars dicit respectum cālitatis ad artificiatū: & idea ad ideatū. sed verbo diuino cōpetit pprie eē artē & hr̄e in se ideas oiuȝ factibiliū. ergo &c. minor pȝ p Augu. 6. de tri. c. 9. vel. 37. verbū inquit perfectū cui nō deest aliqd est ars quidē omnipotētis & sapiētis dei. hoc p prima pte minoris: & sequit. plena oiuȝ rōnū viuētiū incōmutabiliuȝ: & hoc pro scda parte minoris: q2 p rōnes illas intelligit ideas: vt pȝ ex intētione eius. 83. q. q. 46. & sequit ibi. nouit deus oia q̄ fecit p ip̄m hoc pro vtraq parte minoris. intelligēdo sic. nouit tanq̄ in arte in qua relucent rōnes artificiatoꝝ. ¶ Ad oppositū Aug. 2. de tri. c. 5. loquens de filio incarnato. mitti inquit a p̄re sine. s. s. nō potuit. & sequit paucis interpositis. Fortasse aliqs cogitat vt dicamꝰ ēt a seipso missuȝ esse filiū: q2 ille Marie ꝯceptꝰ & partꝰ 7. t. 8.

operatio trinitatis est q̃ cãnte olã cãnt. Et istã cõclusionẽ ꝯcedit iplicite cũ rñdet ad obiectiones que posset fieri ꝯ eã dicens: q̃uo inquit pater filiũ misit si ipse se misit? cui pmo rñdeo ꝛc. Item ibidẽ intelligat istã incarnationẽ vna eadẽq; operatione pris ꝛ filij inseparabiliter eẽ factam. nõ vtiq; inde separato. s. s. Item idẽ li. 4. c. 22. vel. 38. plane fidẽter dixerim patrem ꝛ filium ꝛ. s. s. vnius eiusdẽq; substantie deum creatorem trinitatẽ oĩpotentem inseparabiliter operari.

A **Questio** ista gñalr pro posita intelligi põt de quacũq; cãlitate que deo conuenit respectu creature sed argumenta magis tangunt de cãlitate effectiua. De ista ꝯ cãlitate pro inquirenda sunt tria vidẽda. Primo vtrũ aliq̃ rõ formalis causandi sit ppria verbo. Scdo vtrum aliq̃s modus vel ordo l cãlitate seu cãndo sit ppri⁹ sibi. Tertio vtrum aliq̃s respect⁹ cãlitatis vel aliq̃s alius respect⁹ ad creaturã includat p se in ei⁹ pprietate cõstitutiua?

De primo dici põt q nõ est ppa sibi aliq̃ rõ formal agẽdi ad ex. Et hoc põt tripl'r oñdi. Primo auctẽ. Scdo rõne sũpta a posteriori. Et tãdẽ rõne sũpta a priori. Auctas est Aug. 5. trini. 14. vbi dicit sic. ad creaturam pr ꝛ fili⁹ ꝛ spũs sanct⁹ sunt vnum pncipiũ sicut vnus creator ꝛ vn⁹ deus. Et hoc vr q sicut est in eis vna formalis deitas p quam dicunt vn⁹ de⁹: sic ẽ vna formal rõ cãndi ꝛ pncipiãdi p quã dicũtur vn⁹ creator ꝛ vnũ pncipium. Hoc idẽ vult Dio. de di. no. dicens cõia toti⁹ diuinitatis sunt cãbilia oĩa. Rõ a posteriori sumit ab actu cãndi de q̃ actu ait saluator. Joã. 5. q̃cũq; ille. s. pr fecerit hec ꝛ filius silr facit. Per hoc q ait: q̃cũq; p3 q nõ se hñt pater ꝛ fili⁹ in agẽdo sicut causa vlis ꝛ particularis: sicut sol ꝛ pr in gñatione aĩalis. Ex hoc q ait: hec. pt3 q nõ sunt cãe varie respectu alioꝶ cãtoꝶ ſ3 eorũdẽ. Ex hoc q ait: facit. p3 q nõ se hñt sicut agens ꝛ rõ agendi. rõ quippe agendi non ppie agit. Ex eo q ait: similr: pt3 q non hñt se in agendo sicut cã superior ꝛ inferior que nõ agit virtute ppria sed virtute alterius. puta dependẽter ꝛ impfecte respectu eius: nec etiã agũt sicut due cause partiales cõtinẽtes vnam causalitatẽ ꝯpletã. siue sint eiusdẽ rõnis vt duo trahentes nauẽ siue sint alterius rõnis vt intellectus agẽs ꝛ phantasma ſ3 aliquos in mouẽdo intellʼm possibilem: q: in talibus neutra cã põt dici complete facere: sed ambe faciũt cõpletẽ ꝛ totalr: vtraq; autem p se nõ nisi diminute ꝛ partialiter. vnde magis ppie dici põt vtraq; alteri coagere q̃ facere effectũ. similr tales due cãe non oĩno similr causant effectũ. His ergo differentijs ꝛ imperfectiõibus exclusis intellexit xps q pater ꝛ filius ꝛ pari ratiõe tota trinitas quecunq; cãta simul causant. ꝛ hoc eque perfecte ꝛ cõplete. Ex hoc sequit q verbo non est propria aliqua rõ formalis agendi. consequentia ista probat. nullũ suppositũ formalr agit nisi sit actu p illud q̃d ẽ sibi formalr ratio agẽdi. Et intelligo sic. vel q habeat illud tanquam

Speculatõ subtilissima.

B

formā informātē vt est in crea-
t. c. 6. turis pp qd Arist. 2. de ala. con
t. 18. & cludit animā esse actū & formā
24. corpis qr est pncipiū q̄ cōueniūt
ei opationes corporis animati.
vel sic q illud qd est principiū
agendi sit oino idem supposito
agēti: sicut est in forma simplici
subsistēte que se tota statiz ē il-
t. c. 16. lud qd est ex. 8. met. & ita se tota
agit. Nūc aūt illud qd est pro
priū vni psone nō pōt eē act' al-
terius psone: nec prio mō nec se
cūdo mō sicut vult Augu. 7. de
tri. c. 1. vel. 9. vbi vult q pr nō pt
eē sapiēs sapiētia genita. sequit̄
q̄ si illud qd est rō formalis agē
di in aliq̄ actione sit ppriū vni
psone q alia psona non agit for
malr̄ illa actione. ¶ Si dicatur
hē. ql. ad illud s3 vnā opinionē q tres
6. q. 2. psone in suo intellectu cōi & eēn
tiali habent vnum verbū qd est
formale principiū causandi q̄si
proximum & essentia quasi remo-
tum: sed pater h3 illud verbū a
se. quasi dicendo ip3. filius & s. s.
habent ipm a solo patre. quivi-
ce omniū vnicū verbum dicit ad
pficiendū intellm̄ essentialē. Et
silr̄ de. s. s. respectu voluntatis.
¶ Cōtra. certū est q pr non h3
verbū aut actū suū formalē al-
tero pdictoꝝ modoꝝ. ergo tm̄
mō h3 ipm vt correlatiuū vel cō
substātiale distinctū tn̄ in suppo
sito. sed neuter modus hn̄di. suf
ficit ad hoc vt sic hn̄s dicat for-
maliter agere ista actione: respe
ctu cuius illud qd sic habet̄ est
ppriū formale principiū. qr neu
ter modus habendi saluat hoc
principiū. formale hr̄i tanq̄ for-
mā vel actū habētis. qd tn̄ reqri
tur ad hoc q habēs posset dici
agere tali actiōe. Jstud pat3 de
creaturis nō tm̄ de correlatiuis
sed q̄buscūq distinctis hyposta
tice cōparatis ad eādē actionē.
¶ Tertio arguit ad ppositū a
priori pmo p mediū pprium sic. C
formalis rō cāndi in deo & prima
est intell's vel volūtas vel aliq̄s
actus intell's vel voluntatis: s3
triū personaꝝ est idem intellus
& eadē voluntas: & per ɔ̄ns eaꝝ
est omnino idem actus intelligē
di & volendi: & ide3 obiectū siue
primariū siue secūdariū. ergo &
eadē rō formalis causandi ēt p-
xima est cōmunis trib' psonis. 5. tri. 7
¶ Hanc rōnē tangit Aug. 2. tri. primū
8. qūo inquit pater eum. s. filiu3 Jo. 10.
sanctificauit si ipse seipsum san secūdū
ctificauit? vtrūq enim ipse dns Jo. 17
sit sicut pbat ibi. & post. qūo pa primū
ter eum tradidit si ipse se tradi- Ro. 8.
dit. vtrūq enim dicit apostolus secūdū
sicut ipse pbat ibi. Et subdit re- Gala. 2
sponsionē credo. respondebis si
probe sapis: qr vna voluntas ē
patris & filij & inseparabilis ope
ratio. quasi dicat huiusmodi ve
ri qd pater agit: filius similiter
agit causa est pp̄ter eandē rōnē
agendi: quia vna volūtas est pa
tris & filij: & ex hoc sequit̄ insepa
rabilis operatio. Phoc ēt cōfir-
mat̄ per illud. 3. tri. 6. voluntas
dei prima est & sūma causa oīuz hē. vbi
i. formalis rō causandi. ¶ Dice supra.
ret ad hoc q l3 voluntas vel in-
tellectus sit formalis rō cāndi:
non tn̄ in qualibet persona. sed
aliqua ppue h3 potentiā vt est
principiū formale vel proximū
causandi. ¶ Cōtra hoc si est ea-
dem potētia. & habēs eundem
actū & circa idē obiectu3 ipsa in
quocūq supposito sit: semp ha-
bebit eandē rationē cālitatis re
spectu obiecti cābilis per ipsa3
potētiā

potētiā. nā ſuppoſitū nō tribuit aliquā rōnē cauſalitatis ipſi rōni formali agēdi: ſ3 ipm̄ h3 rōnē cauſe agētis preciſe p hoc q h3 rōnē formalē agēdi. qcūq3 g pſona h3 eādē potētiā habebit eandē habitudinē ad obiectū cauſabile. ¶ Aliud mediū ppriū accipitur ad ppoſitū ipm̄.ſ. eſſe diuinū. ⁊ ex hoc medio arguit ſic. eē diuinū cōe eſt trib9: qꝛ ipſa eſſentia cōis eſt trib9: eē aūt diuinū ē ppriū pncipiū cauſandi: pbo: eē rerū pprie eſt eē cauſatū: et op3 q cauſet a ſuo ſili. g p ſe cauſat ab eē diuino. ¶ Cōtra hoc eēntia vt eēntia nō eſt pncipiū agēdi niſi p modū nature. de9 autē ad extra nihil agit hoc modo.

Tho. 1.2. ſcripti. di. 1.1.1.1. p.ſū. q. 45. ar.6.⁊ aliqtr qō.4. ar.3.⁊ q.6.ar ti.4.

¶ Ultimo pōt oñdi ppoſitū per mediū cōe a priori: et hoc ſic. oē cauſatū p ſe depēdet a cā prima ſicut imꝑfectū ⁊ poſſibile a pfecto ⁊ ſimplr neceſſario. g illō qō eſt formalis rō cauſandi eſt formalis rō terminādi iſtā depēdētiā cauſati: et p ꝯñs formalis rō eēndi pfectū ⁊ neceſſariū: ſed neceſſitas ⁊ pfectio eadē ē cōis tribus pſonis. g ⁊ rō terminādi depēdentiā cauſati erit cōis. ⁊ per ꝯñs formalis rō agēdi erit cōis.

Cōtra iſta poteſt argui. notitia ⁊ amor in diuinis ſm q ſunt pcedentes ſunt rōnes ſm quas creature pducūtur: ⁊ hoc ſm genus cauſe formalis: ſine qb9 intellect9 ⁊ volūtas eſſentiales nō ſufficiēter diſponerent ad ipſas creaturas pducēdas. Nūc autē notitia pcedēs verbū eſt ⁊ amor pcedēs. ſ.ſ. eſt: ergo verbo ē aliqua ratio formalis cauſandi ppria. et ſilr ſpūiſancto. ¶ Maior oſtēditur q̄drupliciter. ¶ Primo ſic. ſapiētia vt eſt eſſentialis nōn eſt niſi ſpeculatiua: ſ3 vt eſt pſonalis eſt practica reſpectu operādoꝝ ꝯtinēs in ſe ideas q̄ ſunt principia operādi. Nūc aūt non ſufficit ad operādū aliqua notitia tāq3 rō prima niſi ſit practica. ergo ⁊c. ¶ Scdo oſtēdit p exēplum de artifice creato. Artifex eñi in ſapiētia artis duplicē habet notitiā de artificiato. vnam ſimplicis notitie in arte vniuerſali qua intuetur operāda pure ſpeculatiue. ⁊ aliā h3 notitiā diſpoſitiuam ad opus: qua in arte particulari cōcepta de arte vniuerſali intuet. ordinē productionis ſue in op9: ⁊ eſt cognitio practica: ſine qua impoſſibile eſt artificē pducere in opus. Similiter deus in notitia ſimplici eēntiali nouit ſingula ſimpliciter ⁊ abſolute tāq3 in manifeſtatione quadā. In notitia vero pducta nouit eadē intrinſeca ⁊ extrinſeca tāq3 in quodā declaratiuo: ⁊ ſpecialiter nouit factibilia in eo tanq3 in quodā diſpoſitiuo coꝝ ad op9. ſicut ergo notitia artis vniuerſalis nō ſufficit ſine notitia artis particularis q̄ eſt diſpoſitiua ⁊ practica: ita ī deo nō ſufficit notitia eēntialis ſine notitia producta. ¶ Tertio oſtēdit iſta maior per quoddā ſimile in naturalib9: qꝛ ſicut forma naturalis nō eſt principiū actiōis ſ3 q eſt perfectio eius in quo ē: ſ3 ſolūmodo ſm q h3 reſpectū ad effectum: ſimiliter ſapientia vel amor ſolūmō ſm q h3 reſpectu3 ad effectū eſt principiū operandi. ſapiētia aūt diſponēs ⁊ amor effectans que reſpiciunt effectū nō ſunt niſi ſapientia ⁊ amor pcedētes. ¶ Quarto oſtēditur ea

dē maior ex ördine pductionis intrinsece ad extrinsecam: & hoc sic: vbi in diuinis terminat ordo rōnis in essentialibus: ibi incipit ordo originis in psonis. ergo pari rōne vbi terminat ordo originis in psonis: ibi incipit ordo orinis creaturarū. Nō pōt ergo pater creaturā pducere nisi prius pductis verbo & s.s. Si aūt pater haberet in se formaliter omnē rōnē causandi creaturam ita q in verbo non esset aliqua propria rō causandi vr q posset pater causare: lz nō pduceret filiū. ¶Cōfirmat istud p Augu. 15. de tri. c. 11. vel. 28. pōt esse inqt verbū nostrū qd non sequat opus. opus aūt esse nō pōt nisi pcedat verbū. sic et verbū dei eē potuit nulla existente creatura. creatura autē nulla esse pōt nisi p ipm per quod facta sunt omnia.

Ad ista maior prime rōnis neganda est: quia (vt dictū est prius) notitia & amor fm q deus est causa creature sunt cōes formalr trib' psonis. ¶Ad primā pbationē istius maioris notitia i memoria: & notitia verbi nō differūt in nobis vt speculatiua & practica: qr nō differunt nisi sicut habitualis notitia & actualis: que cōueniūt semper in rōne speculatiui vel practici. Si ergo notitia essentialis in patre se hz sicut notitia i memoria respectu notitie que est in verbo nō erit illa in patre speculatiua & alia practica: sz vl' vtraq practica vel vtraq speculatiua. Qd additur ibi de cōtinētia idearū soluētur respōdendo ad argumētū principale. ¶Ad secūdū notitia in pre de creatura nō se hz sicut notitia artis vlis respectu notitie eiusdē in vbo. ptz hoc ex pdictis: qr se habēt sicut notitie memorie & intelligētie: & lz prima sit quasi habitualis: et scda quasi actualis. tn vtraq est eq vniuersalis vel particularis. ¶Illud etiā qd dr de arte vli q ipsa sit speculatiua: & ars particularis practica non videt verū: qr fm diffinitionē artis. 6. Ethi. cap. 5. Ars est habit' cū recta rōne factiuus: pz ergo q ois ars est habitus practicus: qr ois habitus factiu' est practicus. ¶Hoc etiā arguit ex eo qd dr artē particularē cōcipi de arte vniuersali: qr cōclusiones practice resoluūtur in principia practica saltē vt in principia prima: imo videtur q nō possint resolui aliquo mō in principia speculatiua nisi practica sit subalternata speculatiue: qr ois doctrina cōclusiones proprias resoluit in principia ppria nisi sit subalternata alicui superiori: cuius cōclusiones hz p principijs. Si qñq ergo inueniat dictum ab aliq auctore q ars vniuersalis est speculatiua & particularis practica. hoc idiget expositione. & pōt sic intelligi. quāto aliquod medium recedit magis ab vno extremo: tāto nō solū accedit ad alterū: sz dr hre ratione alteri': sicut pz ex. 5. phy. T. cō. 52. q rubeū respectu albi dr nigrū. Nūc aūt cognitio mere speculatiua est illa q nullo mō est directiua in opus. Cognitio vo mere practica est illa q immediate est directiua in opus. quecūq g cognitio media p quāto magis recedit ab vno extremoz: tanto magis pōt dici cōtineri sub altero. Nunc aūt cognitio artis vniuersalis non est immediate dire

In p̄hemio

ctiua in op⁹: q: operatiões sunt circa singularia.1.meta. Notitia aũt artis particularis est imme diate directiua. pro tanto igitur notitia artis vniuersalis põt di ci speculatiua: pro quãto nõ est immediate directiua in opus si cut est particularis. nec tñ ẽ sim pliciter speculatiua: sed directi ua: licz mediate: q: particularis virtute eius est immediate dire ctiua. ¶ Qđ igit̃ addit̃ q̄ in ver bo tãq̃ in dispositiuo nouit de⁹ factibilia: quero quid intelligit per notitiaz dispositiuã in deo? In nobis video vnã notitiaz de agibili determinãtẽ quid sit agẽ dũ. et hãc sequitur actus volun tatis: qua recte volo sic agere si cut rõ dictat agẽdũ esse. Istã vo litionẽ sequitur quedã cognitio qua scio me sic velle. Et si scirem voluntatẽ meã esse immutabilẽ et nõ impedibilẽ: scirẽ me aliq̃n sic facturũ eẽ. In deo aũt nõ pos sumus habere distinctos actus re: sed quasi rõne. Aut ergo per notitiã dispositiuã intelligis in deo notitiã quasi precedẽtẽ om nẽ actũ voluntatis: siue illũ quo vult se sic facturũ esse: et tũc se quitur q̄ sit talis notitia in deo dispositiua est in vna persona & in alia: q: oĩs notitia in deo: q̃ quasi precedit oẽm actũ volũta tis habetur in intellectu diuino virtute primi obiecti mouentis. illud aũt mouet necessario intel lectũ diuinũ ad quãcunq̃ noti tiã precedentẽ actũ volũtatis: q: in tota ista motione non inueni tur principiũ motiuũ nisi p̄ mo dũ nature: & p̄ cõsequẽs necessa rio. Aut p̄ notitiã dispositiuã in telligis illã q̃ seq̃tur determina tionẽ volũtatis. & tunc sequitur q̄ cũ quelibet persona nouit de terminationẽ volũtatis in qua cũq̃ p̄sona sicut in seipsa: q̄ q̃li bet habet eque notitiã dispositi uã de quolibet operabili. ¶ Nec valet dicere q̄ hec p̄sona nouit illã sic disponere de op̄abili: sed non seipsam: q: sicut argutũ est ad ↄclusionem principalẽ istius articuli. vnius volũtatis vna est dispositio. & ita si vna p̄sona dis ponat de hoc operabili: per cõse quẽs & alia que habet eãdẽ vo luntatẽ eodẽ modo: immo eodẽ actu disponit: & p̄ cõsequẽs refle ctẽdo se per actũ intellectus su per actũ volũtatis: sicut vna scit se sic disponere de hoc operabi li: sic & alia. et sic notitia disposi tiua isto modo intellecta est cõ munis tribus p̄sonis. ¶ Ad ter tiã p̄bationẽ q̃ est de forma na turali actiua. Rñdeo licz forma naturalis actiua habeat respe ctũ quẽdã ad p̄ductũ: q̃ respect⁹ significat̃ p̄ nomẽ p̄ncipij vel po tẽtie. tñ illud qđ dr̃ eẽ principiũ vel potẽtia tãq̃ substratũ huic respectui est aliqua forma abso luta: qđ p̄bat̃: q: non minus for male principiũ actionis vel mo tus est aliqđ absolutũ q̃ termi nus. Et p̄cipue si ista p̄positio ẽ vera illđ ẽ formale p̄ncipiũ agẽ di in q̃ agẽs & p̄ductũ assimilan tur: nũc aũt terminus formalis actionis vel motus: nõ solũ põt eẽ forma absoluta: sz necessario videt̃ ex .5. phy. q̄ est forma ab soluta nõ includẽs aliquã rela tionẽ. & vel necessariũ vel saltez possibile q̄ illud qđ est p̄ncipiũ formale agẽdi sit forma absolu ta: et vt forma absoluta. hoc de claratur in exẽplo: q: lz calor sit potẽtia calefaciẽdi. et hoc quod

T. cõ. 10. & ex p̄ñti⁹. 7 phys. t.c. 17 & 20.

do: et ab ipso est ois causalitas cause inferioris: vel saltem in virtute eius causat. ¶ Ex hoc ad propositum sequitur quod in quocunque causatum potest aliqua causa inferior mediate vel immediate. in illud idem potest illa causa superior et hoc saltem mediate causa prima: et per consequens prima causa habet obiectum potentiam secundum intellectum pertinentem ad istum articulum. ¶ Ista ro videtur dupliciter posse impediri. ¶ Primo quia diceretur in ordine causarum efficientium licet status sit ad unum primum efficiens tamen istud non est deus: sed aliqua intelligentia movens primum celum: nec ro naturalis deducit quod ultra tale movens: deus immediate moveat nisi in ratione cause finalis: sicut videtur phs illum modum movendi appropriare ipsi deo. 12. meta. ubi ait quod movet sicut amatum et desideratum. ¶ Secundo diceretur quod efficiens primum quodcunque sit non probatur habere potentiam respectu ois causabilis qualitercunque. s. immediate vel mediate: sed tamen respectu omnium causabilium sua coordinatione. oporteret igitur probare quod preter illa non essent alia possibilia causari extra illam coordinationem. ¶ Ista duo excluduntur per hoc quod non est nisi unicum ens a se sive non ab alio. Ex hoc enim sequitur quod non est nisi unum agens non dependens in agendo. quod enim dependet in essendo si agat dependet in agendo.

Ad argumenta

principalia. ¶ Ad primum Primo videndum est de antecedente. Et postea de consequentia. ¶ De antecedente dicunt quidam quod Aristo. non intellexit primum ens esse infinite potentie intensive sive vigoris: sed tamen extensive sive duratione: ro enim sua non plus concludit nisi quod ipse movet motu infinito: quia motus ille non est infinitus nisi duratione. Et adhoc videtur sufficere virtus infinita in duratione.

Contra dupliciter. Primo contra illud quod imponitur Aristoteli: Secundo contra rationem que adhoc adducitur. De primo. Aristo. enim ex hoc quod deus est infinite potentie concludit quod non potest esse in magnitudine nec habere magnitudinem: quia nec infinitam cum nulla talis sit: nec finitam: quia quacunque potentia in magnitudine infinita possit aliquid esse maior intelligi ergo in antecedente talem infinitatem potentie cum qua secundum intentionem eius non possit stare oppositum consequentis. s. habere magnitudinem vel esse in magnitudine. quia hoc esset dicere quod faceret consequentiam secundum intentionem eius non: teneret si oppositum consequentis posset stare cum antecedente. Nunc autem cum potentia infinita secundum durationem potest stare oppositum consequentis s. esse in magnitudine secundum intentionem eius. cum manifestum sit celum habere magnitudinem: et tamen secundum ipsum habet potentiam infinite durationis: immo secundum ipsum. 9. meta. t. 1. ce. et mun. et in multis aliis locis. Omne sempiternum est formaliter necessarium: et ita si est activum habet potentiam activam infinitam secundum durationem ergo in antecedente non tamen intelligit ille de potentia infinita duratione: sed de aliqua alia que repugnat magnitudini: illa autem non est nisi infinitas intensiva. Concedo ergo cum ista conclusione quod Aristo. sive sufficienter probaverit intensivam suam sive non: intellexit de infinitate potentie intensiva. Sed tunc restat secundum s. de probatione: qualiter s. eius probatio procedat. De hoc dico quod quanta perfectio potest concludi de

Margin notes:
a
t. c. 36.
Dic ad formam instantiarum consequenter:
Auer. et sequentes quosque hen. et alios antiquos
8. phy. ad finem
t. c. 17. t. c. 12. et inde.
x

potētia:ex hoc φ sufficiēter pōt in talē actuȝ:quāta pōt cōcludi ex hoc φ erit in talē actuȝ. Et si ergo aūs Arist.s.φ deus mouet motu infinito falsuȝ sit ꝯm theologos:tñ multi eorū cōcedūt φ pōt mouere motu infinito etiā a pte añ:sicut oēs ꝯcedūt φ a pte post:tñ differūt a pho in hoc qꝛ phs ponit istā potētiā necessario coiūctā actui.qꝛ iter extrema ꝯm se imutabilia est habitudo oīno necessaria:talia ꝯm eū sunt deus ꝛ celū:ergo inter ista ē habitudo necessaria necessitate immutabilitatis:ad quā sequitur motū q̄ causat ad hoc:in illo esse necessariū:nō illa necessitate q̄ repugnat motu:ſȝ necessitate ineuitabilitatis: non pōt ergo cessare. Nec cōcordat secū theolog⁹ in pˀla ꝓpositōe inter extrema ꝛc. Nec in scđa de celo qꝛ non ponit mouere necessario ꝯpetere deo actualr.ponit tamē posse infinito tempore mouere. isto posse sicut ex ipo mouere:cōcludi pōt infinitas potētie. Sed nūqd intēsiue? Dico φ sic:nulla eñ virtus pōt pˀinfinitū tēp⁹ mouere nisi vel a se vel virtute alteri⁹.ꝛ tandē opꝫ stare ad aliquā pmā q̄ mouet ex se ipa.art. ergo arguit d.potētia primi mouētis q̄ nō mouet virtute alteri⁹ ſȝ a se. Et ex hoc pōt inferre φ ipsa sit infinita intēsiue:φ autē hȝ a se potētiā actiuā hȝ a se entitatē:qđ aūt hȝ a se aliqd hȝ illud in tota plenitudine q̄ sibi pt cōpetere:nihil eñ hꝛ limitate ł aliquo nisi habeatur ab aliquo agente determināte illđ ad certum gradū qꝛ si vnū ens hēat a se plenitudinē entitatis ꝛ aliud ens non haberet a se talē plenitudinē:ſȝ entitatē limitatā oīno nulla eēt ratio quare illđ plus haberet plenitudineȝ entitatis q̄ istđ:ſȝ videt eē casus q̄ nō pt eēe in hiīsq̄ sunt a se. Ex hoc igr φ primum mouens mouet a se ꝛ per consequēs est a se cū tota plenitudo potētie actiue ꝛ entitatis:nō possit eē sine ifinitate ł tēsiua:sequit φ ipsum sit infinite potētie intēsiue. ¶ Cōtra hoc qđ accipit in antecedēte φ mouet motu infinito:qꝛ eq̄ hꝛ.ſȝ te propositū si moueret motu finito:ſȝ a se. Cōcedo φ vis principalis in hoc stat φ est mouere a se:ſȝ aliquā euidētiā hȝ ratio de motu infinito.qꝛ ꝯm Ari.motus prim⁹ est prio infinitus:ꝛ ita ille est magis propri⁹ primo mouēti:primitas aūt motiōis ē mediū propriū ad propositū vt intelligat ł antecedēte:mouet motu infinito pˀla infinitate.q̄.s.nō est ab infinitate mot⁹ alteri⁹: ſȝ a sola virtute illius mouētis. 2.phy. t.c. 40

De consequētia

aūt lȝ infinita potētia actiua sit vere oīpotētia:non tñ sequit.si rōe naturali potest cōcludi hoc habere infinitam potentiam ergo oīpotentiā qꝛ nō ē notū rōe naturali infinitā potentiaȝ esse omnipotentiam:ꝛ hoc totum intelligendo de omnipotentia immediata respectu cuiuscūqꝫ possibilis. ¶ Cum probatur φ infinita potentia sit omnipotentia: qꝛ infinita potētia nō pōt excedi nec intelligi excedi quecunqꝫ autem potentia que nō est oīpotētia potest itelligi excedi. ¶ Responderet phs φ potētia suprema nō ē oīpotētia sicut intelligim⁹ oīpotentiā.ꝛ tamē est infi-

nita potentia. nõ ꝙ põt intelligi excedi ſm intẽſionẽ: qꝛ ſic infinita eſt. ſed lꝫ poſſit intelligi excedi aliquo mõ ſm extẽſionem: qꝛ nõ ẽ oĩpotẽtia: nõ tñ ꝓprie hoc intelligi põt: qꝛ nõ ſine ꝯdictiõe: qꝛ diceret phs ꝙ oĩpotẽtiã immediatã reſpectu cuiuſlibet in aliquo eodẽ eẽ includeret ꝯdictionẽ: qꝛ deſtrueret ordinẽ eſſentialẽ cauſarũ. ¶ Uerũ ẽ ergo ꝙ ſuprema potẽtia actiua ſiue potẽtia infinita eſt oĩpotẽtia: ſed nõ eſt notũ ꝑ rationẽ naturalẽ ꝙ ſuprema potẽtia poſſibilis etiã intẽſiue infinita ſit oĩpotẽtia proprie dicta: que. ſ. põt in quodcũꝗ poſſibile immediate.

Ad primũ argumẽtũ in ꝯtrariũ qḋ. ſ. eſt de gñatione filij. ¶ Rñdeo ꝙ potẽtia actiua põt intelligi ꝓprie: qꝛ ꝓ potẽtia cauſatiua cui corrñdet poſſibile. i. cauſabile. ¶ Alio mõ põt itelligi magis extẽſiue ꝓ potẽtia ꝓductiua cui corrñdet poſſibile. i. obiectũ ꝓducibile. Et ita oĩpotẽtia poteſt intelligi dupliciter. ¶ Primo mõ potentia cauſatiua oĩs cauſabilis. ¶ Scḋo mõ potẽtia ꝓductiua oĩs ꝓducibilis. ¶ Si ſecũdo mõ intelligeret̃: ſolus pater eẽt oĩpotens: qꝛ ſolus pater hꝫ fontalẽ fecũditatẽ ad ꝓducẽdũ omne ꝓducibile. Sancti vero nõ ſic loquũtur de oĩpotẽtia: ſed tãtũ primo mõ: vt. ſ. importat potẽtiã cauſatiuã oĩs cauſabilis. i. poſſibilis: quõ nec filiꝰ eſt poſſibilis: nec ſpũſſctũs: lꝫ ſit ꝓducibilis: qꝛ nõ eſt cauſabilis: nec in alietate nature ꝓducibilis. ſm ergo ꝙ ſancti loquũtur de oĩpotẽtia. ſ. ꝓ potẽtia cauſatiua oĩs cauſabilis que eſt cõĩs tribꝰ pſo

nis abſolute cõcedẽdũ eſt ꝙ oĩs potẽtia nõ reſpicit actũ notionalẽ intrinſecũ: ⁊ ſi ergo poſſet demõſtrari deũ eſſe oĩpotẽtem: nõ tñ potẽtem in tales actus notionales. ¶ Sed ꝯ hoc eſt difficultas in auctoritatibꝰ Augu. ⁊ Ricar. adductis. ¶ Ad auctoritatẽ Augu. ꝗ allegata fuit priꝰ in cõtrariũ dici põt: ꝙ iſta cõſequentia. ſi pater non põt generare filiũ vel nõ equalẽ filiũ: nõ eſt omnipotẽs. nõ eſt formalis: eo modo quo arguitur a deſtructione partis in quantitate ad deſtructionẽ totiꝰ: ſed eſt a deſtructione poſterioris neceſſario conſequẽtis ad deſtructionẽ ꝓoris: qꝛ ſi nõ poſſet generare filiũ aut filiũ equalẽ: aut hoc eẽt: qꝛ nõ cõpetit eius perfectioni eſſentiali: aut qꝛ nõ cõpetit eius ꝓprietati perſonali. ¶ Nõ ſcḋo mõ: qꝛ illa pſona eſt a ſe: et iõ nõ repugnat ꝓprietati ſ. ne aliqḋ actiue ꝓducere. ¶ Si primo mõ. ergo nõ hꝫ naturã perfectã cui poſſit in aliquo ſuppoſito cõpetere potẽtia ꝓductiua oĩs ꝓducibilis. ⁊ ſi ergo negatio actus notionalis nõ infert formaliter negationẽ omnipotentie: tñ gratia materie tenet cõſequẽtia de iſta pſona cui nõ repugnat ratione ꝓprietatis ſue actꝰ talis notionalis. ¶ Sꝫ contra hoc arguit̃ ꝑ hoc ꝙ oĩpotẽtia videt̃ ꝓprie reſpicere deuꝫ vel pſonã diuinã ꝓ obiecto: iuxta illud Ricar. 12. de tri. vbi arguit ꝙ ſi duo eẽnt omĩpotẽtes: vnꝰ faceret aliũ nullipotentẽ: qḋ nõ ſequeret̃ niſi reſpectu oĩpotẽtie in vno eoꝝ: obiectũ eẽt alter omĩpotẽs. ¶ Ad hoc põt dici ſicut dictũ eſt ad argumentũ Auguſti. ꝙ nõ tenet illa cõſeqũẽtia

Margin notes: Bb (beside "qḋ. ſ. eſt de gñatione filij"); Expõ mirabil' ad aucto. Aug. (beside "tia. ſi pater non põt generare"); Cc (beside "go negatio actus notionalis"); c. vlti. (beside "xta illud Ricar. 12. de tri.")

tãq̃ a toto in quãtitate. est oipotẽs: ergo est potẽs circa aliũ deũ siue circa aliũ oipotẽtẽ: q̃ȝ alius deus si poneret nõ esset obiectũ oipotẽtie ꝓprie dicte: sed necessario esset a se. Sed cõsequẽtia sic tenet ꝑ locũ extrinsecuȝ: vno modo q̃ȝ vnus oipotẽs posset sua volũtate oia possibilia ꝛ cõpossibilia ꝓducere. Alius vero oipotẽs posset ex sua volũtate eadẽ possibilia impedire: ergo ille faceret illũ nullipotẽtẽ: nõ agẽdo aliquid circa ipm: sed circa obiectũ potẽtie ipsius. ¶ Si dicas illũ cũ isto in obiectis volitis vniuersaliter cõcordare. ¶ Cõtra. Tũq̃ illud videat esse pura fictio de illis respectu quoꝝ vtraq̃ volũtas mere cõtingẽter ꝛ eq̃ inde pendẽter se habet. th̃ ex hoc sequitur q̃ ille faciat istũ nullipotentẽ: q̃ȝ nõ pñt esse due cause totales causantes idẽ causatũ: quia vel illud bis acciperet esse: vel nõ vtraq̃ vt distincta ab alia esset causa cõpleta. Iste aũt qui ꝑ te ponitur cõcordare cũ illo in volitis ꝑ suã ꝓpriã volũtatẽ potest esse causa totalis ꝛ cõpleta volitoꝝ. ergo ille nõ potest eẽ causa totalis distincta respectu eorũdẽ. Et sicut est de duobus ita de oibus: ergo ꝑ volũtatẽ illius ex parte obiectorũ põt ille fieri nullipotẽs: hoc est nõ potẽs aliquid ponere in actum volũtate istius prouenientẽ vt distincta et totaliter causante idẽ. ¶ Sȝ cõtra responsiones istas datas ad auctoritates Augu. ꝛ Ricar. arguitur ꝑ hoc q̃ formaliter sequitur. si filius est omnisciens: ergo est sciẽs generationem patris. ꝛ consimiliter si est omniuolẽs est volẽs istã generationẽ. ergo a simili de oipotẽtia sequitur in cõsequẽtia vera et formali. est omnipotẽs: ergo est potẽs in generationẽ illã: et nõ tãtum gratia materie: sicut dicit r̃nsio. ¶ Hic potest dici q̃ in oibus istis nobus: omnipotẽs: omnisciẽs: omniuolẽs est distributio nõ actus sed obiecti ipsius actus. ergo formaliter inferri potest de obiecto hoc et illo. et ita de quibuscũq̃ obiectis actus talis. Nunc aũt sciẽtie ꝛ volũtatis diuine, in qua cũq̃ persona diuina simpliciter est obiectũ actus notionalis: nõ sic est obiectũ omnipotentie. igitur formaliter omnisciẽs ꝛ omniuolẽs inferunt scire ꝛ velle actũ notionalẽ: nõ sic omnipotẽs posse actũ notionalẽ. Ratio illius differentie est: q̃ȝ actus notionalis est quid scibile ꝛ volibile: nõ autẽ simpliciter possibile ꝑut possibile intelligitur causabile: q̃ȝ et si habeat rõnẽ boni ꝛ veri: nõ th̃ rõnẽ causabilis ꝛ causati. ¶ Ad aliud argumẽtũ de creatiõe angeloꝝ. cõcedo q̃ sicut ista demõstratur q̃ deus põt in omẽ causabile mediate vel imediate: ita põt demõstrari in particulari q̃ possit in hoc q̃si minor mediãte qua infertur talis ɔclusio est eut dẽs vel demõstrata: aliter nõ. q̃ȝ ſm ph̃m. 1. prioꝝ. Cõtingit scire de omni mula esse sterilẽ ꝛ ignorare de hac mula: si hec minor ẽ ignota. s. hãc esse mulã. Nũc autẽ minor respectu huius conclusionis deus põt causare angelũ est ista. angelus est causabilis. ¶ De ista autẽ minori dicitur q̃ tm̃ est credita ꝛ nõ demonstrabilis: ꝛ ideo cõclusio sequẽs est tãtũ credita: licet maior vniuersalis sit demõstrabilis. ¶ Dicitur

Margin notes: Od (beside "tur q̃ ille faciat"); Egid. de ro. li. 1. di. 20. (beside "auctoritates Augu."); Ce (beside "bus: omnipotẽs"); ca. 20. (beside "ſm ph̃m. 1. prioꝝ"); Tho. 1. p. q. 66. arti. 2. (beside "De ista autẽ minori")

scdo q ista minor neganda esset fm phm.t ita conclusio. Posuit em phs (vt dicut isti) oem intelligetia esse simpliciter a se: q posuit omne intelligetia esse necessaria: sicut ptz.12.meta. Causatu aut ab alio est ex se no ens et de se possibile. qd aut est simpliciter necesse e nullo mo est possibile. no ergo posuit Aristo. ista cotradictoria. s. intelligetia esse necessaria: qd plane posuit: t tn ea esse causata ab alio. ¶ Dicit a quibusda q Aristo. posuit intelligentia esse infinita. t ex hoc seqtur etia q ipsa sit a se: q qd est ab alio est finitu. Antecedes pbatur: q.12.meta.c.4. repetit ostesum esse q no puenit primu moues habere magnitudine: q habet potentia infinita: t finitu no hz potetia infinita. ¶ Post illud statim in pncipio.5.c. querit vtru ponedu sit vna tale substatia aut plures: et determinat q plures fm numeru lationu. inte tio ergo sua est coparado coclusione precedete ad coclusione se quete q plures sint substatie sine magnitudine: q infinite potetie. F Jte.c.5. post prin. Palam indt est: q tot substatias necesse est esse natura sempiternas et immobiles fm se t sine magnitudine pter pdicta causam in.4. c. scz hre potetia infinita: q illa no pot esse in magnitudine: nec finita nec infinita: q nulla est.

T. co. 43.

peri. q ll.6.q. 14.

T. co. 41. scz 8. phy sicor.

T. co. 42.

T. co. 45.

T. co. 41.

Sed quia nulli auctori ipone da est sentetia falsa vel multu absurda nisi habeat expresse ex dictis eius vel sequatur euidenter ex dictis eius. Et cu istud angelu esse ens a se sit no tatu falsum sicut patet: sz etia valde absurdum: q oppositu eius potest demostrari vt patebit: nec istud legatur expresse ex littera Aristo. no videtur hoc sibi rationabiliter imponi. ¶ Dico ergo de ista minori. angelus est causabilis. duo opposita pdictis. ¶ Primu q illa est demostrabilis fm q illud fuit ab Aristo. cocessum Primu pbo sic. non pnt esse due nature itellectuales simpliciter infinite: sed quecuq natura intellectualis si est a se siue incausata ipsa est simpliciter infinita. ergo no possunt esse plures nature intellectuales simplr icausate. Prima est incausata. alioqn no eet prima. g qlibet alia e causata. F Prima ppositio istius deductionis probatur diffusius in questione de vnitate dei. Nuc ta go vna pbatione: q vtraq illa ru intelligeret altera perfectissime tn. s. quatu ipsa est intelligibilis t coprehesibilis. t similiter vna diligeret alia quatu ipa est diligibilis: t sic etia vtraq seipsam comprehedit t diligit. t ita vtraq ta fm intellectu q fm volutate beatificat tam in seipa q in alia. eade aut potetiam simul coprehedere duo obiecta adeqta infinita est ipossibile. quonia vtruq obiectu toti virtuti potetie totaliter adequat: immo nec vna potentia pot hre duo obiecta eque prima. Essentia autem istius esset primu obiectu sui intellectus. no ergo essentia illius erit primu obiectu istius: sz nec erit obiectu secudariu: q no est entitate posterius q sit essentia illi cuz sit infinita sicut ista: nec p pns est posterius ea in itelligibilitate. potetia etia ita pfecte coprehendere essentia alteri sicut

ppriã;est impossibile:pcipue qñ
natura ppria nõ includit eminẽ
ter naturã alteri⁹ nec dependet
essentialr ab illa altera. nec est
eiusdẽ spẽi cũ illa q̃ oĩa sunt ve=
ra in pposito de deo.s. ⁊ intelli=
gẽtia.¶ Scða ppõ huius dedu
ctõis.s.ꝙ nã que est a se ẽ ĩfinita
pz ex illo qð dictũ est supra qua
liter phs pbat primũ mouẽs eẽ
infinite potẽtie qꝛ est a se potẽs
⁊ ideo hz plenitudinẽ potẽtie.

Secundũ s.ꝙ Arist. ɔcessit istã
Gg minorem.probo.⁊ primo ex intẽ
t.c.52. tione eius.12.met. concedit eñi
⁊ inde omnia habere ordinẽ essentialẽ
inter se:⁊ magis ordinẽ essentia=
lẽ ad vnum primũ. Nũc aũt infi
nitũ intensiue nõ põt esse subor=
dinatũ essentialiter alicui alteri
nec sicut ad finẽ:qꝛ bonũ infini=
tum nõ est ppter alterũ bonuz.
bonũ aũt totius vniuersi vtroqꝫ
modo se hz.⁊ scz in ordine entiũ
inter se.⁊ in ordine eoꝝ ad opti
mũ separatũ.nec infinitũ potest
esse subordinatũ alteri vt princi
paliori:qꝛ hz virtutẽ actiuã infi
t.c. vl. nitã.Et etiã fm ipsuz in fine.12.
7;ẽ.ql. Entia nõ volunt male disponi.
8.q.9. vnus ergo princeps.¶ Rñdet
⁊ vlti. ꝙ Arist.ordinẽ concessit in enti=
bus separatis:qꝛ scða cã depen
det a prima.lz non sit cãliter ab
ea sicut est in speciebus nume=
roꝝ ⁊ figurarũ.¶ Cõtra hoc ni=
hil est dependens ab aliquo in
essendo a quo nõ hz i aliquo ge
nere cãe esse ⁊ silr de pmanẽtia.
Et nõ obstat illud de numeris:
qꝛ numerus minor potẽtialiter
seu materialr accept⁹ est ps ma
T.c.3 ioris.pars aũt hz rationẽ mate
rie.vt habet.5.meta. partes in=
quit totius vt ex quo cause sũt.

Et idem ibidem. horũ autẽ hec
quidẽ quasi subiectũ vt partes. hh
numerus vero minor actualiter
⁊ formaliter acceptus nõ est ps
maioris.nec ab ipso sic accepto
depẽdet maior in eẽndo. ¶ Pre
terea.in eodez.12.c.4.de primo t.c.36.
mouente dicit ꝙ mouet sicut ap
petibile ⁊ intelligibile.hmõi aũt
mouẽt non mota. Sic aũt deus
mouet intelligẽtiã sibi pximaz.
ergo causat intelligere ipsius in
telligẽtie.sed illud intelligere vt
isti dicũt fm Ari.est idem ꝙ sub
stãtia intelligẽtie.¶ Si dicat ꝙ 12.me.
illud mouere est metaphoricũ.⁊ t.c.37
nõ pprie aliqd cãre. ¶ Contra. ⁊.3. de
oĩs intellectio que nõ est eadez anima
obiecto causat ab obiecto ⁊ vt t.c.15.
ꝙ effectiue fm Cõmẽ.vbi dicen cõ.36.
tẽ.ꝙ balneuz i mente mouet vt
efficiens.⁊ vt ex mouet vt finis.
¶ Probat idẽ scðo fm intẽtionẽ
Arist.8.phy.:qꝛ ibi pbat ꝙ mo=
uẽs infinite potẽtie nõ põt ime= t.c.79
diate mouere.celuz mouet. igit
imediate ab aliquo mouẽte po
tẽtie finite.illud aũt est intelligẽ
tia ppria motrix.vult ergo ꝙ il
la sit finita ⁊ p ɔñs non a se .hec
consequẽtia est superius ostẽsa.
¶ Preterea ex eodem.8. arguit
sic.phs vult ibi ꝙ mouens infi= t.c.78
nite potẽtie moueat celũ motu ⁊ inde
infinito:⁊ nõ imediate vt dictuz
est.ergo mediate.s.mediante in
telligẽtia.Et hanc esse eius intẽ
tionẽ.s.:mouens finitũ mouere
celũ imediate:⁊ mouens infini=
tũ mediate.dicit Cõmen.12. me
ta.cõ.41.sunt igit respectu celi
duo mouẽtia ordinata.Tũc ar=
guo sic.qñqꝫ sunt plura agentia
eẽntialr ordĩata.¶ Aut scðm ac
cipit esse a primo.exẽplũ de ce=
lo ⁊ igne.¶ Aut scðz licet nõ ac= Ji

cipiat esse a p̄mo.tñ accipit aliq̄ influētiā.exēplū.Baculus motū accipit a manu vt possit vlteri⁹ mouere pilam. ¶ Aut tertio mō ambo attingūt eūdē effectū immediate sed ordine quodā. p̄mū.s.principalius. ꝛ scđm min⁹ principal̄r.tñ ipsum eundē effectū attingit. Exemplū de patre ꝛ matre respectu generatiōis ꝓlis.ꝟm opinionē ponentē matrē esse actiuā. ¶ Quero ergo quo istoꝝ trium modoꝛuʒ se hn̄t ista duo agētia in mouendo celum. ¶ Nō tertio mō.q̄ statim sequit̄ ꝙ in equali tēpore imo in codeʒ tp̄e moueat virtus finita ꝛ infinita:q̄ vtraq̄ attingit motū immediate,tanq̄ ꝓpriū effectum.
12 me. Si dek̄ scđm cū nihil ꝟm Arist. recipiat ab intelligētia aliud ab eius essentia habek̄ ꝓpositum.
Argu= mētuʒ effica= cissi= muʒ. 3 proter nos.
¶ Si dek̄ p̄mū pʒ ꝙ hoc est ꝓpositū.pʒ ergo ꝙ Aristoteles sic intellexit ista agētia eē ordinata ꝙ ꝟm esset a p̄mo:ꝛ tūc p̄mū mouet mediate:ꝛ dat eē ꝛ virtuteʒ p̄ximo mouēti:ꝛ q̄ ꝑpetuo dat illud eē:ꝛ virtutē: iō est cā ꝑpetuitatis in motu.finitas aūt virtutis que nō est aliud a natura angeli est cā successiōis motus: q̄ illi virtuti pōt eē aliq̄ resistētia in mobili que nō posset esse virtuti infinite. ¶ Tertio ꝓbak̄ hoc idē ex intētione Auer.qui ꝺ intētione Arist.loquēs in tractatu de substantia orbis:c.3. dicit sic. Corpus celeste non indiget tm̄ virtute mouēte in loco : sed ēt virtute largiēte eē ꝛ substantiā suā ꝛ ꝑmanētiā eternā ꝛc.ꝛ post:dixerūt quidā ip̄m.s. Arist. nō dicere cām agēte celum: sed tm̄ cām mouentē.ꝛ illud fuit valde absurdū.Ita autē posuit ari.

1. 2. 2. celi 2 mun. 2 12. me.

celū esse formal̄r necessariuʒ sicut intelligētias:q̄ vl̄r oēm substantiā sempiternā dixit formaliter esse necessariā.vt pʒ.9.meta.c.7.est autem potentia nihil sempiternū ꝛc.ꝛ.12.meta. satis habek̄ intētio ei⁹ de hoc.c.5.ꝗ ita staret cuʒ intentione eius ꝙ deus esset cā substātie ipsius intelligentie sicut ꝟʒ Auer. fuit intētio eius de celo. ¶ Preterea. hec est intētio Aui.exp̄sse.9.meta.c.4.ꝙ oīs intelligētia cāta ē a p̄mo. ꝛ forte in hoc nō soluʒ nō cōtradicit Arist. sed explicat illud de modo ꝛ ordine ꝓductionis qđ Aristo. nō explicauit. Et si dicak̄ Arist. posuisse oēm intelligentiā a p̄mo imediate ꝓductam.tūc Auicēna quātū ad ordinē quē ponit cōtradicit ei.sed ad ꝓpositū ꝙ intelligētia sit ꝓducta habek̄ concordia. De mō autē illius cātionis satis habe ri pōt ex intētione Auicēne quo ad hoc.s.ꝙ non posuit eā ꝑ motū vel mutationem vel cuʒ aliq̄ nouitate.sed ꝙ totū esse intelligentie semper esset a p̄mo.ꝛ in diuersitate eēntie.sicut nos ponimus ꝙ filius est a patre semp in eadē essentia.ꝛ sicut ꝟm Aris. sempiternū est lumē in illis corporibus perspicuis que nunq̄ cadūt in vmbra alicui⁹ corpis.s. corpoꝝ causantiū vmbrā in vniuerso.ꝛ tñ illud lumē ꝑpetuuʒ i corporib⁹ illuminatis poneret̄ a sole effectiue. Nō eīn lumē illō dicerek̄ a se formal̄r : q̄ tunc nō esset eiusdē ratiōis cū lumine in illa parte que aliq̄n non illuminak̄.nam illud lumē cū sit nouū certū est ꝙ causatū est a sole.qđ autē causatū est nō est eiusdem rōnis cū eo qđ ē a se. ¶ Qn̄ ergo

t. c. 17
t. c. 42
2 inde
12. ce. 2. 1. me ta. c. 3.

Zxh probat fm intentionē Arist. an gelū non esse causatū: qr fm ip sum est formalr necessariū. ¶ Di co q ipse nō posuit ista inter se repugnare cātū & formalr neces

t.c.4. sariū cum dicat. 2. meta. sempi ternorū principia semp eē verissi ma necesse est: qr sunt aliis cāve ritatis. Sempiterna ḡ q̄ ipse po suit formalr necessaria concessit

t.c.6. pncipia hre. ¶ Itē. 5. meta. c. de necessario. nihil phibet necessa riorū quorūdā esse alteras cās. Hoc ēt p3 in veritatib⁹ pncipij & 9clusionis. si th pncipiū sit cā cō clusionis in essendo verū. ¶ Cū3 arguit cātū est ō se ñ ens: s3 pos

Zi sibile eē pprie. dicendū eēt q nō est de se ens vel magis nō est a se ens. ita q cāto nō op3 q cōpe tat aliqua non entitas: sed nega tio modi essendi q̄ est a se esse. & ista negatio ē cōpossibilis neces sario. l3 negatio entitatis nō sit 9possibilis ei. ¶ Qd ēt dr q cau satū est de se possibile si intelli gif de potētia que est differētia entis opposita actui. talis potē tia nō necessario iuenit in cāto nisi qd causat cum nouitate. nō autē necessariū fuit apud Arist. cōnexio causationis & nouitatis sicut nec apud illos theologos: qui dicunt deum posse pduxisse aliquid ab eterno. est th oē cau satū possibile hoc est obiectum potētie causatiue. sed ista possi bilitas lic3 repugnet necessitati a se nō th s3 ari. repugnet neces sitati fotali. ¶ Ad aliō cū impo nit Ari. de infinitate intelligētie oppositū est veru3. & etiam in se demōstrabile. & ostēsum est ꝑus q sit de eius intentionē.

t.c.41
t.c.29 **Ad illas** ḡ auctes ei⁹ p hoc addu ctas. ¶ Ad primā 9clusio vltia 4. ca. hō est illa q primū est sine magnitudine: qr infinite ipotens tie: s3 post illā sequit alia cōclu sio: q̄si recitata vt pri⁹ ostensa. s. q ē ipassibilis & ialterabilis. oēs em̄ alij mot⁹ sunt posteriores il lo q̄ est fm locu3. hec ille. Nō est aūt illa suba mobilis fm locu3. qd pbari pōt ex pbabitis ibi. & tūc 9cludit. ḡ nō est mobilis ali quo posteriori motu: & ita inalte rabilis. & tūc sequit pncipiū. 5. c. vtrū aūt vnā talem &c. ita q tali tas ista referf ad eē in alterabi le dē quo imediate pcessit fmo. Nō aūt referf ad eē potētie infi nite de quo fuit sermo in pcedē te. ḡ q̄ em 9tinuatio esset sermo nis q esse tale referat ad condi tionē prius habitā mediate & nō ad illa3 q̄ pri⁹ imediate hr: vel posset dici q si tale referat ad il lā cōditione mediate ppositam referēda est ad illud qd fuit in 9clusiōe. s. nō hre magnitudinē. & cōcedo qd plures sunt tales si ne magnitudie: sicut plures sūt inalterabiles & ipassibiles. ¶ Ad aliā auctē3 dico q negatio pōt p tot media ppter q̄d de aliquo 9cludi quot pnt esse in ipso cāe repugnātie ad affirmatione op positā. & si aliquid vnū sit causa adequata repugnātie illud erit mediū adequatū ad ostendēdū talē negationē. infinitas aūt in tēsiua est vna cā repugnātie ad hre magnitudinē: sed nō adeq̄ ta. hre aūt intellectualitatē sine mā est tō adeq̄ta. Ista autē duo op3 cōiungi. s. intellectualitatē & imaterialitatē ad habēdum me diū sufficiēs: qr sicut non sufficit intellectualitas sola fm mentē Arist. sicut p3 in homine. sic nec

Margin notes beside the second column: 5. t. 8. phy. t 1. celi. — Wm — t.c.42 — Nn

materialitas: sicut patet i celo. ¶ Ad istā ergo auctoritatē dico q̄ nō habere magnitudinē pōt cōcludi ex infinitate potentie. ⁊
t.c. 41 sic cōcludit ibi capi. 4. cōclusiōe
t.c. 78 penul. ⁊ ēt concludit. 8. physico.
⁊ inde pōt ēt concludi ex alio. s. inmaterialitate cū intellectualitate. purū em̄ intellectuale nō potest habere magnitudinē: q2 forma intellectualis nō est extēsibilis. sed si aliqd intellectuale sit quā tū habet materiā que perficit a forma intellectuali. ⁊ tūc recipit quantitatē nō rōne intellectualitatis sed rōne māltitatis quā perficit forma intellectualis. sicut est in hoie. hec ergo est vera. natura hñs infinitam potentiā nō h3 magnitudinem. ⁊ hec natura intellectualis nō habēs
t.c. 41 materiā non h3 magnitudinē. Ibi ergo versus finē. 4. cap. pbatur nō habere magnitudinē per habere potētiam infinitam. sed illud nō est mediū adequa-
t.c. 30. tū respectu pdicati. ibi aūt ca. 3. post principiū habet de substantijs imobilibus q̄ op3 eas esse sine materia. sempiternas enim esse op3. Et si aliqd est actu sempiternū. ergo actu sine materia:
t.c. 36. ⁊ postea in principio. 4. cap. ha-
⁊ inde bet q̄o iste substantie mouētes sunt nature intellectuales. Ex
Oo istis habet secundū mediū ad remouēdū magnitudinē qd est esse intellectuale sine materia. ⁊ istud est mediū adequatū respectu predicati. quādo ergo dicit
t.c. 43 cap. 4. q̄ op3 tot substātias esse sine magnitudine ppter cām pdictā hoc d3 intelligi de illa cā adequata que. s. est i intellectualitas sine materia que dicta ē in principio tertij capituli: ⁊ in pn-cipio quarti capituli. nō aūt d3 t.c. 30.
referri ad illā ppositionē que tacta est in fine de infinitate potē t.c. 36. ⁊ inde
tie. nec hoc videt destruere sententiā lre cū intellectualitas immaterialis sit ppria cā. imo adequata respectu pdicati. hoc aūt qd est habere infinitam potentiā vel non est eius cā vel nō est adequata: q2 predicatum omni intelligentie cōuenit. mediū autē cōuenit soli deo: cui honor est ⁊ gloria in secula seculoꝝ.

Questio. VIII.

Utrum filius vel verbū diuinum habeat cālitatem aliquā ppriam respectu creature? Arguit q̄ sic: q2 ars dicit respectum cālitatis ad artificiatū: ⁊ idea ad ideatū. sed verbo diuino cōpetit pprie eē artē ⁊ hre in se ideas oiu3 factibiliū. ergo ⁊c. minor p3 p Augu. 6. de tri. c. 9. vel. 37. verbū inquit perfectū cui nō deest aliqd est ars quidē omni potētis ⁊ sapiētis dei. hoc p prima pte minoris: ⁊ sequit. plena oiu3 rōnū viuētiū incōmutabiliu3: ⁊ hoc pro scda parte minoris: q2 p rōnes illas intelligit ideas: vt p3 ex intētione eius. 83. q. q. 46. ⁊ sequit ibi. nouit deus oia q̄ fecit p ip̄m hoc pro vtraq3 parte minoris. intelligēdo sic. nouit tanq3 in arte in qua relucent rōnes artificiatoꝝ. ¶ Ad oppositū Aug. 2. de tri. c. 5. loquens de filio incar 7. t. 8.
nato. mitti inquit a p̄re sine. s. s. nō potuit. ⁊ sequit paucis interpositis. Fortasse aliqs cogitat vt dicam9 ēt a seipso missu3 esse filiū: q2 ille Marie ɔcept9 ⁊ part9

operatio trinitatis est q̄ cāsāte olā cāntur. Et istā cōclusionē ꝯcedit explicite cū rn̄det ad obiectionez que posset fieri ꝯ eā dicens: quō inquit pater filiū misit si ipse se misit? cui p̄mo rn̄deo ⁊c. ¶ Item ibidē intelligat istā incarnatio-nē vna eadēq; operatione pr̄is ⁊ filij inseparabiliter eē factam. nō vtiq; inde separato. s.s. ¶ Itē idē li. 4. c. 22. vel. 38. plane fidē-ter dixerim patrez ⁊ filium ⁊ s.s. vnius eiusdēq; substantie deuz creatorem trinitatē oīpotentem inseparabiliter operari.

a Questio ista gn̄alr̄ pro posita intelligi pōt de quacūq; cāusalitate que deo conuenit respectu creature sed argumenta magis tangunt de cāusalitate effectiua. ¶ De ista ꝯ cāusalitate p̄mo inquirenda sunt tria vidēda. ¶ Primo vtrū aliq̄ rō formalis causandi sit ꝓpria verbo. ¶ Scd̄o vtruz aliq̄s modus vel ordo i cāusalitate seu cāndo sit ꝓpri⁹ sibi. ¶ Tertio vtruz aliq̄s respect⁹ cāusalitatis vel aliq̄s alius respect⁹ ad creaturā includat̄ ꝑ se in ei⁹ ꝓprietate cōstitutiua?

De primo dici pōt q̄ nō est ꝓpa sibi aliq̄ rō formal' agēdi ad ex̄. ¶ Et hoc pōt tripl'r ondi. ¶ Primo aucte. ¶ Scd̄o rōne sūpta a posteriori. ¶ Et tādē rōne sūpta a priori. ¶ Auctas est Aug. 5. trini. 14. vbi dicit sic. ad creaturaz pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ sp̄us sanct⁹ sunt vnuz ꝑncipiū sicut vnus creator ⁊ vn⁹ deus. ¶ Ex hoc vr̄ q̄ sicut est in eis vna formalis deitas ꝑ quaz dicunt̄ vn⁹ de⁹: sic ē vna formal' rō cāndi ⁊ ꝑncipiādi ꝑ quā dicūtur vn⁹ creator ⁊ vnū ꝑncipium. ¶ Hoc idē vult Dio. de di. no. dicens cōīa toti⁹ diuinitatis sunt cāusalia olā. ¶ Rō a posteriori sumit̄ ab actu cāndi de q̄ actu ait saluator. Ioā. 5. q̄cūq; ille. s. pr̄ fecerit hec ⁊ filius simr̄ facit. ¶ Per hoc q̄ ait: q̄cūq;: pꝫ q̄ nō se hn̄t pater ⁊ fili⁹ in agēdo sicut causa vl'is ⁊ particularis: sicut sol ⁊ pr̄ in gn̄atione alalis. ¶ Ex hoc q̄ ait: hec. ptꝫ q̄ nō sunt cāe varie respectu alioꝝ cātoꝝ s; eorūdē. ¶ Ex hoc q̄ ait: facit. pꝫ q̄ nō se hn̄t sicut agens ⁊ rō agendi. rō quippe agendi non ꝓprie agit. ¶ Ex eo q̄ ait: simil'r: ptꝫ q̄ non hn̄t se in agendo sicut cā superior ⁊ inferior que nō agit virtute ꝓpria sed virtute alterius. puta dependēter ⁊ imꝑfecte respectu eius: nec etiā agūt sicut due cause partiales cōtinētes vnam causalitatē ꝯpletā. siue sint eiusdē rōnis vt duo trahentes nauē siue sint alterius rōnis vt intellectus agēs ⁊ phantasma s; aliquos in mouēdo intellm̄ possibilem: q; in talibus neutra cā pōt dici complete facere: sed ambe faciūt cōplete ⁊ totalr̄: vtraq; autem ꝑ se nō nisi diminute ⁊ partialiter. vnde magis ꝓprie dici pōt vtraq; alteri coagere q̄ facere effectū. simil'r tales due cāe non oīo simil'r causant effectū.

Speculatō subtilissima.

His ergo differentijs ⁊ imperfectiōibus exclusis intellexit xp̄s q̄ pater ⁊ filius ⁊ pari ratiōe tota trinitas quecunq; cāta simul causant. ⁊ hoc eque perfecte ⁊ cōplete. b ¶ Ex hoc sequit̄ q̄ verbo non est propria aliqua rō formalis agendi. consequentia ista probat̄. nullū suppositū formalr̄ agit nisi sit actu ꝑ illud qđ ē sibi formalr̄ ratio agēdi. Et intelligo sic. vel q̄ habeat illud tanquam

formā informātē vt est in crea-
t.c.6. turis pp qđ Arist.2.de aia. con
t.18.& cludit animā esse actū & formaz
24. corpis qꝛ est pncipiū q̄ cōueniūt
ei opationes corporis animati.
vel sic ꝙ illud qđ est principiuz
agendi sit oino idem supposito
agēti: sicut est in forma simplici
subsistēte que se tota statiz ē il-
t.c.16. lud qđ est ex.8.met.& ita se tota
agit. ¶Nūc aūt illud qđ est pro
priū vni psone nō pōt eē act⁹ al-
terius psone:nec prio mō nec se
cūdo mō sicut vult Augu. 7.de
tri.c.1.vel.9.vbi vult ꝙ pr̄ nō pt
eē sapiēs sapiētia genita. sequit̄
q̄ si illud qđ est rō formalis agē
di in aliq̄ actione sit ppriū vni
psone ꝙ alia psona non agit for
malr̄ illa actione. ¶Si dicatur
hē.ql. ad illud sꝫ vnā opinionē ꝙ tres
6.q.2. psone in suo intellectu cōi & eēn
tiali habent vnum verbū qđ est
formale principiū causandi q̄si
primum & essentia quasi remo-
tum:sed pater hꝫ illud verbū a
se.quasi dicendo ipꝫ.filius &.s.s.
habent ipm a solo patre.quivi-
ce omniū vnicū verbum dicit ad
pficiendū intellm̄ essentialē. Et
silr̄ de.s.s. respectu voluntatis.
¶Cōtra.certuz est ꝙ pr̄ non hꝫ
verbū aut actū suū formalē al-
tero pdictoꝝ modoꝝ. ergo tm̄-
mō hꝫ ipm vt correlatiuū vel cō
substātiale distinctū tñ in suppo
sito.sed neuter modus hn̄di suf
ficit ad hoc vt sic hn̄s dicat̄ for-
maliter agere ista actione:respe
ctu cuius illud qđ sic habet̄ est
ppriū formale principiū.qꝛ neu
ter modus habendi saluat hoc
principiū.formale hr̄i tanq̄ for-
mā vel actū habētis.qđ tñ reqri
tur ad hoc ꝙ habēs posset dici
agere tali actiōe. Istud patꝫ de

creaturis nō tm̄ de correlatiuis
sed q̄buscūq; distinctis hyposta
tice cōparatis ad eādē actionē.
¶Tertio arguit̄ ad ppositū a
priori pmo p mediū pprium sic. c
foralis rō cāndi in deo & prima
est intellꝰ vel volūtas vel aliq̄s
actus intellꝰ vel voluntatis: sꝫ
triū personaꝝ est idem intellꝰ
& eadē voluntas:& per ꝯns eaꝝ
est omnino idem actus intelligē
di & volendi: & ideꝫ obiectū siue
primariū siue secūdariū. ergo &
eadē rō formalis causandi ēt p-
xima est cōmunis trib⁹ psonis. 5.tri.7
¶Hanc rōnē tangit Aug.2. tri. primū
8.quo inquit pater cum.s.filiuz Jo.10.
sanctificauit si ipse seipsum san secūdū
ctificauit:vtrūq; enim ipse dn̄s Jo.17
ait sicut pbat ibi.& post. quo pa primū
ter eum tradidit si ipse se tradi- Ro.8.
dit.vtrūq; enim dicit apostolus secūdū
sicut ipse pbat ibi.Et subdit re- Gala.2
sponsionē credo.respondebis si
probe sapis : qꝛ vna voluntas ē
patris & filij & inseparabilis ope
ratio.quasi dicat huiusmodi ve
ri qđ pater agit: filius similiter
agit causa est pper eandē rōnē
agendi:quia vna volūtas est pa
tris & filij:& ex hoc sequit̄ insepa
rabilis operatio. ¶Hoc ēt cōfir-
mat̄ per illud.5.tri.6. voluntas
dei prima est & sūma causa oiuꝫ hē.vbi
i.formalis rō causandi. ¶Dice supra.
ret̄ ad hoc ꝙ lꝫ voluntas vel in-
tellectus sit formalis rō cāndi:
non tñ in qualibet persona. sed
aliqua ppie hꝫ potentiā vt est
principiuꝫ formale vel proximū
causandi.¶Cōtra hoc si est ea-
dem potētia. & habēs eundem
actū & circa idē obiectuꝫ ipsa in
quocūq; supposito sit:semp ha-
bebit eandē rationē cāūtatis re
spectu obiecti cābilis per ipsaz
potētiā

potētiā. nā suppositū nō tribuit aliquā rōnē causalitatis ipsi rōni formali agēdi: s3 ipm h3 rōnē cause agētis precise p hoc q h3 rōnē formalē agēdi. qcūq3 g pso na h3 eādē potētiā habebit ean dē habitudinē ad obiectū causabile. ¶ Aliud mediū ppriū accipitur ad ppositū ipm.s. esse diuinū. 7 ex hoc medio arguit sic. eē diuinū cōe est trib9: qr ipsa essentia cōis est trib9: eē aūt diuinū ē ppriū pncipiū causandi: pbo: eē rerū ppriē est eē causatū: et op3 q causet a suo siti. g p se causat ab eē diuino. ¶ Cōtra hoc eēntia vt eēntia nō est pncipiū agēdi nisi p modū nature. de9 autē ad extra nihil agit hoc modo.

o. scri .di. .i.1. p.sū. .45. r.6.7 aliqr q̄.4. ar.3.7 q.6.ar ti.4.

¶ Ultimo pōt ondi ppositū per mediū cōe a priori: et hoc sic. oē causatū p se depēdet a cā prima sicut impfectū 7 possibile a pfecto 7 simplr necessario. g illō qd est formalis rō causandi est formalis rō terminādi istā depēdētiā causati: et p ons formalis rō eēndi pfectū 7 necessariū: sed necessitas 7 pfectio eadē ē cōis tribus psonis. g 7 rō terminādi depēdentiā causati erit cōis. 7 per ons formalis rō agēdi erit cōis.

Cōtra ista potest argui. notitia 7 amor in diuinis fm q sunt pcedentes sunt rōnes fm quas creature pducūtur: 7 hoc fm genus cause formalis: sine qb9 intellect9 7 volūtas essentiales nō sufficiēter disponerent ad ipsas creaturas pducēdas. Nūc autē notitia pcedēs verbū est 7 amor pcedēs. s.s. est: ergo verbo ē aliqua ratio formalis causandi ppria. et silr spūisancto. ¶ Maior ostēditur qdrupliciter. P Primo sic. sapiētia vt est essentialis nō est nisi speculatiua: s3 vt est psonalis est practica respectu operādoꝝ ptinēs in se ideas q sunt principia operādi. Nūc aūt non sufficit ad operādū aliqua notitia tāq3 rō prima nisi sit practica. ergo 7c. P Scdo ostēdit p exēplum de artifice creato. Artifex em̄ in sapiētia artis duplicē habet notitiā de artificiato. vnam simplicis notitie in arte vniuersali qua intuetur operāda pure speculatiue. 7 aliā h3 notitiā dispositiuam ad opus: qua in arte particulari cōcepta de arte vniuersali: intuet ordinē productionis sue in op9: 7 est cognitio practica: sine qua impossibile est artificē pducere in opus. Similiter deus in notitia simplici eēntiali nouit singula simpliciter 7 absolute tāq3 in manifestatione quadā. In notitia vero pducta nouit eadē intrinseca 7 extrinseca tāq3 in quodā declaratiuo: 7 specialiter nouit factibilia in eo tanq3 in quodā dispositiuo eoꝝ ad op9. sicut ergo notitia artis vniuersalis nō sufficit sine notitia artis particularis q est dispositiua 7 practica: ita i deo nō sufficit notitia eēntialis sine notitia producta. P Tertio ostēdit istā maior per quoddā simile in naturalib9: qr sicut forma naturalis nō est principiū actiōis s3 q est perfectio eius in quo ē: s3 solūmodo fm q h3 respectū ad effectum: similiter sapientia vel amor solūmō fm q h3 respectu3 ad effectū est principiū operandi. sapiētia aūt disponēs 7 amor effectans que respiciunt effectū nō sunt nisi sapientia 7 amor pcedētes. P Quarto ostēditur ea=

.vbi p3.

dē maior ex ordine pductionis intrinsece ad extrinsecam: ꝛ hoc sic: vbi in diuinis terminaꝛ ordo rōnis in essentialibus: ibi incipit ordo originis in psonis. ergo pa ri rōne vbi terminaꝛ ordo originis in psonis: ibi incipit ordo oīs creaturarū. Nō pōt ergo pa ter creaturā pducere nisi prius pductis verbo ꝛ. s. s. Si aūt pa ter haberet in se formaliter om nē rōnē causandi creaturam ita q̄ in verbo non esset aliqua pro pria rō causandi vr̄ q̄ posset pa ter causare: lꝫ nō pduceret filiū. ¶ Cōfirmaꝛ istud p Augu. 15. de tri. c. 11. vel. 28. pōt esse inqt ver bū nostrū qd̄ non sequaꝛ opus. opus aūt esse nō pōt nisi p̄cedat verbū. sic et verbū dei eē potuit nulla existente creatura. creatu ra autē nulla esse pōt nisi p ip̄m per quod facta sunt omnia.

Ad ista maior prime rōnis neganda est: quia (vt dictū est prius) notitia ꝛ amor fm q̄ deus est causa crea ture sunt cōes formalr̄ trib⁹ pso nis. ¶ Ad primā pbationē istius maioris notitia i memoria: ꝛ no titia verbi nō differūt in nobis vt speculatiua ꝛ practica: qꝛ nō dif ferunt nisi sicut habitualis noti tia ꝛ actualis: que cōueniūt sem per in rōne speculatiui vel pra ctici. Si ergo notitia essentialis in patre se hꝫ sicut notitia i me moria respectu notitie que est in verbo nō erit illa in patre specu latiua ꝛ alia practica: sꝫ vl' vtra q̄ practica vel vtraq̄ speculati ua. Qd̄ additur ibi de cōtinētia idearū soluētur respōdendo ad argumētū principale. ¶ Ad secū dū notitia in p̄re de creatura nō se hꝫ sicut notitia artis vl'is re spectu notitie eiusdē in v̄bo. ptꝫ hoc ex p̄dictis: qꝛ se habēt sicut notitie memorie ꝛ intelligētie: ꝛ lꝫ prima sit quasi habitualis: et scd̄a quasi actualis. tn̄ vtraq̄ est eq̄ vniuersalis vel particularis. ¶ Illud etiā qd̄ dr̄ de arte vll' q̄ ipsa sit speculatiua: ꝛ ars parti cularis practica non videꝛ verū: qꝛ fm diffinitionē artis. 6. Ethi. cap. 5. Ars est habit⁹ cū recta rōne fa ctiuus: pꝫ ergo q̄ oīs ars est ha bitus practicus: qꝛ oīs habitus factiu⁹ est practicus. ¶ Hoc etiā arguiꝛ ex eo qd̄ dr̄ artē particu larē cōcipi de arte vniuersali: qꝛ cōclusiones practice resoluūtur in principia practica saltē vt in principia pxima: imo videtur q̄ nō possint resolui aliquo mō in principia speculatiua nisi practi ca sit subalternata speculatiue: qꝛ oīs doctrina cōclusiones pro prias resoluit in principia ppria nisi sit subalternata alicui supe riori: cuius cōclusiones hꝫ p p̄n cipijs. Si qñq̄ ergo inueniatꝛ di ctum ab aliq̄ auctore q̄ ars vni uersalis est speculatiua ꝛ parti cularis practica. hoc idiget ex positione. ꝛ pōt sic intelligi. quā to aliquod medium recedit ma gis ab vno extremo: tāto nō so F lū accedit ad alterū: sꝫ dr̄ hr̄e ra T. cō. tionē alteri⁹: sicut pꝫ ex. 5. phy. 52. q̄ rubeū respectu albi dr̄ nigrū. Nūc aūt cognitio mere specula tiua est illa q̄ nullo mō est dire ctiua in opus. Cognitio v̄o me re practica est illa q̄ immediate est directiua in opus. quecūq̄ ꝫ cognitio media p quāto magis recedit ab vno extremorū: tanto magis pōt dici cōtineri sub alte ro. Nunc aūt cognitio artis vni uersalis non est immediate dire

ctiua in op⁹: q͛ operatiões sunt circa singularia. 1. meta. Notitia In p͛hemio aūt artis particularis est imme diate directiua. pro tanto igitur notitia artis vniuersalis põt di ci speculatiua: pro quãto nõ est immediate directiua in opus si cut est particularis. nec tñ ē sim pliciter speculatiua: sed directi ua: licz mediate: q͛ particularis virtute eius est immediate dire ctiua. ¶ Qð igit̃ addit̃ ꝙ in ver bo tãꝗ in dispositiuo nouit de⁹ factibilia: quero quid intelligit per notitiã dispositiuã in deo? In nobis video vnã notitiã de agibili determinãtē quid sit agē dū. et hãc sequitur actus volun tatis: qua recte volo sic agere si cut rõ dictat agēdū esse. Istã vo litionē sequitur quedã cognitio qua scio me sic velle. Et si scirem voluntatē meã esse immutabilē et nõ impedibilē: scirē me aliqñ sic facturū eē. In deo aūt nõ pos sumus habere distinctos actus re: sed quasi rõne. Aut ergo per notitiã dispositiuã intelligis in deo notitiã quasi precedētē om nē actū voluntatis: siue illū quo vult se sic facturū esse: et tūc se quitur ꝙ sit talis notitia in deo. dispositiua est in vna persona ⁊ in alia: q͛ omis notitia in deo: q̃ quasi precedit oēm actū volūta tis habetur in intellectu diuino virtute primi obiecti mouentis.
6 illud aūt mouet necessario intel lectū diuinū ad quãcunꝗ noti tiã precedentē actū volūtatis: q͛ in tota ista motione non inueni tur principiū motiuū nisi p̄ mo dū nature: ⁊ p̄ cõsequēs necessa rio. Aut p̄ notitiã dispositiuã i telligis illã q̃ seq͛tur determina tionē volūtatis. ⁊ tunc sequitur ꝙ cū quelibet persona nouit de terminationē volūtatis in qua cūꝗ ꝑsona sicut in seipsa: ꝙ q̃li bet habet eque notitiã dispositi uã de quolibet operabili. ¶ Nec valet dicere ꝙ hec ꝑsona nouit illã sic disponere de opabili: sed non seipsam: q͛ sicut argutū est ad ꝯclusionem principalē istius articuli. vnius volūtatis vna est dispositio. ⁊ ita si vna ꝑsona dis ponat de hoc operabili: per cõse quēs ⁊ alia que habet eãdē vo luntatē eodē modo: immo eodē actu disponit: ⁊ p̄ cõsequēs refle ctēdo se per actū intellectus su per actū volūtatis: sicut vna scit se sic disponere de hoc operabi li sic ⁊ alia. et sic notitia disposi tiua isto modo intellecta est cõ munis tribus ꝑsonis. ¶ Ad ter tiã ꝓbationē q̃ est de forma na turali actiua. Rñdeo licz forma naturalis actiua habeat respe ctū quēdã ad ꝓductū: q̃ respect⁹ significat̃ p̄ nomē ꝑncipij vel po tētie. tñ illud qð dr̃ eē principiū vel potētia tãꝗ substratū huic respectui est aliqua forma abso luta: qð ꝓbat̃: q͛ non minus for male principiū actionis vel mo tus est aliqð absolutū ꝗ termi nus. Et ꝑcipue si ista ꝓpositio ē vera illð ē formale ꝑncipiū agē di in q̃ agēs ⁊ ꝓductū assimilan tur: nūc aūt terminus formalis actionis vel motus: nõ solū põt eē forma absoluta: sz necessario videt̃ ex. 5. phy. ꝙ est forma ab soluta nõ includēs aliquã rela tionē. ẽ vel necessariū vel saltez possibile ꝙ illud qð est ꝑncipiū formale agēdi sit forma absolu ta: et vt forma absoluta. hoc de claratur in exēplo: q͛ lz calor sit potētia calefaciēdi. et hoc quod

b
T. cõ. 10. ⁊ ex ꝓlli⁹. 7 Phys. t. c. 17 ⁊. 20.

dico potētia importat respectū in cōcreto: tñ ille respect⁹ per se nō includit in rōe principij acti ui. sicut loqmur de principio ac tiuo: accipiēdo pro illo qd ime= diate denominat ab illo respe= ctu. ¶ Hoc pȝ in alio exēplo ma gis remoto hoc qd ē eē obiectū īportat ex significatiōe nois re= spectū. Si tñ qrat qd sit primuȝ obiectū visus: nō respōdet per aliqd relatiuū: qr tunc eēt facile assignare oīa obiecta potētiaꝝ: puta ꝙ primū obiectū visus est visibile: ⁊ auditus audibile: ⁊ sic de alijs: sȝ opȝ assignare pro pri mo obiecto qd absolutū substra tū illi relōnuꝗ importat per hoc qd est obiectū: cui⁹ absoluti for= ma sit per se motiua talis potē tie. sicut lux vel color respectu visus. ⁊ sonus respectu audit⁹: ⁊
t.c.56. sic de alijs. hoc est qd dicit Ari. 2. de aīa: cui⁹ inqt est visus hoc est visibile: ⁊ seqtur visibile ē co lor. hoc aūt est ꝑm se visibile. ꝑm seipsum aūt nō rōe. sȝ qm̄ in se= ipo hȝ cāȝ eē visibile: oīs em̄ ⁊c. vult dicere ꝙ si color ē primū ob iectū visus ipsum ꝑm se ē visibi= le nō ꝑse prio mō: ⁊ hoc ē ꝙ dicit nō rōe: hoc ē hoc predicatū qd ē visibile nō cadit ī rōe subiecti sȝ per se scdo mō: qr in subiecto ē cā predicati. ⁊ hoc intēdit cum subdit. sed qm̄ in seipso hȝ cām. ¶ Cōsilr ē in multis alijs ⁊ spā liter in proposito: qr cū querim⁹ principiū actiuū respectu alicu ius actionis non intelligim⁹ de respectu q̄ importatur in cōcre= to ꝑ hoc qd ē principiū actiuuȝ tūc em̄ facile eēt ostēdere respe= ctu oīs actionis suū principium qr principiū actiuū respectu ca lefactionis est calefactiuū: ⁊ illu minationis illuminatiuū: ⁊ sic d singulis. Sȝ intelligim⁹ de illo qd ē proximū fundamētū illius respectus: illd aūt est forma ab= soluta: ⁊ hoc nō includendo ali quē respectū: qr respect⁹ ille nō posset alicui eē prior natura ter mino respectus: forma aūt actiua ē prior natura termino actio nis saltē in actionibus equocis Applicādo ergo ad ꝓpositū si notitia q̄ est rō formalis produ cēdi creaturā nō plus includat rōnē respect⁹ ad eā q̄ rō respe= ctus includit in forma in rōe pri cipij actiui naturalis: ⁊ ibi nō in cludit sed tm̄ ꝯsequit: vī sequiꝗ in rationeꝫ notitie vt est formale pricipiū producēdi creaturā nō includit respectus ad eā. ¶ Ali= ter breuissime pōt dici ꝙ in noti tia ꝓducta nō ē aliqs respectus ad creabile q̄ non sit in notitia cōi trib⁹ personis: sicut prius ꝓ batū ē. ¶ Ad quartā ꝓbationeȝ maioris: lȝ ista cōgruētia de ꝓo ritate ꝓductionis intrinsece ad extrinsecā pōt multiplr impedi= ri. tñ cōcedit cōclusio ꝙ vera est s. ꝙ p̄mō possȝ ꝓducere creatu ras nisi prius productis filio: et s. s. ⁊ rō huius ē: qr qñ ab eodeȝ vnū simplr necessario ꝓducitur ⁊ aliud cōtingenter. nō pōt produ cere illd ad qd cōtingēter se hȝ: nisi prius ꝓducto illo ad qd ne cessario se hȝ. ⁊ maxime qñ ea= dē ē necessitas ꝓducti ⁊ produ= cētis: ꝓductū aūt extrinsecū cō tingēter ꝓducit. Intrinsecū ve ro necessario: sic ꝙ ipsum ē ne= cessariū eadē necessitate qua et producēs. Nō pōt ergo inchoa= ri ordo ꝓductoꝝ extra nisi ꝓus terminato ordine productorum intra. ¶ Alia ratio est: qr produ

3

resolu tio no tabilis

R cto prioꝛi cõicatur causalitas respectu posterioꝛis: si non repugnet propꝛie rõni illiꝰ producti nã ex oꝛdine productoꝛũ nulla repugnat sibi causalitas: cũ ipꝫ sit prius productũ. Cũ ergo persona producta (vt tactũ ē in rõe ꝓoꝛi) sit producta prius quacũqꝫ creatura: ⁊ cũ nõ repugnet sibi ex rõne ꝓductõis causalitas respectu creature: sequitur ꝙ ē prius creatura rõ tñ vt ē priꝰ ꝓducta ꝙ̃ ipsa creatura sꝫ. ⁊ vt ꝓductiua ipsiꝰ. Et hec duplex rõ prioꝛitatis põt hñi ex verbis aug. ibi adductis. pꝛia rõ i hoc ꝙ ait verbũ dei eē potuit nõ existēte creatura: nõ aũt ecõuerso. secũda in hoc qꝺ subdit ꝑ qꝺ oīa facta sunt. Nec tñ ex istis duabꝰ rationibꝫ: nec ex ista auctoꝛitate sequit̃ ꝙ verbo sit aliqua propꝛia rõ foꝛmalis cãndi: qꝛ absqꝫ tali propꝛietate rõnis cãndi põt stare tã pꝛioꝛitas ꝑsone ad creaturã tãꝙ̃ producti ad productũ ꝙ̃ prioꝛitas tanꝙ̃ principij productiui ad productũ: nõ eñ opꝫ ꝙ productũ immediatiꝰ producenti vel productioni ⁊ etiã productiuũ tertij habeat ꝓpꝛiã rõnē producendi illõ tertiũ: sꝫ sufficit ꝙ habeat rõnē cõem eãdeꝫ cũ primo producēte: sic ꝙ necessario sibi illã cõicat anteꝙ̃ vltimũ productũ ꝓducat̃: ⁊ sic ē ꝓposito. ꝑ hoc apparet quare pater filio ⁊. s. s. nõ ꝓductis nõ posset creare: qꝛ nõ ꝓducto illo ad quod producēs necessario se hꝫ nõ põt produci illud aliõ ad qꝺ contingenter se hꝫ. non ꝓducto etiã illo quod natuꝫ est habere eandē causalitateꝫ respectu tertij cũ producēte. non põt produci illud tertiũ. ergo illa proposi tio assumpta: si verbuꝫ nõ haberet ꝓpꝛiã rõnē causandi: pater ⁊ Z si nõ produceret verbũ tñ possꝫ creare. falsa ē propter duplicem rõnē predictã. ¶ Si arguit̃ contra hoc. qꝛ ꝫm auctoꝛitatē Aug. allegatã creatura necessario ꝑexigit verbũ in rõne cãe. vñ ait. creatura nulla esse possit nisi ꝑ ipsum ꝑ qꝺ oīa facta sunt. s. verbuꝫ. nõ aũt necessario ꝑ̄exigeretur in rõe cãe si totalis ⁊ cõpleta causalitas eēt in patre. ¶ Respõdeo ꝙ verbũ necessario pꝛexigatur in rõe cãe ad ꝓductionē creature põt dupl'r intelligi: vel tanꝙ̃ cãlitatem ꝑficiēs vel tanꝙ̃ in eadē cãlitate cũ pꝛio ꝑ exacto cõueniēs. Pꝛio mõ nõ requiritur filiꝰ qꝛ nõ ꝑficit cãlitate patris: sꝫ pater in se: ⁊ a se hꝫ cãlitatē ꝑfectã: ⁊ eã cõicat filio: ⁊ iõ filiꝰ hꝫ: qꝛ pater hꝫ: scðo mõ requirit̃ filiꝰ: qꝛ eñ priꝰ ꝙ̃ creatura producat̃ cõicatur sibi eadē natura cũ patre. ⁊ per ꝯñs eadē virtus actiua respectu cuiuscunqꝫ posterioꝛis. sequit̃ ꝙ filiꝰ tanꝙ̃ cõueniēs in eadē cãlitate cũ pr̃e pꝛeexigat̃ ad ꝓductionē creature. ¶ Al'r ꝑt dici ⁊ redditur in idē effectũ. ꝑexigere aliqꝺ i rõne cãe põt eē dupl'r. Uno modo M ex parte ipsius effectus simpl'r quãtũ ē õ se: ita. s. ꝙ effectus nõ hēre: a quo sufficiēter possꝫ produci nisi illõ eēt cã. Alio mõ ex parte necessarie cõcomitãtie in cã: pꝛio mõ filiꝰ nõ pꝛeexigit̃ i rõne cãe sꝫ scðo mõ qꝛ eãdē perfectionē totalē cãndi haberet pater si per impoĩe solus eēt. sꝫ nõ põt in actũ illius cãlitatis exire nisi prius filius cõcurrat secuꝫ vel cõicat secum in eadem perfectione. ⁊ ꝫm eam exeat in eun=

dem actum.

De secūdo articulo principali dico q filius negat se auctoritate primariā cāndi. Joā.5. nō pt filius a se facere quicq̄. cōcedit aūt subauctoritatē in causando cū subdit. nisi qđ viderit patrem faciētē. ꝛ infra ibidē opa q̄ dedit mihi pr̄ vt pficiā ea ipa opa que ego facio. ꝫ ꝛc. Dedit mihi pater ecce subauctoritas. Ego facio ecce cāsitas. ¶ Cōsilr respectu spūs sancti hȝ filius auctoritate in agēdo. Et rō vtriusq̄ ē qꝛ a quo aliqđ hȝ principiū agēdi ab eo hȝ ꝛ agere: ꝛ p ꝯñs virtute illi⁹ agit. non virtute eius tāq̄ cāe superioris: qꝛ nō hȝ virtutē distinctā ab eo: ſȝ virtute illius tāq̄ principij cōicātis sibi cāsitatē: ꝛ iō hñtis auctoritatē in ista auctoritate in q̄ recipiēs hȝ subauctoritatē. ¶ Sȝ hic obijcitur: qꝛ si pater prius ordine causat q̄ fili⁹: ergo fili⁹ nō causat illđ cātū: qꝛ qđ pri⁹ cātū ē posteri⁹ cāri nō pōt. nisi idē bis cāretur qđ ē ipoſe. ¶ Silr potest argui de ordine originis sicut ꝺ ordine cāsitatis: qꝛ si pater facit a se: ꝛ fili⁹ non a se: ꝫ pr̄ causat pri⁹ origine: ꝛ tūc vt pri⁹ non poterit cāri a filio quasi in scđo signo originis: qꝛ idē nō pōt bis causari. ¶ Ad ista respōdeo qđ ordo in causando pt intelligi vł vt actio respicit producēs vt actio respiciat pductuȝ. ¶ Si primo modo ē ordo auctoritatis ꝛ subauctoritatis in proposito: qꝛ ille ē inter supposita agētia in habēdo principiū formale agendi p quāto. s. vnū illoꝝ hȝ illud ab altero. ¶ Scđo modo nō est hic ordo: qꝛ non prius ponitur creatura in esse p actionem patris: ꝛ postea sequitur actio filij: sed virtus causandi ordinate ſȝ ordinē originis habetur in vtroq̄ prius natura q̄ terminus producatur. Et ista virtute habita a tribus in eodem signo nature cōpleto tñ toto ordine originis ponitur effect⁹ oīno simul a tribus. ¶ Qđ ergo ꝺr qđ prius cātum nō pōt posteri⁹ cāri: cōcedatur referēdo pri⁹ ꝛ posterius ad ipsum causari. ꝛ sic probat̄ ppositio. ſȝ nō pp̄ter hoc ē negāduȝ quin⁹ prius habēs virtutē cāndi ꝛ posteri⁹ origine hñs eādē possint per ipsaȝ sil̄ natura habitā in vtroq̄ simul effectū causare. ¶ Alr̄ posset dici spālr̄ ad secūdū. q pri⁹ origine causare ē cāsare a se posterius. origine causare ē causare ab alio. sicut aūt ab alio hȝ virtutē causandi vel a se: sic ꝛ causare: nec ē verū qđ sic prius cātuȝ ab aliq̄ nō possit posteri⁹ cāri ab alio: qꝛ hmōi intellect⁹ ē q iste q aliqđ nō possit causari ab vno a se: ꝛ ab alio nō a se: qui intellectus falsus ē vbi eadem virtus actiua est in producente ꝛ producto.

De tertio articulo principali dico q nullus respectus ad creaturam potest per se includi in cōstitutiuo psone verbi. ¶ Tū qꝛ q̄cquid in ea includit̄ p se est reale. distīguēdo reale cōtra ens rōnis: qꝛ constitutū est sic reale: ꝛ per cōsequēs q̄cq̄d in ipso p se includitur est hoc modo reale. Nūc autem quicunq̄ respectus in diuinis ad creaturam est tantummodo ens rationis ergo ꝛc. ¶ Tum quia quicunq̄ respectus dei ad creaturam habet p

fundamēto proximo aliquid cō mune tribus.nō dico sic proxi= mo ꝙ ex natura fundamēti oria tur relatio illa:q2 tūc esset rela= tio realis:s3 sic proximo ꝙ illud sit proxima rō comparandi per actum intellectus diuini perso= nas diuinas ad creaturam. Si= cut etiā tactū est in primo arti= culo de intellectu ꝛ voluntate. sic poss3 probari de quocūqȝ s3 ꝙ deus per intellectus ē cōpa= rabilis ad creaturā. Quādo au tem fundamentū proximū ē cō= mune tribus. respectus non pt esse proprius vni:nō ergo respe ctus ad creaturā includit per se in proprietate alicuius persone: quia quicquid includit sic ē pro prium illi persone. ¶Cū tertio. q2 iuxta primā viā posset argui ꝙ quicquid est in persona diui= na est necesse esse a se:ꝛ hoc ex= cludēdo per li a se aliā l rōe cāe nō sūt in rōe principij:q2 quic= quid est ibi est incausatū: l3 ali= quid ibi posset poni principiatū Nūc aūt respectus ad creaturā etiam in quocūqȝ esse reali vel cognito:nō pōt esse necessarius a se hoc mō:q2 nec terminus re spectus pōt esse necessarius sic. quia in quocūqȝ esse creatura ē vel possibilis vel saltem non ne cessaria a se:ergo nullus respe= ctus ad creaturam in quocūqȝ esse potest per se includi in pso= na diuina. ¶S3 ista rō licet for te procedat ex veris:tamē appa rēter posset multipliciter impro bari ꝛ impediri:et nō euidenter solui nisi cū plixitate tanta:quā ta hic aggredi nō intēdo. ¶S3 obijcitur contra istud: q2 verbū importat per se ppzietatem se= cūde persone.et cum hoc per se importat respectum ad creatu= ram. ergo ꝛc. ¶Prima proposi= tio patet ex principio euangelij Joannis. In principio erat ver= bum. vbi euāgelista per hoc qđ est:verbum:intendit exprimere proprie secundā personā i diui nis. Et Aug.7.trini.c. secundo Eo verbum quo filius. ¶Secū da propositio probatur per illđ 83.q.q.63.vbi exponit illud. In pzīnpio erat verbum. Augusti= nus qđ grece inquit logos dici tur latine verbum ꝛ rationem si gnificat.hic tamen verbum me lius interpretatur vt significet non solum ad patrem respectus sed etiam illa que per verbū fa= cta sunt operatiua potētia. Uult ergo ꝙ cum dicitur verbum:im portetur respectus ad creaturā. ¶Item contra rationē factam obijcitur: q2 si veru3 sit hoc qđ accipitur in illa ratione ꝙ crea= tura in quocunqȝ esse non est ne cessaria a se.nec per consequens quicunqȝ respectus ad creaturā est sic necessarius: tunc sequitur quod nec respectus dei vt intelli gentis ad creaturam intellecta3 nec respectus ei9 vt creatiui ad creaturam vt creabile3 sit neces sarius ad se . sed deus nihil est formaliter: et necessario: nisi il= lud sit necessarium a se.ergo se= queretur quod deus non neces= sario est intelligēs creatura3 nec causatiuus creature:quorū vtrū que est falsum. ¶Ad ista.ad pri mū posset eē duplex difficultatē vna ex re . alia ex significato hu= ius nominis verbum. ¶Quan= tum ad primum dico quod in proprietate secunde persone nō includitur aliquis respectus p se proprius ad creaturam pter

rōnes ad hoc positas. ¶ Quātū ad scđam dico ꝙ respect⁹ realis et respect⁹ rōnis nō faciūt aliqđ per seunū. ⁊ ideo si tales duo respect⁹ importētur p hoc nomen: verbū: sequitur ꝙ illud nomē non precise significat vnū p se conceptū: qꝛ respect⁹ ad patrē vt dicētē est realis: respect⁹ aūt ad creaturā vt dictā vel causatā est rōnis tm̄. ergo si hoc nomē verbū per se importat tm̄ vnū cōceptū: sequitur ꝙ alterū illoꝝ significabit: et alterū cōnotabit tātūmodo: qđ si verū est ꝓbabiliter dici pōt ꝙ sicut idē significat filius ⁊ filiatio: lꝫ alio mō significādi: sic idē significat verbū vt est quasi cōcretū et eius abstractū si licet fingere: qđ. s. est verbatio. qđ significat idē: lꝫ alio mō. verbari enī est idē ꝙ dici siue itellectualiter exprimi: ⁊ p ꝯ̄s verbū importat in cōcreto: hoc est qđ itellectualiter expressum. ⁊ tūc connotabit relationē ad illud qđ dicitur p verbū: ꝓ tāto ꝙ cōnotat notitiā ꝑfectā: que notitia hꝫ respectū rōnis ad cognita per eā. ¶ Scđm hoc igit̄ quantū ad significatū huius vocis: verbum: esset iste ordo ꝙ primo ⁊ p se significatur respectus originis. s. expressio intellectualis passiua: sed modo concreto. Scđo cōnotatur notitia quasi termin⁹ formalis cōicatus p istā expressionē. ⁊ illa est cōis tribus tamē appropriata verbo. Tertio vero p hoc ꝙ ista notitia habet respectū ad noscibilia cōnotaretur in noie verbi talis respect⁹. ſm hoc ergo negāda esset scđa propositio assumpta in argumēto. ¶ Et cū ꝓbat̄ p Augu. 83. q. qū. 63. dici pōt ꝙ ꝓ tāto melior est trāslatio hui⁹ qđ est logos: in hoc qđ verbū ꝙ̄ in hoc qđ est rō: qꝛ hoc nomē rō nec respectū originis ꝑpriū: nec illū cōsequentē appropriatum qui est ad creaturā ita importat sicut hoc nomē verbū: quare verbū vt verbū pōt cōparari p intellectū ad quodcūqꝫ. et ꝯ̄s habere appropriatam relationē rōnis. ¶ Quod vero ait vt significat̄ ad patrē respect⁹: hoc dꝫ intelligi de eo qđ primo ⁊ ꝑncipaliter significat̄. qđ aūt addit ad ea q̄ facta sunt ibi dꝫ intelligi significare ꝓ cōnotare. ¶ Ad scđm pōt dici ꝙ necessariuꝫ a se absqꝫ oī repugnātia quātum est ex parte sui pōt esse sine eē reali cuiuscūqꝫ nō necessarij a se: qꝛ nō est contradictio quātū est ex parte prioris absoluti: ꝙ ipm̄ sit sine posteriori: tn̄ illđ necessariū nō pōt esse sine esse cognito cuiuscūqꝫ alteri⁹: qꝛ esse ei⁹ necessario requirit cognitionē alteri⁹. ⁊ per cōsequēs alterū in eē cognito. et cōsimiliter est de esse possibili. Nō igitur ꝑsone diuine cōpetere aliqđ reale pōt: nisi illud sit necessariū a se. hoc est incausatū. quicqđ aūt includit̄ in proprietate ꝑsone cōpetit ꝑsone vt aliquod reale: pōt tn̄ persone diuine cōpetere aliqđ cognoscere vel aliquid posse: lꝫ illud nō necessariū a se: sicut nec terminus. ¶ Aliter pōt dici qđ deus est sic necessario intelligēs creaturā ⁊ causatiuus creature. ꝙ vtrunqꝫ istoꝝ formaliter dī aliqđ necessariū a se: ꝓut a se excludit causam: sed nō necessariū in eē reali: sed in aliquo eē diminuto. qcquid aūt includitur in proprietate persone sic est necessariū a se ꝙ est in esse reali. Nunc aūt ne=

cessariū a se nō necessario coexi
git aliquid aliud in esse reali: ita
coexigat aliquid aliud in eē co-
gnito vel eē diminuto. ¶ Tertio
modo posset dici ꝙ alio modo ē
necessariū illō qđ necessario re-
quiritur. ⁊ hoc siue preexigatur
siue coexigatur ad esse necessa-
rij. Alio modo est necessariū il-
lud qđ ad esse necessarij: necessa
rio cōsequit. ¶ Ex dictis de cau
salitate effectiua ptꝫ solutio que
stionis de causalitate exēplari ⁊
finali: qꝛ cum causa exēplaris sit
aliqua ratione formali exēplās:
T et causa finalis sit aliqua ratio-
ne terminās siue finiēs: sicut cā
efficiēs aliqua rōne formali effi
ciēs. sequitur ex cōsimili rōne ꝙ
nulla istarū causalitatū pōt esse
ꝓpria: nisi rō formalis causandi
sit ꝓpria: nō ergo pōt alicui pso
ne esse ꝓpria rō exēplādi siue fi
niēdi: sicut nec formalis rō agen
di. ¶ Hoc posset ꝓbari hic sicut
prius ꝓbatū est de causa effecti
ua: sed de ꝓbationibus priꝰ po-
sitis euidētior ad ꝓpositū videt
illa vltima: qꝛ rō formalis termi
nādi depēdētiā causati ad cau-
sam in quocūqꝫ genere cause de
quo est hic sermo est aliqua pfe
ctio: et loquēdo de causa prima
in quocūqꝫ illoꝝ generū est ali-
qua perfectio simpliciter. Si er
go quecūqꝫ perfectio simpliciter
eadē est in tribus. sequit ꝙ que
cūqꝫ causalitas in quocūqꝫ gene
rū illoꝝ sit communis.

Ad argumentū

in oppositū. Ad minorē dico ꝙ
quelibet psona sicut est creatrix
sic est artifex: et cū sit simplex in
qua nō differt habēs ⁊ illud qđ
V habet. quelibet est ars: ⁊ ars cū
particularis: ⁊ eque actualis: si-
cut patꝫ respōdēdo ad obiectio
nes: in primo articulo. tamē ap-
propriate verbum dicitur ars: si
cut sapiētia siue notitia. ꝓ tāto:
qꝛ ex modo sue processionis cō-
petit sibi ꝙ sit notitia actualis
procedēs de memoria paterna
declarās omne intelligibile qđ
in memoria illa cōtinetur. Hoc
patet per Augu. 7. trinit. c. 1. ita
dicit filius sapiētia patris. quē-
admodū dicitur lumē patris: et
qualiter hoc sit statim subdit. i.
quēadmodū lumē de lumine: et
vtrūqꝫ idem lumen. sicut intelli
gitur sapiētia de sapiētia: ⁊ vtra
qꝫ vna sapiētia. cōsimiliter dico
ars de arte: et vtraqꝫ vna ars.
¶ Ad aliud qđ additur in mino
ri de ideis patet prius: in respon
sione ad primā obiectionē in pri
mo articulo. qꝛ idee sunt cōmu-
nes cuilibet persone: licet appro
priētur verbo propter modum X
proprium emanationis eius: qꝛ
procedit vt notitia actualis de-
claratiua oīs obiecti: qđ qua-
si habitualiter continetur in me
moria paterna.

Questio. IX.

Consequē
ter queritur de oīpo
tentia in cōparatio-
ne ad obiectū qđ re-
spicit. et sunt tres q̄stiōes. ¶ Pri
ma questio de omnipotētia vt
respicit substātiam immaterialē
et est ista. ¶ Utrū deus possit fa
cere angelum informare mate-
riā? ¶ Secūda questio est de oī
potētia vt respicit formā accidē
talē: sed habentē esse modo sup
naturali. ⁊ est ista. ¶ Utrū deus

possit species in eucharistia convertere in aliquid preexistens. ¶ Tertia est de oipotētia prout respicit formā accidentalem habentē esse modo naturali. et est hec. ¶ Utrum deus possit facere quod manēte corpore et loco: corpus non habeat ubi siue esse in loco? ¶ Ad primā questionē arguitur quod sic. deus potest facere formam materialem esse sine materia. ergo et formā immaterialē esse in materia: et per consequēs angelum esse in materia et informare materiā. Antecedens probatur sic: quia deus facit accidēs materiale sine subiecto in sacramēto altaris. Consequentia probatur: quia nō magis videtur repugnare forme immateriali esse in materia quam forme materiali eē sine materia. ¶ Contra si angelus informaret materiā: aut daret ei actū simplr siue substātialē: aut actū fm quid siue accidētalē. nō primo modo: quia cū sit per se subsistēs nō potest facere per se unū cū alio. actus aūt substātialis facit per se unū cū illo qd informat. nec scdo modo: quia fm

T. cō. 26. et 27. Aristo. 1. phys. qd vere est nulli accidit. angelus est id quod vere est. i. substantia. ergo etc.

Hic sunt tria videnda. ¶ Primo intellectus questionis exponatur. ¶ Scdo solutio eius put possibile fuerit declaretur. ¶ Tertio aliqua dubia dissoluātur. ¶ De primo breuiter hic nō querit si angelus habeat materiā partē sui: quia tūc angelus nō informaret materiā sed forma que esset altera pars ei⁹ informaret eā. sicut ignis nō informat materiā: sz forma que est altera pars eius. ¶ Nec querit utrū angelus possit informare materiā: hoc est effectiue trāsmutare materiam ad formā. et hoc virtute dei: licet forte virtute sui non possit: ut sic de⁹ faciat angelū effectiue informare materiā. sicut fm aliquos facit corpus effectiue agere i spm. ¶ Sz queritur de informatiōe formali: an scz deus possit facere angelum esse formā informantē. Ricar et tho.

De scdo cōclusio negatiua est tenenda ¶ Et ad hoc possent poni due rōnes. ¶ Quarū prima sumitur ex medio cōmuni. ¶ Secūda ex medio magis pprio. ¶ Addētur postmodū rōnes inqrēdo de eis si cōcludāt. ¶ Prima rō est ista: illud qd est simpliciter p se subsistēs: nō potest esse forma materie. angelus est huiusmodi. ergo etc. Maior declaratur. Ens p se pōt intelligi tripliciter. ¶ Uno modo intelligitur ens per se solitarie. prout accipitur. 1. poste. T. c. 9 in tertio modo per se. et hoc modo accidens pōt esse ens per se: quando nō est in subiecto. ¶ Secūdo modo dicit ens p se: prout distinguitur cōtra ens in alio. et sic per se ens est idē qd nō inherens actualiter: nec aptitudinaliter. et hoc modo quecūq substantia nō tantū composita: sed etiam materia et forma est ens per se: quia forma substantialis licet insit materie informando: non tamē inheret: quia inherere dicit non per se informare: quia inherens nec est actus simpliciter: sed actus fm quid: nec cū illo cui inheret facit per se unum. oppōsita cōueniunt ei qd per se informat. ¶ Tertio modo ens p

se dicit illud qd habet actualitatē vltimatā: ita q non est per se ordinabile ad aliquē actum simpliciter vltra istū quē hz: q quidē actus vlterior possit eē actus eius per se. 7 hoc vel primo vel participatiue. qd hoc modo est p se ens cōmuniter dicit suppositū 7 in natura intellectuali dicit psona. hoc mō intelligit maior de ente per se. Istud solū dicit ppzie subsistens sicut phs lo
T.c.2 quit. 2. de ala: dicens q materia est potētia hoc aliquid. species aūt sm quā aliquid dicit hoc aliquid. tertium qd est ex ipsis qd simplr est hoc aliquid. s. p se subsistens hz actualitatē vltimataz nō ordinabilem p se ad aliquem actum vlteriorem. Maior sic intellecta pbatur: q forma substātialis per se ordinatur ad eē totius. Illud aūt esse est actus simplr compositi quidem per se primo. sed forme participatiue: q pars dicit esse per se p accns hoc est p se participatiue. totuz aūt primo: qd igitur est p se subsistēs: nec potest ordinari ad aliquod esse per se. illud nō potest esse per se forma. Probatio minoris. angelus est perfectus in specie perfecta imo perfectiori q̄ sit in aliqua species substan
t.c.10. tie materialis. ordo enī spēꝝ est vt ordo numerorū. 8. met. nunc aūt aliqua substātia materialis est ita in actu vltimo: q non est p se ordinabilis ad aliquē actū vlteriorē. alioquin posset eē processus in infinituz in substantijs materialibus vt quelibet posset eē pars alteri9. ergo multo magis angelus est p se subsistens sm intellectū pdictum. Hec ratio pcedit ex medio cōmuni: q medium illud qd est p se subsistēs eque concludit ppositū de igne sicut de angelo. imo de quocunq qd est complete in aliqua specie substantie. Hinc pz q non
vnibile non est differētia distinguēs angelum ab ala: q est cōe angelo 7 igni. Hinc etiaz patz quare anima separata non est psona. lz enī non sit nata inhere re: 7 ideo sit ens per se secundo mō pdicto: licz ēt posset esse ens p se primo modo. i. solitarie: nō tm p virtutem cause extrinsece: sicut potest accidens vel forma materialis: sz virtute nature sue sibi derelicte. 7 hoc q non necessario dependet a materia in pprio suo esse. Tamē non pōt eē ens per se tertio modo predicto 7 solū illud qd est sic per se eus dicit suppositū. In natura autē intellectuali dicit persona. 7 sic est persona incōmunicabilis q sibi repugnat cōmunicari: non tantū vt vniuersale singularib9: sed vt forma materie actuande p ipsam. Secūda ratio ad ppositum est hec. qcqd pōt eē forma substantialis hoc sibi cōpetit imediate per essentiā suaz. s. posse dare actum simpliciter ipsi materie. q. 8. meta. ptz q non t.c.15.
est alia rō quare hoc posset facere per se vnū cū materia: nisi q 7 inde
hoc est p se actus 7 illud per se potētia. 7 huius non est aliqua rō vlterior nisi ppria rō huius 7 illius. ergo cui repugnat eē hūc actum materie. pcise repugnat sibi p rōnē ppriam. ptia ista pbat q maiori pfectione attestat q alicui repugnat eē formā materie q̄ q sibi cōueniat. si g non pōt hoc sibi cōuenire nisi p suaz ppriā rōnem: sequitur q cui re

pugnat marie repugnabit p ꝓpriam rōnē formalē ipsius. Si igit rō ꝓpria quiditatiua angeli esset nota: p illā ꝓpter q̄d posset ostēdi q̄ sibi repugnat informare materiā. ¶ Ista rō lꝫ ostēdat q̄ mediū esset propriū ad cōclusionē si ipsa eēt nota: tñ non ostēdit cōclusionē esse verā. vnō negans eam diceret q̄ nō repugnat huic informare. nec eēntia sua ꝓpria est rō p se repugnantia. ¶ Jō vlteriꝰ cōfirmat rō sic. cuilibet actui simplr p rōnē propriā. vel cōuenit altitudo ad p
C se informādū vel repugnat informare de essentia angeli nō ē dari primū. ergo secūdū. et tūc vltra vt argutū est: ipsa essentia est ꝓpria rō repugnātie. ꝓbatio minoris
Vid. 2 de aīa et 2. de ge. aptitudo nō est sine actualitate quin sit īperfectio aliq̄. ¶ Tertia rō posset poni talis. ordo perfectionis informis videt esse p recessum caruꝫ a materia: sicut actꝰ pfectior plus recedit a potētia. sed anima intellectiua tm̄ recedit a materia: q̄ nāe sue relicta pōt habere esse suū ꝓprium sine ea. ergo angelus qui est perfectior q̄cūq̄ aīa itellectiua plus recedit a materia. sed non vr̄ q̄ plus possit recedere nisi sibi repugnet iesse materie. ¶ Ista rō nō videt multū probare: q̄ multipler dat excellentia actus ad actuꝫ alia q̄ ista sic recedere a materia: imo aīa intellectiua: lꝫ possit esse sine materia: tñ ita perfecte potest vniri materie sicut aliqua forma inferior: ita diceret q̄ angelus potest quidē esse sine materia etiā perfectiori mō q̄ anima intellectiua: sed tamē potest esse in materia: q̄ licꝫ dependere a materia sit impfectionis. non tñ est euidens q̄ posse cōmunicare actualitatē suā materie sit impfectiōis. et precipue qñ talis cōmunicatio pōt esse sine depēdētia: sicut poneret in proposito. ¶ Quarta rō videt sumi Th. 1. pte sū. q. 89. art. 1.
fm aliquos ex operatione angeli que est intelligere et hoc sic. intelligere est operatio imaterialis. ergo intell's est potentia imaterialis. et vlterius. ergo nā intellectualis est natura imaterialis. ¶ Prima cōsequētia ꝓbat p hoc q̄ operatio nō est magis abstracta a materia q̄ potentia cuius est operatio. operatio eniꝫ inest operāti fm potētiam ꝓpriam vt fm rationē proximam operādi. et per ꝯsequēs si potentia sit materialis illa operatio non est immaterialis. ¶ Scḋa cōsequentia probatur: q̄ potētia nō excedit substantiā: et videt ista cōsequentia precipue tenere de natura illa q̄ est mere intellectualis cuiusmodi est natura angelica. nō sic manifeste tenet de natura q̄ est diminute intellectualis. et cum hoc sensitiua quātū ad aliquaꝫ potētiā. sicut est anima nr̄a: q̄ illa depēdet a materia in operādo saltē aliqua operatione: sed natura mere intellectualis nullo mō depēdet a materia in operando nec per ꝯñs in essendo. ¶ Videt etiā cōsequentia a primo ad vltimū confirmari p commentū propositionis penultime de causis vbi habet. Jmpossibile nāq̄ est vt sit res cuius substātia cadat sub tempore. et eius actio sub eternitate. sic eñ eius actio melior esset ipsiꝰ suba: hoc est impoīe. ¶ Primū antecedēs 1. et 2. ꝺ aīa.
ꝓbat ex obiecto: q̄ ab obiecto actus q̄libet recipit spēm et pfe=

ctionē nūc aūt obiectū intell's in quātū hmōi a materia abstrahi tur: qꝛ forme in materia sunt in diuiduales: qs nō apphēdit ꝯm ꝙ hmōi. ¶Si huic rōni īstef qꝛ simili rōne posset cōcludi ꝑ ope rationē ꝛ vlterius ꝑ potentiaꝫ ꝙ aīa intellectiua eēꝫ imaterialis ꝛ tñ cōclusio est falsa. hoc est ꝙ non est perfectio materie. lꝫ ꝯm aliquos vera sit de imateriali.
Tho. hoc est nō cōposita ex materia ꝛ forma. ¶Diceret ꝙ bene poten tia intellectiua est imaterialis: ꝛ ēt anima hoc mō est imateria lis: qꝛ nō est īmersa materie nec a materia totalr̄ apprehensa. ꝛ hoc declaraf qꝛ quāto forma ē nobilior tāto magis dominatur materie corporali ꝛ min⁹ ei con iungit ꝛ magis eā sua virtute ex cedit. aīa aūt nr̄a vltima est ī no bilitate formaꝝ. vnde intm̄ sua virtute excedit materiā corpora lē: ꝙ hꝫ aliquā operationē ꝛ vir tutē ī q̄ nullo mō cōmunicat cū materia corporali. ꝛ hec virt⁹ dr̄ intellect⁹. ¶Cōtra istud. hō nō est hō ꝯm animā siue ꝑ animaꝫ nisi ꝯm ꝙ aīa informat mām. ꝯ nec opaf opatione propria hois ꝯm animā nisi vt anima iformat mām. ergo vel non intelligit ꝯm animā vt ꝯm formā que sit pnci piū huius operationis. vel intel ligit ꝯm eā vt informat materiā. ¶Prima ꝓpositio probaf: qꝛ cō positū nō est illud qd est nisi ex partibus. ꝛ hoc nō vt diuisis ſꝫ
t.c. 60 vt vnitis. vt pꝫ. ex. 7. meta. respe ctu huius syllabe ab. de. a. ꝛ. b. ꝛ ita vlr̄ d partibus ꝛ toto. nec so lum est hoc verum de partibus materialib⁹ quas vocat ibi phs elementa: sed etiā de partib⁹ es sentialib⁹ que sunt materia ꝛ for ma. cōpositū eñ ex hoc vnuꝫ est qꝛ hoc est potentia ꝛ illud actus sicut vult. 8. meta. hoc est qꝛ vna t.c. 15.
pars que est potētialis informa tur. ꝛ alia que est actus iformat ipsam. ¶Itē scdo contra idem. Anima ꝯm supremū gradū per fectionis sue eēntialis informat mām. sed intelligere non pōt cō petere sibi ꝯm aliquē gradū su periorē q̄ sit suprem⁹. non ergo cōpetit sibi vt excedit māꝫ. intel ligendo ꝑ excedere nō informa re. prima pꝫ: qꝛ alioqn hō non eēꝫ supremū ens corporale. nec ꝑ ꝯñs proximū angelo in ordine specierū: qꝛ nō esset actu forma liter ꝑ illud qd est supremuꝫ in anima intellectiua que est ꝓxi ma forma angelo. ¶De ista q̄r ta rōne videndū est. ¶Primo de antecedente. Illud autē antece dēs. s. ꝙ intellectio est opatio i materialis: pōt intelligi tripli cer. ¶Uno mō ꝑ oppositum ad D
opationes sensitiuas: q̄ dicunf organice: qꝛ exercenf per orga na dterminata: ꝛ sic materiales qꝛ requirunt dterminatā partē corporis determinate cōplexio natā. ꝛ ꝑ oppositū intellectio est operatio nō organica. non eñ ꝑ aliquā partē corporis dtermina tā exercetur. ꝛ hoc mō intellect⁹ dicif eē nullius partis corporis actus. intelligendo sic vt in nul la parte vel per nullam parteꝫ ꝓprie exerceat operationē suaꝫ sicut potentie sensitiue. ¶Sed ex isto intellectu antecedētis nō videf sequi imaterialitas forme forma eniꝫ pure materialis dū tamen sit vniformis in toto ꝛ in qualibet parte nō dicif operari ꝑ organū. sicut ignis nō dr̄ ope rari ꝑ organū. ꝛ Cōmē. 7. meta. Cō. 31

sup illud ergo sicut dictum est. Uirtutes iste assimilant intellectui in hoc q non agūt per organū. et loquit de virtutib[9] que sūt in seminib[9]: et paulopost: virtutes que sunt in corporib[9] aliaius agunt per instrumēta determinata et mēbra ppria: virtus aūt formatiua nō agit p mēbrum pprium. et ratio huius est q illa sola forma dr principiū operandi organice. que. s. quodāmodo illimitata in agēdo: pōt esse principiū difformiū actionum: que tñ non pñt elici nisi mediantibus partibus dissimilibus et ideo requirit q perfectibile a tali forma hēat partes dissimiles p quas operationes ille organice exerceant. et talis forma est pprie sola anima q ppter sui pfectionem vltra formas inferiores pōt esse pncipiū pluriū operationū p ipsam cōuenientiū suo toti: et ideo requirit pro suo pfectibili adequato corpus hñs partes maioris dissimilitudinis q cōueniūt pluribus operationib[9] dissimilibus quarū pōt esse principium. Immo ex isto intell'u antecedentis vr posse argui q intellectio est operatio eque mālis sicut visio: q visio pōt exerceri p partē materialē determinatam. intellectio aūt nō per aliquā partē: sed est totius primo. nō eñ man[9] intelligit sed homo: sz si anima nō vt perficiens totū possit esse pncipium intelligendi. ergo ipsa vt pficiēs quācūq ptē eque posset eē pncipiū itelligēdi sicut ipsa vt perficiens totum. et tunc dici posset ita digitus intelligere sicut homo: q ita digitus eēt in actu per formā vt est principiū intelligendi. Si ergo totum est eque materiale sicut ps vel magis: sequit q ista operatio q nō cōpetit forme nisi vt ē i toto sit eque materialis sicut illa que sibi cōpetit vt est i parte. ¶ Rñdeo ad hoc opatio q cōpetit forme: vt ē quodāmō illimitata perfectio si cōmunicet materie vel toti: cōmunicat ei qd est i actu per formā sic illimitatā. tale est totum et nō aliqua pars eius respectu anime intellectiue cui vt sic illimitata est competit intellectio. ¶ Alio mō posset intelligi antecedēs q intellectio est imaterialis terminatiue. hoc est tēdit in obiectū abstractum a materia. et in hoc intellectu vr ans pbatū fuisse p imaterialitatem obiecti. sed ista pbatio nō concludit imaterialitatē simplr etiā terminatiue siue obiectiue: q sm oēs quiditas rei materialis pōt eē p se obiectū intell's nostri: sed tm mō si requirit in obiecto imaterialitas: hoc ē abstractio a materia indiuiduali. et ex hoc sequit q operatio sit imaterialis terminatiue. hoc est indifferēs ad obiecta singularia mālia. et tunc ad hñdū cōclusionē intētā opz probare q opatio q respicit vle pro obiecto nō posset aliquo modo cōmunicari māe. ¶ Terti[9] intellect[9] antecedētis est iste. intellectio nō est pmo alicuius mālis tanq primi receptiui: sed eius receptiuū primū et ppriū ē forma. Nō illa totius q ē quiditas sicut est humanitas: sed illa q ē simplex et altera pars cōpositi. quelibet aūt operatio sensitiua est primo cōpositi ex materia et forma sicut pprij receptiui. sicut pz in principio de sensu et sensato. non eñ ipsa aīa est imediate

receptiua visionis: sed ipm orgãnū qđ est cōpositum ex ala ⁊ determinata parte corporis est pxima rō recipiēdi visionē: nec ē ala nec aliqđ ale: nec illa forma mixtionis que est in determinata parte corporis: sȝ forma toti⁹ organi eo mō quo humanitas ē forma toti⁹ hois est proxima rō recipiēdi visionē. ¶ Ex hoc ptȝ φ si organū dicatur illa pars toti⁹ aialis in qua tanq̄ in primo receptiuo recipit sensatio. organū dicet esse aliqđ cōpositū ex aīa vt est principiū talis opationis ⁊ ex parte corpis sic mixta. ⁊ tūc pȝ q̄re oculus cec⁹ nō ē oculus nisi fm qđ: qr nō est nisi altera ps cōpositi qđ natū esset dici oculus carēs alia pte q̄ cōplete oculus est oculus. ¶ Ex hoc ēt patere pōt φ si potētia dicatur illud qđ est rō proxima recipiēdi actū: potētia visiua nō erit aliqđ pcise ale: sed vel erit forma totalis ipsi⁹ organi vel aliq̄ ɔñs illā formā. ¶ Ptȝ ēt quare aia separata nō pōt sentire: qr nō hȝ receptiuū sensationis qđ est orgānū: nec formalē rationē recipiendi que est forma totalis ipsi⁹ organi. ¶ Per oppositū est de intellectione qr receptiuū ei⁹ proximū: ⁊ prima rō formalis recipiēdi eā est aia vel aliqđ ex pte ale pcise nō includēdo aliquam materiā: ⁊ ppter hoc ipsa cōpetere ale separate: qr ibi manet pximū eius receptiuū. ¶ Scdȝ ēt istū tertiū intellectū qui plus cōtinet veritatis itelligere est operatio imaterialis: qr pximū receptiuū hȝ nō includēs materiam saltē corporalē. ⁊ iō sine tali mā pōt ipsa opatio hri: nūc autē potēs hre opationē sine materia. pōt hre esse sine materia. ergo natura illa cuius est ista opatio ppria non pōt hre esse sine mā. ¶ Ex hoc ergo medio. s. opatio ne pōt cōcludi ipsius nature talis imaterialitas hoc est a materia in essendo sepabilitas. nō aūt illa imaterialitas vlterior q̄ est impossibilitas informādi materiā. ⁊ hoc est rōnabile φ ex intellectione que est medium cōe ale ⁊ angelo possit cōcludi imaterialitas cōis vtriq̄. 1. đ ala in ph.

De tertio pncipali obij cit ɔ primam rōnē: qr ex. 7. met. forma est magis ens q̄ cōpositum. ergo illa nō ordinatur ad esse totius tanq̄ ad aliquid perfectius. ¶ Preterea. spāliter de ala videt φ ipsa sit p se subsistens qr ipsa per se opatur. opatio eñ qua cōpositū opat p se non cōpetit soli forme. ale aūt separate ɔpetit intelligere. ¶ Preterea. eē ale est eē cōpositi. ḡ nō ordinat ad illđ eē. Mañs pbat. ppter hoc eñ ala humana remanet in suo eē: totius eē destructo nō aūt alie forme: qr hoc idē eē qđ est toti⁹ est ipsi⁹ ale: nō sic i alijs. ¶ Preterea. hec aq̄ pōt eē ps alicui⁹ toti⁹ aq̄ ⁊ ita est ordinabil ad eē pfectius qđ sit eius pricipalius ⁊ p ɔñs hec aq̄ nūc nō est p se subsistēs. ¶ Preterea. idem nō repugnat eidē nisi p eādē rōnē repugnātie. si ḡ angelo repugnet informare mā ȝ hoc ē p aliquā vnā rōnē i angelo ppter quā sit ista repugnātia. nō ergo sunt due rōnes. vna cōis sicut pcessit pria rō ⁊ alia ppria sicut pcessit secunda rō. ¶ Preterea. fm phos celi videnť eē animati. nō autem pōt poni ibi anima intellectiua: T. c. 7. 2. cē. ⁊ met. ⁊ 9. me. Auic.

qꝛ intellectiua .inferioꝛ angelo nõ pt pficere coꝛpus nisi pficiat fm pfectionē vegetatiue ꝛ sensitiue.qs icludit:vel nisi ille si sint distincte simul perficiāt. ¶ Preterea . angelus qñqꝫ sumit sibi coꝛpꝰ p qd exercet actus vite:ꝫ cum agere psupponit esse dabit illi coꝛpoꝛi eē viuū.ꝛ p ꝯñs infoꝛmabit illud. ¶ Ad ista quinqꝫ. Ad pꝛimū non intelligit prius ꝛ maius fm pfectionē: sed fm pncipalitatē ꝛ indepēdētiā;: qꝛ esse principij principalioꝛis est inde pēdēs respectu pncipiati ꝛ respectu pncipij minus principalis. ¶ Ad scđm quāuis ista ponat ro fundamentalis pro cōclusione ista q ala intellectiua ē subsistēs:tñ cōclusio nō videtur vera loquēdo ppꝛie de subsistēte: eo mō quo pꝛiꝰ dictū est:q ens per se tertio mō ibi accipiendo dicit subsistēs:ꝫ nec ala intellectiua vnita est p se subsistens.i.solitarie sicut accñs in altari dr per se ens: qꝛ tūc vnita nō infoꝛmaret coꝛpꝰ.separata eñ qꝛ sic est p se ens nō infoꝛmat.si ꝫ vnita esset sic p se ens eūdē modū essendi hret infoꝛmans ꝛ nō infoꝛmās. ¶ Ad rōnē ergo illā.intellectio

Enumerat tñ. 5. ꝫ soluēda: qꝛ duo vltia hñt solui.1.2. pꝛimū di.14 q.1.secūduꝫ dist.8. q.vnica.

3 que est opatio imanēs in operā te pōt dici cōpetere p se alicui dupl'r. ⁋ Uno mō sicut pꝛimo susceptiuo. ⁋ Alio modo sicut remoto. Exēplū pꝛimo mō superficies dicit alba. scđo mō non: sed bene dicit homo ē albus. sic anima dicit per se intelligere tanqꝫ pꝛoximum receptiuum intellectionis.sed nō pꝛimū qñ ē vnita: qꝛ qñ est vnita est ratio fm quā intellectio cōuenit homini tāqꝫ toti per foꝛmā. homo aūt dicit p se intelligere tanqꝫ receptiuū remotū qꝛ non recipit intellectionē nisi per hoc q aīa que est eiꝰ foꝛma pꝛimius recipit eam: qñ ergo accipitur in maioꝛi: qd per se operatur est per subsistens: verum est de pꝛio operante.qd. s.sic operatur q non est vlterius alicui ratio operādi illa opatione. Si aūt non esset subsistens: sed foꝛma infoꝛmās non posset operari quin vlterius esset ratio operandi suo toti sed isto mō minoꝛ ē falsa q aīa per se intelligit hoc.n.non est verum nisi eo mō quo operatio ꝯuenit foꝛme sicut pꝛimo susceptiuo. ¶ Ex ista ptꝫ quomodo intellectio est imaterialis.s.uō q non sit ipsiꝰ aleuniter pꝛout infoꝛmat materiā:ꝫ qꝛ ipa est solius anime vt pꝛoximi susceptiui.totius aūt compositi tanqꝫ remoti susceptiui ꝛ tñ fm partē foꝛmalē sui. ¶ Ad aliō habens oīno idem eē nō vr simpliciter imperfectū per hoc q nō cōicat alteri illud eē.si ergo aīe eēt idem eē qd ꝛ totius quare anima separata eēt imperfecta in eēndo? cū tunc nihil sibi tollatur nisi q suum eē non cōicat alteri:quare etiam idem eē hñs anima esset imperfecta in essendo:ꝛ totū habens idē esse:esset imperfectū in essendo?quo etiā manet esse totius nisi maneat totū hñs illud eē? ⁋ Dico ergo q eē anime manet idē dum anima manet ens ill lo esse:ꝛ hoc siue sit ꝯiūcta siue separata:ꝛ consimiliter vr q esse totius non manet idem nisi duꝫ totum manet eodem in illo esse: qꝛ nullus esse actuale vr manere idem:nisi manēte illo actualiter habēte illud esse. Videtur ergo ista neganda q eē ale est idē qd esse totius:qꝛ anima habens

esse videt pars toti⁹ habētis eē. cōsimiliter videt eē se habere ad esse. ¶ Et illa pbatio q̄ adducit ad ppositū.s. q̄ aīa remanet in suo esse: nō sic alie forme: nō cōcludit ppositū: ĩmo oppositū. iō enī remanet in suo esse: qꝛ eē ei⁹ est oīno incorruptibile et p se et p accidens. videret aūt corruptibile si esset idē cū eē cōpositi. cōpositū enī vere corrūpitur. sicut enī generatio videtur terminari ad eē generati: ita eē corrupti videtur esse termin⁹ a quo corruptionis: ꝛ per ꝯñs non manere. ¶ Alie aūt forme materiales nō manēt in suo eē: corrupto toto: nō qꝛ esse earū non fuerit aliud ab esse cōpositi corrupti: sꝫ qꝛ ipse corrūpūtur p accidēs: hoc aūt est vel qꝛ agēs corrūpēs p principiū suū actiuū contrariū illis attingat illas vt cōtraria: vel saltē attingit cōpositū corrūpendo ipsum: et forme tales sunt inseparabiles a cōposito in eēndo. neutrū aūt istoꝝ verū est de aīa intellectiua. Si etiā (vt isti dicūt) aīa intellectiua sit incorruptibilis: qꝛ esse p se cōuenit forme q̄ē act⁹. qđ aūt fm se cōuenit alicui inseparabile est ab illo. sicut ergo impossibile est q̄ forma separet a seipsa: sic impossibile est q̄ forma subsistēs desinat esse. Si inquā ista sit rō incorruptibilitatis aīe intellectiue: seqtur q̄ nō est incorruptibilis ppter hoc q̄ idē est esse ei⁹ ꝛ totius. est enī separabilis a toto manēs tñ inseparabilis a seipsa. ¶ Pōt igitur ad clariusvidēdū respōsiōes ad duo argumēta p̄dicta distingui de esse. ¶ Uno mō esse pōt intelligi illud quo primo formaliter aliquid recedit a nō esse. primo: aut recedit a nō esse: per illud p qđ aliquid est: extra intellectū ꝛ potētiā sue cause. hoc mō cuiuslibet entis extra intellectū ꝛ causam est ppriū esse. ¶ Alio mō dꝛ esse vltimus actus cui. s. nō aduenit aliqs alius dās eē simpliciter: ꝛ ip̄m dꝛ simpl'r habere eē cui primo cōuenit esse sic dictū. Primo inquā sic: q̄ nō sit alicui alteri rō essendi illo eē. Isto mō cōpositū pfectū in specie dꝛ esse et solū illud. pars aūt eius dicit esse p accidēs tātūmodo vel magis pprie participatiue isto esse toti⁹. sic igit solū cōpositū est p se ens accipiēdo eē scđo modo. Aīa aūt intellectiua nō dꝛ subsistēs nisi improprie ꝛ fm quid: lꝫ dicat ens et p se ens primo modo accipiēdo esse. et hoc p respōsione ad primum argumentum. ¶ Per eādē distinctionē ptꝫ ad scđm: qꝛ primo modo accipiēdo esse forme ꝛ toti⁹ non est idē esse oīno. scđo modo est idē esse: sꝫ illud nō est vtriusqꝫ eodē mō: sed totius primo ꝛ partis participatiue. ¶ Ex hoc patet quō aīa separata dꝛ impfecta in eēndo: qꝛ eo modo quo ipsa est vnita pōt dici pfecta in essendo: nō eēntialiter ꝛ primarie: sed participatiue: suo qdē ppuo esse est eq̄ pfecta separata ꝛ cōiūcta: sed coniuncta pfecta est esse totius participatiue: licet nō primarie. ꝛ quantū ad hoc separata est impfecta qꝛ caret ipso esse totius: ꝛ posset dici q̄ ista impfectio est imperfectio simpliciter: qꝛ caret illo esse qđ est perfectio simpliciter: licet nō ppria: ĩmo ipsa est maior pfectio q̄ esse eius ppriū: qꝛ includēs illud esse. Nō igitur dꝛ forma imperfecta ex hoc solo q̄ nō

Cā no tabilis q̄re forme nō remanent postcōpositū

cõicat suã perfectionẽ alteri: sicut nec ipsa perficit in hoc ꝙ cõmunicat: sed dr̃ impfecta ex carẽtia pfectionis esse totius: que carẽtia cõcomitatur illud nõ cõicare. ¶ Ad quartũ illud qd̃ potest esse pars itegralis homogenea totius et si participet esse ei⁹ qñ est in toto: ꝛ nõ participet qñ est extra totũ: tñ separatũ nõ dr̃ imperfectũ: qꝛ habet esse eque pfectũ cũ illo esse qd̃ potest participare. vnde nõ dicitur ꝓprie ordinabile ad esse totius sicut illud qd̃ natũ est esse pars essentialis per se ordinabilis ad esse illi⁹ cuius natũ est esse aliquid: nec potest esse in se aliquid eiusdem rationis cũ illo. ¶ Ad aliud dico ꝙ in eodẽ pñt plura includi. quoꝝ cuilibet ſm propriã rationẽ etiã alio circunscripto repugnat aliquid idẽ. et tunc quodcũꝙ illoꝝ põt esse rõ repugnãtie illius includẽtis ad aliud. Exẽplũ. homini p rõnẽ substãtie repugnat ꝙ sit albedo etiã quocũꝙ alio circũscripto. ¶ Itẽ p rationẽ rationalis. illa ergo propositio est negãda ꝙ vnũ vni nõ repugnat nisi per vnã rationẽ repugnantie. sed si addatur nõ nisi per vnicã rationẽ primã: distingui potest: qꝛ ratio repugnãtie vni extremo cõpetit illi cui est ratio repugnãdi ꝛ alteri repugnat: vel ꝙ primitas ista refertur ad istã cõueniẽtiã: ꝛ tũc illa erit prima ratio repugnãtie que primo ꝯuenit isti: et cum hoc repugnat alteri: vel primitas ista refertur ad repugnãtiã. et tũc illa erit prima ratio repugnãtie que primo opponitur illi: et cũ hoc cõuenit isti: ꝛ vtroꝙ modo potest distingui de primitate cõmunitatis et perfectionis. Quãtũ ad primitatẽ cõmunitatis prius repugnat substantie esse quantitatẽ ꝙ animali. ecõuerso tamẽ quantũ ad primitatẽ perfectionis: qꝛ aial plura includit ꝓpter que repugnat sibi ꝙ sit quãtitas quam substãtia includit: accipiẽdo tamẽ vniformiter pmitatẽ vera est ꝓpositio: ꝙ eiusdẽ ad idẽ vna est prima ratio repugnãtie: ꝛ ex hoc sequitur ꝙ nõ processit vtraꝙ ratio posita ad conclusionẽ ex ratione repugnãtie prima eadem primitate: qd̃ concedo. ¶ Similiter quãtum ad pmitatẽ cõmunitatis prius cõpetit homini ñ eẽ substantiã ꝙ rationalẽ: et quantũ ad primitatẽ perfectionis est econuerso. ¶ Sed si arguat. idẽ nõ competit eidẽ nisi per eandẽ rationẽ. ergo similiter est de repugnãtia. ¶ Respõdeo nõ est simile: quia multis cõmuniter nõ cõuenit idẽ predicatum saltẽ qd̃ non est de essentia eoꝝ nisi per idẽ cõmuni eis: sed multis repugnare potest idẽ nõ per aliquid cõe eis. Exẽplũ. repugnat homini et albedini esse angelũ: ꝛ licet forte homini et albedini sit ens cõe vniuoce: tñ ens nõ est ratio istius repugnãtie: quia cõuenit angelo. Exẽplũ manifestius. lapidi albedini et chimere repugnat esse deũ: nõ tñ per aliquid cõmune: sicut manifestum est.

Additio.

¶ Aduerte: quia doctor nõ soluit duo vltima argumẽta. scilꝫ sextũ et septimũ facta in principio tertij articuli. ¶ Ad primũ igit̃ dici potest ꝙ licet Auicen. hoc posuerit. 9. sue Meta. c. 4. scꝫ celũ esse animatũ: tamẽ Aristo. nũꝙ posuit. Et si dicatur ꝙ Aristo. in de celo et mũdo. et. 12.

Meta. videatur hoc dicere: vel alibi. ¶ Respondetur quod anima duplex officium habet: vt patz 2. de aia. scilz mouendi et informandi. De primo dicit Aristo. quod est secundum quam intelligimus et sentimus et mouemur: et secundum hanc vltimam proprietatem celi dici possunt esse animati: et sic angeli sunt forme celi: non informantes sed mouentes. ¶ Ad aliud per idem dico: vt patz in. 2. dist. 8. quod angelus potest assumere corpus et vniri illi vt motor naui et mobili. non autem per informationem vt patz de multis angelis et bonis et malis: vbi. S. in scdo et c. aliorum.

Ad argumentum

principale nego consequentiam. Et ratio est: quia prius potest esse ratio repugnandi alicui ne insit sibi: quod si inesset esset posterius sicut repugnat homini esse rudibilem. et illud quo formaliter homo est homo est ratio illius repugnantie. et tamen rudibile si inesset: esset posterius hoie: sicut passio est posterior suo subiecto. Est igitur prius simpliciter necessario causa repugnantie sic. s. quod contradictio est illa coniungi: non sic necessario potest esse ratio conuenientie alicuius posterioris. sic scz quod contradictio sit illa non vniri: quia non est contradictio absolutum prius separari a suo posteriori. ¶ Ad propositum formam materialem separari a materia non requirit nisi forma non sit simpliciter necessaria ratio sue vnionis ad materiam: quod verum est: quia est entitas absoluta: et ita posset natura illa vnione: sed formam imaterialem vt angelum posse vniri materie poneret aliqua vniri quorum vnum est ratio repugnantie: vt ostensum est in solone questionis.

Questio. X.

Ad secundum quesitum an deus posset species in eucharistia conuertere in aliquid preexistens? Arguitur quod non: quia non potest aliquid conuerti in aliud nisi habeat aliquid commune. iste species non habent aliquid commune cum aliquo preexistente. ergo et c. Maior probatur: si nihil maneret commune. ergo esset istarum specierum annihilatio et non conuersio. Minor probatur: quia iste species non habent substantiam subiectam: nec etiam materiam que est primum subiectum in his que transmutantur adinuicem. ¶ Contra. natura potest istas species conuertere in aliquid non preexistens. ergo deus potest illas conuertere in aliquid preexistens. Ans patz: quia iste species conuertuntur per actum nutritionis in substantiam nutriti: ita quod ex eis virtute nature generetur caro non preexistens: quia nil preexistens magis habet propositum. consimiliter ex eis virtute ignis posset generari ignis: et virtute celi posset generari aliquod aial per putrefactionem. Probatio consequentie: magis videtur potentia diuina posse super istas species vt conuertendas in preexistens: quam potentia nature in non preexistens: quia omnipotentia excedit potentiam in infinitum. preexistentia termini et non preexistentia non variant ronem termini in infinitum. ergo et c. 1. phy. et 1. de gna. et 7. me. et. 12. eiusdem et alibi sepe.

Questio

ista non querit generaliter de possibilitate totalis conuersionis vnius in aliud: sed specialiter de conuersione inter tales terminos de quibus est specialis et propria difficultas. ¶ Ad cuius solutionem p=

prīam videndū est. ¶ Primo si in istis terminis de quibus q̄rit̄ sit aliqua spālis rō impossibilitatis ad cōuersionē totalē. ¶ Et hoc vidēdū est. ¶ Primo ex parte illi⁹ termini a quo qui d̄r quātitas separata. ¶ Scd̄o ex parte termini ad quē qui intelligitur per hoc q̄d ē alīqd p̄exn̄s. ¶ Tertio ex parte cōuersiōis qualis ē ista ꝯuersio: puta si illa s̄m q̄ tāgit argumētū sit annihilatio.

A De primo dico q̄ non est aliq̄ spālis rō impossibilitatis in quātitate separata: quin ipsa possit eque ꝯuerti in q̄dcūq̄ sicut possz alīd creatū. vbi ponit̄ cōuersio totalis esse possibilis. hoc pōt ad p̄sens breuiter ondi sic. Illd agēs eque pōt quēcūq̄ terminū i quēcūq̄ totalr̄ cōuertere. q̄d in virtute sua actiua hz vtrūq̄ terminū eque totalr̄ q̄tū ad eē: ⁊ non esse ⁊ ēt q̄dlibet necessario cōcomitās vtrūq̄ terminū in essendo Deus hz quecū q̄ duo creata eq̄ isto mō in sua potestate siue potētia actiua. ergo ⁊c. ¶ Maioꝛ p̄mo exponit̄ sic totuz aliq̄n tenet̄ cathegoreumatice. ⁊ significat idē q̄d perfectū ex partibus. Aliq̄n sincathe. ⁊ signicat idē q̄d quelibet pars. In generatione substātie s̄z phm̄
t.c.10. ꝑimo de generatione: cōuersio
t.23. est totius in totū. hoc intelligit̄ p̄
Uide mo modo. q̄: tā coꝛruptū q̄ ge-
1.t.5. neratū est per se vnum. ⁊ iō vere
phy. et totum. In generatione vero s̄m
1.d.ge. q̄d qualis est in alteratione vel augmētatione ibi generatū nō ē
t.c.32. per se vnū s̄m phm̄. 7. metaphy. c.6. Nō sit indē quale s̄q̄le signū nec quātū: sed quantum lignum ⁊ ideo ibi genitū nō est vere vnū In proposito vero intelligit̄ conuersio totalis siue totiusin totū sincathe. vtpote q̄ sic ꝯuertatur cōpositū in cōpositū: vt materia in materiā ⁊ forma in formā. ¶ Maioꝛ sic exposita ꝓbat̄ q̄: agēs q̄ eque hz i virtute sua actiua vtrūq̄ terminū cōuersionis quantū ad aliquid partiale in eo: eque pōt vnū in alterū cōuertere conuersione partiali: sicut eīn generās q̄d hz in virtute sua actiua formā hui⁹ coꝛrupti ⁊ formā huius geniti. pōt illud in illud cōuertere cōuersione partiali: q̄ est s̄m formā. sic illud agēs quod eque hz in virtute sua formā hui⁹ coꝛrupti ⁊ formā hui⁹ geniti: eq̄ pōt ꝑtialiter cōuertere istd̄ in illud coꝛrūpendo vel generādo: ergo pari rōne agēs q̄d eque hz in virtute sua actiua vtrūq̄ terminū istū ⁊ vtrūq̄ illū: ⁊ hoc quantū ad q̄dlibet vtriusq̄: ⁊ quantū ad quodlibet necessario cōcomitās vtrūq̄ in essendo: q̄ potest vtrobiq̄ istum terminū conuertere in illum cōuersione totali tale aūt agēs est deus. ¶ Secundo modo sic. eodem modo pōt alīqd cōuerti in aliud q̄uo illd pōt succedere illi nūc aūt virtute diuina pōt q̄dcū q̄ creatū s̄m se totū ⁊ quolibet eius succedere alteri creato ergo ⁊c. ¶ Cōtra istud obijcit̄ primo sic. q̄: s̄m hoc deus posset eq̄ cōuertere substātiā coꝛpoꝛeam in substātiam incoꝛpoꝛeā: ⁊ vnā incoꝛpoꝛeā in aliā sicut potest cōuertere vnā coꝛpoꝛeā in aliā coꝛpoꝛeam. ꝯntia p3. q̄: potētia diuina eque hz terminū vtrobiq̄: sed ꝯn̄s est falsū: hoc probat̄ primo ꝑ Aug. sup gene. 7. Oē coꝛ c.4.
pus in oē coꝛpus posse mutari nō defuerūt q̄ assererēt: coꝛpus

autē aliqđ cōuerti in animā sic riqꝫ materiā icorporeā nec quē-ꝗ̄ sensisse scio: nec fides hꝫ. In eodē lib. et. c. 10. 24. vel. 26. expressius hꝫ idē. oē indt corpus in oē corpus mutari credibile est: quodlibet aūt corpus posse mutari i alaꝫ credere absurdū ē. ¶ Preterea. Boeti⁹ lib. de duabus naturis 7 vna persona xpi i parte qua disputat cōtra Eutichē dicit. Necꝫ corporea substātia in corporeā mutari pōt. nec incorporee in se inuicē proprias formas mutāt. sola eñ in se mutari possunt ꝗ̄ habēt vni⁹ nature subiectū cōe: hec ille. ¶ Secūdo instaꝫ cōtra istā rōnem: qꝛ rū nō solū substātie create. sꝫ qꝫcunqꝫ creata eꝗ̄ subsint virtute diuine: sequereꝫ ꝙ si aliqꝫ creatū posset de⁹ totalr̄ conuertere in aliud creatū: ꝙ hoc possit eꝗ̄ de quibuscūqꝫ creatis: 7 tūc sequūtur multa ꝗ̄ videntur in cōuenientia. Puta ꝙ substantia posset cōuerti in accidens: 7 ita posset fieri inherēs. Et absolutū posset cōuerti in respectiuꝫ 7 ita posset habere duos terminos: 7 pari rōne ecōuerso in vtraqꝫ ecōuersione. ¶ Tertio instaꝫ ꝯtra istā rōnē: qꝛ qđ agēs i virtute actiua hēat totalr̄ vtrūqꝫ terminū nō inferꝫ nisi ꝙ pōt totalr̄ istū ꝺ̄struere quod ē annihilare 7 illū totalr̄ ꝓducere ꝙ ē creare Sꝫ hoc creare 7 illđ annihilare nō ē cōuertere hoc i illđ. ergo 7c. ¶ Ad ista. ¶ Ad primū intēlio Aug. ibi ē probare ꝙ ala i pima productione nō sit producta de aliquo corpore sicut ipse procedit: 7 primo per viā diuisionis de singulis corporibus. 7 tandē summatiꝫ de omni corpore per illud quod allegatū est corpus conuertitur i animā 7c. Productio aūt primaria nō hꝫ op⁹ miraculosum: sꝫ talis est qualis cōpetit rebus productis. Nō vult ergo negare: quin deus posset cōuertere corpus in alaꝫ: sꝫ vult dicere ꝙ hoc in prima rerū productione nō sit factū vel nō potuit fieri ꝑm modū illius productionis: qꝛ illa nō erat miraculosa: sꝫ corrñdēs naturis rerūꝫ productarū hoc est de intētione Aug. ibidē. ¶ Si vero arguatur ex verbis Aug. qꝛ dicit oē corp⁹ posse mutari i oē corpus: sꝫ nō in alaꝫ: nō est aūt primū possibile nisi per olpotētiā diuinā: ergo nec secūdū ꝑ illā ē possibile: qđ ē ꝓpositū. ¶ Respondeo si aliqđ ē ipoꝛe vbi cōcurrūt multe rōnes impossibilitatis quod cunqꝫ aliud vbi deficit aliqua illarū rōnū cōparatarū ad illud pōt dici possibile. nō absolute sꝫ respectu huius. verbi grā. Si lapidē est impoꝛe videre 7 alal excecatū est impoꝛe videre 7 catulūāñ nonū diem impossibile est videre In istis semp posteri⁹ est possibile respectu prioris: qꝛ nō remanet rō illa que est precipua respectu impossibilitatis in priori. patet discurrendo ꝑ rōes impossibilitatis in istis exēplis ad ꝓpositū. vt ignē ꝯuerti in celū multas hꝫ rōnes impossibilitatis: puta quia nō hñt ista corpa principia trāsmutādi se inuiceꝫ: cuiusmodi sunt ꝗ̄litates actiue 7 passiue formaliter vel virtualiter opposite nō eciā hñt subiectum receptiuū trāsmutationis adinuicē: nō ꝓpter istas ratiōes solas ē impossibile corpus ꝯuerti in animam: sed ꝑꝑ aliā ratio-

B

C nē repugnat:que.s.est φ vnū est extensum aliud non:⁊ sic non cōueniūt in aliqḋ qḋ natū est manere cōe.i trāsmutatiōe vni⁹corporalis in aliḋ: q2 corporale nō trāsmutat̄ i aliḋ nisi per alterationē que recipit̄ in corporali ⁊ mō extēso:⁊ ita nec productū p ducitur nisi vt extēsū ⁊ habēs modū extēsi. ¶ Ad aliā auctoritatē q̄ ē Boetij:dico φ intentio sua est φ nō sunt cōuertibilia in se inuicē:nisi que habēt materiā cōmunē:nec hec oīa sicut ait ibi sed ea tm̄ que in se facere ⁊ pati possūt.vñ dicit ibidē φ nō pt̄ es in lapidē permutari:ergo nō loquitur de quacūq; conuersione possibili deo.s3 de cōuersione q̄ reqrit materiā cōmunē:imo ⁊ vltra hoc et̄ qualitates actiuas ⁊ passiuas oppositas:q̄ sufficiunt ad ꝯuersionē mere naturalē: q2 aliter intelligi nō pōt φ es non posset cōuerti in lapidē nisi ḋ cōuersione naturali ⁊ nō quacūq; s3 immediata. ¶ Si obijcias φ sic intelligēdo dicta sua non pt̄ hr̄i cōclusio quā intēdit probare.s.φ humanitas nō posset conuerti in deitatē:q2 ſm p̄dicta ex premissis suis nō poterit p̄dicta cōclusio cōcludi nisi de ꝯuersiōe immediata q̄ poss3 fieri virtute nature:de tali cōuersiōe nō fuit cōtradictio inter ipsu3 ⁊ euticē. ¶ R̄ñdeo.rō Boetij in premissis suis nō plus concludit q̄ qḋ dictū est supra.s.φ natura humana nō pōt cōuerti in diuinitatē tali cōuersione q̄ reqrit subiectū cōe ⁊ principia agēdi ⁊ patiēdi mutuo in cōuersis:s3 vt habeat cōclusio quā intēdit.s.φ p nullā potētiam potest humanitas cōuerti in diuinitate3:oportet addere istā ꝓpositionē:diuinitas nō minus excedit actiuā potētiā quancūq; causatiuā in ratione termini q̄ vnū ens naturale excedit quācunq; potētiā naturalē cōparatū ad aliud ens naturale.patet hec propositio: q2 cū diuinitas sit infinita ⁊ icausabilis.nullo modo pōt eē terminus potētie cātiue. quodcunq; D aūt creatū pōt eē termin⁹ potētie cātiue:⁊ hoc nō tm̄ absolute sed cōparatū ad quodcūq; aliḋ ens creatū tāq; succedēs illi tūc fiat argumētū Boetij per locu3 a maiori.si p totā potētiā creatam non potest aes immediate mutari in lapidem. ergo multo magis vel eque non potest per quācūq; potētiā actiuā natura creata conuerti in diuinitatem. ¶ Ad illud de substātia ⁊ ente E absoluto cōcedi pōt cōclusio q̄ infertur:φ substātia pōt cōuerti in accidēs: ⁊ ens absolutū in ens respectiuū:nō tm̄ seq̄tur qḋ substātia inherebit:manēs substantia.quia vterq; termin⁹ cōuersionis habebit propriu3 modu3 essendi sibi correspondentē ita φ terminus a quo si fuerit substantia habuit modū per se essendi termin⁹ aūt ad quē isti⁹ conuersionis si fuerit accidens habebit proprium modum sibi correspondentē.s.eē in alio: nō ergo substātia existit in alio:sed substātie per se enti tanq; termino a quo succedit ens in alio tāq; terminus ad quem. ¶ Cōsim̄r de ente absoluto et respectiuo. ¶ Ad tertiū dici pōt φ nō iprobat cōuersionē totalē quantitatis nec etia3 in aliquid p̄existēs sed si aliquid improbat:iprobat gnalr̄ cōuersionē totalē:q.tm̄.in-

ista questione supponenda videtur: et illa supposita difficilia declaranda essent.

f De scdo principali conceditur coiter q nō est aliqua rō specialis impossibilitatis ad istā couersionē in preexistētia termini ad quē qr in eucharistia ponitur panis coūerti in corpus xpi preexistēs. ¶ Cuius autē crediti possibilitas declaraf vno mō sic: deus qr nō agit vt instrumētū cum sit pmum agens. ideo pōt agere nō per motū. et sic seqtur q pōt formā destructā eādē reducere: et hoc in eadē materia. nā id prohibet forma eadē redire actiōe alicuius agētis creati: quia illud agēs agit per motū: qd cū sit successiuus nō pōt idē redire. ¶ Ulterius deus respicit materiā vt est qd et vt sic ē indistincta. quācunqz ergo formā pōt ponere in hac materia: eādē potest ponere i quacūqz materia. ¶ Ex istis duobus declaratis arguif quia deus potest formā destructā eādē reducere in suā materiā ex pmo. et per cōsequēs ex scdo pōt illā formā in quācūqz materiā reducere: et pari rōne formā manētē in materia propria pōt eādem in quancūqz materiā inducere. sz ad idētitatē forme in numero sequif q eadē sit materia ergo deus pōt facere q quecunqz materia fiat hec materia: sicut pt facere q fiat sub hac forma pōt gd deus facere q forma corporis xpi ponaf in materia panis sicut pōt facere q materia panis fiat sub hac forma: et sic ista materia cōuertif in materiā illius corpis: et forma i formā: et totū in totū. ¶ Assumpta multa in ista deductiōe declarantur diffuse: sz dclaratiōes ille cā breuitatis possunt omitti: imo istā deductionē breuiādo vis eius in hoc vr stare: cōpositū. a. couerti totalr in cōpositū. b. ē potētiale a. informari forma ipsius. b. hoc aūt est pole. ergo etc. pria probatur. q potētiale ipsius. a. informari forma ipsius. b. ē istd potētiale fieri illd. qr idētitas forme cōcludit idētitatē materie: et ita cōuertif. a. in. b. nō solū forma i formā: sz materia in materiā et ecōtra: pbatio scde: qr potētiale ipsius. a. et potentiale ipsius. b. ē qd indistinctū et sic in hoc et in illud pōt eadē forma induci ab agēte respiciēte illd potētiale: vt ē qd. ¶ Isto mō breuiādo istā deductionē nō videf necessariū ead propositū illd quod ibi tangif d reditione forme dstructe. ¶ Cōtra istud. materia tota vt est qd sub qua rōne deus eā attingit in agendo: aut intelligif eē eadē identitate numerali aut tātū mō eadē qr eiusdē rōnis. ¶ Si primo mō hoc videf falsū: et cōtra Aristo. 12. meta. c. 2. horū inquit q sunt in eadē spē diuersa t.c.27. supple sunt principia nō specie: sz qr singularium aliud tua materia et species et mouēs et mea: ratione autem vniuersali eadē. Si etiā sit eadem numero materia. a. et materia. b. ergo cū forma. a. non possit educi de materia. a. qr materia. a: iam actu hz illam formam pari ratione non poterit educi de materia. b. Intelligatur per. a. corpus christi per. b. panis. si de materia panis educaf forma corporis xpi non pter materiā panis fieret materia corporis sine conuerte

Egidius de roma in theorematibus theorema. j.

tur in eã: qꝛ materia quadã prio ritate est prioꝛ forma ſm Augu. 12. cõfeſ. c. 16. Eſſe vtiqꝫ aliqd nõ formatũ põt formari: qð aũt nõ eſt nõ põt ſic ergo eſt prioꝛ materia ꝙ̃ illud qð ex ea fit. ⁊ in lib. 13. c. 18. Cũ aliud ſit celi et terre materies aliud celi et terre ſpecies: materiã qdẽ de nihilo oino mũdi autẽ ſpeciẽ de infoꝛmi materia. ſimul i̇ñ vtrũqꝫ feciſti. ⁊ ſm illud. 1. meta. In fundamẽto nature nõ eſt aliqd diſtictũ ⁊c. ¶ Et p rõnẽ: qꝛ ipſa materia eſt eadem ſub oppoſitis formis: forma aũt nõ põt ſine ipſa manere. Nũc autẽ ad variationẽ poſterioꝛis non ſeqtur variatio prioꝛis: nõ ergo ſi hec forma recipiaꝛ in aliq̃ alia materia: ſeqreꝛ ꝙ illa fieret iſta. nã ibi nõ eſt niſi inductio forme in materiã q̃ pꝛiꝰ eã nõ habuit: materia aũt trãſiẽs a ꝑuatione ad formã nõ ꝓpter hoc fit materia q̃ ipſa prius nõ fuit. ¶ Si aũt intelligaꝛ ſcðo mõ ꝙ q̃cũqꝫ materia vt qd eſt eadẽ: hoc eſt eius dẽ rõnis. ex hoc nõ ſeqtur ꝙ forma q̃ eſt i iſta materia poſſet eadẽ numero ſimul ineſſe illi: ſꝫ tãtũmodo ꝙ aliqua eiuſdẽ rõnis cũ ea. hoc aũt non ſufficit ad habẽdũ intẽtũ. ¶ Ulteriꝰ quãtum ad iſtũ articulũ dico ꝙ dupliciter põt intelligi cõuerſionẽ fieri in preexiſtẽs. ¶ Uno mõ. ſ. in illð qð aliq̃n fuit: ſed nũc nõ manet. ¶ Alio mõ in ꝑexiſtẽs qð. ſ. ꝑfuit etꝰnũc i eodẽ eẽ manet. ¶ Et hoc ſcðm adhuc dupl'r intelligitur. ¶ Uno mõ ꝙ manẽs ſimpl'r i eẽ prehabito: tñ aliq̃ nouitate ſupaddita illi eẽ ſit terminꝰnoue cõuerſiõis: puta ꝙ ibi ſit noua preſentia illiꝰ termini alicui cui priꝰ nõ fuit preſens. ¶ Alio mõ ꝙ ibi nõ ſit aliq̃ nouitas: nec in ipo eẽ nec in aliq̃ poſterioꝛi. ¶ De iſtis tribꝰ intellectibꝰ ꝑ oꝛdinẽ eſt videndũ. ¶ Primꝰ nõ hꝫ aliquã difficultatẽ magis de termino ꝑexiſtẽte: hoc eſt ꝙ aliq̃n ꝑfuit: ꝙ̃ de nõ preexiſtẽte: niſi iſta: ſi deꝰ põt deſtructũ idẽ numero reparare: qð cõcedit ab oibus catholicis. nec mirum: qꝛ nõ eſt ibi ꝯdictio. ¶ De alio aũt intellectu ꝑexiſtẽtis: qð. ſ. in eodẽ eẽ manet ẽ amplioꝛ difficultas: qꝛ nulla mutationũ de qbꝰ loqtur phs. 5. phy. vꝫ poſſe poni ad terminũ preexiſtentẽ ſic. ¶ Primꝰ ꝟo intellectus ſubdiuiſionis eſt ſcðs ꝑncipalis q̃ videꝛ poſſibilis: qꝛ ita videtur de facto ponẽdũ in euchariſtia. corpꝰ em̃ xp̃i prehabẽs ⁊ retinẽs idẽ eſſe ſimpl'r. ꝑ iſtã cõuerſionẽ fit de nouo ꝑſens ſpeciei panis. Et cõſimil'r poſſet poni de quãtitate cõuertenda in preexiſtẽs: qꝛ nõ eſt aliqua repugnantia ex parte termini ad quem.

Cõtra iſta arguitur primo cõtra illud qð dr de euchariſtia: ⁊ hoc ſic: ſm illud aliqd eſt per ſe terminꝰ ad quẽ cõuerſionis: ſm ꝙ ſuccedit termino a quo: ſꝫ ꝑ te corpꝰ ſuccedit pani ſm iſtã ꝑſentiã quã hꝫ de nouo ⁊ nõ ſm eſſe ſubſtantiale. ergo eſt ꝑ ſe terminus ſm ꝙ hꝫ illã preſentiã: vel ſm ꝙ fit ꝑſens: ſed ſic eſſe ꝑſens nõ dicit formal'r ſubſtãtiam nec aliqd ſubſtãtiale: qꝛ eadẽ ſubſtãtia ꝑ te manẽs nõ fuit prius preſens: et nũc eſt ꝑſens. ergo ꝑ ſe terminꝰ ad quẽ cõuerſionis in euchariſtia nõ eſſet ſubſtãtia. et ꝑ ꝯñs iſta cõuerſio nõ eſſet trãſſubſtãtiatio: eſt qꝛ trãſſubſtãtiatio ẽ trãſitio vniꝰ ſubſtãtie i aliã.

Eſt i. 1. lib. vt cõiter diuidi tur tex tꝰ. te. c. 17. i antiq̃ trãſlatione.

T. cõ. 7. ⁊ in de.

ꝩ

¶ Praeterea. scdo arguit ꝯ illud qd dr hoc est possibile de quātitate. Primo sic. iō genitū est vbi pri⁹ corruptū fuit: qꝛ rō locādi q̄ est quātitas manet eadē i vtroq. sic etiā in eucharistia qd fuit rō locādi panē manet idē in conuersione: & p hoc corp⁹ xpi qd ē termin⁹ cōuersionis pōt poni ibi esse siue hr̄e p̄sentiā talē. ergo p oppositum si nō manet illud qd fuit in termino a quo rō locādi. seqtur q termin⁹ ad quē non est ibi vel non habebit talē p̄sentiā: sꝫ si quātitas cōuertat in aliqd ptꝫ q rō locādi nō manet: quia quātitas fuit illa ratio locandi.

¶ Praeterea. si p cōuersionē quātitatis in aliud: aliud fieret hic p̄sens: seqret q illud esset hic tali mō essendi quali mō ꝯuersum habuit hic p̄sens eē: sꝫ ꝯuersum qd est quātitas fuit localiter circūscriptiue. igit termin⁹ ad quē cōuersionis est hic localiter. ex q̄ videtur sequi duo impossibilia.

¶ Primo q idē sit simul i duob⁹ locis localiter. Cōsequētia pbatur: qꝛ termin⁹ q̄ fit hic localiter pōt manere in suo pprio loco localiter. sicut corp⁹ xpi nūc manet localiter i celo. Cōsequēs aūt q idē sit simul i duob⁹ locis localiter videt inferre multa impossibilia: puta q idē simul moueret et quiesceret: qꝛ posset ibi moueri: et hic qescere. Similiter q idē simul calefieret & frigefieret: si hic habeat approximatū ignem ibi aquā. Similiter idē eēt cōtinuū et nō cōtinuū si hic habeat diuidēs partē a toto & ibi nō. Similiter idē erit simul mortuū & viuū si aīal habeat ibi corruptiuū inferēs mortē: & hic non habeat: sed quecūq necessaria & sufficiē

tia ad salutē. ¶ Scdm impossibile pncipale seqēs ex hoc q terminus cōuersionis sit hic localiter est istud: q duo corpora possent eē simul in eodē loco. Cōsequētia pbat: tū qꝛ ꝯuertat istud in duo corpora qua rōne est hic localiter vnū & aliud. tū qꝛ ꝯuertat istud in aliqd maius. illd maius si sit hic localiter pars erit cū parte. cōseqūes aūt. s. q duo corpora sint simul videtur Aristo. pbare esse impossibile ex intentione. 4. physicoꝝ. T. cō. 76. et circiter.

Ad ista ad primū si terminus p se trāssubstātiationis est substantia et fm esse substātie vt arguitur cū corpus fm esse substātie nō succedit pani pprie loquēdo de successione: qꝛ et si habeat esse post eē panis: nō tn̄ incipit habere illud eē desinēte pane: qd videtur necessariū ad hoc q pprie diceretur succedere ibi i esse. Alioqn posset dici sol succedere vermi corrupto: qꝛ hꝫ eē suū post eē vermis. negāda est ergo illa ppositio. fm hoc aliqd est p se terminus ad quem fm q succedit termino a quo: qꝛ fm idē est pri⁹ et nūc manēs. et p ꝯns alteri pprie nō succedēs corp⁹ xpi diceretur termin⁹ eē ad quē trāssubstātiationis. et hoc iō: qꝛ illa nō est pductiua termini ad quē: sꝫ tātūmodo conuersiua alteri⁹ in ipm. fm aūt illud eē nō dr pprie succedere termino a quo sicut pri⁹ dictū est. posset tn̄ ista cōcedi q fm illud est nouitas in termino ad quē fm q succedit termino a quo: accipiēdo pprie succedere. et tūc cōcedi pōt q nō esset hic nouitas in termino nisi fm istā p̄sentiā fm quā nūc vere & reali 3

ter est hic: et pri⁹ nō fuit hic: dū substantia panis fuit hic. ¶ Ad scōm dico q̄ nūc corp⁹ christi est vbi fuit panis: nec tñ quātitas q̄ fuit pani formalis rō eēndi hic: est formalis rō corpori xp̄i essendi hic. tñ qz quātitas ista nō est formalr in corpore xp̄i. ꝙ nec aliquid corpori xp̄i cōpetit per illā vt p rōne formalē. ¶ Tū qz quātitas nō pōt esse formalis rō locādi nisi circūscriptiue: qz illa ē rō determinata ad illū modū locationis. quicqd ergo p quātitatē vt p rōnē formalē locat: hoc circūscriptiue locat. corpus xp̄i nō sic est p̄sens in sacramēto: ptz ergo. ꝛc. lz ergo nō maneret illud qđ fuit conuerso rō formalis locādi: adhuc poterit deus terminū cōuersionis facere ibi presentē vbi cōuersum fuit. ¶ Et quod adducit̄ de generato ꝛ corrupto si cōcedetur eādē quātitatē manere: et ideo p illā generatū localiter eē vbi corruptū fuit: hoc nō cōcludit ꝓpositū: qz p istā cōuersionē nō opz terminū esse localiter vbi fuit ipm ꝯuersum: immo est hic eodē modo eēndi quē tribuit sibi agēs cōuertēs aliud in ipsum. ¶ Ad aliud negari potest ista ꝓpositio: termin⁹ est hic eodē modo essendi quo mō fuit hic illud qđ cōuersum est. Instātia eni est: qz substantia panis q̄ ꝯuersa fuit: fuit hic localiter suo mō. sicut scz substātia panis potest eē alicubi localiter: qz pars sub quantitate fuit in parte loci et tota in toto. nec tñ substantia corporis xp̄i in quā cōuertit̄ est hic tali mō: immo tota est vbiqz: nō ergo sequtur q̄ termin⁹ in quē cōuertit̄ quātitas necessario sit hic localiter. ¶ Si tñ daretur q̄ deus posset conuertere quātitatē in illū terminū: et q̄ ille fieret hic localiter. alicui forte videret̄ q̄ illa q̄ sequunt̄ ex hoc: nō sunt impossibilia simpliciter: sic scz q̄ includāt cōtradictionē que sola dicūtur eē īpossibilia deo. apud quē nō est impossibile oē verbū. Luc. i.
hoc est ois cōcept⁹ possibilis in intellectu qualis est ois cōcept⁹ in quo nō includūtur cōtradictoria. ¶ Cū ergo ex primo istorū qđ est idē corpus esse simul in duobus locis localiter inferunt̄ multa q̄ apparēt īpossibilia: p duas ꝓpositiones videtur ꝓbabiliter posse respōdere. ¶ Prima est. formę priores ipso vbi: nō variātur propter variationē ipsius vbi: qz ꝓpter variationē posterioris nō variat̄ pri⁹: ex qua ꝓpositiōe habet̄ q̄ idē habēs duo vbi: nō ꝓpter hoc variat̄ fm aliquā formā substātialē: nec fm aliquam Ar
de genere quātitatis vel qualitatis: qz forme istoꝝ generꝫ sunt simplr priores ipso vbi. ¶ Secūda propositio est ista. quācūqz passionē ad formam substantie: vel quātitatis: vel qualitatis reciperet idē corp⁹ a duob⁹ agētib⁹ sibi i isto eodē vbi approximatis: et illā ꝛ nō aliā reciperet ab eisdē sibi in diuersis locis vel vbi approximatis. Exēplū. si hic circa lignū approximentur ignis ꝛ aqua: qualē trāsmutationem faciēt circa illud lignū in hoc vbi: eādem et nō aliam facient circa idē lignū si habeat duo vbi: ꝛ in vno approximetur sibi ignis et in alio aqua. Istud probatur ex prima ꝓpositione precedēte: qz in diuersis vbi: non variatur forma absoluta que est simpliciter prior ipso vbi. ¶ Istas duas ap

plicãdo soluũtur que tangũtur
in argumẽtoꝝ multa silr̃a. ¶ Pri
mũ.s.idẽ moueri in hoc loco siue
vbi: ⁊ qescere in alio vbi: nõ sunt
repugnantia. sicut nec hr̃e hoc
vbi ⁊ illud: qꝛ ista duo.s.moueri
⁊ qescere ſm vbi sunt posteriora
ipso vbi iõ pñt variari ſm varia
tionẽ in illo priori. ¶ Scðm ꝺ ca
lefieri ⁊ frigefieri soluit̃ ꝑ scðam
ꝓpositionẽ. nõ eñ aliter calefie=
ret ⁊ frigefieret idẽ: existẽs i duo
bus vbi: ꝗ̃ existẽs in vno vbi: in
quo hr̃et ista duo agẽtia appro
ximata. ⁊ sicut tũc si alterũ agen
tiũ simplr̃ vinceret virtutẽ reliq̃
agẽtis: illud assimilaret sibi pas
sum ⁊ ipediret reliquũ qð esset
minoris virtutis assimilare sibi
passum. si autẽ essent aliquo mõ
eq̃lia in virtute alterarent pas=
sum quasi ad qðdam mediũ in=
ter duo extrema. sic etiam nunc
quãdo ponit̃ idẽ in duobus vbi.
¶ Tertiũ de continuitate soluit̃
ꝑ idẽ qꝛ si agẽs soluẽs ꝯtinuita=
tẽ vinceret virtutẽ ꝯseruãtis cõ
tinuitatẽ: absolute cõtinuitas es
set diuisa vtrobiꝗ̃: non tñ vt ab
aliquo vtrobiꝗ̃. sicut rñdetur ꝺ
corpore xp̃i in pixide qñ idẽ cor
pus fuit diuisuꝫ i cruce. ¶ Quar
tũ silr̃ vel facilius soluit̃: qꝛ for=
ma substãtialis si virtute alicu
ius agẽtis circa istud in vno lo=
co separet̃ a materia simplr̃: nuſ
quã esset vnita eidẽ materie vt
diceretur de corpore xp̃i qñ fuit
mortuũ in cruce nõ fuit viuũ in
eucharistia. ¶ Scðm principale
qð infert̃ tãꝗ̃ incõueniẽs.s.duo
corpora posse esse simul diceret̃
nõ eẽ incõueniẽs: nec impossĩe: qꝛ
ꝯdictio nõ apparet cũ vnitas lo
ci non sit formalr̃ vnitas corpo=
ris: sed corpus hꝫ ꝓpriã vnitatẽ intrinsecã cui accñtalr̃ adue=
nit eẽ i vno loco. ꝫ nõ sequit̃ qð
cũꝗ̃ corpꝰ est in hoc eodẽ loco.
ꝫ est idẽ corpꝰ: nec simultas va=
riat vnitatẽ corpis vl̃ loci. ¶ Ad
auctoritatẽ Arist̃.4.phy. dici pt̃
ꝙ probatio sua ad hoc ꝓcedit
ꝙ virtute ꝓpria vel nãe create 2
ꝑꝑ sui limitationẽ nõ põt idem
corpꝰ eẽ in diuersis locis adeq̃
tis: sed de virtute diuina illimi=
tata nõ ꝯcludit. ¶ Tertiꝰ intellr̃s
principalis.s. ꝙ aliq̃d manẽs in
eodẽ eẽ: qð iã priꝰ habuit nulla
oĩno nouitate facta circa ipꝫ: pt̃
eẽ terminus noue cõuersiõis de
clarat̃ esse possibilis hoc mõ: qñ
deꝰ cõseruat creaturaꝫ: terminꝰ
illiꝰ ꝯseruationis nõ est aliquid
nouũ: sed idem ⁊ ſm idẽ esse qð
prius habuit: nõ ergo req̃rit cõ=
seruatio actio vel passio nouita
tẽ in termino. ergo nec cõuersio
cõsequẽtia declarat̃ ex hoc ꝙ si=
cut deus volẽs hoc hr̃e eẽ quasi
post idẽ esse ꝯseruat illud. sic vo
lẽs illud hr̃e eẽ post eẽ illiꝰ con=
uertit illð i istud: qꝛ facit eẽ istiꝰ
⁊ si nõ ꝓprie: tñ aliquo mõ suc=
cedere ipsi eẽ illiꝰ: nõ req̃rit̃ aũt
ad hoc ꝙ illud sit terminꝰ actio
nis: ꝙ simplr̃ ⁊ ꝓprie succedat al
teri.s. tãꝗ̃ nouũ sicꝫ pꝫ i cõserua
tione. ſꝫ hoc diceret̃ ꝙ sicut deꝰ
eodẽ velle creat illud inquãtum
vult hoc eẽ post nõ eẽ: ⁊ ꝯseruat
illud inquãtũ vult hoc eẽ quasi
post idẽ eẽ. sic eodẽ velle cõuer=
tit aliud in istud: qꝛ vult idẽ post
istud. ¶ Si arguit̃ quo mõ põt
illud esse terminꝰ cõuersiõis po
sitiue: si per eam nõ accipiat ali
qð esse: cũ etiã in diuinis illð qð
est terminus actionis accipiat
eẽ per illã actionẽ. ¶ Diceretur
ꝙ non oportet omnem terminũ

xv actiõis positiue hre eē acceptu3 per illã actionē. nisi vel simpliciter vel in ordine ad aliqđ aliud. ⁊ sic terminus cõuersiõis põt dici accipere eē in ordine ad puersum inquãtū deus vult istud eē post illud. ¶Alr diceret q actio positiua vel est pductiua termini simplr vel equiualēter. ⁊ ista cõuersio scđo mõ est pductiua: qꝛ quantu3 est ex parte sua ipsa sufficeret ad hoc q terminꝰ acciperet esse per eã sed si non accipit esse hoc iõ est: qꝛ iam phabet illud esse. ¶Contra istã declarationē arguit: qꝛ sm hoc poss3 dici deū quicqđ annihilat conuertere in solē: qꝛ vult solē manere in suo esse. post esse illius annihilati: sicut hoc periscēs manet post esse illius cõuersi. ¶Alr pt declarari possibilitas illius intellectus: ⁊ hoc sic. qđ põt eē terminus cõuersionis cõcomitãte ipm aliquo posteriori: qđ nõ includit in per se termino ipsius. illo circūscripto põt esse terminꝰ eiusdē. hoc p3: qꝛ vt prius ē terminus cõuersionis: ⁊ a priori vt prius põt circūscribi posterius. Nunc autē substantia corporis xpi est per se terminus transubstãtiationis: l3 concomitet pñtia illa qua de nouo est presens speciei panis: sicut declaratum fuit exponēdo intellectū pcedente3. ergo sine tali presentia ⁊ quacū q nouitate alicuius posterior ipso esse corporis: posset corpus esse terminus conuersionis.

Sustinēdo pmam declarationē solue hoc argumētū.

N

De tertio

pncipali tenet cõiter q in conuersione totali non est annihilatio termini a quo: vna opinio deducit ex hoc q post conuersionem panis non est nihil. ⁊ pbat pñtia: qꝛ si esset nihil oporteret dicere q esset annihilatū. ⁊ vltra deducit. si nõ est nihil: est aliqđ. Nõ aūt est q pfuit: qꝛ illđ cõuersum est: nec aliquid extra terminū ad quē. pt3 discurrēdo. ergo post puersionē est illud in qđ conuersum est vt sic verū sit dicere: qđ prefuit panis est corpus christi. Aut si ista negaret necessario est dare q aliquitas corpor xpi sit eiꝰ qđ fuit panis. ¶Cõtra illud qđ ipse addit: q panis post cõuersionē nõ est nihil: s3 aliqđ: sic q aliqtas corporis sit eiꝰ qđ fuit panis. pt argui pmo sic. qđ nullo mõ alr se h3 in se post puersionē q prius se habuit: nec aliquid i se aliter se h3 non h3 aliquam aliquitatē quã prius non habuit. corpus christi nullo mõ se habet in se alr post conuersionē q ante: sed añ conuersione3 panis nõ habuit in se aliquitate3 panis: nec aliquitas corporis erat aliquitas panis. g nec post puersionē. ¶Preterea. esse termini ad quē puersiõis requirit nõ esse termini a quo. p3 si termini sint oppositi: cum esse vniꝰ oppositi excludat eē alteriꝰ oppositi. g terminꝰ ad quē cõuersionis vt talis nõ h3 in se entitatē vel aliquitatē termini a quo. ¶Aliter dicit q non annihilat: qꝛ manet in potētia in materia corporis christi. ¶Contra hoc arguit: qꝛ tunc non posset deus annihilare aliqđ materiale nisi simul annihilaret oĩa mãlia: qꝛ quocunq mãli non annihilato semper in mã eius manet i potētia qđcunq mãle. ¶Preterea. vbi totum transit in totum. ibi non manet materia termini a q: cū ergo in trãsmutatiõibus que

Quest ocla3 q. 5. q. 35. hē. q 9. q. 9. q. 11

q. 4. q lib. 12. qõ. 4. Quest Egi. ⁊ alios.

Egi. l theor. theore. 1. ⁊ 34.

Uar. ⁊ 4. dis. 11. cul cõcor

datJo annes parisi ensis. t.c.7. & inde requirunt materiã: materia manens sit illa q̃ fuit corrupti. ergo &c. ¶ Alr' dicit q sicut p̃z arist.o.5.phy. trãsmutatio nãlis aliqua est a non subiecto in subiectum: & illã est generatio. aliqua econtra: vt corruptio aliqua a subiecto in subiectũ vt alteratio & generaliter ois mot⁹ ꝓprie dictus. Sic in transmutatione supernaturali aliqua est versio a nõ subiecto in subiectũ: vt creatio aliqua ecõuerso vt annihilatio. & aliq̃ a subiecto in subiectũ vt cõuersio totalis vni⁹ positiui in aliud. nõ est ğ ista conuersio annihilatio: q: h̃z p se terminuz positiuum. ¶ Cõtra hoc. l3 sint duo termini positiui tñ cõcomitant duo termini negatiui. sicut qñ ꝯcurrunt gñatio & corruptio cõiter in nãlib⁹ sunt duo termini negatiui cõcomitantes duos terminos positiuos: sicut eẽ aq̃ corrũpẽde ꝯcomitat nõ eẽ ignis generãdi: & eẽ ignis cõcomitat nõ esse aque. Consilr' in ꝓposito eẽ panis cõcomitat nõ eẽ corporis xp̃i. & eẽ corporis cõcomitat nõ esse panis. Tunc arguit. mutatio dr' eẽ creatio vel annihilatio ex p se terminis eius: nõ aũt ex ꝯcomitãtib⁹ p se terminos. sicut gñatio nõ est p se creatio ꝑ hoc q termin⁹ p se a quo nõ est nihil: sed ꝑuatio. & cõsilr' est de p se termino ad quẽ corruptiõis. Cũ ergo cõparando p se terminos huius ꝯuersionis q̃ sunt eẽ panis: & nõ eẽ panis cũ illud nõ eẽ sit totale nõ esse: q: nihil panis manet. sequeret q ipsa destructio p se ꝯsiderata sit annihilatio. ¶ Alr' põt dici & deduci ad ꝓpositũ illud exẽplũ de corruptiõe vbi nõ tm̃ p accñs termi nat aliqđ positiuuz qđ.s. est p se termin⁹ gñationis cõcomitãtis: sed cu⁹ corruptio sit destructio partialis.s. toti⁹ non nisi fm formã ibi relinquit altera ps ꝯpositi.s. mã p se. ergo corruptio nõ est annihilatio: q: aliquid corrupti manet. S3 si ista esset p̃cisa rõ. tunc forma videret annihilari: q: nihil ei⁹ remaneret. ¶ Similr' illud manẽs nõ est p se terminus corruptionis ad quẽ. Jõ magis adhuc distiguit p se corruptio ab annihilatiõe p suuz p se terminũ: q: ille nõ est nihil siue negatio absoluta: s3 ẽ negatio in apto nato siue ꝑuatio. & ꝓ tãto ẽt forma posset dici nõ annihilari: q: ei succedit pro termino nõ nihil: s3 ꝑuatio illius forme: adhuc si vtraq3 istaꝝ rõnũ deficeret: puta si deus subito cõuerteret totũ ignẽ in totã aquã nõ manẽte eodẽ subiecto cõi. adhuc non ess3 annihilatio: q: termin⁹ ad quez destructionis ignis & si nõ sit ꝓprie ꝑuatio forme ignis. tñ non est negatio extra genus: sed est negatio vt includit i forma opposita positiua: negatio aũt in genere nõ põt esse terminus ad quẽ annihilatiõis. sicut nec talis negatio põt esse terminus a quo creatiõis. Jn ꝓposito l3 due prime rõnes non inueniant: q: nec aliquid termini a quo manet: nec forme eius succedit ꝑuatio ipsius ꝓprie loquẽdo: q: nõ in eodẽ susceptiuo. tertia tñ rõ inuenitur: q: destructio nẽ panis terminat negatio esse panis nõ extra genus: sed vt includit in esse termini ad quem. ¶ Sed cõtra hoc arguit: q: termino destructionis accidit q sit termin⁹ aliqs ad quẽ positiuus.

ergo qualis esset ista destructio si non esset terminus positiuus cōcomitans. talis est mō quātū ad per se rōnē destructionis: nō ergo prohibet esse annihilatio per hoc ꝙ termin⁹ positiuus cō comitatur. ¶ Diceret autē hic ꝙ negatio extra genus ꝛ negatio in genere absoluta tñ ꝛ negatio que dicit ꝑuatio nō differūt formalr̄ ſm rationē negationis: ꝛ tamē sic distinguunt ꝙ alicui⁹ mutationis vnum est per se terminus ꝛ non aliud: vt pꝫ de corruptione: ita negatio vt includit in termino positiuo succedente est hic per se terminus.

Ad argumentū

principale aliq̄d eē cōe terminis pōt esse dupl̄r. ¶ Uel cōmunitate reali. sicut materia que est cō mune substractū vtriꝙ termino in corruptione. hoc mō nō oportet in cōuersioni totali aliq̄d eē cōe terminis: imo tale cōe repugnat conuersioni totali. ¶ Alio mō pōt intelligi cōe cōmunitate rōnis: puta ꝙ vterꝙ terminus contineatur sub ente: ꝛ hoc sufficit ad excludendū rationē creationis ꝛ annihilationis: qꝛ in illis alter terminus non continet sub ente. ꝛ hoc mō diceret ꝙ iste species ꝛ illud ꝑitēs in qd cō uerterent haberent aliq̄d cōmune. ¶ Aliter posset poni aliquid cōe terminis nō essentialr̄: sꝫ cō munis habitudo ad idē agens: qꝛ potētie agentis eodē mō subiacet vterꝙ terminus cōuersionis: ꝛ hoc et sufficit ad excludendū annihilationē: qꝛ nihil ꝓprie nō subiacet potētie agentis: cuꝫ non sit aliq̄d causabile. ¶ Argumētū in oppositū ꝓbat ꝙ natura pōt cōuertere aliquid in aliud cōuersione totali: ꝛ ita nō requirit subiectuꝫ cōmune ꝙ manifeste est incōueniens in q̄cꝙ trāsmutatione naturali ſm phm. iō ad illud argumētū dicendū est: ꝙ agens naturale pōt oēm trāsmutationē illā ꝛ solū causare circa istas species: que trāsmutatio potest hic habere subiectum transmutabile. nulla aūt transmutatio substātialis hꝫ hic subiectuꝫ trāsmutabile: qꝛ nulla est hic substantia: nec cōposita nec materia. ideo agēs naturale nō potest hic transmutationē substantialē causare: sed accidentalē in qua sufficit quantitas pro subiecto. In illo ergo nunc in q̄ p actionē agentis naturalis eucharistia hꝫ primo nō esse: cū natura nihil corrūpat nisi aliq̄d in cōpossibile ꝓducendo ꝓduceret virtute nature qd̄dā cōpositūꝫ p accn̄s. s. quantū quale qualitate incōpossibili eucharistie q̄ corrūpit. ꝛ istius cōpositi subiectuꝫ ꝑfuit: ꝛ forma inducta ē ab agēte creato hn̄te eā in virtute sua actiua. ¶ Sꝫ nunq̄d tūc ꝓducit aliq̄ suba? ¶ Rn̄deo nō actione nāe qꝛ nō hꝫ passum de quo ꝓducat substātiā. si ḡ tūc substantia ꝓducat. hoc est actiōe dei q̄ disposuit nusꝙ accn̄s esse sine subiecto in eucharistia manēte: ꝛ iō illa destructa deus ꝓducit substātiā cōpositā q̄ nata est afici illis accidētib⁹ cātis p. agēs nāle nec illa suba noua requiritur pp actionē nature: imo actionē illā sequit ordine nāe: nec necessario: qꝛ deus posset nō ꝓducere substātiā illā: sed sequit ordine dispōnis diuine. ¶ De ipsa aūt desitione eucharistie du=

plex est opinio vna que videt͂ eē Inno. de officio misse. parte tertia. vbi dicit ꝙ quãuis spēs maneāt q̄ possent afficere substãtiã panis ⁊ vini si eēnt ibi. si tñ tãta fiat alteratio circa spēs: ꝙ panis eis affect⁹ nō esset cōueniēs nutrimētū: desinit eē eucharistia. ⁊ in eodē instanti actione diuina fiet ibi noua suba q̄ nata est affici illa q̄litate. hoc autē est suba panis. ⁊ tūc illa manet vlterius in alteratiōe vsq̄ ad instās gñationis noue sube: ⁊ illã generat natura corrūpēdo illã substãtiã ꝓpositã quã potētia diuia reduxit. ¶ Alia est opinio ꝙ manet q̄diu manēt q̄litates q̄ possent afficere substãtiã cōuersã: lʒ ipsa sic affecta nō esset cōueniens nutrimētū: nō ergo desinit eē eucharistia nisi qñ desineret ipsa suba panis: ⁊ ſm hoc esset dicendū ꝙ in illo instāti corruptionis spēꝝ est ibi suba noua: sed non panis: q2 illa nō esset nata affici q̄litatibus incōpossibilibus pani iam inductis: sed talis est illa substãtia noua. qualē natura generaret de pane corrupto. si substantia panis ibi fuisset.

Questio. XI.

D tertiū sic procedit͂. arguit͂ ꝙ deus nō pōt facere ꝙ manēte corpore ⁊ loco corpus nō hēat vbi in loco: q2 nō pñt manere extrema qñ maneat relatio media: sicut nō pñt esse duo alba qñ sint similia. corp⁹ ⁊ locus vident͂ esse extrema inter que ip̄m vbi est q̄si habitudo media. pʒ illud sex pn cipioꝝ: vbi est circūscriptio corporis a circūscriptiōe loci procedens. ¶ Cōtra. sic se hñt corpus ⁊ locus ad vbi sicut actiuū ⁊ passiuū ad actionē ⁊ passionē: nunc aūt deus pōt facere ꝙ manente actiuo ⁊ passiuo nō sit inter illa actio ⁊ passio. § ⁊c. maior ꝓbat͂: q2 ita vr̄ vbi hītudo media iter locū ⁊ corp⁹. sicut actio ⁊ passio inter agēs ⁊ patiēs. minor ꝓbat͂: q2 sicut hr̄ Dañ. 3. Tres pueros in fornacē missos ignis nō cōbussit: ⁊ tñ fuit actiu⁹: q2 flãma crūpēs interfecit eos q̄ miserūt eos ī fornacē ⁊ corpora eoꝝ erāt passiua: q2 nō est verisile ꝙ tūc habuerūt dotē impassibilitatis.

Ista questio ꝑt habere duplicē intellꝫ. ¶ Unū de corpe ⁊ loco in cōi. ¶ Aliū de corpore ⁊ loco determiuato. ¶ Et vterq̄ ꝑt subdistigui. Et iō sunt hic q̄tuor declarāda. ¶ Pˀio si corpori ī cōi repugnat nō hr̄e vbi posito loco ī cōi ¶ Scdo si repugnat loco ī cōi eē sine vbi siue non circūscribere: ⁊ hoc posito corpe in cōi. ¶ Tertio si poſſe sit hoc corpore ⁊ hoc loco manētib⁹: sʒ hoc corpe huic loco non pñte: ꝙ hoc corp⁹ hēat hoc vbi. ¶ Quarto si hoc corpe ⁊ hoc loco manētib⁹: ⁊ hoc corpe huic loco pñte poſſe eēt hoc corp⁹ nō hr̄e hoc vbi?

De primo dico ꝙ nō includit ꝯdictionē corp⁹ eē sine corpe aliq̄ cōtinente. ⁊ ꝑ ꝯñs sine vbi: imo ita ē de pˀio celo qd̄ nō hʒ corp⁹ cōtinēs. posito ēt ꝙ esset locus: nō tñ q̄cūq̄: sʒ aliq̄s capax hui⁹ corporis non esset adhuc cōtradictio ꝙ hoc corpus nō hr̄et vbi. Rō primi est: q2 nō ē contradictio absolutū manere absq̄ re A 4. phy si. ⁊ 1. celi ⁊ alibi.

spectu ad illud qȝ nõ est pri⁹ eo vel saltẽ qȝ nec ẽ pri⁹ nec simul nã cũ ipso.nũc aũt locus nec est prius natura corpore nec simul imo vr posterius corpore. ꝗ ꝛc.
4.phy sico. Ex hoc põt accipi ratio secũdi. ℭ Cõtra.istud corpori ꝑ se com petit esse in loco:ita ꝙ corporei tas est ꝑ se ratio essendi in loco sed ꝯdictio est rõnẽ formalẽ esse nisi illud sit cuius est rõ forma lis.ℭ Preterea.corp⁹ locatũ de pẽdet a locante.ꝗ illa habitudo locati ad locãs est habitudo q̃ dã depẽdentie:sed absolutũ nõ potest esse sine depẽdẽtia ꝓpria quã natũ est hr̃e. ℭ Preterea. ꝯ illud qȝ dicit̃ de primo celo ar guit̃:qꝛ illud corpus si moueat̃: nõ est dare quo motu moueret̃ nisi locali: sed moueri localr̃ re q̃rit eẽ in loco:qꝛ moueri localr̃ ẽ alr̃ se hr̃e in loco nunc ꝙ̃ pri⁹.
5.ꝛ.6. phy si. Si dec̃ ꝙ celuȝ q̃escit: sequit̃ ꝙ q̃escit quiete opposita illi motui quẽ natũ est hr̃e ꝛ ita q̃escit loca liter.ꝛ tũc ꝑpositũ. ℭ Ad primuȝ
B põt dici ꝙ dimẽsio est rõ funda mẽtalis ꝓxima respectu vbi:ꝛ si sic intelligeret̃ rõ formalis bene põt talis rõ for̃alis separari ab illo respectu cui⁹ dr̃ eẽ rõ. ꝛ hoc intelligẽdo in actu:lȝ nõ separa ret̃ ab aptitudĩe vel potẽtia ad illud. Exẽplũ albedo isto mõ est rõ essendi sil̃e:ꝛ tñ nõ est ꝯtradi ctio ꝙ sit sine similitudĩe actua li. ℭ Cõtra.si dimẽsio est ꝓpria rõ fundamẽtalis respectu passi ue locationis saltẽ ista erit ꝑ se scḋo mõ ꝛ si nõ primo mõ corp⁹ locatur.sicut color videt̃ : sed in ꝑpositione ꝑ se scḋo mõ cum sit necessaria simplr̃ subiectum nõ põt eẽ sine predicato. ℭ Respõ deo ꝙ corporeitas est rõ funda

mẽtalis respectu hui⁹ qȝ est eẽ locabile:ꝛ respectu huius ẽt qȝ est locari.ꝓpria quideȝ ꝛ ꝓxima vtriusq;:qꝛ cuius est potẽtia ei⁹ est ꝛ actus:sed respectu primi ẽ rõ necessaria.respectu scḋi ratio nõ necessaria:qꝛ aptitudo est in trinseca ꝑ istã rõnẽ ẽt ꝓcise acce ptam:sed illud ad qȝ est aptitu do nõ inest actualr̃ nisi ꝑ agens reducẽs aptitudinẽ ad actũ. Ne gandũ est igit̃ ꝙ assumit̃.s. hanc esse ꝑ se secundo mõ corpus lo cat̃:lȝ cõcedẽdũ sit hanc eẽ ꝑ se. corpus est locabile. Exẽplũ hu ius : hec est ꝑ se scḋo mõ homo est risibilis.hec aũt contingens hõ ridet. ℭ Ad secũdũ illa depẽ dentia que est locati ad locans non est simplr̃ necessaria ex par te eius qȝ dr̃ dependere sicut ẽ dependentia causati ad cãm : sȝ est dependẽtia aliqualis tanq̃ ad illud qȝ natum est conserua re rem in sua dispositione natu rali.corpus q̃dẽ naturale in suo loco naturali natum est sic ꝯser uari.sine tñ tali ꝯseruãte põt ab solute eẽ. ℭ Ad tertiũ põt dici ꝙ si mouetur:mouet̃ fȝ locare nõ fm̃ locari:qꝛ nunc alr̃ locat cor pus contentũ ꝙ̃ prius locauit: sed nõ aliter locat̃:qꝛ nõ locat̃:ꝛ isto mõ itelligit̃ dictũ Auerrois ꝙ celum est in loco ꝑ centrũ : qꝛ suum esse in loco est locare loca bile firũ in loco. ℭ Si aũt quera tur de isto locare ad qȝ gen⁹ pti net vt sic mot⁹ ille diceret̃ esse in illo genere:nõ ad genus vbi: qꝛ vbi est circũscriptio passiua: non ad aliqȝ aliud gen⁹.tũ qꝛ mot⁹ esset in plurib⁹ generib⁹ ꝙ̃ ponit phs.5.physi. tum qꝛ discurrẽdo nõ inuenitur ad qȝ genus aliud ptineat. ℭ Preterea.sicut celuȝ potest

Right margin: p(ri)o de somno ꝛ vigi. c.1. — C — 4.phy sico. ꝛ in por phirio — 4.phy sico.c. 43. — t.c.9.ꝛ inde.

pōt circulare:lꝫ nō cōtineatur a corpore sicut pōt circulare:lꝫ nō ꝯtineat corpꝰ: puta si eēt idē corpus continuū ⁊ sphericū.igiẗ illa forma fluēs ſm quā est p se motus circulatiōis.posset p se eē sine respectu tā ad cōtinēs ꝙ ad cōtētū:⁊ ita est forma mere absoluta.¶Respōsionē quere.

Additio. ¶ Ad primū dr ꝙ illud locare ꝑtinet ad pdicamētū vbi:⁊ licet nō diffiniaẗ nisi vbi passiuum a pħo:tñ est aliud vbi actiuū qđ est species alia ipsiꝰ vbi qđ est pdicamētū cōe ad vbi actiuū et vbi passiuū.ptꝫ in.4.dist.10.q.1. ¶Ad scđm dr ab aliqbꝰ ꝙ in tali casu non moueret celū. ¶Aliter tñ dico ꝙ talis motꝰ esset ad vbi imaginarium:non actuale ⁊ reale:nec hoc ē icōueniēs cōcedere:cū hoc sequaẗ ex casu.patebit īferiꝰ ī ista.q.⁊c. aliorꝫ.

De scđo articulo dico ꝙ nō apparet ꝯdictio sufficiē cōcauā esse sine respectu ad aliud corpꝰ vt cōtētū. esto etiā ꝙ aliud corpꝰ sit qđ eēt natū cōtineri:qꝛ vt priꝰ argutū ē de respectu locatōis passiue:ita pōt hic argui de locatione actiua. ¶Itē cōfirmaẗ:qꝛ celū est incorruptibile:et lꝫ elemēta ſm se tota sint icorruptibilia ſm pħm nō tñ eo modo sunt incorruptibilia quo celū: qꝛ forma elemēti cū sit eiusdē rōnis in toto ⁊ i parte:nō est formalis rō incorruptibilitatis in toto sicut nec in parte:⁊ lꝫ nō sit aliqua causa naturalis corruptiua totiꝰ elemēti sicut partis:tñ istā possibilitatem intrinsecā ad corruptionē reduci ad actū: nō est ita impossibile sicut celū corrūpi. ¶Aut saltem ſm theologos possibile eēt deū elemēta annihilare que quantū est ex formis suis sunt corruptibilia:lꝫ nō annihilat celū qđ ſm formā suā ē incorruptibile:qꝛ in cōseruādo priꝰ ⁊ magis necessariū nō reqrit tanꝙ mediū aliqđ minꝰ necessariū cōseruari.Absolute igitur posset annihilare elemēta ⁊ nihil innouare circa esse celi.hoc posito latera celi nō cōcurrerēt.in instāti: qꝛ natura nō pōt facere talē trāsmutationē in instanti.remanere igiẗ pōt superficies cōcaua celi:⁊ tñ nō cōtinēs aliqđ corpꝰ.¶Cōtra ista.vacuū esse est ipossibile simplr:vt pbat Aristo.4.phy. ſꝫ si superficies cōcaua esset sine corpore:esset vacuū.igiẗ ⁊c. ¶Ad pbationē maioris:vna rō pħi in.c.de loco.cōtra ponētes locū eē spaciū ē ista: qꝛ tūc infinita vtiqꝫ eēnt loca. et subdit ad pbationē istiꝰ cōsequētie.distātie eñ aere ⁊ aqua idē faciūt oēs partes in toto qđ ois aqua in vase.¶Preterea.iter latera vacui nihil est mediū:ſꝫ ſm pħm.5.phy. illa sunt simul qrū nihil est mediū.si igiẗ eēt vacuū latera eēnt simul ⁊ nō siẗ. ¶Preterea. in tpe est ꝯdictio duo istā tia esse distātia ⁊ nō esse tps medium.igiẗ pari rōne in loco cōtradictio est duo esse localiter distātia et nō esse corpꝰ mediū. ¶Ad primū.ista pbatio consequentie ſm pħm multipliciter exponiẗ: ſꝫ qualitercūqꝫ cōsequētia declaret non tenet nisi ponēdo vacuū esse spaciū actu dimēsionatū:licet nō habeat qualitates naturales:ꝙdiu eñ poniẗ ibi dimensio in actu semper manet rō ſm pħm.quare nō cōpatitur secum aliud corpꝰ:nisi vnū diuidat alterū:sed vacuū istud qđ ponitur

c. đ vacuo. fere p totū. t.c. 37.

T. cō. 22.et inde.

Idē.7 phy.t. c.9. expressiꝰ

quere auct.⁊ alios.

Sco.in quoli. LLk

possibile deo in isto membro nō est aliqđ spaciū habēs dimēsiones positiuas: sed tātūmodo est ibi possibilitas ad tātas dimensiōes positiuas cū carētia cuiuscūqꝫ dimēsiōis in actu: ꝛ hoc mō pōt dici de oibus rōnibꝰ phi ibi positis: qꝛ ꝓcedūt cōtra vacuum vno mō imaginando. s. qꝛ sit spaciū actu dimēsionatū sine corpore: ꝛ ita nihil cōcludūt ꝯ intellectū q̄ cōceditur deo esse possibilis. ¶ Ad scđm dico qꝛ mediū potest itelligi vel positiuū ꝛ actuale: vel priuatiuum ꝛ potētiale: ꝛ vtroqꝫ modo dꝫ intelligi nullꝫ esse mediū eoꝝ que tāgūt se: ꝛ q̄ sunt simul. latera aūt vacui ꝛ si nō habeāt mediū primo modo: habent tñ mediū scđo modo: qꝛ inter ea posset tm̄ corpus intercipi quātū est illud corpꝰ qđ intercipitur q̄si spaciū est actu plenū. est ibi igitur mediū potentiale: et seqtur ex hoc qđ est ibi mediū priuatiuū siue priuatiue: qꝛ carēs tanto medio quātū posset intercipi iter illa extrema. ¶ Ad tertiū diceret qꝛ nullo motu existēte posset eē quies aliqua etiā ꝓprie accepta: qꝛ nullo corpore moto posset aliquod corpꝰ vniformiter se habere: ꝛ cū hoc esse aptū natū aliter ꝛ aliter se hr̄e: sicut post iudiciꝫ corpus beati posset vniformiter se hr̄e in sua dispositione: licet nullū corpꝰ aliter se haberet: qꝛ nō opꝫ qꝛ aliq̄ corpa inferiora aliter se habeāt ad hoc vt bti vniformiter se habeāt: nec aliqua alia corpora ponuntur tūc fore mouenda. huic etiā vniformi dispositioni correspōdet ꝓpria mēsura que est tēpus: iter cuius quecūqꝫ duo instātia imaginata posset tantus fluxus sine motꝰ intercipi: et ita si tēpus dꝫ mensura motus siue fluxus illa vniformis existentia habebit tēpus: lꝫ non vniformiter actuale positiuū: sꝫ potētiale et priuatiuū. vnde intellectꝰ habēs notitiā temporis actualis ꝛ positiui applicādo eā ad istā durationē vniformē pōt cognoscere quātitatē ipsius. s. qꝛ tātā haberet positiue si esset tēpus positiuū. ¶ Cōsimiliter est in ꝓposito de distātia i loco positiua ꝛ priuatiua. sicut mora priuatiua mēsurat partes alicuius successiuas: sic dimēsio priuatiua mēsurat partes permanētes: ꝛ hoc qꝛ priuatio equatur habitui suo modo. vnde illud argumētū potest adduci ꝓ ꝓposito cōfirmando: ꝛ hoc sic. possibile est distantiā aliquā eē inter aliqua quasi ſm tēpus: lꝫ nō sit inter illa tps positiuū intermediū: hoc est positiua mēsura motꝰ: sꝫ sufficit qꝛ sit tps potētiale vel ꝑuatiue acceptū ad hocvt sit distātia inter illa quasi tēporalis ſm quā hoc dicit esse posterius vel priꝰ illo. igitur a simili de loco ꝛ distātia locali. ¶ Si arguitur cōtra hoc qꝛ distātia nō pōt esse nisi sit aliquid i quo sit illa distātia: ꝛ hoc nihil est: quia nullū est mediꝫ. ¶ Pōt dici qꝛ distantia formaliter importat respectū iter extrema. respectus aūt est in vno extremo ꝛ ad aliud sicut ad terminū. hic aūt est dare vtrūqꝫ terminū positiuū: lꝫ nō sit mediū positiuū. ꝛ si ex solo primo istoꝝ diceret habitudo positiua: posset cōcedi qꝛ hic esset distātia positiua: sꝫ si vltra hoc requirat qꝛ medium sit positiuū: tūc saltē saluatur propositū: qꝛ hic est distātia

Loquitur ibi Scotꝰ de tpe imaginario.

a. l. inferno.

priuatiua et positiua potentia=lis:sed non actualis.

De tertio ptz q si hoc corp^9 non sit
6 huic loco psens non circuscribit isto loco.igit non hz vbi in loco: si etiam no est huic loco pns fm cursum nature est in alio loco:z fm natura no pot simul habere duo vbi.ergo non hz hoc vbi.et tn iste loc^9 manet:qz manet hoc vltimu corporis cotinetis:z hoc ptz in secudo articulo. ¶ Cotra hoc. locus importat rone conti=nentis:qz supficies absoluta cir cuscripta rone cotinentis no hz rone loci. nuc aut cotinere cu di cat respectu no videt manere ni si sit ad eude terminu.igitur qn cotinetur aliud z aliud no videt manere ide locus: sz qn corpus no est psens huic loco no est ide
T.co. cotetu. ¶ Rndeo.4.phy. vult
17.21. phs q ide locus maneat succe=
et.36. detibus sibiinuice corporib^9. ex hoc patz q no est alius locus si aliud locatu contineat. Qn igit arguit de relatione ptinetis ad
h cotetu:cocedi pot q locus vltra superficie addit relatione conti=netis vt intelligit p illud qd di=cit in diffinitione vltimu cotine=tis.hoc est primu z immediatu
4.phy cotines.z tuc cosequeter dicedu
sic.t.c. est:vel q variato coteto non va
41. riatur relatio in alio extremo.z hoc eode modo quo respicit illd extremu:qz respicit p extremo p se: cotentu in coi z no hoc signa tu.vel pot dici q variato coteto variat relatio ipsa correspodes: et ita est aliud et aliud cotinere respectu alterius z alterius co=teti: sed no variatur extremu re latu:qz ide est cotines: et ita ide locus.Exeplu hui^9.corp^9 habes

albedine si fm ea est simile mul tis: multas hz similitudines: qz similitudo numerat termino nu merato:sed tn ipm no est multa similia:sz vnu sile: sicut habens multas sciẽtias est vnu scies: qz concretum no numeratur ad fo Nota
la numeratione forme:sed opor pũctũ
tet q cu hoc sit numeratio sup= subti=
positi habentis formam. lissimũ

De quarto videtur q posset esse ibi triplex intellect^9. Primus q hoc corp^9 mo quatitatiuo sit p= 3
sens huic loco sine alio corpore sic pnte. Ali^9 itellect^9 q simul cu alio pnte sit hoc mo psens. Ter tius intellect^9 q sine mo quati=tatiuo sit huic loco pns. ¶ De primo planu videt q tali pntia no pot esse sine vbi:sicut no pot poni sine circuscriptiõe passiua corpis a loco:qz circuscriptio il=la non videt aliqd ponere vltra hoc qd est corp^9 ee pns huic lo=co mo quatitatiuo.s.tacq coexte sum z comesuratu. ¶ Sz hic est dubium:qz ista circuscriptio vel pntia non vr dicere aliqd nisi re spectu formaliter.z p pns ipsum vbi nihil esset formaliter nisi re=spectus.hoc coseques videt fal sum: qz fm phm.5.z.7.phy.ad t.c.10.
relatione no est p se motus: sed t.c.17.
fm phm.5.phys.motus est per z inde
se in gne vbi. ¶ Si di q vbi per T.c.9
se importat absolutu z respectu: et ide.
et p illud absolutu qd importat distinguit ab alijs generibus q similr importat respectus: sz de terminatos p determinata fun=dameta. ¶ Cotra.absolutu z re spect^9 no faciut p se vnu coceptu sed cuiuscuqz generis est conce=ptus per se vn^9.ergo zc.nec ab=solutum per se contrahit respe=

ctum ad tale gen⁹ vel ad talem
spēm in tali genere ꝑpter idem
mediū: q2 nō facit ꝑ se vnū cōce
ptū cū illo. ¶ Silr ex eodē me
dio pōt argui vlteri⁹: q2 accipia
tur vterq3 istorū cōceptuū ꝑ se
vterq3 si ē cōis ē dicibilis ꝺ plu
ribus in q̄d: ergo vtrobiq3 ascen
dendo status ē ad vnū cōceptū
cōmunissimū ꝑ se dicibilē ꝺ plu
ribus: ⁊ tūc in vtroq3 ꝓcessu sta
bitur ad cōceptū ꝓprij generis
in illo ꝓcessu. ¶ Hic dici pōt q̄d
specu-latio notabilis. si fm̄ cōiter dicta saluāda sit di
stinctio decē generū: ⁊ ꝑ ꝯñs sex
genera vltima nō cōtineant sub
genere relatiōis: cū nō appeat
ꝙ importēt ēt formas absolutas
nec simul importāt absolutū et
respectū vt argutū ē. cōsequēs
est dicere ꝙ sunt eēntialr respe
ctus: nec tn̄ de genere relatiōis
igit opz distinguere inter respe
ctum ⁊ respectū etiā distinctiōe
fm genus: pōt aūt distinctio re
R spectuum: quos importāt ista
sex genera ab illo respectu: qui
ꝓprie dicit relatio: q̄ est quartū
genus: accipi ex illo dicto cōmu
ni: quo dicunt respectus de ge
nere relatiōis esse respect⁹ itrin
secus aduenietes: respectus au
tem illorū sex generū extrinsec⁹
aduenietes hoc pōt intelligi sic
nullus respectus sic intrinsece ad
uenit absoluto: ꝙ ꝯueniat ei fʒ
se siue ad se: q2 tūc nō eēt respe
ctus: de ratione eīn respectus ē
ꝙ sit vnius ad alterū: ille igitur
respectus dr̄ intrinsecus adue
niēs q̄ necessario consequit fun
damētū posito termino: q2 non
pt esse respectus magis intrin
secus absoluto: ⁊ per oppositū
ille est intrinsecus adueniens q̄
non necessario cōsequtur funda
mentū ēt posito termino. ¶ Si
ista sint vera. rn̄deri pōt ad illā
auctoritatē phi. 5. phy. q2 neget
motū ad relationē ꝓprie dictā q̄
pertinet ad quartū gen⁹ nō aūt
ad quēcūq3 respectū pertinentē
ad aliq̄d sex generū: imo conce
dit ibi motū esse in vbi. q̄ cōiter
nō dr̄ eē motus ad formā abso
lutam: q2 vbi vt vr̄ nō est forma
absoluta: sed respectu corporis
contēti ad locum continentem.
¶ Ratio aūt differentie relōnis
ab alijs respectib⁹ i nō terminā
do motū vr̄ esse: q2 ex quo relō
necessario cōsequit extrema po
sita nūq̄ potest ipsa acquiri ꝑ se
fʒ tm̄mō ꝑ accñs: alio. s. absolu
to acq̄sito i altero relatorū: ⁊ ta L
lia q̄ non acquirūtur nisi per ac
cidēs. s. alio acq̄sito negat phs.
5. phy. ꝑ se terminare motū. re
spectus aūt non necessario ꝯñs
extrema pōt habere propriā no t.c. 10. ⁊ inde.
uitatē absq3 nouitate vni⁹ vl' al
terius extremi: ⁊ iō pōt habere
ꝓpriā acquisitionē. nā ita vr̄ eē
de vbi: q2 pōt de⁹ cōseruare idē
locabile ⁊ eundē locū: ⁊ tn̄ non
manebit eadē circumscriptio: q2
corpus ē absens ab illo loco. et
hoc ēt pōt natura facere. ponen
do alio corp⁹ p̄sens illi loco. nō
igit ista extrema locū ⁊ locabile
necessario cōsequit ipsum vbi. ⁊
iō pōt esse nouū nouitate ꝓpria
⁊ acquiri corpori nullo absolu
to acquisito nec corpori nec ipi
loco. ¶ Sʒ si q̄ratur quō pōt ac
quisitio respectus eē successiua
nisi successio ponat i aliquo ab
soluto? ¶ Diceret ꝙ corp⁹ suc
cessiue fʒ ptē aliā ⁊ aliā fit p̄ns
eidē parti loci: silr corp⁹ fm eā
dem partē fit successiue p̄ns alij
⁊ alij pti loci: ita ꝙ tā ex diuisi

bilitate corporis & loci seqtur diuisibilitas circũscriptiõis corporis a loco. et diuisibilitas successiua qñ pars post partẽ acqritur: nõ ẽ ergo diuisibilitas in respectu sine diuisibilitate in absoluto sʒ est successio in respectu qui ẽ circũscriptio sine successione i forma absoluta corporis vel loci. ¶ De scdo intellectu i isto
M articulo. s. an hoc corpus hẽt hic vbi. si simul cũ ipso hic esset aliud corp᷒ mõ extẽso videt᷑ posse dici q tũc hoc corpus non hẽt hic vbi. qr pari rõne aliud corp᷒ haberet hic vbi. nõ põt aũt esse duo vbi eiusdẽ loci. qr vni᷒ loci vna circũscriptio. ¶ Item corp᷒ locatũ facit latera cõtinẽtis distare sʒ hoc corp᷒ q aduenit scdo huic loco nõ facit latera eius stare. imo iã p aliud corp᷒ quod prius hic fuit distãtia inter latera. ¶ Et cõfirmat᷑: qr si vtrũq faceret latera distare. igit᷑ vtrũq esset mediũ inter ista distãtia: sʒ vbi est aliud et aliud mediũ p se. ibi vr̃ eẽ alia et alia distãtia: et ita iter eadẽ latera eiusdẽ loci esset duplex distãtia. ¶ Potest tñ dici q in isto intellectu vtrũq corp᷒ haberet vbi in hoc loco: qr cũ vtrũq ponat᷑ hic sicut cõtẽtum coextensuʒ et cõmẽsuratũ: vel vtrũq erit locatũ: qđ est ppositum: vel neutrũ: et tũc ẽ locus iste vacu᷒ in quo ponũtur esse duo corpora modo extensiuo: qđ null᷒ diceret: Similiter vtroq istorum amoto altero remanẽte: illud remanẽs hẽbit hic vbi: sʒ nõ aliuʒ modũ habebit hic ex parte sui ad locũ continentẽ q̃ mõ hẽat. ¶ Istud pʒ p oppositũ de angelo: qr si angelus sit simul cũ corpore nõ hʒ proprie vbi in isto loco in quo corpus coexistẽs hʒ ppriẽ vbi: qr angel᷒ non est ibi coextensus et cõmensuratus. illi loco. nec replet illũ locũ: vñ si corpore amoto sol᷒ angel᷒ ibi maneret. loc᷒ ille ppriẽ diceret᷑ vacuus. opposita istorũ sunt vera de corpore coexistẽte alteri corpori. ¶ Et si q̃ras qñõ põt locus iam plen᷒ iteꝝ repleri? ¶ Respõdeo ad hoc et ad obiectiões pro alia pte. ¶ Ad primã ſm istam viã q̃ ponit in eodẽ supposito et fundamẽto posse esse plures respect᷒ eiusdẽ rõnis ad diuersos terminos. cõcedẽdũ ẽ q eidẽ loco põt cõpetere alia et alia circũscriptio actiua et põt sibi in alio et alio corpore alia et alia circunscriptio passiua correspondere. N
¶ Ad aliã. facere latera distare põt itelligi dupl'r. vel effectiue et sic agẽs distẽdẽs lat᷒ a latere facit ea distare. vel quasi formaliter: et sic mediũ interceptũ dicitur facere distare: et hoc scđo mõ cõcedẽdũ eẽt q vtrunq corpus hic extẽsiue existẽs facit latera huius loci distare: qr vtrunq ẽ mediũ inter extrema. pmo aũt mõ neutrũ corp᷒ facit latera distare. sʒ ipsum agẽs quod pmo diuidit hoc latus ab illo. et per hoc ẽt pʒ qñõ vtrũq replet qr nõ effectiue sʒ formal'r: nõ em̃ ẽ maius incõueniẽs locũ plenũ repleri de nouo aliq̃ replẽte formaliter q̃ cõtinẽs vnũ sibi commẽsuratũ de nouo cõtinere aliud sibi mõ cõtinẽdi. ¶ Ad cõfirmationẽ illã diceret᷑ q accipiendo distãtiã pro illa habitudine q̃ ẽ in vno distãte ad alterum vt ad terminũ nõ ẽ nisi vna distãtia inter eadẽ extrema siue sint plura media siue vnicũ; nec illa ẽ vera.

hoc mō loquēdo de distātia: qd vbi ē alid p se,mediuz ibi ē alia per se distātia:nisi intelligatur alid p se mediū:hoc ē aliud necessario requisitū tanq̄ mediū distātie:s3 in pposito nō requirit illd tāq̄ alid. Si aūt distātia acciperet allo mō p dimēsiōe media inter extrema q̄ distāt:cōcedendū eēt sic loquēdo q̄ iter latera cōtinētis duo corpora ē duplex distātia. ¶ De tertio intellectu in isto articulo.s. q̄ si hoc corpus eēt pñs huic loco: s3 nō mō quātitatiuo:hoc est nō tāq̄ coextēsum loco nec cōmēsuratū potest dici q̄ tūc proprie nō haberet vbi in hoc loco:q2 proprie vbi ē forma fm se diuisibilis cū fm eā p se posset eē mot9 ꝛ ideo nō conuenit alicui nisi diuisibili:ꝛ p moduz diuisibilis se hñti. corp9 āt qd nō coextēdit loco.s3 ē totū pñs cuilib3 pti illius loci nō h3 modū diuisibilis i ꝯpatione ad locū:nec p ꝯñs h3 vbi proprie respcū ei9. Extēdēdo tñ vbi ad talē ꝑsentiā simplicē fz quā angel9 dr eē hic.sic cōcedēdū esset q̄ corp9 pñs fm istū intellectū diceret iproprie hre vbi.naz vere ē hic pñs nō circūscriptum ¶ Ad argumētū pncipale si illa maior q̄ accipit pa ē:nō h3 veritatē nisi de ratione pprie dicta. respect9 aūt quē iportat vbi nō est talis. Istorū āt declaratio p3 ex dictis i tractādo pmū intellectū i q̄rto argumēto pncipali.

Questio. XII.

Expeditis his q̄ quesita erant de deo: sequuntur aliqua q̄sita d crea turis. ¶ Et pmo de olbus in cōi. ¶ Deinde de quibusdā in spāli ¶ De olbus in cōi fuit vnū q̄situ ꝛ est istd. ¶ Utrum rei create sit idē respectus ad deū vt creātē:ꝛ deū vt cōseruātē? ¶ Arguitur q̄ non.alidd pōt creari:ꝛ nō cōseruari igr tm pōt habere respectū ad deū vt creātē:ꝛ nunq̄ habere respectū ad deū vt conseruātē:igitur nō est idē respectus.probatio primi antecedentis. Res in instāti creationis nō cōseruat.q2 nō indiget cōseruatione:nisi q̄n pōt nō eē ꝛ de se tēdit ad nō esse.s3 dū creat nō potest nō eē nec tūc tēdit ad nō eē cū.tūc accipiat eē:nihil igitur cōseruatur nisi qd manet post instās creationis sue.s3 deus pōt alidd creare q̄ nō maneat post instās creationis sue.q2 nō ē cōtradictio q̄ tm̄mō habeat esse in vno instanti ꝛ in illo creetur. ¶ Cōtra eiusdē simplicis ad idē simplex nō ē nisi idē respect9 realis:nūc aūt dei creātis ꝛ cōseruātis,eadē ē voluntas qua formaliter creat ꝛ conseruat ꝛ ipsa exñtia rei create ꝛ cōseruate eadē est.igit respect9 ē idē rei create ꝛ cōseruate ad deū vt creātē ꝛ conseruantem.

Hic sunt tria videnda. ¶ Pmo de eo q̄ pncipalr q̄rit.s.si idē sit respect9 realis in creatura ad deū vt creātē ꝛ cōseruātē. ¶ Scdo d eo qd tāgit pmū argumētū si simul posset dici res creari ꝛ ꝯseruari: ista difficultas magis tāgit pmo dū loquendi. ¶ Tertio de quodā annexo qd tāgit idē argumētū scilicet si posset aliquid creari quod tamen non conseruetur post instans creationis?

a De primo dici potest idem q̄ respect⁹ creature ad deū vt creantem ⁊ cōseruantē. ⁊ hoc probat̄ sic eiusdem re ⁊ ratione ad idez re ⁊ rōne nō ē dependētia essentialis nisi vnica eiusdē ratiōis existētia aūt creature permanētis est eadem omnino in creatione ⁊ cōseruatione. ⁊ ex parte termini est omnino idē re ⁊ ratione. s. velle diuinū ⁊ habitudo nō solū ad creātē sed ad conseruantē est habitudo dependētie essentialis ⁊ eiusdē rōnis igit̄ ⁊c. maior pbat̄: si eēnt plures dependētie oīno essentiales inter extrema oīno eadē: sicut depētia creature ad deū vt ad efficiētē. ⁊ vt ad finē. tñ iste videnī esse alterius rationis: si em̄ eēnt eiusdē rōis essent sibi incōpossibiles in eodē ⁊ fm̄ idē: q: quādo aliquid dependet ad aliō aliqua dependētia si illa sit sufficiēter termiata nō dependet ab eo alia dependētia eiusdem rationis: q: tunc vtraq̄ illarū sine alia terminaret̄ et dependeret tali depēdētia ⁊ nō dependeret: ⁊ hoc dependentia sufficiēter terminata. ¶ Minor hz tres partes. ¶ Prima. s. q̄ idez sit eē rei permanētis in creatione ⁊ conseruatione: pbatur q: in hoc est differētia permanētis a successiuo: q: successiuū dū manet semper hz aliō ⁊ aliud esse: sicut aliā ⁊ aliā partē: sed pmanēs hz semp idē eē nec variatur fm̄ partē ⁊ partē: q: tunc eēt successiuum: nec fm̄ totū ⁊ totū: q: tunc in quolibet alio ⁊ alio instāti haberet totalr̄ aliud ⁊ aliō esse: quod est absurdū. ¶ Scda pars minoris. s. q̄ velle diuinuz oīno idē est ratio termināli habitudinē rei create ⁊ cōseruate: pbatur q: velle diuinum respectu cuiuscūq̄ volibilis semp manet idē: illud aūt est ratio pxīma intrinseca termināli: quodcūq̄ extrinsecū. ¶ Tertia pars minoris. s. q̄ vtraq̄ habitudo ē habitudo dependentie essentialis de creatione ē manifesta: de conseruatione pbat̄: q: ad illō dependet res eēntialr̄ in essendo qō est sibi rō habendi esse. talis est ɔseruatio cāe cōseruātis iuxta illud Augu. 4. sup geñ. c. 14. Creatoris nāq̄ potētia ⁊ oīpotentis atq̄ omnitenētis virtutis: causa subsistendi est omni creature: q̄ virtus ab eis que creata sunt regendis si aliquādo cessaret simul ⁊ illorū cessaret spēs: omnisq̄ natura cōcideret: neq̄ em̄ sicut structor ediuz cū fabricauerit abscedit atq̄ illo cessante atq̄ illo abscedente stat op⁹ ei⁹. ita mūdus nec ictu oculi stare poterit si ei de⁹ regimē subtraxerit. hec ibi. ¶ Dicere ī hic q̄ fundamētum relōnis creature: ad deū vt creātē nō est absolute existētia rei create: sed ipsa creatio passiua cōsitr̄ fundamentum relōnis creature ad deū ɔseruātē nō ē exn̄tia creature absolute: sz ipa ɔseruatio passiua hoc pbat̄ p phz. 5. meta. c. de ad aliqd. vbi vult q̄ relōnes scdi modi fundāt̄ sup actionē ⁊ passionē: nūc āt lz absoluta exn̄tia creature sit eadē i pmo nūc eēndi ⁊ deinceps tñ creationez passionē ⁊ ɔseruationē passionē eē eadē nō ē manifestiꝰ q̄ illud qō q̄rit̄. ¶ Hic dici pōt q̄ phs. 5. meta. non itelligit q̄ actio ⁊ passio sint pxima fundamēta relōnū scdi modi: q: relō nō manet

Esse p manēs differē tia a successiuo

b

S. Bona. lib. 2. di. 2.

t. c. 20.

fundamento nō manēte. manet aūt relatio scdi modi nō manen te actiōe vel passiōe: sicut aliqs manet pr̄ nō manente gn̄atione qd̄ aūt dicit relationem de scdo
C mō fundari sup actionē ꝛ passio nē intelligēdū est nō tāq̄ super fundamentū ꝓpriū vel sup rōnē ꝓrimā fundādi: s₃ tāq̄ sup dis= positionē mediā inter fundamē tū ꝓpriū ꝛ ipsam relationē: ipsa aūt potētia actiua ꝛ passiua pn̄t poni fundamētū immediatū re= lationis ipsius actionis ꝛ passio nis:l₃ reqratur actio ꝛ passio me dia:nō vt rō fundādi relationē: sed vt quoddā preuiū ad hoc vt ipa in fundamento tali fundet̄. ¶ Specialiter aūt in ꝓposito nō videt̄ cōcedēdū ꝙ aliqua passio sit rō fundamētalis huiꝰhabitu dinis quā h₃ creatura ad deu₃ vt creantē vel cōseruātē: q₂ nūq̄ ꝓprie est passio nisi qn̄ est aliqd̄ passum recipiēs formā ab agen
T. cō. te: q₂ ſm phm.5.meta. potentia
17. actiua est principiū trāsmutādi
Idē. 9 aliud inquātum aliud. igit̄ potē
meta. tia passiua est principiū trāsmu
t.c.2. tandi ab alio. talis trāsmutatio nō inuenit̄ nisi vbi est passum re cipiēs eā ab agēte: in cōseruatio ne et creatione nō est ita: s₃ totū creatū ꝛ totū cōseruatū est tota= liter a creāte ꝛ cōseruāte: nō sic
S. Bo vt aliquid eius passum recipiat
na. vbi formā ab agēte. ¶ Hic obijcit̄ p
s.8. su illud Augu.11.sup Geñ. vbi vult
per Ge ꝙ aer nō est factus lucidus a so
nes. c. le: sed fit lucidus. alioqn recedē
19. hr te sole remaneret lucidus: eque
expsse aūt videt̄ q̄cūq̄ creatura depen
ꝛ aliq̄= dere a deo in esse sicut aer a so=
liter. 2 le in illuminato eē: qd̄ ipe intel=
ibid. c. ligit p lucidū esse a sole. igit̄ nul
24. la creatura respectu dei ē facta

in esse: sed cōtinue fit in esse: ꝛ p ꝯn̄s esse creature est incontinuo fieri. ¶ Respōdeo. phs.3.phy. di T. cō.
cit ꝙ aliq̄ sunt in fieri que nō ha 15.57.
bēt cōpletū esse: sicut successiua: et.58.
et per oppositū aliquid d₂ in fa= D
cto esse qn̄ sic habet esse cōple= tū ꝙ nō dependet in essendo ab aliquo extrinseco. creatura autē semp in essendo eque depēdet a deo in esse: q₂ eque semp ab ipo per idē velle ipsius h₃ idē esse. ꝛ hoc mō posset dici: ꝙ ꝓductio p sone diuine semp est in fieri: q₂ nūq̄ ista ꝑsona pōt habere esse nisi accipiēdo actualiter a ꝓdu= cēte: et tn̄ esse ꝑsone est maxime permanens. hoc modo esse crea ture licet sit permanēs: tn̄ respe ctu dei a cuius volitione actua= li semp eque depēdet semper est quasi in fieri. hoc est actu depen dēs a causa dāte esse: et nūq̄ in facto esse: hoc est in actu separa to ꝛ indepēdēte a quocūq̄ alio: nō tn̄ est in fieri nouo ꝛ nouo: s₃ p oppositu₃ illi est in facto esse: hoc est in esse cōpleto accepto si ne aliqua nouitate addenda.

De scdo articulo dico ꝙ cū isto respectu creature habētis esse a deū vt a quo habet esse: pn̄t cōcurrere di E
uersi respectus. idē em̄ esse quā doq̄ immediate succedit nō esse opposito: sicut in instanti in quo res incipit esse: qn̄q̄ aūt nō ime diate succedit ipsi nō esse: s₃ q̄si eidē esse vt prius habito. ita in= telligēdo ꝙ licet nō sit ista prio= ritas in ipso esse ſm se: tn̄ d₂ esse in ipo per cōparationē ad aliud prius secū coexistēs. ¶ Primꝰ re= spectus qui. s. est ipius eē ad nō esse precedēs nō est realis: quia nō est ad terminum positiuum.

P Scðs aũt q̃ eſt ipſi⁹ eſſe ad eẽ idẽ quaſi ꝑexiſtẽs vel magis cũ alio ꝑoſi exiſtẽs nõ eſt realis: ꝑ quãto eſt eiuſdẽ ad idẽ. reſpect⁹ aũt ipſi⁹ eẽ ad cãm a qua eſt: eſt realis. igiẽ neuter illoꝝ dictoꝝ

7.me. t.c.15. reſpectuũ eſt idem illi. Cõtingit tñ eadẽ voce multa diſtincta aliqualiter iportari. ſicut ergo põt iponi aliq̃d ad ſignificãdũ depẽdẽtiã ip ſi⁹ eẽ ad cãm nõ p̃ciſe: ſʒ vt eſt cũ reſpectu ad nõ eſſe imediate p̃cedẽs: ⁊ ſic ſignificat hec

F vox creari vel creatio: q: ibi non tm̃ notaẽ depẽdẽtia rei ad cauſam in eſſendo: ſʒ vltra hoc l accipiẽdo: tũc ꝑmo illud eſſe poſt nõ eſſe: põt etiã aliqua vox imponi ad ſignificãdũ illã depẽdẽtiã vt eſt cũ ſcðo reſpectu. ſ. vt ẽ ipſi⁹ eẽ ad ſeipm quaſi ꝑhabitũ: et ſic imponiẽ hec vox cõſeruari vbi nõ tm̃ notaẽ depẽdẽtia l eẽndo: ſʒ cũ hoc habitudo illi⁹ eẽ q̃ſi ad idẽ eſſe vt ꝑhabitũ. Pro tãto igiẽ nõ eſt verũ dicere de creatura ꝙ creatur ꝓpꝛie niſi in pꝛimo inſtanti: q: nõ niſi in illo hʒ imediatũ oꝛdinẽ ad nõ eſſe p̃cedẽs: nec eſt verũ dicere ꝙ cõſeruetur niſi poſt pꝛimũ inſtãs: q: nõ niſi tũc hʒ imediatũ oꝛdinẽ ad ſeipſum q̃ſi ꝑhabitũ. Propter igiẽ iſtos diſtinctos reſpectus rõnis impoꝛtatos ꝑ creari ⁊ cõſeruari non pꝛedicat vnũ de re q̃ñ aliud pꝛedicaẽ. reſpect⁹ tñ ille q̃ eſt ad cauſam ſemꝑ manet idẽ. ⁊ ſi iſte pꝛeciſe ſignificareẽ duab⁹ vocib⁹ vtraq; ſimul vere pꝛedicareẽ de eodẽ: ſicut hoc ꝙ eſt eſſe ab alio dãte eſſe. ⁊ hoc ꝙ eſt accipe eſſe ab alio p̃ciſe ſignificãt illã habitudinẽ nõ intelligendo ibi dare vel accipere nouitatẽ: nec illam impoꝛtãt: q: verũ eſt dicere ꝙ ſi lius accipit deitatẽ a patre: ⁊ pater dat ei ⁊ cõicat deitatẽ: et iſta duo ſemꝑ ſimul ꝑdicãtur de codẽ. ¶ Nec curo diſputare de ſignificato huius vocis creari: an ꝑ ſe ſignificet reſpectũ ad creatoꝛẽ: ⁊ cõnotet reſpectũ ad nõ eẽ pꝛecedens. an ecõuerſo illũ ꝑ ſe ſignificet ⁊ illũ cõnotet ad cãm. An vtrũq; ſignificet: ⁊ tũc nõ ſignificat p̃ciſe cõceptũ ꝑ ſe vnũ: ſʒ duos reſpect⁹: ⁊ vnus eſt realis: ⁊ alius rõnis: qui nõ faciunt conceptũ ꝑ ſe vnũ: q: quodcũq; iſtoꝝ triũ detur: hoc ſaltẽ ſalua ẽ ꝙ vterq; reſpect⁹ aliqualiter impoꝛtatur. pꝛeciſe tamẽ ꝓpter illum qui eſt ratiõis negatur idẽ ſimul creari et conſeruari.

De tertio pꝛincipali dico ꝙ non eſt cõtradictio aliq̃d ẽns tãtummodo in vno inſtãti habere eẽ. ipm

B enim inſtãs raptim trãſit: ita ꝙ nõ eſt niſi vt ita loquar inſtantanee: vel ſi dicas inſtans ſm ſubſtantiã ſemꝑ manere idẽ: ſi illud dicaẽ eẽ ſubſtãtia mobilis: cũ illa ſubſtãtia non ſit ꝑ ſe termin⁹ alicuius cõtinui de gñe quãtitatis: ſeq̃tur ꝙ illud q̃ð vocas inſtãs ſm ſubſtãtiã: non eſt terminus cõtinuans ꝑ ſe partes tẽpoꝛis: ſaltem inſtãs ſm eſſe nõ manet ſed raptim trãſit: ⁊ ita opoꝛtet dicere de mutatione: ⁊ ꝑ ꝯñs de inſtãti: q̃ð eſt ꝑ ſe mẽſura mutationis. nõ aũt videẽ maioꝛ cõtradictio de re ꝑmanẽte ꝙ nõ niſi in vno inſtãti habeat eẽ: q̃ꝫ de ipſo inſtãti vel mutatione: q: et ſi res ꝑmanẽs poſſit habere idẽ eſſe nõ pꝛeciſe ꝑ inſtãs: ſʒ ꝑmãſiue: ⁊ inſtãs vel mutatiõ nõ poſſit: tñ ꝑmanẽs totũ eẽ ſuũ hʒ in inſtanti vno: q: in hoc diſtinguiẽ

cōtra successiuū.nō est ꝙ ꝯtradi=
ctio:si illud esse vltra hoc instās
nō habeat.¶Contra hoc videt
T. cō. 61. Aristo.8.phy.vbi ait.Opponū=
tur inqt generatio et corruptio.
quare si ipossibile est simul mu=
tari fm opposita.nō erit aūt cō
tinua mutatio:sꝫ erit mediū ipo
rū tēpus.Et in fine.c.penitꝰ in=
conueniēs videt si factū necesse
est mox corrūpi ⁊ nullo tpe pma
nere.¶Preterea.inferiꝰ in eodē
T. cō. 63. 8.vult ꝙ nō est accipere vltimū
in esse ipsiꝰ corrūpēdi:sed primū
in eē generādi. ⁊ cū hoc etiā pri
mū in nō esse corrūpēdi.signum
inqt vtriqꝫ cōe est.⁊ primo ⁊ po=
T. cō. 69. steriori huiꝰ aūt finis illiꝰ aūt pn
cipiū res aūt semper posterioris
passiōis est.⁊ idē paulopost.ipiꝰ
tpis in quo fiebat factū ē in vlti
mo signo.¶Preterea si res crea
ta tātūmodo habeat esse in istā
ti:tunc in illo verū est dicere res
ista incipit esse:qꝛ tūc primo est:
et simul verū est dicere res ista
desinit eē: qꝛ tūc vltimo est: nūc
aūt repugnātia videt eē ꝙ simꝉ
res icipiat eē ⁊ desinat eē.¶Ad
primū intētio phi est ibi ꝙ solus
motꝰ localis pōt eē cōtinuꝰ ⁊ p=
petuꝰ:⁊ nullꝰ aliꝰ motꝰ.nec etiā
mutatio.⁊ hoc pbat:qꝛ oēs alij
motꝰ ⁊ mutatiōes sunt ex oppo=
sitis in opposita:vt generatiōis
inqt ⁊ corruptiōis eē ⁊ nō eē ter
mini sunt. Alterationis aūt con
trarie passiōes ⁊c.Si igitur ali=
quis istorū motuū vel mutatio=
nū posset eē ppetuꝰ ⁊ cōtinuus:
nō esset ab eodē termino a ꝗ ad
eūdē terminū ad quē: qꝛ in mo=
T. cō. 91. tu sic simplr vnovera est ista p=
positio.6.phy.mutatio aūt neqꝫ
vna infinita.eēt ꝙ illa ꝯtinua ppe
tuo mō p continuā reflexionē a
termino in terminū: puta si mo=
tu finito moueret a calido in fri
gidū cessaret alteratio quātum
est in istis terminis : nisi statim
esset reflexio a frigido in calidū:
sꝫ in tali reflexione motꝰ prior ⁊
posterior cū sint oppositi nō pñt
continuari nec facere vnū motū
cōtinuū.cuius pbatio est:qꝛ tūc
mobile simul moueret motibus
vel mutationibꝰ oppositis.Hec
cōsequētia pbat:qꝛ in motu cō=
tinuo verū est dicere a principio
motus ꝙ mobile mouet ad vlti
mū terminū:sicut si vltimꝰ termi
nus motꝰ cōtinui est calor:verū
est dicere de mobili in principio
motus ꝙ calefit. si igitur calefa
ctio posset cōtinuari frigefactio
ni a pncipio huiꝰ totalis motus
cōtinui eēt verū dicere ꝙ mobi
le calefit ⁊ frigefit.¶Et ppter eā
similē rōnē pbat ibi ꝙ nō pōt cō
tinuari corruptio gñationi vt sit
vna mutatio: qꝛ tūc a principio
mutaret oppositis mutatiōibꝰ:
qꝛ corruptiōe ⁊ gñatione.Nā in
quacūqꝫ vna mutatiōe siue cōti
nua verū ē dicere ꝙ a principio
mutat ad vltimuꝫ terminū.Ille
aūt est terminus gñatiōis:igit a
pncipio mutat mutatiōe gñatio
nis:⁊ tñ tūc ppositū mutat mu=
tatiōe corruptiōis: qꝛ illa ponit
pcedere vt cōtinuāda gñationi.
Istud autē nihil est ꝯ hoc qđ di=
ctū est rē in vnico solo instāti.s.
creatiōis hre eē:qꝛ nō cōcedo ꝙ
illi creationi possit cōtinuari an
nihilatio vt sit vna mutatio: qa
tūc fm argumentū phi qñ creat
verū est dicere ꝙ annihilat. sed
tātūmodo concedo ꝙ creationē 3
cōsequtur annihilatio.¶Et si ar=
guit ꝙ tā annihilatio ꝗ creatio
est in instāti: qꝛ vtraqꝫ ē a vtute

infinita q̄ nō pōt agere in tp̄e:vt
t.c.79 vr̄ p̄hs ꝓbare.8.phy.igit̄ in ꝓpo
sito:vel erunt in eodē instāti: qd̄
est incōueniēs p̄ho.s.idē sic mu=
tari oppositis mutationib⁹. vel
erūt in diuersis instātib⁹: ꝛ tunc
illa instantia erūt imediata: qd̄
ēt ē incōueniēs ap̄d p̄hm. ¶Ad
hoc dico ꝙ rō p̄hi que tacta ē. s.
ꝙ idē nō pōt simul mutari mu=
tatiōibus oppositis.ꝓbat corru
ptionē nō posse cōtinuari gene=
ratiōi:sed cū hoc est alia ꝯclusio
vera.s.ꝙ generationē nō pōt im
mediate sequi corruptio.sed illi
us ē alia rō hec.s. ꝙ vtraqꝫ est in
istāti:ꝛ nō simul i eodē:vt pꝫ:erūt
igit̄ in alio ꝛ alio instāti sed non
sunt duo instātia sibi imediata.
¶Hec ꝓbatio q̄ est s̄m intētionē
4.t.6. p̄hi:lꝫ nō ibi ponat eā:nō est cō=
phys. tra ꝓpositū nr̄m:qꝛ ista res crea
ta q̄ nō manet nisi p̄ instās crea
tionis annihilatio ei⁹ non est in
instāti:sed in tp̄e habito instāti
creatiōis:si quidē post istās nō
est aliqd̄ in tp̄e indiuisibili ime=
diatū:sꝫ diuisibili tali.s.imedia=
tiōe q̄ cōtinuū terminatū est im
mediatū suo termino.ꝛ hoc mō
mot⁹ est imediat⁹ vltio q̄etis: qꝛ
post illud statiꝫ est mot⁹ sicut di
uisibile post indiuisibile qd̄ est
ei⁹ p̄ncipiū. Cū igit̄ arguit̄ ꝙ an
nihilatio est in instāti: negādū ꝫ
esset de annihilatiōe in casu in
q̄ loq̄mur ꝛ hoc semp̄ referēdo
intētionē ad instās tp̄is: siue i il
lo dicat̄ p̄pue esse creatio ꝛ anni
hilatio siue magis cuꝫ illo. ¶Et
cū ꝓbat̄:qꝛ virt⁹ infinita nō agit
in tp̄e.Illā ꝓpositionē p̄hs non
cōcederet:nisi d̄ v̄tute īfinita nā
li necessitate agēte:qꝛ d̄ alia nō ē
incōueniēs illud ad qd̄ ipse d̄du
cit.s. ꝙ virt⁹ finita ꝛ infinita agūt
in eq̄li mēsura.Theologi autē
nō ꝯcedūt deū agere nāli neces=
sitate circa creaturā.¶Sꝫ nun
q̄d tenēdo deū agere nāli neces
sitate possꝫ ꝯcedi aliq̄d posse:ma
nere tm̄ p̄ instās:cū mutatio sic
tm̄ maneat etiā s̄m philosophū.
¶Quere responsionem.
¶Ad istud ꝯ̄nter r̄ndeo ad cāꝫ Addi=
ꝙ si deus ꝓduceret aliq̄d. aut tio.
ꝓduceret illud sine causis secū
dis qd̄ p̄hi nō admitterēt:ꝛ tūc
possibile esset illud tm̄ durare
p̄ instans:sicut ꝛ dei actio tm̄ p̄
instans duraret.¶Si aūt ꝓdu
ceret mediantib⁹ causis secun=
dis sic nō videt̄ cōcedendū ꝙ il
lud posset tm̄ p̄ instans durare
loquēdo de re p̄manēte: secus
est de indiuisibilibus vt de mu
tatione ꝛ instantibus etiaꝫ s̄m
philosophū que tantuꝫ per in=
stans durāt. Sed probabilius
est simpliciter in tali casu tene
re negatiuam loquēdo de per=
mutationibus.quere.8. dist.1.
q.vltima ad finem.
¶Ad aliā auctoritatem p̄hi illa alioꝝ.
requirit aliū intellectū etiaꝫ ab
vtroqꝫ predictorū qꝛ scilicet na=
tura nihil producit vt statiꝫ cor
rumpatur: nec ꝙ necesse ē mox
corrūpi.sicut ipse dicit qꝛ natu=
ra ꝓducēs sic influit ad cōserua vide.s.
tionē ꝓducti ꝙ possit p̄ tp̄s ali= celi.t.
qd̄ manere.ita ꝙ corruptiua vl̄ c.138.
nō sunt approximata vel nō vin k
cūt virtutē gn̄antis ꝛ cōseruātis
gn̄atū:qꝛ tūc gn̄ans ipediret̄ ge
nerare: nec ex illo pōt h̄ri aliq̄
ipossibilitas respectu potētie di
uine.sed tantū impossibilitas s̄ꝫ
cās naturales inter se cōpara=
tas. ¶Ad aliud dico ꝙ in gene
ratiōe ꝛ corruptiōe naturali cor
ruptū nō hꝫ vltimum sui eē: qꝛ

tūc hēret qualitates cōuenietes saltē in tali gradu in q̄ possent stare cū forma illius. ꝛ si sic: non subito abijcerent. nec igit corrū pendū subito corrūperet: ꝛ sicut corruptū nō hʒ vltimū sui in eē. sic hʒ principiū in nō eē: q: cū eē geniti ꝯcurrit nō eē corrupti. genitū aūt in instāti gn̄ationis hʒ eē. q: tūc forma eius est in mā. ꝛ hʒ tūc primū eē: q: tūc forma immediate succedit ꝓuationi: ꝛ sicut genitū hʒ primū in esse: sic corruptū hʒ primū in nō eē: sed si aliq̄ virtute cōseruaret aliqd ens in eē in aliquo istāti vltimo ibi tūc nō esset dare primū nō eē. sic eēt de illa creatura ꝑmanēte q̄ non hēret eē nisi ꝑ instans. ¶ Ultr aūt dico q in succedentib⁹ sibi inuicem siue sint opposita priuatiue siue ꝯdictorie siue quasi ꝯrie: q: ambo sunt positiua. nunq̄ ē dare vltimū p̄cedētis. ꝛ cū hoc primū cōsequētis: q: tunc opposita essent in eodē instanti: vel duo instātia immediata. semꝑ tn̄ alterū est darē. s. vel vltimū prioris vel primū posterioris: q: diuisibile nō est immediatū nisi indiuisibili. ꝛ succedētia sibi inuicē sunt opposita immediata. Cuʒ igit illa q̄ accipiunt nō esse post esse q̄dā sunt raptim trāseuntia quedam ꝑmanentia naturalr̄ genita vel corrupta quedā aūt p̄nt eē entia ꝑmanētia virtute diuina ꝓducta vel corrupta. ¶ In primis. s. raptim trāseūtib⁹ est dare tā vltimū q̄ primū in eē: q: illud istās in quo solo h̄nt esse. ꝛ ideo nec ē dare primū nec vltimū in nō eē: q: tā in toto tp̄e terminato ad hoc instans q̄ in toto tp̄e sequē ter hoc instās hʒ nō esse. ¶ In secūdis aūt est dare primū in esse sed non vltimū. ꝛ silr in non eē est dare primū ꝛ nō vltimū: sicut expositū est prius pro intētione phi. In alijs. aūt que ꝑ virtutē diuinā ꝓducunt vel destruunt pōt esse vterq̄ istoꝝ modoꝝ. Et etiā tertio mō. s. q sit ibi dare vltimū in eē ꝛ nō primū in nō esse: q: illa virt⁹ pōt in quēcunq̄ modū successiōis vni⁹ ad alterū quī nō icludit ꝯdictionē. ¶ Ad aliō dico q incipit: dupl'r exponitur. ¶ Uno mō cuʒ positione p̄ntis ꝛ negatione preteriti. sic. s. est ꝛ nō prius fuit. ¶ Alio mō per negationē presentis ꝛ positionē futuri. sic non est ꝛ erit. ¶ Silr desinit dupl'r exponit. dico igit q ꝑʒ vnū modū exponēdi verū est q simul aliq̄d icipit ꝛ desinit: q: raptim trāsiēs incipit. hoc ē est ꝛ nō fuit: ꝛ desinit esse: hoc est: est ꝛ non erit: vbi vtrobiq̄ affirmat esse: ꝛ negatiōes iste hinc ꝛ inde s. nō fuisse ꝛ nō fore nō sunt opposite. precise aūt repugnātiā important incipere ꝛ desinere ꝑʒ istos intellectus in quib⁹ est aliquid idē affirmatū ꝛ negatū vel opposita aliqua includunt.

Ad primū argumētū principale pʒ ex scḋo articulo p̄ncipali: qūo primū antecedēs est verū. s. q aliqd pōt creari ꝛ nunq̄ cōseruari hoc em̄ est tm̄mō ex rōne alteri⁹ ꝛ alteri⁹ respect⁹ importati in hoc q est creari ꝛ cōseruari. s. respectus ad oppositū. s. ad nō eē precedēs. quātū ad creationē ꝛ ad ipsummet esse vt prehabitū quātū ad cōseruationē. qui duo respectus sunt tm̄ respect⁹ rōnis. primus est respect⁹ negatiu⁹: q: ad nō esse ꝛ nullus talis est realis. scḋs est eiusdē ad idē ꝑhabi

tū: sicut p̄mus ad idē esse nō ha- bitū. nō est aūt verū rōne respe- ctus ad cām. ¶ Et cū infert igit̄ pōt hr̄e respectū ad deū creātē. ⁊ tū nunq̄ habere respectū ad deū cōseruantē cōcedi pōt si vni formiter accipiat̄. hoc est q̄ de- nunq̄ dicat̄ ꝯseruare illud quā tū ad totū qđ importat̄ p̄ conser uare. ¶ Si aūt intelligat̄ q̄ nun quā habebit ad deū respectū il lū quē importat hoc qđ est con- seruari a deo: qui est respectus depēdētie ad cām in essendo: ne gāda est ꝯña: q̄r ⁊ si nunq̄ hēat respectū depēdētie cū illo alio q̄ est quasi successiōis ad seipm̄ tū illū q̄ est depēdentie necessario habebit: ⁊ tūc in vltimo ꝯñti nō pōt plus cōcludi nisi q̄ totū qđ ip̄ortat̄ p̄ illū terminū creari nō est idem toti: qđ importat̄ p̄ con seruari. s. duplex respect⁹ hic du plici respectui ibi. qđ verū est: q̄r l₃ ille qui cōiter vtrobiq̄ impor tat̄ sit oīno idē. tū alter qui ipor tatur in hoc qđ est creari alius ē ab illo altero qui importat̄ per hoc qđ est conseruari.

Questio. XIII.

De creatu- ris in speciali tantū modo querebat̄ de creatura viuente ⁊ hec vita sensitiua vel intellecti- ua. Et erat qđ cōis oī viuēti hac vita vel illa ⁊ erat ista. Utrū act⁹ cognoscēdi ⁊ appetēdi sint essen tialiter absoluti: vel eēntialr̄ re latiui? Arguit̄ q̄ relatiui: q̄r ta- lis act⁹ nō p̄t itelligi nisi coīntel ligēdo terminū. absolutū aūt p̄t intelligi nō coītelligēdo aliq̄d i rōne termini. igit̄ ⁊c. p̄ria p̄bat̄: q̄r nō pōt intelligi q̄ sit visio nisi sit alicui⁹ visibilis vel obiecti mi nor de se est manifesta. ¶ Con tra. talis actus est qualitas. oīs autē qualitas est forma simplr̄ absoluta: q̄r genera sunt imper mixta. ergo ⁊c.

Questio ista nō querit̄ de actu termi nato ad cognitionē tanq̄ ad ter minū quo. s. actu p̄ducit̄ vel edu cit̄ vel inducit̄ ipsa cognitio: sed querit de actu cognoscēdi: qui s. est ipsa cognitio actualis ita q̄ iste act⁹ si dicat̄ actio nō intelli- git̄ q̄ sit de genere actiōis: q̄r ip sa est semp̄ ad terminū aliquē ac cipiētē aliquo mō esse per ipsa₃ actionē: sed intelligit̄ q̄ sit actio hoc ē opatio q̄ agēs tanq̄ actu vltimo p̄ficit̄. Et breuiter ad cau tius loquēdū in tota ista q̄ōne in telligit̄ hoc nomē actio p̄ actiōe de genere actionis: q̄. s. est actio p̄ductiua: vel saltē₃ aliquo mō faciēs ad eē termini p̄ ipsam po nendi: ⁊ hoc nomen operatio in telligit̄ pro actu intrinseco quo ipsum operans perficit̄ vltima- te. ¶ Itē licet questio generalr̄ posset itelligi de respectu ad ob iectū vel subiectū: tū argumēta vident̄ restringere eam ad pri- mū intellectū. ¶ Est igit̄ intelle ctus q̄ōnis p̄mo tractādus iste. An actualis cognitio sit eēntia- liter relatiua ad obiectū cogni- tū ⁊ similr̄ de actuali appetere. ¶ Ubi tria sunt videnda. ¶ Prio q̄ in omni intellectione ⁊ gene- raliter opatione quacunq̄ de q̄ loquimur est aliqua entitas ab soluta. ¶ Scđo qualr̄ illud abso lutū hēat aliquā relationem ad obiectū sibi ānexā. ¶ Tertio an illa relō sit actui isti eēntialis.

5. phy. c. 5. ⁊ 10. ⁊ 14. me ta. ⁊ in themi stio ⁊ boetio

A

B

Prima cõclusio probaẗ tripliciter. ¶Primo sic: vltima perfectio substãtie viue:
Quer non est sola relatio:operatio est
ocl:a3 hmõi perfectio substãtie viue:q̃
quo.1. nata est operari.puta viuẽtis vi
q.18. ta sensitiua vel intellectiua.igiẗ
C operatio nõ est sola relatio. igiẗ
zc. ⸿Maior probaẗ: q: sola relatio nõ summe appetiẗ appetitu naturali z electiuo nature perfectissime appetẽtis::sed vltima ꝑfectio nature viuẽtis a tali nã sũme desideraẗ desiderio naturali:de quo intelligi potest illud
c.8. Aug.13.de tri.c.4. Beati oẽs eẽ volumꝰ ꝙ semp verũ est: siue de btitudine actu cogitemꝰ siue nõ z tñ sine actuali cognitione nõ ẽ in nobis actuale velle volũtatꝭ. Ibidẽ ẽt vult ꝙ q̃cq̃d aliud quis quã latẽter velit ab hac volũtate cõi nõ recedit. desideraẗ etiã summo desiderio electiuo volũtatis bene disposite. ⸿Minor ꝓ
c.9.z baẗ ẽt ꝑ ph̃ȝ.1.z.10.ethi. vbi vult
inde. ꝙ felicitas que est finis vltimꝰ
c.7.z naturre intellectualis. z ꝑ ꝯñs
8.z in. summe desiderabilis: est operatio optima: vel consistit in operatione optima. Idem vult. 12.
t.c.51. meta.c.6. vbi de deo loquẽs dicit. ꝙ si nõ intelligat quid vtiq; est insigne z statim post. si nõ est hic qd̃ sua intelligẽtia sed potẽtia.non est vtiq; optima substãtia.ꝑ intelligẽtiã itelligit actualẽ intellectionẽ.nã ;ad ꝓbationẽ dicte cõsequẽtie statiȝ subdit. ꝑ intelligere enim ei honorabile
t.c.13. inest.Idẽ habeẗ.9.met.c.7. vbi
z.15. vult ꝙ actus est prior potentia nõ solũ tẽpore z ratione sed etiã substãtia:hoc est ꝑfectione. vnd̃ in ꝓbatione illius mẽbri ꝙ actꝰ prior est substãtia exẽplificat sp̃
t.c.15. se.vt vir puero z hõ spermate.z cõclusionẽ sic intellectã ibi probat:q: gr̃a actus tanq̃ finis sũt alia ordinata ad actũ sicut declarat ibi in multis exẽplis. ⸿Siĺr auctoritates multe de fine vltio z summe desiderabili q̃ est btitudo siue dicant de cognitõe sicut
1.tri.c illa Aug. visio est tota merces.
penul siue loquanẗ de dilectione. sicut de doctrina xp̃iana. sũma merces ẽ vt ipso ꝑfruamur. salteȝ in hoc oẽs ꝯueniũt ꝙ finẽ vltimuȝ z maxime desiderabilẽ dicũt eẽ opationẽ vel in opatiõe consistere. ¶Scd̃o ꝓbaẗ conclusio ꝓncipalis sic. relõ ꝓpꝛie dicta nõ est
D noua sine nouitate alicuiꝰ absoluti ꝑoꝛis.z hoc in subiecto vel ĩ termino. Opatio aũt põt eẽ noua sine nouitate cuiuscũq; alterįꝰ prioris absoluti in ipso operãte. sine ẽt cuiuscũq; alterįꝰ absoluti nouitate in termino. igiẗ opatio nõ est ꝑcise relatio ꝓpꝛie accipiendo relationẽ. igitur zc. ⸿Maior ꝓbaẗ. Tũ per ph̃m. 5.
t.c.10. phy. vbi negat motũ in ad aliquid. z exp̃ssius in.7. vbi vult
t.c.17 ꝙ ad virtutẽ z malitiã nõ est alteratio:q: sunt ad aliq̃d. hec autẽ que ad aliq̃d neq; gñationes sunt:neq; gñatio est ipsoꝝ neq; alteratio oino. hec ille. Tum ꝑ rõnẽ:q: relatio ꝓpꝛie dicta necessario sequiẗ extrema simul posita:z ita nõ põt esse noua sine nouitate alicuiꝰ extremi. ⸿Minor
E ꝓbaẗ quãtũ ad pmã partẽ: q: illud qd̃ exit de potẽtia accñtali ad actũ nõ recipit aliquam formã nouã prioꝛẽ ipsa opatiõe q: tũc nõ fuisset priꝰ in potẽtia accidẽtali ſȝ eẽntiali. ⸿Scd̃a pars minoris ẽ manifesta. pȝ eñ ꝙ ni

hil absolutū aduenit visibili.qn vr actu.nec intelligibili qn intel ligit actu: cōsilr de alijs. ¶Pre terea. ois relatio realis funda mētū suū proximū vel rationem fundandi proximā necessario cō sequit vel cōcomitat.z hoc post to termino. Nūc aūt ipsaz potē tiā operatiuā nō necessario con comitat relo actualis ad obie ctū:igit ipsa potētia nō est pria rō fundādi talē relationē. igit si ponat aliq relatio actualis ope rātis ad obiectū oporteret dare sibi pro fundamēto vel rōe fun dādi prima aliqd posteri ipsa potētia.z quasi mediū inter ip sam potētiā z illā relationē tale quid non videt. posse poni nisi ipsa operatio. Nūc aūt illud qd est primū fundamentū relonis vel prima rō fundādi eam: aut est absolutū iuxta illud.7. d tri. c.1. Oē qd relatiue dicit ē aliqd excepto relatiuo.aut saltē nō ē pcise illa relo cuius ē fundamē tū vel rō fundādi.igit operatio nō est pcise relatio operātis ad obiectū.z pari rōne operatio nō est pcise aliq relo. ¶Ex hac con clusiōe sic pbata cōcludit vlteri ppositū sic.si hec opatio eēt pci se respect:tūc esset relatio qz re spectus quē phs cōcedit aliquo mō cōuenire opationi est pprie de genere relationis. z pertinet
t.c.20. ad tertiū modū relatiuo:vt pz ex.5.met.cū igitur operatio nō sit pcise relatio vt pbant rōnes iā posite:sequit q nō sit pcise re spectus.z per ɔns est ibi aliqua entitas absoluta qd est proposi tum in isto articulo.

De secundo articu lo pnci pali tria sunt vidēda. Pmo ar guit q in operatiōe necessario est aliqua relatio realis ad obie ctuz. Scdo dicet qliter hoc sit itelligēdū. Tertio videbit de rōnibus ad istud pbandū posi tis. ¶Pmū ondit triplr. z hoc correspōdēter triplici pbationi posite in pmo arti. ¶Pmo ex rōne pfectionis que fuit mediū in prima rōne.arguit sic.vltima z sūma perfectio nature opati ue nō pōt esse sine reali relone ad obiectū perfectissimuz circa qd ipsa nata est operari.Opera tio aūt est sūma pfectio talis na ture.igit zc.maior pbat: qz si sū ma perfectio nature viue dicere tur aliqd vt est ad se:ipsa substā tia rei hoc mō essz sūma pfectio qz substātia ē perfectior quocū q suo accidēte fm Ari.7. met. t. c.4.
Si igit cōcedat beatitudinem creature esse accns illi nāe btifi cabili.z cū hoc summaz eē eius pfectionē.hoc nō pt poni vt est aliqd ad se:sz pcise inquātū con nectit siue coniungit fini vltimo simplr.s. obiecto extrinseco qd p ipm attingit. ipsa igit relatio ad ipm obiectuz est formalis rō pp quā btitudo dicit sūma pfe ctio. Cōfirmat hoc p illud Au gu.13.de tri.c.5. vel.15.vbi alijs diffōnib btitudinis reprobatis ɔcludit qsi pro vera diffōne.Bea tus igit nō est nisi q hz oia que vult z nihil mali vult. ¶Ex hoc arguit qn in cōcretis est pdica tio p se.primo mō sequit q ab stractū pdicat de abstracto : ptz in exēplo albū est colozatuz per se primo.z per ɔns non ratione subiecti:sed rōne forme:z iō hec est vera.albedo est color : igit si hec est vera.pmo mō beat hz q qd bene vult.sequit q beatitu

F
G vt inde phs.4 topi.c. 15.

do est(vt ita dicã) habitio cuiuscũq3 bñ voliti. nunc aũt habitio vel hẽ vt p se iportare relonẽ. ¶ Preterea. iuxta scd̃m mediũ3 s. de nouitate absoluti arguitur sic. Ad formã absolutã nouam põt eẽ p se mutatio. Ad opationẽ. puta intelligere vel hmõi nõ põt esse p se mutatio. igit̃ ⁊c. maior pbat: q2 forma absoluta põt acqri subiecto non tñ per accidens. s. ad acquisitionẽ alterius sed per se. ppria acquisitione: q2 põt primo p se succedere sue ppie priuationi. minor pbat̃ per

t.c.20. phm. 7. phy. dicentẽ. neq3 in intellectiua pte aie est alteratio: sciẽs eñ maxime ad aliquid dicit̃. ⁊ multa ibidẽ3 ta3 in lr̃a phi

a q̃3 in cõmẽto videnẽ esse ad hãc intentionem. ¶ Preterea. iuxta tertiũ mediũ. s. de distinctiõe relationis ⁊ fundamenti ei⁹ arguit̃

b sic. In cui⁹ suba est relo illud nõ est aliquid absolutũ. sed in tertio mõ relatiuoꝝ in suba vnius extremi. s. mẽsurati est relo. opatio eñ refert̃ ad obiectũ illo tertio mõ. igit̃ ⁊c. maior pbatur: q2 absolutũ nõ includit in sua rõne eẽntiali relatiuũ: q2 tũc eẽt p se ad alteꝝ p illũ respectum inclusum: ⁊ esset per se nõ ad alteru3

Cõ.20 sed ad se: q2 ponit̃ absolutũ. minor p3 per cõmẽ. 5. met. vbi vult q3 in tertio modo relatiuoꝝ relatio est in substãtia alteri⁹ extremi tantũ: sicut in rõne intellect⁹ ⁊ non in rõne intellecti vel intelligibilis. relatio inquit nõ est in substantia intellecti: sicut est in substãtia intellectus. igitur ⁊c. Ibi etiam illud verbũ phi idem bis diceret̃. exponit sic. intell'us nõ refert̃ ad intelligentẽ: sed ad intellectũ: q2 si ita esset tunc intellectus cõstitueret̃ per intelligentẽ. ⁊ videt̃ esse econuerso: ex quo sequeret̃ q3 illud qđ 9stituitur p aliud cõstituat illud sicut ipse arguit q3 intellus si diceret̃ ad intelligentẽ cõstitueret̃ p ipsum ita intelligit q3 cõstituitur p intelligibile ad qđ dicitur: non autẽ cõstitueret̃ per illud: si esse3 in se aliqđ absolutum.

Circa secundu3

in isto articulo, distinguo de operatione: ⁊ distinctio manifestior in actu cognoscẽdi. põt tñ poni forte i actu appetẽdi. ¶ Aliqua ẽ cognitio est p se exñtis sicut q̃ attingit obiectũ in sua ppria existentia actuali. Exẽplũ de visione coloris ⁊ cõiter in sensatione sensus exterioris. ¶ Aliq̃ ẽt ẽ cognitio obiecti nõ vt existẽtis in se: sed vel obiectũ nõ existit: vel saltẽ illa cognitio nõ est eius vt actualr̃ exñtis. Exẽplũ: vt imaginatio coloris: q2 cõtingit imaginari rẽ qñ nõ existit sicut qñ existit. ¶ Cõsimilis distinctio pbari põt in cognitiõe intellectiua. hoc pbat̃ p2io: q2 p3 q3 aliq̃ põt eẽ intellectio nõ existentis. aliq̃ ẽt põt esse obiecti existẽtis vt existẽtis: q2 talẽ habebit beatus de obiecto beatifico: aliođn posset aliqs esse beat⁹ in obiecto. esto p impoĩe q3 ipsum nõ esset exñs de quo dicit̃ habere clarã visionẽ siue facialẽ: pter hoc q3 act⁹ eius cognoscendi tendit in illud vt in se presens in ppria existentia actuali. ¶ Scđo probat̃ idẽ: q2 quicquid est perfectionis in cognitione magis põt cõpetere cognitioni intellectiue q̃3 sensitiue. nũc aũt posse attingere obiectũ in se realiter perfectiõis est:

vbi nō vilesceret potētia attingē tis ꝑpter imꝑfectionē obiecti. ꝙ intellect⁹ pōt hr̄e actū quo sic attingat obiectū i sua reali existē tia: saltē illud obiectū qđ est nobili⁹ tali intellectu vel eq̄ nobile. Et si cōcedat de intellectu nostro ipm̄. s. posse hr̄e talē actū cognitionis quo attingat rē vt existētē in se: pari rōne pōt hoc cōcedi de quocūq; obiecto: q: intellect⁹ noster est potētialis respectu cuiuscūq; itelligibilis. ¶ Cōtra istā distinctionē arguit̄ pmo ꝑ hoc ꝙ intellectus noster in cognoscēdo abstrahit ab hic ꝛ nūc. et pari rōne ab oī cōditione existētis vt existēns. igit̄ nō cōpetit sibi aliqd ꝑ se intelligere vt existens. ¶ Preterea. si sint due tales intellectiōes possibiles intellectui nr̄o: tunc pari rōne eiusdē obiecti poterunt esse due tales. ¶ Quero tūc quō distinguerent̄ nō numero. tm̄: q: duo accidētia eiusdē spēi nō pn̄t eē i eodē subiecto simt̄ nec specie: q: siue act⁹ cognitionis accipiat speciē a potētia siue ab obiecto: cum hic sit eadē potētia ꝛ idem obiectū: nō poterit poni dr̄ia specifica ¶ Ad pmū illoꝝ dici pōt ꝙ distinctio que ponit̄ cōiter inter cognitionē intellectiuā ꝛ sensitiuā ex ꝑte obiecti: puta ꝙ itelligim⁹ vniuersale: sentim⁹ singulare: ꝛ q̄cunq; distinctio alia isti corespōdens nō dꝫ intelligi tāꝙ inter potentias disperatas ex equo: sicut ē distinctio visus in videndo colores: ab auditu i audiēdo sonos: sed dꝫ intelligi distinctio intellectus a sensu sicut potētie supioris cognitiue ab aliqua cognitiua subordinata sibi: ꝛ per ꝯn̄s ꝙ potētia superior pōt cognoscere

5. met. tex. nō haben te com mētū.

aliquod obiectū: vel sub aliqua rōne qđ obiectū: vel sub qua rōne potētia iferior nō pōt cognoscere. nō tn̄ opꝫ ecōuerso ꝙ inferior possit aliqđ obiectū vel sub aliq̄ rōne cognoscere q̄n supior possit etiā pfectiori mō obiectū illud cognoscere: ꝛ sub eadē rōne cognoscibilitatis ex ꝑte obiecti: ꝛ sic pōt cōcedi ꝙ intellectus potest cognoscere obiectū nō vt hic ꝛ nūc: q: sub rōne q̄ditatiua absoluta. sensus aūt non pōt sic cognoscere obiectuꝫ: q: est virt⁹ limitata ad cognoscēdū ipm̄ sub rōne existētis: sꝫ nō ꝑpter hoc intellect⁹ determinat̄ ad cognoscēdū obiectū sub mō opposito: q: indifferēs est ad cognoscēdū ipsum sub vtroq; mō. ¶ Ad scdm̄ concedi pōt ꝙ sint due cognitiones eiusdem obiecti simul: sic ꝙ nō distinguat̄ obiectum ab obiecto: sicut eēntia ab existētia: q: licet iter ista sit aliq̄ distinctio ob iecti: tn̄ nō sufficiēs ad ꝓpositū: q: etiā ipa existētia pōt cognosci cognitione abstractiua. sicut em̄ essentiā sic existētiā possum intelligere: lꝫ nō sit realiter extra intellectū. dicētur igit̄ cognitiones distincte: ꝛ hoc ꝫm speciē ꝑpter ratiōes formales motiuas hincinde: q: in cognitiōe intuitiua res in ꝓpria existētia est ꝑ se motiua obiectiue: in cognitione aūt abstractiua est ꝑ se motiuū aliqd in quo. res hꝫ eē cognoscibile: siue sit eā virtualr̄ cōtinēs rē vt cognoscibilē: siue sit effect⁹ puta species vel similitudo repsentatiue cōtinēs ipm̄ cui⁹ est similitudo. ¶ Ista distinctiōe act⁹ cognoscēdi supposita: pōt dici ꝙ pmū⁹. s. q̄ est rei existētis l se necessario hꝫ annexā relonē realē

et actualē ad ip̄m obiectū. et rō
est:q2 nō pōt eē talis cognitio ni
si cognoscēs habeat actualr̄ ad
obiectū talē habitudinē q̄ neces
sario requirit extrema in actu:⁊
realr̄ distincta: et q̄ etiā naturā
extremoꝝ necessario consequtur.
¶In spāli autē vr̄ eē duplex re
latio actualis in isto actu ad ob
20 iectū. ¶Una pōt dici relatio mē
suratī:vel veri⁹ mensurabilis ad
mensurā. ¶Alia pōt dici relatio
vnietis formalr̄ i rōne medij ad
terminū ad quē vnit:⁊ ista rela-
tio medij vnietis specialiori no-
mine pōt dici relō attingētie al-
teri⁹ vt termini vel tēdētie in al
terū vt in terminū. ¶Ista aūt di
stinctio duarū relationū.s.mēsu
rabilis ad mēsurā:⁊ attingentie
ad terminū:satis vr̄ esse manife
sta: q2 vtraqꝫ ab altera separari
pōt: sicut in essentijs supior ha-
bet rōnē mēsure respectu iferio-
8. t.10 ris:nec tñ semp iferior hꝫ respe-
meta. ctu superioris relationē attingē
tie de qua loqmur. Act⁹ etiā vo
lūtatis vel intellect⁹ totalr̄ cau-
santis obiectū:vr̄ hr̄e relōnē tē-
dētie respectu ei⁹ vt termini in-
tellectiōis vel volitiōis:siue ista
relatio sit realis siue tm̄ rōnis:
nō tñ talis intellectio vel volitio
hꝫ respectu talis obiecti relōnē
mēsurabilis:sꝫ magis relationē
mēsure. ¶De pma relatione.s.
mēsurabilis loqtur Aristo.5.me
12. me ta. ꝙ illa ꝑprie ꝑtinet ad tertiū
ta. t.c. modū relatiuoꝝ. ¶Ubi sciendū
20. est ꝙ aliqd mensurari est intelle
ctū de ei⁹ quātitate determina-
ta p aliud certificari:ita ꝙ mēsu
rari importat respectū ad intel-
lectū cui fit certitudo:⁊ ad mēsu
rā p quā fit certitudo. prima nō
est realis sicē nec scibilis ad scien
tiā. scda est causati nō in esse:sꝫ
in cognosci ad cām in cognosci:
et hec est relatio realis quantū
est ex pte dependēti⁹ causati ad
cām: q̄ depēdētia est rōne extre
moꝝ: ⁊ nō tm̄ p actū intellectus
cōparātis hoc ad illud:tñ q2 ista
habitudo dependētie nō qdē ip
sius cognitiōis ad cām cognitio
nis q̄ bñ est realis: sꝫ depēdētie
obiecti vt cogniti ad obiectū: vt
per qđ cognoscit' est inter extre-
ma nō vt habētia eē reale: sꝫ tā
tū vt habētia eē cognitū: iō ista
habitudo non est simplr̄ realis:
nec tñ est ita pure relatio rōnis:
sicut est illa q̄ est vniuersalis ad
singulare:vel illa q̄ est ꝯdictorij
ad ꝯdictoriū. q2 Aristot. nō dicit
relationē in tertio mō esse mēsu
rati ad mēsurā: sꝫ esse mēsurabi
lis hoc est apti nati mēsurari ad
mēsurā: hoc est aptā natā mēsu
rare: qđ sic potest intelligi. sicut
enī ex dictis ptꝫ mēsurari actua
liter est actualr̄ depēdere in co-
gnosci: ita mēsurabile dicit apti
tudinalē vel potētialē dependē
tiā in cognosci: vel dicit depēdē
tiā in cognoscibilitate. vnūqđqꝫ
aūt se hꝫ ad cognoscibilitatē si-
cut se hꝫ ad entitatē. igit' p men
surabile intelligit' illud substra-
tū rōne cui⁹ hoc est mēsurabile.
et illud est entitas causata vel 12. me
participata:vt sic i tertio mō re- ta. t.c.
latiuoꝝ p hoc qđ est aliqd dici: 4.
vt mēsurabile ad mēsurā intelli
git' dici tāqꝫ dependēs in entita
te ad illud a quo participat en-
titatē:vt sic sit relatio simplr̄ rea
lis ex pte mēsurabilis i hoc ter-
tio mō:q2 illud itelligitur ens p
participationē vel imitationē re
spectu alteri⁹. ¶Ulterius ad p
positū cū aliqd possit multiplicᵗ

ter participare pfectionē ab alio act⁹ cognoscendi: sic participati ue se hz respectu obiecti:sicut si militudo respectu cui⁹ est:nō di co similitudo p cōicationē eius dē forme: sicut est albi ad albū: sz similitudo p imitationē: sicut est ideati ad ideā. ¶ Scōs act⁹ cognoscēdi:q.s.nō est necessario existētis vt exñtis:nō necessario hz relonē realē actualē ad obie ctū:qz relatio realis actualis re quirit p se terminū realē ⁊ actua lē:tñ iste scōs act⁹ pōt poni hr̄e ad obiectū relonē realē potētia lē. ⁊ hoc pmā de qua in pcedēti mēbro dictum est.s.mēsurabilis vel depēdentie.nō aūt scōam.s. vniōis vel attingētie. pōt ēt ista cognitio hr̄e ad obiectū relatio nē rōnis actualē: sz illā necessa rio reqrit ad hoc q̄ sit ipsi⁹ obie cti.¶ Sūt ergo hic quattuor de clarāda. ¶ Primum q̄ cognitio abstractiua hz relationē realem potētialē ⁊ aptitudinalē.s.mēsu rabilis ad obiectū etiā nō exñs. Hoc pbat:qz illud qd hz relatio nē actualē ad terminū existētē:⁊ quātū est ex parte sui sempvni formiter se hz ad illū hz relatio nē aptitudinalē ad illū terminū qñ nō est existēs: opatio est hu iusmodi:qz est aliqd mēsurabile per obiectū: hoc est aptum na tū in entitate sua dependere ad obiectum:hoc in speciali tali de pendentia qualis est eius qd est similitudo p imitationē vel par ticipationē ad illud cui⁹ est simi litudo. hec oīa quātū est ex par te fundamēti eēnt in actu si ter min⁹ esset in actu.¶ Scōm.s.de relatione attingētie ad terminū qui attingit pōt dici q̄ cognitiōi abstractiue nō cōuenit talis re latio realis potētialis vel aptitu dinalis. Probat:qz nō conuenit fundamēto quātū est ex pte ei⁹: nec sibi cōpeteret i actu si termi nus poneret in actu:qz termin⁹ nō est nat⁹ p illū actū attingi vt actu existēs. ¶ Tertiū.s.de rela tione rōnis in cognitione abstra ctiua potest dupliciter intelligi. Vno mō sic. qñ termin⁹ nō hz eē reale:sz tm̄ eē in itellectu:tūc ad ipm nō pōt eē nisi relatio ra tionis:qz nō pōt relatio veri⁹ ha bere esse q̄ȝ termin⁹ ad quē est: nūc aūt obiectū qd terminat co gnitionē abstractiuā nō opz hr̄e nisi in intellectu.igit ⁊c. Alius pōt eē intellect⁹ talis: act⁹ intel ligēdi obiectū abstractiue pōt i telligi actu reflexo. cū eñ ista i tellectio sit similitudo naturalis obiecti p obiectū cognitū: pōt il la cognosci reflectēdo. ⁊ intelle ctus sic cognoscēs istā cognitio nē pōt cōparare ipsam ad obie ctū. ipa autē sic cōparata p actū intellectus refert relationem rō nis. ¶ Inter istas duas relatio nes rōnis vna est differentia.nā scōa sicut pōt esse obiecti nō exi stētis: sic pt eē cognitiōis nō exi stētis.si tñ illa cognitio sit itelle cta ⁊ p intellectū cōparata.pma aūt relatio nō pōt eē nisi act⁹ exi stētis: ⁊ non vt obiecti cogniti p aliquē actū reflexū nec p intelle ctū cōparati.¶ Ex hac differen tia seqtur alia. s. q̄ scōa relatio est rōnis quātū ē ex pte vtriusq̄ extremi. Prima quātū est ex pte obiecti est rōnis: quātū aūt ē ex pte actus est realis:qz videt seq naturā actus:et nō tantū cōpe tere illi actui in obiecto intelle cto vel cōparato. ¶ Cōtra hoc. ens reale nō reqrit tāq̄ȝ ad nām

eius cõsequẽs vel cõcomitans aliqđ nõ reale. igit act⁹ cognoscẽdi realis nõ h₃ relationẽ rõnis cõsequẽtẽ ipm ex natura sui ¶ Rñdeo p actũ cognitiõis obiectũ h₃ eẽ cognitiuũ: ⁊ iõ p̃t naturã actus seq̃ aliq̃ habitudo q̃ fit ad obiectũ vt habens tale eẽ ¶ Ex hoc p₃ quartũ q̃õ. s. ꝙ relo rõnis necessario concomitaẽ. qꝛ hoc verũ ẽ de p̃ria relone rõnis nã sine scđa possꝫ cognitio ipsa eẽ sicut act⁹ rect⁹ sine reflexo cõsequẽte ⁊ multo magis possꝫ obiectũ terminare actũ illuꝫ absq̧ hoc ⁊ haberet relationẽ ratiõis ad actũ: scđa cõtingenter causatur post actum intellectionis recte. igitur nõ fuit in obiecto necessaria rõ terminãdi illũ actũ.

Nunc tertio in isto articulo rñdendũ est ad argumẽta facta in p̃ria parte huius articuli pro quãto videnẽ minus cõcludere. ¶ Ad p̃mũ ꝯcedo ꝙ operatio q̃ est vltima perfectio nature operãtis necessario h₃ annexã relationẽ. puta si loq̃mur de operatione beatifica hoĩs vł angeli: ista necessario ẽ existentis vt existẽtis: qꝛ si sit cognitio ẽ intuitiua: si sit volitio ẽ necessario ꝯcomitãs ĩtuitionẽ. ¶ Sꝫ cũ dı ꝙ ipsa ẽ vltima pfectio p̃ci se inquãtũ cõnectit cuꝫ obiecto. dico ꝙ vltima perfectio põt intelligi vł aliqua summa pfectio per se vna: vel perfectio integrata ex illa ⁊ oibus necessario concomitãtibus. ¶ p̃mo mõ dico ꝙ operatio est vltima perfectio ⁊ ẽ simplr perfectioꝛ quocũq̧ cõcomitante ipsam: ẽt illa relone quã formalr importat cõnexio: qꝛ si possꝫ habere operationem beati sine illa relone essem beatus: nõ aũt essem beat⁹ si haberem relonẽ sine operatiõe. Istđ p₃ de beatitudine dei q̃ formalr cõsistit in opatione fm illđ phi. 12. meta. vbi de eo loquens ait. t. c. 51. Si nõ intelligat q̃d est insigne ⁊ venerabile: s₃ se h₃ queadmodũ si dormiẽs siue itelligit: ⁊ nõ est hoc qđ sua intelligẽtia. s. actualis itellectio nõ ẽ vtiq̧ optima substãtia. ⁊ probat cõsequẽtiã. per intelligere eñi ei honorabile inest: ⁊ tñ beatitudo ei⁹ nõ req̃rit relationeꝫ rõnis inter operationẽ ⁊ obiectũ: qꝛ si possit intellectus eius cõparare actuꝫ suũ ad obiectũ: tñ ista ꝯparatio siue relo rõnis nõ includiẽ ĩ ipsa operatione q̃ operatio fm se est beatifica. nõ eñi vł rõnabile qđ magis deus sit beatus formalr aliqua opatione includẽte relonẽ rõnis q̧ beatitudo angeli includat aliquã talẽ relonẽ. beatitudo tñ creata necessario req̃rit relationẽ ad obiectũ sed realẽ ⁊ hoc qꝛ nõ p̃t habere maiorẽ vnitatẽ cum obiecto q̧ vnitatẽ relationis. operatio aũt dei habet cum obiecto verã vnitatẽ ⁊ identitateꝫ: ⁊ ideo ibi nulla requiriẽ relatio ad hoc vt ipsa sola ⁊ absoluta sit plene beatifica. ¶ In hoc p₃ vna excellentia beatitudinis diuine sup creatam: qꝛ illa vt absoluta est plene vltimũ bonũ eius. beatitudo creata nõ est vltimũ nisi cum relatione annexa ¶ Qñ igiẽ dı ꝙ ẽ vltima pfectio inquãtũ p̃cise cõnectit cũ obiectũ. Reduplicatio ista põt intelligi fieri vel rõne relatiõis vł rõne fundamẽti proximi. p̃io mõ negãdũ ẽ: qꝛ ipa formalis ratio relonis nõ ẽ sibi rõ eẽndi vlti-

a

mam perfectionē: scd̄o mō cōce dendū est ꝙ inquātū connectit hoc est inquātū ē fundamētum proximū cōnectēs: sic ē pfectio vltima. ¶ Per idē pꝫ ad cōfirmationē. Beatus ē q̄ hꝫ: ⁊c. si em̄ habere intelligat̄ ibi importare relationē. tūc vel ē descriptio per illū qd̄ necessario ꝯcomitat̄ operationē beatificā. vel hoc nomē beatitudo nō iportat p̄cise absolutū. sꝫ cū respcū ad obiectū Si aūt per habere intelligatur operatio qua obiectū hꝫ iuxta illū Aug. 83. q. q. 35. habere deū nihil aliḋ ē nisi nosce: tūc habere beatificū nō iportat p se relationē: sꝫ illa tm̄mō cōcomitant̄ ¶ Cōtra hoc: nō ē cōtradictio absolutū separari a relatione sicut pri⁹ a posteriori: ⁊ maxime qn̄ nō ē relatio depēdentie essentialis. igitur si opatio beatifica sit absoluta posset per potētiaꝫ diuinā separari a relōne illa. et tūc eēt beat⁹: nō tn̄ cōnectus obiecto. ¶ Preterea posteri⁹ ī generatione ē perfectius ꝫ p̄hm. 9. meta. sed relatio si est aliud ab operatione absoluta ē posterior generatione igitur ⁊c. t. c. 15.

Additio.

¶ Ad primū alibi. Potest dici sicut ēt in. 4. dis. 49. doc. dicit ꝙ lꝫ beatitudo nō icludat eēntialr̄ respectū attingētie ad obiectū. necessario tn̄ reqrit vt sit pfecta ⁊ cōpleta beatitudo: iō habēs opationē illam sine tali relōne nō eēt vere ⁊ complete beat⁹. Quere in. 4. dis. 10. q. finali. ⁊ hic. ꝟ. distinguēdo ꝺ vltima pfectiōe ad illḋ argumentū ¶ Ad scd̄ꝫ illa ppositio p̄hi dꝫ intelligi pcedēdo in codeꝫ dem ordine: q: si in alio ordine vel genere sit aliqd posterius generatiōe. nō opꝫ ꝙ sit perfectius: sic em̄ accidēs esset pfectius forma substātiali: ⁊ tātū isto mō ē relō posterior absoluto: nō em̄ in eodē ordine aduenit tāq̄ propriū cōplemētū absoluti: sꝫ absoluto in se habēte ppriā pfectionē ꝯpletā ex illa pfectione cōsurgit relatio.

¶ Ad scd̄m argumētū qd̄ accipitur ex. 7. phy. si diceret ꝙ Ari. oia illa dicit nō s̄m opi. ppriam sꝫ ꝫ opi. pla. vr̄ posse haberi ex Cōmētatore. vbi in fine cōmēti Arist. indt intelligi in hoc loco nō ꝙ hec sit opi. eius: sꝫ intēdit declare. viꝫ opinionis hui⁹. hec ille. Sētētia ēt in se vr̄ illa quā imponit Aug. pla. in. 12. de tri. ⁊ Aristo. p̄rio posterio. s. ꝙ addiscere nō sit nisi reminisci. ait em̄ sic. Acquirere cognitionē in p̄ncipio nō est generatio neq̄ alteratio: hō em̄ fit sciēs ⁊ intelligēs qn̄ anima ei⁹ quiescit ⁊ firmat̄: quēadmodū qn̄ surgit a somno Et cōmētator exponit: ⁊ in alia trāslatiōe apparet illa eadē sententia ꝙ nō mutat̄ aīa in p̄ria acceptione sciētie. sicut nec mutat̄ qn̄ post impedimentū somni vel ebrietatis pōt vti sciētia q̄ pri⁹ non potuit vti. ¶ Tn̄ pōt aliter dici ꝙ si aristo. ista dixerit ꝫ propriā opinionē hoc fuit ꝙ motū ⁊ mutationē nō dixit p se eē ad aliquā formā nisi q̄ pōt propria acquisitione acquiri: ⁊ iō ad nullā formā dixit eē motū: q̄ tm̄ acquirit̄ alia acquisita: sicut ē de relōne. vn̄ vult ibi ꝙ inequalitatibus illis nō ē alteratio q̄ fiūt cū quedā alterātur hoc ē cū alteratio fit in aliis: densata enim aut rarefacta ⁊c. et post. Sicut sanitas frigidorū ⁊ calidorū cō

aliorū.

quere ockaꝫ vbi. s. cō. 20. 7. phy si.

Ca. vl. t. c. 4. ⁊ inde. 7. phy si. t. c. 20. In trāslatione arabica.

S

t. c. 15.

mēsuratio q̄dā ē:ꝛ iō sanitas nō est ꝓprius termin⁹ alicui⁹ al-
t.c.17 terationis sȝ aliqua alia alteratio terminat̄ ad aliquē graduȝ calidi vel frigidi ꝛ tūc ipm̄ ē cōmēsuratū alijs qualitatib⁹ corporis.ꝛ sic ē sanitas. Si aūt hoc eēt manifestū.s. ꝙ sciētia vł actu cōsiderare eēt sola relo satis pateret ꝙ ꝫm intētionē Arist.ad illā nō eēt mutatio vel alteratio sȝ ꝓbatū ē i pr̄io articulo ꝙ operatio nō ē sola relo ꝛ pari rōne vel maiori nec habitus scientie Uñ vr̄ aliq̄d vltra addēdū.s. qḋ Ari.nō cōcedit alterationē esse ad aliquā qualitatē:nisi q̄ ꝑt ꝓmo acq̄ri sic ꝙ ipsa nō tm̄ cōseq̄tur ꝑ accn̄s ad formā inductā sicut relo:sȝ nec ei⁹ iductio necessario sequatur inductionē alicuius forme prioris.ꝛ tūc ista conclusio ei⁹ nō ē vera nisi de alteratione imediata pr̄io alteranti in illo or̄die:ꝛ sic ad sciaȝ vel cōsiderationē nō est aliq̄ alteratio imediata pr̄io alterāti in illo ordine:q꞉ pr̄imū tale ē obiectū extra.cognitio aūt i intellectu nō imediate causat̄ ab obiecto: vt extra:sȝ ab aliq̄ intra: q꞉ intelli-
t.c.55. gimus cū volum⁹:nō aūt senti-
ꝛ.60. mus cū volum⁹.2.de aīa. q꞉ ad
vide.3. intelligēdū hēmus obiectū in-
de aīa. tra.ad sentiēdū req̄rit̄ obiectuȝ
ca.8. ꝛ extra:ꝙ aūt intelligat de tali al-
alibi. teratione ð qua dictū ē ꝓbatur: q꞉ paꝝ añ cōcedit sensuȝ alterari dicēs:ꝛ ipi sensus alterant̄:patiunt̄ eñ actio eñ ipsoꝝ mot⁹ ē
t.c.12. ꝑ corp⁹ patiēt̄:c aliq̄d sensu.hic aūt negat partē intellectiuā alterari:ꝛ videt̄ assignare pro rōe q꞉ notitia intellectiua accipitur nō immediate ab obiecto extra qḋ ē pr̄imū alterās in isto ordie sȝ mediāte cognitione sensitiua vnde ad ꝓbādūꝙ nulla mutatio ē ad sciētiā.ait.ex ea eñ que ꝫm partē ſexperiētia vniuersalē accipim⁹ sciētiā. Et sic illḋ ver-
bū ibidē sciēs maxime ad aliq̄d t.c.20.
ðr.dȝ intelligi sic.ad aliq̄d.i. ad obiectū intra:ꝛ nō imediate ad obiectū extra:ꝙē pr̄imū alterās ꝛ ista cōclusio sic particulariter
intellecta de alteratiōe pr̄ia suf- t.c.20.
ficit ad ꝓpositū suū ibi:q꞉ conclusionē illā.s.ꝙ mouēs ꝛ motū sil̄ sunt itēdit ꝓbare iductiue i
singulis motibus ꝛ sp̄alr̄ in al- t.c.11.
terationib⁹ videtur hr̄e instan- circiter
tiā de illis qualitatib⁹ q̄ nō immediate iducunt̄ a pr̄io alterāte:q꞉ ibi alterātur:ꝛ si simul sit cū pr̄imo alterāte:nō tñ cū pr̄io in illo ordine de quo manifesti⁹ est ꝙ ipm̄ sit alterans. ¶Tertio mō possȝ dici ꝙ dictū aristo. est intelligēdū de alteratione q̄ est mot⁹:vel si est indiuisibilis ē mutatio terminatiua vel cōtinuatiua mot⁹:vł saltē q̄ ē subiecti mobilis vel mutabilis:ꝛ ab aliquo agente naturali:nullū istoꝝ inuenitur in pte intellectiua:q꞉ ipsa ē indiuisibilis:ꝛ ita nō susceptiua mot⁹. q̄ req̄rit subiectū diuisibile:ipsa ēt:q꞉ indiuisibilis: iō nō ē localr̄ pn̄s alicui agenti naturali:q꞉ nō replet locū.agēs aūt physicū nō est actiuū nisi in passuȝ sibi localr̄ ꝑsens: sensus aūt ꝑ oppositū pōt dici alterari ꝛ q꞉ ibi cōpositū quantū recipit ꝛ q꞉ ab agente naturali cui ē localiter presens. ¶Istud tertiuȝ dictum videt̄ satis verū:sȝ nō videtur posse haberi ex textu aristotelis ibi. ¶Ad tertiuȝ potest dici ꝙ in tertio mō relatiuoꝝum sic cōcedit̄ relōnē eē in substan-

tia alterius extremi tm̄: sicut in duob⁹ primis modis cōceditur ratione eē i substātia vtriusq̄ extremi: vñ dicit ibi cōmētator: relatio ē duob⁹ modis aut relatio est in substātia vtriusq̄ extremi relati: aut in substātia alterius
u tm̄. nunc aūt in duobus primis modis non includit ratio eētialiter i vtroq̄ extremo: imo vtrūq̄ ꝙ ħz se ē absolutū. sȝ dr ibi ratio eē in substātia vtriusq̄ extremi:
s. noua vt in fundamēto primo siue ratione fundādi. ⁊ sic in tertio modo est tm̄ in substātia alteri⁹ extremi: hoc plani⁹ habet i alia trāslatione: vbi sic habet: ſm numerum ⁊ potētiā dicta ad aliquid hoc est primo ⁊ scdo modis oia sunt ad aliquid: eo ꝙ ipsum qd̄ est alterius dr ipȝ quidē: sȝ non eo ꝙ aliud ad illd̄ mensurabile vero sensibile ⁊ intellectuale eo ꝙ aliud ad ipsum dr: ad aliud dicunt: vult dicere ꝙ relatiuum primis duobus modis per se dicitur ad aliud. ⁊ nō tm̄ eo ꝙ aliud refert ad ipsuȝ. In tertio mō tā tū vnū extremū ē per se fundamētū rationis reliquū vero dr ad aliud solū: q2 aliud ē ei⁹. ¶ Hic breuiter dici pōt ꝙ hic ē differētia istorū modorū: quia in primis duobus est ratio mutua: ita ꝙ i vtroq̄ extremo ē rō fundādi rationē vnā: ⁊ rō terminādi rationē aliā. In tertio modo est relatio non mutua. sȝ ratio fundādi relationem est tm̄ in vno extremo ⁊ in alio ratio terminandi eandem. ¶ Quod aūt additur ibi de illo ꝙ bis diceretur idem ⁊c. pōt Cōmentator ibi sic intelligi. ꝙ aliqd̄ dicatur constitui per illd̄ ad quod essentialr̄ dependet: lȝ illud nō sit intrinsecū illi: ⁊ sic cōstituit̄ p illd̄ quod ē mēsura ei⁹ si igitur intellectus diceret ad intelligētē vt ad mēsurā: constitueretur hoc modo per ipsum: sȝ intelligēs cōstituit̄ per intellectum vt per formā suam. igitur erit circulus in cōstitutionib⁹ lȝ non eodē mō cōstituēdi. ⁊ hoc ē impoīe: dū tm̄ vtrūq̄ cōstitutuȝ dependeat per se a cōstituente. x
q2 nō pōt esse circul⁹ in per se dependētijs. ⁊ hoc pōt intelligi p illud dictuȝ Cōmentatoris: ibi Idem diceret bis. ⁊ tūc idē erit causa ⁊ causatū eiusdē: sȝ facili⁹ exponit lr̄a Ari. ibidē ſm aliam trāslationē: q2 si intellect⁹ diceretur ad intelligentē vt ad mensurā: ⁊ cū dr ad intelligibile vt ad mensuram idem vt mēsurabile erit bis dictum: hoc est ad vtrūq̄ duorū vt ad mensurā qd̄ est incōueniēs de duob⁹ disperatis. s. ꝙ vtrunq̄ sit cōplete mēsura eiusdem.

De tertio articulo pn̄cipali dico ꝙ relatio pōt tripliciter se habere ad absolutum. ¶ Uno mō cōtingenter ⁊ per accidens. vt similitudo ad albedinē. ¶ Alio modo necessario: vt ratio creature ad deū. ¶ Tertio mō ſm verā identitatē: sicut in diuinis ratio psonalis se hȝ ad eētiā: sȝ nō vr̄ ꝙ poīe sit amplior idētitas q̄ ppe dicat idētitas eētial' q2 nec relatio pt̄ eētialr̄ icludi i absoluto: q2 idē eēt eētialr̄ ad se ⁊ eētialr̄ ad alte⁊ nec absolutū ⁊ ratio pn̄t icludi i aliq̄ p se vno: sic p se vno ꝙ sit vni⁹ gnīs: ⁊ ipsi⁹ sit p pri⁹ ɔcept⁹ p se vn⁹: ⁊ ꝙ ipȝ sit p se i vno gn̄e: q2 sicut i reb⁹ nō pt̄ fieri vnū p se ex distictis: nisi illa se hēant sicut ppri⁹ act⁹ ⁊ pro- r

T. cō. 15. t cir citer. pria potētia in eodē gñe. vt ptz p phm. 8. meta. sic nō pōt aliqd eē habēs p se cōceptū vnū: et cū hoc p se includens distincta nisi cōcept⁹ vni⁹ sit p se potētialis ⁊ alteri⁹ actualis p se determinās illū potētialē. relatio ⁊ absolutū nō pnt hre tales concept⁹ quoꝝ vn⁹ sit per se determinabilis: et ali⁹ p se determinās: q2 si aliqs conceptus abstractus sit indiffe rēs pōt cōtrahi p conceptū abso lutū quousq3 sit determinatissi mus sub gñe absoluto: cōsimili ter de cōceptu relatī sub gñe re latiuo. neuter igit̄ est p se cōtra ctiuus vel determinatiuus alte rius: quia vterq3 sine altero na tus est hre cōceptū determina tissimū in ppria coordinatione.

Uid. 6 thopi. c. 10. ¶ Ex his ad ppositū in actu co gnoscēdi de quo q̄rit̄ est aliq̄ en titas absoluta: vt probatū est in pmo articulo. ibi etiā est aliqua relatio: vt pbatū est in scdo arti culo. Et ex isto vltimo habet̄ q absolutū ⁊ relatiuū nō pnt cōsti tuere aliquid p se vnū: nec saltē vni⁹ gñis: qd. s. habeat conceptū per se vnū. ¶ Ex his sequitur q actus cognoscendi vel nō est ali quid p se vnū vni⁹ gñis: vel nō p se icludit illa duo q̄ pbata sunt

Aa ibi cōcurrere. videt̄ aūt pbatū in primo articulo: q eēntialiter in cludat absolutū: ⁊ pcipue in pri ma rōne. igit̄ videt̄ q actus ta lis nō sit essentialiter relatiuus sicut p se includēs relationē. vel si dicat̄ q est quoddā totū inclu dēs ambo illa: tūc nō est aliqd p se vnū essentialiter relatiuū: sed vnū p accidēs essentialiter inclu dēs alterā partē: sicut diceretur impropie q hō albus est essen tialiter albus. hoc enim impro prie dr: q2 nihil essentialiter pro prie dr de eo qd non est in se ali quid vnū eēntialiter: sicut nihil pōt esse verum de eo qd est in se falsum: sicut est illud cui⁹ rō in cludit repugnātiā: qd q2 nō est in se possibile: iō nihil dr de ipo possibile: vel sibi eē possibile. sic in pposito: qd nō est p se vnū ni hil pōt ei esse vere vel per se idē. ¶ Si queraț supponēdo opera tionē eē p se vnā. ⁊ p ɔñs vnius generis ad qd genus ptinebit? Pōt dici q p se est in genere qli tatis. hoc pbat̄ discurrēdo p ge nera. ptz q nō est in gñe substā tie. et silr de olbus alijs generi bus pꝛeterq3 de qualitate: rela tione: actione et passione. nō est aūt relatio: vt pbatū est in pmo articulo. nec actio nec passio. pꝛ bo pmo p mediū cōe: illud. s. qd positū est in primo articulo. q2 si cut nulla relatio ita nec vlla ac tio de gñe actiōis: nec passio de gñe passionis est pfectio vltima agentis vel operātis. hec opera tio est perfectio ⁊c. ¶ Pꝛeterea. actio est transmutatio alteri⁹ in quantū alterū: sicut potētia acti

T. cō. 17. ua fm phm. 5. Meta. est pncipiū trāsmutādi aliud inquātū aliō. passio etiā est trāsmutatio ab al tero inquātū alterū. opatio aūt cognoscēdi vel appetēdi nec est trāsmutatio alterius: nec trans mutatio ab altero: qd licz videa tur esse manifestū: tñ pbari pōt q2 trāsmutatio tā actiua q3 pas siua est necessario ad aliquē ter minū accipiētē esse ista transmu

Bb. tatiōe: q2 fm terminū formalem passum se hz aliter nunc q3 pri⁹. opatio aūt non est ad aliquē ter minū accipiētē eē p ipam: immo co mō q̄ hz terminū ad quē: nec

est ꝓductiua termini ad quem: nec eductiua ꝺ potētia passi nec inductiua in passum: sed presup ponit terminū. oīs autē actio de gñe actiōis: vel est ꝓductiua ter mini vel eductiua vel inductiua immo eoipso quo actio talis po nitur in diuinis: puta gñatio vel spiratio ꝑ ipam aliqs terminus accipit esse. s. suppositū genitum vel spiratum. ¶ Tertio sic. agēs actione de gñe actionis nūꝙ est simplr ꝑfecti⁹ ꝑ illā: immo ex ꝑ fectione sua cōplete agit cōican do alteri ꝑfectionē: nūc aūt ope ratio est perfectio simplr operā tis. relinquitur igit̃ tādē ꝙ illud absolutū qd est in operatiōe sit aliqd de gñe qualitatis. ¶ Et si querat̃ in qua specie? Uno mo do pōt dici ꝙ discurrendo ꝑ spe cies illi⁹ gñis rōnabili⁹ videt̃ po nēdū ꝙ sit in prima specie: qꝛ in Cc nulla alia pōt poni: pꝫ de scđa et de quarta. de tertia etiā pꝫ si in illa non sit nisi qualitas sensi bilis. sicut videt̃ haberi in predi camētis: et etiam qd vr innui. 7. T. cō. 20. phy. In illa etiā pma spē vide tur poni oēs q̄litates spūales: si ue sint in esse q̄eto sicut sunt ha bitus: siue in fieri sicut sunt ope ratione: nisi forte diceret̃ ꝙ ope rationes ꝑtinēt ad tertiā speciē qualitatis: et ꝙ sint passiōes spi rituales: et ꝙ phs mētionē ibi fe cit expresse de passionib⁹ corpo ralib⁹ tanꝙ manifestioríb⁹. Et ꝑ illas debēt intelligi passiōes spi rituales: licꝫ aūt in aīa sit distin guere operationē ꝓprie dictā a passiōe cuiusmodi est delectatio vel tristitia in volūtate: qꝛ opera tio tēdit quasi in terminū opera tionis. passio autē q̄si a termino causat̃ in subiecto: sicut tristitia a tristabili in volūtate. tñ in hoc ꝯueniūt spūalis opatio et passio: qꝛ vtraqꝫ est in fieri in subiecto: et ꝑ tāto vtraqꝫ posset dici pas sio ꝑtinēs ad tertiā speciē. qcqd autē dicat̃ circa hoc de pma spe cie vel tertia: hoc saltē vr̃ ꝓbabi le ꝙ opatio sit i gñe qualitatis. ¶ Cōtra hoc videt̃ illud phi. 9. meta. quoꝝ ínqt nō est aliquod T. cō. 16. aliud op⁹ preter actionē: in istis existit actio vt visio in vidēte: et speculatio in speculāte. hec ille. Intētio sua est distinguere iter actionē trāseūtē et imanētē. vult igit̃ ibi ꝙ aliqua actio sit imma nēs sicut exēplificat de visiōe et speculatiōe. tñ cōstat ꝙ iste sunt operatiōes: igit̃ opatio est actio ꝫm eū. Itē phs. 3. de aīa. intelli gere qddā pati est. Itē. 10. Ethi. T. c. 2 5. 12. et 18. vi de cō. 123. et de aia T. cō. 20. c. 2. dicit sic. Nō tñ si nō qualita tū est delectatio: ꝓpter hoc ne ꝙ bonoꝝ: neqꝫ eñ virtutis opa tiones sunt qualitates neqꝫ feli citas, hec ibi. Itē. 7. phy. sciēs et cognoscēs dicūtur ad aliqd. vbi cōmētator: digni⁹ estimat̃ eē de c. ad aliqd ꝙ̄ de q̄litate. ¶ Pre terea. ꝑ rōnē: absolutū nō distin guit̃ specifice ꝑ aliqd extrinsecū sꝫ ꝑ ꝓpriā drīam intrinsecā sibi et absolutā: nūc aūt opatiōes di stinguūtur specifice ꝑ obiecta di stincta spē: qꝛ opatiōes circa di stincta spē magis distinguunt̃ ꝙ̄ operatiōes q̄ sunt circa obiecta eiusdē speciei: iste aūt distinguū tur numero. igit̃ ille habent ma iorē drīam ꝙ̄ numeralē: et ita spe cifica. ¶ Preterea. opatio hꝫ ꝓ priā perfectionē et nobilitatē ab obiecto: vt vr̃ satis manifestū. Et ꝓbat̃ ꝑ illď. 10. ethi. c. 4. ꝫm vnū quodqꝫ optima ē opatio optime dispositi ad potentissimū eoꝝ q̄

sunt sub ipsa: hoc est circa obiectū optimū talis operationis.

Dd **Ad ista.** ¶Ad p̄mū op̄atio h̄z duas cōditiōes in q̄b⁹ cōuenit cū actiōe. ¶Prima est q̄ semp ē in fieri. nō dico successiuo: q: op̄atio est idiuisibilis: s3 sic in fieri q̄ i ɔtinua depēdētia ad cām eadē ꝛ fm idē sicut depēdētia rei cōseruate ad cām cōseruātē: de qua dictū est

sc3.12. pri⁹ in quadā q̄stione habita de ista materia. ¶Scđa cōditio est: q̄ op̄atio trāsit in obiectū sicut in terminū: l3 nō accipiat eē p̄ ipsam: q: p̄supposituū in suo esse: et p̄pter istas duas cōditiōes pōt op̄atio dici actio: sicut p̄p istas significat grāmatice p̄ v̄bū actiuū: ꝛ p̄pter easdē dr̄ op̄atio act⁹ scđs: et ita ista distinctio actiōis sic itellecta i trāseūtē ꝛ imanētē nō est gn̄is i spēs: s3 vocis i significatiōes. nā actio trāsiēs ē vera actio de gn̄e actionis: actio imanēs est q̄litas: s3 equoce dr̄ actio p̄pter ɔditiōes p̄dictas. ¶Alio

Ee mō pōt actio de gn̄e actionis diuidi i actionē imanētē ꝛ trāseūtē sicut superi⁹ in inferiora. nā non solū ad formā īductā p̄ motū in passum aliud ab agēte est actio de gn̄e actiōis: s3 etiā ad formā inductā p̄ mutationē in ipsomet agēte. illa enim forma absoluta cū sit noua est termin⁹ alicuius actionis p̄prie dicte p̄ quā accipit esse. q̄n igit forma terminās actionē est extra ip̄m agens: tūc actio illa trāsit: q̄n vero forma illa est in ip̄o agēte: tunc actio est immanēs. Distinctio istoꝝ duoꝝ modoꝝ intelligēdi actionem immanētē patet: q: illud q̄d fm p̄mū intellectū dr̄ actio immanēs: hic dr̄ termin⁹ actionis immanētis fm aliū intellectū: ꝛ q̄d in alio scđo itellectu dr̄ actio: cōmuniter intelligim⁹ p̄ hoc q̄d est elicere: q̄n dicim⁹ q̄ potētia elicit operationē: ꝛ p̄ hoc q̄d est dicere: q̄n dicimus q̄ memoria siue suppositū per memoriā dicit verbū: ꝛ p̄ spirare q̄n dicimus q̄ per voluntatē spirat d̄s amorē. ¶Iste secūdus intellect⁹ de ista distinctione actionis immanentis ꝛ trāseūtis: l3 sit verus: nō t̄n est de intētione ph̄i sicut prim⁹. vt pt3 ex eo q̄d dicit .9. meta. nō T. cō. est aliud opus preter actionem: 16. opus vocat operatū p̄ter aūt illā actionē qua inducit vel educitur op̄atio est aliq̄d op⁹: hoc est termin⁹ operātis: puta ipsamet operatio. Et sequitur ibi. In istis exīstit actio vt visio i vidēte: vbi satis exprimit q̄ visionem vocat actionē imanentē: nō aūt aliquā aliā cui⁹ visio sit termin⁹. ¶Ad scđm pōt dici q̄ sicut eē albū est habere albedinē tāq̄ formā: sic sentire vel esse sentiētē est habere sensationē sicut formā. vnde si obiectū vel deus causaret effectiue sensationē nō diceret sentire: s3 ip̄e sensus in quo subiectiue recipit sensatio. est igit sentire recipere vel h̄re sensationē: et sic intelligere recipe intellectio Ff nē: q: lic3 intellectus fm aliquā opinionem causaret in se itellectionē: t̄n nō diceret intelligens in hoc q̄ causat: sed bene denominaretur aliquo mō a verbo significāte talē actionē vel causationē: vtpote si esset impositū tale verbū intelligifico: q̄d igit dicitur intelligere est pati: nō probat q̄ sit per se de genere passionis: s3 q̄ formaliter denominat per hoc q̄ recipit in aliquo sub

2.top. c.24. lectiue: vt sit sensus: intelligere est recipere intellectionem: et recipere est quoddam pati. ¶Ad aliud. 10. ethi. dici pōt vno modo q̄ operationes virtutis dicuntur actiones elicitiue operationum proprie dictarum: et ille actiones bone sunt quia generatio boni est bona. ille autem operationes actiones nō sunt qualitates: sed proprie sunt de genere actionis. Iste intellectus videtur posse haberi a Commentatore quando ad probationem illius: neque virtutis operationes qualitates sunt. dicit sic siquidem operatio motio est operatiua: motio autem nō est qualitas: hec ille. operatiua motio potest dici motio ad operationem. ¶Et si obijciatur pro hoc q̄ dicit neque felicitas pōt dici q̄ sicut nomen operationis sumitur hic minus proprie pro actione terminata ad operationem proprie dictā: sic felicitas pōt improprie sumi pro actione terminata ad ipsam et sufficit Aristoteli accipe operationes virtutis et felicitatem pro illis pro quibus sufficienter pōt instare cōtra propositionem omne bonum est qualitas contra quam intēdit facere instantiā. ¶Aliter potest dici ad illā auctoritatem q̄ intēdit ibi tantum de qualitatibus in esse quieto cum dicit: neque virtutis operationes qualitates sunt: quod appet pro hoc quod negat ibi istā consequentiā: delectatio nō est qualitas: igitur nō est bona: et probatur q̄ non sequitur pro illā instātiā. neque enim virtutis etc. ans enim in ista consequentia nō est verum nisi de qualitate permanente. nam delectatio vere est qualitas: sed in fieri: igitur sufficit sibi instare de illis que hoc modo non sunt qualitates: sicut nec delectatio est qualitas. s. nō in fieri. q̄ autem delectatio vere sit qualitas probatur ex dictis ibidem. nam intēdit probare q̄ delectatio nō est motio. omnium inquit motio Uide 6.t.9. phy. nā proprie videtur esse velocitas et phyſi. tarditas vel in se vel in cōparatione ad aliud. delectationi autem nullum horum existit trāsponere in delectationem velociter vel tarde est: nō est autem velociter delectari. vult dicere q̄ delectatio nō est velox: et ideo nō est motus: sed contingit velociter transponi vel transmutari ad eam. igitur potest esse terminus transmutationis velocis. igitur potest esse terminus motus: sed secundum phm. 5. phy. motus non pōt esse per se ad actionem t.c.10. et passionem. igitur ipsa delectatio non est actio nec passio: et tunc discurrēdo per genera relinquitur tādem q̄ est qualitas. Illi igitur qui fecerūt istā consequentiā. supposuerunt tanquam verum: omne bonum est qualitas habens esse quietum: delectatio non est talis. igitur etc. ¶Et ad istā maiorem tactam in enthymemate respondet phs per instātiā de operatione virtutis. quod autem non omnis operatio sit actio proprie dictā. probatur per illud ibidem. c. 5. Appetere inquit delectationem existimabit quis vtique omnes: quod probat subdens. quoniam et viuere omnes appetūt vita autem operatio quedam est: hec ibi: quando vita vel viuere possit dici actio de genere actionis. ¶Ad aliud de. 7. phy. lfa phi secundum ea que dicta sunt in secūdo articulo intelligenda est sicut quia scientie necessario annexa est relatio ad obiectum intra: et ita non est a primo alte hh rāte immediate: nec per consequens ad ipsam est prima alteratio: sed illud quod Commentator addit exponendo q̄ dignius est q̄ sit de. c. ad aliquid quam de qualitate: po

test hre aliū intelľm: de quo dicet rñdendo ad argumētū principale. ¶ Ad primā rōnē diceret ꝙ actus distinguunt ꝑ obiecta quātū ad manifestationē: q2 manifestior est distinctio obiectorū ꝙ̄ actuū ⁊ ex illa tanꝙ̄ ex manifestiori innotescit ista. ¶ Et confirmat hoc: q2 scdo d aīa sicut vult
t.c.33. ⁊.36.⁊ inde. phs ꝙ actus distinguunt ꝑ obiecta: imo magis ꝙ obiecta sunt ꝑuia ipsis actibꝰ ꝑꝑ qd opȝ priꝰ tractare de distinctione obiectorū ꝙ̄ actuū: ita ēt vult ꝙ potētie distinguunt ꝑ actꝰ. hoc aūt nō ē ēentialr: q2 actꝰ est ēentialr posterior potētia: ⁊ posteriꝰ nō est ꝑ se rō distinguendi priꝰ igit nec ibi illud aliud scȝ de obiectis in cōparatione ad actꝰ dȝ intelligi de distinctione eentiali. ¶ Alr pt dici ꝙ a quo aliqd hȝ entitatem ab eo hȝ vnitatē ⁊ ꝑ ꝯñs distinctionē: cātū igit sicut hȝ entitatē a quacunqȝ cā ꝑ se: ita vnitatē ⁊ distinctionē ⁊ ēt qdcūqȝ dependens ab illo a quo depēdet eentialr. ⁊ maxime verū est hoc qñ depēdet ab aliquo tanꝙ̄ a causa ꝓpria siue termino ꝓprio sue depēdētie: q2 qñ cōiter terminat depēdētiā eius ⁊ alteriꝰ. ita accipit vnitas eius ⁊ distinctio ꝭm vnitatē ⁊ distinctionē talis termini depēdētie: nūc aūt actꝰ depēdet ab obiecto tanꝙ̄ a termino ꝓprio sue depēdētie. Cōcedi igit pōt ꝙ actꝰ distinguunt ꝑ obiecta sicut ꝑ aliq̄ extrinseca a qbus actꝰ depēdēt depēdētia eentiali ⁊ ꝓpria: nō tñ distinguunt ꝑ illa sicut per formalia distictiua: nec ēt qd est ad ꝓpositū sicut ꝑ terminos relationis incluse in actibꝰ. ¶ Et cū dr ꝙ absoluta distinguunt ꝑ intrinseca. Uerū est tanꝙ̄ per formalia distinctiua. ¶ Si autē acciperet ꝙ nō distiguunt ꝑ extrinsecā concedendū esset sic intelligēdo sicut ꝑ correlatiua ⁊ per se terminos relationis: q2 absolutū non requirit extrinsecū vt ꝑ se correlatiuū: nec ꝑ se terminuȝ relationis pōt tñ absoluta distingui ꝑ aliq̄ extrinseca sicut cāta ꝑ cās ꝓprias siue ꝑ illa ad que hñt ꝓpriā dependentiam in entitate ⁊ vnitate: ⁊ talia sunt subiecta respectu opationū. ¶ Ad aliā rationē pȝ per idē: q2 actus: ⁊ si nō sit essentialr relatiuus: cum tñ sit per se medium vniens potentiā tali obiecto: dr pfectio ex maiori pfectione obiecti: sed istam perfectionē non hȝ ab illo tanꝙ̄ a principio intrinseco: sed sicut a cā extrinseca vel saltē ab aliquo extrinseco qd terminat dependentiam eius essentialem.

De quarto principali dici potest ꝙ illa qualitas q̄ vl est operatio vel includit in opatiōe nō hȝ relationē ad subiectū magis essentialē ꝙ̄ alie qualitates ⁊ iō si ponat alias nō esse essentialr relatas ad subiectū de quo non est mō qō: nec ista ponet eentialiter relata ad subiectū. ¶ Qd si dicat istā esse in fieri: ⁊ ꝑ hoc essentialius depēdere a subiecto ꝙ̄ alias que sunt in facto eē vel in ꝗeto esse. ¶ Rñdeo istud non variat depēdētiā ad subiectū: sȝ tantū variat modū essendi ipsiꝰ forme in se vel saltеȝ in cōparatione ad cām dantem esse. Ztk vid. 7 met. ⁊ 12. di. 4.

Ad argumentū pncipale dici pōt ꝙ si aliq̄ vox imponeret ad pcise significādū en

titatē absolutā q̄ est opatio vel in opatiōne:ꝛ p se in gñe q̄litatꝭ significatū illiꝰ vocis possēt intelligi nō cointelligēdo obm in rōe termini.sed cōiter voces iposite
Ll ad significādū opationē ipoztāt relōnē vel pncipalr vel cōnotatiue: ꝛ rō est qꝛ opatio cōiter itelligit sub respectu tēdēte ad obꝫ ꝛ sub mō q̄ intelligit sub eo cōiter significat. Exēplū spēs intelligibilis est q̄litas absoluta: qd saltē opꝫ eos cōcedere q̄ ponūt spēm eē formalē rōnē intelligendi.s.p se principiatiuā actꝰ: ꝛ tñ cōiter vocat silitudo obiecti: nō q illa sit relatio quā p se impoztat hoc nomē silitudo:sꝫ qꝛ ipsa ex nā sua est quedā forma imitatiua ꝛ repñtatiua obiecti:iō dicit silitudo talis.s. p imitationē ꝛ ēt cū significat p hoc nomē species adhuc nō significat sub rōne absoluti pcise sꝫ icludēdo illā relōnē sub q̄ cōiter intelligit. vñ ēt spēs dicit alicuius obiecti spēs·cōsilr est de vocibꝰ significātibus opationē. ¶ Et si arguas aliq̄ opatio puta illa q̄ nō ē obiecti:vt exñtis nō hꝫ ad obiectū nisi relationē potētialē: nūc aūt opꝫ cointelligere obꝫ tanq̄ terminū actualis relōnis: qꝛ q̄ itelligit actū cognoscēdi opꝫ vt coitelligat obiectū nō tm̄ vt cognoscibile sꝫ vt actu cognitū.igit cognoscere ipoztat relōnē actualē.
Mm ¶ Rñdeo relō q̄ quātū ē ex pte fundamēti eēt actualis ꝛ pp nō entitatē termini ē potēis ipsa denolat frequēter fundamētū vel subiectū q̄si actualr inesset. Exēplū cōcedit q aīa sepata nō est tm̄ incliuabilis ad corpꝰ:sꝫ q inclinat ad corpꝰ ꝛ tamē nō est ibi actual inclinatio: qꝛ terminꝰ nō est in actu:sꝫ p tāto actualr denominat qꝛ quātū est ex pte aie actualr inesset. ¶ Consilr dr q scia practica dirigit lꝫ ñ sit actualis directio fm eā: puta qñ nulla alia potētia ab itellectu opat nec dirigit fm eā. ¶ Consilr dr q albedo est mēsura omniū colorū.ꝛ sic de priō in quolibꝫ genere respectu posterioꝝ:lꝫ qñq̄ nō sit actualis mēsuratio pp defectū termini. ¶ Consilr pōt dici hic q qꝛ relō opationis ad obꝫ semp quātū est ex pte eiꝰ inesset actu: iō sub rōne eiꝰ q̄si actualr inherētis opatio intelligit. ꝛ sic significat:ꝛ sic obiectū cointelligit vt terminās actualē depēdētiā. ¶ Istud qd dictū est veꝝ eēt si cointelligeret semp obiectum sub rōne mēsure: qꝛ relō mēsurabilis ē ibi potētialis:vt priꝰ dcm̄ est:nūc aūt itelligēdo opationeꝫ opꝫ coītelligere obꝫ tanq̄ illud qd attingit p opationē. ¶ Uerius igit vr eē dicēdū q opꝫ obiectuꝫ coītelligit tali actui vt terminū
Nn attingētie vnionis in actu:.q̄ vt terminū depēdētie vel mēsurabilis ista aūt attingētia est relō rōnis in actu·abstractiuo.sꝫ qꝛ sub rōne illius relatiōis attingētie cōiter itelligit. ꝛ hoc attingētie actualis:lꝫ illa nō sit actualitas realis:sed actualitas relationis rōnis.ꝛ ideo cōiter opatio significat sub tali relatione actuali. ꝛ opꝫ obiectū cointelligi vt terminās talē relationē actualem.
¶ Hinc pꝫ q illud Arist.in pdicamētis nihil phībet idē in pluribꝰ generibꝰ enunciari.qd nō est veꝝ de aliquo p se vno.sꝫ de aliquo vno p accñs:qd ēt qñq̄ vno nole significatur: sicut forte hoc nole scia:sed non pp̄ter hoc est

10.me. t.c. 7.

Ca.de q̄lita= te ad fin.

vnū ꝓprie qđ est vnū ſm diffi-
t.c.13. nitionē ſm illud.7.met.c.3. Dif
finitio vero est nō ſi nomē ratio
ni idem ſignificet: oēs em̄ ratio-
nes eſſent termini: hoc eſt diffi-
nitiones. ꝛ ꝓbādo cōſequētiam
ſubdit. Erit enim nomē qđ cuili
bet rationi idem. Quare ꝛ ylias
C.20. diffinitio erit. Et ex hoc poſſet in
telligi dictum Auer.7.phyſi. di
gnius eſt inquit qđ ſit de ca. ad
aliquid ꝙ de qualitate qđ forte
verū eſt quantū ad illud qđ for-
malius eſt i ſignificato nominis
impoſiti ambobus vel illi toti p
accñs: qđ eſt abſolutum ſub re
ſpectu. ¶ Ex hoc ēt forte pōt in-
t.c.20. telligi illud.5.meta. ꝙ aliqua di
Idez i cunt̄ ad aliquid ſꝫ genus vt me
prin.c. dicina inquit eoꝝ eſt que ad ali
đ qua quid qꝛ ipſius genus ſcia vr̄ eſſe
litate eoꝝ que ad aliquid: nomē forte
ad fi- ſpeciei imponit̄ ꝓciſe ad ſignifi-
nem. candū qualitatem. ꝛ ꝓpter hoc
nō dicit̄ ad ꝓprium correlatiuū
nomē autē generis nō imponit̄
preciſe ad ſignificandū genus ſi
ue qualitatē: ſed ſignificandū ip
ſam ſub reſpectu.

Queſtio. XIIII.

Onſequē
ter querit̄ de his q̄
pertinēt ſpecialr ad
creaturam habēteꝫ
vitā intellectualē. ¶ Et primo đ
his que ſunt cōia homini ꝛ ange
lo. ¶ Deinde de his que ſunt ho
mini ꝓpria. ¶ Cōia ſunt iſta in-
tellectus ꝛ voluntas. ¶ De intel
lectu fuerunt queſita duo: vnuꝫ
de obiecto. aliud de eā actiua ac
tus intelligendi. ¶ Primuꝫ fuit.
Utrū anima ſue naturali perfe-
ctioni relicta poſſit cognoſcere
trinitatē ꝑſonarū in diuinis? Et
idē pōt queri de angelo videtur
ꝙ ſic qꝛ qui pōt cognoſcere alī-
quē actū cognoſcēdi: poteſt etiā
cognoſcere obiectum vt eſt obie
ctum illius actus. Nunc aūt aīa
vel angelus ex ſua ꝑfectiōe nāli
pōt cognoſcere actū beatificum
alterius aīe vł angeli: ꝛ obiectū
illius actus eſt deus trinus. igi
tur ꝛc. ꝓbatio maioris. actus eſt
naturalis ſilitudo obiecti. actus
etiā per ſe tendit in obiectū. igit̄
q̄ cognoſcit illū actū ꝓpter vtrā
ꝗ conditionē predictā ſequit̄ ꝙ
cognoſcat obiectū probatio mi-
noris: potētia non impedita ſed
ſue naturali perfectioni relicta
pōt cognoſcere qđcunꝗ conten
tum ſub ſuo obiecto primo ſiue
adequato. aliođn nō eēt ſibi ade
quatū: ſed obiectū adequatum
cōe tā angelici itellectus ꝙ nr̄i
eſt ens in cōi: vel ſaltē ens limita
tū. actus autē beatificus creatu
re continet̄ ſub iſto obiecto pri-
mo. ¶ Contra obiectum ſuper
naturale non pōt creatura co-
gnoſcere ex perfectione ſua na
turali: qꝛ tunc nō eſſet ſibi ſuper
naturale. nunc autē trinitas eſt
obiectū ſupernaturale: imo ob-
iectum beatificū. igitur ꝛc.

Ad intellectum

qōnis aliqua ꝓmittant̄. ¶ Primo
de perfectione nāli aīe vel ange
li. Aīa humana ꝛ ſi in quocunꝗ
ſtatu: ſiue. ſ. nature īſtitute. ſiue
diſtitute ſiue reſtitute habeat eā
dem perfectionē naturalē intel-
ligendo de illa quā ex neceſſita
te nature requirit: tamē ad per- A
fectionē naturalē ſupremā in ſo
lo tertio ſtatu attingit i quo nō
tm̄ habebit ſupnaturalē ꝑfectio

nē glorie:sed ēt pfectionē supremā ipsius nāe. Posset igit intelligi qđ vel de illa pfectiōe naturali que semper habet: vel de ista suprema. ⁊ tunc in primo intellectu bene ppꝛie dicit anima relicta ⁊c. sed in isto scđo intellectu magis ppꝛie querit hoc modo. An aīa ad perfectionē nālē supremā reducta ex ista pfectione possit sic cognoscere trinitatē. ¶ Scđo pmitto qꝫ animā possit cognoscere aliqđ obm. Uno mō pōt intelligi ipsaꝫ posse recipere illā cognitionē. Alio mō ipsaꝫ posse attingere in illaꝫ cognitionē:⁊ hoc vel ex se sola vel saltē ex concursu causaꝝ q̄ nate sunt ꝯcurrere nālr ad illum effectū. Istoꝝ mēbroꝝ scđꝫ infert pmū: sed nō ecōuerso qꝛ ad pmū sufficit nuda capacitas: quo lapis p oppositū nō pt cognoscere: qꝛ repugnat sibi recipe illū actū Ad scđm aūt reqrit qꝫ tali capacitati corrńdeat aliqua cā actiua nālr: qꝛ ꝯo difficultas est pncipalr in scđo mēbro qōnis. Iō ð primo breuiter expediēdo possꝫ cōcedi qꝫ si intellꝰ possibilis est ppꝛia potētia receptiua cuiuscūqꝫ intellectionis ita qꝫ lꝫ reqrat aliqđ preuium intellectioni non tamen tanqꝫ potentia receptiua vel rō recipiendi: sicut superficies ponit rō recipiendi colorem: tūc qđcunqꝫ ens qđ habet in natu-
B ra sua intellꝰm possibileꝫ pōt ex natura sua cognoscere qđcūqꝫ cognoscibile. hoc est recipe cognitionē eius quantū est ex parte sui. ¶ Tertio pmitto qꝫ cognitio intellectiua de qua est qō pt intelligi perfecta aut impfecta: ⁊ intelligo ad ppositū nō de pfectione intēsiua: sed de pfectione ex parte obiecti qꝫ s. illa intelligat pfecta qua attigit obiectū sub perfecta rōne sue cognoscibilitatis. hoc est p se ppꝛia ⁊ distincta: ⁊ p oppositū impfecta dicat illa q̄ attingit tm̄ p accñs vel tm̄ in aliquo cōceptu cōi vel cōfuso. ¶ Itē cognitio distincta vel est mediata vel imediata. dico imediatā qñ obiectū nō mediāte aliquo alio obiecto intelligit: p qđ vel in q̄ intelligat. ita qꝫ hic excludit mediū cognitū: nō aūt mediū qđ estꝫ pcise ratio cognoscendi vel intelligēdi. ¶ Ex istis sequitur qꝫ ad solutionē qōnis tria sunt vidēda. Primo de cognitione impfecta. Scđo ð cognitione perfecta immediata. Tertio de cognitione mediata. ⁊ in quolibet istoꝝ ad quam pōt anima vel angelus attingere ex pfectione naturali vno mō vel alio intellecta. C

De primo intellectus ſm phm. 3. de anima hꝫ duplicē opationeꝫ. t.c.21. Scilicet intelligentiaꝫ simplicium. Et intelligentiā cōpositoꝝ. s. cōponere ⁊ diuidere intellecta ⁊ prima pōt esse sine scđa: ⁊ non sic ecōuerso ⁊c. ¶ Primo igit vidēdū de prima cognitione dico qꝫ anima ex pfectione naturali ēt quā hꝫ i isto statu q̄ est iter tres statꝰ infimus: pōt hēre itellectionē impfectā istoꝝ terminoꝝ deꝰ ⁊ trinus: non aūt perfectam. pōt ex cognitione huius entis abstrahendo cognoscere ens ſm se ⁊ sic de bono. ⁊ hoc isto modo quem tangit Augu. 8. de tri. c. 3. Bonuꝫ hoc ⁊ bonum illud tolle hoc ⁊ illud ⁊ vide ipsum bonuꝫ si potes. ita deū videbis ⁊ ibidē inferius satis patet quo non so

luz pōt cognosci deus in isto q̄si cōfuso cōceptu boni:sed in cōceptu quodāmodo ꝓprio:si intelligit bonū ꝑ essentiā vel bonum summū:vnde ait inferius:si poteris sine illis q̄ participatiue bona sunt ꝓspicere ip̄m bonū cui⁹ participatione sunt bona ꝓspexeris deū. ¶ Cōsilr per hoc verū potest intelligi ipsum verū.ꝛ fm Augu.ibidē.c.2. Deus veritas est.cum dicitᷣ veritas mane si potes in intellectione veritatis:ꝛ si intelligas veritatē nō tm̄ in cōi: sed per essentiā.iā habes conceptū quodāmō ꝓpriū deo. ¶ Breuiter dico ꝙ qđcunqꝫ trāscēdēs ꝑ abstractionē a creatura cognita pōt in sua indifferētia intelligi:ꝛ tūc cōcipit deus quasi confuse sicut animal intellecto hō itelligit. Sed si tale trāscendēs in cōi intelligit sub rōne alicui⁹ spālioris ꝑfectionis:puta sūmū vel p̄mū vel infinitū iā habet cōcept⁹ sic deo ꝓpri⁹ ꝙ nulli alij cōuenit. ¶ Cōsilr abstrahendo a numero ꝓprie accepto qui.s. est quātitas discreta:rōnē ꝓprie discretionis:hr̄i pōt cōcept⁹ ei⁹ qđ est trinitas. Et ad istū modū acq̄rēdi cognitionē simplicē istorū terminoꝝ deus ꝛ trinus sufficit nāe aīe ēt in hoc statu. ¶ Qđ ꝓbat p̄rio:qꝛ fidelis ꝛ infidelis cōtradicētes sibi de hac ꝓpōne. deus est trinus ꝛ vn⁹.nō tm̄ cōtradicūt sibi de nominib⁹: sed d̄ cōceptib⁹:qđ nō esset nisi vterqꝫ in intellectu suo haberet conceptū terminorū. ¶ Hoc scdō ꝓbatur:qꝛ fides que distingnit istuz ab illo cū nō sit habitus iclinās ad assentiēdū ex notitia terminorū non est rō noscēdi terminos: sed presupponit eorū notitiam.

¶ Tertio pōt idem ostēdi:quia abstractio entis ab hoc ente : et summi ab hoc summo in sensibilibus est naturalis.ꝛ ista duo si bi ꝯiuncta non habent repugnātiaz:ꝓpter qđ ratio isto ens summū non est ratio in se falsa:sicut loquit ph̄s.5.meta.c.de falso ꝙ illa rō in se falsa:cuius ꝑtes includunt repugnātiā:ꝛ illa nō ꝑt concipi aliquo actu simplici itellect⁹:ꝛ ꝑ oppositū ista :ens summū pōt vno actu ꝯcipi: qꝛ alterū istoꝝ non repugnat alteri. ¶ Restat vlteri⁹ videre qualr aīa hn̄s notitiam de p̄dictis terminis.s. deꝰ ꝛ trinus possit ex natura sua cognoscere veritatē hui⁹ ꝓpositionis.deus est trinus:ꝛ cuz possit intelligi de ꝯplexione hr̄i notitia credulitatis vel scie:ꝛ hoc vel scie ꝑp quid.vel qꝛ videndū est q̄ istaꝝ possit hr̄i de isto complexo. deus est trin⁹. ¶ Dico ꝙ prima. s.notitia credulitatis saltē acq̄sita pt hr̄i ēt mō ex naturalib⁹ hoc ꝓbat: qꝛ ꝫ Aug.11.de ci.c.3. Ea q̄ remota sunt a nr̄is sensib⁹ q̄m nr̄o testimonio scire nō possum⁹ de his alios testes req̄rim⁹:eisqꝫ credim⁹ a quoꝝ sensib⁹ remota esse vel fuisse nō credim⁹.ꝛ idem xv.de tri.c.1.vel.23. Absit vt scire nos negem⁹q̄ testimonio didicimus aliorū. Alioquin nescimus eē oceanū:nescim⁹ eē terras atqꝫ vrbes q̄ celeberrima fama cōmēdat. ¶ Ex his ꝛ similib⁹ auctoritatibus ei⁹ habemus ꝙ credere possum⁹ testimonio alioꝝ etiam tam firmiter vt illud credere dicat apud cuz scire:igitur magis possum⁹ ꝛ magis debem⁹ credere testi magis veraci: et adhuc magis cōmunitati q̄ꝫ ꝑsone singulari.nunc autē ecclesia catholica est cō=

lica est cõitas maxime verax. qꝛ illa maxime veritatẽ cõmendat ⁊ mendaciũ reprehendit. igiẽ eius testimonio certissime credi põt: ⁊ precipue in illis in quibus illa plus dãnat mendaciũ. puta de his q̃ sunt fidei et morũ. ¶ Põt igitur viator ex natura sua audi ta ⁊ intellecta cõi doctrina eccle sie firma credulitate assẽtire his q̃ ipsa docet de fide ⁊ moribꝰ. inter q̃ pncipale est de trinitate in diuinis. De ista credulitate acq̄sita videẽ accipi illud ad Ro. 10. Fides ex auditu. s. sane doctrine christi: de qua subdit. Auditꝰ au tẽ per verbũ xpi. de ista etiã põt accipi illud Augustini ꝯ epl̃am fundamẽti. Ego inqt euangelio
6 nõ crederẽ nisi me ecclesie catho lice auctoritas cõpelleret. ¶ Sꝫ vltra istã fidẽ acq̄sitã habemus fidẽ infusam: ⁊ ad illã habendã lꝫ possit hõ ex naturalibꝰ se dispo nere non tñ ex natura intrinseca nec etiã cõcurrentibus q̄buscũq; causis naturalr̃ motiuis intelle ctus ad eã põt attingere: qꝛ illã solus deꝰ infundit q̃ nõ est causa naturalr̃ motiua alicuiꝰ intelle ctus cãti. ¶ Cõparãdo fidẽ infu sam ⁊ fidẽ acq̄sitã ad actũ credẽ di in hoc conueniũt q̃ qñ insunt eidẽ aĩe actus vnꝰ et idẽ credẽdi elicitur ſm inclinationẽ vtriusq; qꝛ quãdo sunt due forme q̃ natu raliter inclinãt ad actũ in eodẽ operãte. vtraq; q̃tũ est de se ne cessario ⁊ semp inclinat ad actũ ⁊ ideo quãdocũq; actꝰ elicit: eli citur ſm inclinationeꝫ vtriusq;. Et si p hoc qđ est actuꝫ credendi inniti fidei isti intelligaẽ actũ eli ci ſm inclinationẽ eius. tũc con cedẽdũ est q̃ actus credẽdi initi
H tur vtriq; fidei. Est tñ dr̃ia vna

quantũ ad hoc qđ est actũ elice re ista. s. q̃ ex fide acq̄sita etiaꝫ si sola insit põt elici actus credẽdi sicut credimꝰ certis articulis te stimonio fidedigno asserẽtis: ad que tñ: nõ inclinat aliq̃ fides in fusa. Hereticus etiã in vno arti culo dissentit: aliis articulis cre dendo: non ex fide infusa: cum illa non possit stare cum heresi in quocũq; articulo. Sed ex fide solum infusa nõ põt quis elicere actũ credendi ⁊ hoc de lege cõi: lꝫ deus fidei infuse assistẽdo pos set mouere intellectũ ad assentiẽ dum actualiter illi ad qđ fides illa inclinat: sꝫ tũc forte nõ ex so la inclinatiõe fidei istius eliceret actus ille: sꝫ ex motiõe diuina: ⁊ multo magis de lege cõi ex sola fide infusa nõ põt haberi actus credendi: hoc pꝫ de puero bapti zato q̃ si postea nutrireẽ in deser to vel inter infideles ⁊ nullã ha beret doctrinã de credẽdis nũq; actuꝫ rectũ credendi eliceret. Et rõ est: qꝛ fides infusa inclinat ad credendũ ea q̃ nõ hñt euidentiã ex terminis: nec includũt aliquã euidentiã cõnexionis terminorũ si termini sint apprehẽsi ex sensi bus. ¶ Contra. nec fides acquisi ta includit talẽ euidentiã. ¶ Res ponsionem quere alibi.

¶ Respõdeo sicut haberi põt in 3. dis. 23. ⁊ 24. Fidẽ infusam no bis inesse: est tñ creditũ: iõ nul lo mõ euidentiã facit. Acquisi tam experimur nobis inesse: q̃ mediãte obiecta credibilia sunt per auditũ presentia. ⁊ sic aliq̃ modo euidẽtia lꝫ ꝓprie neutra sit ex obo euidẽs. Per infusaꝫ sine acq̄sita non põt q̃s exire in actũ. vt ptꝫ statim superiꝰ. Eui dentiã hꝫ acq̄sita ex testimonio — Additio.

Sco. in quoli. Mm

reuelantis: siue predicantis.
Alioꝝ ¶ Alia dría est quãtuʒ ad hoc: ꝙ est actũ initi fidei: qꝛ fides infusa nõ põt inclinare ad aliqđ falsuʒ.
3 inclinat aũt ꝟtute luminis diuini cuius est participatio: ⁊ ita nõ nisi ad illud qđ est ꝯforme illi lu
Que= mini diuino. Actus igiť credẽdi
re ad inquãtũ innitiť isti fidei nõ põt tẽ
hoc in dere in aliqđ falsum. Sed fides
ꝑplo. re acqsita cõiter innitiť assertioni
porta= alicui⁹ testis q̃ posset deficere. et
tionuʒ ideo illa fides non tribuit actui
r. J. h credendi inquantuʒ sibi innititur
dría.3. qđ non possit sibi subesse falsum: frequenter tamẽ non sibi subest falsum: qñ. s. testis cuius testimonio innitiť in testificãdo illud sit verax. Et dixi cõiter qꝛ deo imediate reuelãti posset q̃s credere credulitate acquisita: si aliud nõ sit verũ reuelari a deo q̃ actum credendi vel noscẽdi causari imediate a deo i eo cui fit reuelatio Et qñcunq̧ ad idẽ inclinat fides infusa et acq̃sita: tũc necessario acq̃site nõ subest falsum: non⁹ꝙ hec necessitas sit ex ipsa fide acquisita: sed ex infusa cõcurrente cũ ipsa ad eundẽ actũ. Innititur igiť act⁹ credẽdi fidei infuse tãq̧ regule certe ⁊ oĩo infallibili a q̃ actus hʒ ꝙ nõ possit eẽ falsus: sʒ innitiť acq̃site tãq̧ regule minus certe: qꝛ nõ per illaʒ repugnaret actui ꝙ esset falsus vel circa falsum obiectũ. ¶ Contra istã differentiã potest argui sic: qñ ad eũdem actũ cõcurrit regula fallibilis. lʒ cum regula infallibili ille act⁹ non ẽ infallibilis. ꝓbať per simile: qꝛ ex duabus ꝑmissis qrũ vna est necessaria ⁊ alia ꝯtingẽs nõ sequiť conclusio necessaria: ⁊ ratio est: qꝛ qđ depẽdet ex pluribus nõ põt esse ꝑfectioꝛis condi

tionis quocũq̧ illoꝝ: nũc autẽ quicũq̧ actus credẽdi ad hoc ꝙ eliciať depẽdet a fide acquisita mouente. igiť si illa sit fallibilis: nũq̧ actus elicitus erit ex ꝑncipio tali: quin sibi posset subesse falsum. ¶ Respõdeo ad qđcũq̧ inclinat lumẽ fidei infuse illud ẽ determinate verũ: si aũt ad ideʒ inclinet simul aliud qđ quantuʒ est de se posset inclinare in falsũ nõ ab illo alio: vt tale. sʒ ab isto lumine hꝛetur ꝙ in illo actu non sit deceptio. ¶ Tertia differẽtia posset poni q̃ cõuenit cuʒ prima: que. s. est ꝙ nõ percipio me inclinari in actũ per fidẽ infusaʒ siue ſm illã elicere actũ: sed tñ percipio me assentire ſm fidẽ acquisitam vel eius principiũ. s. testimonium cui credo: qꝛ si perciperem me habere actũ ſm fidẽ infusaʒ: ⁊ cũ hoc scirẽ ꝙ ſm fidẽ infusam nõ põt haberi actus nisi determinate verus: perciperem ꝙ actus meus nõ posset esse falsus: qꝛ ex hoc sequiť ꝙ perciperem ꝙ obiectum actus nõ posset esse falsuʒ: ⁊ tunc scirẽ illud. i. infallibiľr cognoscerẽ illud eẽ vex: qđ nullus experiť in se vt credo: quãtũcũq̧ aliq̃s hẽat vtrãq̧ fidẽ: ⁊ ſm vtrãq̧ assentiat: tmmõ igr credimus in vñ ꝙ tendẽs in aliqđ cõplexuʒ ſm inclinationem fidei infuse in hoc nõ posset errare: quis aũt ⁊ qñ ſm eã tendit: nec ipsemet tendens scit nec alius nec aliq̃s certitudinaľr experitur. ¶ Contra hoc. 13. de tri. c. 1. Non sic videtur fides in corde in quo est ab eo cuius est: sed eam tenet certissima scientia clamatq̧ conscientia. et post. Illud quod credere iubemur videre nõ possumus: ipsam tñ fidẽ quando est in nobis vide=

mus in nobis. ¶ Respōdeo. intel ligit sic fidem videri quo concedit animam semper se noscere: non q semper sit actus elicitus: sed q semper ē pfecta presentia obiecti actu intelligibilis. vñ sub dit ibi: rerum absentiū pñs est fi des zc. ita q generaliter illud ad qd habet anima potentiam acci dentalem propinquam noscendi hoc Augusti. dicit eam noscere. ¶ Aliter diceret q accipit fidē pro actu credendi de qua ibidē parum post dicit. Aliquādo reb falsis accōmodatur fides. hoc ē aliquis act credēdi. ¶ De scia autem q dico q non pōt aliquis
L modo ex naturalib attingere ad sic intelligendū trinitatem in diuinis: q non potest scire illd de causa per effectū demonstratiōe q quo circunscripto remanet in causa quicquid est necessariū ad causandū. sed circūscripta p impossibile trinitate haberet quicquid necessarium est in deo ad causandū creatura: q z principium for male causandi perfectum z com pletum. z suppositum habens il lud principium formale perfectū
hi. 5. q. 8. z 2. q. 1. vt patet in quadā questione pre habita de hoc mota. videt autē ad causatione sufficere suppositū perfectum habens principiū formale perfectū. ¶ De scia ve ro propter quid dico q nō pt ani ma modo ex naturalib attinge re ad sciendum pter quid deus eē trinū quia notitia eius qd est
M propriissimū subiecto non ptinetur virtualiter primo z euidenter nisi in p se z pprio ceptu subiecti vel in ipso subiecto sic cepto esse trinū est hmōi respectu dei igitur nō pt sciri pter quid de deo nisi habito tali ceptu dei:

s talis non habet pro statu isto de lege cmuni. sicut patet in prima clusione que fuit de simplici notitia terminorum. probatio maioris. q tale pprii aut sciret de subiecto pprio z p se cepto z tunc pt veritas illius maioris. aut sciretur de subiecto cōcepto in vniuersali vel indistincte: z de ipō sic cepto non pt sciri pter quid nisi p conceptum illius proprium z distinctum. Exemplum esse primam figurarum non pōt sciri pter quid de aliqua figura in cmuni nisi p medium proprium. s. p rationem circuli. nec 1. po. t. c. 23.
mirum quia pdicatū proprium ad hoc q sciatur pter qd requirit mediū pprium. De isto sciri pter quid vere essent due pme conclusiones que posite sunt supra in questione de omnipotentia: sed non sunt hic ad proposi- q. 7.
tum: quia hic tantum queritur de notitia possibili mō sic haberi ex naturalibus.

De secūdo pncipali s notitiap se z ppa z imediata possit distingui N
in ituitiuā z abstractiuā de qua distinctione pus est habitum. tū q. 6. z.
de vtraq vr ista conclusio tunc 13. z. in
tenenda q anima nō pōt attinge 2. di. 3.
re ad notitiam dei ppriam z ime q. 9. z.
diatam ex perfectione sua natu- L. 3. dis.
rali etiā p quocunq statu natu- 14. q. 3
re: cōcurrētibus ēt quibuscunq et sup.
causis naturaliter motiuis ipius 7. me.
anime ad cognoscendum. z idem q. 15. et
diceretur de angelo. ¶ Et ra- 18.
tio est quia omnis talis intellectio scilicet per se z ppria et immediata requirit ipā obiectū sub propria rōne obiecti pñs z hoc vel in ppria existētia. puta si est intuitiua. vel in aliq pfecto reps

sentāte ipm sub ꝓpriaꝛ p se rōne cognoscibilis.si fuerit abstractiua.deus autem sub propria rōne diuinitatis non est presens alicui itellectui creato nisi mere voluntarie de presentia reali pꝫ per illud Ambro.super lucaꝫ in eius potestate satis est videri cuiꝰ nature non est videri si vult videt:si non vult non videtur optime dicit ꝙ eius nature non est videri. supple a creatura qꝛ eius natura non est causa naturaliter actiua huius visionis nec etiā aliqua natura creata q̄ est naturaliter actiua potest esse cā huius visionis vel pfecte presentie obiecti:qꝛ nō pōt cōtinere in se pfecte essentiā illā ꝑm entitatem suā.igr̄ nec ꝑm suā itelligibilitatē.¶ per ideꝫ et pꝫ:ꝙ nihil creatū pōt esse cā eiꝰ pn̄tie etiā abstractiue apud itellectū:qꝛ nō pōt cāre aliq̄d qδ sit representatiuū ꝓpriū ꝙ sc diuinitatis sub ꝓpria ratione cognoscibilis:qꝛ tale repn̄tatiuū non potest cāri nisi vel ab ipsomet cognoscibili:vel ab aliquo pfecte ꝯtinēte ipm sub rōne sue cognoscibilitatis.Et si igr̄ deus possit cognosci p aliqδ repn̄tatiuū: illud tn̄ non posset cāri nisi imediate ab ipo deo illδ voluntarie causante. ¶ Cōtra istδ.q̄cquid p se ꝯtinet̄ sub pmo obiecto naturali alicuiꝰ potētie: ad illδ potētia pōt naturalr̄ attigere alioq̄n obiectū pmū nō esset adequatū potētie:sꝫ trāscendēs in rōne obiecti.nūc autē ens quod est pmū obiectum nālr itell'sverissime ꝯuenit ipi deo igr̄ ꝛc.¶ Diceret̄ ꝙ obiectū pmū nāle pt̄ duplr̄ itelligi. ꝑ Uno mō ad qδ potētia iclinat̄. ꝑ Alio mō ad quod potentia potest naturaliter attingere.s. ex concursu causarū naturaliū ens.Ens in sua cōitate siue sit vniuocatōis siue analogie nō curo mōtr̄i ponat̄ obiectū adequatū cuiuscūq3 itell's creati loquēdo de obiecto adequato pmo mō nō tn̄ de obiecto adequato scdo mō immo sic ꝓ quocūq3 statu cuiuscūq3 intell's creati pcise ens limitatū est obiectū adequatum: qꝛ pcise illδ potest attingi virtute cause naturalr̄ motiue in tellectus.¶ Sed nec ens adhuc sū.qꝛ in tāta cōitate acceptum est obiectū naturale itell's humani vtvi denr̄ aliq̄ dicere:sꝫ spāliter quiditas rei materialis.¶ Ad qδ ponit̄ talis rō potētia em̄ ꝓportionatur obiecto.Triplex autēꝫ ponit̄ potētia cognitiua.ꝑ Quedā omnino sepata a materiaꝛ in eēndo ꝛin cognoscēdo vt intell's substātie sepate. ꝑ Alia ꝯiūcta materie ꝛin essendo ꝛin opando vt potentia organica:sicut sensus.ꝑ Tertiaꝛq̄ est forme hn̄tis esse in materia.sꝫ ipa nō vtit̄ materia siue organo materiali in opando talis est intellectus nr̄.Isti triplici potētie correspōdet triplex obiectū ꝓportionatū pme q̄ditas sepata oino a materia scδe singulare oino materiale tertie igit̄ corrn̄det quiditas rei materialis: que lꝫ sit in mā:tn̄ nō cognoscit̄ vt in mā singulari. ¶ Sꝫ ꝯtra arguit̄ qꝛ si illδ intelligeret̄ de ꝓprio obiecto intell's humani vt est talis potentia:sequeret̄ ꝙ intellectꝰ btī hr̄et q̄ditatē rei materialis ꝓ obiecto adequato vel si nō nō maneret eadē potētia que mō:quoꝝ vtrūq3 est falsum.¶ Nec valet dicere ꝙ eleuat̄ p lumen glorie. nullꝰ em̄ habitus eleuās potētiā pōt hr̄e obiectū ꝙ trāscēdat pmum obiectum potētie:qꝛ tūc ille habitus

Idē hꝫ au. de videndo deū

vide vv. l.1.q.2 ꝛ hūc q 1.ꝛ alibi sepe

th.1.p. q.12 ar.4 ꝛ q.85. arti.1.

non esset illius potētie: sz vel esset in se potētia: vel faceret potētiā esse aliā ab ista: sicut hēret aliud obiectū pmū. ¶ Dico igr φ obiectū naturale hoc est nālr attigibile adequatū itellectui nr̄o rsi pro statu isto sit qditas rei mālis: vel forte adhuc spālius qditas rei sēsibilis intelligēdo: nō de sensibili ppie solum: sed etiaȝ de incluso essentialiter vel virtualr in sensibili: tñ obiectum adequatū intellectui nr̄o ex natura potētie non est alidd spālius obiecto intelľs angelici qr qcquid potest intelligi ab vno: r ab alio: r hoc saltē pcedere dz theologus q ponit istuȝ statū nō esse naturalē nec istā im potētiā itelligēdi respectu multo rū itelligibiliū esse naturalē sz penalē. Juxta illō. 15. de tri. 27. certa inqt oculis tuis interiorib⁹ lux illa monstrauit. illa .s. eterna de qua ibi locutus est: r subdit que igr̄ cā est cur acie fixa lucē ipam videre non possis: nisi vtiqȝ infirmitas: r quis eā tibi fecit nisi iniquitas: r de hoc supra ibidē. O tu anima mea vbi te sentis esse: r vbi iaces: sequit agnoscis recte te eē in hoc stabulo quo samaritanus ille pduxit illū quē reperit multis a latronibus inflictis vulneribus semiuiuū relictū. ¶ Tñ phs q statū istū diceret simplr naturalē hoi nec aliū expertus erat nec rōne cogēte pclusit diceret forte illō esse obiectū adeqtū intellect⁹ humani simplr ex natura talis potentie, quod percepit sibi esse adequatum pro statu isto.

Cōtra ista arguit. φ ens nō tm̄ limitatū: sz illimitatū sit obiectū naturalr motiuū intelľs creati: r ita ens vt est idifferens ad vtrūqȝ erit obiectū adequatū naturale s. p actionē cause nālr agētis attingibile. ¶ Et arguit pmo sic. eiusdē obiecti pmi accepti fz suā totā idifferētiā ad potētiā quam pmo respicit totā idifferentiā est idem modus se hñdi in mouēdo s. nāliter vel nō naturalr. nūc aūt ens illimitatū mouet naturaliter aliquē itellectū diuinū igr̄ simili modo mouet quēlibet itellectū. Alia est minor ista. aliqd ens mouet nālr itellectum cātum r sequit igr̄ quodlibet simili mō mouebit. Maior ista pbat pmo idu cendo de potētiis r obiectis earū pmis r p se obiectis ptētis sub illis pmis pbat scdo qd obiectū p priū fm totā suā idifferentiā est adeqtū obiectū r respicit potētiā suā fm totū gñs suū vt propriuȝ extremū. Aliqs igr̄ est modus p prius fm quē hoc extremū respicit illō. Jlle igr̄ idē modus saluabit iter qcunqȝ extrema pticulariter ptenta sub istis pmis extremis qr pticularia extrema r se respiciūt fm hoc φ icludūt pma extrema: r ita se respiciūt eodē mō q illa pma. ¶ Preterea ois actus pcedēs actū voluntatis est mere naturalis. nūc aūt actio essentie diuine etiā vt est obiectū mouēs itelľm creatū pcedit actum volūtatis igr̄ rc. probatio minoris: qr essentia vt essentia est obiectum beatificum: nō autē essentia vt voluntas vel vt volens igr̄ mouere ad actum beatificum pueniт eēntie rōne qua essentia est: r per pñs illa erit prior actione voluntatis. ¶ Confirmat. qr si per impossibile deus non esset volēs essentia sua naturaliter moueret itellectum ad videndum ipam igr̄ r modo similiter mouebit cū non moueat

Difficultates notabiles.

in p̄tūvolēs sicut nec est p̄mū obiectū inquātūvolēs. ¶ Preterea. obiectū oē gignit notitiā actualē. suiꝫista gignitio est naturalis pp qđ genitū dr ꝓles fm Aug .9. de tri. c.vl. igr̄ istavisio essentie in intellectu beati nālr̄ gignet ab illa essentia. ¶ Preterea si volūtas necessario ꝯcurrit cū essentia in rōe p̄ncipij motiui ad actū btīficū in intellect⁹ creati ḡro q̄s est ordo eēntie ꝛ volūtatis in mouēdo: ꝙvoluntas em̄ nō pōt dici rō motiua p̄ma ꝛ essentia scđa quasi ꝟtute ei⁹ mouēs opꝫ igr̄ dare ecōuerso .s. ꝙ essentia sit p̄ma rō motiua sed p̄ma rō motiua in mouēdo tenet suū ꝓpriū modū mouēdi nō em̄ determiat ad mouēdū p illō qđ scđm est sꝫ determiat ipm ad mouēdū sicutvidemus ꝙactiuū naturalr̄ quātū est de se necessario agit: in illa tñ actiōe in qua subiacetvolūtati nō necessario agit sꝫ pōt ꝯtigēter agere ꝛ nō agere: nō q̄dem ex se ꝑpter ꝯtigentiā involuntate ad agēdum. ¶ Similr̄ si volūtas in agēdo subiaceret p̄ncipio naturaliter actio determinaretur ab illo ad determinate agendum.

digressio p̄fūdissia theologica utū no damētalis vbiq̃ notanda. a.

Hic intelligadū

est ꝙ motio olno p̄ma in entib⁹ est necessario naturalis: q: omni motionivoluntatis est alia p̄supposita. Et si aliqua motio in entibus est ꝛ ē naturalis: maxime motiovoluntatis est non naturalis. ¶ Itē aliqua motio pōt intelligi esse ad terminū simplr̄ ifinitū: aliqua aūt ad terminū finitū vel ad infinitū icludētē finitum ꝛ illa que est ad terminū infinitū simplr̄ est pōr: q: nō potest ifinitum p̄exigere finitum. Sicut igr̄ loqui possumus lꝫ impꝛope accipiēdo motionē extēsiue assignari pt ordo motionū in entibus ꝛ sic loquēdo olno p̄mū mobile motione naturali extēsiue loquēdo, est intell's diuin⁹ ꝛ iō p̄mū motiuū motiōe naturali est essentia diuina ꝛ est p̄mū obiectū itell's sui igr̄ olno p̄ma motio est naturalis motio in tell's diuini a suo obiecto ꝛ cū naturale mouēs moueat mobile in quātum pōt illō aūt obiectū pōt mouere ad itellectionē actualeꝫ sui ꝛ hoc i intelligētia lgenita illi⁹ ꝑsone in qua p̄mo est essentia: et ad actualē notitiam sui genitam adutrāq; nālr̄ mouebit: lꝫ ordie quodā: q: qđ est alicui p̄ncipiuꝫ opandi opatiōe imanēte ꝛ ꝓducēdi ꝓductū distinctū quodāmō est p̄us p̄ncipiū operādi. ¶ Si dicas ꝙ ꝓductio imanet in diuis sicut opatio. ¶ Respōdeo ꝓductio nō imanet quātū ad terminū operatio aūt olno imanet. ¶ Similiter essentia est naturale motiuuꝫ ad itelligēdū quodcūq; itelligibile simplex sꝫ nō nisi p̄us illa essentia sit in oib⁹ suis suppositis: nō q̄dē ꝙ sine hoc esset defectus p̄ncipij actiui: sꝫ ex pte termini reqrit ordo. Sic igr̄ ꝯpleta est actio mere naturalis ꝛ ad terminū olno p̄mū. s. ifinitū vbi motio olno p̄ma est elicere vel quasi elicere itellectionē intelligētia p̄na: ꝛ huic ꝓxima est gignere verbū. P᷑ᵒ hāc sequit actio q̄ nata est esse ad terminum olno p̄mū: puta ad essentiā p̄mā cōicādā: q̄ lꝫ nō sit naturalis: tñ est olno necessaria ꝛ hec est motio voluntatis: ꝛ hec quasi est duplex. s. ad amare simplex ꝛ ēt ad amorē ꝓcedētem ꝛ hec duplex motio voluntatis correspondet duplici motiōi naturali q̄ di-

Nota ꝑductū: q̄ itelligis alteratio: a.

R

cta est esse in itellectu ad itellige redicere. ¶ Cõtra actio natura lis in eodẽ pcedit actionẽ nõ na turalẽ nũc aũt p te actiõe natura li itellꝰ diuinus itelligit creabile igr̃ ista actio pcedit oẽm actionẽ volũtatis et ita spirationem spũs sancti. ¶ Rñdeo maior est vera loquẽdo in eodẽ ordie ex pte ter mini hic aũt est alius ordo ex pte pmi termini et scdi et iõ naturalis in vno ordie sequit nõ naturalez in alio ordine pma eñ distictio or dinũ attẽdit ex pte terminorum scda ex pte pncipiorũ qrũ ad mo duz pncipiãdi. ¶ Cõtra ordo pn cipiorũ est pior ordine terminorũ sicut et pncipiũ termino nã p pnci piũ terminus pducit vel cõicat. ¶ Rñdeo añs verũ est de termio totali q̃ simplr capit esse nõ autẽ de termino formali q̃ solũmõ ca pit esse fm q̃d. ¶ Cõpleto aũt to to isto pcessu originis respectu p mi termini.s. essentie diuie cõicã de sequit ordo alius respectu ter mini scdi essentie.s.creabilis q̃ dẽ essentia ipa diuina in isto scdo or dine mouet pmo ad itellectionẽ simplicẽ oĩs intelligibilis et hec in telligẽtia vt iã est in tribus sup positis non autẽ mouet ad distin ctã notitiaz veritatis cuiuscunqꝫ complexionis: qr si moueret de terminate ad cognoscendã alte ram partem in futuris contingẽ tibus: cum naturale mouens ne cessario moueat: sequitur q̃ intel lectus diuinus necessario intelli geret hanc partem contradictio nis fore verã: et ita vel posset erra re: vel oppositum non posset eue nire: et tunc non esset contingens sed necessariũ: illud quod ponit esse contingẽs si querat cũ idem videatur esse ordo cuiuscunqꝫ in telligibilis ad primũ intelligibi le quare pmũ non eque necessa rio mouet ad cognitionem cuius cunqꝫ? ¶ Respondeo naturaliter moueret et p consequens neces sario ad cognitionem cuiuscunqꝫ qd est possibile naturaliter et ne cessario cognosci: huiusmodi est quodcũqꝫ obiectum simplex: et ẽt quodcũqꝫ cõplexũ verum necessa riũ non autẽ tale est aliquod cõ plexũ de existentia contingentis quia non est natum esse determi natũ ad veritatẽ. ¶ Et si queras quare non necessario mouet ad talem cognitionẽ de cõplexo ha bendam qualis posset haberi de eo. ¶ Respondeo aut moueret ad cognoscendum sub disiunctio ne hoc fore vel non fore: et hec co gnitio non est determinata de al tera parte. Aut si moueret deter minate ad cognoscendũz alterã ptem illa necessario esset determi nata. ¶ Completo igr̃ toto ordi ne motiõis necessarie sequit mo tio ɔtigẽs illa nõ põt esse p pnci piũ naturalis motionis: qr illius nõ est nisi necessario mouere igr̃ opꝫ illiꝰ motiõis pncipiũ ponere volũtatẽ. Et fit huiusmodi motio ɔtigẽs ordiate. P primo ad itra quia nisi ipa volũtas determinet in se ad volẽdum alterã ptẽ nũqꝫ determinabit aliquid ad extra. P primo igr̃ determinat se ad vo lẽduz hoc fore determiate. P Se cũdo ex hoc itellectus vidẽs istã determiationẽ volũtatis ifallibi lẽ nouit hoc esse futurũ ecõuerso igr̃ est in motiõe necessaria et ɔtin gẽte qr i necessaria pmũ pncipiũ est nãle et iõ pmo nãlr determiat ad pziã actionẽ. In ɔtigẽte aũt pmuz pncipium ẽ liberum: cuius actionem in primo ordine sequit

Cã no tabilz pau cis ma nifesta philo sophã tibꝰ at qꝫ teo logis.

naturalis. ¶ Cōpleta vero motione ɔtingente ad intra sequitur motio ad extra. Illa igitur tota est ɔtingēs: et per ɔñs immediate ip sius volūtatis vt principij. nullū igitur intellm creatū mouet essentia vt essentia tanq̄ motiuū per modū nature: sed oēm intellectionē illius essentie quā nō causat aliqd creatū causat imediate volūtas diuinas. ¶ Per hoc patet ad argumēta iā facta in ɔtrium. Maior eñ primi argumēti dz sic intelligi: quācunq̄ potentiā imediate mobilē a tali obiecto ipm obiectū vniformiter mouet. Minor
u aūt ɔtū ad primā minorē essentia diuina est motiua imediate sui intellis sed nō intellis creati: qz intellis diuini est primū mobile oīnoz. ideo pilo mouet a pria forma motiua. et nihil aliud est imediate mobile a prima forma motiua qz nō pōt imediate mouere nisi primo mō motiōis: et nihil aliud natū est sic moueri. Si igitur ɔcludas q essentia diuia eodē mō mouet oēm intellm: ɔcedatur quez imediate mouet sed ille est solus intellectus diuinus: vt patet ex dictis. Alia aūt minor. s. q obiectum creatū naturalr mouet: vera est de intellu quē imediate mouet. falsa aūt esset si aliquē intellm moueret mediāte actu volūtatis qz illū nō naturalr moueret: sic si volūtas mea possit libere cāre intellectionē essentie mee in te. Sed isto mō forte nō est de aliqua essentia et volūtate creata: qz quelibet essentia est imediate moti-
x ua intellis creati: et ideo motiōe naturali. nulla aūt volūtas creata ē motiua ad intellectionē pfectam alicuius essentie vt essentia est: qz nec pfecte eā ɔtinet eminēter vel vnitiue: et qualitercunq̄ sit de obiecto creato mouēte intellm naturalr: patet prius q nō est eadem rō de essentia diuina: qz ipa nō ē imediate motiua alicuius intellis nisi primi. ¶ Ad aliud dico q mouere ad actū beatificū nō est prius actus illius essentie diuine: neq̄ est prius actu volūtatis immo est ppie actus illius volūtatis. eēntia eñ vt quodāmodo prior volūtate: licet sit obiectū primum et imediatū illius visionis in rōne terminātis: tñ nō ē obm imediatū in rōnē mouētis: sed tñ mouēs remotū. pro q̄to mouet intellectū diuinū ad visionē pcedē tem illud velle quo mouet intellectus michaelis ad visionē. Et p hoc patet ad ɔfirmationē ibi positā: qz si illa eēntia nō esset forma liter volēs nihil oīno posset cāre ad extra: qz nihil posset cāre nisi naturalr: et qdcunq̄ extrinsecum cū sit formalr possibile nō possz esse a necessario nisi ɔtingenter. ¶ Ad tertiū dici pōt: q essentia nō hz rōnem motiui ad visionez sui ab intellectu creato: nisi inq̄ tum psupponit ipsaz mouisse intellectū diuinū ad visionē que psupponit ipsi velle diuino motiuo intellectus creati: nō igitur se habēt essentia et volūtas vt mouēs superius et inferius ppie loquēdo sic intelligēdo q vtrūq̄ attingat y ipm motū: sed tñ volūtas attingit intellm creatū: tñ psupponit motionē intellectus diuini ab ipa eēntia sine qua ipa volūtas nō haberet illud velle quo mouet. ¶ Si arguitur ɔ hoc: qz volūtas vt volūtas nō pōt mouere nisi ad videndū volūtatē vt volūtas est. nō aūt ad videndū essentiā vt essentiaz nunc aūt videre volūtatem vt vo

Argumētum subtilissimū

luntas est:⁊ nō essentiã vt essen-
tia est:nō est videre obiectū bea
tificū.pbatio minoris:qꝛ idē est
obiectū beatificū intell'is creati ⁊
intellectus diuini.Intellect⁹ aūt
diuinus nō beatificat᷑ inuidendo
volūtatem vt volūtas est:qꝛ vo-
lūtas nō est primū obiectū intel
lect⁹ sui ⁊ nō beatificat᷑ nisi attin
gendo primum obiectū. pbatio
maioris:qꝛ cūvoluntas sit quasi
posterior ipa natura: qꝛ proprie
tas nō pōt esse principiū causan
di pfectamvisionē essentievt eēn
tia est.que quodāmodo est prior
⁊ pfectior. Iuxta illud Dama.c.
12.totū inquit in seipō cōprehen
dens h3 essevelut quoddā pela-
gus substātie infinitū ⁊c. ¶ Ad
Aa istud dico.ꝙ qꝛ volūtas est pfe-
cte idē cū essentia:iō pōt eē prin
cipiū motiuū ad videndū essen-
tiã vt essentia est.negāda est igi
tur illa maior.verū quidē est.qđ
ibi affirmat᷑.s.ꝙvolūtas pōt esse
principiū motiuū advidendūvo
lūtatem vtvolūtas est.falsum āt
est qđ ibi negat᷑.s.ꝙ non pōt esse
principiū ad videndū essentiã vt
essentia est. ¶ Ad pbationē ma-
ioris rñdeo : ꝙ prioritas illa est
quasi prioritas fundamēti :s3 il-
lud fundamentū nō solū est pfe-
cte idē cū illo qđ intelligit᷑ funda
ri in eo:s3 etiã illud h3 perfectio
nē formalē formalr infinitã.pro-
pter qđ pfecte identice ⁊vnitiue
ɔtinet pfectionem fundamēti: ⁊
pter istã rōnem pōtvolūtas eē
principiū cōicandi essentiã:qꝛ ip
sa est idētice oīno eiusdē pfectio
nis cū essentia. ¶ Ad aliud poss3
dici:ꝙ Augustinus loquit᷑ ibi de
notitia que estverbū.vñ cū dixis-
set.nascit᷑ ples ipa trinitatis noti
tia subdit in fine capituli .Est q̃-
dã imago ipa mens ⁊ notitia ei⁹
que est ples eius:ac de seipāver
bum ei⁹ ⁊ amor tertius.hec ille.
Non igit᷑ quecūqꝫ notitia actua
lis obiecti est verbū ei⁹:s3 illa so
la que de ipo nascit᷑ tanqꝫ ples: Ab
hoc est nō tm̄ est naturalis silitu
do eius s3 naturalr gignit᷑ ab ip
so nascēdo.notitia igitur actua
lis que pducit᷑ immediate p vo
lūtatem nō estverbu3 obiecti:qꝛ
⁊ si sit silitudo naturalis obiecti
non tñ est naturalr genita. ¶ Et
pter istud posset dici : ꝙ.beat⁹
nō h3 verbum de deo:qꝛ ⁊ si illa
visio sit imago diuine essentie ip
sam naturalr representās:nō tñ
est imago naturalis naturalr ab
ipa pcedens:sed illius essentie ē
tm̄vnicum verbum:⁊ hoc in solo
intellectu increato :in quo solo
pōt esse notitia ipsius obiecti na
turalr genita. ¶ Aliter posset di
ci ad illud.9.de trinita.cum dicit Ca.vi.
Augustinusꝙ ois res quācunqꝫ
cognoscimus ɔgenerat in nobis
notitiã sui:qđ vel intelligit᷑ de re
quã naturaliter cognoscim⁹:hoc
est ex causis naturaliter motiuis
intellectus nostri.illa quide3 in
seipa vel in causis suis cōgene-
rat:hoc est naturali fecūditate ⁊
necessitate causat in nobis tãqꝫ
naturalē similitudinē notitiã sui
⁊ sicverbū non gignit᷑ nisi de me
moria.nūc aūt obiectū qđ fit co-
gnitum per actum volūtatis nō
oportet preesse in memoria: vel
saltem nō agit vt preexistens in
memoria. Sic igit᷑ modo dicto
saluatur proprie rō verbi. ¶ Uel
si hoc quod ait.omnis res exte-
datur etiã ad essentiã diuinam:
tunc illud quod sequitur scilicet
congenerat notitiam sui debet
intelligivel formaliter pro obie-

cto naturalr motiuo vel equiualenter p obiecto increato: q: ip sum vel per se vel per aliqd sibi idē: causat in nobis notitiā sui. q̄ equiualet in pficiēdo intellm: ac si ec̄t ples naturalr genita: q: est silitudo naturalr ducens in obiectū sicut si ec̄t ab obiecto na
Cc turalr expssa. ¶ Hinc videnť seq q essentia nō est repntatiua sui michaeli pu9 natura q̄ visio ei9 causatur in michaele. igiť multo magis nō est representatiua alicuius alterius: s3 tā ipa q̄ alia ɔtingenter repntanť per actū voluntatis: ita q ipm repntare non est p̄cedens quocunq ipam itellectionē obiecti qd dr repntari. ¶ Sed si querať hic repntatio quodāmodo prior actuali intellectione illa tm̄modo inuenitur in memoria. ⁊ in memoria diuina nihil ppie est nisi obiectum qd quasi tribuit actū primū siue immediatū actui scdo. s. intellectioni actuali. illd aūt sic actuās est pn̄tia cōpleta primi obiecti. sc3 essentie diuine. ¶ ¶ Cōtra: q̄uo igiť beatus videt obiectū secundariū in ipa essentia si nō est aliquo mō ibi repntatū: ⁊ nō repntatur sibi involūtate: q: volūtas nō est speculū in quo videať l3 p voluntatē manifesteť. ¶ Rn̄deo. la
Speculatio singlaris
pis vr̄ in essentia diuina. nō vt in speculo in quo reluceat vt obiectū pn̄s: s3 ipa essentia se solā et soli suo intellectui se repntat añ actū intelligēdi: s3 lapis vr̄ in eēntia diuina: vt obiectū secundariū in primo obiecto: nō qdem motiuo ad intellectionē scdi: sicut intellectum ppium: ⁊ sicut intellectum nostrū mouet principiū ad ɔclusionem s3 ordine primi obiecti ⁊ scdi terminātis quodā alio sc3 volūtate mouēte ad ista duo obiecta ordine quodā actum intellectus terminātia.

Dd
De tertio
principali9 dico: q aīa ex naturalibus in quocūq statuť angelus nō pōt cognoscere. essentiā diuinam sub rōne ppria mediate. sic intelligēdo q per obiectum cognitū mediū: vel in obiecto cognito medio cognoscať rō eius: q: nihil pōt p se distincte intelligi hoc mō mediate: nisi in illo medio contineať essentialr et 2.met.
virtualr: ⁊ hoc pfecte. s. s̄m totā t.c.4.
rōnem cognoscibilitatis sue. eēntia diuina in nullo alio sic continetur igiť ⁊c. minor pbatur q: nihil aliud a diuinitate ɔtinet eā pfecte: sub rōne entitatis. igiť nec sub rōne cognoscibilitatis. maior pbatur. q: obiectum qdcunq si moueat ad aliquā notitiā tunc s̄m vltimum virtutis motiue mouet ad ppriam ⁊ perfectā notitiā sui igiť nec pōt mouere ad notitiā simplr pfectiorem illa nec p ɔn̄s ad notitiā ppriā pfectioris obiecti. ¶ ¶ Cōtra istd instať p̄mo contra rationē sic. sufficit q cā virtualiter cōtineat illd cui9 est cā: ita q ad hoc q sit causa non oportet q contineat illud cuius non est causa. nūc autē quicquid moueret ad distinctam ⁊ pfectā notitiā essentie diuine: nō pter hoc opz q eēt causa illi9 eēntie: sed tm̄ causa illius notitie. igitur l3 nō contineat illā essentiā: vt probatur. si tamē contineat illā notitiam: vt pura q sit perfecti9 ea: sicut substantia est perfectior accidente hoc sufficit ad hoc q moueat intellectum ad talem notitiā. videtur autē q illa notitia possit eminenter continere

in substantia angeli vel animе. cũ illa substãtia sit multo perfectior ꝙ notitia: et multo imedia tior ipsi obiecto in ordine essentiali. ℭ Preterea. instat ꝯ ꝯclusionẽ illã probatã. primo sic. per illud qđ est imago ꝓpria alicui⁹ obiecti vr̃ posse distincte cognosci illud cuius est imago. sic eñ sensus visus distincte cognoscit obiectũ in speculo. nũc aũt nõ solũ angelus: sed et aĩa est imago dei fm Aug. 14. tri. c. 8. vtercꝙ aũt põt distincte cognoscere seipm etiã ex naturalibus: sicut de ipa aĩa de qua minus vr̃ vult Aug. 14. de tri. c. vl. qm̃ semp se nosce: semperꝙ seipam velle cõprehẽdebat simul et sempsui meminist se: semperꝙ seipam intelligere et amare comp: ehenderet: ꝙuis nõ semper se cogitare discretam etc. et eodẽ li. 14. c. 4. vel. 9. dixim⁹ mentẽ noscere semetipam nihil eñ tam nouit mens ꝙ illud qđ sibi pñto. ẽ nec mẽti magis quicꝙ presto est ꝙ ipa sibi: et de hoc ibidem multum. c. 6. et. 7. ℭ Secũdo instat ad idẽ per hoc ꝙ intellectus creatus beatus põt naturalr̃ cognoscere suum actum beatificũ. igit per illum põt naturalr̃ cognoscere obiectum cõsequẽtia ista probat. tum qꝛ actus est naturalis similitudo obiecti: immo videt esse expressior similitudo ꝙ esset spẽs intelligibilis ipsius obiecti si poneret. igit obiectum distincte põt cognosci per ipm vt per naturalẽ similitudinem sui. tum qꝛ nõ videt ꝙ actus possit cognosci vt est huius obiecti nisi cognosceret hoc obiectum sub ea rõne sub qua ipsi est act⁹.

Vide 10. tri. c. 10. et 8. trin. c. 7.

Ad ista. Ad primũ dico ꝙ nihil sufficiẽter ꝯtinet ꝯtinentia virtuali ipsã notitiã nisi ꝯtineat obiectum cognoscibile tanꝙ propriũ representatiuũ eius. s. formale vel eius representatiuum virtuale. spẽs aũt ꝓpria obiecti et si sit respectu eius diminuta in entitate: tñ cõtinet ipsum primo modo tanꝙ. scꝫ representatum per ipsam formaliter: sed quando non est representatiuum formale obiecti opꝫ ꝙ virtualr̃ cõtineat tale representatiuum propriũ: et quã do est repñtatiuũ sicut obiectũ cognitum: tunc opꝫ ꝙ contineat aliud obiectũ: qđ per ipm dꝫ cognosci. ℭ Ad duo alia argumenta negaret forte ꝙ aĩa vel angelus ex naturalibus posset cognoscere seipm et etiam actũ suum beatificum. Sed qꝛ vtrunꝙ videtur ꝯtineri sub ꝓprio obiecto intellectus huius et illius et hoc sub primo naturaliter attingibili. scꝫ sub ente limitato. Ideo dici posset aliter: ꝙ tam aĩa ꝙ angelus lꝫ possit naturalr̃ noscere se ꝙtũ ad illđ absolutũ qđ ipꝫ ẽ: notitia sui nõ tñ põt naturalr̃ nosci se in ꝙtũ est imago dei siue se ẽ imaginẽ dei: qꝛ nõ põt naturalr̃ cognosci relꝰo: nisi naturaliter possit cognosci vtrũꝙ extremum. ℭ Pro ista rñsione videt esse illud Augustini. 15. de tri. 24. Qui vident inquit suã mẽtem: et in ea trinitatẽ istã. s. memoriã intelligentiã et voluntatem: nec tñ credunt ea que intelligunt esse imaginẽ dei speculum quidem vidẽt: sed vsꝙ adeo nõ vident per speculum: vt scꝫ ipsum speculum quod vident sciant esse speculum. id est imaginem. ℭ Contra istam responsionem dupliciter argui põt primo sic. relatio imaginis vel est idem

cuȝ eētia anime vel angeli: vel saltē necessārio ꝯñs naturā eius igitur ꝑ ipsam cognitā pōt ipsa relatio cognosci. Añs ꝓbat sic. qꝛ relatio dependentie essentialis vel est idē nature depēdenti vel necessario ꝯsequit: qꝛ si ꝯtingenter adueniret nature: natura posset eē sine illa dependentia: ꝛ ita nō essentialr depēderet: relatio aūt imaginis vr esse relatio dependentie imitātis ad illud qđ imitat. ¶ Scđo sic. potentia pōt naturalr cognoscere qđcūq; contentū sub suo primo obiecto naturali: nūc aūt sub ente limitato qđ est primū obiectū naturale itellꝰ creati continet illa relatio imaginis: qꝛ ipsa nō est infinita: cū sit in fundamēto finito. ¶ Ad primū. relatio non pōt cognosci: nisi cognoscat vtrūq; extremuȝ: qñ igit fundamentū nō includit terminū in rōne cognoscibilitatis ipsum nō est cā sufficiens ad cognoscendū relationē: ita ē hic. Ff ¶ Et cum arguit ꝙ necessario cōsequit fundamentū. ex hoc nō sequitur ꝙ ꝑ ipsuȝ posset perfecte cognosci: nisi esset entitas absoluta: ad cuius cognitionē nō reqritur aliud cognosci in rōne termini. ¶ Cōtra hoc: qđ includit aliud in entitate: ꝛ in cognoscibilitate. fundamētū aūt illud icludit in entitate relationē istam si necessario ꝯsequat ipm. igr ꝛ includit ipsaȝ in cognoscibilitate. ¶ Rñdeo nō includit eā in entitate vt totalis cā eiꝰ: sȝ vt ꝓxima cā. supposita tñ alia cā scȝ termino: qꝛ ꝛ ipm fundamentuȝ illam aliam cām supponit. Consilr cōcedo: ꝙ includit eā in cognoscibilitate ꝓsupposita alia cā eius in cognoscibilitate. ꝛ hoc si simplr simpliciter: si alicui alicui. sȝ isti cognoscēte. s. angelo vel anime ꝛ hoc naturalr: siue ex causis naturalr motiuis nō ꝓsupponitur obiectū siue terminus esse naturalr cognoscibilis. ꝛ iō fundamētuȝ lȝ sit huic naturalr cognoscibile: nō sequit relationē huic eē naturalr cognoscibilem. ¶ Ad scđm. ens limitatū. ꝛ ad se. vel si. etiā est limitatū ꝛ ad alterum: tñ limitatū ē naturale obm intellꝰ creati: sȝ entitas limitata in se q̄ est essentialr ad alteꝝ illimitatū nō est naturalr intelligibilis ab intellectu creato: sicut nec terminus sine q̄ nec ipsa intelligi pōt. Gg ¶ Lȝ iste rñsiones ꝓbabiliter videant saluare ꝙ absoluta entitas aīe vel actus beatifici posset naturalr intelligi ab aīa: licet nō naturalr possit intelligi ab ea relatio ad terminū: nec ꝑ ꝯñs oportent deū intelligi in rōne termini illius relatiōis. ¶ Tñ rōnes ille de aīa ꝛ de actu vident habere aliā difficultatē: vnaȝ cōem: qꝛ ꝑ illud qđ ē naturalis imago obiecti pōt ipm obiectū cognosci lȝ ꝑ hoc qđ est imago nō cognoscat relo imaginis. Exemplū. ꝑ spēm albi in oculo vr albū: lȝ nō cognoscat relatio illius spēi ad albū: ꝛ ita ē de intellectu ponēdo spēm intelligibileȝ: ꝛ rō est: qꝛ illa relo fundata in spē sensibili vel intelligibili nō est formalis rō cognoscendi obiectū. sȝ illa forma in q̄ fundat relatio. igr in ꝓposito: lȝ nō naturalr intelligatur relatio anime vel actus beatifici ad deū tñ qꝛ est tale fundamētū ꝙ ex se est silitudo obiecti ꝑ ipm poterit cognosci obiectū. ¶ Videtur etiā stare rō prius facta de actu: qꝛ actus vr esse formalis silitudo Dubia subtilissima.

obiecti: et actualior quam species intelligibilis. si poneretur: igitur si per speciem possit obiectum distincte intelligi vel cognosci magis vel eque poterit intelligi per actum. ¶ Uidetur etiam stare aliud quod fuit ibi tactum quia quod actus intelligatur vt est obiecti et non intelligatur obiectum sub illa ratione sub qua terminat actum. vt esse contradictio: nunc autem ex naturalibus aia que beata est potest cognoscere ex natura sua actum beatificum vt est beatificus. et per consequens vt est obiecti beatifici. quia et si non habeat actum illum ex natura sua: tamen super illum actum iam existentem potest reflecti. et hoc virtute sua naturali. quod probo primo per illud. 15. de tri. c. 11. vbi dicit. Qui dicit scio me viuere vnum aliquid se scire dicit. pro inde si dicat scio me scire me viuere duo sunt. et sequitur. sic potest addere tertium et quartum. et innumerabilia si sufficiat. potest inquam ex virtute naturali. si tamen sufficiat ad continuandum istos actus reflexos. ¶ Hoc probatur secundo. quia si ad actum reflexionis requiritur aliquod supernaturale. pari ratione ad nouum actum nouum supernaturale. et tunc sicut in infinitum potest procedi in actibus reflexionis. sic in infinitum requiritur aliud et aliud supernaturale quo reflectetur. ¶ Cofirmatur quia actus tertius haberet se ad secundum sicut reflexus ad rectum. si igitur posito actu recto non potest anima reflecti super illum. nisi virtute alicuius supernaturalis ad hoc eleuantis: pari ratione nec per tertium reflecti potest super secundum: nisi per aliud supernaturale. ¶ Hoc probatur tertio. quia intellectus actum quem habet potest percipere et experiri. et hoc secundum propriam perfectionem illius actus: et ex natura ipsius potentie: sicut quando video ex virtute potentie naturalis percipio me videre. et possem illud ex ratione virtutis visiue percipere si esset reflexiua sicut intellectus.

Ad ista

aliquid esse medium cognoscendi. vel in cognoscendo potest intelligi dupliciter. ¶ Uno modo quod sit medium cognitum sic quod per ipsum cognitum cognoscatur aliud. sicut cognoscitur conclusio per principium. ¶ Alio modo quod non sit medium cognitum sed ratio cognoscendi solum: sicut species sensibilis in sensu est ratio sentiendi. ¶ Primo modo nihil potest esse medium cognoscendi obiectum aliud nisi contineat in se cognoscibilitatem illius obiecti secundum quam illud cognoscitur per illud. quia si istud excedat illud in cognoscibilitate. tunc illud qualitercunque perfecte cognitum deficiet ab isto cognito in cognoscibilitate. ¶ Secundo modo bene potest aliquid esse medium cognoscendi aliud. licet cognoscibilitas sua propria deficiat a cognoscibilitate illius. dum tamen sit natum ducere in illud vt cognoscibile. ¶ Per hoc patet ad primum. quia licet aia sit imago dei. tamen non est nata esse medium cognoscendi deum secundo modo. sed tamen primo modo. vt haberi potest ex auctoritate Augustini prius adducta. Qui videt suam mentem. etc. Medium autem cognoscendi secundo modo respectu istius medii vt cogniti est aliquod proprium formale representatiuum ipsius anime. et per illud cognoscitur anima sub propria ratione tanquam perfectissimum representabile per illud. et per consequens per illud non potest intelligi deus sub ratione sue intelligibilitatis. sed tamen in aliquo diminuto intelligibili imitante et participante intelligibilitatem eius. ¶ Et per idem ad secundum. quia actus est similitudo cognita. et talis non

Medium cognoscendi duplex.

31

sufficit ad cognoscendū illud cu ius est actus: sicut spēs intelligibilis in vno intellectu visa: alij intellectui videnti. eā nō sufficeret ad perfecte cognoscendū obiectum cuius est. ¶ Contra. actus in illo intellectu cui inest ē ratio perfecte attingēdi obiectū tanq̄ presens p illum actū: igit ei cui ille actus ē presentialiter notus ille per illum actū notū poterit attingere illud obiectū: quia per illum actum: ꝛ in illo hab3 idem obiectum sibi presens. ¶ Respōdeo. intellectus cui actus inest p illum vt rōnem proximā attingēdi attingit obiectū: supposita tn̄ presentia obiecti propria. cui aūt ille actus ē cognitus nō h3 illum vt sibi ꝑpriam rōnem attingēdi: sed ad hoc q̄ haberet actū quo formaliter attingeret op3 habere alium actū: ꝛ cum hoc ꝑpriā presentiā obiecti. ¶ Ad aliud cū arguitur q̄ anima ex natura sua potest reflecti super actum beatificum vt beatificus ē: hoc posset negari. verū quidē est q̄ reflecti potest: s3 nō nisi virtute illius virtute cuius h3 actum rectū. Nec plus ꝑbat auctoritas Augustini q2 non dicit q̄ possit semper ex sola natura: s3 si h3 actum rectū potest reflecti sup illum vel ex virtute nature vel ex virtute illius p qđ h3 actum illum: ꝛ nō sequitur illud ꝯueniens de ꝑcessu in infinitum: q2 idē supernaturale sufficit ad actum rectum: ꝛ ad oēs reflexos. ¶ Ad illud etiā de sensu p3. q2 q̄ percipio me videre esto q̄ hoc non fit per potentiā visiuam: tamē nō est per potentiam aliquam inferiorē: sed forte per aliquam superiorē cuius est cognoscere actus visus.

Hic signat quedā additio infra ad finē h9 lib.

Lib

Argu. principale q2 soluit facilr ex di=

Questio. XV.

Onsequēter querit: de mō quo intell's exit in actum siue de causa intellectiōis. ¶ Et est qđ posito q̄ beatus in patria habeat verbum de creatura visa in essentia diuina. Utrū respectu illius verbi creature intellect9 possibilis habeat se pure passiue. ¶ Arguit q̄ sic: quia intellectus possibilis recipit illam intellectionē: s3 idē respectu eiusdem nō habet rationem receptiui ꝛ actiui: qđ em̄ recipit est in potentia: qđ aūt agit est in actu. Idem aūt nō pōt esse simul in potētia ꝛ in actu: cum iste sint prime differētie entis. igit intellectus possibilis nullo mō actiue se habet respectu verbi: ꝛ per ꝯñs pure passiue. ¶ Cōtra. si verbum sibi formatur quero a quo formatur: nō potest dici q̄ formatur ab obiecto: quia intellectio ē actio imanens ꝑm philosophū. 9. meta. si autē esset actio obiecti in intellectū illa esset actio trāsiens: nec pōt dici formari ab intellectu agēte: q2 intellectus agens facit de potētia intelligibili actu intelligibile ꝑm philosophum. 3. de anima. igitur tota actio eius completa est ante intellectionē actualem: ꝛ per consequēs ante verbum: nec potest dici q̄ memoria formet actiue verbum: quia verbum formatur per actum intelligendi memoria non intelligit: s3 omne intelligere est ipsius intelligētie. 15. de trini. igit relinquitur tandem q̄ nihil in anima actiue format verbum: nisi intellectus possibilis.

ctiōis dō omisit doc. ip. suis solutiōnē hic.

3. de aīa t. cō. 2. 12. et. 18.

5. 9. t. 10. me.

t. c. 16.

t. c. 18.

Ca. 7. Idem 14. tri. c. 7.

Hic non queritur si de obiecto beatifico possit haberi verbũ. Nec de obiecto scđario viso in illo obiecto p̄zio. Nec si aliud sit verbũ obiecti primi et scđi. Sed supponit de obiecto secũdario haberi verbũ: ꝛ queritur qualiter intell'ꝰ possibilis se habeat in eius formatiõe. Incipiendo igit̃ a manifestioribꝰ. ¶ Pꝛio. inquiret̃ de formatione vbi ꝑm modũ intelligẽdi quẽ nũc experimur. ¶ Et scđo applicabitur ad intellectionem in patria.

a **De primo** supposito ꝙ itellectio ꝑfecta: puta diffinitiua de obiecto diffinibili siue sit verbũ illius siue nõ: saltem non est sine verbo ipsius: ꝛ per ꝯñs si quid actiue se habeat ad intellectionẽ illã perfectã: ipsum quodãmõ actiue se habebit in formatione verbi: de causa igit̃ intellectionis in nobis pro statu isto tria sunt videnda. ¶ Primo ꝙ in parte intellectiua est aliqđ principiũ actiuũ respectu intellectionis. ¶ Scđo vtrum illud actiuũ sit aliquid anime intellectiue: vel tm̃mõ sit obiectũ: vel repꝛesentatiuũ obiecti: qđ dicatur esse in anima. pro tanto ꝙ sit in ipsa sicut accidẽs eius vel rep̄sentatiuũ: nõ autẽ sicut aliqđ nature eius. ¶ Tertio. dato ꝙ sit aliquid anime inquiret̃ si est intellectus agens vel possibilis.

3. de aia t.c.38.

¶ Prima cõclusio probatur sic: intellectio aliqua in nobis est noua vt experit̃ quilibet: ꝛ ẽ forma absoluta vt dictum est in q̃õne de hoc habita. Omnis autem forma absoluta cũ sit terminus actiõis hꝫ aliqđ principiũ actiuũ per qđ accipit esse. igit̃ respectu intellectionis nostre noue est aliquod actiuum principiũ. Istud est intrinsecum supposito intelligẽti: vt patet per philosophum. 2. de anima. c. 6. differt aũt supple in intellectu ꝛ sensu: q̃m hec quidẽ actiua operationis extra sunt vt visibile ꝛc. ꝛ sequit̃: causa aũt q̃m singulariũ ꝑm actum est sensus. scientia aũt vniuersaliũ: hec aũt in ipsa quodãmodo sunt anima: vnde intelligere in ipsa quidẽ est cum velit: sentire autẽ non est in ipsa: necessarium autem est esse sensibile: hec ille. Habetur igitur hec cõnclusio tanq̃ certa ꝙ alicuius intellectionis noue principium actiuũ sufficiens est intrinsecũ supposito intelligẽti. ¶ Tũc arguitur vltra per diuisionẽ: vel illud principiũ pertinebit ad voluntatẽ: vel ad partẽ sensitiuam: vel ad partem intellectiuã vt distinguitur cõtra voluntatẽ ꝛ sensum. Nõ potest dari primũ: saltẽ in prima intellectione: q: ipsa precedit oẽm actum volũtatis. Nec est dare scđm. s. ꝙ illud ꝑncipium sit ꝑcise in parte sensitiua: relinquit̃ igitur ꝙ sit in ꝑte intellectiua. ¶ Scđm. s. ꝙ nõ sit in parte sensitiua probat̃ tripl'r. ¶ Primo sic. effectus equiuocus semper ẽ minus nobilis totali causa sua equiuoca. vt habetur. 12. sup Gene. sed intellectio est simpl'r perfectioꝛ ꝑhãtasmate ꝛ quacunq̃ tali perfectione q̃ est in parte sensitiua: q: intellectio est ꝓpꝛie perfectio nature intellectualis vt intellectualis est: que inquantũ talis nobilioꝛ est tota anima sensitiua: ꝛ ita ꝑfectioꝛ perfectione. ¶ Scđo probat̃ sic. angelus non semper habet omnẽ intellectionem quam potest habere: q: cum

q.13.

t.c.59.

t.c.60.

B

c.29.

possit intelligere qđcunq intelli
gibile: vel hēret vnicā q ēēt simul
omniū intelligibiliū: vel hēret tot
distinctas quot correspōderent
omnib' intelligibilibus: quorū
vtrūq vr esse impossibile: q pri
mū poneret nimiā pfectionem il
lius intellectionis: immo vr q in
finitā q nec intellectio diuia ex=
cederet eā quātum ad multitu=
dinē obiectoꝝ. ¶ Scđm vr pone
re nimiā perfectionē intellect'
q ita distincte cognosceret om=
nia per distinctos actus simul:
sicut vnum obiectū per vnū actū
sequit igitur q cum possit quod
cūq intelligibile intelligere: qđ
possit habere aliquam intelle=
ctionem nouā. igitur videtur si=
bi attribuendū quicqd pfectiōis
est in intellectu potente habere
aliquā nouam intellectionē: sed
in tali perfectionis est hēre noti=
tiam habitualē perfectā p quam
intellectus sit in potentia accidē
tali tm̄ ad intelligendū fm phi=
t.c.8. losophū. 3. de anima qui loquēs
de intellectu possibili dicit. Cū
autem sic singula fiat vt sciens
dicitur qui fm actū. hoc aūt con
festim accidit cum possit opari p
seipm̄. Est quidē igit & tūc potē=
tia quodāmodo: nō tamē simili=
ter & añ addiscere. vult dicere qđ
qñ habz habitum p quē pt ex se
opari: licet tunc sit in potentia
aliqua nō tñ essentiali q ē ad for
mam siue ad pricipiū operādi:
sz tātūmodo accidētali ad opa=
tiōem. & hec est dispositio perfe=
ctior eius qđ de potētia operādi
Gotf. erit in actū opandi. ¶ Hic dicit
quoli. angelum posse habere nouā in
6.q.7. tellectionem est mere creditum:
q philosophi pcipui hoc nonvi=
derunt. ¶ Preterea hic etiā dice

retur q angelus ad quālibet in
tellectionē quā hz moueret im=
mediate a deo. ¶ Cōtra hoc: lz
forte philosophus qui posuit in
tellectionē āgeli idē cum substā
tia angeli: diceret cōnter intelle=
ctionē esse ab eo a quo est substā
tia: & lz catholicus dicens intelle 3. de aia
ctionē illā qua āgelus intelligit t. 12.
se esse coeuā angelo: & quasi pro meta.
priā pfectionem necessario cōse=
quentem naturā eius: posset ali
quo modo pbabiliter dicere illā
immediate a deo iuxta illā ppo
sitionē pbabilem. accidens pro=
prium coeuum substantie cuius
est: est a generāte illā substātiā ¶
Tñ de accidente per accidēs qđ
contingēter inest nō videt pbabi
le dcere: q illud sit a generante.
¶ Et confirmatur: q lz deus pos
sit immediate causare quācunq
intellectionē in angelo: tñ si ali=
quā nō causet: vtpote huius ob
iecti: sz derelinquat angelum si=
bi & ordini causarū naturaliter
actiuaꝝ: nō videtur probabile q
angelus non possit attingere ad
intellectionē huius obiecti: cū
anima sic sibi & causis naturalib'
relicta: ad eius intellectionē pos
sit attigere naturaliter: lz mediā
te sensu. Non em̄ vr q aia possit
attingere ad intellectionē alicu=
ius obiecti: etiā mediāte sensu:
quin ad intelligendū idē obiectū
possit angelus attingere sine sen
su. ¶ Istud aūt qđ dr ex philoso
pho vr facere ad ppositum no=
strū: q si phs vidisset aliquā itel
lectionē nouā posse cōpetere an
gelo: dixisset ipm aliqñ esse in po
tētia accidētali ad intellectionē
q hec est dispositio pfectior ei'
quod aliquando est in potentia
ad intelligendum. Igitur ille q
tenet

tenet siue p rōnem: siue per fidē aliquā esse intellectionē nouā in angelo: ꝯñter dicat angelus qñcꝫ ad illam esse in potētia accidētali: sicut phs ꝯñter diceret ad illō qđ ipse tenet. magis aūt ꝯcordat
Notabile documentum. cum pho qui tenēs aliqđ antecedens: cōcedit ꝯñs: qđ phs etiam cōcederet si illud antecedens teneret: qꝫ ille qui tenēdo illud antecedēs negat illud ꝯñs. qꝛ Aristoteles illud nō negaret concedendo illud antecedens. ¶ Tertio ꝓpositum probaꝫ per auctoritates. 15. de tri. 7. vel. 14. dicit Augustinus Qđ excellit in anima mens vocatur: ꝛ post hō non ꝫm omnia q̄ ad naturā eius pertinent: sꝫ ꝫm solam mentē imago dicitur. Et lib. 14. c. 8. Imago ibi inuenienda in nobis est: quo etiā natura nostra nihil hꝫ melius. ¶ Ex istis auctoritatibus ꝛ alijs similibus hꝫ ꝙ tota imago est in parte intellectiua accipiendo intellectiuā pro ea que transcendit sensitiuam. Sed imago includit parentē ꝛ prolem. vt pꝫ. 9. de tri. c. vlti. ꝛ alibi multotiēs. igitur in pte intellectiua est parēs gignēs illam notitiā que est proles: ꝛ p ꝯñs principium actiuū respectu
Velutiqui daꝫ lucifuge putāt. intellectionis. Qui igiꝫ poneret phātasma vel aliquā formā talē in parte sensitiua esse rōnē immediate gignēdi notitiā actualē: nō saluaret: (vt videꝫ) rōnem parentis in mēte ꝓprie accepta. ¶ Preterea Aug. 15. de tri. c. 23. Memoria hominis ꝛ maxime illa quam pecora nō habent in qua res intelligibiles ita continenꝫ vt non in eā p corporis sensus venerint hꝫ in hac imaginē trinitatis imparem quidē. sed tñ qualēcunꝫ similitudinem patris: hoc exponit c. 13. in fi. sic. Hoc verbū nostrū de scientia nostra nascitur quemadmodū ꝛ illud de sciētia patris natum est: ꝛ. c. 21. vel. 63. Memoria inquit tribuēs omne qđ scimus. Ex istis habetur ꝙ illa memoria quam pecora nō habent: hoc est ꝓprie intellectiua: pro tanto hꝫ similitudinē patris: qꝛ de ipsa vel de sciētia q̄ est in ea nascitur verbum nostrū sicut verbū eternum nascitur de scientia patris: satis expresse videꝫ in istis auctoritatibus velle qđ in parte intellectiua ꝓprie accepta sit pncipiū actiuum respectu intellectionis.

De secundo pmi articuli pncipalis certū est ꝙ ad actualē intellectionē causandā concurrūt aliqđ ipsius anime intellectiue: ꝛ obiectū aliquo mō presens. s. vel in se vel in aliquo repꝛesentāte. E
F Sed qđ istorū dꝫ poni per se actiuum respectu intellectionis auctoritates videnꝫ varie loqui. Aug. 12. super Gen. c. 29. Nō putandum inquit est corpus aliqđ agere in spiritum quasi spiritus corpori faciēdi materie vice subdatur: omni eñ modo prestātior est res que facit illa de qua facit nec vllo modo corpus p̄stantius spiritu: imo spiritus prestantior corpore: ꝗuis igitur imago esse incipiat in spiritu: tamē eandem imaginē non corpus in spiritu: sꝫ spiritus in seipso facit celeritate mirabili. ¶ Item idem. 10. de trinita. c. 5. anima cōuoluit ꝛ rapit imagines corporū. ¶ Pro actiuitate tamē obiecti videtur dicere 15. de trinita. 10. vel. 24. formata cogitatio ab ea re quam scimus: verbū est ꝙ in corde dicimus. Et ibidē. Ex ipsa scientia quam mes Idē. 3. de ala t. c. 19.

motia tenemus nascitur verbū. Et.c.12.vel.30. Uerbū est similitudo rei note de qua gignitur et imago eius. ¶ Philosophus autem videtur loqui pro actiuitate obiecti:q2 illud videtur esse principium actiuū per qd aliquid reducitur de potentia essentiali ad accidentalem. hoc autē est aliqd ex parte obiecti:q2 illud p quod obiectum est presens sub ratiōe actu intelligibilis est species causata ab obiecto. ¶ Pro hoc ē illud secundi de anima qd prius ē adductū sc3 vniuersalia quodāmodo sunt in anima: vnde intelligere in ipsa quidē est cum velit: ac si diceret: q q2 obiecta intelligibilia sunt presentia anime. iō ipsa est in potentia accidētali potens intelligere cū velit. ¶ Sed pro actiuitate potentie videt alt quibus esse illud.9.meta. q speculatio est actio imanens. si aūt intellectio nō est ab intellectu: s3 tm̄ ab obiecto: non esset ibi actio imanens: s3 tm̄ transiēs. De isto articulo pōt dici q vtrunq3 concurrit in ratione principij actiui respectu intellectiōis. ¶ Aliquid s. ipsius anime. ¶ Et ipsum obiectum: vel aliqd ex parte obiecti. Et hoc videt haberi ab Augustino. 9. de tri.c.vlti. Liquido indt tenendū ē q omnis res quācūq3 cognoscimus 9generat in nobis notitiam sui. Ab vtroq3 enī paritur notitia. s.a cognoscente τ cognito. Et.11. de trini.c.2.vel.5. ex visibili τ vidente gignitur visio. Et l3 ibi subdat: informatio sensus que visio dicitur: a solo imprimitur corpore quod videtur. hoc non est contra illud: q2 equiuoce accipitur hoc nomē visio: primo pro actu videndi. Secundo pro

t.c.60

t.c.16.

ipsa similitudine rei vise: τ illa a solo corpore causatur. Et ista eq uocatio pōt colligi ex multis verbis illius capituli. ¶ Pro hac cōclusione videtur esse ratio qm̄ qñ obiectum intelligibile ē actu presens intellectui potest haberi intellectio actualis illius obiecti: sed nō potest haberi sine principio perfecte actiuo: igit vel alterum illorum tantu3 est perfecte principium actiuū vel ambo integrant vnu3 principiū perfecte actiuum. ita q vtrūq3 sit partiale actiuū. ¶ Quod aūt neutru3 sit perfecte principium actiuum probatur. ¶ Primo de obiecto: quia aliqd obiectum non est nobilius ipsa intellectiōe: sicut accidens sensibile τ principiū actiuum perfectū quādo est equiuocum necessario est perfecti⁹ forma causata. ¶ Secundo pbatur idem. q2 obiecto existente eque presente intellectui si maior est conatus: τ maior intētio ad intelligendū perfectior pōt haberi intellectio: τ hic videtur quia perfectius vestigiū derelinquit. igitur maior intētio voluntatis causat aliquo modo pfectiorem intellectionē: qd non videretur probabile si solum obiectū esset causa actiua eius: quia illud videretur semp agere fm vltimu3 potentie: cum sit agēs naturale non liberū per essentiā. patet: s3 nec liberum per participatione3 videtur cum nō sit eadem natura cum volūtate. ¶ Tertio ostēditur idem sic: operatio illa non est per se perfectio agentis quā ipsu3 elicit pcise mediāte aliquo suo accidēte per accidens. Exēplum calefacere vel etiam calere nō est per se perfectio ligni ca

tali:qz nõ cõpetit sibi nisi per calorem q̃ est accidens ei⁹:illud autem a quo obiectũ aliud ab anima est presens intellectui est ei⁹ accidens p accidẽs qz quãdoqz contingenter inest:quandoqz nõ igitur si soluz illud est pncipiũ actiuuz respectu intellectionis: intellectio non esset propria perfectio intellectus vel hominis. ¶ Item scdo probat̃ qp nec totalis actiuitas ꝯueniat intellectui quia act⁹ vr̃ propria similitudo obiecti.vr̃ etiã sortiri speciem ab obiecto.licet non sicut a principio formali intrinseco:tñ sicut a per se principio extrinseco. vr̃ ẽt eẽntialiter depẽdere ab obiecto propter qd̃ referẽ ad ipsuz in tertio modo relatiuorũ. hoc autem non videretur verũ si obiectũ eẽt tm̃ cã per accidẽs: vel causa sine qua nõ. ¶ Concedo igr̃ auctoritates prius adductas ad quascũ qz affirmatiuas:siue de itellectu siue de obiecto.verũ quidẽ est qp vtrũqz istoꝝ aliquo mõ est actiuũ ad intellectionẽ:sed actiuum partiale.ambo aũt integrãt vnũ actiuum totale.

Sed hic sunt duo dubia. P primo qũo ista cõstituunt vnũ perfectũ pncipiũ. P Secũdũ de quibusdã auctoritatib⁹ adductis:puta õ illa Aug. Ex ipsa scia nascit̃.verbũ qũo ista facit p obiecto:ꝛ similr̃ illa Aristotelis 2.de aia.sciẽtia autez vliũm est? ¶ Ad primũ dico qp cause ꝯcurrẽtes qñqz sunt eiusdẽ rationis ꝛ ordinis:vt plures trahẽtes nauẽ qñqz vero sunt alterius rõnis ꝛ ordinis. P Et hoc dupliciter. quandoqz posterior habet virtutem suam a priore. Exemplũ sol ꝛ pater in generatione hominis:quãdoqz posterior non hʒ virtutem suam a priore:nec depẽdet in habendo suam virtutẽ ab ea:sʒ tm̃ dependet ab ea in agẽdo ſ͠ʒ suaz virtutẽ:ita qp superior principalius agit:ꝛ inferior minus pncipaliter agit. Exẽplũ forte de patre ꝛ matre in generatione plꝰ vt eẽn videt̃ haberi ex.16.de aialib⁹. mater aliquo modo se hʒ actiue qd̃ vr̃ rationabile: cũ formã eiusdẽ speciei ꝯsequatur virtus eiusdẽ speciei. Mas aũt ꝛ femina non differunt specifice ſ͠m philosophũ.10.met. Mater aũt virtutem suã actiuã nõ hʒ a patre:nec in habendo ipsaz ab illo dependet:sed depẽdet ab ipso in agendo ſ͠m ipsam virtutẽ:ꝛ agit minus principaliter. ¶ Ad propositũ intellectus ꝛ obiectũ non ꝯcurrũt primo mõ.qz ille cõcursus non est necessarius ex rõne ꝯcurrentiũ:sed tm̃ ex defectu virtutis in vno:quia si duplicaret̃ virtus vni⁹ ipsum solum sufficeret: non sic hic:qz quantũcũqz sit obiectũ perfectum vel intellect⁹ perfect⁹ neutrũ tñ causaret actũ sine alio Nec cõcurrunt scdo modo:quia intellectus non habet virtutem suã actiuã ab obiecto:nõ ecõuerso. Tertio igit̃ mõ pñt dici ꝯcurrere. ¶ Qd̃ aũt eorũ sit principalius nõ opʒ discutere. ¶ Ad scdʒ dico qp ista tria accipit Augusti. pro eodẽ verbũ gigni de memoria. ꝛ verbuz gigni de scientia in memoria ꝛ verbũ gigni de re nota:qz per scientiam intelligit actum primũ per quem aia est in actu sufficienti ad actũ intelligẽdi: ꝛ virtute illius primi actus gignitur verbum : ꝛ in illo actu primo relucet obiectum:ꝛ p tan

Margin notes (left): t.c.64. (beside "ductis:puta õ illa Aug."); b

Margin notes (right): vide ꝑmo de gene. aialiũ ad finẽ; t.c.25.; Quere 3.di.ꝑma.q. penul.

to dr gigni de obiecto igr de scia gignit vt de pncipio formali gignēdi: de obiecto aūt vt relucēte in illo pncipio de memoria vero vt ptinēte illud pncipium ita q omnes tales auctoritates Augustini fm intētionē illius loquunt p actiuitate obiecti. ¶ Cōsimilr ille auctoritates Aristotelis q dicunt q p sciaꝫ possumus intelligere cum volumus ꝛ in scdo de aia.
t.c.160 scia est vniuersalium ꝛ in tertio de aia. Cum autem vnaqueqꝫ fiant
t.c. 8. vt habet supra. ¶ Et est itelligēdum q tā Augustinus qꝫ Aristoteles accipit sciam: nō p habitu illo acquisito ex actibus frequentatis ꝛ facilitāte ad similes actus sed p illo p qd obiectū est psens vt actu itelligibile siue ponatr spe
2.de aia cies itelligibilis siue aliqd aliud
t.c.2.ꝛ Sciētia em est illd fm Aristote
5.ꝛ3.d lem: fm q aia educit de potētia
aia.t.c essentia ad accidētalē hoc aūt p
8.ꝛ.8. cedit omnē actualem intellectio
phy.t. nem: q illa est terminus potētie
c.32. accidētalis. Sciētia vero acqsita
k ex actibus ꝛ facilitās ad psiderādum nō pcedit oēm actum itelligēdi. ¶ Similiter apud August. Scia est formalis rō fm quā memoria est pariens siue gignens. Ista autem scientia acquisita ex multis considerationibus nō est formalis rō gignēdi quamcunqꝫ intellectionē: imo gignit ex multis pcedētibus. ¶ Si dicas q illa auctoritas.12.super Gen. non affirmat tm de aia: sꝫ ēt negat obiectum agere in aiam. ¶ Similr Aristoteles nō tm pcedit obiectū agere: sꝫ videt negare itellm agere q: vr ponere q itelligere sit pati quoddā. ¶ Ad pmum posset dici q August. negat ibi obiectum
2.ꝛ3.d anima agere in aiam imediate fm esse male qd hꝫ extra aiam. ¶ Ad secundū. Aristoteles videt frequētius loqui p actiuitate obiecti ꝛ passibilitate potētie cuius rō est q: pmuniter locutus est de potētijs aie inquātum sunt illa quibꝰ formalr possumus opari: puta de sensu inquātum est quo possu 2.de aia
mus formalr sentire: ꝛ de intelle t.c.24
ctu quo itelligere: sicut loquitur de aia vt est illd quo formalr viuimus. Nūc autē licet itellꝰ actiue causet itellectionē: nō tn dr itelligere inquātum causat q: si deus causaret illā eādem intellectionem nō tn dr itelligere illa itelle 2
ctione: sed intellꝰ ille in quo causat intellectio igr ꝛ modo intellectus dr intelligere: non q: causat sed quia recipit intellectionem. Et sic verum est q intelligere est quoddam pati. quia intellectum intelligere non est nisi ipm recipere intellectionem. Illa autem auctoritas.9.metaphy. si faciat pro actiuitate obiecti vel non patet ex questione de actu cognoscendi ꝛ appetendi. q.13.

De tertio pmi articuli pncipali vidēdum est an illd in pte itellectiua quod est actiuū ad itellectioneꝫ sit itellectus agēs vel possibilis vt q agēs q: itellꝰ possibilis recipit itellectionē si igr cum hoc sit actiuus respectu intellectionis pari rōne posset dici q respectu speciei intelligibilis quā recipit esse actiuus: ꝛ ita non requireret intellectus agēs ad aliquē actum in intellectu. ¶ Cōfirmat illd: q: 3.de aia
actiuū ꝛ passiuū distiguunt poten t.c.17.
tias in anima. ¶ Secūdo ad idē sic phs.3.de aia distinguēs intel t.c. 18.
lectum agētem a possibili sic ait. Est em intellectus hic qui idē ta

lis quo est oia fieri. Et de agente ille aūt quo ē oia facere. Ex hoc videt sequi q itells agens adequat possibili in rōne actiuit pas
vid.3ō siui. Est igr actiuus ad omne illō
aia.t.c cuius possibilis est receptiu: 7 p
37. et ꝯns ad itellectionē. ¶ Preterea
38. idē sequit de itellectu agēte. Et sicut habitus quidā 7 vt lumē lu men aūt itellectualevr esse pncipium actiuū cognoscēdi vitates intelligibiles. fm illō. 12. de tri. 15. Mēs rebus itelligibilibus n a
a.l. fō turali ordie dispone te ꝯditore sub
iuncta iecta sic ista videt in quadā luce sui generis icorporea: quēadmodū oculus carnis videt q in hac corporea luce circumadiacent.
t.c.19. ¶ Preterea ibidem sequit semp nobilius est agens patiete 7 pncipium materia. 7 subdit de itellu agente igit impassibilis est substantia in actu igr vult q itellectus agens est nobilior possibili vel saltez non minus nobilis nūc autē imago ꝯsistit in eo qō optimuz est in nra naturavt pbat in in pmo articulo p Augustinū igr intells agēs ptinet ad imaginez: sed nō potest ptinere nisi ad memoriā pz sz cū memoria habeat ꝯseruare obiectum vel spēm obiecti: 7 exprimerevel gignere notitiā actualē eius pz q itellectui agēti non pōt ꝯpetere pmum: qz non estvirtus receptiua nec ꝯseruatiua igr competit sibi secundum. s. exprimere notitiā. ¶ Sed p alia parte. s. intellectu possibili arguitur primo p illud Aristo. q intellectus agens est sicut lumē. Cōmē. vult
t.c.19. ibi q sicut lumē facit quodāmodo potētia colorē actu colorē sic
C.19. intellectus agēs facit de potētia intelligibili actu in telligibile igr actus eius termiat ad obiectum actu itelligibile 7 hoc pcedit itellectionē. ¶ Confirmat p illud. 3. de ad fin̄
aia cōmēto. 18. vbi vult Cōmen. q si res haberēt esse eo mō quo posuit Plato nō oporteret ponere intellm agentē: igr non ponit nisi vt p ipm fiat obiectum actu vbi.s.
vniuersale: sz hoc pcedit actualē M
intellectionē. ¶ Preterea scdo fz Cōmē. itells agēs ponit vt p ipm trāsferat obiectum de ordine in ordinē: qō sic intelligi potest: de ordine sensibilium ad ordinem itelligibilium 7 p ꝯns de ordine corpalium ad ordinem spiritualium 7 quare requirit ibi aliquod trāsferēs pprium: rō videt esse: qz agēs quod hz esse corpale nō hz rōnem agentis nisi in passum corpale: propter hoc q tale agēs requirit passum approximatum sibi localiter: qz si non esset localiter presens esset tali agēti qua si non pseus. igit nunq aliquod corpale potest esse rō immediate causandi aliquod spūale nec p consequens trāsferendi ab illo ordine ad illum ordinem. Et ista videtur esse ratio Augustini. 12. super Gene. 29. Sed quando obiectum sit de actu intelligibili actu intellectuz non transfertur sic de ordine ad ordinem igr non requiritur ibi itellectus agens. ¶ Confirmat qz ad hoc q intellectum fiat actuvolitum nō ponit talis trāslatio ab ordine in ordinem 7 hoc ideo est. quia actu intellectū est sufficienter proportionatum voluntati. Cum igitur actu intelligibile habens esse in memoria intellectiua sit eque sufficienter proportionatum intelligibile ad hoc. s. vt sit actu itellectum: sequit q ibi non reqrit vtus transferens de ordine ad ordinem.

¶ Preterea. tertio si itellus agens esset p se actiuus ad itellectionē actualem pari rōne vbicūq ponceret potētiā esse actiuā ad ppriā opationē: cum hoc et potētiā receptiuā talis opationis ibi esset distinguere potentiā agētē ⁊ possibilē: vt pote voluntatē agentē ⁊ voluntatē possibilē fm cōmunem opi. q̄ ponit voluntatem actiuā ⁊ et receptiuā volitionis ⁊ similr si sensus p onat actiuus pter hoc forte: q sensatio vr nobilior ipo obiecto sensibili extra esset distiguendū de sensu agēte ⁊ possibili Cum igr phs istā distinctionem de agente ⁊ possibili nusq ponat ibi nisi in itellectu sequit q ista differentia nō est pter illa q̄ cōiter inueniunt in alijs potētijs ⁊ ita non pter agere ⁊ recipe actionē ¶ Preterea quarto videt esse cōtra illud idē.9. de tri. vl. a cognoscēte ⁊ cognito patit notitia itellectus aūt agens non est cognoscens: sed solum possibilis igitur ab illo patitur intellectio: ⁊ per consequens actiue se habet respectu intellectionis.

De isto articlo si pma via tenet posset dici q intellectus agēs hz duas actiones ordinatas. ¶ Prima est facere de potētia itelligibili actu intelligibile vel de potētia vli actu vle. ¶ Scda est facere de potētia intellecto actu itellm. ¶ Primū intelligit sic q vtute intellectus agētis de phātasmate in phantasia gignit spēs itelligibilis in intellectu vel aliqua rō in qua actu relucet itelligibile: q̄ breuiter loquēdo dicat spēs intelligibilis ⁊ istā gignitionē realē repñtatiui de repñtatiuo dz cōcomitari qdā gignitio metaphorica obiecti d obiecto. s. itelligibilis d imaginabili qd iō rōnabilr dz q2 tale esse obiectiuū hz obiectū in repñsentari quale hz repñtatiuū correspōdēs ⁊ iō trāslatione reali facta in repñtatiuo qsi de corpali gignit spūale. s. de repñtatiuo singulari gignit repñtatiuū vle cōsimilis dz vel itelligit trāslatio in obiectis de corpali ad spūale vel de singulari ad vle. ¶ Scda actio poneret p quā de potentia itellecto fieret actu itellectū vbi similr intelligit factio metaphorica ex pte obiectoꝝ corrñdēs factioni reali ex pte eoꝝ qbus tēditur in obiecta q2 realr spēm itelligibilē sequit actualis itellectio ⁊ sicut pma trāslatio de potētia ad actū sic et scda diceret fieri p intellm agentē tā ex pte obiectoꝝ ⁊ hoc metaphorice q ex pte illorum in qbus relucent obiecta: ⁊ hoc realr p tāto. s. q vtute intellectus agentis de phantasmate gigneret spēs itelligibilis ⁊ sic metaphorice de potētia itelligibili gigneret actu itelligibile: ⁊ scdo virtute speciei itelligibilis gigneret actualis itellectio: ⁊ sic metaphorice loquendo in obiectis de potentia intellecto fieret actu intellectū. ¶ Consimilr posset poni duplex passio ordinata in intellectu possibili correspondens isti duplici actioni itellectus agētis. ¶ Quarum prima esset receptio speciei intelligibilis a phantasmate per pmam actionem intellectus agentis. ¶ Et secunda esset receptio intellectionis a specie itelligibili per secūdam actionem itellectus agentis. Et scdm hoc diceret q ad memoriam intellectiuam pertinent itellectus agens ⁊ possibilis. Agens quidem

doctrina singularis.

non quantum ad primam actio nem que est facere de potentia itelligibili actu itelligibile. Immo illius actionis terminus est memoria in actu: qz p illaz actio nem est itell's habens obiectum actu intelligibile sibi presens. Sz quantum ad secundam actionez qz cum memorie sit exprimere actualem notitiaz vel intellectio nem: z intellectus agentis secun da actio sit agere ad istam actio nem intellectus agens quātum ad secundam eius actioné incluz deret in memoria. Intellectus au tem possibilis quantum ad pmā eius receptionem qua scz recipit actu intelligibile sibi presens dr memoria. Et quantum ad secun dam receptionem. s. actualis intellectionis dr itelligentia. ¶ Et fm hoc responderi posset ad illa que videnť adducta in contra rium p hoc q actio abstrahendi que est prima actio intellectus agentis est magis ppria sibi q̄ secunda que est causare intelle ctionem: qz illa pot esse competere alijs potentijs nulla autem alia transfert obiectum suum de ordi ne ad ordiné sic itelligēdo d ordi ne corpalium ad ordiné spūaliuz immo voluntas lz causando actū suuz fm aliquos p hoc metapho rice transferat obiectum suū de ordie itelligibilium ad ordinem appetibilium: tñ ista translatio non reqrit voluntatem agentem sic intelligendo: hoc est pparan tem obiectum suum vt sit actu vo libile: sicut intellectus agens p parat obiectum suum vt sit actu intelligibile: qz quādo obiectū est actu itellectum est actu volibile nō igr requirit aliqua actio ppa rās obiectū volūtati. Ille igr au ctoritates affirmāt q verum est de pmo actu intellectus agentis. z si quādoqz dicaľ q ppter illuz solum poniť itell's agens. Veruz est vt talis virtus est ppria itelle ctui: qz est ibi tñ potētia pparās obiectum ppter scdm eius actum nō ē ppie l itellectu talis virt agēs. nā alie potentie pñt agere ad optionem presupposito obo.

Si vero teneretur alia via scilicet q il lud aie q est actiuum ad intel lectionem est intellectus possibi lis: z quod intellectus agens ha bet tantum actionem abstrahen di obiectum: tunc esset dicenduz quod intellectus agens non per tinet ad memoriam: sed actio eius terminatur ad memoriam et hoc respectu sensibilium quia terminatur ad illam formam p quam obiectum actu intelligibi le relucet intellectui: et illa est for ma constituens perfectam me moriam. Respectu autem mere intelligibilium puta spiritualiū nullam actionem omnino habe ret: et hoc si talia intelligantur non per speciem: vel si per spe ciem: tamen possunt eam causa re vtute propria. Intellectus au tem possibilis fm hoc poneretur ptinere ad memoriam non tan tum vt retinetis omne repñsentati uum obiecti actu itelligibilis. sz ēt vt exprimēs actuale notitiā actua lē. ¶ Et tunc ad illa q̄ sunt addu cta ɔtra hoc posset responderi. ¶ Ad pmū q potentia opatiua non est actiua sui obiecti: lz sit actiua sui actus circa obiectū: z ideo non pari rōne pt itell's pos sibilis causare speciem intelligi bilem sicut potest causare intel lectionem illam. P Ad confirma

tionē illā diceret q loquēdo de potētia vt dicit respectū bn̄ distiguit in actiuū & passiuum: sʒ loquēdo de illo quod subest respectui qđ cōiter intelligimus cum dicimus potētia queadmodum dicimus q calor est potētia calefactiua. sic nō opʒ q actiuū & passiuum distinguant ipsam: qꝛ tūc volūtas esset due potētie. ¶ Ad aliud cum arguit̄ fm Aristotelē q intellectus agens est quo est oīa facere. Intelligēdum est sic. facere oīa actu intelligibilia. Et hoc habet̄ ex eo qđ sequit̄ qđ lumen facit quodāmodo potentia colores actu colores. quia facit eos actu visibiles. sic intelligendo q lʒ natura absoluta coloris que est in genere qualitatis maneat eadē in tenebris tn̄ vt sic nō est visibilis intelligēdo de potentia ꝓpinqua: qꝛ qn̄ opʒ causas ↄcurrere ad agendū vna earum. s. scđa nō est in potētia ꝓpinqua nisi alia. s. pꝛima ↄcurrente. Ad hoc aūt q color agat invisum requirit̄ alia cā ↄcurrens ad agēdum. s. lumē iō tūc solū est color visibilis in potētia ꝓpinqua qn̄ est actu illuminatus. hoc modo phātasma nō pōt gignere speciē intelligibilē: nisi ↄcurrente actione intellect⁹ agentis. Ille igit̄ intellectus facit oīa actu intelligibilia: & hoc in potētia ꝓpinqua. qꝛ relucētia in spēbus intelligibilib⁹ que pꝛius fuerūt in potētia remota: qꝛ tn̄ relucētia in repn̄tatiuo materiali & repn̄tante ea sub rōne singularis. nō aūt dicit q agens est quo est oīa facere actu intellecta. P ¶ Cū igit̄ ↄcluditur adequatio intellectus agētis in agēdo ad possibilē in recipiēdo vʒ inferri vniformiter de actione & receptione actu intelligibilis nō de actione & receptione actu intellecti. ¶ Ad tertiuʒ veritas pꝛincipiꝫ vꝫ in rōnibus terminoꝝ. ille aūt rōnes terminoꝝ vt actu intelligibiles & vniuersales relucent intellectui per actionē lucis intell'is agētis. Sic igit̄ videt veritatē pꝛincipioꝝ in luce intellectus agētis: nō tanꝙ immediate causante illā visionē sʒ mediate. s. causando rōnes terminoꝝ in esse itelligibili ꝑ quas postea causat̄ actus vidēdi veritatē pꝛincipioꝝ. ¶ Ad quartum diceret̄ q agēs est nobilius possibili ꝓcise vt respicit obiecta sensibilia: qꝛ ꝓcise respcū̄ illoꝝ est agēs in intellm̄ possibilē. ¶ De isto articulo hoc tenendū vꝫ: q illam distinctionē Aug. 10. de tri. ca. 11. memoꝛia intelligētia & volūtas comparādo ad illā Aristotelis in intellectu agentē & possibilē sic sibi inuicē coꝛrñdent q solus possibilis est intelligētia: qꝛ solus recipit actū intelligēdi & sic etiā cōiter Aristoteles loquitur de intellectu: vt est quo intelligimus siue quo recipimus itellectionē etiā possibilis ꝑtinet ad memoꝛiā inꝙtum memoꝛie est recipe notitiā habitualē. fm illđ 15. de tri. 10. scia quā memoꝛia tenemus. & sic loquit̄ Aristoteles qñꝙ de intellectu possibili vt est quo scimus: siue vt est quo habemus sciam per quam reducit̄ de potētia essentiali ad accidētaleʒ ¶ Sʒ quo ad aliū actū memoꝛie ꝗ est gignere notitiā actualē: pʒ q hoc cōpetit adhuc intellectui possibili per accñs qꝛ qn̄ foꝛma actiua inest alicui subiecto actio fm illā foꝛmā per accidens competit eidē: sicut lignū ꝑ accidēs

S

T

calefacit. nunc aũt illud quo obiectũ actiue se hꝫ ad gignenduꝫ intellectionem est forma intell'e possibilis. igiť intellectus possibilis saltē p accñs gignit. ¶ Sꝫ si vltra hoc queras an cōueniat actus gignēdi notitiam p se ipsi parti intellectiue. pōt teneri fm pdicta vel cōpetere precise intellectui agēti: vel pcise intellectui possibili. ⁊ fm hoc iste vel ille diceretur ptinere ad memoriã. Vel posset poni tertio mō act⁹ gignēdi vtriq; cōpetere. sꝫ agēti tanq̄ principaliori: ⁊ possibili tanq̄ minus principali. nec sequiť si sint vna natura. igiť nō pñt hr̄e respectiu eiusdē causalitateꝫ principaliorē ⁊ minus principalē. pꝫ eĩn instantia de intellectu ⁊ volūtate quaꝝ vna fm multos est actiua principalior: ⁊ alia subordinata in aliqua actione: ⁊ tñ sunt vna natura. Sed ista instātia fm aliquos nō est sĩlis: q: nō vtraq; potētia immediate attingit ideꝫ vt causatũ: sꝫ vna per operationem suã causatã mouet aliã ad suaꝫ operationē. ¶ Breuiter si nō teneret̃ distinctio potentiaꝝ: nec re absoluta: nec rōne reali: sed tñ q idē absolutũ quodāmodo illimitatũ est principiũ immediatũ multoꝝ actuum: ⁊ sic respecũ alterius ⁊ alterius diceť alia et alia potētia. tūc prima via pbabilis videtur.

Uide aucto reꝫ de spiritu ⁊ aia.

De scdo articulo dico: q intellectus beatus pōt hr̄e verbũ de creatura cognita in gñe ppřio. ⁊ ad formationē illius verbi ponendum est intellectũ possibilē sic se hr̄e tūc sicut se hꝫ nũc ad formationēverbi qd hꝫ de obiecto nũc. q: m Aug. 7. de ciui. c. 30. Sic de⁹ res quas ꝯdidit administrat vt eas ppřios motus agere sinat. igiť remanebit in patria naturalis actio que nata est competere nature fm suã pfectionē. ¶ Sꝫ de creatura visa in essentia diuina dubiuꝫ est an intell'e beatus hēat de ea verbũ ppřium. q si sic consiliř dicendũ esset de itellectu possibili informatione verbi de creatura visa in essentia diuina sicut de visa in proprio genere dictũ est. ¶ Sed posset dici q non est ibi verbuꝫ de obiecto viso in essentia diuina. tũ q: hñs verbũ immediate attingit obiectũ cui⁹ est verbũ. lapis em̃ visus in essentia nō imediate attingiť vt obiectũ per actũ visionis: q: sic videť in genere ppřio: sꝫ ibi sola essentia diuina imediate attingiť: q: ipa sola primo mouet. ⁊ per ꝯñs ad seipam attingendã. ¶ Preterea. verbum ppřium alicuius gignif de scia siue ppřia specie ipsius obiecti. nũc aũt in memoria intellectus beati nō est scia propria vel spēs lapidis. vt vř in verbo: q: p illã nō vř nisi in gñe proprio. ¶ Item eodeꝫ actu vř essentia diuina ⁊ res in ipa: sꝫ de essentia visa nō hꝫ intellectus videns verbũ: q: tūc nō videret illã immediate. igiť nec hꝫ verbũ de re visa in ipa essentia. ¶ Cōtra ista motiua arguiť ꝯ primũ: ⁊ si p principiũ cognoscať ꝯclusio: tñ ipa pōt cognosci imediate in rōne obiecti. q: discursus nō terminať pcise ad illud qd fuit principiũ discurrēdi: q: tūc ab illo adhuc eēt vlterius discurrendũ: nec p ꝯñs esset discursus terminat⁹ nũc aũt ꝯclusio de se est termin⁹ discursus syllogismi demōstratiui. igitur illo. discursu terminato stat

itellectus in cognitione imediata ɔclusionis. pari rõne lʒ essentia diuina moueat prius ad vidēdum seipam. tñ qꝛ est motiuũ illimitatũ mouet scδo ad vidẽdũ creaturā. in termino igit̃ illius motiõis intellꝰs põt videre creaturā vt obiectũ imediatũ. ¶ Cõtra scδm sic. ad gignendũ ṽbum ꝓprium alicuius obiecti sufficit memoria pfecta siue actualr̃ siue virtualr̃ ɔtinens illδ obiectũ sicut p notitiā habitualē principij põt gigni actualis cognitio ɔclusionis: lʒ illa memoria nõ sit huius obiecti formalr̃ ꝛ ꝓpria: sʒ eius virtualr̃ ɔtentiua: sic itellectus beati hñs essentiā diuinā actualr̃ pñtem vt intelligibilem hʒ memoriā ꝓpriam respectu visionis illius essentie. ꝛ cũ hoc memoriā pfectam virtualr̃ ɔtentiuā visionis creature: qꝛ sicut virtualr̃ ɔtinet in entitate: sic in cognoscibilitate. beatus igr̃ hʒ memoriā siue sclaʒ in memoria sufficientē ad gignēdũ ꝓprium verbum lapidis: nec sequit̃ in ista secũda sicut nec in prima rõne ꝙ illa visio sit rei in ꝓprio genere: qꝛ visio in ꝓprio genere est per rõnem videndi acceptā a creatura aliqua. ¶ Cõtra tertium motiuũ. ille actus nõ est ꝓpria cognitio alicuius obiecti q̄ põt stare in itellectu: ꝛ tñ illud obiectũ olno nõ eē cognitũ: nũc aũt visio essentie diuine põt stare eadē in intellectu beati: ꝛ tñ lapis nõ videri ab ipõ. igit̃ ꝛc. Probatio maioris. qꝛ primum formale in itellectu ad hoc vt obiectũ sit sibi cognitũ est ipē actus cognoscendi illud obiectũ sibi inherens: ꝛ proxima rõ formalis nõ vr̃ posse inesse alicui sine illo cuiꝰ est rõ formalis: sicut albedo nõ põt inesse alicui nisi illud sit albũ. ¶ Preterea pari rõne idē actus visiõis esset ipsius essentie ꝛ cuiuscunqꝫ creatiuisi in ea: ꝛ ita vnus actus finitus posset esse infinitoꝝ obiectoꝝ possibiliũ videri in ipa: qꝛ qua rõne nõ repugnat vnũ actuʒ esse duoꝝ vel triũ obiectorũ: pari rõne nec quorũcunqꝫ obiectorũ. ¶ Item nõ pʒ necessitas illiꝰ ɔsequentie. si eadē est visio essentie diuine ꝛ lapidis igit̃ si est verbum lapidis est verbũ essentie.

¶ Ad primũ istorũ diceret̃ ꝙ illud qδ cognoscit̃ per aliud bene põt immediate cognosci. Sʒ nõ sic si cognoscat̃ p̄cise in illo. sicut intellꝰs diuinus p̄cise cognoscit creaturā in essentia sua: ꝛ nõ per illā creaturā vt obiectũ imediatũ: qꝛ tũc intellectio eius vilesceret. ¶ Consilr̃ dꝛ de visione quā beatus hʒ in ṽbo de creatura.

¶ Ad scδm diceret̃ ꝙ essentia diuina nõ est l memoria creata beati aliquo ordine prius q̄ȝ in intelligentia: qꝛ nõ causat̃ aliqua forma in intellectu beato representans illā essentiā. Sʒ primũ qδ causat̃ intellectu beato est ipa visio. illa aũt causat̃ in ipa intelligentia. Uel aliter diceret̃ ꝙ illa visio imediata causat̃ a volũtate diuina sicut dictũ est in qõne proxima p̄cedente: ꝛ consilr̃ visio lapidis: ꝛ p ɔñs neutra gignitur a memoria nõ solũ ipsius vidẽtis. sʒ nec ab aliqua memoria. ¶ Cõtra. intellectio essentie diuine cõtinet virtualr̃ intellectionē lapidis igitur ista intellectio gignit illā: ꝛ tũc illa est verbum. ¶ Respõdeo. itelligentia nõ gignit. Uel põt dici ꝙ vtraqꝫ visio immediate cãtur a volũtate diuina

¶ Ad tertium. illud videt eque ꝯcludere ꝙ nō est idē actus intellectus diuini respectu essentie sue obiecti secūdarij. qđ oēs negant. Unde maior rōnis est negāda: nisi itelligat de pmo obiecto. ¶ Ad alia q̄re alibi. ¶ Ad alia duo argumēta rn̄sio pt haberi in. 3. dist. 14. q. 2. quasi in fine ibi pōt dici ꝙ ꝯclusio ista posset &c. Ideo ꝯceditur totum argumentū. ⁊ si infert. igit eadem erit visio itellectus beati cū visione intellectus dei. negat cōsequētia: qz itellectus dei hz visionē ꝑ accidēs obiectorū secūdariorū: qz illa per accn̄s itelligit. s. mediante essentia ostendēte se sibi illa libere ⁊ ꝯtingenter. iō actus beati nullā ꝑfectionē accipit ab illis obiectis: sed tota eius ꝑfectio est ab essentia visa ⁊ illa ostēdente. ¶ Ad aliud dr ꝙ argumentū vz. ⁊ ꝯñtia tz si sit vn⁹ ⁊ idē actus visionis essentie ⁊ aliorū obiectorū. si aūt sit alius et alius actus. consequētia nulla est.

Additio:

aliorū

Ad primū principale si teneat in tertio articulo: ꝙ intellect⁹ agēs actiue se hēat ad intellectionem ⁊ possibilis passiue tunc nō fm idē mouet ⁊ mouet aīa ad intellectionē. nec tñ fm distincta subiecto: qz illa duo nō sic distiguūtur. Si autem dicat ꝙ possibilis actiue se habeat ad intellectionē tunc idē fm idem mouet ad eam ⁊ mouet. ¶ Et si dicat hoc eē impossibile: qz tunc idē fm idē esset in potentia ⁊ in actu. ¶ Rn̄deo omnis actio que est ad formā nō actiuam est agentis: equiuoci ⁊ nōvniuoci: qz si agens esset vniuocum forma qua agit esset eiusdē rōnis cum forma terminante et ita illa esset actiua. Augmentationum autem ⁊ multarū alterationū ⁊ communiter motus localis termini non sunt forme actiue. igitur mouēs in istis: ⁊ vniuersaliter agens equiuocum est in actu aliquo non eiusdem rationis cum termino ad quem mobile est in potentia. sed est in actu fm aliquid virtualiter vel eminēter continens illum terminū sic diceret in proposito quod idem in anima est ratio virtualiter cōtinendi itellectionem. vt effectum equiuocum ⁊ recipiendi eandem ¶ Contra hoc. habens formam nobiliorem non est natum recipere formam minus nobilem. igitur habens illam nobiliori modo: sed virtualiter non est natum recipere illam formam formalr. ¶ Et confirmatur: qz pari ratione diceretur ꝙ quodlibet qđ fit tale formaliter: esset tale virtualiter: ⁊ ita quodlibet transmutaretur a seipso. ¶ Ad primum dico quod forma eiusdem speciei non potest simul haberi intensius ⁊ remissius: nec due forme vt contraria ⁊ media possunt simul esse in eodem: sed tamen due forme disperate bene possunt simul esse: et etiam eiusdem generis remoti. sicut calor et color quarum tamen vna est nobilior altera. ¶ Non est igitur impossibilitas formarum in eodem: quia vna est eminentior altera. vel eminenter siue virtualiter ipsius contentiua: sed ex aliqua ratione speciali puta propter cōtrarietatem vel vnitatem specificam. vel aliquam aliā talē. Antecedens igitur vniuersalr sumptū falsum est: ⁊ lz in mltis sing

laribus videat esse veru3: tñ hoc non est rōne nobilioris forme vel nobilioris modi habēdi formā & minus nobilis: s3 ex aliqua alia rōne speciali q̄ nō reperit hic in principio motiuo: & in ista forma recepta. ¶ Si tñ aliquid haberet istam formā eminēter sic ꝙ infi-
Aa nite virtualr: nō esset capax eius formaliter: q2 infinitas excludit oēm potentialitatē: s3 qñ forma illa virtualr: s3 finite habet bene pōt aliqua perfectio: l3 fm quid & accidentalis addi subiecto per hoc ꝙ illa recipit formalr: sicut l3 substantia sit simplr perfectior accidente: tñ aliquo mō perficit recipiendo accidens & totū illud s. suastātia qualis perfectior ē ꝙ̄ substātia sola: sic potētia operās est pfectior ꝙ̄ seipsa potētia sola & operatio est aliqualis pfectio ipsius potētie: l3 potentia sit simplr perfectior operatione. ¶ Ad confirmationē3 illam pōt dici: ꝙ ibi est cautela transferēdi se a pte opponētis ad partē respōdentis ppter defectum argumenti: nec videt aliud nisi obligare rñden- tem ad pbandū vnum necessariū manifestum: puta ꝙ non qōlibet mouet se. ¶ Et ad illā pbationē pari rōne &c. pōt dici ꝙ l3 in hoc ꝙ est esse in potētia tale formalr nō sit aliqua repugnātia ad hoc ꝙ est esse tale virtualr: nec econ uerso quantu3 est ex parte rōnis terminoꝝ: q2 tūc vbiꝙ esset eadē repugnātia: tñ alicubi cōcomitatur vnum istoꝝ aliquid qō repu

Specu- gnat alteri. Et tunc gratia mate-
latō rie veꝝ est: ꝙ illud qō est tale vir
nota- tualiter non pōt recipere tale for
bilis & malr: s3 nō per se ppter hoc ꝙ ē
cōfuta habere virtualr: sed ppter illud
tio rō- concomitās. Exēplu3. sol est ca-

lidus virtualr: & tñ nō potest re- nis ad
cipere calorē formalr: s3 tñ nō re uersa-
pugnat esse formalr calidum p- riorū3
pter hoc ꝙ est calidus virtualr: sbtilis-
q2 etiā saturno q̄ est frigidus vir- sima.
tualiter repugnat esse calidū formaliter: huius aūt repugnantie causa cōis ē soli & saturno: q2 corpus celeste nō est receptiuū qualitatis elementaris vel cuiuscūꝙ corporis corruptibilis: sicut nec ecōuerso: sic in pposito aliquod mobile ad formā concomitanter h3 aliqd ppter qō repugnat sibi virtualr ptinere ea3: sicut lignu3 hab3 aliquid ppter qō repugnat sibi virtualr cōtinere calore3: sed hoc nō est: q2 est receptiuū caloris: sed q2 h3 talem formā mixtā. ¶ Ad argumentū in oppositum cu3 arguit de obiecto ꝙ actio est imanens: cōcedo ꝙ intellectio q̄
dicit actio idest opatio est actio Bb
imanens simplr in potentia operante: s3 actio illa de gñe actiōis que terminat ad illam operationem: aliqua quidē est imanēs nō solum in eodē supposito: s3 etia3 in parte intellectiua: & fm vnum modū dicendi in tertio articulo est imanens in eodem intellectu possibili: ad illam tñ intellectionem ē aliqua actio non imanens puta illa que est obiecti. ¶ Cum arguit de memoria ꝙ illa nō intelligit: illa ratio deficit duplr. ¶ Primo q2 remouendo aliquid a memoria nō ppter hoc ꝯcludi tur illud cōpetere intellectui possibili: s3 magis ꝯ̄riu3 q2 fm dicta in tertio articulo: vel solus intellectus possibilis est memoria: vel saltē3 intellectus ille includit necessario in memoria. ¶ Scdo deficit sic: q2 memoriā nō intelligere: nō cōcludit ipsam nō esse acti-

tiam respectu intellectiõis: vt termini p actionē eius pducti. Ubi aūt non est terminus pductus p intellectionē: sȝ p actionē aliquā pductiuam de genere actionis.

Questio. XVI.

Consequēter querit de volūtate. ¶ Et primo de actione eius in cōi ¶ Scđo in speciali de distinctione vnius actus eius intrinseci ab alio actu. ¶ Et tertio de distinctione act⁹ intrinseci ab extrinseco. ¶ Prima qō ē hec Utrū libertas volūtatis ꝛ necessitas naturalis pħt se cōpati in eodem respectu eiusdē actus ꝛ obiecti? ¶ Et arguit ꝙ nō: qꝛ necessitas ꝛ libertas vident repugnare.
li.2. Juxta illud Augustini de libe. arbi. Satis inquit cōpertum est nulla rōne fieri mentē seruā libidinis nisi ppria volūtate: ꝛ statiȝ post. Qui motus si culpe depute tur: nō est naturalis: sȝ volūtari⁹ in eo quidem silis motui illi quo deorsum lapis fert ꝙ sicut iste ē pprius lapidis: sic ille animi: sȝ in eo dissimilis ꝙ in ptāte nō hȝ lapis cohibere motū quo mouetur deorsum: animus vo nō sic. ꝛ sequit. Ideo naturalis lapidis ē ille motus: animi vo iste volūtarius: hec verba Augustini: ꝛ paulo post verba discipuli ab Augustino quidē approbata sequūtur ista. Motus quo voluntas ɔuertitur nisi esset volūtarius ꝛ in nostra penitus ptāte neqȝ laudandus neqȝ culpādus hō esset neqȝ monēdus: monendū aūt hoiem nō esse q̄squis existimat de hoim nūero exterminādus est. Ex istis satis ptȝ. ꝙ repugnat naturalis motio ꝛ libera respectu eiusdeȝ. ¶ Cōtra. 5. de ciui. 10. Si necessitas inquit dicenda est q̄ nō est in nostra ptāte. sȝ etiam si nolumus efficit qđ potest: vt est necessitas mortis: manifestū est voluntates nr̄as quib⁹ recte vel pperā viuit sub tali necessitate nō esse. Et sequitur. Si aūt diffiniat illa necessitas esse ẜm quā dicimus necesse est: vt ita sit aliq̄d: aut vt ita fiat: nescio cur eā timeamusne nobis libertatē auferat volūtatis: neqȝ eni⁹ ꝛ vitā dei ꝛ prescientiam dei sub necessitate ponim⁹ si dicam⁹ necesse est deū semp viuere ꝛ oia prescire. Et post. cū dicim⁹ necesse ē vt cū volumus libero velim⁹ arbitrio. ꝛ verȝ dicimus: ꝛ non iō liberū arbitriū necessitati subijcimus que adimit libertatem.

Hic sunt tria videnda.

Primo an in aliquo actu volūtatis sit necessitas. ¶ Scđo si cum hoc stet ibi libertas. ¶ Tertio si quoqȝ cuȝ libertate possit stare naturalis necessitas.

De primo

Dico ꝙ in actu volūtatis diuine est necessitas simplr: ꝛ A hoc tam in actu diligēdi se q̄ in actu spirādi amorē pcedentē. s. spūs sanctus. hoc sic pȝ: qꝛ de⁹ necessario est beatus. igit necessario videt ꝛ etiā diligit obiectum beatificū. Silr spūs sanctus est deus: ꝛ per ɔ̄s summe necessarius in essendo: igit cuȝ accipiat esse pcedendo actus ille quo pcedit est simplr necessari⁹. vtraqȝ aūt cōclusio pbatur pter quid: sic volūtas infinita ad obiectum perfectissimū se hȝ mō pfectissimo se habēdi: volūtas diuina est

hmōi: igitur ad summū diligibi le se hʒ mō pfectissimo. quo possi bile ē ad aliqnā voluntatē se hr̄e ad ipsum: sʒ hoc nō esset nisi ipin necessario ꝛ actu adequato dili geret. ꝛ etiā amor ē eius adequa tum spiraret: qꝛ si aliqd istoꝝ de ficeret posset sine ꝯdictione intel ligi aliquā voluntateʒ pfectiori mō se habere ad obiectū: qꝛ ille modus posset intelligi pfectior: ꝛ ille modus nō includit cōtradi ctioneʒ: qꝛ nō est contradictio ꝙ voluntas infinita habeat actum infinitum: circa obiectū infinitū: ꝛ per ꝯñs actuʒ necessariū ꝛ etiā necessario. qꝛ si posset nō habere talem actum circa tale obiectuʒ posset carere summa pfectione. Similiter si amor adequatus ob iecti est spirabilis vt credim⁹ ma xime competit voluntati infinite esse principium spirandi illum.

Henr. quoli. 3. q. 17 qli. 4. q. 11. ꝛ Tho. 1. q. 10. ar. 1. 2. ¶ Ad hanc conclusionē ponunt quedaʒ pbationes que etiā con cludunt de omni volūtate respe ctu illius obiecti siue clare visi si ue in vniuersali apprehēsi sicut modo ipsum apprehendimus. ¶ Prima pbatio talis est. volun tas necessario vult illud in quo ē ratio omnis boni: quia nō potest obiectū aliqd nō velle in quo nō est malitia aliqua nec aliqs de fectus boni: finis aūt vltimus est huiusmodi. ¶ Secūda. pbatio

t. c. 86 habetur ex dicto phi. 2. physico. sicut principium in speculabili

Ca. 12 bus sic finis in opabilib⁹. Et. 7. ethi. in actionibus ꝙ cuius gra tia est principiū queadmoduʒ in mathematicis suppositiōes: nūc autē intellectus assentit necessa rio principijs in speculabilibus: igit voluntas necessario assentit vltimo fini in agibilibus. ¶ Ter tia pbatio talis est voluntas ne cessario vult illud cuius partici patione vult quicquid vult vlti mus finis est hmōi. igit ꝛc. pba tio maioris. omne variabile redu citur ad aliquid inuariabile: ꝛ ita varietas actuum circa ea q̄ sunt ad finē preexigit actum inuaria bileʒ. ꝛ per ꝯñs maxime circa il lud cuius participatiōe alia ob iecta terminant actus. minor p batur per illud. 8. de tri. 3. Tolle 4.
hoc tolle illud vide ipm bonum si potes: ꝛ ita deum videbis non alio bono bonū: sed omnis boni bonū. ¶ Iste rōnes non vident probare conclusionē necessariaʒ de quacunꝙ voluntate in cōi. 5
Nec etiā vident in se necessarie. ¶ Primum probat: quia qñ sunt due nature absolute ꝛ essentialr ordinate prior sine ꝯtradictione videtur posse eē sine posteriori: nunc aūt istoꝝ trium q̄ sunt obie ctum diligibile: ꝛ ipsa apprehen sio vel visio illius obiecti in intel lectu creato: ꝛ etiā ipsa volūtas creata: quodcunꝙ est absolutū ꝛ prius naturaliter actu diligendi illud obiectū: ꝛ hoc loquendo de dilectione in voluntate creata. igitur qdcunꝙ illoꝝ possit esse: immo ꝙ omnia illa possint esse sine actu illo dilectionis non in cludit ꝯdictionem: nec per ꝯñs oppositū est simplr necessarium: qño illud dicit necessariū cuius oppositum includit ꝯdictioneʒ. ¶ Hic dicitur ꝙ maior vera ē de illis absolutis quoꝝ vnum non depēdet ab alio: nec ambo a ter tio: in pposito aūt visio ꝛ fruitio depēdent ab eodē tertio. s. obie cto. ¶ Cōtra hoc: qdcunꝙ abso lutū deus pōt imediate causare: ꝛ tñ nō necessario: si causat illud

per cām mediā pōt nō necessario causare q2 illa cā media nō necessitat ipm ad causandū effectum illius cause medie: igit̄ lȝ ambo ista causent̄ a cā cōi. tū scd̄m nō solū cōtingenter causabit̄: ſȝ etiā

C posito primo adhuc cōtingenter causabit̄. ¶ Preterea potentia q̄ necessario agit circa obiectū necessario cōtinuat actū illū q̄ntuȝ pōt. voluntas aūt saltē viatoris nō necessario ꝯtinuat actū circa finem in vlī apprehēsum: quātū posset ꝯtinuare. igit̄ non necessario agit circa illū. Maior pȝ exēplo de appetitu sensitiuo: ꝛ videt̄ posse ꝓbari per rōnem: q2 illud qđ est intrinseca rō ipsius potentie necessario agendi: erit etiā rō semꝑ necessario agendi quantuȝ est ex parte potentie: ꝛ ita continuādi quantū ipsa potentia pōt cōtinuare. Minor ꝓbatur: q2 voluntas viatoris posset q̄ncꝫ cōtinuare actum intell'ꝰ quo cōsiderat finem q̄n non cōtinuat: ſȝ vel cōuertit intelligentiā ad consideratione alicuius alterius: vel saltem nō impedit qui in obiectum aliud occurrēs impediat illā cōsiderationē: illa aūt cōsideratiōe non ꝯtinuata nō continuat̄ circa illud obiectū actio voluntatis: ꝛ cōtinuata illa ꝯtinuaret̄ ista ꝓbatio eiusdē minoris ꝑ illud p2o retractationū. 9. ꝛ. 22. Nihil tā ē in ptāte volūtatis q̄ ipsa voluntas: qđ nō intelligit̄ quantuȝ ad esse illius volūtatis: ſȝ quantū ad agere eius: nunc aūt in ptāte voluntatis est qđ per eius imperiū alia potētia habeat actū vel non habeat: sicut ꝙ intell'ꝰ nō cōsiderat saltē illud obiectū sine cuius cōsideratione pōt volūtas habere actum imperādi: igit̄ in ptāte voluntatis est ꝙ ipsamet nō habeat actū circa illud obiectū determinatū: hoc nō intelligo sicꝙ ipsa possit volūtarie suspendere

D oēm actū suū: ſȝ voluntarie pōt nō velle illud obiectū: ſȝ hȝ tunc aliud velle. s. reflexum sup suum actū: istud. s. volo mō non elicere actum circa illud obiectū: ꝛ hoc bene pōt ex se: alioq̄n non posset oēm actū suspēdere post deliberationē: ꝛ est simile de actu intellectus ꝛ volūtatis quo ad hoc nō pōt suspendere illā intellectionē que necessaria est ad volitionem illam ꝑ quā suspēdit illam intellectionē: ſȝ pōt quācunꝙ aliam suspēdere: sic non potest p2o nūc suspendere oēm volitionē: q2 nō illam qua volūtarie suspēdit: ſȝ pōt suspendere quācunꝙ aliam ad hoc nō necessario requisitaȝ. 9. me.

¶ Preterea necessitas agendi ē ab illo qđ est principiū ꝑ se agendi: q2 si illud nō necessario se hȝ ad agere: nec aliq̄d per illud necessario agit passum aūt f̄m se ē in potentia contradictionis. Si igitur ꝑ te obiectū sit rō necessitatis in volēdo: q2 ponis ꝙ quecūꝙ voluntas cōparata ad ipsuȝ obiectū necessario vult ipm: nulla autē voluntas vult necessario qđcunꝙ obiectū tunc vr̄ sequi ꝙ obiectum sit principale actiuuȝ respectu volitionis: qđ tū sic arguens nō concedit. ¶ Scd̄m secȝ ꝙ ille ꝓbationes non sunt necessarie: pȝ discurrēdo per eas. Ad primā negatur maior: quantumcūꝙ in obiecto aliquo sit perfectio tota obiecti: tū ad necessitatem actus requirit̄ ꝙ potētia necessario tendat in illud obiectū: ꝛ quicquid sit de voluntate creata beata: ꝛ de perfectione eius sup=

naturali qua tendit in obiectum illud: tñ diceret quod voluntas viatoris simpl'r ꝯtingenter tẽdit in illud. ꝛ etiã qñ est invniuersa li apprehensum: qꝛ illa apprehẽ sio non est rõ determinãdi volũ tatẽ ad necessario volendũ illud nec ipa volũtas necessario se determinat illo posito: sicut necessario ꝯtinuat illud positum vt tactũ est in scõa rõne: tñ ista posset ꝯcedi ꝙ volũtas non põt resilire ab obiecto siue nolle obiectũ in quo nõ ostendit aliqua rõ mali nec aliqs defectus boni: qꝛ sicut bonũ est obiectũ huius actus q̃ est velle. ita malum vel defectus boni: qᵭ ꝓ malo reputat: est obiectũ huius actus q̃ est nolle. et nõ sequit vltra. nõ põt nolle hoc igit necessario vult hoc: qꝛ potest hoc obiectũ nec nolle nec velle vt tactũ est supra ptractãdo illã auctoritatẽ p̄mo retractationũ ¶ Cõtra hoc põt argui sic. si nõ põt nolle hoc obiectũ hoc iõ est qꝛ hꝫ in se aliqd cui repugnat illud nolle. tale aũt repugnãs nõ potest eẽ nisi actu velle illud obiectum. igit illud necessario sibi inest. Maior probat: qꝛ si vnũ incompossibilium repugnat: alterũ necessario inest. Minor ꝓbatur. qꝛ nulla inclinatio ad volendũ habitualis vel aptitudinalis repugnat illi nolle actuali: qꝛ cũ vno mõ posset stare possibilitas vel aptitudo ad oppositũ actũ. ¶ Hic põt dici ꝙ illᵭ repugnãs actui nolẽdi finẽ est ipamet potẽtia volũtatis. qꝛ ipa nõ põt habere velle nisi respectu obiecti volibilis: vel nolle nisi respectu obiecti nolibilis qꝛ nullũ aliud velle vl' nolle est possibile fieri. finis aũt nõ hꝫ rõnem nolibilis: qꝛ nec malitiã nec defectũ boni: vñ hoc qᵭ est nolle finẽ includit ꝯdictionẽ sicut videre sonum. Sicut vult Aug. i enchi. 14. Sic. n. beati esse volumus: vt miseri eẽ non solũ nolim⁹: sꝫ nequaꝙ velle possumus. Sicut igit repugnat ipsi actui volẽdi tendere in miseriaꝫ ita vr̃ repugnare actui nolẽdi tẽdere in beatitudinẽ: vel forte magis: qꝛ non ita caret miseria omni rõne volibilis: sicut beatitudo rõne nolibilis. ¶ Ad scõam probationẽ illud sit' phi de fine p̄ncipio dꝫ intelligi quo ad duo. scꝫ quo ad ordinẽ obiectoꝝ intelligibilium ꝛ obiectorum volibilium inter se: ꝛ ẽt quo ad ordinem quẽ hñt respectu potentiarum ordinate tẽdentium in ipa. Intelligo sic primum. ꝙ sicut est ordo in veritate inter p̄ncipium ꝛ ꝯclusionẽ que hꝫ veritatẽ pticipatam a p̄ncipio: sic est ordo inter finem ꝛ ens ad finẽ in bonitate siue appetibilitate: qꝛ ens ad finẽ hꝫ bonitatẽ pticipatam respectu finis. Et ex hoc sequit scđm. s. ꝙ sicut intellectus ordinate tendens in illa vera ꝓpter principium assentit ꝯclusioni: sic voluntas ordinate tendens in illud qᵭ est ad finẽ tendit i ipm̃ ꝓpter finem. Sꝫ nõ est sil'r hinc inde cõparando illa ad potentias istas: vt absolute operantes: qꝛ tũc non posset aliqua volũtas velle illud qᵭ est ad finẽ nisi vtendo scꝫ volendo ipsuꝫ ꝓpter finem. Cum tamen dicit Augu. 83. q. q. 30. ꝙ puersitas voluntatis est in vtendo fruendis ꝛ fruendo vtẽdis: ¶ Ex quo habet ꝙ volũtas põt obiecto vtẽdo frui nõ sic aũt potest intellectus verꝫ scibile itelligere tanꝙ principiũ scꝫ tanꝙ euidens ex terminis ꝛ

ratio

terminis: ꝛ rõ differẽtie ẽ: qꝛ itellect⁹ mouet̃ ab obiecto naturali necessitate: voluntas aũt libere se mouet: patet etiam in alijs ꝙ non est sĩlis necessitas hincinde qꝛ ꝑ principiũ necessario scit̃ cõclusio: nõ sic ꝑ bonitatẽ finis necessario appetit̃ illđ quod ẽ ad finẽ. ¶ Ad tertiam ꝓbationẽ maior põt simplr̃ negari. qꝛ si volũtas nihil necessario vult nõ opꝫ quod illđ ratione cuiusvult alia necessario velit sꝫ ꝙ illud cõtingenter velit sufficit ad volendũ alia eo mõ quo vult ea. ¶ Aliter pt dici ꝙ maior pt hr̃e duplicē intellm̃. vnũ talẽ. illđ cuius ꝑticipatiõevult alia tãꝗ̃ ꝑticipatione obĩ voliti: illud magisvlt pri⁹ vult. Aliũ talẽ cuius ꝑticipatiõe in entitate vult alia q̃ ꝑticipant entitatẽ illud priusvult. primus intellꝰvr̃ eẽ verus: sꝫ nõ secũdus qꝛ ꝛ si color quẽvideo participet entitatẽ suã a pmo ente: ꝛ visibilitatẽ a primovisibili. nõ tñ color visus req̃rit̃ primũ ens vel pmuꝫ visibile pri⁹videri: qꝛ nõ vr̃ ꝑticipatiõe eius vt visi: sꝫ vt entis. vel visibilis: ꝛ tñ isto scđo intellectu ẽ minor vera sicut ꝛ illa ꝓbatio adducta tñ ꝓbat ꝙ illud sit bonũ: vel volibile ꝑticipatiõe pumi volibilis: nõ aũt ꝙ hoc precise sit volitũ ꝑticipatiõe illius primi vt voliti. ¶ De illo igr̃ articulo q̃cquid sit de volũtate creata beata: vtrũ. s. ꝑ aliq̃d supnaturale necessitet̃ ad volendũ vltimũ fineꝫ vel nõ saltēꝫ ꝓbabiliter põt dici ꝙ nõ oĩs voluntas creata necessitatur ex natura sua ad volẽdũ finẽ: nõ solũ absolute: qđ manifestum ẽ: sꝫ nec posita apprehẽsione obscura illi⁹ obiecti sicut mõ apprehendimus: hoc saltẽ certũ videt̃ ꝙ volũtas diuina necessitatur simplr̃ ad volendũ bonitatem ꝓpriã. ¶ Et si querat̃ an necessario velit aliqđ aliud obiectũ ab eo? posset dici qđ exclusa necessitate coactionis de qua nõ ẽ sermo: põt intelligi vna necessitas imutabilitatis que excludit posse oppositũ succedere ei qđ inest. Alia est necessitas oĩmode ineuitabilitatis siue determinationis q̃ nõ solũ excludit suppositum posse succedere isti: sꝫ oĩno excludit ipm posse inesse. ¶ Loquẽdo de sola prima necessitate deus necessario vult quicq̃d vult qꝛ nõ põt succedere oppositũ ei qđ inest: neq̃ ex parte act⁹ neq̃ obiecti: qꝛ hoc nõ posset eẽ sine aliqua mutatione in deo: cũ obiectum esse volitũ. nõ ponat aliquid extra ipsum deũ: ꝛ nõ potest de non volito fieri volitum: vel ecõuerso: quin sit mutatio in aliquo: nõ em̃ est transitus a cõtradictorio in contradictoriũ nullo aliter se habente: qꝛ tunc nõ eẽt ratio quare illud contradictoriũ magis esset verũ modo ꝗ̃ prius ꝛ quare illud falsum. ¶ Sed de secũda necessitate potest dici ꝙ lꝫ necessario volũtas diuina habeat actum ꝯplacentie respectu cuiuscũq̃ intelligibilis: inquantum in illo ostendit̃ quedã participatio bonitatis ꝓprie. tamẽ nõ necessario vult quodcũq̃ creatũ volitione efficaci siue determinatiua illiusad existendũ: immo sic vult contingenter creaturã fore: sicut contingẽter eam causat: qꝛ si necessario hac secũda necessitate vellet eaꝫ fore: necessario ẽt necessitate ineuitabilitatis eam causaret: saltem pro tunc pro q̃n vult eam fore.

2. De secūdo articlo p̄ncipali dico q̄ cū necessitate ad volendū stat libertas in volūtate. ¶ Hoc p̄batur primo p̄ auctoritates. ¶ Prima est Augustini in enche. q̄ dicta est supra. Sic em̄ oportebat prius fieri hoīem vt et bñ posset velle ⁊ male: nec gratis vel frustra si bñ: nec īpune si male: hoc ē in statu illo p̄mo mereš: vel demereš. Et sequiš. Postea vero si erit: vt male velle non possit: nec iō libero carebit arbitrio: multo quippe liberius erit arbitriū: q̄d oīno nō poterit seruire peccato: ⁊ subdit quasi p̄ p̄batiōe. neq̄ culpāda ē volūtas: aut volūtas nō est: aut libera dicēda nō est: quia beati sic eē volumus vt eē miseri nō solū nolim⁹: s₃ nequaq̄ p̄rorsus velle possumus. sicut em̄ aīa nr̄a nūc h₃ nolle infelicitatē. ita nūc nolle iniquitatē semp̄ habitura est. ¶ Item Ans. de libe. arbi. c. 1. Qui sic h₃ q̄d decet ⁊ expedit vt hoc amittere nequeat liberior est q̄ ille q̄ sic h₃ hoc ipsum: vt possit p̄dere. Et ex hoc ꝯcludit liberior igitur est voluntas q̄ a rectitudine declinare nequit. ¶ Idem p̄baš p̄ rōnem: ⁊ primo q: ita est: na₃ ex p̄cedente articulo hr̄ q̄ volūtas diuina necessario vult bonitatē suā: ⁊ tñ in volēdo eam est libera. igiš ⁊c. p̄batio minoris: q: potētia operās circa vnū obiectū nō absolute: s₃ in ordine ad aliud eade₃ est operatiua circa vtrūq̄ obiectū: sicut arguit ph̄s in s̄cdo de anima q̄ illa

T. cō. 146. 2. potētia qua cognoscimus differentiā vnius obiecti ab alio obiecto ipsa nata ē cognoscere vtrūq̄ obm̄ in se: sicut ipse arguit ibi de sensu cōi. Nunc aūt volūtas ipsa diuina refert ad finē alia obiecta que sunt volibilia p̄p finē: igitur ipsa sub eadē rōne potētie ē operatiua circa vtrūq̄: s₃ circa illud q̄d est ad finē libere operaš p₃ q: cōtingenter vult illa: ⁊ ꝯtingentia in agēdo reduciš ad p̄ncipiū nō naturalr̄ actiuū s₃ libere: igiš ipsa sub rōne potentie libere vult bonitatē suam. ¶ Preterea s̄cdo p̄baš idem p̄pter q̄d. ⁊ primo sic: actio circa finē vltimū est actio p̄fectissima ⁊ in tali actiōe libertas in agendo est perfectionis. igiš necessitas in ea non tollit: s₃ magis ponit illud q̄d est p̄fectionis: cuiusmodi ē libertas. ¶ Preterea conditio intrinseca ipsius potētie vel absolute vel in ordine ad actū p̄fectum nō repugnat p̄fectioni in operādo. nunc aūt libertas vel est ꝯditio intrinseca volūtatis absolute vel in ordine ad actū volendi. igiš ipsa libertas pōt stare cu₃ ꝯditione p̄fecta possibili in operando: talis cōditio est necessitas sp̄āliter vbi ipsa est possibilis. est em̄ semper possibilis vbi neutrū extremū requirit ꝯtingentiā in operationē: que est media inter extrema: sic ē in p̄posito sicut probatu₃ est in p̄cedēti articulo. ¶ Si queras quō stat libertas cu₃ necessitate. ¶ Respondeo s̄m philosophu₃ t. c. 26 quarto metaphysice. non ē querenda ratio eorum quorum non est ratio. demonstrationis enim principij nō est demōstratio. Ita D dico hic: q̄ sicut ista est imediata ⁊ necessaria voluntas diuina vult bonitatem diuinam: nec est alia ratio: nisi quia hec est talis voluntas: ⁊ illa talis bonitas: sic voluntas diuina cōtingēter vult bonitate₃ seu existentiā alterius

⁊ hoc q: est talis volūtas ⁊ illđ. ē tale bonū. Nisi addam⁹ gñalr vnum breue. ꝙ voluntas infinita necessario hȝ actum circa obiectum infinitū. q: hoc est pfectionis: ⁊ pari ratione non necessario hȝ actū circa obiectū finituȝ: q: hoc esset imperfectiōis. nā imperfectionis est necessaria determinari ad posteri⁹: ⁊ pfectionis requisite ē sic determinari ad pri⁹ ⁊ pfectiōis ꝯcomitātis ad illđ qđ est simul natura. ¶ Cōfirmat̃ illud. q: nō est eadē diuisio in principiū naturale ⁊ liberꝫ: ⁊ in principiū necessario actiuū ⁊ contingenter: aliqđ enim naturale pōt ꝯtingenter agere: q: potest impediri. igit̃ pari ratiōe possibile est aliqđ liberū stante libertate necessario agere.

¶ Sed semper est dubiū in quo stat per se ratio libertatis ? siue eñ dicat̃ ꝙ libertas stat indeterminatione ad agēdum: siue l dominatione respectu sui actus. ꝑ neutrū hic vr̃ posse saluari libertas. hic diceret̃ ꝙ cū dr voluntatē necessario velle. Necessitas pōt determinare actū volendi vt terminat̃ ad obiectū ⁊ sic est verum manifestū intelligēdo de bonitate diuina. que sola est ꝓpriū ⁊ ꝑ se obiectū: alia aūt non sunt ꝑ se obiecta ꝓpria. iō non necessario vult illa aut pōt necessitas determiare actū vt egredit̃ a volūtate. Et hoc pōt intelligi dupliciter vno mō vt sit necessitas preuia ad volūtatē: ⁊ volūtas intelligat̃ cadere sub necessitate tanꝗ impellente in actū ⁊ figēte in actu. si aūt sic eēt. voluntas ageret̃ ⁊ non ageret nec staret in tali actu libertas. Alio mō pōt intelligi necessitas ꝯcomitās ita: qđ ipsa intelligat̃ cadere sub voluntate sic, ꝙ volūtas ꝓpter firmitatē libertatis sue sibiꝑsi necessitatē iponit in eliciendo actū: ⁊ in pseuerando siue figendo se in actū: in spiratiōe ꝯcomitat̃ necessitas nature: q: vis quedā nature primo mō dicte: idest eēntie siue nāe secūdo mō dicte scȝ principij naturalis ꝓductiui filij: talis eñ assistit voluntati in cōicādo naturā spirituiscō. Est igit̃ ordo q̄druplicis necessitatis. ¶ Prima qua de⁹ necessario viuit. ¶ Scđa qua necessario intelligit. ¶ Tertia q̄ necessario. spirat. ¶ Quarta qua necessario diligit se. ¶ In quo igr̃ est libertas volēdi. ¶ Rñdeo q: delectabiliter ⁊ eligibiliter actū ⁊ permanet in actu. ¶ Cōtra ſm Ric. gloriosus est qđ ſȝ naturā habet̃ ꝙ̄ qđ aliter habetur ¶ Rñdeo ꝙ ex necessitate nature habet̃ velle. nō necessitate tñ nāe habet̃ obiectū q: eēt ꝯdictio. igit̃ in ista ꝓpositiōe q̄ est de dicto deū se velle esse necessariū. pȝ distinctio ꝙ necessitas pōt determinare actū volendi sic vel sic. s. absolute vel cū rēspectu ad obiectū: sed nō eque appet in ista de⁹ vult necessario q̄ est de re. tñ eadē veritas est cōis ꝙ necessitate nature habet̃ act⁹: sȝ nō vult obiectum necessitate nature.

De tertio principali dr̃ ꝙ in aliquo actu volūtatis dine. s. i actu spirādi spiritū scm̄ ē aliq̄ mō necitas nālis. sic itelligēdo ꝙ volūtas vt ē simplr volūtas nō ē principiū elicitiuū act⁹ notionalꝗ ꝓducit sitꝫ l forma ipi ꝓducēti. q: tūc in q̄cūqꝫ eēt. eēt principium elicitiuū actus quo ꝓduceretur sitꝫ in forma qđ falsuȝ ē in crea Henri. i sum. ar. 60. q. 1.

turis. ¶ Sz voluntas vt est in natura diuina: vt sic p illã hz quandam naturalitatẽ ad pducẽdum actũ notiõalẽ sic est pncipiũ elicitiuũ actus notiõalis. Ex hoc eni qd fundat in natura diuina siue in essentiã hz sibi annexã quãdã vi; nature: sic quãdã necessitatẽ naturalẽ ab ista naturalitate siue vi naturali annexa volũtati ꝯtra hit: t sic est pncipiũ elicitiuuz act⁹ notiõalitat; hz eni i actu volũtat; essentialis vt ordinat in summuz amatũ ab ipa sola volũtate rõne qua est libera sit necessitas imutabilis et hm inquãtũ actio volũtatis ordinat in amorẽ pductũ tẽdẽtẽ in amatũ terminatr: sic ab illa naturalr annexa volũtati pcedit necessitas imutabilitatis circa solũ actũ notionalẽ elicitũ a volũtate vel poti⁹ ab ipa libertate volũtatis vt ei talis nãlitas est annexa. ¶ Addit ad hoc ꝙ illa naturalitas in volũtate nullo mõ ꝯuenit eius libertatẽ: nec est rõ elicitiua actus notionalis hoc eni esset oĩno ꝯtra eius libertatẽ: sz poti⁹ est ꝯsecutiua t annexa libertati vt aliquid quo assistẽte voluntati volũtas ipa ervi: quã hz ex eo qd est voluntas t libera põt elicere actũ suum notionalẽ: quẽ sine illo assistente elicere omnino non posset. ¶ Sunt igr aliter t aliter iste ꝓpositiones in diuinis necessarie deus necessario viuit: qz necessitate nature deus necessario itelligit qz necessitate itelligibilis determinãtis itellcm ad hoc: vbi est aliq̃ diuersitas rõnis deus nec ꝯo spirat spũsanct⁹ qz necessitate nãli h ꝯueniẽte sz ꝯcomitãte de⁹ necessario amat se: necessitate cõsequẽte infinitatẽ libertatis absq; aliqua necessitate nature.

Cõtra istũ non videt ꝙ illud qd fundat in aliquo possit hre rõnẽ aliquã necessitatis vlterioẽ vltra illud in quo fundat nec et ꝙ fundatum posset hre duplicẽ rõnẽ necessitatis t illũ in quo fundat tm vnicam qz tunc circunscripta p ipossibile vel possibile illa vnica rõne necessitatis in fundamento adhuc remaneret alia rõ necessitatis in fũdato: ita illũ fundamẽtũ remaneret necessariũ: t tñ non remaneret necessitas fundamẽti nunc aũt: hm istos actus notiõales: hm dant i actu eẽntiali t hm oẽs act⁹ essentiales aliquo mõ sunt potes igr nõ põt esse ꝙ in actu essentiali quo deus diligit se sit tm vnica necessitas t ex vnica rõe necessitatis. s. ex ifinitate libertatis: t tñ ꝙ in actu spirãdi sit cũ hoc alia rõ necessitatis. s. naturalis. ¶ Preterea sicut mẽoria pfecta in supposito ꝯueniẽte est pncipiũ pfectũ pducẽdi verbũ pfectũ: sic vt ꝙ volũtas pfecta in supposito vel suppositis ꝯueniẽtibus sit pfectũ pncipiũ pducendi amorez pfectũ sicut igr memoria in pre est pncipium gignẽdi filium: sic volũtas in pre t filio est pncipium spirãdi spiritũsanctum nec vr vltra rõnez pfecte memorie vel pfecte volũtatis coassistentia alicuius esse necessaria sic ꝙ illo nõ assistente nõ posset volũtas in actum spirãdi t memoria in actũ dicẽdi. ¶ Si autẽ intelligeret assistẽtiã esse vt obiecti ad potẽtiam: forte illa reqrit tã in memoria q̃ in volũtate t magis forte ad hoc vt p actũ cõicet natura q̃ ad hoc vt actus sit necessarius: qz pncipiũ illoz. s. obiecti t potẽtie vtriuſq; p se est rõ proprie necessitatis in eliciẽdo actuz

suavt suus est: s3 fortenō vtrūq3 p se est rō pfecta ɔsubstantialitatis termini ad ipm pducēs: tunc verum esset q non requirit talis assistētia ad actū essentialē: q3 l3 ibi reqrat obiectum non tā vt pncipium cōicandi suā ppriā pfectionem. ¶ De isto articulo potest dici q non est hic difficultas accipiendo naturā extēsiue put extendit se ad omne ens. sic enī dicimus naturā volūtatis imo extēdēdo ad non ens dicim⁹ naturā negatiōis. Sic eni extēsiue loquendo necessitas in ente qcūq3 posset dici necessitas naturalis τ tūc cum voluntas saltē diuina ex sua pfecta libertate habeat necessario aliqd velle: ista necessitas pfecte libertatis pōt dici isto mō necessitas naturalis. Sed difficultas nō est nisi accipiēdo natu
t.c.49 rā magis stricte put sc3 natura τ libertas sunt pme differētie agē
R tis vel pncipij agēdi quō loquit phs scđo physicoꝝ. vb i diuidit cām actiuā in naturā τ ppositū3. Forꝝ inquit que fiunt pter hoc i. pter finē cuiusmodi sunt omnia q fiunt a p se cā: alia quidem fm ppositū aliavero nō fm ppositum τ paulopost sunt autē propter hoc quecunq3 ab intellectu vtiq3 agunt τ quecunq3 a natura τ reducit ad istas duas causas p
t.c.10. se duas causas p accidens sc3 casum τ fortunā de hac distinctione loquit. 9. met. c. 4. distinguēs modum quo potētie actiue rōnales τ irrationales diuersimode exeūt in actus suos tales inquit. s. irrationales potētias necesse est qn actiuū τ passiuū appropinquant hoc quidē facere illd aūt pati. illas vero. s. rōnales nō necesse est supple hoc facere τ illd pati d hac distictione loquit Aug. 5. de ci. c. 9. est causa fortuita: est naturalis: est voluntaria: τ declarat ibi membra. ¶ Ista diuisio pncipij t.c.49
actiui diuersis nominib⁹ exprimit non solū apd diuersos: s3 ēt apd
Aristotelē vt p3 ex scđo physicoꝝ t.c. 10.
vbi pmisit fm ppositum τ nō fm ppositū τ subddit ab itellectu τ a natura τ in. 9. meta. rōnales τ irrationales potētias p ista tria non fm ppositū: τ a natura: τ potētie irrōnalis itelligit pncipium actiuum: qd communiter dicim⁹ naturā: p alia vero tria itelligit illd aliđ pncipium actiuū in quo cōcurrūt respectu actus extrinseci τ itellectus τ voluntas: sed vtrūq3 S
istorum p se acceptum h3 suum ppriū modum pncipiādi: intellectus qdem p modum nature. vñ ad suum ppriū actum ɔpatus natura est: sicut filius in diuinis producit p modum nature: l3 eius pncipium pductiuum sit memoria voluntas aūt semp h3 suum modū cāndi ppriū. s. libere: iō qñ ɔcurrit cū itellectu vt in pductiōe artificialiū totū d3 pduci libere τ a pposito q3 ppositū est pncipalē τ imediatū pncipiū illi⁹ productionis extrīsece: si aūt qñq3 ɔcurrat potētia nālr actiua cū ipa voluntate sicut est de potentijs iferioribus qb⁹ vtimur ad agēdū l3 actio ppie vt est hui⁹ pncipij t.c. 10.
sit p modū nature tñ q3 totū subiacet volūtati iō libere vtimur τ dicimur libere agere a pncipali agēte τ hoc mō loquit. 9. met. vbi vult q vltra itellectum reqrit aliqd determinās vt appetitus alioqn simul faceret ɔtraria nā ipa sciētia simul ɔtraria ostendit τ ipsa quātū ēex pte sui esset pncipium p modum nature τ necessario quā

tuȝ ē ex pte sui causaret quodlibȝ
9.me. respectu cuius est in potentia. Il
ſ.c.10. le inquit ꝯtrarioꝝ quare simul
facient ꝯtraria hoc est impoſſibile ne
¶ cessariū est igr̄ alteꝝ adesse qđ ꝓ
positū est: hoc est determināꝰ ad
vnū oppositoꝝ ꝛ subdit dico autē
hoc appetitū ꝛc. ¶ Ad ꝓpositum
dico ꝙ lȝ aliqđ ꝑncipiū posset cō
currere in agēdo cū volūtate: pu-
ta fm aliquos obiectū fm aliqs
intellectus ꝛ illđ ꝯcurrēs vel quā
tum est ex se sit nālr̄ actiuum tñ
voluntas ꝑ se loquēdo nunꝗ̄ est
ꝑncipium actiuū naturalr̄ qꝛ eē
naturalr̄ actiuū ꝛ eē libere acti
uum sunt ꝑme dr̄e ꝑncipꝰ actiui
ꝛ volūtas: vñ volūtas est ꝑncipiū
actiuū libere nō magis igr̄ ꝑt vo
dubiū lūtas esse nālr̄ actiua ꝗ̄ nā vt est
notabi ꝑncipium distinctum ꝯtra volūtatē
le. pōt esse libera actiua. ¶ Sȝ qrit
vnde est ꝙ volūtas lȝ necessario
agat: nō tñ nālr̄ agit cum nō pos-
sit natura magis esse determiata
ad agendū ꝗ̄ ꝙ sit necessitata ad
agere. ¶ Rñdeo oē agēs natura
le vel est olno ꝑmum vel si est po
sterius erit ab aliquo ꝑori natu-
ralr̄ determiatum ad agendū: vo
luntas aūt nunꝗ̄ pōt esse agens
olno ꝑmum: sȝ nec pōt esse deter
minata naturalr̄ ab aliquo agē
te supiori. qꝛ ipāmet est tale acti
uuȝ ꝙ seipām determinat in agē
do sic itelligēdo ꝙ si voluntas ali
quid necessario velit: puta a. non
tñ illud velle cātur naturaliter a
causante voluntatem: etiā si na-
turaliter causaret voluntatē sed
posito actu ꝑmo quo volūtas est
voluntas si ipa sibi relinqueret:
ꝛ si posset ꝯtingenter hr̄e vel non
hr̄e hoc velle: tñ seipām determi
naret ad hoc velle: ¶ Qñ igit dici
tur ꝙ naturale ꝑncipiū nō potest

magis determinari ꝗ̄ ꝙ necessi-
tet. ¶ Rñdeo lȝ necessariū sit sum u
me determinatum. quo ad exclu
sionē ldetermiatiōis ad vtrūlibet
tñ aliquod necessariū aliquo mō
est magis determinatum ꝗ̄ aliđ
sicut ignē esse calidum vel celum
esse rotundum est determinatuȝ
a cāte dāte simul esse celi ꝛ rotū
ditatē sȝ graue est determinatuȝ
ad descēsuȝ nō habito actu descē
dēdi ab ipo gñante sȝ tm̄ ab ipo
ꝑncipio nālr̄ determiatiuo ad de
scēdēdū. volūtas aūt cāta si ne-
cessario vult aliqđ nō sic est deter
minata a cānte ad illđ velle sicut
graue ad descēsum sȝ tm̄ a cānte
hȝ ꝑncipiū determinatiuum sui
ad hoc velle. ¶ Si autē dicas si
descēsus cātur a grauitate itrise
ca tūc graue mouet se: qre igr̄ nō
libere eq̄ sicut volūtas mouet se
ad illđ velle respectu cuiꝰ ipa vo
lūtas est ratio necessaria cāndi?
¶ Rñdeo illa cātio grauitatis ē
naturalis ista libera. qꝛ hoc est
hoc ꝛ illđ est illđ. ¶ Breuiter igr̄
posset dici ꝙ esse forme ꝛ modus specu-
essendi agere ꝛ modꝰ agendi sunt latio
immediata iō sicut non est alia notabi
rō: quare hoc hȝ talē modū essen lis.
di nisi qꝛ est tale ens. sic non est
aliqua rō quare hoc hȝ taleȝ mo
dū agēdi. puta libere vel nālr̄ nisi
qꝛ est tale ꝑncipiū actiuum. s. libe
rū vel nāle. ¶ Ad argumētum in li.5.c9
ꝯtrariū dici pōt ꝙ itētio Aug. est
ibi arguere cōtra Ciceronē q ne-
gauit ꝑsciētiā dei: nec ex illa pre
scia ꝯcessa oporteret eū negare li
berū arbitriū nr̄m Au. aūt docet
qualr̄ scia dei ꝛ liberꝝ arbitriū si
mul stāt sic arguēdo. Sic inqnit
deo certus est ordo cāꝝ qđ con
cessit ipe. Cicero subdit Aug. Et
ipe quippe nr̄e volūtates in cāꝝ

ordine sunt qm humane volunta tes humanoꝝ operū cause sunt: itaq̄ ita q̄ oēs reꝝ cās p̄sciuit ꝑ fecto in eis causis et nostras vo luntates ignorare nō potuit. Et post. quomodo igit ordo cārū p̄scienti deo certus id efficit vt ni= hil in nostra sit voluntate cuȝ in ipsaꝝ cārum ordine magnum ha beant locum nostre voluntates. Etiā in sequenti capitulo non ꝑ pterea nihil in nostra voluntate est qꝛ deus prescivit quid futuꝝ esset in nostra voluntate. non em̄ nihil prescivit: sed aliquid. ꝛ illo prescie̅te est aliquid in nostra vo
c.10. luntate. Respondendo autē vult ostendere quomodo simul stant necessitas illa quā in prescito req̄ rit prescientia ꝛ tn̄ q̄ prescituȝ sit in nostra potestate: hoc quidem non esset veruȝ si esset ibi necessi tas violentie de qua ait etiā sino limus effici qđ pōt sicut est neces sitas mortis: sed si est necessitas qualiscunq̄ de qua solemus di= cere: necesse est vt ita sit aliquid: velvt ita fiat aliquid nō oportet timere q̄ talis necessitas si pona tur in actu nostro prescito nobis auferat libertatem: qꝛ ista neces= sitas prescientie vel prescripti vt presciptiꝛ si sit necessitas imuta= bilitatis: nō est tn̄ simplr necessi tas ineuitabilitatis siue omnimo de determinationis sed tn̄ ineuita bile ex suppositione ista: qꝛ illud est iā prescitum. ¶ Et ad ostendē dum q̄ nō qualiscūq̄ necessitas tollit libertatē subdit illđ ex quo argutū est. neq̄ ꝛ vitā deiꝛ prescie̅ tiā ꝛc. si p̄cise dixisset ꝛ p̄scie̅tiā fa= cile esset videre qualr illā nō po nimus sub necessitate q̄ repugnet libertati qꝛ libere ꝛ ꝯtigenter pre scit hoc. lȝ supposito q̄ p̄sciat im mutabilr prsciat. Et eodem mo do est de actu meo prescito q̄ lȝ sit imutabilr prescitus: tn̄ ꝯtigen ter ex pte dei prescientis ꝛ sic̄ reli quit contigentia ex pte mei exe= quentis. ¶ Sed difficilius est q̄ addit vitā ꝛ prescientiā. Sed ibi pōt esse duplex responsio. Prima q̄ vita accipiat ibi ꝑ actu btifico sicut accipit vita Joā. 17. Hec est t.c.39. vita eterna vt cognoscāt te ꝛ sicut loquitur phs. 12. meta. intellectus actus est vita. ꝛ pari rōne actus voluntatis est vita. vita ista non cadit sub necessitate excludente libertatem etiā in deo si aūt itelli gatur vita ꝑ vita nāli ipsius dei: tunc non dȝ itelligi de illa vita fȝ se accepta: sed de ipā vt a volunta te diuina accepta potest autem esse aliquid bene in se necessariū ꝛ necessitate repugnāte. libertati quāuis tn̄ sit libere imo contigen genter acceptatum. Exēpluȝ. Si quis voluntarie se p̄cipitat ꝛ sem= per in cadendo illud velle conti= nuat necessario quidem cadit ne cessitate grauitatis naturalis ꝛ tn̄ libere vult illū casuȝ ita deꝰ lȝ ne cessario viuat vita nāli ꝛ hoc tali necessitate q̄ excludit oēȝ liberta tē. tn̄ vult libere se viuere tali vita igr vitā dei non ponimus sub ne cessitate itelligendo vitā vt a deo libera voluntate dilectam.

Questio. XVII.

Einde q̄= ritur. Utrū actu di= lectionis naturalis ꝛ actus dilectionis me ritorie sint eiusdem speciei? Ar= guitur quod non. quia illi ac= tꝰ differunt specie qui eliciuntur a principijs diuersis specie. isti

minor actus sunt hmoi.igit rc. Probatio maioris.no est maior differetia in principiatis q in pricipiis imo maior. Probatio minoris. actus dilectiois naturalis elicit a volutate ppria actione naturali ipsius. Actus aut dilectionis meritorie elicit mediate habitu supnaturali:puta charitate. naturale aut et supnaturale differut spe. Cotra.dria specifica actuum pcipue accipit ex p se obiectis. nuc aut ide est p se obiectu dilectiois naturalis et meritorie: qr deus sub rone summi boni utrobiq actu diligitur.

Hic primo videndum est qd itelligedu sit p dilectione nale. Secudo qd p dilectioez meritoria. Tertio ex his ifert veritas qsiti.

De primo no itelligit hic dilectio naturalis illa iclinatio nature ad bonu q est coeua ipsi nature. immo forte no aliud ab ipa natura sz querit de actu elicito dilectionis naturalis.illa aut iclinatio n est actus elicit.et p tato posset dici dilectio habitualis.qr assimilat hitui i hoc q est pcedes actu et pmanens sine actu. Actus

B aut dilectiois naturalis de quo querit. Posset vno mo intelligi actus elicitus fm illa iclinatione naturale:puta qn mens actu diligit se.vl actu vult sibi comodu. Alio mo posset itelligi act naturalis dilectiois. distinguendo z supnaturale:ille.s.que volutas ex seipa actu naturali pot hre:lz no sit fm iclinatione naturale.sic volutas ex seipa pt hre actu vitiosum:et th ille act e pter naturaval z natura fm Dam. Hoc scdo mo magis.vr itelligi in qone qr sic pcedit primu argumetu. Tn prio mo itelligedo dilectione naturale illa forte ptinetur sub dilectioe nali scdo mo accepta saltevt i plurib.qr plures act dilectiois ad qs naturalr inclinamur possum ptate nali elicere.lz no oes.qr ad pfectissimu circa vltimum fine est inclinatio naturalis.licet ad illum no possit natura attingere ex se.

De scdo dico q act meritori est actus deo spalr accept tanq.s.dign pmio reddedo p illo aptu. Specialr dixi.qr oia acceptat acceptatioe gnali diligedo ea fm bonitate sua:et ordinado ea ad seipsum vt ad fine:sz actu meritoriu spalr acceptat i ordine ad aliqd bonu iuste reddedu p eo. Meritoriu igit addit supra actu duplice relone. Una ad volutate vt acceptate. Et alia ad illd bonu ad qd volutas acceptas illud ordinat.et huic reloni scde silis e illa q importat in hoc qd est vti. Uti.n.e obm volitu ordinare ad alid vt ad fine.sicut volutas apd comeret qr actu istu meritorium ordinat ad alid vt ad premium. Neutra aut relo iportata per meritoriu est realis qr no ppetit actui ex natura alicui realis in actu.sz tm p actu volutatis quo act acceptat. No solu em itellectus pt coparare obm aliqua coparatoe q no est ex natura rei sz et volutas pt hoc acceptado sicut intells cognoscedo. Et forte posse coparare obm coparatioe q no e ex natura obiecti copetit illis potetiis p rone coem in eis s.pp imaterialitate earu. Et si qras de coparatoe cata in obo p actu volutatis:an sit relo ronis. C

P pōt dici ꝙ stricte accipiēdo relationē rōnis.s.p habitudine cāta.in obo p actū ptis rōnalis per eēntiā.s.intell's.Illa nō est rel'o rōnis.qꝛ ꝯparatio ista imediate cātur p volūtatē sicut ipa imediate hꝫ actū cōparatiuū. Et tūc sequit ꝙ sic stricte accipiēdo rel'onē rōnis.nō ois rel'o est realis vl' rōnis.sꝫ est tertia.s.rel'o volūtatis cōparantis. P Alio mō pt intelligi rel'o rōnis p quacūꝙ cōparatione fcā p actū ptis rōnalis siue p essentiā: siue p pticipationē.⁊ sic ista pt dici rel'o rōnis

¶ Ulteri⁹ meritoriū cōnotat siue quasi ꝑexigit in actu duplicē
D habitudinē ei⁹ quasi ad duplex principiū: Una est ad volūtatē vt libere elicientē vl' imperātē actū nihil eñ acceptat vt meritorium nisi sit libere in ptāte operātis. Imo illud est cōe ad meritū ⁊ demeritū: qꝺ pōt itelligi p hoc qꝺ ē imputabile: reqrit istā habitudinē ad volūtatē vt i ptāte sua hñ-
s.ethi. tē actū nihil eñ imputat alicui nec vt pmiabile: nec vt punibile. nisi sit in ptāte ei⁹: nec p ꝯñs vt laudabile vl' vitupabile. laus eñ quodāmodo premiū ē vitoperiū qdem pena. P Alia aūt habitudo requirit ipsius act⁹ ad formā supnaturalē qua acceptat ipa p sona vl' potētia operās que ponit esse gra vel charitas. nō eñ act⁹ alicui⁹ acceptat vt dignus pmio nisi psona operās sit accepta. fm illud Gen.4. Respexit deus ad abel ⁊ ad mūera ei⁹. pri⁹ ad abel ꝙ̄ ad munera. qꝛ nō plꝫ oblatio nō dilecti. Uñ sequit ibi. ad Cayn ꝓo ⁊ ad munera ei⁹ nō respexit. ¶ Sꝫ qualis requirit habitudo act⁹ ad charitatē sꝫ ad hoc vt sit meritorius dubiū est. Uidet eñ

ꝙ sufficit charitatē ineē ipsi operāti.qꝛ ex quo fm charitatē est spāliter dilectus: actus ei⁹ spāliter acceptabil'. Sicut videmus ꝙ supplicatio vni⁹ apꝺ aliquē acceptat ⁊ alteri⁹ nō lꝫ iter eos nō sit differētia in aliquo qꝺ sit principiū actiuū respectu actus supplicādi.sed tñ in hoc est differētia. ꝙ iste est special'r dilect⁹ ab illo ꝗ rogat ⁊ iste nō. ¶ Sed ꝯ hoc arguit.qꝛ hñs charitatē pōt peccare venial'r. ¶ Dr ꝙ ille actus nō est acceptabilꝭ: qꝛ hꝫ aliqd repugnās. sꝫ ad hoc ꝙ act⁹ aliqs non hñs aliqd tale repugnans accepter. sufficit solū principiū acceptatiōis psone. ¶ Cōtra hoc vr eē ꝙ ab hñte charitatē pōt aliqs actus idifferens eliei. qꝛ non appet repugnātia ꝙ aliquē actū eliciat nō ordināns actual'r ad finē vltimū vl' virtual'r: hoc est virtute alicuius actus imediate ordinati ad illū. ille igit nō est meritorius: nec tñ est pctm̄. qꝛ nullo ꝑcepto astringit qs actual'r oēm actū suū ordinare i deū vl' virtualiter modo ꝑdicto. ¶ Pōt igitur
E dici ꝙ ad hoc ꝙ actus sit meritorius nō sufficit ꝙ hēat secū charitatē inexistentē psone. sꝫ vltra hoc requirit ꝙ fm iclinationem charitatis lexistētis actus eliciatur. Deus eñ ꝗ se solū ⁊ ꝑpter seipm̄ diligit pōt aliquā formaꝫ dei formē dare creature: ꝙ̄ hñs spāliter diligat.⁊ opus ei⁹ ad qꝺ ipa inclinat p quāto fit fm ipsi⁹ iclinationeꝫ spāliter acceptetur.

De tertio pricipali pōt dici ꝙ actus
F dilectiōis naturalis ⁊ meritorie non differunt specie: ⁊ hoc loquēdo de p se differentia quā impoztāt p se rō naturalis: ⁊ rō merito.

rũ. Nõ at p accñs: de dña. s. aliq̃ concomitãte. puta differẽtia ob iectorũ vel aliqua tali intelligendo ẽt de differẽtia actus specifica inesse nature. ¶ Hec ↄclusio sic intellecta probat sic. q2 forma absoluta nõ distinguit specie ab alia per solã relõnẽ. s3 p aliquã differentiã absolutã eiusdẽ generis fm illos in pdicamẽtis. diuersorũ generũ: 7 nõ subalternatim positorũ diuerse sunt spẽs 7 differẽtie. Absolutũ igit nõ distinguitur specifice p aliqd respectiuum Actus aũt dilectiõis ẽ forma absoluta vt habitũ est prius i q̃da3 q̃one de hoc mota. meritoriũ ãt (vt iã dictũ est) nõ importat nisi respectũ. igit 7c. ¶ Si isti9 rõnis altera pmissarum negaret saltez ambe iste videnf vere. q nõ est distinctio specifica rei a re p solũ respectũ rõnis vel nõ realẽ. Nũc ãt meritoriũ vt dictũ est nõ importat formal'r nisi respectũ vl' respectus: 7 nõ reales. puta ad volun tatẽ acceptãte3: 7 ad pmium i ordine ad illud ad qd acceptatur. ¶ Diceret q 7 si iste rõnes concludãt: q nõ distinguit actus ab actu in gñe nature. Tñ distingui põt in gñe moris q2 illa distictio fit per respect9: cũ circũstãtie formalr dicãt respect9: 7 forte aliq̃ dicũt respect9 nõ reales sicut vr de circunstãtia finis: nã q aliqs velit hũc actũ pter hũc finẽ nõ vr dicere in actu nisi relõnẽ voliti p actũ volũtatis ad talẽ finẽ relati. ¶ Cõtra hoc. illd qd est p priũ potẽtiale ad formã specificã nõ distinguit specifice ab ipa specie: q2 ipm vt est potẽtiale nõ est cõplete in aliqua specie. nunc aũt actus naturalis: vt hic loquimur. est ppriũ potẽtiale: respectu: illi9 qd dicit actus meritori9 q2 act9 sub illa rõne ↄsideratus sub qua est in ptãte naturali voluntatis capax ẽ ordinis illi9 quẽ importat meritoriũ. Exẽplũ hui9. Si animal eẽt tm̃ constitutũ per formã aĩalis: 7 nõ per formã specificã sub animali. illud nõ esset distinctu3 specie ab aliq̃ spẽ sub aĩali. q2 esset ppriũ potentiale respectu forme specifice. ita est de nã actus comparata ad illas cõditiões quas importas meritoriu3. ¶ Diceret q tunc actus moralis posset dici distingui spẽ a meritorio in spẽ moris: q2 iste acctus est in spẽ virtutis moralis. act9 ãt meritori9 est in spẽ alteri9 virtutis: puta supnaturalis. Iste ãt virtutes differũt specifice. igit 7 actus differũt spẽ in gñe moris 7 tñ ille q̃ est actus virtutis moralis est actus naturalis: intelligẽdo q est in naturali ptãte volũtatis: q2 actus ṽtutis moralis nõ excedit totã ptãtem illã. ¶ Rñdeo. actus q̃ est cõplete circũstãtionatus fm virtutẽ moralẽ est potẽtiale respcũ virtutis quã dicit meritoriũ: imo est imediati9 potẽtiale q̃ act9 naturalis: naturalis hoc est nature nude vt psupponit ṽtuti morali. Est enĩ rõnabile vt actus mere naturalis p prius recipiat pfectione3 illã que nõ trãscẽdit totã facultatẽ nature. cuiusmodi pfectio est fm virtutẽ moralẽ: 7 vlteri9 illa habita recipiat pfectionẽ simpliciter supnaturalẽ. Nõ solũ igit de actu mere naturali. vt. s. prior ẽ pfectione morali. s3 ẽt actu pfecto morali ↄcludit rõ prius fcã sc3 q potẽtiale nõ distinguit specifice ab illo respectu cui9 est potẽtiale. q2 sub illa maiori põt ac

Reg. 2. añ p dica= mẽtali

q. 13.

5. ethi.

G

h

cipi minor vera. nõ solũ de actu mere naturali: s3 de actu morali ¶ Et cũ arguit q virtus moralis differt spẽ a charitate. igit actus differt spẽ ab actu in gñe moris cõsitia nõ v3. qñ sunt virtutes sub ordinate. l3 eñi de virtutib9 dispe ratis videret q eaꝝ ẽẽnt actus distincti spẽ saltẽ in eẽ moris: tñ qñ vna est supior ⁊ alia iferior nõ op3 q bonitas q̃ h3 act9 ab vna sit distincta absolute spẽ a boni tate quã h3 ab alia: s3 magis q virtus supior tribuat bonitatẽ vl teriorẽ q̃ sit quasi cõpletiua bo nitatis illi9 quã tribuit iferior. Et hoc mõ charitas dr̃ esse forma aliaꝝ virtutũ qr bonitas merito

3 ria q̃ cõpetit actui aliq̃ mõ a cha ritate est cõpletiua bonitat; cu iuscũq3 alteri9 in actu. ¶ Cõtra hoc. saltẽ act9 vt est charitatis si ue meritori9 l3 nõ sit in spẽ dispe rata ab actu vt est virt9 moralis. erit tñ i spẽ vlteriori ⁊ cõpletiori q̃ sit act9 vñ moralis. Et talis di stinctio specifica sufficit ad ppo sitũ. ¶ Hic vno mõ posset cõcedi cõclusio: ⁊ tũc dilectio meritoria diceret hr̃e quãdã rõnẽ specificã quã nõ h3 aliq̃ dilectio natural; vñ nãlis: l3 eadẽ dilectio nũero sit nãlis cõsiderata vt p̃supposita rõni meritorij. rõ igit meritorij ẽ rõ specifica cõpletiua bonitatis p̃ cedẽtis: nõ aũt specifica dispera ta. nec plus pbat mediũ pri9 posi tũ de potẽtiali ppuor pfectione cõpletiua. Si aũt iustitia gñalis est virt9 suprema ⁊ forma aliaꝝ

5. ethi. virtutũ moraliũ. tũc de illa esset aliquo mõ sil'r q̃ charitate. Ali ter dr̃. q rõ meritorij non est aliq̃ rõ specifica ⁊ cõpletiua in gñe mo ris: qr nõ dicit aliquã bonitate3 vl rectitudinẽ intrinsecã. s3 tñ il lã p̃supponit: ⁊ dicit vlteri9 respe ctũ ad volũtatẽ acceptãtẽ. S3 si meritoriũ nõ p̃supponat pcise bo nitatẽ act9 moralẽ. s3 bonitate3 q̃ tribuit charitas cũ illa sit cõ pletior bonitate morali i actu se quit q act9 q̃ est meritori9 h3 ali quã bonitatẽ specificã vlteriorẽ q̃ bonitatẽ moralẽ. l3 eñi merito riũ nõ importet talẽ bonitatẽ vl teriorẽ. tñ pexigit ⁊ hoc vr̃ pbabi le: qr al's posset act9 eẽ meritori9 q̃ tñ nullã hr̃et bonitatẽ vltra bo nitatẽ moralẽ. ¶ Cõtra hoc act9 põt haberi ẽt cõplete ertris i spẽ moris: l3 nõ habeat habit9 virtu tis. sicut est gñal'r de electiõe q̃ gñatur virtus moralis. igit a siri ocm bonitatẽ quã act9 habebit qñ charitas inerit hr̃e posset: si ñ inesset. ¶ Rñdeo. rõ pbat q oẽm illã rectitudinẽ posset hr̃e: qr cõ formitatẽ eandẽ ad regulã puta dictamẽ veꝝ. ⁊ iõ in moralib9 ha beret eadẽ bonitas moralis: qr illa rectitudo ẽ bonitas moralis vl nõ est sine ea. s3 act9 charitat; vltra rectitudinẽ hoc est cõformi tatẽ sui ad cognitionẽ directiuã h3 ppriã bonitatẽ ex hoc q ẽ fm inclinationẽ charitatis. imo esse fm illã inclinationẽ est hr̃e pro priã bonitatẽ charitatiuã nõ sic de virtutib9 moralibus.

Cõtra cõclusionẽ q̃ tenet in solutiõe qõnis obijcit sic. cognitio naturalis de deo: ⁊ cognitio fidei infuse sunt actus differẽtes spẽ in intellectu igit pari rõne dilectio naturalis ⁊ dilectio charitatiua in affectu ¶ Anteced̃es pbat: qr act9 fidei infuse est determinate veridicus ita q nõ pt ei subeẽ falsu3. actui aũt credulitatis acq̃site ex natu ralib9 pt subeẽ falsu3: in cogniti

uis aũt illud qđ est determinate veridicũ distinguit a nõ determi
ca.3.τ inde. nate veridico spẽ.vt p3.6.ethic. qz sic suspitio τ opinio q̃bus põt subesse falsũ distinguit a ꝟtuti bus.intellectualib⁹ q̃ sunt habi tus determinate veridici. ¶Pro bat etiam añs de cognitiõe nãli sciẽtifica de deo de qua vr̃ mani feste ꝙ differat spẽ a q̃cunq̃ cre dulitate. ¶Cõsequẽtia ꝓbat tuz p locũ a siłi:qz vr̃ esse siłr de istis actib⁹ in intellectu:τ de illis ĩvo lũtate.¶Tuz a cã:qz q̃n cognitio nes ꝑuie differũt spẽ:actus volũ tatis sequẽtes differũt spẽ:qz ea q̃ sunt eiusdẽ speciei nõ perigũt per se nisi aliqua eiusdẽ speciei. ¶Ad illud añs põt negari loq̃n
Z do dc actu credẽdi naturali τ sup naturali:qz credere supnaturale est actus vt elicit fm inclinatiões fidei infuse: credere aũt nãle est actus elicit⁹ fm certitudinẽ acce
q.14. ptã ab aliquo testificãte:nũc aũt vt dictũ est prius in quadã q̃one simul põt q̃s vno τ eodẽ actu cre dere ex testimonio asserẽtis τ cre dere fm inclinatiões fidei infuse si inest:igr̃ idẽ ẽ actus in re:τ ille vt est naturalis est potẽtialis ad illã pfectionẽ quã recipit a fide infusa.ꝓpriũ aũt potẽtiale nõ di stinguit spẽ a pfecto hñte vltra illud potẽtiale ꝓpriã pfectionẽ. ¶Ad ꝓbationẽ añtis põt dici ꝙ cognitio certa q̃ h3 ꝓpriã certi tudinẽ intrinsecã: τ hoc vel a se vel ab obiecto vt includit in ipsa vel ab aliqua p se cã distinguit spẽ ab incerta cognitiõe. Exẽplũ cognitio principij seipsa est certa vel ab obiecto.s.a pncipio ꝙ ẽ a se veꝝ:manifestũ vel saltẽ ẽ ma nifestũ ex terminis q̃ sunt per se cause euidẽtie pncipij τ includũ

tur in ipso.cõclusio aũt ẽ certa p principiũ tanq̃ p cãm sue certitu dinis: s3 p nullũ istoꝝ modoꝝ ẽ actus fidei infuse certus: s3 tñ mõ a quodã extrinseco:illud eñ lumẽ fidei infuse: qz est pticipa tio quedã luminis diuini nõ põt inclinare intellectũ:nisi in aliqđ determinate veꝝ:certitudo ĝ il
la in actu est ex quadã ꝯparatio XII
ne ad quoddã extrinsecũ infalli bile cui actus ille ꝯformat:nõ ẽ autẽ ex ipsa intrinseca pfectione actus:qz eque pfectus esset quã tum ad q̃libet intrinsecũ sibi si eque intense eliceret precise fm fidẽ acquisitã. ¶Cõtra.saltẽ istã certitudinẽ h3 a per se cã sua:τ hoc sufficit. ¶Rñdeo.qualiscũ q̃ sit causalitas fidei infuse res pectu actus credẽdi: tñ nõ facit actũ illũ esse certiorẽ intellectui hñti. actũ q̃ si ipsa fides infu sa nõ causaret: certitudo eñ na ta ẽ inesse intellectui de actu suo excludẽs nõ tñ deceptionẽ:s3 ẽt dubitationẽ:τ hoc nõ est nisi in tell's pcipiat illud a quo act⁹ h3 ꝙ sit certus.qz si nihil põt pcipe re vñ sit certus:vr̃ ꝙ possit dubi tare:intell's aũt non pcipit illud principiũ certificãs. ¶Alia autẽ ꝓbatio antecedẽtis q̃ tangit de actu sciẽtifico vr̃ accipere mani feste veꝝ:τ tũc negãda est ꝯñtia: nõ eñ sequit si intellectiones di stinguant spẽ: igit τ volitiones nisi addat in antecedẽte ꝙ intel lectiões vt sunt per se ꝑuie ad vo litiões distinguunt spẽ. hoc ẽ ꝙ requirat in eis distinctio specifi ca ad hoc vt possent hr̃e tales vo litiones:τ ita nõ ẽ in ꝓposito:qz si q̃s naturali rõne sciẽs deũ esse bonũ eliciat actũ fruitiõis circa ipm:τ alter credẽs ipm eẽ bonuz

diligat ipsum:nec primus actus requirit per se ad habendū dilectiōes vt sciētificus: nec secūdus vt creditiuus: sȝ vterq́ requirit sub quadā rōne:cōi.s.vt ostensiuus obiecti diligibilis. ¶ Cōsilr etiā posset dici ad aliā ꝓbatiōeȝ antecedētis de credulitate infusa ⁊ acq̄sita: esto ꝙ illi actus differūt spē hoc nō est per se inquātum fuit preuij ad diligere: hoc est inquātū ꝑcedunt ipsos actus diligēdi nō requirit illa dr̄ia isto ruȝ specifica. Exēplū. si alicui de mōstratiue ꝯcluderet hoc eē volendū ⁊ alteri dialectice: tn̄ actus q̄ iste vellet hoc nō differret spē ab actu q̄ ille vellet idē:q: in cognitionib9 inquātū sunt ꝑuie nō requirit ista differētia specifica.

Ad argumentū

principale dr̄ ꝙ habitus est cā nō substātie actus:sȝ modi in actu: ⁊ ille modus posset ꝯcedi differre spē suo mō a substātia actus. Ista r̄nsio lȝ videat̄ fm aliquos ꝓbabilitatē habere loquēdo de illo mō quem habitus attribuit actui cuiusmodi ē delectabiliter vel faciliter vel prōpte operari vel expedire.istos quidē modos vel etiā istum modū si sint vnus modus vt̄ habitus acq̄situs cōiter tribuere actui:vel si vltra hoc dicat̄ ꝙ habitus aliq̄s puta ꝟtutis virtuosis tribuit recte vel virtuose agere: tn̄ nullus istoꝝ modorū in actu pōt esse ꝓprius charitati vel actui meritorio: q: meritoriū(vt dictū est)dicit actū acceptatū voluntati diuine in ordine ad premiū reddendum.nunc aūt nihil aliud est actū acceptari a voluntate diuina sic:ꝯ volūtatē sic acceptare actū:nihil aūt causatū pōt esse rō formalis volūtati:q: sic acceptet actū: ⁊ hoc intelligendo vt rō formalis medians inter potentiā ⁊ actuȝ:igr̄ de charitate nō vr̄ posse dici ꝙ ipsa sit principiuȝ illius modi in actu q̄ modus sibi ꝓprie corrńdet. ¶ Potest igit̄ aliter dici ad argumentū.ꝙ maior illa ꝙ act9 illi differūt specie q̄ eliciuntur a principijs differētibus spē vera ē de principijs totalib9:q: ab illis hñt totaliter actus entitatē suā: ⁊ ꝑ ꝯs vnitatē suā ⁊ distinctionem: vera est etiaȝ de principijs partialibus:dum tn̄ sint ꝑncipia disperata ⁊ ꝑ se requisita inquātum disperata:q: si sint subordinata vel nō ꝑ se requirat̄ ꝙ sint disperata nō opȝ ꝙ actus spē distinguant̄:nunc aūt charitas nō est principiū totale actus nec disperatū respectu ipsius volūtatis sȝ subordinatū: q: potētie est vti habitu non ecōuerso:nec est ꝑ se requisita nō soluȝ ad substantiā actus:sȝ nec ad actū inquantum meritorius.sȝ tn̄ requirit vt qōdam preuiuȝ ad hoc ꝙ actus sit acceptabilis. ¶ Sed nec requirit vt tale ꝑuiuȝ necessitate ordinis essentialis causaꝝ:sȝ tn̄ necessitate dispositionis illius voluntatis q̄ contingenter disposuit non acceptare actū nisi fm istam inclinationē sit elicitus.principiuȝ aūt specie distinguēs vel est ꝑ se principium illius in se:⁊ per ꝯs dans sibi aliquā entitatē realeȝ que sit eius in se:vel saltē est ꝑncipium eius fm illud fm qđ distinguit spē:vel si est principium dispositiue distinguēs opȝ ꝙ per se disponat ad hoc ꝙ fm ordinē essentialē causarū hoc vt distinctum causet:nullū istoꝝ cōpetit

actui per habitum charitatis. ¶ Nota hic p ordinē qs sit actus iputabilis ad laudē vel vituperiū actus v̄tuosus ſm v̄tutē moralē: actus charitatiuus: ⁊ act⁹ meritori⁹: p̄mus dicit respectū ad potentiā libere elicientē actū: ſcd̄s addit respectū ad virtutem inclinantē vel verius ad regulā v̄tutis. ſ. rōnem rectā vt dictamē. tertius dicit respectū ad charitatē inclinātē. quartus ad voluntatē diuinā sp̄aliter acceptantē. tertius dicit bonitatē aliquā vltra ſcd̄m: ⁊ preexactam ad quartū: nō ex natura rei: ſʒ ex dispositione voluntatis acceptantis.

Doctrina singularis.

Questio. XVIII

Deinde q̄ritur de cōparatione actus intrinseci volūtatis ad actū intrinsecum. ¶ Utrum actus exterior addat aliquid bonitatis vel malitie ad actū interiorē. ¶ Arguitur q̄ nō: q̄ quod nō hʒ rationē voluntarij non hʒ rationē boni vel mali. actus aūt exterior vt distinctus ab interiori non hʒ rōnem voluntarij: q̄ nō hʒ q̄ sit voluntari⁹ nisi ab actu interiori. igr̄ actus exterior ſm se nō hʒ bonitatem vel malitiam: nō adderet aūt nisi tale aliq̄d ſm se haberet. igit̄ ⁊c. ¶ Contra. que preceptis negatiuis distinctis prohibētur habent ppriam ⁊ distinctam rōnem illiciti. nunc aūt alio p̄cepto prohibet̄ actus exterior⁊ alio interior. vt pʒ de istis preceptis. nō mechaberis ⁊ nō ↄcupisces vxorem ⁊c. ⁊ similiter de istis preceptis. non furtū facies. ⁊ nō concupisces rem proximi ⁊c.

3. ethi.

Exodi 20. Et deut. 5 ⁊ alibi.

Ista questio habʒ maiorem difficultatē de bonitate act⁹ morali: q̄ de bonitate act⁹ naturali manifestū vr̄ q̄cquid p illam intelligatur q̄ ipsa est alia ⁊ alia alteri⁹ nature: pʒ aūt q̄ alia ē natura actus interioris ⁊ exterioris imo isti actus eliciunt̄ immediate a diuersis potētijs. interior a volūtate. exterior a potētia aliqua exteriori: lʒ p imperiū volūtatis. ¶ Scd̄o etiā hʒ difficultatē intelligendo de actu illo ⁊ isto: nō q̄n sunt diuersi: siue in diuersis suppositis. puta si vn⁹ habeat actuʒ interiorē ⁊ alius exteriorē: siue i eodē supposito: puta si vnus nūc soluʒ habeat interiorem: ⁊ alius exteriorē. Sed difficultatē hʒ de actibus istis q̄n sunt ↄiuncti: puta q̄n in eodē ex actu interiori sequit̄ actus exterior. ¶ Tertio nō est intelligēda q̄ō de additione bonitatis ⁊ malitie ſm intētionē ſʒ ſm extēsionem: frequenter eñ euenit q̄ taʒ in bonis q̄ꝫ i malis. actus desiderij q̄ ē respectu abſntis ē remissior actu illo q̄ ē p̄ntia quē Augustinus vocat amorem 9. de tri. vlti. dicens q̄ appetitus inhiātis fit amor fruētis. Et forte nō tm̄ ē actus intēsior circa obiectū p̄ns q̄ꝫ circa absens: ſʒ simplr̄ alius act⁹: ſʒ siue sit idē act⁹ desiderij ⁊ amoris siue ali⁹ ⁊ ali⁹ saltē actus amoris ē pfectior intēsiue. quietat eñ voluntatē eo mō quo actus desiderij non pōt eaʒ quietare. q̄n igit̄ exterior hr̄: tūc vel causaliter vel occasionalr̄ actus interior intendit̄. Sed de hoc nō querit̄. ſʒ an act⁹ exterior ex se addat bonitatē aliā illi q̄ ē in actu interiori. ¶ Est igitur intell⁹ q̄ōnis iste: in quo precipuā

A

B

hz difficultatē. An actus exterior qñ in eodē ē ɔiunct⁹ interiori habeat bonitatē moralē ꝓpriaʒ distinctā a bonitate act⁹ interioris. Ubi sunt tria vidēda. ¶ Primo, a quo act⁹ habeat bonitatē moralezvel malitiā? ¶ Scđo an ab eo deʒ habeat ꝙ sit laudabilis vel vituperabilis? ꝛ siue culpabil'? ¶ Tertio si ē alia bonitas vel laudabilitas i actu exteriori ꝙ interiori.

De primo bonitas moralis actus est integritas eoꝝ olm q̄ recta rō operātiꝫ iudicat debere ipsi actui conuenire vel ipsi agenti in suo actu conuenire. ¶ Hec descriptio declarat. Sicut eñ bonitas primaria entis q̄ dr bonitas eēntialis q̄ est integritas vel pfectio entis in se importat positiue negatione imperfectionis p qđ excluditur imperfectio ꝛ diminutio: sic bonitas entis scđaria que est accidentalis siue superueniēs entitati est integritas cōuenientie vel integra ɔuenientia eius alteri cui dʒ ɔuenire vel alterius sibi ꝛ iste due cōuenientie cōiter sunt cōnexe. Exemplū primi. sanitas dicitur bona homini: qꝛ sibi conueniēs. ꝛ cibus dicitur bonus: qꝛ hz saporē sibi cōuenientē. Exemplum vtriusꝙ pōt haberi ab Augustino. 8. de trini. capi. 3. vel. 8.

4 Bona inquit valitudo sine doloribus ꝛ lassitudine. hoc ꝓ primo mēbro: qꝛ valitudo est bona homini: quia est ei cōueniēs. Et subdit Augusti. ꝛ bona facies hominis dimēsa pariliter ꝛ affecta hilariter ꝛ luculēter colorata. hoc pro secundo mēbro: qꝛ talis facies dicitur bona habendo illa q̄ sibi cōueniunt. Et est differentia qꝛ illud quidē qđ est conueniēs alicui dicitur ei bonū: hoc est illi perfectio vel bonitas: sʒ nō dicit denominatiue vel accidētaliter bonum in se: illud autē cui aliqđ cōuenit dicit denominatiue bonum. eo ꝙ hʒ illud qđ sibi conuenit. et in primo est denominatio quasi forme a subiecto: sicut anima dicitur humana: sic aliquid dicit bonū homini qꝛ bonū hūanum. sʒ in scđo econuerso est denominatio subiecti a forma. cum dr hō est bonus fm illud bonū suū actus autem natus est conuenire agenti: ꝛ etiā habere aliquā conditionem sibi ɔuenientē: vtroꝙ igitur modo habēs illam potest dici bonus bonitate accidētali: ꝛ hoc verum est gñaliter de actu etiā naturali: ꝛ per ɔñs bonitas ista in habendo illud qđ sibi cōuenit non tantū est bonitas accidentalis: sed naturalis.

¶ Ista cōuenientia vel est a natura extremoꝝ: vel si debeat reduci ad iudiciū alicuius intell's adhuc est naturalis: qꝛ hoc erit cum intell's sit mensura conuenientie hoc est ad iudiciū illius intellectus q̄ est mēsura totius nature qui est intell's diuinus. Iste quidē sicut perfecte cognoscit qđcunꝙ ens: ita perfecte cognoscit cōuenientiā vel discōuenientiā vnius entis ad alteruʒ.

¶ Ulterius aliqđ agēs de eo qđ cōuenit actui suo nō iudicat nec illud in potestate sua hʒ: sicut est agens sine intellectu ꝛ voluntate: ꝛ ibi vel ex solis causis mere naturalibus determinatur quid cōueniat actui: ꝛ ex eis inclinat agēs ad agendū: vel si vltra illđ sit iudiciuꝫ alicuius intellectus ꝛ motio alicuius volūtatis: hoc non est nisi ipsius dei inquan-

tū est vniuersalis director et motor toti9 nature et ista bonitas in actu agētis sine intellu non erit nisi mere naturalis. ¶ Aliud est agēs qđ de cōuenientia sui act9 iudicat: et illū in ptāte sua hʒ sicut agens p intellm et volūtatem et bonitas secūdaria talis actus integra dr bonitas moralis. ¶ In actu aūt cuiuscūq alteri9 agentis nō est bonitas nisi mere naturalis: qr vl' scdʒ cās mere naturales: vel si fm itellectū vl' volūtatem: hoc non est nisi dei quasi naturaliter mouentis.

¶ Ultra istud iudicium gnale de cōueniētia actus qđ est cōiter de actu agētis per cognitionē: siue sine cognitione sunt aliqua que fm iudiciū spāle agūt ex cognitione intrinseca sibi et quedā cū cognitione sensitiua tn̄ que aliquo mō apprehendūt cōueniētiā obiecti: siue iudicēt de conuenientia actus siue nō saltem non trāscendunt bonitatē naturalem. ¶ Alia agunt ex cognitione itellectiua que ppie sola est iudicatiua de tali cōueniētia et talia nata sunt hr̄e regulā intrinsecā rectitudinis in suo actu. et in solis istis pt eē act9 bon9 hn̄s bonitatē moralē: sʒ nō sufficit ad illā q in agēte sit potētia iudicatiua d cōueniētis sui actus. sed opʒ q actu recte iudicet de actu. et fm illud rectū iudiciū act9 fiat: si.n. cognitio ppria sit erronea. licet agat cōformiter cognitioni recte alterius cognoscētis. qr tn̄ tale agēs natū est regulari i suo actu p ppriā cognitionē. et fm illā nō agit. sʒ cō illā ideo nō recte agit. ¶ Consilr talem actū elicit qualē hʒ i sua ptāte. hʒ āt in ptāte sua talē actū qlem cognoscit et elicit

qr ptās liberi arbitrij vl' formalr vl' concomitāter existit in cognitiōe et electiōe. Sic igit pʒ qualr bonitas moralis act9 est cōueniētia iudicata fm rectā rōnē operātis. ¶ Quod āt addebat omniū eorū que debēt cōuenire actui sic declarat omne iudiciū incipit ab aliquo certo. primū iudiciū de cōuenientia nō pōt psupponere aliquā cōuenientiā dictatā ab illo intellu: qr tūc nō esset primum presupponit igit aliqđ certum: et nō ab illo intellu iudicatum et hmōi est natura agentis et potentia fm quā agit et rō quiditatiua actus. ex rōne em̄ istor̄ quiditatiua cōcluditur hunc actū esse cōuenientē huic agenti fm istā potentiā vl' disconuenientē. nullo p supposito nisi rōnibus istorū terminorū. sicut ex rōne hois et potētie intellectiue. et actus intelligēdi. pʒ q cōuenit homini per itellectū itelligere. pʒ etiā q nō conuenit sibi per intellm tāgere cognita rōne illius actus q est tangere: silr pʒ ex rōnib9 nature potētie et actus quare bruto nō cōuenit intelligere: vl' magis ppie sibi repugnat intelligere. in isto qdem primo iudicio qđ pcise accipit ex natura operātis et potētie operatiue et ipsius actus non est incōuenientia. hoc est indebita siue inordinata connexio: sed disconuenientia: hoc est impossibilitas absoluta cōueniēdi. ¶ Ulterius ex rōnibus istorū triū concludi pōt quid sit obiectum conueniens tali actui vt est talis agētis. puta de actu comedēdi q cōueniēter trāseat sup cibū restauratiuū deperditi: non aūt sup illud qđ nō est natū esse nutrimentū. sicut lapis vl' aliqd hmōi q lʒ

alij aiali

alij animali esset nutrimentū nō tñ homini. Ista determinatio ob
G iecti est prima determinatio que pertinet ad gen⁹ moris: nō tanq̄ differentia determinās ad aliqd in illo gñe: sȝ tanq̄ potētiale receptiuū determinatiōis moralis qȝ qñ actus est habens obiectuȝ
coueniens agēti ⁊ actioni: tunc est capax determinatiōis moralis: fm circunstātias ordinatas: ꝓpter qđ đr ex obiecto actus habere bonitatem ex gñe: qȝ sicut genus est potētiale respectu differentiaꝝ: sic bonitas ex obiecto est prima in gñe moris ꝓsupponens solā bonitatē nature: ⁊ capax omnis bonitatis specifice in gñe moris. ¶ In ista aūt bonitate specifica q̄ đr bonitas ex circūstantia talis ē ꝓcessus. prima bonitas vr̄ esse circunstātia finis qȝ ex natura agētis ⁊ actiōis ⁊ obiecti statim ꝯcluditur ꝙ talis act⁹ nō đȝ cōpetere tali nisi in ordine ad talem finē: ⁊ đȝ eligi ⁊ appeti
H ꝓpter finē talem. ⁊ ista circūstātia non est ipsius actus vt in esse reali positi vel nō ꝓcisse sic: sȝ est ipsius actus vt voliti ⁊ per actū voluntatis ad talē finem relati: imo non minus est electio bona que sit ꝓpter finē debitū esto ꝙ per actū illum elicitū extra non attingatur finis electionis q̄ si attingeretur. Post circunstantiam finis vr̄ sequi circūstantia modi agendi q̄ concluditur ex oībus predictis vel aliquibus eoꝝ talis vł talis debere esse. Postea ꝯcludi pōt de tēpore: qȝ tali agēti talis actio ꝓpter talem finē etiā taleȝ habens modū nō đȝ semꝑ conuenire: sȝ ꝓ tēpore pro quo ordinabilis est ad talē finem: vel ꝓ quo pōt talem finem habere. Ultima autē omniū videtur circunstantia loci: imo multi sunt actus quoꝝ etiā bonitas cōpleta moralis nō determinat locum. ¶ Sic igitur pȝ de pluralitate eoꝝ que recta rō dictat debere cōuenire actui: qȝ ad hoc vt sit perfecte bonus đȝ habere fm descriptioneȝ iam positam olim istoꝝ integritateȝ. Unde Diony. de diui. no. parte quarta. Bonū est ex vna et tota causa: malum aūt ex particularibus defectib⁹ tota inquit cā hoc ē integra ex oībus circūstantijs. ¶ Cōtra. circunstantie sunt relationes. ⁊ bonuȝ est qualitas. 10. ca. 5. ⁊ ethic. virtus etiā est qualitas in inde. predicamētis. ¶ Rñdeo. 7. phy. t. c. 17. virtus omnis: ⁊ malitia ad aliqd ⁊. 20. sunt actus. igitur esse bonos vel ꝟtuosos importat relationeȝ vel multas relationes: sȝ tñ hȝ mo
I dum denominādi vel ꝑdicandi qualitatis: sicut sanū vł pulchrū ⁊ cōiter ita est de quarta spē qualitatis. ¶ Iuxta secundā parteȝ auctoritatis Dionysij. videndū est vn̄ actus habeat malitiā moraleȝ. ¶ Uno mō pōt malitia opponi priuatiue bonitati in actu. ¶ Alio mō ꝯrie: qñ iȝ habitū vitiosum qui est habitus quidē positiuus: lȝ cū priuatione ꝑfectionis debite. ¶ Alio mō đr malus priuatiue tm̄. s. qȝ caret bonitate quā deberet habere. licet nō habeat habitū vitiosum ꝯrium positiuū. ¶ Distinctio ista pōt haberi a Boetio suꝑ predicamēta exponēdo primā ꝓprietatē qualitatis. Dicitur inquit iustitie iniustitiam nō esse ꝯriam. putāt eñ iniustitiā priuationē esse iustitie nō ꝯrietatē. Et subdit hoc reprobando: multe habitudines ꝑuationis vocabulo proferuntur vt

illiberalitas atq3 imprudentia q̃ nunq3 virtutibus opponerent q̃ sunt habitus nisi ipse quoq3 habitus essent. ¶ Per rõnem apparet ista distinctio põt enim aliquis agere nõ cu3 circunstãtia debita et tñ nõ cum circunstãtia indebita. puta qñ nõ ordinat actũ ad finẽ debitum. nec tñ ipm ordinat ad finem indebitũ: tunc ille actus ẽ
2 malus priuatiue: non 3rie: sicut ille qui ordinat ad finẽ indebitũ et ex multis talib9 actibus generatur habitus cõsimilis in malitia. s. priuatiua nõ 3ria. Exẽplu3 huius dare elemosynã nõ ꝑpter bonu3 finẽ sc3 amorẽ dei: vel sub uentionem ꝓximi: non tñ ꝑpter malum finẽ: puta vanã gloriam vel nocumentũ alicui9: est actus malus priuatiue: nõ tñ cõtrarie. ¶ De malitia priuatiua loquit Diony. q. q̃cunq3 defectus pticularis cuiuscũq3 circũstãtie necessario reqsite reddit actũ sic malum: s3 malus 3rie nõ est nisi habeat circũstantiã positiuã hñte3 aliquã deformitatẽ. ¶ Breuiter igit sicut bonitas moralis est integra 3uenientia sic malitia moralis ẽ discõuenientia: et malitia quide3 priuatiua disconueniẽtia priuatiua hoc est carẽtia 3ueniẽtie debite: malitia aũt 3ria ẽ discõueniẽtia 3ria: hec est conditio aliqua repugnãs conuenientie. ¶ Ex dictis sequit correlariũ q in eode3 actu substracto põt esse multiplex bonitas moralis: quia
2 idẽ actus põt esse recte circunstãtionatus nõ solũ multis circunstãtijs pticularib9 q̃ nõ sunt multe bonitates s3 integrãt vnã bonitatẽ: s3 etiã põt ide3 actus esse circũstantionatus cõplete olbus circunstãtijs ptinentib9 ad vna3 virtutẽ: et etiã olbus ptinentibus ad aliã virtutẽ. et ita fm dictamina diuersa pfecta prudẽtie respectu multoꝝ finium ꝓprioꝝ. Exẽplum. vado ad ecclia3 ex iustitia q2 teneor p obedientiã vel ex voto: vado etiã ex charitate ad deũ vt orem vel vt exhibeã deo cultũ latrie. et vado etiam ex charitate fraterna: vt edificem ꝓximũ. Et breuiter in quocũq3 actu sine bono tñ bonitate morali: siue vltra bonitate meritoria quãto cõcurrũt plura motiua ordiata agẽdi tãto melior ẽ. ¶ Consilr in eode3 actu pñt 3currere multe malitie tot quide3 quot sunt dictamina de oppositis q̃ deberent inesse. Uide 10 eth. c. 2.

De secundo pncipali dico q laudabile et vituperabile imo generalius pmiabile et punibile cõtinent sub hoc cõi qđ ẽ imputabile: et illius cõis est vna ratio. hec. s. actũ esse in libera potestate agẽtis. et l3 ad istã potestatem cõcurrant intell's et voluntas: tñ illa indifferẽtia qua posset nõ fieri illud qđ fit: et posset fieri illud qđ nõ fit intelligẽdo diuisim nõ cõiunctim. in sensu. s. diuisiõis nõ compositionis. Ista inq3 indifferẽtia vel indeterminatio ad alterau partẽ nõ põt cõplete reduci nisi in ipsa3 voluntatẽ. q2 q̃cunq3 alia potẽtia actiua est naturalr actiua. et ita determinate vni9 q̃stum ẽ de se vnius inq3 ptis 3dictiõis. ita q l3 sit indeterminate actiua respectu multoꝝ disperatoꝝ. sicut sol est cã multorũ effectuũ hic inferi9. tñ loquẽdo de q̃cunq3 vna contradictione causa. quecũq3 talis est determinata ad vnam partẽ: puta sol ad generãdum herbã hanc determinate. et

Hic signatur quedã additio. s. in fine huius lib. D

hunc vermē. ꝛ ſic de aliis volun-
tas aūt ſola hȝ indifferentia ad
ꝯtradictoria. ꝛ tale ꝙ ipſa eſt ſui
determinatiua ad alterum eorū
t.c.10. ex. 9. meta. c. 4. aliter ſimul age
ret ꝯtraria. ꝑpter hoc igiť ꝙ act⁹
eius ſic indifferenter eſt in eius
ptāte. licet non niſi ſuppoſita in-
tellectione. ideo p ſe iputabilis
agenti. Unde ſcdo de libero ar-
bitrio dicit Aug. ſatis cōpertuȝ
eſt ꝛc. motus ſi culpe deputatur
nō eſt naturalis: ſed voluntari⁹.
Et poſt verba diſcipuli mot⁹quo
volūtas cōuertiť niſi eſſet volū-
tari⁹ ⁊ in noſtra ptāte poſitus.
neqꝫ laudandus eēt homo neqꝫ
q.16. culpandus vt ſupra in qōne de
neceſſitate naturali in volūtate.
Imputabile igiť duos reſpectus
ipoꝛtat: vnū ad ptātē vel dñium
agētis. ꝛ aliū ad aliqd coꝛrñdēs
actui vel a gēti ſm iuſtitiā. ꝛ hoc
ꝑpter ipſum actū. ꝛ ſecūdū ſequi
tur ad primū. qꝛ eſt iſte eſt dñi ſui
actus ideo actui ꝛ agēti debetur
aliquid ꝑpter actū. primi⁹ reſpe-
ctus manet nō variat⁹ p ſe in ac
tu bono vl' malo. ſcds aūt variať
non quidē foꝛmal'r ſm bonū vel
malū: ſed ꝓſuppoſita differentia
boni vel mali q̄ attendiť ſm con
uenientiā vel diſconuenientiaȝ
aliquam dictā in pꝛimo articulo
variať penes aliqua coꝛreſpōdē
tia iſti ꝛ illi. bonū quippe ſic ē im
putabile ꝙ ad laudem vel pꝛe-
miū. malū aūt ſic ꝙ ad vituperiū
vel penā. Actus aūt neuter ſiue
indifferens: dum tñ ſit in ptāte
agētis imputať: vel vt quodam-
modo vituperabilis. quia pote-
rat oꝛdinate agere. vel ſalteȝ vt
non laudabilis: ꝛ hoc ꝑpter defe
ctum eius qui potuit laudabili-
ter egiſſe. ¶ Ex hoc ptȝ ꝙ nō ab

eodē foꝛmal'r eſt act⁹ bon⁹ boni
tate moꝛali ꝛ imputabilis. ſȝ pꝛi-
mum hȝ ex cōueniētia ad regu-
lā iuxta quā dȝ elici. ſcdm ex eo
ꝙ ē in libera ptāte agētis. Lau
dabile aūt ꝛ vituperabile ambo
iſta impoꝛtāt qꝛ ꝛ lȝ foꝛmaliter
dicāt hoc qd eſt iputabile cū de
terminatione illius ad qd ē ipu-
tabile. tñ materialr cōnotāt illd
pp qd ipm eſt ad hoc iputabile. ſ
bonitatē vel malitiā pp q̄ ad pe
nā vel pꝛemiū imputandum eſt.
¶ De iputabili tñ diſtingui pōt. notabi le volū tati.
ꝙ vno mō ꝓpꝛiiſſime accipiendo
illud pt dici iputabile qd ē ime-
diate in ptāte volūtatis: ꝛ ſic ſo-
lum velle eſt imputabile. qꝛ ipm
ſolū eſt imediate in ptāte libera
voluntatis. Alio mō imputabile
pōt dici qcqd eſt ſimpl'r in ptāte
volūtatis: lȝ non imediate. ꝛ ſic
act⁹ alterius potētie quē volun-
tas mediāte actu ſuo volēdi pt
imperare: vt eliciať vel impedire
ne eliciať: eſt imputabile volūta
ti: qꝛ tota cooꝛdinatio vſqꝫ ad il-
lū actū etiā includēdo iſtū actuȝ
eſt in ptāte voluntatis. ¶ Et eſt
differētia duplex inter imputabi
le pꝛimo mō ꝛ ſcdo mō. ¶ Una qꝛ
ad iputabile pꝛimo mō nō requi
riť niſi ipſa potētia volūtatis: ꝛ
illud qd requiriť pp actū ei⁹ cu-
iuſmodi ē intelligere: ꝛ rō ē. qꝛ il- velle
lud ē imediate effectus volunta
tis. ꝛ de hoc pōt accipi illud pꝛi-
mo retra. 9. Nihil eſt tā in ptāte et. 22.
voluntatis ꝙ ipa volūtas. intel
lige volūtas nō ꝙtum ad ſuum
eē: ſȝ ꝙtū ad actū ſuū ꝓpꝛiū. ¶ Ad
actū aūt iputabilē ſcdo mō requi
riť potētia alia a voluntate exe-
quens illū actū. Ex hoc ſeqť alia
dñia. ꝙ vno mō ē maioꝛ cōtingē
tia ſiue indifferētia reſpectu ac-

tus pmo mõ iputabilis qz.s. non
P requirit ad illũ nisivolũtas sup=
posita ostẽsiõe sufficiẽti itells vñ
p aliaposteriora q̃cũqz ipediri nõ
põt ne eliciat. Sz ad actũ scdo
mõ iputabilẽ reqrit alia potẽtia
p cui9 ipotẽtiã ipedit potẽtia ad
actũ illũ nõ igr ex sola idifferẽtia
volũtatis est ɔtigẽtia ei9 sicut cõ
tigẽtia pmi act9 cum igr ɔtigen=
tia cuiuslibet alteri9 cãe vel potẽ
tie in agẽdo magis recedat a rõ
ne ɔtigẽtie simplr q̃ ɔtigẽtia vo
lũtatis in cãndo sequit q simplr
maior est ɔtigẽtia respectu actus
volũtatiz pzio mõ iputabilis q̃ al
teri9 pro quãto tñ actus scdo mõ
imputabilis depẽdet a plurĩbus
ex quoz quocunqz vel defectu ei9
põt accidere ne ille effectus eue
niat potest dici effect9 ille magis
contingens: vel magis proprie
Q multiplicius contingens.

De tertio principali. Primo dici
põt q actus exterior.s.ipatus hz
bonitatẽ moralẽ ppriã aliquam
aliã q̃ actus iterior elicit9. Et
scdo videbit qualr hz vel non hz
ppriã iputabilitatẽ. Primũ p
quere baf dupl'r. Primo p Aug.13. de
i fõte. trini.c.5.vel.14. Mala volũtate
Uide vel sola quilibz miser efficit. sed
boe.4 miserior potestate qua desideriũ
d ɔsol. malevoluntatis iplet. pfecto q̃
psa.4 uis: sic malevolendo miser esset
9.me. minus tñ esset si nihil eoz q̃ ppe
t.c.19. rãvoluisset hre potuisset patens
est q hoc nõ põt itelligi de mise
ria pene qz desiderãs mõ potẽs
hre qd desiderat plus hz de pe=
na q̃ ille cui9 desideriũ implet.
Intelligit igr de miseria culpe:
actus igit malus exterior addit
ad miseriã culpe q̃ pfuit in actu
interiori malo. Secundo pbaf
idẽ p rõnem ex pmo articulo hz
bet q bonitas moralis est itegri
tas coz que sm rectã rõnez ope
rãtis dictãtur debere ɔuenire ip
si actui est aũt alia itegritas eoz
q̃ sm dictamẽ recte rõnis debẽt
ɔuenir actui iteriori eoz q̃ actui
exteriori igr alia bonitas mora=
lis: p ɔñs alia malitia moralis: z
hoc siue pũatiua tm: qz alia carẽ
tia eoz q̃ debẽt ɔuenire siue ɔtra
ria: qz alia disconuenientia repu
gnãs illis q̃ debent ɔuenire. Pro
batio minoris recta rõ non dictat
actui ɔuenire debere qd impole R
est sibi ɔuenire: nunc autẽ actui
exteriori ipossibile est conuenire
illud quod ɔuenit actui iteriori
vel ɔuenire potest: z hoc itelligẽ
do de utroqz actu ut in esse reali:
z de eo quod sibi ɔuenit vt in tali
esse lz em actui exteriori iquãtũ
est obiectum volitum z nõ vt actu
elicitus posset aliquo mõ ɔpetere
denomiatiue denomiatione quã
dã exteriori illud quod conuenit
actui interiori realr non tñ idem
eodem modo conuenit illi: z isti qz
etiã potentie opatiue nõ sunt ca
paces eiusdem imo nec eiusdem
rõnis: nec p ɔñs actus illi essent
capaces ɔueniẽtie eiusdẽ rõis vel
ad minus qd sufficiat ad ppositũ
poterunt hre conuenientiã aliã
z aliã: per hoc patet ad aliquas
instantias contra predicta.

Cõtra ista istat pmo: qz eadem
est veritas actus itelligendi z ipi9
obiecti itellecti igr pari rõne ea
dem est bonitas actus volẽdi z ob
iecti voliti añs videt manifestum
in exẽplis qz sicut veritas pncipij
est imediata sic notitia eius põt
dici immediata: z ɔclusionis me=
diata. Similr notitia pncipij est

.i. obiecti voliti .i. actus exterioris seu imperati

ex terminis et conclusionis ex principiis sic istis competit veritas. ¶ Cōfirmat idē. q2 vbi vnū ꝓpter alteꝝ ibi tm̄ vnum sed actus exterior non hȝ bonitatē nisi tm̄ propter bonitatē actus iterioris igiť non est ibi alia et alia bonitas.

Li. I. c. 27 idē hȝ dca su dia. c. 5. et 16. ¶ Preterea pctm̄ (fm Ansel. de ↄceptu virginali) est carētia iustitie debite non est autē in actu iteriori et exteriori nisi vna iustitie debite carentia: q2 iustitia vel iustitia fm ipȝ nō est nata esse nisi in voluntate. ¶ Preterea vbi est vna auersio et vna libido ibi videť esse vna rō formalis pcti. sed in actu iteriori et exteriori non est nisi vna auersio: q2 voluntas est illa potētia cuius solius est auerti a fine sicut conuerti ad finem libido etiam que aliquādo vocatur ab Augustino cupiditas vt. 83. q. q. 36. ipsa secundum ipsum ibi est ꝓprie venenuȝ charitatis. igr̄ iest ꝓprie illi potētie cui nata est charitas inesse: hec est voluntas sola

vid no tāter i fōte si lud. c. ¶ Ad pmum esto ꝙ eadē veritas que est ipius actus itelligēdi formalr si quodā alio modo. s. obiectiue ipius obiecti itellecti et h oc inquātum obiectum hȝ esse in ipso itellectu et cōsimiliter bonitas que est formaliter actus volendi sit quodāmodo denominatiue ipsius obiecti voliti īquātum volitum est. tn̄ actus ille bene pōt habere aliquā bonitatem ꝓpriā in quātuȝ positus in esse reali extra voluntateȝ sicut in esse suo reali hȝ propriā ↄuenientiā debitā vel vel disconueniētiā. ¶ Ad ↄfirmationē illa pōt deduci ad oppositū q2 si actus exterior hȝ conuenientiā ad regulā suā p actum interiorē: siue mediāte actu iteriori. igr̄ hȝ aliā ꝗ. actus iterior: q2 idē non est cā: nec ēt mediū respectu suiip sius: nec ēt est cā vel rō mediādi respectu suiipsius. Exēpluȝ huius habeť in actib⁹ itellectus ↄclusio eñi lȝ hȝ veritateȝ a pnci pio: tñ hȝ ꝓpriā veritatem: q2 pro priā conformitatem eius quod affirmatur ad existentiā rei: et ad ipos terminos ꝓprios conclusionis: non eñi conclusio est vera formalr vitate pncipij: sed est vera veritate mediata et demonstrata et ita hȝ veritatem demonstrabilē. vid. 4 26. me ta. t. 5. penetr meni s as.

¶ Cōsimilr multe conclusiones sequētes ordiate ex eodem pncipio hñt vitates ꝓprias distictas et forte prior est verior et magis necessaria: q2 in necessitate sua non depēdet a posteriori sȝ ecōuerso ¶ Cōsimilr ↄclusiōes false repugnātes eidē vero hñt ꝓprias falsitates q2 ꝓprias discōueniētias ei⁹ qď enunciať ad illď qď est in re. ¶ Cōsimilr de actib⁹ volūtatis nō solus act⁹ volēdi nat⁹ est hře cōuenientiā vel discōueniētiam propriā ad dictamen rectum: sed actus iperatus natus est mediāte illo hře conuenientiā et conformitatem: et lȝ idem sit cui debet conformari actus iste: tñ ea que conformātur sunt diuersa: et ideo hñt ex pte sui diuersas conformitates siue conuenientias: lȝ ad idem. ¶ Si dicas ꝙ veritas non conuenit alicui extra intellectum sed tātum actui itellectus vel obiecto vt est in itellectu igiť a simili bonitas non conuenit actui exteriori vt exterius est cito: sed precise vt obiecto actus volendi. ¶ Respondeo consequētia negari posset iuxta illud. 6. meta. in fine non est falsum et verum in rebus vt qď quidē bonū verum qď aūt malum falsum: sȝ in T. c. 8

mente. ¶ Alr posset negari añs: qz si itellect⁹ aliqs sit regula itel lecti sicut est de itellu diuio exẽplãte ⁊ regulãte creaturã illõ põt dici vez: nõ tm̃ vt est actu cognitũ sz ẽt vt est i n se: qz fm̃ esse suñ in se est exẽplatũ ⁊ ↄforme exẽplari. ¶ Ad aliõ dico q̄ iustitia põt ac cipi vno mõ ꝑut est rectitudo ha bitualis: siue habitus volũtatis ⁊ ab illa dr̃ volũtas recta hitualr: ẽt qñ nihil vult actu ⁊ sic dr̃ dor miens iustus q̄ hz habitũ: ⁊ alius iiustus q̄ caret isto habitu vel hz iiustitiã ↄtrariã. Alio mõ põt ac cipi rectitudo ꝑ rectitudie actua li: siue in actu q̄ est ↄformitas act⁹ eliciti ad suã regulã. ¶ Primum mẽbrum distictiõis conceditr̃ sa tis communiter. ¶ Scdm̃ ꝓbat: qz actus nõ dr̃ formalr̃ rectus vel iustus ab illa iustitia habituali in voluntate. qz stãte illa põt hri actus pctivenialis: vel actus in differẽs: quoꝝ neuter est act⁹ iu stus nec rectus: sz opz q̄ rectitu do qua formalr̃ actus dr̃ rectus p̄cise insit dũ actus inest: immo forte nõ inest imediate voluntati sed ipi actui ⁊ mediãte illo volun tati qz voluntas nata est imedia te recipe habitũ ⁊ opationẽ iusti tia aũt actualis neutrũ hoꝝ est: sed tm̃ est conditio q̄dã ipius act⁹ puta conformitas eius ꝓpria ad suã regulam. Istud aũt esset ma nifestius si actus nõ esset raptim trãsiens: sed idẽ aliquandiu ma nens qz sicut motus ꝑ p̄ma pte ui põt esse velox: ⁊ idẽ ꝑ scd̃a pte sui tardus ex quo sequitr̃ q̄ nec ve locitas: nec tarditas oino sũt idẽ motui: ita posset actus p̄us elici conformiter regule recte: ⁊ idem actus ↄtinuatus etiã posset elici postea nõ ↄformiter illi regule: ⁊ ita esset actus ꝑ p̄ori pte rectus ⁊ ꝑ posteriori nõ rectus. Sed qz actus raptim trãsit vel si manet: manet communiter cũ eo sua recti tudo nec idẽ manens mutatr̃ a re cto in nõ rectũ: nec sibi recto p̄o p̄ori pte succedit alia ꝑ nõ recta iõ nõ ita manifesta est dr̃ia act⁹ ⁊ sue rectitudinis. Cõcluditr̃ tñ ista differẽtia modis p̄dictis ⁊ ꝑ hoc ẽt q̄ relatio non cõsequẽs neces sario naturã fundamenti non est omnino eadem fundamẽto: nunc autem rectitudo non necessario consequitr̃ naturã actus: iustitia ẽt actualis ⁊ si p̄maria sit p̄cise in actu volẽdi tñ scd̃a vel secũdaria põt esse in actu impato ꝑ actũ vo lẽdi qz ⁊ ille hz rectitudinẽ ꝓpriã licet dependentem a rectitudine actus volendi. ¶ Qñ igr̃ dr̃ q̄ iu stitia non est nisi in voluntate: ve rum est de iustitia habituali que est rectitudo ꝓpter se seruata vt diffinit Ansel. seruatũ eñ ꝓprie conuenit habitui vel magis extẽ dẽdo verum est de iustitia actua li p̄maria: qz voluntas illã ꝓpter se seruat hoc ẽ tenet in actu suo quem illa iustitia rectum elicit. ¶ Si autem sit sermo de iustitia actuali secundaria illã opz dice re esse voluntatis non subiectiue sed cãliter tãtum ⁊ ita adhuc de ista põt aliqualr̃ saluari diffini tio illa iustitie qz illa est rectitu do voluntatis non vt volũtati for malr̃ inherens: sed voluntatis vt cause vel imperantis est etiã p̄o pter se seruata tanq̄ effectus vo luntarie positus. de li. ar bi. c. 8.

Ex isto sequunt̃ q̄dã cor relaria ꝑ que etiã declaratr̃ ꝓpositum. ¶ Unum q̄ manente eadẽ iustitia habituali sunt tot iustitie actuales q̄t sunt

actus eliciti quarum vna pōt esse
Y intēsior alia si actus vnus cū maiori conatu eliciatur q̄ alius: et si habitus maneret equalis imo actus pōr potest elici cum maiori conatu: et tūc hēbit iusticiā actualē itēsiorē correspōdētē intēsiōi sue: et scd̄s actus potest elici cū minori conatu: lz certum sit q̄ tunc habitus non sit minor. ¶ Aliud q̄ singuli actus mali hñt ꝓprias malitias actuales: q: sicut nati sunt habere proprias bonitates: q: conuenientias vel conformitates siue eidem regule siue alijs sic singuli hñt proprias carentias. ¶ Aliud q̄ malitie eo modo differunt quo bonitates q̄ deberent inesse si spē spē: si aūero numero: ꝓuationes eī distiguunt sicut habitus nati essent distigui puta surditas et cecitas suo mō differūt spē ꝓuatiua sicut auditus et visus spē positiua et hec cecitas: et illa numero ꝓuatiue sicut hic visus et ille differūt numero positiue. ¶ Et hic ptz q̄ nō solum distictio vitiorum phice loquēdo: sed etiā pctōrum theologice loquendo: et hoc specie: et numero: et etiā genere accipi potest non tātum per distinctionem cō uersionis: q: illa nec ꝑ se constituit nec ēt distinguit pctm̄ vt peccatum: sed accipitur fm rōnem propriā huius priuationis que est formalis rō distinguendi priuatiue sicut habitus positiue.
¶ Apparet etiam quomodo vnū peccatum est grauius alio siue intelligatur fm distinctam speciem grauitatis siue fm distinctā grauitatem: et in eadem specie: quia actus eo modo quo debet hēre bonitatem maiorem siue in spē siue
Ba intēsionis in specie: eodem modo si caret bonitate debita est peior priuatiue et si habeat conditionē aliquā positiuā repugnātem est peior contrarie. ¶ Tertio appet quomodo peccata possunt continuari in infinitum in dānatis et tñ natura non consumetur: nec habilitas naturalis siue quodcūq̄ aliud in natura. nam nulla creata natura pōt naturā itellectualem vel aliquid naturale in ipsa corrumpere: et si posset diminuere posset aliquādo destruere totaliter illā. ¶ Similiter effectus contingens alicuius cause nō necessario concomitatur suā cām igitur oppositum talis effectus vel alicuius conditionis in ipso non destruit vel diminuit talem cām malitia autem in actu priuatio aliqua in illo quod est effectus contingens voluntatis. ergo nihil diminuit de ipsa volūtate. ¶ Quid ergo adimit peccatum additum peccato? cum secundum Augustinum in enchi. intantum sit malum quantum adimit de bonitate? ¶ Respondeo: malitia actualis in aliquo actu elicito non adimit bonum quod simul secum inest. ptz. nec oportet q̄ adimat bonū qd̄ ifuit: q: (vt dictū est) ꝓus actus raptim trāsiens nō mutatur de bono in malū. Si aūt itelligatur per bonum quod ifuit habitus gratuitus q̄ adimitur peccādo hoc nō potest itelligi de quocunq̄ peccato: q: secundum peccatum non adimit illū: q: iā adēptum fuit: nec ꝓmū pctm̄ ex ꝑ se rōe sua magis ademit illū q̄ scd̄m q: tunc pctm̄ ꝓmum esset simpl'r grauius scd̄o: q: maius bonū adimeret. ꝯtigit autem quandoq̄ q̄ secundum sit grauius primo: ita natum esset adimere maius bonum: ita per se adimit bonum il-

doctrina singularis

ca. 10 et 11. vid 6. c. li. 12. d. Bb

lud actuale. adimeret et p se bonum habituale si inesset. adimit igit pctm gnaliter illd quod deberet inesse sicut in ceco nato cecitas adimit visum. non q infuit sz q debuit inesse: et ita dicit Augu. xi. sup Gen. 32. de angelo peccante q cecidit no ab eo qd accepit: sz ab eo qd accepisset si deo subdit voluisset: et si in infinitu adderet pctm pcto qdlibet adimeret bonitatem propriā que debe ret inesse: nec est inconueniēs in vno bono finito virtualr ptineri sicut infinitos effectus successiue eliciēdos: sic et infinitas rectitudines eorūdem. ¶ Ad aliud de auersione. auersio a fine pōt intelligi actualis nolitio ipsi finis Cc et pz q nō ois peccās auertit isto mō cū forte frequēter peccās nō actualr psideret finē: vel si psiderat nō illū in se ex malitia respuit. ¶ Alio modo pōt intelligi auersio nō sic formalis. sz quasi virtualis que pōt poni acceptatio aliqua volūtatis incōpossibilis vilitioni finis saltē efficacivl psecutioni finis: sicut qn volūtas vult olno alidd inordinatū et deordinās a psecutione finis: puta alidd pceptum diuinū sine cuius obseruatione possibile non est psequi finē: adhuc isto modo intelligēdo auersio est solius volūtatis. ¶ Tertio modo largius pōt dici auersio quecūq malitia separās a fine efficaciter volēdo vel psequēdo: et talis malitia pt esse in actu voluntatis impator: qz cū impare actū sit malum nō stat voluntatē efficaciter velle finem vltimū: nec etiā psequi ipm Sicut igit referibilitas vel quasi ordinabilitas ad finē pōt dici cōuersio: sic inordinabilitas pōt di

ci auersio: qn igit accipit q non est nisi vna auersio in actu interiori et exteriori: verū ē duob' primis modis intelligēdo: immo nō est talis auersio nisi in actu interiori: et si sic intelligat q auersio sit formalis rō in pctō negādū est imo sufficit illa inordinabilitas act' impati: que posset dici auersio tertio mō dicta. ¶ Qd etiam addit ibi de libidine si libido intelligat eē improba volūtas: hoc est imoderatū velle libido nō est formalr in oi pctō: sz vel formalr vel causalr pcurrit ad pctm. Si igit libido vel cupiditas dz eē cōuertibile cū pctō: opz extendere ista non tm ad actū interiorē voluntatis immoderatum. sz etiaz ad actū imperatum.

De scdo in isto articulo scz de imputabilitate pz ex distinctione posita in scdo articulo: qz si stricte accipiēdo solū illud dicat imputabile qd est immediate in ptāte volūtatis: pz q solū velle vel nolle Dd est imputabile. ¶ Si aūt imputabile generalr dicat illud qd est simplr in ptāte volūtatis sic act' impatus pprie est imputabilis: qz et si nō sit immediate in ptāte volūtatis: est tm mediate actu volēdi: q actus nō solū fm se est in ptāte volūtatis: sed etiā vt principiū actus exterioris. qz voluntas potest per interiorē ponere illuz exteriorē: exemplū: seruus ex pcepto dni occidit. illa occisio imputat dno: qz in ptāte sua erat actus serui: lz mediate. ¶ Et si arguit sicut prius q ille non est imputabilis nisi mediante isto. ¶ Rndeo ex hoc sequitur ppositum q illius et istius est alia imputabilitas. Idē em nō est me

diū nec rō mediādi respcū suppo= sius ꝛ ꝑt idē declarari sicut pri⁹ de ꝓpria bonitate: qꝛ ꝗꝫ termi nus sit idē tñ in diuersis funda= mētis sunt diuersi respectus ad eādem terminū. actus ille ꝛ iste sunt diuersa fundamenta. igit̄ lꝫ imputabilitas ꝯueniat istis in or dine ad eādem volūtatem. tñ il= la erit alia sicut est alia cābilitas vł aliud subiacere potestati cāe lꝫ cā sit eadem.

Ad primū argumētū principale volūtariū pōt dici illō qō est sub iectiue involūtate vł illud qō est volūtatū: vł illud qō est impatū a volūtate. ¶ Primū nō facit cō= plete q aliqd sit volūtariū: qꝛ ha bitus pōt eē involūtate: ꝛ tñ non volūtarie volūtas hꝫ illū: qꝛ tri= stitia est involūtate subiectiue. ¶ Scōm dꝛ volūtariū ꝑticipatiue: qꝛ acceptatio ei⁹ vt obiecti est volūtaria. ipm eñ magꝭ diceret̄ volitū ꝗꝫ volūtariū: volūtariū eñ ꝓprie dꝛ qd est in ꝑtāte volūtatis ꝛ sic dꝛ tertio mō: ꝛ sic act⁹ exte= rior est volūtari⁹: sicut act⁹ inte= rior simplr. nō tñ est eque ꝑmo. sꝫ illo ꝑsupposito. ¶ Uolūtariūꝫ ergo dꝫ dici illud qō est cāliterꝫ a volūtate ꝛ hoc eliciēte vł impe rāte. lꝫ ꝑ prius dicat̄ volūtariū illud qō ē elicitū ꝗꝫ qō est impe ratū. Concedit̄ ergo maior itel ligendo voluntariū generalr: ꝛ sic minor est falsa. ¶ Ad proba tionē minoris dico q lꝫ actus ex terior seꝑatus ab actu interiori: hoc est sine illo positus ineē nō sit volūtarius: ꝛ hoc qꝛ effect⁹ re motior nō dꝛ voluntarius nisi po nat̄ inesse ꝑ actū interiorē q̄ est effectus ꝓpinquior: tñ qñ actus exterior coniungit̄ cū interiori: ꝛ ex illo ꝓcedit tūc ille exterior vt distinctus hꝫ rōnem volūtarij: ꝛ distinctā: qꝛ voluntariū mediate actus āt interior non sic est volū tarius: sed immediate.

Questio. XIX.

Consequē ter querit̄ de depen dentia nature assum pte ad v̄bum. Utrū ꝯ vnitas nature humane ad v̄bum sit sola dependētia natu= re assumpte ad ꝑsonā vbi. Argui tur q nō. talis est ibi vnitas que sufficit ad verificādum ꝑdicatio nē nāe de ꝑsona iuxta illud ꝑmo de tri. c. 13. talis fuit illa vnio que deū faceret hoīem: ꝛ hoīem deū. Nūc āt sola dependētia nō vide tur ad hoc sufficere. qꝛ depēdens nō ꝑdicat̄ semꝑ de illo a quo de pendet. qō pꝫ in ꝓposito. natura ei assumpta depēdet a patre: nō tñ pr̄ est homo. igr̄ est ibi aliqua alia vnitas ꝗꝫ dependētia natu= re humane ad v̄bum. ¶ Contra discurrēdo ꝑ omnes modos vni tatis non videt̄ posse ibi alia vni= tas inueniri.

Hic tria sunt videnda.

¶ Primo qs modus vnitatis sit hic ponendus. ¶ Scdo inquiret̄ qualr ipa vnitas sit possibilis ꝗꝫ tum est ex ꝑte ꝑsone assumētis. ¶ Tertio qualr est possibilis ꝗꝫ= tum ex ꝑte nature assumpte.

De primo creditū est naturā hu= manā ꝑsonalr esse vnitā verbo. Uiō in Jo. i. Uerbum caro factum est. vbi caro fm Augustinum ꝓ ho= mine ponit̄. ꝛ hoc expsse habet̄ i symbolis diuersis. ¶ Ex isto in= A enchy ridiō. c. 33.

fertur hec ꝯclusio ꝙ ibi est ordo siue dependentia nature huma ne ad v̄buȝ:ꝯñtia probat:quia ois vnio vel est ꝑ informationeȝ vel ꝑ aggregationē vl̄ est vnio or dinis:ꝛ ne sit altercatio de perfe ctionibus essentialibus vel de ꝓ prietatibus notionalib⁹ vel alijs que dicunt vnita in deo intelligo de vnione que est realr̄ distincto rū. ¶ Hic aūt nō pōt poni vnio ꝑ informationē:q: verbū nō est po tentionale nec informabile: nec actus informās naturam huma nā. ¶ Nec ē hic tm̄ vnio ꝑ aggre gationē:q: sic v̄bum h̄ȝ vnioneȝ ad naturā meā vel pr̄ ad naturā assumptā: ꝛ ḡnalr̄ q̄ðcunq̧ distī ctū ad aliud simplr̄ distinctum. nec illa vnio aggregatiōis:vt pȝ sufficit ad vnitatem ꝑsone. ¶ Re stat igr̄ tertia vnio.s.ordinis. Or do aūt est posterioris ad pri⁹. pȝ aūt ꝙ v̄buȝ nō h̄ȝ rōnē posterio ris respectu nature.igit̄ ecōuer so natura h̄ȝ ꝑ se ordinē posterio ris respectu v̄bi:ꝛ ita dependen tiam. ¶ Probat̄ ēt ꝯñtia: q: vnio nature ad v̄bum importat relo nē realē nō ex ꝑte v̄bi: igit̄ in na tura assūpta tm̄.ois aūt relo rea lis ñ mutua nec eq̄parātie vel ē q̄dam dependētia vl̄ reqrit depē dentiā relat i ad illud ad q̄ð re fert. ¶ Ulteri⁹ qualis sit illa de pendētia nature ad verbū. ꝯclu dit̄ ex quodā credito isto.s.ꝙ so lus fili⁹ est incarnat⁹:ex quo se quit̄ ꝙ natura illa nō est vnita cuilibet ꝑsone in trinitate:sȝ soli filio ex quo sequunt̄ tria. ¶ Pri mū ꝙ ista dependētia nō est ꝓ prie causati ad cām:q: s̄m Aug. 5.de tri.14.ad creaturā pater et filius ꝛ sp̄us sanctus sunt vnum principium. ¶ Secundū vero est ꝙ rō formalis terminandi istam dependentiā nō est aliquid cōe tribus ꝑsonis: q: in quocūq̧ est illud q̄ð est formalis rō terminā di aliquā dependentiam :ꝛ hoc prius naturalr̄ q̄ȝ dependētia sit terminata ad ipm̄ depēdet depē dēs:si igit̄ rō termināði eēt cōis tribus ꝑsonis.tota trinitas ter minaret:q̄ð falsum est. ¶ Hic dr̄ ꝙlȝ sit aliq̄d cōe toti trinitati.tñ alio modo ē vna ꝑsona q̄ȝ in alia ꝛ ꝓ tāto posset esse in vna rō ter minādi lȝ nō in alia. ¶ Contra hoc.in habendo illud q̄ð est cōe tribus ꝑsonis nō est aliqua disti ctio nisi ꝑtinens ad originē: pu ta ꝙ prima ꝑsona h̄ȝ illud a nul lo.secunda ab vno.tertia a duo bus. Sed ista differentia nō fa cit ꝙ vna ꝑsona terminet depen dētiam nature:ꝛ nō alia : q: illa differentia esset oīno eadē etiā si nulla ꝑsona fuisset incarnata: si ue quelibet:siue quecūq̧ sola ꝑ sona: puta si pater solus fuisset incarnatus. ¶ Tertiū sequit̄ ex isto.s.ꝙ rō formalis terminandi istā dependentiā nature:est enti tas ꝑsonalis ꝑsone verbi:hoc ꝓ batur.q: realis vniōis est aliqua entitas realis formalis termin⁹ siue rō termināði: quecūq̧ autē entitas: ḡnalissime loquendo de entitate:vel est entitas essentia lis siue nature vel est entitas hy postatica siue ꝑsonalis q̄ est in natura intellectuali de qua loq̄ mur.ꝓbatum est aūt ꝙ rō termi nādi istā dependentiā nō est en titas nature siue essentie in deo. igitur erit hypostaticaꝛ breuiter ista dependentia nō est ad aliq̄d cōicabile vt per se terminum vel per se rōnem terminandi:sed est ad aliquid incōicabile :siue incō

var.li. 3.q.1.

municabiliter subsistens vt tale sicut est natura dependentis vt cõicabilis vel cõicate. ¶ Sic p3 primum.s.q vnitas siue vnio nature humane ad verbum est quedam dependentia vel consistit in dependẽtia tali scilicet nature vt cõicabilis ad aliqđ subsistens in cõicabile. ¶ Cõtra. vnio eiusdẽ rõnis posset esse ad psonam patris. ergo haberet terminum formalẽ eiusdẽ rõnis: s3 entitas hypostatica est alterius rõnis in psonis. igit̃ ꝛc. ¶ Respondeo. diceretur ad hoc sicut diceret̃ de cõitate eiusqđ est psona in diuinis q2 si ponat̃ aliqua cõitas realis psone ad tres psonas posset cõcedi cõis rõ terminandi eadem: non tamen propria.

De scđo articulo principali videndum est qũo sit possibile ex pte termini: qũo.s. hoc subsistens incõmunicabile vt tale põt terminare dependentiã: hoc aũt põt aliqualr declarari sic. Si repugnaret sibi dependentiã terminare. ¶ Aut illa repugnãtia esset per hoc q est illud subsistens siue psona. ¶ Aut per hoc q est psona diuina. ¶ Aut per hoc q est hec persona que.s. sola ponit̃ terminare dependentiã: sed ppter nullum istoꝝ repugnat isti psone: quod pbatur dupliciter. ¶ Primo sic. independenti non repugnat terminare dependentiã: ꝛ si habeat propriam independentiam non repugnat sibi esse terminum proprium dependentie. nunc aũt verbum q̃tum ad entitatẽ suã etiã psonalem est independens: ꝛ hoc independentia sibi propria. igit̃ nullo istorum trium modorum repugnat sibi terminare depen-dentiam. probatio minoris. cui formaliter repugnat omnis imperfectio: ei formalr repugnat omnis dependentia: ꝛ quod est formalis rõ repugnãtie respectu vnius: ꝛ respectu alterius. hoc patet. q2 dependentia vel est formalr imperfectio: vel oĩo habz necessario imperfectione3 annexam. Nunc autem filio rõne proprietatis hypostatice repugnat formaliter omnis imperfectio. ita q ista proprietas est ipsi filio formalis ratio repugnãtie: nihil enĩ ponitur in diuinis ex natura rei quin sibi precisissime considerato repugnet quecunq3 imperfectio: alioquin precise quantu3 est de se possibile ess3 sibi aliquã imperfectionem competere: ꝛ ita posito q illa imperfectio competeret adhuc ipsa posset manere idẽ: ꝛ si ipsamet manet est intrinseca deo: igitur possibile esset aliquam imperfectionẽ esse intrinsecam deo: quod est impossibile. ¶ Contra ista3 rõnem obijcitur primo contra maiorem: q2 si independentia concluderet posse terminare dependentiam: igitur independentia talis cõcluderet posse terminare tale3 dependentiã: ꝯñs est falsum: sicut patet in multis. primo in substãtia ꝛ accidente. q2 omnis substantia est independens independentia accidentis. ad subiectũ: ꝛ tñ non omnis substãtia põt terminare dependentiam accidentis cuiuscũq3 ad subiectũ. ¶ Sicut lapis nõ põt terminare depẽdentiã sapiẽtie. ¶ Consimiliter p3 de dependentia totius ad partes: q2 multa sunt quibus repugnat dependere tali dependẽtia que est totius ad ptes. nec tñ possunt ter-

minare talē dependentiā: sicut est qdcunq simplex qd nō est totū nec pars. ¶ Patet etiā de independētia causati ad causā: quia angelus ē independens a quocūq causato: vt a cā: nō tñ pōt terminare qdcunq causatū. ¶ Apparet etiā cōmunissime de proprietate de qua est ꝓpositū: qꝛ ꝓprietas personalis cū sit oino independens fm hoc posset terminare oēm depēdentiā creature ad deū vt causati ad causam: ⁊ hoc fm quācunq rōnē causalitatis. qd ē manifeste falsum: qꝛ ꝓprietas in ꝑsona nō est formalis rō causandi: ſꝫ aliqd cōe tribus. vt dictū est supra per Aug.
5.trin. 14.
¶ Respondeē igitur ad maiorē: q̄ lꝫ independēti rōne sue independētie nō repugnat q̄ ipsum terminet dependentiā alterius: tñ independentia non sufficit ad hoc vt sibi ꝯueniat terminare. ſꝫ opꝫ q̄ habeat prioritatē vel ꝑmitatem essentialeꝫ respectu illius qd depēdet ad ipm: qꝛ dependētia est posterioris essentialr ad prius essentialiter: opꝫ etiam q̄ habeat perfectionē aliquā respectu cuius depēdens sit imperfectum. Et ad ꝓpositū entitas hypostatica nō hꝫ prioritatē essentialeꝫ respectu creature: qꝛ ordo essentialis ē per se inter eēntias: distinguēdo essentias ꝯ entitatē hypostaticā. forme eñ. i. quiditates rerū se hñt sicut numeri:
8.met, t.c.10.
entitas etiā hypostatica non est simplr perfecta vel simplr perfectio: ꝓut dictū est in qōne de hoc mota. ꝑ idem negareē minor: qꝛ si aliqd esset rō repugnantie respectu cuiuscūq imperfectionis ipsum esset ꝑfectio simplr. si igiē entitas hypostatica nō tñ perfe
q.5.

ctio simplr: sequitur q̄ ipsa non est formalis rō repugnādi omni imperfectioni: ⁊ per ꝯñs nec per ipsam hꝫ ꝑsona formalr ꝓpriā independentiā. ¶ Ad ista ad primū. dependentia pōt duplr distingui. ¶ Uno mō formalr siue quasi specie fm rōnem distinctā formaleꝫ depēdentie. ¶ Alio mō quasi materialr fm distinctionē ipsoꝝ depēdentiū. ¶ Et hoc duplr. ¶ Uel in eodē ordine. ¶ Uel in alio ⁊ alio. ¶ Prima distictio requirit in termino rōnē formalem terminādi aliam ⁊ aliā vel eandē quasi illimitatā virtualr s. vel eminēter ꝯtinentē: tales rōnes formales distinctas. ¶ Scđa distinctio nō requirit distinctionem nisi eoꝝ q̄ dependēt: ⁊ qñq ista distincta sunt eiusdē ordinis qñ. s. eque imediate vel eque mediāte depēdent ad idē: qñq sunt alterius ordinis: qñ. s. vnum dependet mediate: ⁊ aliud imediate: lꝫ igitur ista ꝓpositio sit falsa indepēdens tali dependētia pōt qualēcunq dependentiā terminare: ⁊ ista etiā indepēdens dependētia tali pōt dependentiā cuiuscūq depēdentis terminare F
⁊ tñ vr ista ꝓbabilis: q̄ indepēdens tali depēdentia pōt alicui⁹ depēdentis talē depēdentiā terminare vel priorē: ⁊ hoc vel imediate vel saltē mediate: ⁊ ista ꝓbabilior simplr. Indepēdēs pōt cuiuscūq depēdentis vel saltem alicui⁹ dependētis aliquā depēdentiam terminare. ¶ Et istaruꝫ duarū ꝓpositionū ꝟitas appareret si ista eēt nota q̄ q̄cūq entitas q̄cunq alia vel est ꝑ se prior vel posterior: ⁊ ista vr posse haberi ex cōnexione entiuꝫ ⁊ vnitate eoꝝ siue vniuersi: q̄ vnitas ē or-

T.co. 52.τ se quēti. dinis. ſm phm. 12. meta. videret em̄ illa entitas incōnexa cū alijs que nō haberet p ſe ordinē prioris nec poſterioris. ¶ Qn̄ igitur arguit. ſi independentia τc. vno mō poſſet negari ꝯñtia: qꝛ ſi independēs tali independentia non poſſit terminare talē dependentiam hoc ē ꝓpter aliqd annexū ſue independētie q̄ eſt limitata: τ ideo pōt habere aliquā impfectionem annexā: ſꝫ hec ratio nō tenet de independēte ſimplr: qꝛ in tali ſaltē nulla eſt impfectio. ¶ Aliter etiā deficit illa ꝯñtia: qꝛ non opꝫ ꝙ talis independentia cōcludat taleꝫ terminationē. niſi independentia ſimplr acciperet in antecedēte: ſic ꝙ independentia ſimplr τ oīmoda cōcluderet poſſe terminare oēm dependentiam: ſed hoc nō fuit acceptuꝫ: ſꝫ ſolūmodo ꝙ independens oīo poſſet aliquā dependentiam terminare. hoc em̄ ſufficit ad ꝓpoſitum: qꝛ per viam diuiſionis ſequitur cum illud independēs de quo eſt ſermo. ſ. perſona vel entitas pſonalis nō poſſit terminare aliquā dependētiam q̄ eſt cauſati vel mēſurati vel aliaꝫ hmōi ꝙ poſſit terminare iſtam q̄ eſt nature vt eſt cōicabilis ad aliquid vt incōicabiliter exiſtens. ¶ Aliter poſſet concedi ꝯñs ſm intellectum prius expoſitū. ſ. ꝙ independens tali depēdentia alicuiꝰ taliter depēdentis vel priori dependētia dependētis pōt dependentiā terminare. Per hoc pꝫ ad illas inſtātias ibi poſitas. ¶ Ad primā qꝛ ſubſtantia illa pōt aliquam dependentiā alicuius accidētis terminare. puta illius qđ natum eſt ſibi cōuenire. Et eſto ꝙ eſſet aliqua ſubſtātia nō ſuſceptiua alicuius accidētis: ſicut eſt natura diuina: illa tn̄ pōt terminare aliquā depēdentiā priorem q̄ ſit iſta pnta alicuius cauſati prioris ipſo accidente: et ſic mediate terminat dependentiaꝫ ipſius accidentis. ¶ Ad ſecūdaꝫ de toto: τ de partibus per idem: qꝛ ſimplex qđ nec eſt totum nec pars nō pōt terminare depēdentiam totius ad partes: ſꝫ poteſt terminare dependentiā priorem q̄ ſit illa q̄ eſt totius ad partes. ¶ Et ſi queras quā dependētiā terminat angelꝰ reſpectu ignis qui dependet a partibus ſuis? ¶ Rn̄deo illam dependentiaꝫ q̄ eſt minus nobilis ad magis nobile in ordine eſſentiali naturaꝝ. ¶ Per ideꝫ ad tertiā: qꝛ angelus terminat depēdentiā cuiuſcūꝙ nature inferioris: τ hoc mediate vel imediate: illaꝫ quidē que eſt ſm ordinē eſſentialē quiditatū: τ illa eſt quodāmō prior depēdentia illa q̄ eſt effectus a cauſa efficiēte. Uno hec vr̄ oīo prima: τ hic pōt aſſignari cōiter conuenire cuilibet indepēdenti reſpectu illius reſpectu cuius dr̄ independēs. ¶ Ad quartā independens oīno bene vr̄ ꝙ neceſſario poſſit aliquā dependentiā terminare: qꝛ nō vr̄ aliter cōnectionem habere cum alijs entibus: ſꝫ nō opꝫ ꝙ qualēcunꝙ dependentiā poſſit terminare: qꝛ illam que requirit in termino perfectionem ſimplr cuiuſmodi eſt dependentia cauſati ad cauſam nō terminat niſi ſit perfectuꝫ ſimplr: pōt aūt eſſe indepēdens ſi ſibi repugnet imperfectio lꝫ ſibi nō cōueniat ſimplr perfectio: qꝛ entitas hypoſtatica vt talis nō eſt perfectio ſimplr nec tn̄ omnis talis ē

imperfecta. ¶ Per hoc excludit responsio ad maiorē: q: independenti oino nec rōne independentie sue nec rōne alicuius sibi annexi pōt repugnare gñaliter terminare quācunq͂ dependētiā. ¶ Et cū tāgitur q͂ ad hoc vt terminet requirit q͂ sit prius essentialiter: pōt dici q͂ ꝓprie loquendo de prioritate essentiali q̄ est.s. est rōne essentie vt distinguit cōtra entitatē hypostaticā sic vna est prioritas triū personarū: sed extendēdo prioritatē essentialē ad prioritatē per se: ⁊ hoc respectu cuiuscūq͂ entitatis siue quiditatiue siue hypostatice pōt entitas ꝑsonalis in diuinis dici pꝛior essentialiter: vel magis ꝓprie p se prior quocūq͂ causato. Et isto scdo mō accipiendo prioritatem necesse est vt omnē dependētiā terminans sit prius eo q̄d depen det. non aūt primo mō accipiendo prioritatē: nisi tm̄ qñ est dependētia causati ad causam vel aliqua similis depēdentia: puta causati posterioris ad causatum prius: vel cause vnius ad aliam causā: vel mēsurati ad mēsurā. ¶ Et cū dr̄ q͂ sole forme hoc est quiditates se habēt sicut numeri quo ad hoc q͂ in eis solū attenditur ordo essentialis: nō igit in entitate hypostatica. ¶ Potest distingui de depēdentia essentiali: q: quedā est simplr̄ essentialis que est rōne essentie in vtroq͂ extremo. vbi.s. fundamentū ratiōe essentie depēdet ⁊ terminus rōne essentie terminat. Et isto mō est depēdentia essentialis creature vt causati ad deū vt ad causā. Alio mō pōt dici essentialis tantum ex parte fundamenti cui scʒ essentia est ratio dependēdi: sed nihil rōne essentie terminat: sed rōne entitatis distincte ab essentia puta hypostatice. ¶ Et cū additur q͂ terminās dependētiam opʒ esse ꝑfectum: lʒ hic possit distingui q͂ ꝑfectio sicut ⁊ entitas equiuoce ꝯuenit entitati quiditatiue ⁊ hypostatice: tamē ꝓprie perfectio nō vr̄ cōuenire nisi entitati quiditatiue: q: entitas hypostatica nō est fm̄ quam aliqd formaliter ꝑficitur: sed fm̄ quam recipit ꝑfectionem: vel saltē determinatur ad ꝑfectionem receptā. Et fm̄ hoc negāda eēt illa ꝓpositio: opʒ q͂ terminās dependentia sit ꝑfectū. sufficit enim q͂ sibi repugnet imperfectio qualis cōuenit dependēti. ¶ Et per hoc pʒ ad illud qd̄ dicitur ꝯ minorē quia perfectionē non extendēdo sed ꝓprie accipiendo neganda ē ista ꝓpositio q͂ si aliquid sit ratio repugnātie respectu cuiuscūq͂ imperfectionis ipm̄ est perfectum vel perfectio simpliciter: quicqd eīm pōt realiter esse idem simplr̄ ꝑfecto: ipsum non potest esse aliquo modo imperfectū: ⁊ tamen non opʒ q͂ quodcūq͂ tale fm̄ rationem suam formalem sit simpliciter perfectum.

3 Nota pūctū subtilissimū. L

Secundo pōt ꝓpositum sic declarari: aliqua est in entibus depēdentia nature cōmunicabilis inquantū cōicabile ad suppositum cui cōicaretur. ꝗ in illa depēdentia status est ad incōicabile vt terminās talē dependentiam antecedēs declaratur: q: aliqua natura hʒ ꝓprium per se suppositum sicut est natura substantialis: ⁊ ibi est idētitas realis nature ⁊ suppositi: nec est dependētia nature ad aliqd extrinsecum: vt M

eius suppositū: ꝛ aliqua natura ꝑpter eius imperfectionē suppositum ꝑ se habere non pōt: ꝛ per ꝯns non pōt sic intrinsece terminari: sꝫ requirit suppositū extrinsecum: sicut natura accidentis requirit suppositū substātie ad qḋ vltimate eius depēdentia terminatur tanꝙ̄ ad suum suppositū: ꝛ hoc per accidēs: qꝛ suppositū per se habere non pōt: tali autē supposito ꝑ accidens nō est natura ꝑ se idē: qꝛ natura ꝛ tale suppositum sunt alteriꝰ gn̄is: sꝫ ē ibi aliqua vnio supplēs (vt possibile est) vicē identitatis: illa ē actualis dependentia nature: ꝛ ex pte suppositi actualis sustētatio nature vel terminatio dependentie eius sic ꝙ illam naturā dependere ad illud suppositū est ipsam cōicari ipsi tanꝙ̄ suo supposito: sicut pōt habere suppositū: quia nō pōt per se habere suppositū: sicut substantia: sꝫ tm̄ ꝑ accidēs. ¶ Consequētia principalis ptꝫ: qꝛ cū suppositum sit ꝑ se aliquid incōmunicabile depēdentia nature vt cōicabilis ad suppositū erit ꝑ se ad incōmunicabile: ꝛ ita cum persona diuina sit verissime incōmunicabilis: imo sit sola ꝑ aliqḋ positiuū incōmunicabilis vt dicit in tertio articulo non repugnabit sibi ex parte sui terminare dependentiā nature vt cōicabilis tanꝙ̄ suppositū eius nō per se vel intrinsecum: sed tantū extrinsecum: ꝛ alterius nature. ¶ Diceretur ꝙ nulla natura pōt depēdere ad ipsum vt ad suppositum extrinsecū: qꝛ nō pōt informari per accidēs aliqua natura: sicut suppositū substantie informatur accidēte: ꝛ ꝓ tanto ē suppositū ꝑ accidēs nature accn̄tis.

¶ Preterea. diceret ꝙ depēdētia accidētis est ꝑ se ad singularē substantiā: nō aūt ad suppositū vt suppositū. s. quātum ad illud quod suppositū addit vltra rōnem singularis: qꝛ illud nō videt esse nisi negatio: negatio aūt nō est ratio terminādi aliquam dependentiā. ¶ Cōfirmatur: qꝛ natura singularis assumpta verbo eodē mō terminat dependētiam accidentis sicut terminaret si nō esset assumpta: sed assumpta nō hꝫ rōnem ꝓpriam suppositi: igit quādo nō est assumpta ratio suppositi nō est ratio ꝑ se terminandi. ¶ Nec potest dici ꝙ quādo ē assumpta. depēdentia accidētis qḋ sibi inheret terminatur ad ꝑsonam assumentē: qꝛ depēdentia accidētis est inherere: accidens aūt nature assumpte nō inheret persone assumenti. ¶ Ad primū dici pōt ꝙ sufficit hoc habere ꝙ non sit repugnātia a parte incōmunicabilis ꝙ sit terminus alicuius dependētie: an aūt aliqua natura alia ab illa que est ꝓpria ipsius incōmunicabilis possit dependere ad ipsū incōmunicabile: de hoc in sequente articulo. ¶ Qḋ autē tangit ꝙ incōicabile terminās depēdentiā nature extrinsece opꝫ eē informabile a tali natura: sicut substantia informatur accidente dependente ad ipsam. ¶ Rn̄deo qn̄ accidēs inest substantie sunt ibi due habitudines: vna forme ad informabile: ꝛ illius extremū est substātia vt receptiua talis forme: ꝛ vt potentialis saltē potētialitate s̄m qḋ. Alia ē habitudo accidētis vt depēdētis ad substātiā vt ad quā dependet: ꝛ illius extremum est substātia vt essentialiter prior acci- N

dēte naturalr posteriori. ¶ Prīa habitudo nō pōt esse alicui⁹ nature ad vbum: qꝛ illa requireret imperfectionem in vbo: qꝛ aliquā potentialitatē. ¶ Scđo pōt eē: qꝛ illa non requirit in vbo: nisi ꝑ se prioritatem que nō repugnat sibi respcū cuiuscūqꝫ nature create. ¶ Et hic pꝫ illud dictū: deus est respectu cui⁹ oīs substātia create est quasi accidēs: qꝛ etsi habitudinē accidētis ad substantiaꝫ que est forme ſm quid ad informabile nō possit substātia create hr̄e respectu dei: tñ habitudinē nature cōicabilis extrinsece: ⁊ posterioris pōt hr̄e respectu ꝑsone diuine. qualem habitudinē hꝫ etiā natura accidētis respcū suppositi substātie. ¶ Ad scđm pōt dici ꝙ substātia singularis ē incommunicabilis prout incommunicabile opponit vniuersali ꝙ est cōicabile plurib⁹: ſꝫ nō ꝓut in cōicabile excludit oēm cōicabilitatē tā cōis ꝗ forme: ⁊ hoc tam forme ꝑtialis que dr̄ cōicari materie iformate ꝗ forme talis: puta q̄ditatis vel nature que dr̄ cōicari supposito ꝑticipanti: sic inꝗ incōicabile nō cōuenit omni singulari: ſꝫ solū illi qđ non est alicui forma altero duoꝝ modoꝝ ⁊ tale est illud qđ est vltimatū habēs formā vel ens ꝑ formā ita ꝙ nihil hꝫ ipm tanꝗ formam siue principiū quo essendi: ⁊ tale est suppositū. lꝫ igr̄ accidentis depēdentia terminet aliqualr ad substātiā singularē: tñ nō est vltima terminatio nisi ad singularē invt incōicabileꝫ: qꝛ depēdētia que est in cōicari nō videt hr̄e statum nisi ad incōicabile: qꝛ si est depēdentia ad singularē cōicabilem: cū illa sit rō essendi ei cui cōicatur. nō est depēdentia adhuc terminata vltimate nisi ad illō cui cōicabile cōicatur. ¶ Nec tñ intelligo ꝙ cōicabile terminans depēdeat ad incōicabile: ⁊ ꝓpter hoc cōicabile non vltimate terminat sed illud ad qđ ipm depēdet: qꝛ nō est verū substantiā singularē cōicabilem dependere ad suppositū substātie: sed est ibi vera idētitas singularis cōicabilis ⁊ suppositi: ſꝫ ꝓ tāto qđ dependet ad singulare cōicabile vltimate dependet ad cōicabile: qꝛ cōicabile est alicui incommunicabili ratio essendi: ⁊ qđ dependet ad illud qđ est alicui rō essendi depēdet vlterius ad illud cui ipsum ē rō essendi: incōicabile aūt nō sic est rō essendi alicui: ⁊ iō qđ dependet ad ipsum non opꝫ vlteri⁹ dependere ad aliqd quasi hn̄s esse per ipsum. Non igit vltimate terminat dependentia accidētis vt communicabilis nisi ad suppositum substantie: vt incōmunicabiliter subsistens ⁊ sustentans ipm ⁊ est ista ad aliquid extra totum genus dependentie talis que est incommunicari: quia est ad incōmunicabile. ¶ Et cum argui qđ rō suppositi vltra substantiā singularem nō addit nisi negationē ¶ Rñdeo. si hoc verum sit. tamē illa negatio prius conuenit substantie singulari quā terminare dependentiam accidentis: nec ē inconueniens aliquam negationem imperfectionis prius conuenire alicui ꝗ aliquod posterius dependere ad ipsum: sicut prius conuenit homini non esse irrationale ꝗ esse album: quia negatio illa statim sequitur affirmationē que includitur in ratione hois etiam si nunquam tale accidēs cōpeteret

couerte verso ... folio ... illud ... verbum ... competeret

cōpeteret vel cōpetere posset ho mini. ¶ Et cū dr negatio non est rō terminādi. ¶ Rñdeo. vltimate
Q terminare duo dicit. s. terminare et sic terminare qꝫ nihil vlterius terminet. Rō igit terminandi est aliqđ positiuum: sed rō istius qꝫ terminatio sit vltimata: est illa negatio: qꝛ scꝫ terminās non est cōicabile. si enim esset cōicabile: tūc adhuc vlteriꝰ terminaret de pēdētiā illud cui ipm cōmunicaretur. Exēplū. si accidēs depēderet ad aliđ accidēs sicut fm aliquos color ad superficiē: eiꝰ depēdētia nō vltimate terminaret ad superficiē: sed ad illud cui superficies est forma: ⁊ esto. qꝫ non depēderet ad illud cuius est forma: sed tātummodo esset sibi rō essendi: adhuc vltimata depēdētia eēt ad illud cui supficies est forma. ¶ Ad ꝯfirmationē posset dici: qꝫ accñs nature assūpte ⁊c.

Uarr. li. 3. q. 1 Tho. l 3. scri. disti. 1. q. 9. **Tertio** fm aliquos declarat ꝓpositum sic. Persona diuina eminēter cō tinet pfectionē omnis suppositi causati. igit potest supplere vicē cuiuscūqꝫ in sustētādo illā naturā quā posset tale suppositū sustētare. ¶ Preterea. quelibet natura creata est in potentia obediētiali respectu persone diuine igitur psona diuina pōt sustētare quācūqꝫ. ¶ Prima ratio videtur deficere: qꝛ etsi persona diuina rōne essentie cōtineat virtualiter quācūqꝫ entitatē creatā: tñ nō videtur virtualiter continere rōne ꝓprietatis personalis aliquā entitatē creatā: qꝛ pari ratione contineret quālibet: et ita proprietas personalis esset formaliter infinita: cuius oppositū ostēsum est in questione de hoc mota. ¶ Preterea. si proprietas personalis cōtineret virtualiter oēs entitates creatas videtur qꝫ posset esse ratio formalis creādi creaturas. cuius oppositū dictū est in quadā alia qōne. ¶ Secūda etiā ratio videtur deficere q.8.
qꝛ potētia obediētialis creature R
respicit omnipotētiā creatoris: et illa est cōmunis. igitur illa sustētatio per quā filius per omnipotentiā sustētat naturā istā est cōmunis tribus. illa aūt sustētatio que est persone vnite est propria filio. non igitur p hoc qꝫ est naturā esse in potētia obediētiali persone cōcluditur ipsam posse naturā sustētare hypostatice vel suppositiue: sed tātum posse sustētare causaliter. s. effectiue. ¶ Cōtra conclusionē istius articuli arguitur primo: qꝛ vnio realis habet terminū realē. que igitur sunt simpliciter idē i re sunt idē in terminādo talem vnionē. proprietas et essentia sunt simpliciter idē in re. igitur sicut vnū terminat: sic et reliquū terminabit. ¶ Item ad relatiuū vt relatiuū nō depēdet aliud a suo correlatiuo. igitur ad verbū vt verbū nō depēdet natura humana qꝛ solus pater est correlatiuuꝫ.
¶ Ad primū dicēdum qꝫ formalis distinctio relationis ab essentia sufficit ad hoc qꝫ proprietas S
posset dici formalis terminus vnionis realis ⁊ nō essentia. tamē ratio videtur efficax ꝯtra ponentes idētitatē realē: ⁊ formalē essentie: et proprietatis cōstituētis personā. ¶ Ad scōm dici potest vno modo negando anteceedēs. nā aliud est depēdere ad relatiuū vt correlatiuū: ⁊ depēdere ad ipm verbū relatiuū. Nam

licet natura humana assumpta a verbo diuino depēdeat ad ipsum tanq̄ ad verbū: nō tñ dependet ad ipm tanq̄ correlatiuum. ¶Aliter potest dici q̄ natura assumpta dependet ad verbū: sed nō proprie vt ad relatiuū: sed vt ad incōmunicabile subsistens: et sic negāda est cōsequētia.

De tertio
articulo certū est fm Dama. 57. q̄ verbū assumpsit naturā in athomo: hoc est singularē et tñ nō habētē personalitatē ppriam: q: illa non posset stare cū assumptione in vnitate persone verbi. si autē ppria singularitas nature personabilis esset formaliter ppria psonalitas eius: non posset illa eē sine ista. ¶Propter qd opz videre quo formaliter et cōpletiue natura creata sit psonata in seipa vt ex hoc pateat si potest ipsa carere ppria psonalitate: et personari: etiā psonalitate extrinseca. ¶Est aūt dubium an psonalitas ppria sit formaliter p aliquid positiuū: et videt q̄ sic: q: negatio nō est primo incōmunicabilis. negatio em̄ quātū est de se posset cuicūq̄ cōpetere tantūmodo igitur est incōicabilis pter incōmunicabilitatē positiui ad qd ipsa consequitur: et ita primū incomunicabile est positiuū: ppietas psonalis est primo incomunicabilis: q: est ratio formalis cōstituēdi incōmunicabile. s. personam. ¶Preterea. negatio nō est primo ppria alicui enti: sed tātū pter hoc q̄ sequitur aliquā affirmationē ppriā. proprietas autē psonalis est primo propria illi cuius est. igit̄ &c. ¶Preterea. qd excludit imperfectionē ipm est perfectū: vel saltē aliquod positiuū: nūc aūt depēdere ad psonā extrinsecā est imperfectionis. igit̄ psonalitas ppria q̄ excludit formaliter illam dependentiā est aliqd positiuū. ¶Cōfirmat. pter hoc em̄ ponitur q̄ singularitas nature est p aliquid positiuū: q: excludit imperfectionē que est diuidi: vnde singulare dr indiuiduū: hoc ē in plura indiuisibile. a simili in pposito psonali in se excludit depēdere ad personā extrinsecam. ¶Sed cōtra Dam. c. 55. Nihil em̄ eor̄ q̄ plantauit in nr̄a natura de' verbū a pncipio psalmās nos defecit: s3 oīa assumpsit. totus em̄ toti vnit' est mihi vt totū toti tribuat qd est inassumptibile: ē incurabile. vult dicere igitur q̄ quecūq̄ entitas positiua in nostra natura est vnita verbo. ¶Et q̄ hoc sit possibile de quacūq̄ pbat rōne: q: q̄cūq̄ nature est simplr in potētia obediētiali ad dependēdū ad psonā diuinā. Si ergo esset aliqua entitas positiua qua natura esset in se psonata. Illa entitas eēt assumpta a verbo: et tūc natura nr̄a in xpo eēt psonata simul duplici psonalitate: qd est ipossibile. Quia si creata: igit̄ p illā ē formaliter incōicabilis alteri psone: et p ɔn̄s persone verbi nō cōicatur. et ita in xpo nō personat̄. ¶Preterea. si aliqua entitate positiua esset natura formaliter persona creata. igit̄ verbū nō posset deponere naturā assumptā: nisi vel illa maneret nō psonata: qd videtur incōueniēs: vel oporteret q̄ daret̄ sibi de nouo aliqua alia entitas qua etiā haberet psonalitatē creatā: s3 hoc est impossibile. Illa em̄ nō posset eē entitas

Li. 3. c. 11. a. l. 60.

Lib. 3. c. 6. q̄re i fo te.

accidētalis: qꝛ accidēs nō est rē
formalis ꝑsonādi substantiam.
Nec posset esse aliq̄ entitas sub
stātialis: qꝛ nec materia nec for
ma: nec substātia cōposita: quia
quecūq̨ talis si dareł nō mane-
ret natura eadē q̄ prius: qꝛ ha-
beret aliā materiā vel formā vel
entitatem substātie composite.
¶Pōt igił dici ꝙ nostra natura
u est personata ꝑsonalitate crea-
ta nō aliquo positiuo tāq̄ rōne
formali: qꝛ vltra singularitatem
nō inuenitur aliqua entitas po
sitiua qua singulare cōpletiue
sit incōicabile: sꝫ tm̄ singularita
ti superaddił negatio cōicabilita-
tis siue depēdētie que est in cōi
cari. Pōt aūt intelligi triplex ne
gatio cōicabilitatis siue depēdē
tie. sicut em̄ possumus intellige
re depēdentiā actualē potētialē
et aptitudinalem: sic possumus
intelligere negationē actus de-
pēdendi: ⁊ negationē possibilita
tis dependēdi: ⁊ negationē apti
tudinis ad depēdendū. ¶Prima
negatio est nuda siue sola. ¶Se
cūda est cū repugnātia ad actū.
¶Tertia est cū inclinatione op-
posita siue aptitudine cōtraria.
Exēplū. pmo mō superficies si eēt
sine colore oīno esset nō alba: qꝛ
haberet solā negationē albedi-
nis. Scdo mō angelus est nō al
bus: quia sibi repugnat albedo
Tertio mō lapis est nō sursum:
qꝛ in lapide est negatio aptitu-
dinis ad sursitatē cū inclinatio-
ne ad non sursitatē sicut ad suū
oppositū. ¶Ad ꝓpositū loquen
do de depēdētia ad hypostasim
extrinsecā: et specialr̄ diuinā de
qua modo loqmur. sola negatio
x actualis depēdentie non sufficit
ad hoc ꝙ aliq̄d dicał in se perso
natū vel ꝑsona: qꝛ aīa Petri ha-
bet talē negationē: ⁊ tn̄ nō est ꝑ
sona. ¶Scda negatio nō inuenī
tur in natura creata ꝑsonabili:
qꝛ nulli tali pōt oīno repugna-
re depēdere ad ꝑsonā diuinā: Jm
mo q̄cūq̨ entitas positiua in ta
li natura est in potētia obedien
tiali ad depēdēdū ad ipam. et ꝑ
ꝯñs illa negatio nō cōstituit ꝑso
nam creatā. ¶Tertia etiā nega
tio non sufficit: qꝛ illā hꝫ natura
assumpta: ipa em̄ cū sit eiusdem
rōnis cū mea natura hꝫ aptitu-
dinē eiusdē rōnis: ⁊ ita hꝫ apti-
tudinē ad subsistēdū in se: ⁊ non
hꝫ aptitudinē ad depēdēdū ad
ꝑsonā extrinsecā: nec est incōue-
niens possibilitatē esse sine apti
tudine: qꝛ ad formas supnatura
les. et si sit potētia aliqua in sus-
ceptiuo: nō tn̄ ꝓprie aptitudo:
qꝛ illa nō est ꝓprie nisi ad formā
naturaliter ꝑfectiuā. ¶Ad ꝑso-
nalitatē igitur propriā siue crea
tā oportet cōcurrere duas nega
tiones: primā ⁊ tertiā. ita ꝙ ter-
tia est quasi habitualis necessa
rio cōueniēs nature cui ꝯuenit:
siue sit ꝑsonata in se siue in ꝑso
na aliēa: sꝫ alia negatio. s. actua
lis depēdētie superueniens isti ne
gatiōi cōplet ꝑsonalitatē ꝓpriā.
¶Ad illa igił q̄ ꝓbāt ꝙ ꝑsona-
litas ꝓpria est formalr̄ ꝑ aliq̄d
positiuū ad oīa simul. est vna rn̄- y
sio ꝙ nulli simplr̄ repugnat esse
cōicabile: nec tanq̄ cōicabile de
pēdere nisi ubi sit simpliciter ꝓ-
priū aliquod positiuū qđ sit ra-
tio repugnātie cōicabilitatis: et
depēdētie. Tamē cōicari ⁊ depē
dere pōt fm̄ quid repugnare ali
cui per solā negationē: qꝛ dū ne
gatio illa inest: affirmatio nō po
test inesse: sed non propter hoc

est simplr impossibile affirmatione in ee:nisi illo cui talis negatio inest eet necia ro q talis negatio cosequeret: et tuc negatio esset simpliciter propria: alias no eet nisi sm qd propria. Simili eni mo ppria e alicui negatio sicut ipsi repugnat opposita affirmatio. Sola psona diuina hz incoicabilitate prio mo: qr entitate aliqua intrinseca simplr ppria: p qua sibi repugnat posse coicari. Natura aut creata lz in se subsistat: no tn aliqd hz itrin secu p qd impole sit eande depedere. et ideo sola psona diuina hz propria personalitate coplexa: natura vero creata personata in se no hz: qr no hz repugnatiam ad posse dependere: sz tm ad actu depedere: et hoc sm qd. s. qu sibi inest negatio depedentie actualis. ¶ Ad forma igitur
Aa pale rois dico q incoicabile simpliciter qd. s. importat repugnatia ad posse dependere no couenit primo negationi siue alicui rone negationis: nec talis incomunicabilitas e i creatura et in se personata: sed tm incoicabilitas sm quid. s. repugnantia ad coicari: et hoc state illa negatione depedetie actualis: ista aut incomunicabilitas sm quid no reqrit entitate positiua simplr incoicabile: sed tm entitate positiua receptiua negationis depedentie actualis: sed incoicabilitas simplr si alicui negationi couenit. hoc no est. nisi qr illa cosequitur entitatez positiua simpliciter incomunicabilez. ¶ Per ide ad alia maiore de dependen dentia concedo q si alicui repugnat posse dependere. hoc est propter aliqua perfectionez vel rationē positiuā: sed illa repugnātia nō est in creatura: sz sola negatio dpēdētie actualis. Exēplū accidēti separato nō simplr repugnat iherere eyr posse iherere sz sz qd dici possz ei repugnare iherere p qtoq stāte illa separatione nō pōt sit stare cū hoc qd inhereret. ¶ Consilr ad illud d pprio dico q incōicabilitas simpliciter est simplr ppria illi cui couenit sic incōicabilitas. incōicabilitas autez sm quid nō ē ei ppa: sz tm sic q soli illi zucit.

De scdo igitur in tertio articulo principali videt q nature humane repugnat dependendere ad psonā alienam vt subsistētez ipaz. ¶ Primo qr ē natura substātialis. ¶ Scdo qr nō potest habere aliquid intrinsecū qd sit sibi rō taliter dependendi. ¶ Tertio qr intrinsece siue identice hz rōnē nō dependendi tali dependētia ¶ Et prio sic arguit natura substātialis nō ē nata dare supposito nisi eē simplr et p cōsequēs nō psupponit eē simplr: natura autem dependens ad suppositum alienum psupponit in eo eē simpliciter qr esse nature proprie q prius cōuenit sibi qz illa natura dependens ad ipsuz. Antecedēs pbatur: natura substātialis est entitas simplr sicut accidētalis est entitas sm quid: et qualis est aliqua entitas formaliter tale esse tribuit. sicut igit natura accidentalis tribuit tātū esse secūdum quid: et ideo presupponit ens simplr: ita natura substātialis dat esse simpliciter: et ideo nō presupponit tale esse. ¶ Ex se- Est th.
cundo arguitur sic omne depen 3. l ord
dens habet intrinsece aliquid nc.

qđ est sibi rō depēdendi. natura humana non habet nec habere potest aliquid tale intrinsece: q sit sibi ratio dependendi tali de pendentia. igit̃ ꝛc. Maior ptʒ inductiue independentia causati ad causam in quocūq genere cause. Et probat̃ rōne: q nisi in isto sit aliqua rō dependendi que nō ē in illo non magis istud dependet ꝙ illđ. Natura autē mea nō depēdet a verbo tali de pendentia. igitur nec illa assumpta magis depēdet nisi hēat aliquā rōnē depēdentie sibi intrinsecā: probatio maioris. Non dependens non fit dependēs nec econuerso: nisi sit aliq̃ mutatio mutatio aūt nō hʒ ꝓ ꝑ se termino nisi aliquā formā absolutā: si igit̃ natura fit de nouo depēdens aduenit sibi aliqua forma absoluta q̃ sit rō dependendi: ꝛ talem ēt amittit vt terminū a q̃ mutationis: si fiat de depēdēte nō depēdēs. probatio minoris. tū q natura illa posset deponi nullo absoluto corrupto in ea: si aūt haberet aliqđ absolutū qđ esset rō dependēdi sibi propria oporteret illđ corrumpi qñ ipsa fieret nō đpendēs. tū q nature eiusdē rōnis cōpetit similis ratio dependendi: ꝛ ad similē terminū vel eundem terminū quādo non est nisi vnicum natū terminare talē dependentiā. natura aūt xp̄i ꝛ mea sunt eiudē rōnis: ꝛ mee nō cōpetit aliqđ q sit rō taliter depēdēdi ad verbū: q tūc mea violēter subsisteret i ꝓpa psona. Et ex tertio arguit̃ sic propria personalitas q̃ pōt competere huic nature humane est realiter eadē sibi. igit̃ manente hac natura manet habēs hāc personalitatē. sed personalitas propria est rō repugnātie ad sic dependere igit̃ ꝛc. ꝓbatio antecedētis: q certū est q huic nature hūane singulari pōt ꝯpetere ꝓpria personaltas: illa aūt nō pt esse aliud ab ipsa nec ei accidēs q accidēs non est ratio personā di substātiā: nec pōt esse substātia alia ab hac natura: q nec substantia composita: patet enim q vna substātia composita non est ratio formalis personalitatis alteri substātie cōposite. nec pt esse alia substātia sicut pars q non maneret eadem natura cōposita nisi maneret eadē vtraq pars substantialis.

Est th. 2. in ordine.

Potest dici q nō est ponēda inter aliqua esse formalis repugnātia: nisi vel in rōibus eorum proprijs aliqua repugnātia includat manifeste: vel necessaria rōe probet̃ includi vel sequi. Sʒ neutro mō est de natura humana et de dependētia ad psonaʒ alienā igit̃ ponendū est q talis dependētia non est simpliciter impossibilis ꝓtuʒ ē ex pte fundamenti. Maior ꝓbat̃: q qđlibet ponēdū est poss̃e eē cuius nō pʒ rō impossibilitatis. Confirm̃ qđlʒ ꝑpossibile vbi nō apparet ratio incōpossibilitatis. Prima ps minoris declarat̃ ex rōnibus istoꝝ de quibus est sermo. Ratio autē nature humane magis pʒ. ratio aūt illius dependentie de q̃ loqmur pōt circūloquēdo vel aliqliter describendo poni talis. depēdētia ē nature vt cōicabilis ad ꝑsonam propriam ꝛ alterius nature vt terminātē eius dependētiā. hec rō exponat̃. Primo illud qđ đr vt cōicabilis: pōt vno Bb

modo aliquid cõicari alicui sic q illd sit ipm qd cõicat: sicut vniuersale cõicatur singulari. Alio modo sic q illd cui cõicatur sit isto tanq̃ formali principio essendi. Et hoc dupli: vel forma partialis q̃ cõicat materie informater cõiter cõicat cõposito cõstituto p ipam: vel vt forma totalis sicut q̃ditas cõicat supposito vt humanitas sorti. In pposito intelligit cõicabile, tertio mõ. s. q sic cõicatũ sit forma totalis quã hñs dicat sm eã esse formaliter tale. sed propriũ suppositũ nature dr hoc mõ tale sm illã nõ pp̃ter dependentiã: sz magis propter per se identitatẽ: sz ad suppositũ nõ ppriũ nõ põt esse per se identitas: sz illd qd põt ibi eẽ quasi supplens vicem identitatis est perfecta depẽdentia nature ⁊ perfecta substẽtatio ex pte suppositi siue terminatio dependentie. tale aũt suppositũ: qr est per se suppositũ alteri⁹ nature: ⁊ istius nature depẽdẽtis nõ est per se suppositũ: ⁊ p se ẽ prius eo qd nõ est per se: sequitur qd prius habeat naturã pp̃riaz q̃ istam dependentẽ q̃ ẽ sibi tanq̃ natura aduẽtitia vel natura secunda. ¶ Et q nature humane nõ repugnet talis depẽdẽtia q̃lis dicta ẽ põt sic aliqualr declarari: vt pbatũ ẽ in scdo articulo: persona diuina põt esse prosprius terminus alicuius dependẽtie nõ aũt dpẽdẽtie q̃ est cãti ad cãm: nec breuiter cuiuscunq̃ termiati ad aliqd rõne perfectionis formalis in ipso: sz tñ illius que est nature vt cõicabilis ad incõmunicabile sustentãs ipam igitur talis dependentia est possibilis in aliqua natura. qr non

Cc

2.7.8. phyſi.

potest eẽ possibilitas terminãn dipẽdentiã nisi in aliquo sit possibilitas depẽdendi: sed hoc nõ magis repugnat nature humane q̃ alteri. ¶ Preterea scdo qr accidẽs dependet tali dependentia ad suppositũ substantie cui inhereret: nũc aũt lz ibi coniugatur dependere ⁊ inherere: tamen prior videtur eẽ rõ dependentie q̃ inherentie: sicut in termino videtur esse prior rõ prioritatis essentialis pp̃ter quã ter minat dependẽtiã q̃ informabilis. vel susceptiui sm quã terminat inherẽtiã. Si igit intelligat alicui cõuenire dependentia nature vt cõicabilis: ⁊ hoc sine inherẽtia non videtur cõtradictio sed talis est illa q̃ ponitur in proposito. ¶ Cõfirmat: qr sm phm. 5. meta. quale vno modo dr differẽtia substãtie. igitur mod⁹ q̃litatis nõ repugnat substantie. ¶ Tertio declarat sic: accidens põt habere modũ substãtie: lz non pfecte. s. q sibi repugnet depẽdere ad subiectũ: tñ aliqualr similẽ. s. in nõ depẽdendo actualiter sicut apparet in accidẽte separato: pari rõne igitur videtur q substãtia põt habere modum accidentis: licet non perfecte. s. dependo: ⁊ inherendo subiecto tñ modum aliqualiter similem. s. in depẽdo actualiter ad suppositum alienum.

Dd

5. c.19.

Ad illa autez q̃ adducta sunt in cõtrariũ. Ad primũ cõcedo q natura substãtialis est eẽ substãtiale: sz nõ q sit opz pmũ eẽ suppositi habẽtis esse per ipsaz nisi qñ illud ẽ ei⁹ p se suppositũ: qñ aũt ẽ. ei⁹ suppositũ nõ p se: sed p se alterius nature tunc p illã alteram

Ee

prius habet esse. ¶ Et cū accipi
tur illō qđ dat esse simplr nō p̄=
supponit eē simplr in eodē. ¶ Ñā
deo aliqđ esse in se ē eē simplr:
⁊ tñ supposito nō ꝓprio nō dat
esse simpliciter omni mō. ¶ Ad
scđm aliquid pōt esse ratio depē
dentie dupliciter. ¶ Uno modo
sic ꝙ ipsum necessario conseq̄=
tur vel cōcomitetur dependen=
tia actualis. ¶ Alio mō ꝙ lȝ ipȝ
necessario ꝯcomitetur aptitudo
ad dependendum:non tñ neces
sario dependentia actualis: sed
ipsum quātū est ex natura sua
dependeret:⁊ qñ ē actualis de=
pendētia cōuenit fm ipsuȝ vt ꝓ
ximū fundamētū. ¶ Primo mō ē
dependentia creature ad deum
qꝛ necessario fundamētū depen=
tie est in actuali depēdētia sem=
per. ¶ Scđo mō est depēdentia
causati ad causam scđam sine q̄
posset ipȝ immediate cāri a pria:⁊
ita posset ab illa scđa nō depen
dere actualiter:lȝ semper habe
ret aptitudinē ad depēdendum
Maior igit̃ rōnis vera ē itelligē
do đ rōne dependendi nō preci
se prio mō:sȝ indifferēter primo
mō vel scđo nihil plus conclu=
dit ꝓbatio pria maioris inducē
do de depēdētijs causati ad cāȝ
¶ Scđa vero ꝓbatio ꝓbat ꝙ đ
pendēs hȝ aliquā rōnē depen=
dendi quā nō hȝ indepēdēs qđ
necessariū est intelligēdo p rōnē
dependentie rōnē formalē depē
dendi:que est ipsa dependentia
qꝛ sine illa non posset aliqđ de=
pendere:sȝ intelligendo rōnem
fundamentalē dependentie fm
quā inest dependētia sicut fȝ al
bedinē similitudo nō opȝ ꝙ il=
la rō sit magis in depēdēte q̄ in
illo qđ nō depēdet actu:ē tñ eq̄
aptū ad depēdendū. ¶ Exēplum
accñs qñ est in subiecto non ma
gis hȝ talē rōnē depēdēdi ꝙ qñ
ipsum ē separatū:qꝛ ipsamet na
tura est isto mō ꝓrima rō depē=
dendi:nec opȝ ad hoc actu đ
pendeat supaddi actu talis rō
depēdēdi sȝ sola rō formalis.
s.actualis dependentia. ¶ Con
silr hic đ natura assumpta:⁊ nō
assumpta. ¶ Tertia aūt ꝓbatio
videt̃ plus ꝓbare.s.ꝙ actu de=
pendēs habeat semp rōnē depē
dendi fundamentalē:⁊ hoc ali=
quā entitatē absolutā. ¶ Ad il
lā igit̃ ꝓpositionē cui illa ꝓba=
tio innitit̃.s.ꝙ ois mutatio ha=
bet pro per se termino formam
absolutā. Respōdetur per inter=
emptionem immo mot⁹ ē fȝ vbi
⁊ ad vbi:nec tñ vbi dicit aliquā
formā absolutā. Qualr aūt nō
sit hoc cōtra phm.5.phy.⁊.7.di
ctuȝ est supra in quadā questio
ne de corpore ⁊ vbi⁊c. ¶ Minor
principalis rōnis nō ē vera eo
mō quo maior ē vera.s.intelligē q.2. ar
do indifferēter de rōne formali ti.3.
dependendi vel fundamentali: Idem
⁊ hoc necessario fundante actua aliqlr.
liter:vel saltem aptitudinaliter q.13.
hȝ eñ natura assumpta rōnem
formalē dependendi.s. ipsam đ
pendentiā ⁊ rōnem fundamēta
lem.immo ipsa ē ꝓrima rō fun=
damētalis dependentie: lȝ non
necessario cōsequat̃ ipsam talis
dependentia actu.sȝ aptitudie:
nec plus ꝓbat pria probatio:qꝛ
si natura deponeret̃ nullū abso
lutū in ea corrūperet̃: ⁊ ita non
habuit aliqđ absolutū qđ esset
necessaria rō actu depēdēdi: sȝ
absolutū fuit ꝓrimū susceptiuū
dependētie:⁊ sine illa manere
potest sicut sine respectu nō ne

cessario cõsequente pōt manere fundamentũ absolutum. ¶ Ad aliã pbationẽ dico q licet natu
gg re eiusdẽ rõnis habeāt aptitudinẽ similẽ ad depẽdẽdũ: tamẽ nõ opꝫ q si vna actu depẽdeat q similiter ⁊ altera: patet de accidẽte cõiũcto ⁊ separato: natura autẽ mea ⁊ si nõ actualr depẽdeat ad verbũ depẽdẽtia pdicta. s. ad suppositũ hypostatice sustẽtãs: tñ hꝫ aptitudinẽ sicut natura illa assumpta hꝫ aptitudinẽ.

Ad argumentũ

principale dico: q licꝫ nõ ois depẽdentia sufficiat ad verificãdũ predicationẽ depẽdẽtis de illo a quo dependet: tñ illa que est na
hh nature vt cõicabilis ad suppositũ vt hypostatice sustẽtãs eã sufficit ad verificãdũ predicationẽ nature sic depẽdẽtis de supposito ad qd depẽdet: ptꝫ de accidẽte sic dependẽte ad suppositum substãtie de quo etiã predicat. ⁊ sicut pdicatio accidentis de subiecto licet sit vera: non tamẽ est per se sicut esset nature de proprio supposito: ita in proposito non est predicatio per se nature humane de ipso verbo.

Questio. XX.

Vtrũ sacerdos obligatus ad dicendum missam pvno obligatus etiã ad dicendũ missam p alio sufficiẽter soluat debitũ dicẽdo vnã missam p ambobus? ¶ Arguitur q non: qꝛ qui tenet ad maius bonũ: nõ satisfacit soluẽdo minus bonũ. sic est in ppo sito: qꝛ due misse sunt magis bonũ q̃ vna. vna etiã missa p isto est maius bonũ sibi si dicat p si lo: q̃ si dicat simul p illo ⁊ alio. ¶ Cõtra. qui plus soluit q̃ illud sit ppter quod obligatur videt abũdãter satisfacere: sꝫ vna missa est maius bonũ q̃ sint illa p quibus obligatur duob⁹: qꝛ bonũ misse est ex virtute sacrificij. sacrificiũ aũt est infinitũ ⁊ infinitis sufficiẽs. Christus enim qui offert in illo sacrificio sufficiens fuit quando offerebatur in cruce ad satisfaciendum pro peccatis infinitis. ergo ⁊c.

Hic premittẽdũ

est vnũ hoc. s. qd probabile videtur q missa nõ solũ valet virtu a
te meriti siue operis operantis: sed etiã virtute sacrificij et operis operati. ¶ Uel nõ solũ valet virtute meriti personalis sacerdotis offerentis: sed etiã virtute meriti generalis ecclesie: in cui⁹ persona per ministrũ cõem offertur sacrificiũ. alioquin missa mali sacerdotis qui in illo actu nõ meretur personaliter: sed demeretur: nulli valeret in ecclesia: quod reputatur cõmuniter incõueniens: et rationabiliter. iuxta illud Ioã. 6. panis quẽ ego dabo caro mea est pro mundi vita. quandocũq3 em christus vt summus sacerdos offert. panis quẽ dat. i. caro eius est mundi vita. ¶ Ex hoc sequitur q ad solutionem huius questionis tria sunt vidẽda. ¶ Primo si missa dicta p duobus tãtum valet isti sicut si pro eo solo diceretur. et hoc merito personali celebrãtis. ¶ Secũdo. si tantum valet merito generalis ecclesie offerẽtis. ¶ Tertio si iste simpliciter soluit debitum vtriq3 cui obligatur.

quere Boñ. i 4. dis. 15. pte 2. ar. 1 q. 4. B

De primo est sciẽdum ꝙ inter opera meritoria oratio hꝫ magis rõnẽ meriti applicabilis alteri: qꝛ ipsa de rõne sui ẽ placatiua dei et recõciliatiua rei deo: ⁊ hoc illius ꝑ quo ꝑ ipm orãtẽ specialiter offertur. ¶ Põt aũt meritum vel specialiter orõ in triplici gradu intelligi valere alicui siue ꝑ aliquo. ¶ Uno mõ specialissime: et sic semp valet oranti qñ est in gr̃a. ipse eñi hꝫ motũ animi bonũ ⁊ elicit opus bonũ. Iste motus ⁊ illud opus nõ sic sunt alterius pro quo orat sicut orantis. Nec põt iste ordinata voluntate sic illud alteri dare: ꝙ nõ sit suũ meritũ: qꝛ magis tenet̃ ex charitate diligere seipm ꝙ aliũ: imo forte nõ posset dare alteri sic q̃n istud esset pctm̃. ¶ Alio mõ generalissime: ⁊ sic valet toti ecclesie. nec eñi dꝫ orãs aliquẽ de ecclesia excludere: sꝫ ex intẽtione habituali oẽs includere. ¶ Tertio mõ scilꝫ mõ medio valet illi cui per orãtẽ specialiter applicatur. nõ eñi valet ei specialissime. patet ex. 1. mẽbro. sꝫ nec precise valet sibi generalissime sicut cuicũqꝫ. tũc eñ frustra in ecclesia essent speciales orationes assignate alie ꝑ viuis: alie aũt pro mortuis. et iterum pro viuis aliis ⁊ aliis: puta benefactoribus amicis et aliis: vt patet in orationibus in missali Romano ꝑ diuersis assignatis ꝑsonis et statibus vel cõgregationibꝰ. Frustra insuꝑ ẽent iste specialiter assignate: qꝛ nõ plus valerẽt illis ꝙ generaliter cuicũqꝫ ī ecclesia. ¶ Habet ergo articulus iste difficultatẽ specialiter intelligẽdo hoc tertio modo. ¶ C Et põt dici ꝙ vna

Meritũ misse triplex qđ notabis.

C

missa dicta pro duobus nõ tãtũ valet hoc modo isti quãtũ valeret si ꝑ eo solo diceretur. ¶ Qđ ostendi põt sic. merito finito ſm plenã iustitiam adequate correspõdet aliquod premiũ determinatũ ad certũ gradũ. preter aũt bonũ qđ debetur ecclesie generaliter: et preter bonũ qđ debetur isti oranti specialissime (que duo semper includũtur in p̃mio debito orationi) accipio illđ bonũ qđ virtute meriti ipsius orãtis debetur medio modo ei pro quo specialiter orat̃. illud est determinatũ ad certũ gradũ. virtute igitur istius meriti non debet̃ alicui isto modo medio aliquod bonũ qđ nõ includitur in isto: bono determinato. si ergo totũ illud bonũ detur isti tãꝙ premiũ modo medio debitum orationi: nullũ bonũ debituꝫ orationi isti dabitur alteri: et per cõsequens si virtute istius meriti datur aliquod bonũ illi vt debitũ isti orationi mõ medio. sequitur ꝙ non totũ bonũ sic debitũ dat̃ isti. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur: qꝛ equali merito precise debet̃ equale bonũ siue premiũ: ⁊ hoc in quocũqꝫ modo debiti: scꝫ general'r specialissime: et medio modo. Nũc aũt ex eq̃li deuotione celebrãs habet opus eque meritoriũ loquẽdo de merito personali. contingit autẽ ꝙ eque deuote celebret qñ celebrat ꝑ isto specialiter sicut qñ specialiter celebrat ꝑ vtroqꝫ simul. ergo virtute eiꝰ meriti debetur p̃cise equale bonũ merito huius misse dicte pro vno: et merito illius dicte ꝑ duobus. ergo si qñ dicitur pro duobus debetur isti totum illud bonũ equale: sequitur ꝙ virtute il

lius meriti nihil debetur alteri: qꝛ bonũ qđ dareť illi alteri: non includiť in bono qđ correspõdet adequate isti merito. ¶ Diceret ad maiorē ꝙ merito equali tam ꝯm intēsionē ꝙ ꝯm extēsionē debeť bonũ equale vtroqꝫ mõ. nũc aũt qñ quis simul ꝓ duob⁹ orat licet sit meritũ equale ꝯm intensionē sicut qñ orat ꝓ vno: tñ est maius ꝯm extēsionē: quia pluribus applicať. ꝛ iõ debeť bonum eque intēsiue: sed maius extensiue: qꝛ vtriqꝫ. ¶ Similiter respõdeť ad primã maiorē: ꝙ merito certi gradus correspondet bonũ determinatũ ad certũ gradũ. verũ est vniformiter accipiẽdo vtrobiqꝫ. s. ꝯm intēsionē: vel vtrobiqꝫ ꝯm extēsionē. sed licet meritũ ad plures extēdať: et ꝑ ꝯñs premiũ pluribus debeatur: nõ tñ opꝫ ꝙ intēsiue minuať lꝫ pluribus cõicet. ¶ Hoc declarať primo sic. bonũ spũale ꝓportionatur spũi: et spũs est vbiqꝫ totus: ꝛ nõ ꝑ partes cõicať. ergo bonũ spũale cõicať sine diuisione: ꝛ ita nõ diminuiť: licꝫ pluribus cõiceť. ¶ Hoc etiã ostendiť exẽplo: vbi tñ min⁹ apparet ꝙ in proposito. Aliqua quidē corporalia de qb⁹ min⁹ videtur ꝙ de spũalibus nõ minus tñ cõicãtur: ꝛ si pluribus cõicentur. patet de lumine cãdele similiter illuminãtis plura illuminabilia: ꝛ equaliter sicut illuminaret qdlibet illoꝝ ꝑ se. ptꝫ etiã in voce q̃ eq̃liter simul imutat auditũ quecũqꝫ multoꝝ audientiũ sicut immutaret vnũ illoꝝ solũ. ¶ Cõfirmať tertio respõsio ꝑ auctoritatē que habeť de cõse. dis. 5. nõ mediocriter. ꝛ quotatur ibi Hierony. vbi inter alia sic habetur. ¶ Cũ pro cẽtũ animabus psalmus vel missa dr: nihil minus ꝙ si pro vna qualibet ipsarũ diceret accipiť. ¶ Põt dici ꝙ ista nõ impediũt rationes pri⁹ positas: qꝛ vtraqꝫ minor istarũ rõnum est vera simplr tã ꝯm extensionē ꝙ ꝯm intēsionē: ita ꝙ ꝓ equali merito nõ debetur ꝯm strictã iustitiã bonũ numerosius: sicut nec bonũ intēsius: quia plura bona equalia equiualẽt vni bono maiori intēsiue. et hoc in omi retributione iusta ꝛ cõmutatione. Si ergo merito equali nõ debetur maius bonũ ꝯm intēsionē: nec ꝑ ꝯñs plura bona equalia ꝯm extēsionē: qꝛ sicut ista si facerẽt vnũ facerẽt vnũ maius altero illoꝝ: ita sunt maioris valoris ꝯm iustitiã ꝙ alterũ illoꝝ. ¶ Hoc cõfirmatur: qꝛ alioquin q̃ vellet orare ꝓ oibus aiabus in purgatorio intendẽs ꝙ singulis valeret modo medio eque valeret cuilibet sicut si oraret pro vna. et tũc ꝯm ordinatã charitatē deberet quilibet orare ꝓ quocũqꝫ: qꝛ deberet impetrare bonũ pluribus dũ tñ hoc posset per eũdē actũ sine diminutione boni alicu⁹ eorũ. ¶ Dices ꝙ per modũ satisfactionis nõ tm̃ valet ꝓ pluribus sicut ꝓ vno: qꝛ pena debita non relaxatur nisi aliquid equalens soluatur. ¶ Cõtra. tũc aliqs posset impetrare primã gratiã peccatoribus quotcũqꝫ sicut vni: qꝛ hic nõ requiriť pene solutio: sed dei placatio et impetratio boni ab ipso. ¶ Itē sicut plures pene equiualẽt vni maiori pene et nõ relaxãtur nisi ꝑ opus satisfactoriũ maius vel ꝑ plura opera satisfactoria: sic videť de pluribus bonis impetrãdis ꝙ equalẽt vni maiori. ꝛ iõ nõ nisi ꝑ plura bona

Marginal notes (left): Prepositinus cuius opi. ꝓlixius poniť 4. petri de Tarã.

Marginal note (right): a. l. maior.

vel vnū maius bonū impetrant. Quare et nō sufficit ad delectionē mali aliqd sicut sufficit ad impetrādū bonū. Imo scdm videt maius. ¶ Cōfirmat et ppositum scdo: qr in amicitia humana dilectus p supplicationē suā meret maius bonū vni q̄ si supplicaret pro multis: nā pro vno exaudire tur vt tm̄ bonū ipetret ei. qui si pro multis peteret vel nō pro oibus exaudiret. vel nō tm̄ bonū impetraret. et istud est fm iustam legē amicitie. ¶ Cōfirmat tertio qr volūtas nō videt efficacior vt est cā meritoria q̄ vt est cā elicitiua vel impatiua: imo minꝰ efficax: qr vt meritoria ē tm̄ cā dispositiua habilitās et disponēs ad actionē pncipal agētis: vt aūt ē elicitiua vel iperatiua est cā principalis. sed volūtas vt est cā elicitiua vel impatiua nō eqlem esse ctū causat simul in quolibz multorū sicut in vno solo causaret. neq̄ enim simul intēsa est amicitia ad quotcūq̄ sicut esset ad vnū 8. ethi. nec voluntas eque perfecte intense iperat plures opationes potētiarū inferiorū sicut vnā minuitur enim intētio volūtatis plures actus inferiores imperātis. ¶ Cōsilr videt q volūtas minus bonū intēsiue mereatur qn pluribus meretur. ¶ Et si dicas hoc verū est quando deuotio minuit ex distractiōe circa plures. sed si deuotio sit equalis nō opz q minus bonum mereatur multis q̄ vni. ¶ Contra. distractio nō necessario cōcurrit ex hoc q pro pluribꝰ celebrat: qr non opz celebrantez pro multis tunc de eis actu cogitare. sed sufficit q ante recollegerit istos pro quibus intēdit specialr orare: et intentionē suam talē deo obtulerit. extunc enim si tm̄ in cōmuni eorū memoriā habeat: hoc sufficit: qr deus oblationē et deuotionē suā pro illis acceptat. pro quibus ordinauit prius se velle offerre. et in isto casu verū est q propter multitudinē attentio actualis ad singulos minuit: qr nō est ad eos nisi in cōi: sed deuotionē que est motus mentis in deū nō opz minui. Exemplū non minus deuote celebrat quis de omnibꝰ sanctis q̄ de vno sancto: qr si minus distincte attendat ad quem libet: tm̄ attētio ad totā cōitatez sufficit ad deuotionē nō tm̄ equalē sed maiorē q̄ sufficeret attentio ad vnū eorū: nisi forte ad illū in quo eminēter est illud qd est mā deuotiōis ad oēs: q est solus deus trinꝰ: sic qn orat pro multitudine siue cōitate indigentē: vt ipetret sibi bonū quo idiget maior cōpassio pōt hri: et ita maius desideriū impetrādi illud quo idiget q̄ si pro vno indigēte orarer: et ita non minuit ibi deuotio lz minuat attentio actualis et distincta. nō ergo minus bonū tūc impetrat singulis ppter diminutionē deuotionis. sed ppter hoc solū q merito suo corrñdet aliqd bonū certū. et hoc in quocū q eodē gradu. s. credēdū illi cui valet spālissime vel illis quibus valet gnālissime. vel etiā illi vel illis quibus valet medio modo. et per ɔ̄ns in isto tertio gradu in quo loquimur si ē minor intēsio: est minor intēsio vnicuiq. ¶ Ad illa in cōtrariū. Ad primū de spū tu dico q spūs et si ertēsiue nō diuidat. tñ numeralr spiritus a spiritu distinguit. sicut eñ singulorū corporū alatorū singule aie:

Ca. 6.

⁊ ille habet bonitatē naturalem magis extēsiue ꝙ vna ex eis. imo equiualētē bonitati magis intēse fm illud. 7. tri. 6. vl. 24. plus aliquid sunt duo hoīes ꝙ vnus hō. Et p hoc distinguit pluralitas in diuinis a pluralitate in creaturis: qꝛ plus aliqd sūt hic duo ꝙ vnū. nō sic ibi. vn̄ subdit. nō maioꝛ est pr̄ ⁊ filiꝰ simul ꝙ solus pr̄: bonitatis ēt plures spiritū sunt maioꝛis valoꝛis: ⁊ iō requirūt plura bona vel vnū maius bonū ꝓpter qđ retribuant. nō eni qui oꝛando meret viuificare vnū moꝛtuum: eadē ratiōe eque meret viuificationē quoꝝ cūqꝫ moꝛtuoꝝ. Ita dico ꝙ bonū spirituale cōicatur sine diuisiōe quātitatiua. fm extēsionē tn̄ cōmunicat cum distinctione. s. aliđ alteri. ⁊ ita requirit distinctū meritum ꝓpter qđ reddat: ⁊ hoc dico equale intensiue. ¶ Contra. saltē bonū spūale nō cōmunicatur p partes. ergo si virtute huius misse debet bonū vtriqꝫ tanquā vnū totale premiū. illud nō reddet p partes sic. s. ꝙ ps dabit vni ⁊ pars alteri. ¶ Cōfirmat: qꝛ qui spūm recipit totū spūm recipit. ergo silr qui aliqđ bonū spūale recipit: recipit ipm totū. ¶ Rn̄sio augustini. 6. de tri. 8. In his q̄ non mole magna sunt idē est maius esse qđ melius. duo vero bona equalia sunt melioꝛa altero. ergo in eis est maioꝛ bonitas. maius aūt lꝫ nō possit actu diuidi. tn̄ hꝫ plura parua sibi equalia. sicut lꝫ celum nō posset actu diuidi: tn̄ toti equant plura parua ꝙ medietati ⁊ in illis paruis est distinctio. ⁊ pro illo vno magno licet in se indiuisibili: tamē diuisibili: vel magis distinguibili in equiualentia. possent illa multa reddi. sic hic tanto merito debetur adequate tantū bonū: illud in se diuidi nō pōt. sed tn̄ illi equalere possunt multa bona minoꝛa. ⁊ ita ipm pōt diuidi in valoꝛe dum pro ipso diuersa bona minoꝛa distincte reddant. nō ergo illud bonum spirituale realiter per partes dat. sed datur in multis bonis minoꝛibus: que respectu illius boni habēt partialē valoꝛē. ¶ Ad confirmationē. si possibile esset eundē spiritum distribui multis in valoꝛe: sicut hic est possibile de bono reddēdo virtute oꝛatiōis: vnicuiqꝫ minus bonum daret: ⁊ forte etiam realiter spiritus minus cōmunicaret: si transcenderet suum susceptiuū ꝓpoꝛtionatū. sicut forte aīa non eque viuificaret coꝛpus quantūcunqꝫ cresceret. sed passo ꝓpoꝛtionato eque cōmunicat in ꝓposito receptiuuꝫ ꝓpoꝛtionatū bono illi qđ est reddendū pro merito est vna persona: ⁊ qđ datur illi datur nō per ptes. ¶ Cōtra excēpla ista prius posita instat p alia exēpla qꝛ non eq possum poꝛtare duo eqlia sicut vnū. ¶ Si dicat ꝙ in mouendo localr nō eque pōt agēs in plura ⁊ paucioꝛa: tn̄ in alterādo potest ⁊ hoc qn̄ illa plura sunt agēti eque appꝛoximata. ¶ Dico ꝙ aliqui motꝰ sunt tales quibꝰ necessario totum simul fm oēs sui partes mouet: hoc est non prius vna pars ꝙ alia: sicut est motꝰ localis. ⁊ de hoc intelligit. 5. meta. cōtinuū est illud cuius motꝰ vnus fm se. vnus aūt cuius indiuisibilis. indiuisibilis aūt: fm tēpus. si eni moueret vna pars cōtinui. alia non mota: solueretur

F

T. c. 8

continuitas. ¶ Alius est motus quo nõ est necessario totum ẽm oẽs partes simul moueri: vt est alteratio. Mobile ẽt aut intelligit illud qđ est adeq̃tuȝ virtuti mouẽtis vel agẽtis. ita. s. ꝙ non posset simul mouere maius: aut aliqđ mobile min⁹ tali adequato. Est ergo aliqua differẽtia inter motuȝ localẽ ⁊ alios motus q: semꝑ totuȝ continuũ ẽm se totum est mobile adequatum mouẽti: ita ꝙ nõ aliqua pars eius sine alia est mobile adequatuȝ. In motu autẽ alterationis aliq̃ pars ipsius mobilis põt esse mobile adequatũ mouẽti tante virtutis: sic ꝙ simul nõ mouebitur nisi tãta pars. Sȝ vtrobiq̧ imo in motu generalr̃: veꝝ est ꝙ ab isto mouente nihil simul mouet̃ nisi suum mobile adequatũ vel qđ includit̃ in illo. ⁊ dico inclusum in illo realr̃ sicut aliq̃d eius vel equiualenter sicut minus qđ ẽt non est pars maioris põt dici includi in eo ⁊ sic illud qđ pt simul mouere illud mobile tanq̃ adequatũ. non põt simul aliud mobile maius mouere: nec etiã cũ isto aliqđ aliud. põt tñ simul mouere duo mobilia q̃ simul iũcta nõ excederent mobile adeq̃tũ: ⁊ de talibus veꝝ est ꝙ nõ minus mouent plura q̃ pauciora q: nõ minus mouet mobile sibi simplr̃ adequatũ q̃ mobile minus ipso: q: tũc illđ nõ eẽt oĩno adequatũ intelligo adeq̃tũ: non sic ꝙ mouẽs ẽm totũ conatũ sui possit illud mouere: sed sic ꝙ cũ quãtocũq̧ modico conatu põt ipm mouere. tale mobile oĩno subiaceret tali mouẽti: ⁊ mobile oĩno subiacere mouẽti põt dici ipm mobile oĩno adeq̃ri passi ue ipsi agẽti. Talr̃ celũ ẽm pħm est mobile adequatũ intelligentie: q̃ ⁊ si nõ possit mouere mai⁹ tñ posset minus. ¶ Ad exẽpla il la dico ꝙ passi ꝓportionati agẽti põt quelibet ps eque perfici: ita saltẽ ꝙ vna nõ minus perficitur si alia pficiat̃ q̃ si sine illa ꝑficeret̃: q: eĩ totũ est p̃mo ꝓportionatũ agẽti: iõ pluralitas partiũ q̃ includunt̃ in isto toto non ipedit ꝑfectioneȝ actiõis in oẽs: sicut nec in totũ includẽs eas. sȝ si vno passo ꝓportionato addere t̃ aliud passuȝ: illud nõ oporteret eque ꝑfici ab agente: sicut si solũ reciperet actionẽ agẽtis. hoc pȝ in illis exẽplis lux eĩ ⁊ son⁹ ⁊ similia quãtũ est de se multiplicãt se sperice. passuȝ. ĝ ꝓportionatum tali agẽti quantũcũq̧ sit paruũ cũ tñ sit spericuȝ includit ꝑtes: ⁊ ille que sunt ꝑtes: eiusdẽ spere circũstãtis lumẽ eque illuminabunt̃. hoc est tm̃ illuminabitur mediũ ẽm vnam diametrũ eiusdẽ spere circa cãdelam sicut ẽm aliaȝ: sed si accipiat̃ alia spera remotior a candela ambiens primã sperã acceptam circa cãdelam: illa non eque illuminabit sicut p:ia. qđ ergo dicit̃ ꝙ eq̃ illuminant̃ plura illuminabilia sicut vnũ: verũ est q̃ñ illa plura sunt partes eiusdẽ illuminabil' adequati. puta q̃ñ sunt̃ cõtenta in eadẽ spera siue intra eandem sperã respectu illuminãtis vt cẽtri accipiendã. In ꝓposito autẽ duo illi pro quibus oratur non sunt ꝑ se partes vnius qđ sit susceptiuũ adequatũ boni, reddendi virtute orationis. sed vtrũq̧ ꝑ se est susceptiuum adequatum. ¶ Contra. ꝙ secũda spera min⁹ illuminatur q̃ prima: hoc est q:

2. ce. t.c. 71 ⁊ alibi

Inductio notabil'.

scda est remotior a luce. nõ autẽ qr simul cũ scda alia. s. pma illu minat. imo secũda nullũ lumen reciperet nisi prima simul illumi naret. ergo nõ minꝰ recipit hoc vnũ passum: qr aliud simul reci pit: sed qr ipsuʒ est remotius ab agente. In ꝓposito nõ est talis remotio sed tantũ distinctio re cipiẽtiũ. ¶Rñdeo. duo mobilia posse eque approximari eidem mouẽti necessario cõcludit illa mobilia partialia esse cõtenta. s. realr vel equiualẽter in vno mo bili adequato qd semper ẽ ima ginari spericũ circa cẽtrũ ipsius agentis: ⁊ que ẽt sunt in eadem spera hoc est infra distãtiã eiusdẽ axis illa eq̃ mouent ⁊ alia nõ eque cũ illis. ¶Ad auctoritateʒ hieronymi gl. ponit ibi duplicẽ rñsionẽ. vna est referens hec ad ipsum celebrãtẽ. vt sit sensus. ni hil minus accipit supple pro ip so celebrãte: qr siue pro vno siue pro multis dicat: semp valet spe cialissime celebrãti. ⁊ equalr q̃n est eque dispositus. ⁊ eque ordi nate facit hoc qd facit hoc est eq̃ celebrat pro multis q̃n pro mul tis: ⁊ pro vno q̃n pro vno. ¶Alia rñsio glo. est ibi referens ad ca sum in quo loquit: ꝙ. s. non mi nus valet vna missa dicta ꝓ cen tũ animabus cũ cordis hilarita te. ꝙ si pro quolibet vno diceret cuʒ anxietate. premittit eñ ibi sic. Melior est. s. ps. decantatio cũ cordis puritate ac serenitate ⁊ etiã spirituali hilaritate. ꝙ to tius psalterij modulatio cũ cor dis anxietate ac tristitia. Et tũc subdit illud qd adducenduʒ est cũ ergo pro centum ⁊c. ⁊ hoc se cũdũ fuit forte spãlr sm intẽtio nẽ beati hieronymi volẽtis loq̃ ad cõsolationẽ monachorũ: ꝙ si ꝓ multis tenerent orare: tñ non oportet tot psalmos legere: qr vergeret in fastidiuʒ: sed melius satisfit illis si pro eis dicantur pauciores ⁊ cum hilaritate. me lius etiã valet dicẽti si põt stare cum obligatione eius.

De secundo

articulo pñcipali tria sunt videnda. ¶Primo si in ptãte sacerdotis sit applica re certe psone bonũ qd debet ec clesie vel alicui in ecclia virtute sacrificij. ¶Scdo si sacerdos pt illud bonũ applicare pro libito volũtatis sue. ¶Tertio si valet isti eq̃ q̃n applicat sibi ⁊ alijs si cut si sibi soli applicaret. ¶De pmo videt ꝙ nõ: qr instrm nõ hʒ virtutẽ applicãdi actionẽ vel ef fectũ actiõis agẽtis eñ principa lis est applicare virtutẽ ⁊ actio nẽ. Nũc aũt sacerdos quãtuʒ ad virtutẽ sacrificij est mere instrm qr organũ inanimatũ. licet enim sit organũ vivũ quantum ad me ritũ personale in celebrando: qr sic mereri est eius inquãtũ i se vi uit vita gre. tñ quantũ ad illud bonũ qd debet virtute sacrificij. est organum precise ratione or dinis: ⁊ eque prouenit effectus iste ỽtute sacrificij. et si minister in se non viuat vita gre. ergo ⁊c. ¶Scdo sic. bonũ qd non debet isti nõ habet iste ius alij assignã di vel applicandi. sed bonuʒ qd debet virtute sacrificij nõ debet sacerdoti inquãtũ celebrãs: sed tñ ipse est nuncius offerẽs peti tionẽ ecclesie: ⁊ bonũ qd virtute sacrificij debet non sibi debetur qr eadẽ eẽt virtus sacrificij si ip se esset in mortali pctõ. ¶Dico tñ ꝙ in ptãte sacerdotis celebrã

tis est aliquo mō applicare virtutē sacrificij. qđ probat̄ duplici auctoritate Augustini in ench.
109. 89. vel. 77. Nō est negandū defunctorū aīas releuari cū pro illis sacrificiū mediatoris offert. ergo offerēs pōt applicare illis sacrificiū: ⁊ ille p hoc poterūt releuari. ¶ Idē in sermōe de cathedra sancti petri. Ostendam iuxta qua rōne animas defunctorū iuuare possunt. adhibeāt pro eis sanctorū p̄ces: ⁊ sacerdotali eos prosecutione domino cōmēdēt. Iuuant̄ ergo anime p hoc ꝙ sacerdos pro eis applicat virtutē sacrificij. ¶ Ad hoc etiā est congruentia vna: q2 vbi in domo aliqua aliqđ bonū est distribuēdū diuersis ſm eorū exigentiā vel indigentiā. rationabile est ꝙ dominus domus nō imediate singulis distribuat. sed talis distributio alicui vel aliquibus certis ministris in domo cōmittat̄. Ita videmus regulariter in familijs ordinatis. Eque ergo vel magis d3 ita esse in domo dei que ē ecclesia: ꝙ bonū ibi virtute sacrificij cōmunicandū: solū deus distribuat sed aliqđ minister in ecclesia. nulli autē magis cōuenire pōt in ecclesia ꝙ̄ sacerdoti sacrificiū offerēti. cui sicut cōuenit determinare intentionē suā pro quo specialr̄ offerat. sic cōuenit sibi dispensatorie vel dispositiue determinare. cui virtute sacrificij bonū qđ impetratur reddat̄. ¶ Ad illa que probant: ꝙ nullo mō cōueniat sacerdoti applica-
3 re virtutē sacrificij. ¶ Ad pmū dico ꝙ l3 bonū qđ impetratur virtute sacrificij nō impetretur virtute meriti psonalis sacerdotis, sed virtute meriti ecclesie in cui⁹ persona fit oblatio: ⁊ ob cuius gratiam oblatio acceptat̄: ⁊ ideo quo ad hoc. s. tale bonū sic impetrādū sacerdos l3 sit mere organū. tñ rōne ordinis h3 gradū notabilē in ecclesia: propter quē sibi conuenit offerre ⁊ oblationis virtutē determinare. ⁊ in hoc nō est precise organū s3 minister ⁊ dispensator. ¶ Ad secūdū dico ꝙ si bonū reddendū virtute sacrificij nō debeat̄ sacerdoti pro se: debet̄ tñ ecclesie ſm ei⁹ distributionē: q2 ipse ex ordine suo est nuncius sponse ad sponsum offerens petitiones specialiter pro determinatis personis: ⁊ ita dispensatorie vel dispositiue determinans eis illud qđ pro talibus petitionibus reddetur.

De secundo autē in isto articulo. s. an possit p libito distribuere bonū debitū virtute sacrificij. ita. s. ꝙ hoc bonū specialiter reddatur illi cui ipse specialr̄ applicat virtutē sacrificij diceret̄ ꝙ nō. sed ad hoc ꝙ applicatio sua habeat effectū op3 ꝙ eā faciat ſm beneplacitū dei q2 ipse solus est dator illius boni: ⁊ ſm suum ꝓpriū beneplacitum. nō ergo dabit̄ illi cui sacerdos applicat. nisi sacerdos in applicādo cōformet se voluntati datoris. ¶ Contra hoc. nullā videt̄ ille habere auctoritatē applicādi vel assignandi aliqđ bonū alicui. cui⁹ applicatio nunꝗ̄ tenebit nisi fiat ſm volūtatē alteri⁹ de qua iste regulariter nō pōt hēre certitudinem: sed sacerdos celebrans non pōt habere certitudinem determinatam de voluntate diuina cui vellit dare bonū reddēdum virtute sacrificij: q2 nec regulariter hoc

deus reuelat in speciali nec ex scriptura habet doctrina de hoc nisi multū remota τ vtilis que nō sufficit ad sciendū voluntatē diuinam in spāli respectu huius psone vel illius. ḡ si nunq̄ applicatio facta p sacerdotē haberet effectū nisi esset facta fm bñplacitū diuinū: seq̄ret q̄ sacerdos nullā haberet auctoritatē applicādi virtutē sacrificij nisi multū in vt̄. ¶ Potest ergo dici vbi hr̄

2 doctrina certa de applicatōe ibi est sic facienda. ita .s. q̄ si contrariū fiat forte nec ei cui applicat valet: τ applicanti nocet: q2 peccat. cū autē oratio possit (vt dcm̄ fuit in principio primi articuli) alicui tripl'r applicari sc3 specialissime gnalissime τ mō medio inter ista .s. speciat'r licet nō specialissime. ¶ Prima autē applicatio determinata est: q2 semper fit ipsi oranti. ¶ Secunda ēt determinata est: q2 semper fit toti ecclesie. τ has duas determinationes facit regula charitatis q̄ d3 esse potissime ad seipsū τ generaliter ad omnem proximū. ¶ Tertia applicatio scil3 media aliquādo videt determinata eē ex institutione siue ordinatione ecclesie q̄ in diuersis parrochijs istituit diuersos sacerdotes parrochiales q̄ tenent officiare ecclesias τ celebrare specialr̄ pro suis parrochianis: consimiliter in diuersis collegijs partialibus sunt diuersi sacerdotes instituti ad offerendū sacrificiū altaris τ specialius semper pro illis qui sunt in tali collegio. de hoc pōt accipi illud .7. q̄ōne pria τ quotatur hieronymus ad Rusticū monachum. in apibus princeps vnus est. grues sequunt vnam. Roma aūt cōdita duos fratres reges simul hr̄e non potuit. τ sequit. singuli ecclesiaꝝ episcopi. singuli archidiaconi τ omnis ecclesiasticus ordo suis rectorib⁹ regitur. hec ille. Nec tātū req̄rūtur rectores in ecclesia ad correctionē faciendā: sed ad recōciliationē faciendā peccatorum per oratiōes ecclie τ hostiā salubrē. ¶ Simil'r videt determinari applicatio ex iustitia. τ hoc illis qui puident vel prouiderunt ministris de necessaria sustentatione hoc mō multi dotauerunt monasteria τ ecclesias solēnes collegiatas vel minores ecclesias ad hoc vt ministri in talib⁹ ecclesijs tenerent celebrare pro illis τ pro illis pro quib⁹ ipsi intēdebant eos obligare. τ est obligatio rōabilis vt qui recipit elemosynas tēporales refundat p eis suffragiū spūale orationis τ oblationis. sicut ō tēporali bñficio refundēdo pro spūali beneficio pdicationis. ait apl's primo ad corinthios .9. Si nos vobis spiritualia seminamus magnū est si carnalia vestra metamus: q̄si diceret non. Ex quo ergo licitū est imo rōnabile q̄ elemosyna requirat orationē. illi qui cum elemosyna sua iponit obligationē orādi pro se rōnabil'r facit. τ ita ista elemosyna ad quēcunq̄ suc cedētē semp trāsit cū onere sibi imposito. nullus tñ presumit se τ suū collegiū sic alicui obligare q̄ non posset decetero alteri aliqua suffragia cōmittere vel p mittere. τ ita psumit obligatio fieri fm intētionē obligantis pci se: tamen scdm̄ notulā l3 non sit hec obligatio pmissoria. ¶ Isti vero quoꝝ orationes τ oblationes

nes sunt sic determinate certis personis non possunt eas p libito alijs applicare: qr faceret iniustitiã subtrahẽdo debitũ illis quibus iã sunt obligati. ꝛ intelligo si applicarẽt alijs ita specialiter sicut ipsis: ꝛ hoc alijs quibus non eque obligãtur. Siquidẽ illa applicatio medio mõ põt hře multos gradus. Exẽpli gratia. ponãtur tres: et semper ipsa plus valet illi cui fit in pori gradu. puta si ds sic intẽdat ꝙ quãtũ põt oblatio valere alicui alij ab offerẽte tãtũ valeat ipsi. a. et tũc post ipm. a. quãtũ valere potest alicui alteri valeat ipsi. b. et post. b. ipsi. c. ꝛ hoc siue p. a. intelligat vna sola psona siue multe pro quibus vult in eodẽ gradu orare. Esto igit ex ordine ecclesie vel ex beneficio recepto tenetur ds offerre medio mõ. et hoc in primo gradu p vno. nõ preiudicat tñ illi si medio mõ in scdo gradu offerat vel applicet virtutẽ oblationis alij: ꝛ in tertio gradu tertio. ꝛ sic de qbuscũqꝫ gradib⁹: qr nũꝗ applicatio facta in gradu posteriori subtrahit aliquid illi cui facta ẽ in gradu priori. ¶Cui aũt fieri debet applicatio ꝛ in quo gradu? Dubiũ ẽ an scꝫ curatus debeat prius applicare oblationẽ suo parrochiano ꝙ pri vel matri. Uidet eñ ꝙ de lege nature obligat parẽtibus: et illi legi preiudicare nõ potest positiua obligatio: nec quisꝗ recipiens obligationẽ debet velle sibi sacerdotẽ obligari cõtra rectũ ordinẽ legis nature. ꝛ ita interpretãdũ est ꝙ nũꝗ voluit sacerdotẽ sibi sic obligari qn possit libere reddere semp pri ꝛ matri illud in quo eis tenet. ¶Sꝫ cõtra. pater ꝛ mater si sint parrochiani alteri⁹ sacerdotis habent eũ obligatũ ad orãdũ p se sicut p subditis. et videt ꝙ obligatio ista spũalis filiatiõis preualeat quãtũ ad efficaciam. ¶Alij aũt sunt sacerdotes i ecclesia nõ habentes curã nec etiã capellaniã vel prebẽdã rõne cui⁹ sit eorum oblatio applicata certe persone vel certis psonis: ꝛ tales magis pñt libere p suo bñplacito applicare. debent tñ applicationẽ suã conformare bñplacito summi sacerdotis quãtũ pñt de illo verisimiliter conijcere vel concipe: qd difficile qñqꝫ est pcipere in spãli de hac psona vel illa. pbabilius aũt cõcipitur magis in cõi: puta parẽtib⁹: bñfactorib⁹: principib⁹ et prelatis: iuxta illud apli. 1. ad Thimo. 2. c. Obsecro ergo pmo ꝛc. pro mortuis etiã iuxta illud 2. Machab. 12. Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare. ¶Et adhuc sistendo etiã sic in cõi dubiũ est qbus dꝫ offerẽs medio mõ applicare sacrificiũ. et hoc in gradu priori et quib⁹ in gradu posteriori. nã in aliqbus est maior indigentia sicut in mortuis q nõ pñt pro se mereri, ꝙ in viuis: et in pctõrib⁹ ꝙ in iustis qui p gratiã propriã quã habẽt pñt mereri: nõ sic peccatores: ꝛ magis indigẽti videt iustũ prius subuenire. tñ ex alia parte videtur maior vtilitas. vtilius est eñ viatori gratiã augeri ꝛ ex consequẽti merita ꝙ mortuo solã penã remitti: vbi nõ auget gratia nec crescũt merita. videtur etiã ds magis obligatus fratri suo existẽti in charitate ꝙ pctõri qui nec deũ diligit: nec a deo diligit sicut iustus: ꝛ debeo

Optia posito

M

magis diligere eū quē deus dili-
Appli git ꝛ qui deū diligit ꝙ illū q̄ cō-
catio i trario modo se hʒ. Tutius ꝑ vi-
fallibi- detur applicationē facere gene-
lis. ralē talē. Digneris dn̄e oblatio-
nē istā specialiter acceptare ꝓ il-
lis ꝓ quibus nosti me teneri spe-
cialiter offerre: et in illo gradu
in quo nosti me teneri ꝓ eis. Et
si in speciali determinet̄ ad ali-
quē vel aliquos tuti⁹ est ꝙ fiat
sic sub cōditione. si tibi placet.

De tertio aūt in isto ar-
ticulo dici pōt
N sicut in precedēti articulo: ꝙ scʒ
missa nō tm̄ valet virtute sacrifi-
cij applicata plurib⁹ in eodē gra-
du sicut si vni soli applicaretur.
Hoc declarat̄ simili rōne q̄ pri⁹:
qꝛ bonū qđ debet̄ virtute sacrifi-
cij correspondet ſm plenā iusti-
tiā alicui merito in ecclesia. illđ
meritū est finitū ꝛ certi gradus.
ergo sibi ſm iustitiā plenā ade-
quate corrn̄det bonuʒ certi gra-
dus reddēdū: ita ꝙ nihil reddet̄
virtute sacrificij nisi illud vel in-
clusum in illo. ergo totum illud
reddat̄ isti nihil virtute sacrificij
reddet̄ illi: qꝛ qđ daret̄ illi nec ē
istud bonū qđ datur isti: nec in-
cludit̄ in illo vt aliq̄d eius. ꝛ per
cōsequēs ex opposito cōsequen-
tis si virtute sacrificij aliqđ bo-
nū detur illi. non totū datur isti
qđ debet̄ virtute sacrificij: daret̄
aūt ei totū in medio gradu si si-
bi soli specialiter applicaret̄. er-
go ꝛc. ¶ Ista aūt rō posset habe-
re instātias q̄ posite sunt in pri-
mo articulo: ꝛ cōsimiliter solue-
rētur. ¶ Sed hic est quoddā du-
biū speciale. nā ibi patet cui me-
rito finito dʒ correspōdere bonū
reddēdū: qꝛ merito ꝑsonali cele-
brātis. nō ita ptʒ hic cui merito

corrn̄det bonū reddēdū virtute
sacrificij. ¶ Et dici pōt ꝙ nō cor-
rn̄det ꝑcise bono ɔtēto in eucha-
ristia. illud eñ bonū equale est
qñ eucharistia seruat̄ in pixide:
et tñ nō tunc equeualet ecclesie
sicut qñ offert̄ in missa. ꝛ siue hic
indistincte dicat̄ oblatio eucha-
ristie: siue sit cōsecratio: siue pce-
ptio: siue oblatio vel oꝑatio ali-
qua sacerdotis in persona eccle-
sie. vltra ergo bonū cōtētū in eu-
charistia req̄rit̄ oblatio euchari-
stie: ista nō est accepta nisi sit of-
ferētis accepti: iuxta illud Geñ.
4. Respexit deus ad Abel et ad
munera ei⁹ prius ad Abel ꝙ ad
munera. Et iuxta illud Luc. 21.
Uidua hec paupercula plus ꝙ
oēs misit: qꝛ ex voluntate magis
accepta. Et Grego. homil. sup il-
lud Matth. 4. Ambulās Jesus
ꝛc. nec pēsat de⁹ quātū in ei⁹ sa-
crificio: sʒ ex quāto deferat̄ affe-
ctu. Uñ si Jude⁹ obtulisset patri
xp̄m volētē vel nō volētē nō fuis-
set ista oblatio ita accepta a p̄re
sicut qñ xp̄s spōte se obtulit. im-
mo nō fuisset accepta iuxta illđ
Eccli. 34. Qui offert sacrificium
ex substātia pauperis quasi qui
victimat filiū in conspectu p̄ris.
¶ Ex istis patʒ ꝙ sicut euchari-
stia nō ꝑcise rōne rei cōtēte ple-
ne acceptat̄: sʒ opʒ ꝙ sit oblata
sic nec plene acceptat̄ oblata ni-
si rōne bone volūtatis alicuius
offerētis: nō aūt ꝑcise rōne ipsi⁹
volūtatis celebrātis: qꝛ hoc ptī-
net ad meritū ꝑsonale nō ad vir-
tutē sacrificij: nec imediate rōne
volūtatis ipsi⁹ xp̄i offerentis: qꝛ
xp̄s ꝛ si hic offeratur vt cōtētus
in sacrificio: nō tñ hic immedia-
te offert sacrificiū. iuxta illđ He-
breoꝝ. 9. Neq; vt sepe offerat se

metipm. Et ibidē. Christ⁹ semel oblat⁹ est supple a seipo offerente: alioqn videretur ꝙ vnus misse celebratio equaleret passioni xpi. si idē esset offerēs immediate ꝫ oblatus: certū est aūt ꝙ missa nō equiualet passioni christi. licet specialius valeat ꝓ quāto ibi est specialior commemoratio oblatiōis quā xps obtulit i cruce. Iuxta illud Luce. 22. et. 1. ad Cor. hoc facite in meam cōmemoratiōnē: q2 fit missa tā representādo illā oblationē in cruce: ꝙ̄ ꝑ eā obsecrādo: vt. s. ꝑ eā de⁹ acceptet sacrificiū ecclesie. obsecratio etiā cōiter fit ꝑ aliqd magis acceptū ei q̄ rogaꝛ ꝙ̄ sit sibi supplicatio obsecrātis. ptȝ i exēplis cōiter. Si eñ supplico vt ꝑ salutē vel ꝑ salute aie pr̄is hoc mihi facias. suppono tibi mag᷒ acceptā esse salutē ei⁹ ꝙ̄ supplicationē meā: vnde ꝑpter illā acceptā volo supplicationē meam acceptari. et ꝑpter qđ vnūqđqꝫ et illud magis. Sic ergo patȝ ꝙ eucharistia oblata acceptaꝛ nō rōne volūtatis christi vt immediate offerētis. rōne ergo voluntatis ecclesie generalis. illa aūt hȝ rōnē meriti finitā. Et esto ꝙ acceptareꝛ rōne volūtatis christi vt offerētis: hoc est instituētis oblationē ꝫ dantis sibi valorē ꝫ acceptationē: tñ nō equiualeret nec acceptareꝛ sicut passio christi. ꝫ ita esset meritū finitum: cui correspondet bonū debitū virtute sacrificij. Sȝ cū accepteꝛ ratione volūtatis generalis ecclesie: nūquid simul ecclesie trium phātis ꝫ militātis? Nō videꝛ: primo istud sacrificiū est ꝑpriū ecclesie militāti: sicut ꝫ sacramētū in quo est sacrificiū. Contra. si est solius ecclesie militātis. ergo si nullus viator esset in grā: virtus sacrificij eēt nulla. Et si vn⁹ solus esset in gratia: equaretur merito ꝑsonali illi⁹. Qualiter etiā modo ad meritū istud concurrit motus illius q̄ nihil cogitat de oblatione? cuiusmodi est alius a celebrāte nec assistēs sibi. Dici pōt ꝙ est in eo mot⁹ virtualis vel saltē habitualis q̄ vult deū acceptare preces ecclesie. Propter ista argumēta dici potest sicut dicitur respondendo ad argumentū principale huius questionis in fine. Scđo dicitꝛ ꝙ istud meritū ē ad meritū passionis christi non ꝙ nunc christus mereatur: sed q2 quādo passus est meruit ꝙ istud meritū esset ad meritū illud applicabile. Tertio dico pro prima instātia ꝙ nūꝙ̄ erit ecclesia militans sine aliquo q̄ sit in charitate ex ordinatione dei: iuxta illud dictū christi Luce. 22. Ego rogaui pro te petre vt non deficiat fides tua.

Margin notes (left): P Valor misse. — Ca. 11. — 1. Po. ste. t. c. 5.

Margin notes (right): Additio. — Ecclie robur alioꝝ.

De tertio

articulo principali dico ꝙ sacerdos potest teneri ad dicendum missam pro isto dupliciter. Uno modo ex liberali promissione. Alio mō ex stricta obligatiōe. nec intelligo strictā obligationē per couētionē legalē sicut ꝑ cōmutationē spiritualis vt orationis ꝓ tēporali vt elemosyna q̄ data est: q2 illa videꝛ simoniaca. Nec valet dicere ꝙ sacerdos cōmutaret ꝓ aliquo tpa li suū laborē corporalē: q2 nō est verisimile ꝙ aliqs vellet sibi tātum dare pro labore corporali in illo actu. Sed elemosyna liberaliter offertur cum mendica

tione orationis. et recipiens elemosynam tenet secundum iustitiam exaudire mendicantem orationem suam. et tunc secundum iustitiam liberaliter: tamen sine conuectione et commutatione obligat se ad orandum pro benefactore vel si est communitas aliqua prelatus eius se pro tota obligat. vel ipsam totam obligat vel ipsa tota se totam obligat: et quelibet istarum obligationum potest esse stricta. licet non sit secundum commutationem huius pro illo. Secundum illud intelligenda sunt multa que dicuntur in questione et questionis solutione. ¶ Si primo modo teneatur in potestate promittentis fuit tamen promittere quantum voluit et ad tantum se obligauit et non plus. Si tamen iste intellectus possit sine menda-

super verbo intelligentiam

cio stare cum verbis que habentur extra de sponsalibus. Ex litteris vbi glo. in fine dicit secundum promissionem sit interpretatio: quia liberum fuit et licitum stipulatori verba late concipere. ff. de ver. obliga. que quidem tunc si reddat sicut intendebat in promittendo soluit debitum ¶ Si autem teneatur secundo modo. scilicet ex stricta obligatione alia et alia facta illi et isti de dicendo missam pro eo. potest dici tunc quod dicendo pro ambobus simul non soluit debitum

R

¶ Distinguendo tamen de verbis obligationis potest dici quod aut sunt certa et simpliciter determinata ad vnum intellectum puta si obliget se ad

obligatio pro sacerdote.

dicendum missam pro isto vna cum aliis pro quibus tenetur: vel si ex alia parte obliget se ad dicendum missam pro isto ita specialiter sicut potest sacerdos specialius pro alio a se celebrare: hoc est quantum potest et meritum personale et etiam virtutem sacrificii alicui alii specialius applicare: et in isto casu quando scilicet obligatio est determinata ad certum intellectum. patet quod satisfacit si secundum illum intellectum satisfacit: et aliter non. Aliquando autem verba obligationis possunt habere diuersos intellectus ita quod possunt intelligi strictius et minus stricte puta si dicam sic: dicam pro te vnam missam vel adhuc generalius sic celebrabo pro te. ¶ Et in isto casu vt videtur verba accipienda sunt secundum intentionem obligantis quod probatur per illud extra de iureiurando. veniens. vbi dicitur de quodam. a. quod cum graues inimicitias incurrisset illi qui partis vtriusque amatores extiterant suggesserunt predicto. a. quod in satisfactionem inimicitiarum iuraret quorundam obedire mandato. Cumque ille non credens se tale quid commisisse propter quod ei aliquod graue deberet imponi iuramentum illud sub tali confidentia prestitisset. ipsi sibi sub iuramenti debito preceperunt: vt nunquam curiam ducis intraret nisi cum omnes per edictum ipsius generaliter ad curiam vocarentur. et infra. Uerum quia ille quidem dicti ducis est consiliarius nequaquam sic iurasset si mandatum illud sibi contrarium presciuisset noueritis nos mandasse patriarche tali vt si mandatum priori iuramento licite facto repugnet: ipsum auctoritate nostra denunciat non seruandum. Uult ergo papa quod illud iuramentum non seruet quando sibi virtute iuramenti impositum est aliquid tam difficile quale non credidit imponendum: et ita non videtur teneri nisi in aliis facilioribus de quibus intellexit: licet illi quibus iurauit intenderunt obligare eum ad illud difficile quod postea virtute iuramenti imposuerunt. ¶ Preterea extra de sponsali. ex litteris: ibi glosa contra eum fit interpretatio qui pactum apposuit quia debuit legem apertius appone

re.ff.de pac.veterib⁹. Si ergo il le cui alius obligat nō ita deter minat verba vt sint omnino cer ta ad intētionē suā sibi imputet q: obligās nō vř se velle obliga re nisi ad illđ min⁹ qđ stare cuȝ verbis. ¶Sȝ videt q verba ob ligationis sunt accipiēda fm in tellectuȝ quē hȝ ille cui fit obli gatio. 22.q.5. Quacūq arte ver borū ďs iuret: deus ita accipit si cut ille cui iurat intelligit ꝛ quo tatur ibi Isido.scđo sentent. Et ibidem.c.proxi.ecce.ꝛ quotatur August. in sermone quodā: q̄ p lapidē iurat falsum periur⁹ ē si tu illud sanctū nō putes sanctū putat ille cui iuras: non eni tibi aut lapidi: sed proximo iuras. ¶Respōdeo ad hoc dubiuȝ vř haberi extra de spō. ex litteris. Ubi dr̄ si alr̄ nō intellexerit qđ alter proposuit ad cōmunē ver bi intelligentiā recurrat ꝛ coga tur vterq verba plata in sensu illo retinere: quē solēt recte itel gētibus generare. Et glo. ibi ad ducit illud.ff.de supellectili le gata. lege labeo. Nō ex opinio nibus singuloꝝ sȝ ex cōi vsu no

In verbo proposuit.

mina sunt intelligēda. ¶Sȝ q̄ res q̄ est cōis intelligentia habē da de talibus verbis: videtur q obligās districte sacerdoteȝ ad celebrādū pro se. intēdit obliga re eum ad illud quod est sibi vti lius: dum tñ illuȝ ad illđ liceat ipsum obligare nūc aūt q maxi mum bonū qđ debetur virtute meriti psonalis: ꝛ ēt virtute sa crificij: medio modo alicui ap plicādū totū reddatur isti: ē isti vtilius q̄ q non totū reddatur ꝛ hoc lȝ q: nō est cōtra charita tē q vnusquisq bonū spiritua le sibi procuret quātū pōt siue preiudicio alteri⁹: ergo iste si in tēdit sacerdotē obligare q.s. to tum illud bonum sibi debeatur nō aūt sibi deberet totū si sit p altero celebraretur. sicut decla ratū est in primo articulo quan tum ad illđ qđ debetur merito psonali. ꝛ in scđo articulo quan tum ad illđ qđ debet virtute. sa crificij. Si ita eēt tūc celebrans p duob⁹ nō solueret debitū isti ¶Ad illa q̄ probāt verba intel ligēda eēnt fm intētionē pmit tentis. ¶Ad primū psumit qđ nullus vult se obligare ad illici tum: ꝛ hoc psumēdū est quando cunq nō apparet expresse q ob ligatio sit ad illicitū. nūc aūt ob ligationē prius licite factam vel le auctoritate propria reuocare est illicitū. ergo psumēdū est qđ nullus in aliqua obligatione po steriori hoc velit. ꝛ hoc qñ ver ba obligationis sequētis non ex presse sonāt reuocationeȝ prece dentis verba ista generalia: iu roistare mādato vestro. in intel lectu quē importāt videntur illicita: nec expresse sonāt taleȝ reuocationē obligationis prece dentis. Si ergo virtute iuramē ti talis iponat sibi q nō seruet obligationē priorē. recte interp tādū est q iuramētū suū ad istđ nō obligauit. Sic est in casu de quo arguis: q: iste.a. obligatus fuit duci vt cōsiliari⁹. ꝛ p p̄hs p iuramētū qđ fecit ciuib⁹ pro pa ce eoꝝ habēda nullo modo itel ligendū erat obligare eū ad re cedendū ab obligatiōe facta du ci: Et breuiter si hoc i spāli fuis set sibi ppositū ad iurādū nullo modo liceret sibi iurare: ꝛ si iu raret periuraret: ꝛ teneī in hoc non seruare iuramētū sȝ obliga

tionē priorē: q̄n ergo illō in spāliter nō iurat: s3 aliqđ iuramētum generale licitū nullo mō intelligitur in illo istō illicitū includi. nō ergo papa hic mādauit eum absolui a iuramēto: s3 denūciari iuramētū secūdū priori iuramēto licite facto repugnare vel eē repugnās ⁊ iđ nō eē seruādum Intelligo repugnās nō ſm formā iuramēti: q2 generale fuit et de solū licitis intelligēdū. s3 repugnās quātū ad illđ ad quod ipsi voluerit iuramētū applicare. qđ. s. virtute iuramēti imposuerūt: ⁊ ideo quo ad hoc spāliter nō est obseruādū. Si tñ aliđ imposuissent qđ nō repugnaret iustitie ad illđ fuisset virtute iuramēti prestiti tanq̄ simplr licitū ⁊ in tali casu licite obligatus ¶ Ad secundū et si videatur qđ obligans ita velit se ad modicū obligare sicut pōt stare cū verbis q̄ acceptat ille cui fit obligatio: ⁊ ideo ita modicum soluere sufficit: tñ necessario fit obligatio ſm cōem verborū intelligentiam q̄n alter alterum plane nō intellexit. ¶ S3 nunquid in casu aliquo speciali satisfacit iste q̄ tenet ad vnā missam pro eo si celebrat sil' pro eo ⁊ alio? ¶ Dicitur ꝙ sic: q2 rationabilis cōsuetudo interpretatur obligationē generalē: nunc aūt rōnabilis cōsuetudo ē ꝙ anniuersaria celebrent in illis ecclesijs vbi corpa sepeliunt: ⁊ in quibus ecclesijs ipsi mortui dū vixerunt percepe runt ecclesiastica sacramenta. si ergo talis ecclesia rationabilez consuetudinem habeat ⁊ eodez die nō dicatur nisi vna missa ꝑ mortuis: si contingat eodez die plura anniuersaria concurrere

Henri. tor.

satisfit illis multis per vnā missam. Sic ergo vident monachi ⁊ clerici in ecclesijs cathedralibus ⁊ alijs collegiatis ⁊ etiam sacerdotes curati satisfacere ꝑ vnā missam quāuis teneant pluribus sic ꝙ cuilibet ad vnā missa3. Isti eñ nō obligātur ad impossibile vel oīno ad incōueniēs illi ecclesie in qua ministrāt: cuiusmodi esset ibi eodez die plures missas pro mortuis solemniter celebrare. nec ista difficultas oritur ex aliquo illicito: q2 licitum fuit istis obligare se ad anniuersaria suorū familiarium in suis ecclesijs celebrāda. ⁊ d3 intelligi ista obligatio ſm rōnabilem cōsuetudinē taliuz ecclesiarum. ¶ Secꝰ ē de pauperibꝰ religiosis ⁊ sacerdotibus nō curatis nec collegiatis. tales eñ tenētur ad singulas missas ꝑpter singulas oligationes: nec excusaret eos cōsuetudo de nō celebrādo plures missas eodem die q2 nec habēt rationē promittendi illa ad que oppositū sequeret quia non habēt rationē sic accipiendi anniuersaria: s3 tñ licet eis ad illa se obligare de q̄bus fuerit certi ꝙ possint ꝯplere soluere. ¶ Aliter dici pōt qđ bene pōt aliquis si voluerit cedere iuri suo: ⁊ ideo ille qui obligat sacerdotē pōt cedere vt nō teneatur solus habere missam. sed simul cū multis. Et ista cessio lic3 expssa nō ē fiat q̄nq3 l3 obligatione. tñ rōnabilr intelligēda ē fieri in alo eiꝰ nō solū eiꝰ q̄ se obligat. s3 eiꝰ cui fit obligatio: ⁊ hoc q̄n ille cui fit obligatio bñ nouit cōsuetudinē ecclie. s. ꝙ ꝙ̄ multis pro eodē die sit obligata: nō tñ solet solui nisi vna missa. Et

ideo probabile videt̃ si canonic⁹
talis ecclesie ordiet sibi anniuer
sariũ celebrare. ⁊ si multa cõcur
runt vna die satisfit dicẽdo vnã
missam sil' p illis multis. Sz si
aliqs nesciẽs ⁊modũ illi⁹ eccl'ie
simpl'r intẽdat obligare ad tñ
ad quantũ obligaret sacerdotẽ
simplicẽ nõ curatũ: non vr̃ q̃ isti
satisfit nisi sibi reddat̃ tñ i eccle
sia collegiata. s. ppa missa quã-
tũ teneret̃ reddere sacerdos nõ
curat⁹. q2 cõsuetudo specialis ẽ
isti ignota ⁊ licite ignota. q2 iste
nõ tenetur scire consuetudines
spãles ecclesiarũ: nõ dz ergo esse
p̃iudiciũ isti: eẽt aũt si ppter illã
sacerdos iste min⁹ sibi teneret̃ q̃
alius sacerdos mõ sili obligat⁹.
Si igr̃ vult sacerdos pp suã cõ-
suetudinẽ sibi notã alleuiari: ex
primat eã illi ignorãti. ⁊ sic ɔsen
tiat q̃ s̃m illã cõsuetudinẽ sibi
satisfiat bñ quidem. ¶ Qđ ergo
ibi allegat̃ rõnabili⁹ cõsuetudo
tã q̃ satisfaciens. ¶ Dici põt qđ
q̃ q̃ absolute possit rõnabil'r eẽ
consuetũ q̃ in hac ecclesia fiant
anniuersaria defunctorũ sepul-
torũ in hac parrochia absolute
resolu- ẽt possit eẽ rõnabilis cõsuetudo
tio sa- q̃ i eodẽ die in ista eccl'ia nõ di
tisfit. cat̃ missa p mortuis nisi vna: tñ
in casu nõ pñt ista duo rõnabil'r
eẽ cõsueta i isto ca. s. qñ iustitia
reqrit pro singulis obligationi-
bus singulas missas dici q2 eq̃
reqrit̃ iustitia i eccl'ia collegia-
ta sicut a simplici sacerdote nisi
ille cui sacerdos tenet̃ velit ce-
dere iuri suo saltẽ iplicite acce-
Proba ptãdo p se cõsuetudinẽ illi⁹ ec-
tã cõfe clesie: quã nõ dz p̃sumi accepta-
rendo re nisi sit sibi nota. ¶ Et cũ dr̃ q̃
fratrũ nõ tenet̃ ad impoĩe vel ad icõue
minoꝝ niẽs. ¶ Rñdeo. duo pñt eẽ iter se

repugnãtia saltẽ in casu: ita. s. q̃
ambo nõ iuste fiãt simul: ⁊ tamẽ
vtrũq̃ eorũ diuisim posse iuste
fieri ⁊ sicut debet iuste ita decẽ-
ter fieri. ¶ Dico ergo q̃ si ex cõ
suetudine i hac ecclesia appro-
bata factũ ẽ simpl'r incõueniẽs
q̃ plures missas dici đ mortuis
eodẽ die: isti nõ lz se obligare ali
quib⁹ obligationib⁹ ex qb⁹ seq̃-
ret̃ s̃m iustitiã debere plures di
ci. Si ergo iã obligat⁹ ẽ ad vnã
missam tali die nõ obliget se no
ua obligatiõe ad aliã q2 illa no
ua obligatio nõ eẽt ad istã iã đ
bitã: q̃ ad aliã: q̃ ẽ icõueniẽs in
hac eccl'ia. ¶ Et cũ dr̃ q̃ rõnabi-
lis cõsuetudo ẽ q̃ anniuersaria
celebrent̃ in pprijs eccl'ijs. Di
co q̃ aliqđ põt eẽ in se rõnabile ⁊
tñ cum alio nõ stat q̃ absolute
possz eẽ rõnabile in se. Sic ab-
solute rõnabile eẽt anniuersa-
riũ hic fieri si possit stare cũ or
dinatiõe isti⁹ eccl'e q̃ ista fieret
sicut ipe intẽdit q̃ pcurat sicvi
delz q̃ hẽat ppriã missam: sed
qñ nõ põt sicut in casu posito
ibi rõnabile ẽ anniuersariũ nõ
in ista ecclesia celebrari: vl' si oi
no sacerdos iste velit istđ anni
uersariũ recipere: ⁊ tñ cõsuetu
dinẽ sue eccl'ie seruare pcuret
missaz ppã p isto dici ab alio
sacerdote. ¶ Et cõsil'r videret̃
esse dicendum de ecclesijs do
tatis quarum ministri de rõne
ordinationis ecclesie vl' elemo
synarũ receptarũ iã sunt dotã
tib⁹ vel certis personis obliga
ti specialiter ad tantũ numerũ
missarum pro quanto ipsi suffi
ciunt vel ad certum numeruz
suffragiorum. nõ eñ videtur q̃
tales se licite possunt obligare
ad missas vl' ad talia suffragia

u

alijs soluēda: nisi intēdāt ꝓcu= rare talia specialr̄ solui p alios quin non sunt iā totaliter obli gati. ¶ De tertio in isto articu lo pōt dici ꝙ i casu ꝓposito ab= solute non satisfit ecclesie: quia obligatio cōpleta siue q̄ fit inso
x lidū qñ est alia et alia ad idē in specie. ipa est ad aliud ⁊ aliō: si=
sc3 de cut pt3.ff. Sec⁹ est qñ est ad idē
obli.ct numero: vt qñ plurib⁹ obligatio
alibi. nib⁹ obligoꝛ hac sexta feria ieiu nare. puta ex ꝑcepto ecclesie: qꝛ est sexta feria qttuoꝛ tēpoꝝ: ⁊ ite rū qꝛ est vigilia apostoli ieiunā= da. et iterū ex regula mea. Istis obligationib⁹ qꝛ sunt ad idē nu mero satisfacio vno actu ieiunā di. Secus aūt est si ad idē in spe cie. Et rō videt: qꝛ obligatio nō est ad impossibile solui. quotcū= ꝙ autē sunt obligatiōes ad hoc nulli pōt satisfieri nisi soluendo hoc nō ergo tenet ad aliud. S3 qñ sunt plures obligationes ad idē in specie: pōt satisfieri eis sol uēdo aliud ⁊ aliud. Nūc autē in casu ꝓposito est alia ⁊ alia obli= gatio cōpleta: ⁊ ad idē in specie sc3 ad dicendū missam. ergo sim pliciter nō satisfacit nisi reddat distincta. ¶ Cōfoꝛmatur quia ad aliā obligationem erat aliud et aliud. ex parte eius cui fit obli= gatio alliciēs ⁊ inducēs obligā= tē: ⁊ ita videt ꝙ debeat esse obli gatio ad aliud et aliud coꝛrespō dēs alteri ⁊ alteri inductiuo.

Ad argumentū

pꝛincipale pat3 ex dictis in scdo articulo: qꝛ virt⁹ sacrificij nō ade quat valoꝛ ei⁹ q̄ cōtinet in sacri ficio: s3 coꝛrūdet alicui merito in ecclesia. nō etiā adequat merito passionis xp̄i sicut dictū est infe rius. licet ꝑ tanto ad illud plus accedat ꝑ quāto illā passionem speciali⁹ rep̄sentat. et ita virtu te illius specialius deum placat et bonum impetrat quātum ad meritum commune.

Questio. XXI.

Ultimo q̄ri tur. Utrū ponēs mū= di eternitatem possit sustinere aliquē esse vniuersaliter bene foꝛtunatum? Arguitur ꝙ sic: qꝛ ponēs mundi eternitatē nō negat motū: s3 po nit: ⁊ ꝑ ꝯñs nō negat naturā q̄ ē pꝛincipiū mot⁹: bona aūt foꝛtu= na ſm p̄hm in lib. de bona foꝛtu 3.phy.
na est sine rōne natura. ergo ⁊c. t.c.5.
¶ Cōtra. ponēs mūdi eternita= tē negat deū posse aliqd imedia te influere in alas nostras. sicut habet. 8. phy. ꝙ impossibile est Cō. 15
pꝛincipiū eternū. f. deu3 aliquid ⁊.53. ⁊
agere in inferioꝛa nisi in mediā alibi q̄
te celo. ⁊ mediāte illo nō pōt fie re.
ri influētia in aīam nostrā. ergo nullā influētiā pōt deus causa= re ſm illā positionē: s3 ponēs bo nā foꝛtunā h3 ponere deū ime= diate in alas nostras ifluere. vt hr̄ in illo libello versus finē. be= ne foꝛtunatis nō expedit cōsilia ri. habēt eīn pꝛincipium tale qd̄ est meli⁹ intellectu: et parū post rationis aūt pꝛincipium non ra= tio sed aliquid melius. quid er= go erit melius scientia ⁊ intelle ctu nisi deus? virt⁹ eīn intellect⁹ est oꝛganū. vult ibi exp̄sse ꝙ isti immediate mouētur a deo.

Questio ista

vt pt3 Uide i p ar= 1. disti.
gumētū ad oppositū non querit 2. q.3..
de quocūꝙ modo ponēdo eter= op̄. et.

dis.35. pmi.et in pla tone de multi plici mūdo nitatē:sed precise de modo ponē di phi. An sc3 cū illis principijs phi ꝓpter que ponit mundū esse eternū possit stare aliquē esse bene fortunatū. Nō potest aūt aliquarū positionū cōpossibilitas videri vel repugnātia nisi vtraqȝ positio videat. ¶ Hic ergo primo vidēdū est de positione ponētis aliquē esse bene fortunatum: et specialiter illa que tāgitur in libro de bona fortuna q̄ dr fuisse Aristo. ¶ Et scdo videndū est de positione huius mūdi eternitatis q̄ hr ex.8.phy.ꝛ multis alijs locis. ¶ Tertio patebit si est inter istas positiōes repugnātia.

Quātum ad pmū sufficienter pōt sentētia phi de bona fortuna ad duo reduci. ¶ Primo an sit ꝛ quō sit? ¶ Scdo ꝓpter qd siue ꝓpter causam sit? ¶ Primū istoꝝ reqrit tria. ¶ Scilicȝ an sit fortuna? ¶ Scdo an bōa fortuna? ¶ Tertio an aliqs sit bn fortunatus? ¶ De pmo habet succincte veritas in tribus conclusionibus.

A ¶ Prima est affirmatiua ꝛ cōi cōceptui plurimū cōsona.ꝛ talē philosophandi modū habuit cōiter 4.phy sic.t.c. 41. Aristot.qꝛ supponit semp cōiter cōcessa. Sicut ptȝ ponēs locū eē immobilē: sicut cōiter oēs concipiunt:lȝ inquirēdo p rōnē videatur difficile. Et ponēdo tps esse idē numero vbiqȝ qd etiā omes cōiter cōcipiūt:lȝ p rōnē aliqua circa hoc difficultas occurrat:et 4.phy sic.t.c. 94.et inde.ꝛ specialiter.t. c.124. ita in multis que accipit Aristo. tāqȝ cōiter cōcessa. Hoc mō poterat accipere tāqȝ cōiter ꝯcessum ꝙ aliqd euenit a fortuna. Manifestū est eīm ꝙ agēti a ꝓposito aliqd euenit preter intētionē: et illud dicit fortuitū siue effectus fortuitus.eius igitur vt sic eueniētis fortuna est causa. ¶ Qualis aūt causa sit patet ex.2.phy sic.vbi phs declarat ꝙ est causa t.c.52. per accidēs eoꝝ que eueniūt in minori parte actione agētis a ꝓposito. ¶ Scda conclusio:ꝙ fortuna nō est aliqua causa per se distincta a natura ꝛ intellectu siue ꝓposito.immo eadē volūtas B que respectu effectus intenti est per se causa respectu effect⁹ non intēti dicitur esse fortuna. Intētū quidē euenit a proposito.ꝛ iō causatur volūtarie. Nō intētum euenit preter ꝓpositū: ꝛ iō causatur fortuite.falsa est ergo positio paganoꝝ imaginantiū fortunā esse quādā deā cui tāqȝ cause p se attribuunt effectus quos videm⁹ fortuite euenire. Et forte ꝓpter istū intellectū malū paganoꝝ reprehēdit Augu. seipm primo retrac.c.1. Non mihi indt placet totiēs appellasse fortunā ꝛc.catholici autē potius debent talia attribuere prouidētie diuine saltē gnaliter. ¶ Tertia con- C clusio est:ꝙ fortuna non est causa totalis:hoc est ꝙ nihil sic euenit a fortuna: quin etiā eueniat ab aliqua causa per se intēdēte iuxta illud Pla. in thimeo. Nihil est cuius ortū nō precessit legitima causa.et.5.de ciui.dei.c. 9.dicit Augu. Cicero cōcedit nihil fieri si causa efficiens nō precedat.et hoc rationabiliter cōcessit:qꝛ qd nō est a se nō pōt habere esse nisi a causa efficiēte. et Lib.5. ibi requiritur aliqua causa p se siue intēdēs:qꝛ sub intētiōe cause vniuersalioris cadunt plures effectus:et ita sub intētione cause prime cadūt oēs. sed quando alicui⁹ effectus nō apparet cau-

sa proxima p se siue intēdēs:tūc ille dr effectus fortuitus vel casualis. Et sic est intelligēdum illud Augu. de achademicis questionibus. in prin. vbi dicit. For tasse nihil aliud in rebus casum vocamus nisi cuius rō secreta est. Et hāc opinionē tāgit phs i isto libello. c. 2. Si autē inquit a fortuna nihil dicēdū est fieri:sz nos alia existēte causa propter nō videre. hoc est qr non videmus eā fortunā dicimus esse causam. &c.

Vide i primo retrac. c. 1.

D ¶ Scdm in ista particula qd est de bona fortuna explicat in vna cōclusione et duplici distinctiōe. ¶ Conclusio q̄ etiā videt cōiter cocessa hec est. bonā fortunā eē: manifestū em̄ est q agēti alicui a pposito euenit preter intētionē aliquod bonū: et ita cū bona fortuna dicat bonus effect⁹ fortuitus. vel magis pprie lz min⁹ vsitate causa talis effect⁹: et illa duo sine se inuicē esse nō pñt. sequit q bona fortuna sit. ¶ Hanc diuisionē. q. vocis in significationes. puta bone fortune vt accipitur p causa vel effectu tāgit philosophus. c. 1. causam frequēter aimus ipsam esse. causa aūt alienū a noie. causa em̄ et cui⁹ est cā aliud est. hec ibi. ¶ Ulterius autē bonā fortunā distinguit phs dupliciter. penes ea in q̄bus est: hoc est penes effectus bone fortune. et est prima distinctio ista. ¶ Fortuna bona est in his q̄ nō in nobis existunt. hoc est quorū nō sumus dñi. sicut exēplificat. Nobilē bene fortunatū dicim⁹: et totaliter cui talia existūt quorū ipse nō dñs est. ¶ Alio modo bona fortuna est in his q̄ sunt in nobis. etenim cui preter cogitationē suam acciderit aliquod bonū operari:bene fortunatū dicimus. sine rōne em̄ habēs impetū ad bonū: et hoc adipiscēs dicitur bene fortunat⁹. vel planī⁹ intēdēs vnū:et in exequēdo adipiscēs aliud nō intētū et tamē bonū:dicit in hoc habere bonā fortunā. ¶ Ista distinctio bone fortune penes effect⁹ videt eē in illud qd est pprie tale: et in illud qd est cōiter vel minus pprie tale. nā pprie bona fortuna videt esse illoꝝ q̄ sunt in potestate nostra:sicut et absolute fortuna. et hoc sic intelligēdo q lz fortuitū nō sit p se siue primo in potestate voluntatis:qr nō euenit ex intētione eius:tñ est in potestate ei⁹ per accidēs: et quasi secundario vt annexū p se intento. respectu aūt illoꝝ que nec sic nec sic sunt in nostra ptāte:et p cōsequēs accidunt nobis nō inquātū agētibus a pposito nō est proprie fortuna sz casus. sicut pz. 2. phys. ¶ Alia est distinctio bone fortune fm effectus. s. per se et p accidēs. ¶ Effectus p se est bonū sumere. ¶ Effectus p accidens est malū nō sumere:et hec distinctio sepe tāgitur in illo libro. ¶ Tertiū in hac particula. s. de bn fortunato stat in quadā diuisione trimēbri. ¶ primū mēbrum. nullus dicit bene fortunatus eo q semel sibi bene accidit fortuite. ¶ Scdm mēbrū. nullus dicit bene fortunat⁹ ex hoc precise q sibi semp fortuite bene accidit:qr siue intelligat sic q cū omni proposito suo annexū est aliqd bonū fortuitū:siue sic q cuicūqz pposito suo annexū est aliqd fortuitū ipm est bonū. neutrū enim istorū semper accidit sine miraculo speciali. et hoc non solū in

E

T. cō. 61. et circiter.

F

tellıgendo vl'r absolute: verum etiã in tali actu:puta militari vl' negociatiuo.ꝛ hoc siue de bono euentu simili: puta victoria vel lucro:siue dissimili puta hoc vel illo annexo casual'r. Nullo q̄dē istoꝝ modoꝝ diceret phs aliquē esse bene fortunatum sicut nec rō ꝓbabilis ꝑsuadet. ¶Tertiū mēbrū ꝙ aliquis dicit̄ bene fortunatus:qꝛ sibi vt in pluribꝰ be

Ca.9. ne fortunate accidit. vnde ꝑ ari stote.1.ethi.vna hyrundo nō facit ver.sic vnus actus ꝛ sil'r vnꝰ euētꝰeffectꝰfortuiti nō fac̄ hominē dici bene fortunatū. sed quādo accidit ei vt in pluribꝰ. vñ dicit Arist.in lib.de bona fortuna. Insipiētes exñtes dirigūt multa.ꝛ ideo qñ habēt actiones ꝑ se intētas ad q̄s ꝑter coꝝ intētiones euenerūt vt in pluribus bona:dicunt̄ bñ fortunati ꝛ hoc pꝫ ex cōi sermone.vnde ꝑmo rhetorice videmus ꝓpter bonas fortunas bene fortunatos electos.

g ¶Sed est ne aliq̄s vl'r bene fortunatus:hoc pōt dupl'r itelligi. ¶Uno modovt cuilibet intento ab eo ꝑ se sit semꝑ ānexū aliq̄d bonū ꝑ accñs:vt in arte plantādi ꝛ sanandi ꝛc.¶Alio mō sic vt sit talis ꝙ qñcūqꝫ est annexum sibi aliq̄d fortuitū illud sit bonū ꝛ credo ꝙ neutro mō aliq̄s dicit̄ vl'r bene fortunatus sine miraculo sp̄ali:qꝛ nullus pōt esse q̄n in actione sua alijs causis ꝯtingentibꝰ cōcurrentibus possit aliquid malū per accidēs cōcurrere:qꝛ in ptāte sua non est cōcursus aliaꝝ causarū.s.vt fodiens fodiat ad bufonē vel ad serpentem nisi deus faceret ex miraculo cōcursuꝫ causarū specialē ad hoc.ſꝫ vt in pluribꝰpotest aliq̄s esse bene fortunatus. ꝛ hoc aliqñ quātū ad bona similia cōiūcta similibus ꝓpositis vt quādo euenit victoria cōiūcta volūtati bellādi.Aliqñ quātū ad dissimilia bona dissimilibus ꝓpositis. Aliqñ econuerso quantuꝫ ad bona dissimilia similibus ꝓpositis:ꝛ sic est possibile aliqueꝫ vt in pluribus esse bene fortunatum:vt patet per experientiam.

¶Sed in quibus cōsistit bona fortuna?Arist.dicit ꝑmo rhetorice sue ꝙ in duobꝰ. ¶Scꝫ in assequēdo bonū ꝑter intentum. ¶Et fugiendo malū.vt si q̄s nō incidit i latrones.¶Alio mō distinguit̄ bona fortuna ſm Aris. h in li.de bona fortu.ꝙ.s.bona fortuna dicit̄ respectu eoꝝ que in nobis sunt:vt qñ aliquis intendit vnum per se ꝛ aliud euenit. ¶Alio mō respectu eoꝝ que nō sunt in nostra potestate vt ꝙ aliq̄s sit nobilis ꝛ pulcher ꝛ diues nascat̄ꝛc.Et ista distinctio fortune est in fortunā ꝓprie dictaꝫ ꝛ minus ꝓprie dictā:q̄.magis dr̄ casus:qꝛ nō est ab agēte a ꝓposito:qꝛ nō est talis euētꝰin ptāte nr̄a.¶Sꝫ q̄ est cā essendi bñ fortunatū?q̄d est scd̄m ꝑncipale in primo articulo principali.ꝛ hoc de bona fortuna ꝓprie dicta q̄ nō est in ptāte nr̄a.¶Nō inuenio aliq̄d intrinsecuꝫ in hoīe ꝑ q̄d debeat dici bene fortunatus isto mō sed hoc accidit sibi ex cōcursu cāꝝ extrinsecaꝝ que pōt eē ex deo disponēte ſm theologos lꝫ nō ſm Arist. sicut si aurū sit ibi:ꝛ aliq̄s intēdēs fodere ipſꝫ inueniat:hoc est ex ꝯcursu cārū extrinsecaꝝ ꝛ nō est alia causa: nisi qꝛ ipse est magis dispositus vt cā vniuersalis moueat ipsuꝫ

ad hūc locū magis ꝙ aliū. ¶ Sꝫ cā quare ad ꝓpositū illi⁹ sequit̄ bonū: ⁊ nō ad ꝓpositū alterius Aristo. in libello de bona fortuna. inquirit cām intrinsecā quā dixit esse impetū. ¶ Sꝫ si tu dicas tu queris cām vbi nō est cā: effectus fortuit⁹ non hꝫ causaꝫ? ¶ Dicēdū ꝙ notū fuit Aristoteli ꝙ sicut illud qđ euenit in pluribus habet cām vt in pluribus
3 vniformiter. ita ꝙ euenit in paucioribus ⁊ difformiter hꝫ reduci ad cām vniformiter agētē ⁊ per se. Causa aūt intrinseca ⁊ proxima huius euentus fortuiti fm
2. phy Arist. in predicto libello est im-
sico. petus dicit enim sic. Est ergo bona fortuna sine rōne natura. bene fortunatus eñ est sine ratiōe habēs ipetū ad bona. ⁊ hec adipiscēs. hoc aūt est nature. in aia eniꝫ inest tale natura quo impetu ferimur sine rōne ad que vtiꝗ bene habebim⁹. Et si qs interroget ab operante q̄re sic facit. nescio inquit sꝫ placet mihi sic patiēs his q̄ a deo agunt. etenī a deo vecti sine rōne ipetuꝫ hñt ad opari aliqđ. Et vult dicere ꝙ aliq̄ habēt velle ad qđ sequitur bonū aliqđ p̄ter intētū ex impetu ⁊ sine rōne: ⁊ cā hui⁹ ipetus ē nā. Et istā diuersitatē hominuꝫ
deniꝗ accepit Aristoteles p experientiā.
paruꝫ ꝙ enim iste impellat̄ ⁊ iste non
theo- cū sine rōne eius cui ipellit̄. hoc
log⁹ ⁊ accidit: nō pōt esse rō ergo cau-
minus sa est natura. sed illa differentia
phs ꝺ vel diuersitas non ponit differē
his co tiaꝫ specificā in natura: sed indi
gno- uidualē ꝙ enim agens extrinse
uit i h̄ cum vniformiter: agēs moueat
statu. istū ad bonū ⁊ non aliū: eiusdeꝫ rōnis existentes: nō pōt esse nisi ꝓpter aliquid intrinsecū in vno

qđ non est in alio. hoc aūt nō pt̄ eē ratio vt dictū est: nec aliquid cōsequēs speciem: qꝛ illud vniformiter cuilibet inest. est ergo aliqđ ptinens ad indiuiduū. qđ autē non sit ratio. pꝫ qꝛ vbi plurimus intellectus ⁊ rō ibi minima fortuna vbi aūt plurima fortuna ibi minimus intell'ℏ fm ari De bo
sto. nec etiā voluntas: qꝛ similis na for.
pōt esse actus voluntatis in vtro c. 1.
ꝗ: ⁊ tñ vnus assequit̄ effectum fortuitū: ⁊ alius non assequit̄. ḡ illud intrisecū est impetus a natura ꝓueniens. ideo dicit bene fortunatū bene natum: qꝛ in eo k
est dispositio qua a supiore motore impellit̄ ad proposita fm q̄ eueniunt sibi cōmoda. ¶ Sed illa dispositio naturalis est ne dispō ex parte anime vł corpis?
¶ Rñdeo. si Aristoteles intelle- Qđ in
xit ꝙ aie differūt fm gradus na proba
turales in nobilitate ⁊ pfectiōe bile.
tūc esset dicendū ꝙ anima nobilior haberet talē impetum sicut brutū nobilius hꝫ nobiliorē estimationē ⁊ nobiliorē instinctū naturalē ad assequēdū cōmodum maius. sed non credo Aristo. sic intellexisse. s. ꝙ iste impetus seq̄tur aliqueꝫ ex nobilitate aie: qꝛ dicit vbi minimus intellect⁹ ibi maxia fortuna. vnde dicit ꝙ talē nō expedit cōsiliari. non ergo hoc conuenit intellectui ex sua pfectione: sed qꝛ hꝫ nobiliorem impellētē sicut nauis male regibilis meli⁹ frequenter nauigat. sed nō ꝓpter seipsam: sed qꝛ hꝫ bonū gubernatoreꝫ. In corpore ergo ista dispō est cōsequens cōplexionē determinatā. ¶ Sꝫ est dubitatio qualr̄ natura est causa illius impulsus ad volēdum aliqđ ad qđ sequat̄ cōmodū pre

ter itētionē operātis.si sicut gra uitas est cā descēsus deorsu3 in graui.tunc enim fortuitū nō eēt a fortuna: q: in natura ē aliqua dispositio inclinās ad hoc l3 nō sufficiēter motiua. ¶ Itē probo q̄ oīa eēnt a fortuna si ex hoc di caṫ q̄s bene fortunatus:q: h3 di spositionē quia ipellit ad volen= dū aliq̄d ad q̄d sequaṫ cōmodū sine ratione ꝛ consilio:q: in acti bus humanis cōsiliāns nec pri⁹ cōsiliaṫ nec considerās prius cō siderat:aliter ess3 ꝓcessus in in= finitū.In primis ergo actib⁹non habeṫ impulsus a rōne cogente ad eliciēdū tales actus.ergo eli ciunṫ sine ratione ꝛ a natura : ꝛ talis diciṫ fortuna.ꝯ ꝛc. ¶ Item tu dicis q̄ aliquis habet impe= tum sine ratione. ¶ Contra. nō. est bona fortuna sine actu volū tatis:q: fortuna est effectus con tingēs cōsequēs effectum agen= tis a ꝓposito.nūc aūt actus vo= lūtatis est circa obiectū ostēsu3 a rōne. ergo talis impulsus ad volendū nō est sine rōne. ¶ Itē si natura impellit aliquē ad vo= lendū ꝛ non ratio: ergo non eēt fortuna q̄d euenit:sed casus : q: hec est differentia inter fortunā ꝛ casum ſm ph̄m. ¶ Respondeo prima ratio vadit ad hoc q̄ pri= ma intellectio sit fortuita. ꝛ si se quatur aliq̄d bonum ꝛ cōueniēs diceretur quis ꝑ eam bene for= tunatus. Rn̄deo igitur ꝛ dico q̄ ſm q̄ vnus doctor exponit ph̄m in predicto libello:videṫ velle q̄ prima intellectio siue volitio sit a deo mouēte intellectū ꝛ volun tatē non per ostensionē obiecti: ꝛ dicit ꝑdictus doctor q̄ hec est snīa Ansel.de casu diaboli.c.12. q̄ dicit q̄ angelus nō habuit pri

Li.s.8 bo.for tu.nō lōge a fine.

t.c.61. ꝛ circi ter.

hē.ql. 6.q 10 2

mū actū a se. ¶ Sed credo q̄ ha buit p̄mū actū a se sicut secūdū: l3 voluntatem habuit a deo.ad actū enim volendi non requiriṫ nisi volūtas ꝛ intellectus ꝑius ostēdēs obiectū.ꝛ ꝑ hoc p3 solu tio ad rōnē suā. ¶ Contra.si an gelus habuit p̄mū actū volēdi a se:aut habuit volēdo:ꝛ sic est ꝓ cessus in infinitū:aut nō volen= do q̄d est incōueniēs. ¶ Rn̄deo. dico q̄ habēdo intellectū osten= dentē obiectum: ꝛ habēdo volū tatem prius natura.simul tn̄ tē pore habuit velle. Dico ergo q̄ ista cōclusio est cōcedenda quo ad aliquid:scil3 primam intelle ctione3 non esse a rōne: sed quo ad aliquid a casu: intelligēs nō prius intelligendo intelligit.pri ma ergo intellectio nō est a ra= tione ostēdēte obiectum prius. ergo est a casu quodāmodo ſm Aug.lib.3.de libe.arb.non est in potestate nostra quin visis tāga mur.ꝛ ideo illud est fortuitum ꝛ casuale. ¶ Et si arguas.pria in= tellectio si sit fortuita oīa ꝯñtia erunt fortuita. Dico q̄ nō sequi tur:q: habita p̄ma intellectione ꝛ volitione pōt aliq̄s ratiocina= ri de agēdis:ꝛ ita q̄ sequunṫ illā deliberationē nō erunt fortuita sed a rōne deliberāte. ¶ Sed si queras p̄me intellectiones sunt ne simplr̄ fortuite? Dicēdum q̄ non: q: sunt ab obiectis fortius mouētibus ſm ph̄ātasmata ma gis impssa cessantibus ipedimē tis : ꝛ sic pria intellectio h3 cām naturalē motiuam in nobis : q: tn̄ non est a ratione deliberāte. non est imputabilis homini nisi iterpretatiue:q: in potestate ho minis fuit facere obiectū forti⁹ mouēs ex frequēti cōsideratiōe

M

ex qua fortius imprimatur phātasma tale in memoria. et p ꝯñs fortius mouet et prius cessante ipedimento prima ergo intellectio nō est in ptāte nr̄a. sed prima indifferentia qua pōt q̄s se determinare ad volēdū vel non volēdum hoc est a volūtate nō ab intellectu: q2 intellectus ab obiecto naturalr̄ mouet. et ideo si voluntas naturalr̄ moueret ab intellectu naturalr̄ moto: volūtas naturalr̄ moueret. et sic hō esset vnum bonū brutū. voluntas igitur nō mouet necessitate naturali. sed habita pma intellectione in ptāte eius est cōuertere intellectū ad considerādū hoc vel illud. et hoc vel illō velle vel nolle. et sic prima volitio omnino est a nobis nec est ita a casu sicut pma intellectio. ¶ Ad scdm dicēdum q Aristo. videt dicere in libro predicto q ille impetus vel impulsus ad velle aliqd ad qō consequitur cōmodū: non est sic a ratione q talis sciat sic reddere rōnē quare hoc facit. Dicēdū ergo q illud velle hz a rōne ostēdente obiectū volitū: sz nō a rōne cōsiliante ostendēte cām quare hoc facit distincte. sed hoc hz ab impetu. ¶ Ad tertiū dicendū q lz natura sit mediata causa illius euentus fortuiti. non tñ immediata: sed voluntas vnum intendens lz sit aliud eueniēs preter intētū qō dicit fortuna nō casus. ¶ Sed de cā extrinseca huiusmodi euētus fortuiti fm Aristo. videtur dicēdū q natura nō est causa eius: q2 natura est determinata ad vnū saltē vnitate eiusdez ordinis: et connexionis. euētus autē fortuiti non vident habere cōnexionē nec ordinationem ad alia. ergo natura nō est causa sufficiens et cōpletiua euētus fortuiti. ¶ Itē tunc sequeretur q fortuna esset causa per se. ¶ Itē nullus dicit bene fortunatus: q2 impellit ad volendū aliquid ad qō consequit bonū nisi illud bonuz adipiscat. sed illud bonuz adipisci non pōt nisi cāe intermedie concurrant ad hoc. cum ergo natura non potest eē causa sufficiens huius cōcursus natura non sufficit. ideo sequit q est aliqua causa extrinseca cōiūgens. ¶ Sed que sit illa cā extrinseca fm Arist. est ne celuz vel intelligentia mouēs celum mediāte celo vel deus ipse imediate mouens. ¶ Dicendū q si nihil sit effectus fortuit⁹ nisi illud ad qō causalitas celi pōt se extēdere tunc nō est necessariū cām inquirere nisi celuz et mouēs celum et hoc videtur pbabile. q2 nihil fortuitū videt in homine nisi illud ad qō cālitas celi se extendit mediate vel imediate. Sed primū nō credo esse verū: q2 aliquid est in homine ad qō causalitas celi non pōt se extēdere sicut est volitio. nisi occasiōaliter mouēdo appetitū sensitiuuz fm cuius inclinationē apta est voluntas inclinari: celum ergo q2 non potest volitionē attingere: nec etiā causas ad ei⁹ causationē coniungere: ideo aliquid est in hoīe ad qō celi causalitas nō potest attingere. ¶ Et si diceret: et forte verū est: q nullus effect⁹ fortuitus est in voluntate et coniunctus volitioni per accidens: sed tm̄ causalitas celi ad omnia alia se extendit: et sic nō opz aliā cām extrinsecam ponere nisi celum et intelligentiā mouentē ce

lum ꝛ deū mouentē mediante. ita ꝙ si Aristoteles videtur dicere ꝙ tale principium sit deus: debet glosari verum est mediate. ¶ Si autē aliquis effectus fortuitus ponaf in voluntate. cum celum non possit talem effectuȝ attingere nec causas ad causandum ipsum cōiungere: nec aliq̄ intelligētia creata. tunc opȝ aliquos effectus fortuitos in deū reducere: qui oia prouidet ꝛ cōiungit causas medias ad effect⁹ tales fortuitos cāndos. ¶ Sed q̄ho hoc pōt concordare cū principijs Aristo. qui nō videf ponere aliqđ nouum imediate esse a deo? vnde ipse ponēs mundum eternū non posuit motū potuisse eē nouū nisi ꝑm partes: ita ꝙ tot⁹ nō potuit eē nouus. Et ista cōclusio pōt depēdere a tribus ꝑncipijs. primo ꝑpter imutabilitatē principij: qꝛ primū est oino imutabile. ideo nullū motū nec mobile pōt imediate de nouo ꝑducere: qꝛ aliter se haberet nūc ꝙ prius. ¶ Sed non credo ꝙ arguat solū ex imutabilitate agētis. imo opȝ addere aliquid ex parte effect⁹: sic ꝙ agēs imutabile nō p̄t imediate causare aliq̄d nouū alterius rationis: qꝛ aliter cōtradiceret sibipsi: qꝛ intelligētia omnino imutabilis ꝑm eum causat nouā parteȝ motus: nec ꝑpter hoc est mutabilis. nec ad huc sufficit: sed opȝ addere sic. agēs omnino imutabile nō pōt causare imediate aliquid nouū alterius ratiōis nulla posita diuersitate in medijs causis actiuis vel receptiuis. aliter nō haberet ꝑpositio Aristo. veritateȝ. si enim cause intermedie actiue sint diuerse dispōnis in agendo vel passiue diuerse dispōnis i recipiendo. pōt esse diuersitas effectuū: dato ꝙ in cā prima nulla sit mutabilitas vl nouitas aliquo modo. ¶ Dicemus ergo ꝑȝ Aristote. ꝙ agens omnino imutabile nō habēs causas medias actiuas vel receptiuas diuerse dispositionis: nō potest causare aliq̄d nouuȝ alterius rōnis: sed aliqua istarū cōditionū deficiēte nō habebimus ꝑm Aris. vnde cōcludamus aliquā nouitatem in deo. ¶ Dicēdū ergo ꝙ nō cōtradicit sibi in libello de bona fortuna. ꝛ 8. physi. ꝑm ꝙ aliqui volūt sibi iponere: qꝛ si ꝑm p̄mā viā sufficiat oēm effectū fortuitū reducere i celū hoc nō ponit aliquā nouitatē vel mutabilitateȝ in deo: qꝛ non causat deus effectus fortuitos de nouo nisi mediante celo: ꝛ hoc non est contra eum. dato etiam secundum aliam viam ꝙ oporteat aliquos effectus fortuitos nouos reducere immediate in deuȝ: adhuc non contradicit sibijpsi qꝛ certum fuit Aristotelē secūduȝ sua principia posuisse animā intellectiuā esse a deo immediate. ꝛ ad hoc attingere potest ratio naturalis cū sit imortalis. ꝛ ita aliq̄d nouū pōt imediate esse a deo: ꝛ tū nō cōtradicit sibi ꝑm sua principia. ¶ Sed quomodo est hoc possibile? dicenduȝ ꝙ imutabilitas agētis excludēdo causas actiuas intermedias vel receptiuas concluditur ꝑm Aristotelē ꝙ nō possit fieri aliquid nouum alterius rationis. sed si vna conditio defecerit. s. q̄n cause intermedie actiue vel passiue diuersimode se habēt in causando pōt causare de nouo aliquid alteri⁹

[Margin, left: P; 8. phy si. t. c. 15. ꝛ 12 met. ꝛ alibi.; Q]

[Margin, right: 16. de aiali. vel. 2. de ge. aial. c. 3.; R]

rationis. Si etiam effectus causandus sit eiusdem rationis pōt deus ipsuȝ causare immediate: nulla posita nouitate in eo propter diuersitatē causarū receptiuarum: sicut sol imediate soluit glaciē ꝛ coagulat lutum: nulla posita nouitate in eo. ita ꝟm Aristoteleȝ hoc corpore organizato deus necessitate imutabilitatis causat hanc animā: ꝛ prius non qꝛ materia non erat disposita: sicut nec sol causat aliū ꝛ aliuȝ radium in aere ꝛ in aqua: nisi propter diuersitatem recipientium. sic in ꝓposito deus influit vniformiter in qḋlibet inquantū potest ꝟm Aristo. ꝛ qꝛ iste est dispositus ille non. ideo deus impellit istuȝ ad tale ꝓpositum: ad qḋ consequitur cōmodum. illum autem non impellit: qꝛ nō inuenit in eo dispositionē illam quā diximus prius. ꝛ ita positio Aristo. de bona fortuna stat cū positione sua 8. physi. f. ꝙ deus non pōt causare nouū mundū vel nouuȝ celum vel nouum motū ꝟm suam totalitatem. ¶ Sed ꝟm fidem ꝛ veritatē dicēdum est ꝙ deus habens prouidentiam generalē de omnibꝰ regit res ꝟm ꝙ nate sunt regi. ꝟm ꝙ dicitur. 7. de ci. c. 30. Sic deus res quas condidit. ꝛc. tamen preter istam generalē prouidentiam hꝫ prouidentiam specialem ex quadam electione ꝟm quā prouidet vnicuiqꝫ hominū ꝟm merita presentia vel futura ꝛ occulta nobis. th̄ sibi presentia: qꝛ eius iudicia iusta sunt semꝑ licet occulta: ita ꝙ aliqñ aduersitas plus proficit ꝙ̄ prosperitas ꝟm Boetiuȝ. 4. de conso. ita ꝙ licet ponamus aliquē bene fortunatum: tamē ex hoc nihil nouuȝ ponimus in deo: vt dictum est: ꝛ sic patet ad rationes. psa. 4

¶ Expliciunt Qōnes Quolibetales Joānis duns Scoti doctoris subtilissimi.

addito-
nes q̄=
daȝ .q.
7.ibi i
media
te añ il
lud . iā
conse=
quēter
&c.

Absolutio-
nes istoꝶ obiectorū
doctor remittit se ali
bi pōt tñ dici ad pri-
mū negādo cōsequētiā qꝛ lȝ itel
lect⁹ viatoris possit ex suis natu
ralibus cognoscere ibi eē pfetis
simā volūtatē hoc tñ est p cōce-
ptum impfectū qꝛ nō est incōue
niēs p cōceptū impfectū cogno-
sci aliqd esse pfectissimū sicut p
conceptū finitū cognoscit aliqd
esse īfinitū. Et iō non sequit q̄ p
talē rōnē volūtatis quā viator hȝ
ex lege cōi possit tanq̄ p mediū
euidens a pori cognoscere deo
inesse oīpotētiā. ¶ Ad scd̄ȝ dicē
dū est q̄ qlitercūq̄ sit d maiore
minori vr̄ negāda qꝛ ꝛ si deus sit
res simplicissima nō tñ oīs ɔce-
ptus quē nos habem⁹ de eo est
simplr simplex ꝛ iō nō opȝ ppo
sitionē talē esse p se ,ppriē ꝛ tñ si
eēt p se ñ tñ ex hoc eēt p se nota
¶ Ad tertiū dicēdū q̄ cognitio
metaphysici de deo excedit co-
gnitionē phici d deo tā extēsiue
ppter multitudinē passionū vel
ppuetatū cognitaꝝ q̄ intēsiue
ppter maiorē pfectiōeȝ ꝛ pfectio
rē modū cognoscēdi ꝛ p hoc ad
formā argumēti dicat ɔcedēdo
pmā ɔñtiam ꝛ ɔñs ad istū itellꝫ
q̄ metaphysic⁹ pōt ad altioreȝ
cognitiōeȝ attigere q̄ est illa co-
gnitio qꝛ ad quā nō sufficit natu
ralis vel phic⁹ attigere nā in co
gnitiōe qꝛ ē dare latitudinē ꝛ ex
cessuȝ ƀȝ maius ꝛ min⁹ tā itēsiue
q̄ extēsiue. Et iō cū vlteri⁹ ifert.
ergo pōt attigere ad cognitiōeȝ
propter quid neganda est ɔñtia
de demonstratione quia &c.
¶ Questiōe .14. circa finē añ illā
particulā text⁹. Et p idē ad scd̄ȝ.

Exēplū huius apparet
in sensu qñ em̄
spēs coloris vr̄ sicut qñ radi⁹ trā
sit p vitrū rubeū rubor apparet
in pariete opposito ꝛ ille rubor
ita visus nō est rō videndi ruborē
in vitro sub ppria rōne sȝ tñ mō
diminute vel forte nullo mō nisi
p collatiōem hui⁹ ruboris ad il-
lū tanq̄ similis qñ aūt spēs sen
sibilis ē rō sentiēdi obiectū sub
ppria rōe sua: ipa nō est pcepta
p sensum sicut appet manifeste
in visiōe recta vbi nihil vr̄ in me-
dio inter colorē ꝛ oculū ꝛ tñ ē ibi
spēs coloris multiplicata. ¶ Sȝ
cōtra lȝ hoc sit ibi in visiōe tñ re
flexa vr̄ q̄ ipa spēs videat qꝛ hoc
qd̄ vr̄ appet videri in speculo ꝛ tñ
in tali visione reflexa spēs est rō
sentiēdi obiectū in rōne sua pro
pria qꝛ obiectū vr̄ sub ppria rōe
visibilitatis sue. ergo a simili in
pposito posset deus videri p me-
diū quasi speculatū ꝛ tñ sub rōe
ppria obiectiua. ¶ Sȝ hic dicē
dū q̄ Alacē in pspectiua sua li.
4. c. 4. et itētiōe determinat q̄
spēs nō est in speculo subiectiue
neq̄ ē ibi vt terminās actū viden
di. Et breuiter ostēdi pōt vnico
experimēto qꝛ qd̄ alicubi exñs i
se vr̄ ab oculo exñte i hoc situ pt
ē videri ab ipo exñte i alio situ
dū tñ mediū sit illuminatū: ꝛ nō
sit oppacū iterpositū ꝛ sit ēt debi
ta distātia sȝ ocul⁹ q̄ in detemia
to situ exñs videret albū i specu
lo alibi exñs nō videret qꝛ nō fit
visio ista nisi i illo pūcto ad quē
ptenire pt radi⁹ reflex⁹ q̄ semp
est in eadē supficie cū radio inci
dētie ꝛ cū ipo ɔstituit angulū eq̄
lē illi angulo q̄ itercipit inter ra
diū incidētis ꝛ corpus sup qd̄ in
adit. ¶ Ptȝ ēt ppositū p hoc q̄

Ad usũ frĩs ludovici: [illegible]

aliqua specula nō sunt formalr͛ pspicua sicut in calibe polito et argento polito hūr alid̄s color tanq̄ in speculo ⁊ tn̄ in istis non recipit spēs coloris q: nō ē nata recipi nisi in pspicuo tm̄mō: ꝙ hic recipit in aere ꝓpinq̄ talib⁹ speculis s: vt ibi nō pōt termiare visionē qr̄ ēt recipit i speculo ꝑspicuo vitreo adhuc ibi non terminat visio nisi ad alid̄ opacum suppositū puta plūbū vel aliud hmōi dico ꝙ ꝙ in visiōe tali specularī spēs nō est visa s: tn̄ rōni dendi obiectū illō cui⁹ est spēs: nō tn̄ ꝑ lineā rectā s: ꝑ lineā reflexā vn̄ obiectū q̄dē nō ē p̄sens oculo ꝑ lineā rectā s: reflexā cōcurrentē cum recta in pūcto vbi est cōcursus radij visualis cū catheco. ¶ Questiones .18. ante illud. De secundo principali.

parum curabis qr sunt i qōne cōtēta ⁊ iō bona verba ⁊c.

Nota ꝙ vltra nālē bonitatē volitionis q̄ cōpetit sibi inquātū ens. q̄ ēt cō petit cuilibet enti positiuo fm̄ d̄rias sue entitatis magis ⁊ min⁹ p̄ter illā est triplex bonitas moralis s: grad⁹ se hn̄s. ¶ Prima d̄r bonitas ex gn̄e q̄ cōpetit volitioni ex hoc ꝙ trāsit sup obiectū ꝯueniēs actui tali s: dictamē recte rōis ⁊ nō solū q: cōueniēs actui tali naturalr͛ sicut solvissōi ⁊ hec est p̄ma bonitas moralis q̄ iō p̄t dici ex gn̄e q: quasi mālis respcū ols bonitatis posterioris siue vlterioris in gn̄e moris nā actus trāsiēs sup ob: ꝯueniēs ē quasi formalis ꝑ quācūq̄ aliā circumstātiā moralē ⁊ ita q̄si potētiale nō oino sic extra gen⁹ moris sicut fuit ip̄e act⁹ in gn̄e nāe s: in gn̄e moris q: iā h: alid̄ de illo gn̄e puta obm̄ debitū actui. ¶ Scd̄a pōt dici bonitas ꝟtuosa siue ex circūstātia q̄ cōpetit volitioni ex hoc ꝙ ip̄a elicit a volūtate cum oībus circūstātijs dictatis a recta rōne debere sibi cōpetere in eliciēdo ip̄am bonū eni est ex cā integra fm̄ Diony. 4. de dist. no. Et illō est quasi in spē moris bonū q: iā h: oēs d̄rias morales cōtrahētes bonū ex gn̄e. ¶ Tertia vero bonitas pōt dici meritoria siue gratuita in acceptatiōe diuina in ordine ad p̄miū q̄ conuenit actui ex hoc ꝙ p̄supposita duplici bonitate iā dicta elicit cōformiter p̄ncipio merēdi qd̄ ē gratia vel charitas. Exēplū p̄mi dare elemosynā. Exēplū scd̄i dare elemosynā pauperi q̄ eget: ⁊ in loco quo pōt sibi cōpetere ꝓpter amorē dei. Exēplū tertij illud opus facere nō tn̄ ex iclinatione naturali sicut potuit fieri in statu innocētie: ⁊ forte posset mō fieri a pctōre si adhuc peccator existēs ⁊ nō penitēs ex pietate naturali moueret ad ꝓximū s: tn̄ ex charitate ex qua faciēs est amicus dei inquātū respicit opa eius hec triplex bonitas est ordīata ita ꝙ p̄ma p̄supponit se cūde scd̄a tertie ⁊ non econuerso huic triplici bonitati correspondet triplex malitia p̄ma si q̄dē est malitia ex gn̄e qn̄. s. act⁹ q̄ tn̄ h: bonitatē nature ex p̄mo ex q̄ d: cōstitui in gn̄e moris h: malitiā q: trāsit sup obm̄ discōniēs: puta si odire trāsit sup deū. Secūda aūt malitia ē ex aliqua circūstātia deordīante actū licz habeat obiectū cōueniēs tertia de meritoria de secūdo principali. aliorū.

FINIS.

Incipit tabula questionum quodlibetalium

¶ Ad Clarissimum Doctorē. d. Antonij de Fantis Taruisinum Ioānis Marij Albani Liberalium Disciplinarum Cultoris Carmen.

Inuidiam Scotus scribendo vicerat: et iam
Nil: de quo non Is dicere posset: erat.
Illa autem impatiens vinci: ne scriberet vltra:
Evita Insidijs extulit ante Diem.
Extulit insidijs viuentem: et condidit illum
Ulterius ne quid scriberet: Inuidia.
Quin etiam ne Quis quae fecerat Ille videret:
Corrupit quicquid scripserat ille prius.
Atque ita corrupit: Nemo vt cognoscere posset
Scripta Uiri: quis docta et acuta forent.
Quod nisi tu Antoni tantos miserate Labores
Limam intendisses Iudiciumque tuum.
Nimirum haec ipsa: Inuidiam quis vicerat Ille:
Spectassent paruo Tempore ad Interitum.
Quod Tu dum prestas: fecisti: vt non magis Illi
Se debere Aetas: quam tibi nostra velit.

¶ Expliciunt Questiōes Quolibetales a Doctore subtilissimo edite a Joanne Duns Scoto Ordinis Minorum ac omnium Theologorum principe nuperrime ab Innumeris Erroribus absolute ab excellentissimo Doctore Antonio de Fātis Taruisino Lugduni impresse per solertem virum Jacobum Myt. Anno salutiferi partus quingētesimo vigesimo supra millesimum kal. aprilis.

✠